

S .
294.592.14
v 414 m. 0
v. 4

SL. no. 074512

Vorwort.

Die vorliegende Ausgabe des vierten Buches der Māitrāyaṇī Saṃhitā bringt das ganze Werk zu seinem endlichen Abschluss.

Handschriften.

Die bei der Feststellung des Textes benutzten Handschriften sind folgende:

1. Die Bühler'sche Handschrift (B).
2. Die Handschrift von Bombay (Bb).
3. Die moderne Haug'sche Handschrift (H).

Diese drei Handschriften, durchweg moderne Copieen ein und desselben älteren, in Nasik befindlichen Ms., sind den Benutzern meiner Ausgabe der Māitr. Saṃhitā bereits von den früheren Büchern her genugsam bekannt. Es kommen nun noch dazu, und zwar als besonders wichtig:

4. Eine alte Handschrift von Morbi, auf 112 Blättern, den grössten Theil des Kāṇḍa IV enthaltend, von mir mit M bezeichnet. Diese Handschrift ist nach dem alten System der Māitr. Çākhā accentuirt. Die alten Blätter derselben sind mehrfach durch neue unterbrochen, offenbar zum Ersatz von allzuschadhaft gewordenen alten Blättern; eine Mittheilung aus solch einem neuen Blatte wird stets durch den Zusatz (n. Bl.) besonders gekennzeichnet. Die Handschrift darf als eine recht gute bezeichnet werden und steht ungefähr auf gleicher Stufe mit M 1 und 2 für Kāṇḍa I (während M 3, zu Kāṇḍa II, bedeutend schlechter war).

5. Eine alte Handschrift, dem Sanskrit-Collage zu Benares gehörig, von mir mit Ben (d. h. Benares) bezeichnet. Dieses Ms. enthält auf 105 Blättern den grössten Theil von Kāṇḍa IV. Dasselbe ist sehr schön und correct geschrieben, nach dem alten System der Māitr. Çākhā accentuirt. Es erinnert sehr an das, ebenfalls vortreffliche, alte Haug'sche Ms. zu Kāṇḍa II (Hg); Papier und Ductus

sind ganz ähnlich; die Buchstaben schwarz, die Accente roth (wie in Hg und den Morbi-Mss.). Dieses Ms. stammt allem Anschein nach aus derselben Zeit wie Hg. Die auf f. 105 vermerkte Jahreszahl (samvat 1529) ist offenbar späteren Ursprungs. Sehr sonderbar, ja ein wirkliches Curiosum ist die Reihenfolge der Capitel in dieser Handschrift. Dieselbe beginnt auf f. 1 mit dem Anfang von Maitr. S. IV, 9, 1 und geht regelmässig fort bis IV, 12, 5; in der Mitte dieses Capitels bricht sie am Schluss von f. 31 plötzlich ab; f. 32 geht sie dann auf IV, 2, 10 über (wovon aber der erste Anfang fehlt), und bricht am Schluss von f. 37 mitten in IV, 3, 1 ab; geht dann f. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über und bricht f. 45 in den letzten Parteen von IV, 13, 9 wieder ab; f. 47 beginnt mit IV, 14, 1 (doch fehlt der erste Anfang) und geht fort bis IV, 14, 14 in der Mitte, wo die Handschrift wieder auf f. 59 abbricht; f. 61 beginnt IV, 5, 3 a. A., dann geht es regelmässig fort, bis endlich f. 105 mit dem Schluss von IV, 8 endigt. Es schliesst sich also f. 1 flg. direct an die letzte Seite an!¹⁾ Diese sonderbare Anordnung vermag ich mir nur durch die Annahme zu erklären, dass die Vorlage des Abschreibers aus einer Handschrift in losen Blättern bestand, welche ganz in Confusion gerathen waren; vielleicht hatte dieselbe keine Paginirung, oder der Abschreiber wusste sie doch nicht wieder in Ordnung zu bringen, und schrieb nun die Blätter in der ihm vorliegenden Reihenfolge ab.

Dem Sanskrit-College zu Benares, welches mir diese werthvolle Handschrift mit grösster Liberalität zur Benutzung zusandte, und speciell Herrn Griffith, Director of Public Instruction N. W. Provinces, spreche ich hiermit meinen besten Dank aus.

Zu den erwähnten Mss. des Saphitâ-I'âtha kommt endlich ergänzend noch das Ms. des Padapâtha (P), welches den Benutzern meiner Ausgabe ebenfalls bereits bekannt ist²⁾.

1) f. 46 u. 60 scheinen nicht zu K. IV zu gehören.

2) Endlich mache ich nachtragsweise noch darauf aufmerksam, dass B. Lindner eine bisher unbekannte Handschrift des 1. Buches der Maitr. S. in Oxford in der Bodleiana entdeckt hat. Diese Handschrift (Wilson 505) ist im Catalog irrigerweise bezeichnet als Pañcāsvastyaṇa und ist datirt samvat 1622 (= 1566 nach Chr.), also ungefähr gleichen Alters mit M¹ u. 2. Näheres theilt Lindner mit Ztschr. DMG. XXXIX p. 103.

Correcturen und Conjecturen.

Dem vorliegenden letzten Bande der Māitr. Saṃhitā habe ich ein Verzeichniss von Correcturen und Conjecturen für das ganze Werk beigelegt, wobei ich die schon früher mitgetheilten Corrigenda für K. I und III nochmals aufgeführt habe, damit die Benutzer der Ausgabe alle Corrigenda für das ganze Werk an einer Stelle zusammenfinden und mehrfachen Nachschlagens überhoben sind. Das betreffende Verzeichniss berichtigt eine leider nicht ganz kleine Reihe von Druckfehlern und Versehen, und bringt ausserdem eine Anzahl von Conjecturen zur Verbesserung schwieriger Stellen. Einen Theil dieser Berichtigungen und Verbesserungen habe ich selbst gefunden, bei weitem das meiste verdanke ich jedoch den gütigen Nachweisungen befreundeter Forscher, denen ich an dieser Stelle für das meinem Werke zugewendete Interesse meinen aufrichtigen Dank ausspreche. Für das 1. Buch haben insbesondere Roth und Whitney mir eine grössere Anzahl werthvoller Berichtigungen brieflich zukommen lassen; eine Reihe anderer sind der inhaltreichen Recension von R. Garbe entnommen (Gött. Gel. Anz. 1882 Stück 3. 4); von Böhrling stammen mehrere vorzügliche Emendationen; Anderes verdanke ich Delbrück. Die von Delbrück zum 3. Buche gelieferten Correcturen und Verbesserungsvorschläge habe ich bereits am Schlusse des betreffenden Buches mitgetheilt, und werden dieselben hier nur wiederholt, mit Weglassung eines einzigen Falles, wo ich Roth's Conjectur den Vorzug gebe (III p. 39 Z. 3). Die zahlreichen übrigen Verbesserungen, sowohl für das 3. als auch für das 4. Buch, darunter eine Reihe glänzender Conjecturen, verdanke ich fast sämmtlich Hrn. Prof. Roth, der sich der Mühe unterzogen, auch die Aushängebogen des 4. Buches durchzugehen und mir seine darauf bezüglichen Bemerkungen mitzutheilen. Ihm, der ja auch die erste Anregung zu dem vorliegenden Werke gegeben und der dasselbe somit von Anfang bis zu Ende mit seinem Interesse begleitet, durch seinen Rath gefördert hat, fühle ich mich darum zu ganz speciellem Danke verpflichtet.

Den Namen Desjenigen, von dem eine Verbesserung herstammt, habe ich nur in einigen wichtigeren Fällen ausdrücklich anzuführen für nöthig befunden.

Der Index.

Um die Brauchbarkeit des Werkes zu erhöhen, habe ich diesem Bande ein alphabetisches Verzeichniss aller in der Māitr. Saṃhitā vorkommenden Vers- und

Capitel-Anfänge beigelegt, nebst Anführung der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten. Zum besseren Verständniss dieses Verzeichnisses bemerke ich, dass die fettgedruckten Ziffern einen Capitel-Anfang bezeichnen, einerlei ob Vers oder Prosa. Bei den Vers-Anfängen bedeuten die in Klammern gegebenen Ziffern, dass der Vers an den betreffenden Stellen nicht vollständig, sondern nur mit den Anfangsworten angeführt ist. Diese Unterscheidungen machen den Index jedenfalls bequemer benutzbar, wie ich dies selbst bereits praktisch erprobt habe.

Schluss.

Zum Schluss erinnere ich noch einmal dankend an alle diejenigen Personen und Institute, welche das Zustandekommen der nunmehr abgeschlossenen, ersten Ausgabe der *Mâitrâyañi Saṃhitâ* durch ihre Gunst gefördert und unterstützt haben. Das Vorwort zum ersten Bande hat ihre Namen zum grössten Theile bereits genannt; das Vorwort zum zweiten und dritten Bande noch einige ergänzend hinzugefügt. Ihrer Aller sei hier noch einmal mit warmem Danke gedacht.

Möge der Beitrag, den ich mit dem vorliegenden Bande zur Förderung unserer vedischen Studien geliefert habe, trotz aller Mängel, deren ich mir wohl bewusst bin, ebenso freundlich aufgenommen, ebenso nachsichtig beurtheilt werden, wie seine Vorgänger. Mögen insbesondere die Männer, deren Namen das Widmungsblatt des ganzen Werkes zieren — Otto Böhtlingk, Georg Bühler, Rudolf Roth — mögen sie die in Verehrung und Dankbarkeit ihnen dargebrachte Arbeit freundlich entgegennehmen.

Dorpat, im Juli 1886.

Dr. L. v. Schroeder.

मैचार्यणी संहिता

जनविक्रमिणा श्रीचा लीवोण्यदेशोद्भवेन शोधिता
जार्मेण्यनाम्नि राष्ट्रे बेर्लीणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता
संवत्सरे १८८६

वनस्पतीन्वा उग्रो देव उदौषत्तं शम्या अग्र्यशमेयस्तंज्जशम्याः
 शमीत्वं यंज्जमीशाखया वत्सानपाकरोति शान्यै पर्यवती कार्या
 पञ्चूना वा एतद्रूपं पञ्चमान्भवति यदपर्णा स्याद्दण्डस्य तद्रूपं व-
 ज्रो दण्डो वज्रेण पञ्चनभिप्रवर्तयेत्तृतीयस्या वै दिवि सौम आ-
 सीत्तं गायत्री श्येनो भूत्वाहरत्तस्य पर्णमच्छिद्यत ततः पर्णो ऽजायत 5
 तत्पर्णस्य पर्णत्वं तस्मात्सर्वे ऽन्ये वनस्पतयः पर्णिनो ऽथैष पर्ण उ-
 च्यते यत्पर्णशाखया वत्सानपाकरोति तमेव सौममवरुद्धे देवा वै
 ब्रह्म समवदन्त तत्पर्णं उपाशृणोत्सुश्रवा वै नामैष न बधिरो भव-
 ति य एवं वेद ब्रह्म वै पर्णो यत्पर्णशाखया प्रार्पयति ब्रह्मणैवैनाः
 प्रार्पयतीषे त्वेतीषमूर्जं यज्ञं च यज्ञपता चाधाढ्यायवः स्थिति वा- 10
 युर्वा अन्तरिक्षस्याध्यक्षो ऽन्तरिक्षदेवतयाः पशवो वायुस्त्वैनानन्तरि-
 क्षाय परिददाति प्र वा एनानेतदाकरोति यद्वायवः स्थेत्याहाराण्य-
 स्येव हि वायुर्देवो वः सविता प्रार्पयत्विति सवितृप्रसूत एवैनाः
 प्रार्पयति श्रेष्ठतमाय कर्मणा इति यज्ञो वै श्रेष्ठतमो यज्ञायैवैनाः
 प्रार्पयत्याप्यायध्वमध्या देवेभ्या इति वत्सेभ्यश्च वा एता मनुष्येभ्यश्च 15
 पुराण्यायन्ते ऽथैतर्हि देवेभ्य एवैना आप्याययति मा वः स्तेन ईशत

1) H u. Bb गायत्री; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u Bb सुश्रवा;
 desgl. B, ohne Accent; Kāth. 30, 10 सुश्रवा; Kap. S. 46, 8 सुश्रवा 3) Die Mss. प्रार्पयति
 4) B प्रार्पयतु 5) So corrigirt; H u. Bb आप्याययति; desgl. B, ohne Accent; M
 (u. Bl) आप्यायते; aber Kāth. 30, 10 u. Kap. S. आप्याययति

माघशंसा इत्यांशिषमेवाशास्ते ध्रुवा अस्मिन्गोपती स्यात् बह्वी-
रिति प्रैव जनयति ॥

शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः ॥
इति पुनात्येवैनाः ॥

5 रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु ॥

इति रुद्रादेवैनास्त्रायन्ते ॥ पूषा वः पग्स्या अदितिः प्रेत्तरीया इन्द्रो-
वो ऽध्यक्षो ऽनष्टाः पुनरैत ॥ इति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एवैना
लोकेभ्यः पुनरावर्तयति यजमानस्य पशून्पाहीति यजमानस्यैव प-
शूनां गोपीथायाहिंसायै ॥ प्रतीची शाखामुपगूहति तस्माद्गाम्याः
10 पशवः सायमरण्याद्गाममायन्ति प्रत्यञ्च एनं पशवो भवन्ति य
एव वेद ॥ १ ॥

Vgl. 1, 1, 1. - TBr. 3, 2, 1; Kāth. 30, 10; Kap. 8. 46, 8.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
इति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्ते प्रजापतिर्वा ओषधीः पर-
शशो वेद प्रजापत्यो ऽश्वो यदश्वपरश्चा बर्हिर्दान्योषधीनामहिंसायै
15 गोषदसीति रयि यजमाने दधाति प्रत्युष्ट रक्षा इति रक्षसामप-
हत्यै प्रैयमगाद्धिषणा बर्हिर्येति विद्या वै धिषणा विद्ययैवैनदद्यैति
मनुना कृता स्वधया वितथेति मनुना उत्तेषा कृता स्वधया वितथा
तया वहन्ते कवयः पुरस्तादिति ब्राह्मणाः कवयां ऋषयः कवयः ॥

1) So M (n. Bl); in II u. Bb प्रेत्तरीया 2) M मारण्याद्; auch Kap. 8. so, nur
ohne Accent. 3) B वेद 4) So corrigirt nach Anleitung von Kāth. 31, 1 पश्यो;
M (n. Bl) liest पश्यो; II u. Bb पश्यो; desgl. B. ohne Accent. 5) So II u. Bb;
desgl. B u. Kap. 8., ohne Accent; M (n. Bl) यदश्वपरश्चा; Kāth. 31, 1 यदश्वपरश्चा
6) M (n. Bl) यजमानो

देवेभ्यो जुष्टमिह बर्हिःरासेदे ॥

इति देवेभ्य एवैनं जुष्टं करोति देवानां परिषूतमसीति यद्वा इदं किंच
 तद्देवानां परिषूतं यथा श्रेयसे प्रोच्य कर्म करोत्येव वा एतद्देवेभ्यः
 प्रोच्य बर्हिर्दाम्नि यावत्परिदिशति तत्सर्वं दाति यत्तत्सर्वं न दाति
 यज्ञस्य तदतिरेचयति यज्ञै यज्ञस्यातिरिच्यते भ्रातृव्यं तेन वर्धयत्येकं
 स्तम्भं परिदिशति तं सर्वं दाति यज्ञस्यानतिरेचाय विष्णोः स्तुप
 इति विष्णोर्वै स्तुपो ऽच्छिद्यत स पृथिवीं प्राविशद्यत्प्रथमं नोत्सृजे-
 दातिर्माच्छेद् देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ता-
 भ्यां बर्हिर्देवसदनं दामीति सवितृप्रसूत एवैनद्देवताभिर्दाति ॥ मा-
 धो मोपरि परुस्त ऋध्यासम् ॥ इत्यौषधीनामहि सायै ॥ आछेत्ता^१
 ते माषम ॥ इति यावद्यावदेवमविज्ञानध्वर्युर्बर्हिर्दाति तावदस्यात्स-
 नो मीयते नास्यात्मनो मीयते य एव वेदात्स्त्वं बर्हिः शतव-
 लिश विरोहैत्यौषधीष्वेव भूमानं दधाति सहस्रवलिशा वि वयं
 रुहेर्मैत्याशिषमेवांशास्ते ऽदित्या रास्त्रासीतीये वा अदितिरस्या एवै-
 नद्रास्त्रां करोतीन्द्राण्याः संनहनमितीन्द्राणी वा अये देवतानां स-
 मनद्यता ऋद्धिकामा सांभोर्दद्या ऋध्नोति य एव वेद बर्हिः सं-
 नद्यति प्रजा वै बर्हिः प्रजानां संतत्यै प्रजानामपरावापाय तस्मा-
 त्त्वावा प्रजाः संतताः पूषा ते यन्धि यथाविति पुष्टिर्वै पूषा पुष्टिः
 यजमाने दधाति स ते मास्थार्दि^२ति यजमानस्याहि सायै ॥

आपस्त्वामंश्विनौ त्वामृषयः सप्त मामृजुः ।

बर्हिः सूर्यस्य रश्मिभिरुषसां केतुमारभे ॥

1) So H u. Bb; in M दाति 2) So M; in II u. Bb परिदिशति; desgl. B, ohne Accent. 3) M आछेत्ता 4) Bb ते 5) II u. Bb शतवलिश; desgl. Kāth., ohne Accent. 6) So die Mss. mit Recht. 7) अपरावापाय in den Mss. ohne Accent.

इत्यश्विनौ वै देवानां भिषजौ' तां एनद्भिषज्यता' इन्द्रस्य त्वा ब्राहु-
 भ्यामुद्यच्छा इतीन्द्रस्यैवैनद्ब्राहुभ्यामुद्यच्छते' बृहस्पतेर्मूर्धाहरामीति' ब्रह्म
 वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनद्ब्रह्मण्युर्वन्तरिक्षमिति समिध्या एवादित्यारत्वा
 पृष्ठे सादयामीतीथं वा अदितिरस्यामेवैनदसीषदत् ॥ बहिरसि देव-
 ५ गमम् ॥ इत्यासन्नमभिमन्त्रयते' बहु' वा एतस्य पूर्वद्युराहियमाण-
 स्येह चेह च स्कन्दत्यंस्कन्नमेनदेवताभ्यः संप्रादाद्यजमानस्याहि-
 सायै ॥ २ ॥

Vgl. 1, 1, 2. — TBr. 3, 2, 2; Kāth 31, 1; Kap. S. 47, 1.

पूर्वेद्युरिध्मा' बहिः कुर्वन्ति' यज्ञमेवारभ्योपवसति' प्रजापतिः
 प्रजा असृजत' तस्योखे असंसेता' स एताभ्यामुखाभ्यां प्रत्यधत्त'
 यदेते उखे भवतः' प्रजापतेरेवोखे' प्रतिदधाति' शुन्यध्वं दैव्याय कर्म-
 णा' इति देवेभ्य एवैनानि शुन्यति' वसूनां पवित्रमसीति' वसूना'
 वा एतज्जागधेयं तेभ्य एवैनत्करोति' पवित्रमपिदधात्योषधोनां च
 पशूनां च पयः संसृजति' वाचं यद्धति यज्ञस्य धृत्यै' धारयन्नास्ते'
 धारयन्त इव हि दुहन्ति' द्यौरसि पृथि३व्यसीत्याभ्यामेवैनां प्रवृणक्ति'
 मातरिश्चन्मे घर्म इत्यन्तरिक्षं वै मातरिश्चनो घ३र्मो' ऽन्तरिक्षस्य
 धृत्यै' कामधुक्षः सा विश्वायुः सा विश्वभूः सा विश्वकर्मेत्यसौ बाव
 विश्वायुरन्तरिक्षं विश्वभूरिर्यं विश्वकर्मेमान्वा एतल्लोकान्यथापूर्वं
 प्रदापयत' इमांल्लोकान्यथापूर्वं प्रक्षान्दुहे' य एव वेद' तिस्रो यंजुषा-
 भिमन्त्रयते' चयो वा इमे लोका' एषु वा एतं लोकैषु रसं दधाति'

1) H u. Bb दुहू; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. पूर्वेषु 3) H u. Bb
 प्रत्यधत्त; Kap. 45, 47, 2 'आभ्यामादत्त 4) In den Mss. ohne Accent. 5) Bb प्रजापते
 देवोखे 6) M दुहति; Bb दुहति 7) So corrigirt; die Mss. एतं लोकान्; Kap. S.
 47, 2 इमानेव लोकान्यथापूर्वं प्रदापयति 8) So corrigirt; die Mss. प्रक्षां

तंस्मादिमांल्लोकान्प्रजा उं पजीवन्ति हुतः स्तोको हुतो द्रप्स इत्यभि-
मन्त्रयते ऽस्कन्दाय ॥ इन्द्राय देवेभ्यो हविर्बहु दुग्धि ॥ इति चिरुद्ध-
दति चित्रत्या हि देवा न दारुपात्रेण दुह्यादंमिमै दारुपात्रं या-
तयामेन हविषा यजेत तद्ध स्माहुर्दात्रेयाः पुरोडाशमुखं हविर्न वा
इत इतः पुरोडाशं हविषो यामो ऽस्ति दोग्धव्यमेवेति न शूद्रो दु-
ह्यादंसतो वा एष संभूतो ऽसन्त्याद्यैव पवित्रमत्येति तद्धविरेमिहो-
त्रमेव शूद्रो न दुह्यात्तद्धि नोत्युनन्ति ॥

संपृच्यध्वमृतावरीरुर्मिणा मधुमत्तमाः ।

पृच्यतोः पयसा पयो मन्द्रा धनस्य सातये ॥

इति प्रतिनयति शृतत्वाय शृतकांमा हि देवा इन्द्राय त्वा भागं
सोमेनातनच्मीति सोममेवैनत्करोति तस्य ह त्वै सोमपीथः संततो
य एव विद्वान्त्सान्नाय्यं पिबति ॥ अदस्तमसि विष्णवे त्वा ॥ इति
यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञयैवैनददस्तं करोति विष्णो हव्यं रक्षस्वेति
यथाहिष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येवं वा एतद्विष्णुमाहेतत्ते हव्यं तद-
रक्षस्वेति न मृत्पात्रेणापिदध्यात् पितृदेवत्यं हविः स्याद्धारुपात्रेणा-
पिदध्यादंमिमै दारुपात्रमंमिरेव हव्यं रक्षत्युदन्वत्काऽर्यमोपो वै
रक्षोद्गीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 1, 3. — TBr. 3, 2, 3; Kāth. 31, 2; Kap. S. 47. 2.

यो वै अज्जामनालभ्यं यजते नास्य देवमनथा इष्टाय अहधत्येपः

1) So M; in H u. Bb बहुदुग्धिः; desgl. B, ohne Accent 2) So corrigirt; M
तद्ध; H u. Bb तत् ह 3) H u. Bb दक्षिणाः; Kāth. 31, 2 दात्रेयाः 4) So M; vgl.
auch TS 1, 1, 3, 1; in H u. Bb मन्द्रा; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u.
Bb प्रतिप्रतिनयति; desgl. B, ohne Accent. 6) So B, npr ohne Accent; in H u. Bb
अज्जामनालभ्य; M (u. Bl.) अज्जामालभ्य

प्रणयत्यापो वै अद्वा अद्वामेवालभ्य यजता आपो यज्ञो यज्ञं तत्वा
 प्रचरत्यापो देवानां प्रियं धाम देवानां प्रियं धाम प्रणीय प्रचरत्यापः
 सत्यं सत्यमेवालभ्य यजता आपो रक्षोघ्नी रक्षसामपहत्या आपो.
 वज्रो वज्रं भ्रातृव्याय प्रहरति स्तृत्या आपः अद्वा अद्वास्य देवाः
 अन्मनुष्या इष्टाय दधते यस्यैवं विदुष एव विद्वानपः प्रणयति
 देवीरापो ऽयेगुवा इति यज्ञमेव प्रणयति देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे
 ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा इति सवितृप्रसूत एवैनहेक्ता
 भिरादत्त उ३र्वन्तारिक्षमिति समिष्ट्या एव प्रत्युष्ट रक्षा इति रक्ष-
 सामपहत्यै धूरसि ध्वर ध्वरन्तमिति धुर्यो वै नामै३षो ऽमिर्यदनाल-
 10 भ्यातीयाद्यंजमानं शुचाप्येद्वै वाव पुरुषस्य भ्रातृव्यौ यं द्वेष्टि
 यश्चैनं द्वेष्टि ता एव शुचाप्ययति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 1, 4 -- TBr. 3, 2, 4, 1 flg. Kāth. 31, 3; Kap. S. 47, 3.

देवानामसि वह्नितमं संस्त्रितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतममिति
 देवैभ्य एवैनद्वह्नितमं संस्त्रितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतमं करोत्य-
 हुतमसि हविर्धानं ह हस्व मा हारि रिति ह हत्येवैन द्विष्णोः क्रमो
 15 ऽस्युंर वातायेति यद्वै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमे-
 वैनत्करोति मित्रस्य वश्चक्षुषा प्रेक्षा इति मित्रमेवैनान्कुरुते ॥ ऊर्जे
 गृह्णीत ॥ इत्यूर्जे यजमाने दधाति ॥ प्रभूत्यै वः ॥ इति प्रैवैनाभा-
 वयति देवस्य वः सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां

1) So corrigirt; B अद्वास्य; II u. Bb अद्वास्य; M (u. Bl.) अद्वासा; Kap. S. 47, 3
 अद्वासा 2) So schreibe ich mit Kāth. 31, 3 und Kap. S. 47, 3; in II, Bb u. B
 अद्वाधते; M (u. Bl.) (इष्टाय) दधते 3) M (u. Bl.) प्रणयति 4) In den MSS dies
 Wort ohne Accent. 5) Bb धूर; Kap. S. 47, 3 ध्वर; desgl. Kāth. 31, 3. 6) Auch
 Kāth. 31, 3 und Kap. S. 47, 3 यद्वै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमेवैनत्करोति

यंछन्तु पञ्च गोपीथाय वो नारातये ऽग्रये वो जुष्टानिर्वपामीति
 सवितृप्रसूत एवैनान्देवताभिर्निर्वपति यंछन्तु पञ्चेति पञ्च वा
 ऋतव ऋतून्वा एतन्प्रीणाति ते ऽस्मै प्रीताः कल्पन्ते गोपीथाय
 वो नारातया इति रक्षसामपहत्या अग्रये वो जुष्टानि त्यग्रय एवैना-
 न्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै निर्वपति तस्या एनान्जुष्टान्करोतीदं
 देवानामिदमु नः सहैति व्यावृत्त्यै ह० हन्तां दुर्या इति हविषो गृही-
 तादिमै लोका उदवेपन्त तान्देवा एतेन यजुषा ह० हन्यदेतद्यजुर्वदत्येषां
 लोकानां धृत्यै निर्वैरुणस्य पांशादमुक्षीति वरुणपाशादेव निर्मुच्यत
 आत्मनो ऽहिंसायै स्वरभिष्यक्शमिति तम इव वा एष प्रपद्यते
 परीणह० स्तरेवाभिविपश्यति ज्योतिर्वैश्वानरमित्यसौ वा आदित्यो 10
 ज्योतिर्वैश्वानरम् ॥ उ३र्वन्तरिष्मन्वेमि ॥ इति य३द्दीहीति ब्रूयाद्या-
 युको ऽध्वर्युः स्यात् ॥ उ३र्वन्तरिष्मन्वेमि ॥ इत्यध्यायुको ऽध्वर्युर्भवत्य-
 दित्या व उपस्थे सादयामीतीत्यं वा अदितिरस्यामेवैनानसीषदत् ॥
 अग्रे हव्यं रक्षस्व ॥ इति पुर उपसादयत्यग्निरेव हव्यं रक्षते ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 1, 5. — TBr 3, 2, 4. 4 flg.; Kāth 31, 3; Kap. S. 47, 3.

विष्णोर्मनसा पूते स्थः ॥ इति यज्ञो वै विष्णुं यज्ञायैवैने पुनाति 15
 देवो वः सवितोत्पुनान्विति सवितृप्रसूत एवैना, उत्पुनात्यग्रये वो
 जुष्टानि त्यग्रय एवैनान्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै प्रीक्षति तस्या
 एनान्जुष्टान्करोति यज्ञो ऽश्रद्ध आलेभे तज्जन्धध्वमिति जन्धत्येवैना-

1) So M; in H u. Bb दसुचिरिति; desgl. B, ohne Accent. 2) So ist offenbar zu lesen; M स्वरभिष्यक्शमिति; H u. Bb स्वरभिष्यक्शमिति; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 3 स्वरभिष्यक्शमिति 3) H u. Bb वैनाम 4) So M; in H u. Bb यज्ञायैवैने; desgl. B, ohne Accent. 5) So M, H u. Bb; in B सवितृप्रसूता; in Kap. S. 47, 4 wohl सवितृप्रसूत एवैने देवताभिः पुनाति 6) H u. Bb एतान्

- न्यदित्यास्त्वंगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्त्वचं करोत्यवधूतं
 रक्षा इति रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनयीवं कृष्णाजिनमुपस्मृणाति त-
 स्मात्प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते पृथुयावासि वानस्पत्यं इति या-
 वाणमेवैनत्करोत्यैर्जिह्वासि वाचो विसर्जनमित्यैर्जिह्वेषा जिह्वा
 5 वाचो विसर्जनं यदा हि पशवा ओषधीनामश्रन्यथ वाचं वि-
 सृजन्ता आयुषे वा इत्यायुर्यजमाने दधाति बृहन्नावासि वानस्पत्यं
 इति यावाणमेवैनत्करोति देवेभ्यो हव्यं शमीध्वेति देवेभ्य ए-
 वैनत्करोति ॥ अपहतं रक्षः ॥ इति रक्षसामपहत्यै ॥ हविष्कृदेहि ॥
 इति यो देवानां हविष्कृत् ह्वयति चिह्वयति चिषत्या हि
 10 देवा मनोर्वै अद्वादेवस्य यजमानस्यासुरघ्नी वाग्यज्ञायुधानि
 प्रविष्टासीत्तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽमुरा उपाशृण्वन्तावन्तस्त-
 दहर्नाभवन्नेवं विद्वान्ब्राह्मणो भ्रातृव्याणां मध्ये ऽवसाय यजेत
 यावन्त एवास्य भ्रातृव्या यज्ञायुधानामुपशृण्वन्ति तेषां तैज इन्द्रि-
 यं वीर्यं वृद्धे कुटूररसि मधुजिह्वस्त्वया वयं संघातं संघातं जे-
 ष्मेति संघातं संघातं वावतेन यजमानो भ्रातृव्यं जयतीषमावदौर्ज-
 15 मावद रायस्योषमावदेत्याशिषमेवांशास्ते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 1, 6. — TBr. 3, 2, 5, 1 flg.; Kâth. 31, 4; Kap. S. 47, 4,

वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्ति प्रतिष्ठित्या अस्मा वै
 देवाः पशुभ्यो रक्षांसि निरवादयन्त तुषैरौषधीभ्यो यदाहं परापूतं

- 1) Kap. S. 47, 4 शुधतां पाचाणि देवयज्याया इति देवेभ्य एवैनानि शुधति 2) So M; desgl. Kâth. und Kap. S., ohne Accent; s. die folgende Anmerkung; Bb मनो वे; II मनो वे; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in II u. Bb वा यः; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 31, 4 मनोर्वै अद्वादेवस्य यजमानस्य तस्यासुरघ्नी वाग्यज्ञायुधानि पतिष्टासीत्; Kap. S. 47, 4 मनोर्वै अद्वादेवस्य यजमानस्यासुरघ्नी वा यज्ञायुधानि प्र-
 विष्टा cet. 4) So M; in I u. Bb अस्मा; desgl. B, ohne Accent; ebenso Kâth. 31, 4 und Kap. S. 47, 4 a. E. 5) So M; in II u. Bb निरवादयन्त; desgl. B, ohne Accent; desgl. Kâth. 31, 4.

रक्षः परापूर्तारातिरित्येतावन्तैव यज्ञस्य रक्षासि निरवदयते ॥ देवो
 वः सविता विविनक्तु ॥ इति सवितृप्रसूत एवैनान्विविनक्ति ॥ सु-
 विचा विविच्यध्वम् ॥ इत्याशिषमेवाशास्ते मुफलीकृतान्कुर्यान्मेधा-
 नेनान्यज्ञियान्करोति चिः फलीकरोति चिषत्या हि देवा अदित्या-
 स्वंगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्त्वचं करोत्यवधूतं रक्षा इति 5
 रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनयीवं कृष्णाजिनमुपस्तृणति तस्मात्प्रत्यञ्चः
 पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते अदित्याः स्तुभ्यो ऽसीति शम्यामुपदधाती मे
 वै सहास्तां ते शम्यामाचं शम्यामाचं व्यंता यज्ञशम्यामुपदधा-
 त्यनयोरेव विधृत्यै धान्यमसि धिनुहि देवानित्येतस्य वै यजुषो वी-
 र्येण यावदेका देवता कामयते यावदेका तावदस्या आहुतिः प्रथते 11
 प्रथते प्रजया पशुभिर्य एव वेद प्राणाय त्वापानाय त्वा व्यानाय
 त्वेति प्राणमपानं व्यानं तान्यजमाने दधाति दीर्घामनु प्रसृति 12
 संस्पृशेथामायुषे वा इत्यायुरसिन्दधाति मिचस्य वश्चक्षुषावेक्षा
 इति मिचमेवैनान्कुरुते देवो वः सविता हिरण्यपाणिरुपगृह्णाति
 ति सवितृप्रसूत एवैनानुपगृह्णाति ॥ ७ ॥ 1.

Vgl. 1, 1, 7. — TBr. 3, 2, 5, 10 flg.; Kâth. 31, 4 u. 5; Kap. S. 47, 1 a. E. und 5.

निर्देध रक्षा इति रक्षसामपहत्यै यदधस्तादङ्गारमुपवर्तयत्य-
 स्मिन्स्तेन लोके ज्योतिर्धत्ते यदुपरिष्ठादन्तरिक्षे तेनांसा अस्मा आदि-
 ३त्यो ऽमुष्मिन्लोके ज्योतिर्भवत्यथो दिवैवास्मा अमुष्मिन्लोके भवन्ति
 सर्वे ऽस्मा इमे लोका ज्योतिष्मन्तो भवन्ति य एव वेद वीणि स-
 मीचीनान्युपदधाति चयो वां इमे लोका एषां लोकानां धृत्या 2
 अपाये ऽग्निमामादं जहीति य आमान्कथ्यात्तमपहत्य देवयजने य-

1) So M; in H u. Bb शम्यामाचं 2) S. oben 1, 1, 7; auch Kâth. 31. 5 प्रसृतिम्
 in Kap. S. 47, 5 प्रसृतिम् corruptum, aus प्रसृतिम्

ज्ञिया उपदधाति ध्रुवमसि पृथिवीं ह॒हेति॑ पृथिवीमेव ह॒हति॑
 धरुणमस्यन्तरिक्षं ह॒हेत्यन्तरिक्षमेव ह॒हति॑ धर्ममसि दिवं ह॒हेति॑
 दिवमेव ह॒हति॑ धर्मासि विश्वा विश्वानि ह॒हेति॑ दिश एव ह॒-
 हति॑ प्रजापतिर्व यत्समभवत्स एतावञ्श एव समभवदेकं वा अग्रे
 5 शीर्षाः कपालं स॒भवत्यथ॑ द्वितीयमथ तृतीयमथ चतुर्थमथ पञ्चममथ
 षष्ठमथ सप्तममथाष्टमं यदष्टा उपदधात्यात्मानं वा एतद्यजमानः
 संस्क्रुते तं संस्कृतममुष्मिंस्त्रोक्ते ऽनुपरति यदष्टा उपदधाति
 गायत्री तेन छन्द आप्नोति यदेकादश त्रिष्टुभ तेन यद्द्वादश जगती
 तेनाथो सर्वाण्येव छन्दःसंमितान्युपदधाति ॥ चिंतः स्थ परिचितः
 10 स्थ ॥ इति यजुष्मन्ति करोति वसूनां रुद्राणामादित्यानां भृगूणा-
 मङ्गिरसां घर्मस्य तपसा तप्यध्वमिन्वेतासामेनानि देवतानां तपसा
 तपति ॥

यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः ।

पूष्णास्तान्यपि व्रतं इन्द्रवायू विमुञ्चताम् ॥

15 इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते ॥ ८ ॥

Vgl. 1. 1. 8. — TBr. 3. 2, 6, u. 7; Kâth. 31, 6; Kap. S. 47, 6.

देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां सं-
 वपामीति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिः संवपति पविचवत्संव-
 पति हविः करोति देवो वः सवितोत्पुनादिति सवितृप्रसूत एवैनां

1) So M; in H अग्रे; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 2) In Bb यदष्टावुप 3) Bb
 यदष्टावुप 4) So M; in H कदासमिता; desgl. Bb, ohne Accent; B कदाः समि-
 ता 5) H u. B धर्मस्य. 6) So M; in H मेताभिः; desgl. Bb u. B. 7) H u. Bb
 धर्मे 8) So M; in H u. Bb पविचव संवपति; B पविच वसंवपति; Kâth. 31, 7
 पविचवति संवपति

उत्पुंनात्येपं उपसृजत्यमृतं वा आपोऽमृतमेव हविः करोति सं-
 मापा ओषधीभिर्गच्छन्तां संमोषधयो रसेन स रेवतीर्जगतीरित्य-
 न्यां वा एतां सामन्यां जिन्वन्त्यां पा ओषधीर्जिन्वन्त्योषधीरपः शिवाः
 शिवाभिः समसृक्षतां पा इत्यां पो वै रेवती रोषधयो मधुमतीः पशवो ज-
 गतीरप ओषधीः पशून्स्तानस्मै स मृज्यैकधा मधुमतः करोति॥म- 5
 खस्य शिरो ऽसि ॥ इत्याह यज्ञो वै मखस्तस्य वा एतज्जिह्वः क्रीयते
 सीदन्तु विशो जनयत्यै त्वेति मिथुनमेव करोति घर्मो ऽसि विश्वा-
 युर्धर्म घर्मे अयस्वोर्हं प्रथस्वोर्हं ते यज्ञपतिः प्रथतामिति प्रथयत्ये-
 वैनं ॥ प्रति प्रथस्व पृथिवीमुत ह्याम् ॥ इतीमे एव प्रथयति घर्मो
 वा एषो ऽर्धमासु ऽर्धमासे प्रवृज्यते सं ईश्वरो ऽशान्तस्तेजसा यजमानस्य 1
 पशून्निर्देहो यत्पर्ययि करोति पशूमेव करोति शान्त्या अनिर्दाहाय
 त्रिः पर्ययि करोति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकैभ्यः शम-
 यति पुरोडाशं वा अधिश्चितं रक्षांस्यजिघांसन्तं नाको नाम
 दिवि रक्षोहामिः स्रो ऽस्मादंक्षास्यपाहन्यंदाह देवस्त्वा सविता अ-
 पयतु वर्षिष्ठे अधि नाके पृथिव्या इति रक्षसामपहत्यै शिरो वा एत-
 द्दज्ञस्य यत्पुरोडाशः केशा वेदो यथा शीर्ष्णः कपालान्येवं कपालानि
 यथा मस्तिष्क एवं पुरोडाशः सुशृतः कार्यो मेध्यत्वाय यत्पुरोडाशं
 नाभिवासयेदाविर्मस्तिष्कः स्याद्यदभिवासयति तस्माद्रुहा भस्तिष्क-
 स्त्वं च ग्राहयति तस्मान्मस्तिष्कः पंगितो भस्मनाभ्यूहति तस्मान्मा-
 सेनास्थि छिन्नं ज्वलैरभिवासयति तस्मात्केशैः शिरश्छिन्नं यत्स्वं घर्म-

1) So M; in Bb ०रखन्त्या; H ०रखन्त्या; B ०रखन्त्या 2) So corrigirt; die Mss.
 ०मन्या 3) M जिन्वन्त्या 4) So M; in H u Bb मधुमतं; desgl. B. ohne Accent.
 5) So M u. B; in H u. Bb प्रथ प्रथयति 6) So M; in H निर्देहो; B निर्देहो; Bb
 निर्देहो 7) M पर्ययं 8) M पर्ययं 9) So M; in H u. Bb अधिश्चितं; desgl. B.
 ohne Accent. 10) So M; in H u. Bb ०खपाहरन्; desgl. B. ohne Accent.

याहयित्वा भस्मनाभिवासयेत्पलितंभावुको' ऽध्वर्युः स्याज्ज्वलैरभिवा-
 सयत्यपलितंभावुको' ऽध्वर्युर्भवति' ते वै देवास्तं नाविन्दन्यस्मिन्यज्ञस्य
 क्रूरमास्त्यमहा' इति' ३सो ऽभिरब्रवीदहं' वस्तं जनयिष्यामि यस्मि-
 न्यज्ञस्य क्रूरमास्त्यधा' इति' ३सो ऽपो ऽङ्गारेणाभ्युपातयत्तत एकतो
 5 ऽजायत' द्वितीयं' ततो द्वितस्तृतीयं' ततस्त्रितो' यदज्ञो ऽधिनिरमिमीत
 तदापेयानामापेयत्व' यदात्मनो ऽधिनिरमिमीत तदात्मेयानामा-
 त्मेयत्वमन्तर्वेदि जुहोति' तदेवावरुद्ध' उपरिष्टादभिघारयति श्रुतत्वाय'
 श्रुतकामा हि देवास्तं देवा अतिभृजानां आयनसूर्याभ्युदिते ते
 'ऽमृजत' यं स्रग् सूर्यो ऽभ्युदेति सूर्याभ्युदितः 'सूर्याभिनिमुक्ते' सूर्या-
 10 भिनिमुक्तः' श्यावदति श्यावदन' कुनखिनि कुनख्यंयेदधुष्येदधुः'
 परिविक्ते परिविक्तः' परिविविदाने परिविविदानो' वीरहंणि वीरहा'
 भूणहंनि भूणहंनमेनो नात्येति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 1, 9. — TBr. 3, 2, 8.; Kāth. 31, 7; Kap. S. 47, 7.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हंस्ताभ्यामाददा
 इति' सवितृप्रसूत एवैनं देवताभिरादत्ते' सहस्रभृष्टिः शततेजा इति'
 15 वज्रं वा एतत्संश्रयति भ्रातृव्याय प्रहरिष्यन्पृथिवि देवयजनि मा
 हिंसिषं ता ओषधीनां' मूलं' मित्योषधीनामहिंसायै' वज्रं गच्छ

1) So M; in H u. Bb पलितंभावुको 2) So M; in H u. Bb त्वपलितंभावो; desgl. B, ohne Accent. 3) So die Mss. (nur in B die Ligatur für च्च undeutlich; wie es scheint च्च mit darunter gesetztem श; in Bb °मास्त्यमहा). Hier steckt vielleicht die Wurzel arksh (rksh), c. praep. ā, darin, die nur Dhātup. 27, 29 überliefert ist, mit der Bedeutung हिंसायाम्; allerdings nach Dhātup. das Praes. rkshṇoti; Kāth. 31, 7 corrupt क्रूरमास्त्यध्वा; s. die folgende Anmerkung. 4) Wohl Wurzel arksh c. ā; für आर्चध्वे; (II und Bb °र्चधा); auch Kāth. क्रूरमास्त्यध्व 5) So die Mss; nur Bb भुजत 6) So M; in den anderen Mss. °निमुक्ते 7) M °निमुक्त; die anderen Mss. °निर्मुक्त 8) So M (n. Bl., ohne Accent); in H u. Bb हिंसिषंता-ओषधीनां; desgl. B, ohne Accent; s. oben 1, 1, 10.

गोस्थानमिति 'कुन्दा'सि वै व्रजा गोस्थान'कुन्दा'स्येवास्मै व्रजं
 गोस्थानं करोति 'वर्षेतु ते पर्जन्या इति'पर्जन्यादेवं वृष्टि' वनुते'वधानं
 देव सविताः शतैन पशैः परमस्यां परावतीति 'हौ वावे पुरुषस्य
 भ्रातृभ्यौ यं वेष्टि यथैनं वेष्टि'ता एवं वध्नाति परमस्यां परावति'यो
 अस्मिन्वेष्टि यं च वयं विष्मस्त्वमत्र वधान'सो ऽतो मा मोची'त्या-
 शिषमेवांशास्ते'द्रप्सस्ते दिवं मा स्कानिति'यो वा अस्या रसः'सं
 द्रप्सस्त्वमिमं प्रजा उपजीवन्ति'तमस्या' यद्धृत्यस्कन्दाय ॥ अरुहस्ते
 द्यां मा पप्रत' ॥ इत्यरुह्वे नामासुर आसीत्स पृथिवीमुपमुच्याशयज्ञ-
 मिन्द्रो ऽचायज्ञम'पारह' पृथिव्या अदेवयजनमित्य'पाह'त्सं दिवम-
 पिपतिषत्तम् ॥ अरुहस्ते द्यां मा पप्रत' ॥ इति दिवःप्रत्यनुदत्त'य एवं १०
 विद्या'स्तब्धयजुर्हरत्ये'भ्यो' वा एतल्लोकै'भ्यो' यजमानो भ्रातृभ्यं निर्भज-
 ति'चिः कृत्वो' हरति'चयो वा इमे लोका'एभ्य एवं लोकै'भ्यो
 भ्रातृभ्यं निर्भजति'तृष्णीं चतुर्थ' हरति''यो लोको निरुक्तो ऽप-
 रिमितस्तस्माद्भ्रातृभ्यं निर्भजत्य'सुराणा' वा इयं पृथिव्या'सी'ते देवा
 अश्रुवन्दत् नो ऽस्याः पृथिव्या इति'ते वै स्वयमेव ब्रूधमिति'ततो १५
 वै वसवः प्राची दिशमुदजयन्द्रा दक्षिणामादित्याः प्रतीची' मरुता

1) So M (n. Bl.), ohne Accent; in H u. Bb परावती; desgl. B, ohne Accent;
 s. 1, 1, 10. 2) So corrigirt; H u. Bb रसः; M ohne Accent. 3) M तमस्मा (n. Bl.;
 ohne Accent). 4) So corrigirt; M (n. Bl.) मा पप्रत; in H u. Bb मा पयतुत्;
 desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 8 चक्षुष वा मा पयत इति; aber Kāth. 31, 8
 वा मा पप्रदिति 5) So M (n. Bl., nur ohne Accent); H u. B उपमुच्या; desgl. B,
 ohne Accent. 6) So M; in H, Bb u. B आचत् 7) So corrigirt; M u. B मा
 पप्रत; H u. Bb मा पयतुत्; in Kap. S. 47, 8 इयं पृथिव्याः पप्रत इति (cod. 'इय') वा
 मापप्रतदिति (cod. मापयत) तं दिव प्रत्यनुदत्त; aber Kāth. 31, 8 मा पप्रदिति
 8) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in M विद्यास्मा. 9) So M, nur ohne
 Accent (n. Bl.); in H u. Bb एतं लोकै'भ्यो; desgl. B, ohne Accent. 10) M कृत्वा
 (n. Bl.) 11) M (n. Bl.) हरति

उदीचीं ततो वै देवा इमामसुराणामविन्दन् ततो देवा असुरा-
 नेभ्यो लोकेभ्यो निरभजस्ततो देवा अभवन्परासुरा यदेवमेता-
 भिर्देवताभिर्वेदिं परिगृह्णातीमां वा एतद्यजमानो भ्रातृभ्यस्य वृद्धे
 5 स्या भ्रातृभ्य निरभजति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृभ्यो भवति पृथिव्या
 वै मेध्यं चामेध्यं च व्युदक्रामत्प्राचीनमुदीचीनं मेध्यमुदक्रामद्द-
 क्षिणां प्रतीचीनममेध्यं प्राचीमुदीचीं वेदिं प्रवणां कुर्यान्मेध्यानेनान्य-
 क्षिणान्करोत्यथो यदेवास्या उद्घ्नन्तः क्रूरमक्रस्तदक्रूमकस्तज्जमयत्य-
 थो मेध्यस्य चैवामेध्यस्य च व्यावृत्त्यै प्राञ्चौ बाहू नयत्याहवनीयं
 तेन परिगृह्णाति प्रतीचीं श्रौणीं गार्हपत्यं परिगृह्णाति मूलं वै
 10 रक्षां स्यन्नूत्पिबन्ति यन्नखेन छिन्द्यात्कुनखी स्यात्स्फ्येन छिनत्ति
 वज्रो वै स्फ्यो वज्रेणैव रक्षांसि हन्ति ॥ १० ॥

Vgl. 1, 4, 10; TBr 3, 2, 9; Kāth. 31, 8; Kap. S. 47, 8.

यो वै सुचां योगमविद्वानंध्वर्या इति हूतः प्रतिशृणोत्या देवता-
 भ्यो वृश्चते ऽपशुर्भवत्यथ यः सुचां योगं विद्वानंध्वर्या इति हूतः
 प्रतिशृणोति न देवताभ्या आवृश्चते पशुमान्भवति द्यौर्जुहूर्न-
 15 रिक्षमुपभृतृषिवी ध्रुवा दिश आज्यधान्यंसा आदित्यः सुवः स यत् ॥
 ओं आवय ॥ इत्याह जु३हं तेन युनक्ति ॥ अस्तु श्रीषट् इत्युपभृ-
 तम् ॥ यज ॥ इति ध्रुवाम् ॥ ये यजामहे ॥ इत्याज्यधानी वषट्कारेण
 सुवै जु३ह्या अधि ध्रुवामभिघारयति ध्रुवाया अधि जुहमसौ ३सस्यै

- 1) So meine Correctur; M स्याद्; H u. Bb स्यात; desgl. B, ohne Accent.
 2) So meine Correctur; M उदघ्नन्त; desgl. B, ohne Accent; H उदघ्नन्त; Bb उदघ्नन्त;
 cf. 3, 2, 3. 3) So M; in H u. Bb दक्रूमक्रस्तज्ज; B दक्रूमक्रस्तज्ज 4) Die
 Mss schreiben प्राचीं बाहुनयत्य; Kap. S. प्राचीं बाहु नयत्य 5) So M; in H u.
 Bb रक्षां स्यन्नूत्पिबन्ति; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 31, 8 रक्षांसि हन्ति 6) So trennt
 M; in H u. Bb वज्रेति; desgl. B, ohne Accent. 7) Die ३ fehlt in den Mss.

प्रयच्छतीयममुषि^१ संततमस्मा अन्नाद्यमव्यवच्छिन्नं प्रदीयते ऽस्मिञ्छ
लो३के ऽमुषिञ्च^२ पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एवे^३
वैद ॥ ११.॥

Vgl. TBr. 3, 3, 1 Kap. S. 47, 9.

घृतं च वै मधु च प्रजापतिरासीद्वृतो मध्वासीत्ततः 'प्रजा असृजत'
तैस्मान्मधोः प्रजननमस्ति तैस्मान्मधुना न प्रचरन्ति यातयाम^४ हि^५
तदाज्येन प्रचरन्त्ययातयाम^६ वा एतत्प्राजापत्यं घृतमयातयामा देवा-
नां प्रजापतिर्गाहपत्यं ऽधिश्चरति^७ पत्न्यवेक्षते^८ ऽन्वारम्भो वा एष
यज्ञस्य पत्न्या^९ यज्ञमेनामन्वारम्भयत्यथो यत्पत्नी यज्ञं करोति मि-
थुन^{१०} वा एतत्क्रियते प्रजात्या अमेध्यं वा एतदयज्ञियं यत्पत्न्यवे-
क्षत आहवनीये ऽधिश्चरति पुनात्येवैनान्मेध्यमेनद्यज्ञियं करोति^{११}
स्फ्यस्य वत्सं सादयति रक्षसामपहन्त्यै देवस्त्वा सवितोत्पुनात्विति स-
वितृप्रसूत एवैनदुत्पुनाति हविरसि वैश्वानरमिति^{१२} द्वादशैता व्याह-
तयो द्वादश मासाः स वत्सरः स वत्सरेण वा एतत्तैज इन्द्रियं वी-
३र्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृद्ध उभयतो वैश्वानरं भवयुभयतो वै-
श्वानरं^{१३} इत्येतं चिद्वेजा अस्य निर्वीर्यो भ्रातृव्यो जायते^{१४} ऽथो मृध्नर^{१५}
एवं भवति देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता आसन्तं इन्द्र एतमवका-
शमपश्यन्नेनासुरानभ्युभवदंभि भ्रातृव्यं यज्ञेन भवति य एवं विद्वा-
न्यजता आज्येनान्यानि हवींश्चभिधारयन्ति केनाज्यमिति ब्रह्मवां-

1) Ganz dasselbe steckt in der theilweis corrupten Stelle Kap. S. 47, 9 अयातयामा देवानां प्रजापतिर्गाहपत्यं द्विश्चरति; Kâth. 31, 9 अयातयामा देवानां प्रजापतिर्गाहपत्यं द्विश्चरति 2) So M; B यज्ञस्य यत् पत्न्या; H u. Bb यज्ञस्य यत् पत्न्या (in H ist das य nachtraglich roth eingeschaltet); Kâth. 31, 9 und Kap. S. 47, 9 पत्न्या एवैष यज्ञ-स्त्वाग्भारम्भो 3) So corrigirt; M इत्येतं चिद्वेजा; H u. Bb इत्येतं चिद्वेजा; desgl. B. ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb मृध्नर; desgl. B. ohne Accent.

दिनो वदन्ति सत्येन वा आज्यमभिघृतं यदाह सत्येन त्वाभिघारया-
मीति चक्षुर्वै सत्यं चक्षुर्यजमानः प्रदधाति संमील्यैतद्धजुर्वदति न
चक्षुः प्रदधात्याज्यं वै यज्ञो यज्ञो विष्णुः ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे वेधा निदधे पदा ।

5 समूढमस्य पांसुरै ॥

इति यदोदनपंचने ऽधिश्चित्याथ गार्हपत्ये ऽथाहवनीये ऽधिश्चयत्येत-
द्वाव तत् त्रिविष्णुर्विक्रमते प्रत्यष्ट रक्षा इति रक्षसामपहत्यै सुचः
संमार्ष्टि पुनात्येवैना मेध्या एना यज्ञियाः करोति ॥ अनिशिताः
सपत्नक्षयणीः ॥ इत्यनिशिता ऽस्तेताः सपत्नक्षयणीः सुव संमार्ष्टि
पुमांस वा आसां तदये सश्रयत्यथ जु३ह्मंथोपभृतमथ ध्रुवामंसा
आदित्यः सुवो द्यौर्जुहूर्नन्ति रक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवेमान्वा एतल्लोका-
न्यथापूर्वं संमार्ष्ट्येभ्यो लोकैभ्य आत्मानं परिदत्ते ऽहि सायै जु३ह्म-
मये संमार्ष्ट्येत्मा वै जुहूर्मात्मानमेवोपैत्यथोपभृतं प्रजा वा उपभृ-
त्प्रजामेवोपैति परेव ऽस्यात्मनः प्रजां ध्रुवां पशवो वै ध्रुवां प-
शूनेवोपैति पर इव हि प्रजायाः पशवो यदुत्तानाः संमृज्यादप्रति-
ष्ठायुक रेतः स्याद्यज्ञीचीरप्रतिष्ठायुक रेतः स्यात्तिरश्चीः संमार्ष्टि
तिर्य्यै रेतः सिच्यते प्रतिष्ठायुक रेतो भवति यदयेण मुखं दण्डं
च संमृज्याद्रेक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च समदं दध्यादयेण मुखं संमार्ष्टि ज-
घनेन दण्डं न रेक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च समदं दधात्यन्तरतो जु३ह्म प्रा-

1) Bb प्रतिदधात्य 2) So corrigirt; M एतं लोकान्; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb एतं लोकान् 3) So M u. Bb; H परेव; desgl. B, ohne Accent. 4) M ऽस्यात्मानः 5) So M; Bb ध्रुवाः; desgl. B, ohne Accent; in H scheint auch der Visarga am Schluss nachträglich angedeutet. 6) So M; in H u. Bb प्रजाः; desgl. B, ohne Accent. 7) So M; in H u. Bb चाभुवेभ्यश्च 8) Das n findet sich nur in M, fehlt dagegen in den andern Mss. 9) So M; in H u. Bb चाभुविभ्य; desgl. B, ohne Accent.

ची० संमा०ष्टि बहि०ष्टात्प्रतीची०^१ बहि०ष्टादुपभृतं प्राचीमन्तरतः प्रती-
ची० सर्वतः समाहाय ध्रुवां प्राणानेवास्य यथापूर्वं कल्पयति यज्ञमा-
नदेव३त्या वै जुहूर्भातृव्यदेवयोपभृच्चतुर्गृह्णञ्च३ह्रां भूया आज्यं गृह्णा-
त्यष्टौ गृह्णन्नुपभृति कनीय उपस्ति भ्रातृव्यमकृत ॥ १२ ॥

बह्वीरासादयेद्यौवतीर्वै प्रोक्षणीरासादयति तावतीरस्यामुष्मिंस्त्र्योक्
आंपस्संस्माद्बह्वीरासाद्या अग्रमेधोऽपाक्रामत्सं कृष्णो भूत्वा वनस्पती-
न्प्राविशद्यंदाह कृष्णोऽस्याखरेष्ट्रं अग्रये घृतं भवेति तमेव मेधम-
वरुद्धे वैदिरसि बहि०षे त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति प्रजा वै बहिः
पृथिवी वैदिरस्या वा एतत्प्रजा स्वर्गाकरोति यदुपरिष्टात्प्रोक्ष्याध-
स्तात्प्रोक्षति तस्मादुपरिष्टाद्दृष्टादधस्तादोषधयो जायन्ते ॥ ऊर्जा 10
पृथिवी यद्धत ॥ इत्यस्यामूर्जमधात्तस्मादिमां प्रजा उपजीवन्ति
विष्णोः स्तु३पो ऽसीति मुखतः प्रस्तरं गृह्णाति मुख्यमेनं तेन
शीर्षण्युं करोति यावद्धस्तेन पर्याप्नुयात्तावन्तं गृह्णीयादक्षोधुको
यज्ञमानो भवति नोर्ध्वमुन्मृज्याद्यंदस्य वित्तं वेद्यं तत्प्रमृज्यान्नावाः
चीनमवमृज्याद्यंदेनमागमिथत्तत्प्रतिनुदेत न विधूनुयात्प्रजां पशू- 15
न्विधूनुयाद्यंदुपतिष्ठेत्तदुपसंगृह्णीयाद्यंथाशितायोपचिनोत्येवमेव तद्द-
क्षिणतः शुल्बं स्तृणाति तस्मादक्षिणतो नोवीरुहं प्रथस्वोर्णमद-
मिति प्रथयत्येवैनंत्वासस्यं देवैभ्या इति देवैभ्य एवैनत्करोति प्रस्तरं

1) Die beiden letzten Worte finden sich nur in M, fehlen dagegen in den anderen Mss. 2) Bb उपस्ति 3) So M; in H u. Bb तस्मादुपरिष्टादधस्ताद; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb मूर्जमदधात्; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb प्रवृज्यां 6) So M u. H; desgl. B, ohne Accent; in Bb नोनोर्ब; Kāth. 31, 10 तस्मादक्षिणतो नेवि: Kap. S. 47, 10 दक्षिणतो नीचि:

धारयन्परिधीन्परिधाति' स्वयं वा एतद्यजमान आत्मानं परिधत्ते
 ऽहिंसायै न पुरस्तात्परिधात्युद्यन्वा असा आदित्यो रक्षास्यपा-
 हतोद्यन्वासा असा आदित्यो रक्षास्यपहनयूध्वं समिधा आ-
 दधात्युपरिष्ठादस्मात्तेन रक्षास्यपहन्ति' इव आदधाति मिथुनत्वाय'
 5 विधृती स्या इति' विधृती एवैने करोति ॥ अदित्यास्त्वोपस्थे सादया-
 मि ॥ इतीयं वा अदितिरस्यामेवैनमसीषद' इमूना रुद्राणामा-
 दित्यानां सदा ऽसीत्येतं वा एतामये देवतामभ्युजय' स्ताभ्य
 एवैनत्सदः करोति' द्यौरसि जन्मना जुहूर्नाम प्रिया देवानां प्रियेण
 नाम्ना ध्रुवे सदसि सीदेत्येतद्वा आसां प्रियं नामं यद्धृतवत्तेदेवावरुद्धे'
 10 तां विष्णो पाहि' पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मां यज्ञेन्य-
 मिति' यथा हैष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येवं वा एतद्विष्णुमाहैतत्ता
 आज्यं तद्रक्षस्वेति' वेदिदेवेभ्यो ऽपाक्रामत्तां देवा वेदेनाविन्द-
 स्तद्वेदस्य वेदत्वं स्त्री वेदिः प्रमान्वेदो यद्वेदेन वेदि संमाहि
 मिथुनत्वाय' संततमाहवनीयात्सृण्वेति' यज्ञस्य संतत्यै तं संतत-
 15 मुत्तरे ऽर्धमा३से ऽभियजते' वनस्पतीनां वा एषं परिवेष्टा यदुपवेष'
 ऋद्धा अस्य वेशा भवन्ति य एवं वेद' पुरस्तात्प्रत्यञ्चमुपहन्ति'
 तस्मात्प्रतीचीनावसिता वेशाः स्थविमतं उपहन्यन्ततिवादिन एनं
 वेशा भवन्ति सर्वस्मै वै यज्ञे क्रियते' सर्पो वा उपवेषो वल्मीक
 उत्करो' यदुपवेषमुत्करं उपहन्ति' तस्मात्सर्पाणां वल्मीको गृहा ॥१३॥

Vgl. I, 1. 11u. 12. — TBr 3, 3, 6; Kâth. 31, 10; Kap. S. 47, 10.

1) Bb असावादिहो 2) So M (n. Bl. ohne Accent); H u. Bb ०खपहतो; B ०खपहतो 2) So M, ohne Accent (n. Bl.); desgl. Kâth. 31, 10; H u. Bb ०खपहतो; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 10 ऊर्वे समिधा 3) Dies Wort in den Mss ohne Accent (M n. Bl. ohne Accent). 4) M (n. Bl., ohne Accent) सृण्वेति 5) H u. Bb एवं 6) M (n. Bl.) ०मपहन्ति; aber vgl. weiter unten. 7) H ०करमुपहन्ति

भुवनमसि ॥ इति भूतिमांशास्ते ॥ विप्रथस्व ॥ इति प्रथयत्येवैनंदिनं
इन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यमकृणोद्देवताभिः समारभ्येत्यतो हीन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यम-
कृणोद्देवताभिः समारभ्य ॥ जुह्वैर्ह्यग्निपुत्रा ह्वयति देवान्यह्यावो देव-
यज्याया उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्वयति देवान्यह्यावो देवयज्या-
यै ॥ इति न वा एतै अविदुषा स्वादाने इव वरुणपाशाऽह्याक्रा- 5
मयेतभिरेने देवताभिरादत्ते वरुणपाशानामनाक्रमाय विष्णोः क्रमो
ऽसीत्यतिक्रामति यज्ञस्यानवक्रामायोर्ध्वो अध्वरो दिविस्पृगहुतो
यज्ञो यज्ञपतेरित्युजुमूर्ध्वमाधारमाधारयति यज्ञस्याहूर्ध्वो येन्द्रवान्स्व-
वानिति सैन्द्रं यज्ञमकृतोथो इन्द्रियं तेनावरुद्धे ॥ वसुमतस्ते छा-
यामुपस्थेषम् ॥ इत्यग्निं व वसुमानं गेरेव छायामुपतिष्ठत ऋजुमूर्ध्व- ॥
माधारमाधारयेत्प्राणो वा आधारः सर्वमायुर्यजमान एति यं द्विधा त-
स्याधार्य कृधु छिन्द्यात्प्राणमस्य छिनत्ति ताजकप्रमीयते शिरो वा एत-
द्यज्ञस्य यदाधार आत्माज्यं यदाधारमधायोपभृता समञ्ज्याञ्जिरो
यज्ञस्य प्रछिन्द्यादाज्यधान्या समनक्ति ॥

समक्तमग्निना हविः समक्तं हविषा घृतम् ॥ इत्यात्मन्यज्ञस्य ॥
शिरः प्रत्यधादंथो मन एव यज्ञे प्रतिदधाति स्तनं स्तनिनीः प्रजा
उपजीवन्ति किमस्तना इति ब्रह्मवादिनो वदन्यं भूमीं रिहाणा व्यन्तु
वया इत्येतद्वाव ता उपजीवन्ति वशा पृथग्भिर्त्वा मरुतो गच्छेति म-
रुतो वै वृष्ट्या ईशते ते ऽसौ वृष्टिं निनयन्ति ततो नो वृष्ट्यावर्तेति

1) So corrigirt; M यज्ञावो; B यकृष्टावो; Bb यकृष्टावो; H undeutlich. 2) So M; die andern Mss. °रेन 3) So M; in H u. Bb °स्वकूर्वायं; B °स्वाकूर्वायं
4) So M; in II, Bb u. B विछिनत्ति 5) Der Accent des Verbums ist von mir ge-
setzt; in M ist dasselbe ohne Accent; in II u. Bb समञ्ज्यान्. 6) S. M; in II u. Bb
स्तनिना; B स्तनिनी 7) Bb °त्युर्तभि 8) So M; in II u. Bb तस्य; desgl. B, ohne
Accent.

मरुद्वा एव वृष्टिं^१ वनुते चक्षुष्या अमे ऽसि चक्षुर्मे पाहीति चक्षुरे-
वास्य पाति श्रोत्रपा अमे ऽसि श्रोत्रं मे पाहीति श्रोत्रमेवास्य पा-
ति तनूपा अमे ऽसि तन्वुं मे पाहीति तन्वुमेवास्य पाति यन्मे अम
ऊनं तदन्वस्तन्मा आपृणेत्याश्रिषमेवाशास्ते ॥

5 यं परिधिं पर्यधत्था अमे देव परिभिर्वीर्यमानः ।

तं त एतमनु जोषं भरामि नेदेष युष्मदपचेतयति^२ ॥

इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमृच्यन्ते स० स्रावभागाः स्थेषा बृह-
न्ता इति परिधीन्प्रदत्त्याभिजुहोत्यमयो वा एते तान्प्रीणाति ताञ्श-
मयति भागधैयेन ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा अध्वर्युः स्याद्यो यतो
10 यज्ञं प्रयुङ्क्ते तन्प्रतिष्ठापयतीति देवा गातुविदो गातुं विच्चा गातुं-
मित मनसस्पते सुधात्विमं यज्ञं दिवि देवेषु वांते धाः स्वाहेत्यतो
वा अध्वर्युर्यज्ञं प्रयुङ्क्ते तदेवैनं प्रतिष्ठापयति ॥ १४ ॥

Vgl. 1, 1, 13. — TBr. 3, 3, 7, 5—[1: Kāth. 31, 11; Kap. S. 47, 11.

॥ इति^३ खिलकारुडे प्रथमः प्रपाठकः ॥

प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहुः स्यां प्रजायेये-
ति स मनसात्मानमध्यायत्सो ऽन्तर्वाणभवत्सं विजायमानो

1) Für die wechselnde Betonung von वृष्टि (वृष्टि in Versen und Sprüchen, वृष्टि in der prosaischen Erzählung oder Erörterung) vgl. oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 4 u. 5.

2) So M; in H u. Bb. °चेतयति; desgl. B, ohne Accent.

3) Das इति fehlt in den Mss.

गर्भेणाताम्यत्सं तान्तः कृष्णः श्यावो ऽभवत्तस्मात्तान्तः कृष्णः
 श्याव इव भवति तस्य वा असुरेवाजीवत्तेनामुनासुरानसृजतः
 तदसुराणामसुरत्वं स यस्तदसुराणामसुरत्वं वेदामुमान्ह भव-
 ति नैनमसुर्जहाति सो ऽसुरान्सृष्ट्वा पितृवामन्यत तेन पितृनसृजत
 तत्पितृणां पितृत्वं स यस्तत्पितृणां पितृत्वं वेद पितृव ह समाना- 5
 नां भवति यन्यस्य पितरो हवं तस्मै पितृत्समृजानाय दिवाभवेत्तेन
 देवानसृजत तद्देवानां देवत्वं स यस्तद्देवानां देवत्वं वेद दिवा ह
 वा अस्मै देवत्वा भवति यन्यस्य देवा देवहृति स देवान्सृष्ट्वा मन-
 स्यतेव तेन मनुष्यांनसृजत तन्मनुष्याणां मनुष्यत्वं स यस्तन्मनुष्याणां
 मनुष्यत्वं वेद मनस्वान्ह भवति नैनं मनो जहात्युत यदतीव वदत्य- 10
 ति वा चरति तिष्ठते ऽस्य मनुष्या मनुषे ततो या योनिरुदंशिष्यत सा
 गौरभवद्योनिर्व नाभिषैतद्वा अस्याः प्रत्यक्षं नामाथो आहुः परोक्षमि-
 ति प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एव वेद तस्या वै पयः पर्यपश्य-
 स्तां देवा अदुह हरितेन पात्रेणामृतं दुहे ऽमृतं य एव वेदांश्च
 पितरो ऽदुह रजतेन पात्रेण स्वधां दुहे स्वधा य एव वेदांश्च मनु- 15
 ष्या अदुह दारुपात्रेणान्नं ववृ दुहे ऽन्नं ववृ य एव वेदांश्चासुरा
 अदुह्रायस्पात्रेण स्रवता सुरां ते ऽस्रवन्स्रवत्यस्य भ्रातृभ्यो य एव
 वेद तस्मात्स्रवता न हस्ता अवनेनिजीत न पिबेदेते वा अस्या दो-
 हाः सवैरेवास्या दोहैः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एव वेद चत्वारि वै नभा-

1) So ist dieser Satz wohl zu schreiben; in M eigentlich यदतीवावदत्यतिवाचरती, dann wie es scheint corrigirt in यदतीव वदत्यतिव चरती; in H u. Bb यदतीवा वदत्यतिव चरत; in B ebenso, nur ohne Accent, und am Schluss चरति 2) So M, in H u. Bb वेदांशिष्यत; B वेदशिष्यत 3) Die Ms. schreiben तान् 4) In M ohne Accent, weiter unten aber betont. Ich vermute ज्ञानि, ebenso auch weiterhin वन्नि; cf. 4, 2, 3.

सि'देवाः पितरो मनु३ष्या असुराः सर्वेषु ह वा एतेष्वम्भो नभ इव
 भवति य एव० वेद० ता० वा अकामयन्त० मयि स्यान्मयि स्यादिति० तां
 देवाः काम्ये ॥ इत्याह्वयन्ता वा एनानभ्युकामयतोभये ह वा एनं
 देवमनुष्या० अभिकामयन्ते वारुका एनमाविज्ये भवन्ति य एव०
 5 वेद० ॥ अथ्ये ॥ इति मनु३ष्याः सा वा एनानभ्युषतोभये ह वा एनं
 देवमनुष्याः भ्युषन्ते पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एव०
 वेद० ॥ इलान्दे० ॥ इति पितरस्तेभ्यो वा अतिष्ठत० तिष्ठन्यस्मिन्पशवो
 य एव० वेदाथ यथासुरा आह्वय० स्तेभ्यो वा अत्रसद्यं द्विषातस्य
 तथा गोष्ठं आह्वयेद्रसन्त्यस्मात्पशव० एतैरेव जुहुयात् ॥ गौणामैः
 10 स०शृङ्गा गौर्मूर्धन्यशृङ्गकामः ॥ काम्यायै स्वाहा अथ्यायै स्वाहेला-
 न्दायै स्वाहा ॥ इति गोष्ठो वै नामिषां लक्ष्मीः स्वै० वा एतज्जोष्टे य-
 जमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृद्ध० एतैर्वै ते ता अवृज्जत० तैरेवैना वृद्धे
 स०शृङ्गी भवति पशूनां परिगृहीत्यै० यो वै चक्षुषो विभक्ति० वेद
 चक्षुष्मान् भवति नैनं चक्षुर्जहाति यद्विवा पश्यामस्तद्देवानां
 15 चक्षुषा पश्यामो ऽसौ वा आदित्यो देवानां चक्षुः पश्यन्
 वै देवचा करोति प्र देवयानं पन्थां जानाति य एव० वेद० यज्योत्त्वा-
 यां पश्यामस्तत्पितॄणां चक्षुषा पश्यामश्चन्द्रमा वै पितॄणां चक्षुर्न ह
 वा एनममुष्मिंल्लोके चक्षुर्जहाति प्र पितॄणां पन्थां जानाति य
 एव० वेद० यत्तमिस्रायां पश्यामस्तन्मनुष्याणां चक्षुषा पश्याम० एत-
 वद्वाव न स्वै० चक्षुर्न ह वा एनमस्मिंल्लोके चक्षुर्जहाति सर्वमायुरे-

1) Die Mss. schreiben तां 2) So corrigirt; die Mss. देवमनुष्या; vgl. aber weiter unten, sowie namentlich auch 4, 2, 7; 4, 2, 13; 3, 8, 4. 3) H u. Bb वेदा

4) In H u. Bb ist das Pronomen betont अस्मिन् 5) So die Mss.; man könnte ver-
 muthen आह्वयेद्र सन्त्यस्माद् 6) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 7) M न
 स्वै; H u. Bb; नस्वैत्; desgl. B, ohne Accent.

ति य एव० वेद० यदग्रेरन्ते पश्यामस्तदसुराणां चक्षुषा पश्यामा० उच्च
वा एष दीप्यते नि च रिष्यति० दीप्यमानं भ्रातृव्यस्य गृहाङ्गरेद्रियिमेः
वास्य पुष्टि० हरत्यां तु सूर्यस्योदितोर्जागृयाद्यत्सत्यादूर्तातिमा० छेत्तज्जाग-
रितव्यू० १० रियिमेव पुष्टिमेनुजागर्ति ॥ १ ॥

यो वा इडां धेनु० वेद सर्वा ह वा अस्यै दिशो धेनवो भवन्ति ५
सर्वे प्रतिजना दांनकामास्तामिष्वाशनीरामित्रशोचनिर्विदां चकार०
तस्मै सर्वा दिशो धेनवो भवन्त्सर्वे प्रतिजना दांनकामास्तस्मात्स
सर्वैः प्रतिजनैर्व्यवहतोपजनन्त्सन्त्सर्वा० ह्यस्मै दिशो धेनवो भव-
न्त्सर्वे प्रतिजना दांनकामास्तद्य एव० वेद सर्वा एवास्यै दिशो
धेनवो भवन्ति सर्वे प्रतिजना दांनकामास्तस्या वा इयमेव पादो १०
ऽन्तरिक्षं पादो द्यौः पादः समा पादो ऽथो आहुः कृषिः पादा
इति तेन प्रति त्वदानी० तिष्ठति न त्वदानी० यदा सुसस्यं भवत्यथ
प्रतितिष्ठति० यदा न सस्यं भवत्यथ न प्रतितिष्ठति० भवति ह वा
अस्य सस्यं नास्य सस्यं व्यृध्यते य एव० वेद० तस्या० वा अद एव
पृष्ठमेन्तरिक्षमात्मे० यमुरो दिशः पार्श्वे समुद्रौ कृक्षौ असा आदित्यः १५
शिरो ऽग्निराऽस्य० वातः प्राणो गायत्र्यभिधानी० सर्वमायुरेति य.
एव० वेदो धरुत्तरवेदिः पंचमानो वत्स एष वा एनां १२ प्रस्तौति०

1) Bb निस्वरिष्यति oder निस्वरिष्यति; 2) सत्याद habe ich mit M geschrieben; H u. Bb स्वत्याद; desgl. B, ohne Accent. 3) Den Accent von जागरितव्यू habe ich corrigirt; M schreibt जागरितव्यू; H u. Bb जागरितव्यू 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb तामिष्वाशनीरामित्रशोचनि 5) So M; H u. Bb भवन्ति; desgl. B, ohne Accent. 6) So M! In H u. Bb व्यवहतोपजनन्त्स सर्वा; in beiden Mss. könnte übrigens auch die erste Silbe व्यु betont sein; B ebenso, nur ohne Accent. 7) So M; H u. Bb भवन्ति; desgl. B, ohne Accent. 8) So M! H प्रति त्वदानीस; Bb प्रति त्वदानीस; desgl. B, ohne Accent. 9) So M. in H u. Bb न त्वदानी; desgl. B, ohne Accent. 10) B तस्य 11) Bb असावादित्यः 12) M एना

प्रज्ञान् वा इमांल्लोकान्दुहे य एवं वेद बृहद्रथन्तरे डा स्तनौ वा-
 मदेव्यं च यज्ञायज्ञियं च डा औषधीरेव देवेभ्यो रथन्तरेणादुह
 पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञायज्ञियेन तद्य एवं वेदौषधी-
 रेवास्मै रथन्तरेण दुहे पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञाय-
 5 ज्ञियेनैडा वा इदं सर्वं स सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाप्नोति
 य एवं वेद ॥ २ ॥

यत्र प्राचीनप्रवणं समूलं भूम्या स्यात्तदपोदये सूर्यस्य हस्ता
 अवनिज्य दर्भस्तम्ब उदशरावं निनयेत्कामं कामं मा आवर्तय ॥ इति
 कामिनैवास्मै काममावर्तयति यत्कामो भवति यो वै कामं साक्षा-
 10 वेद ताजग्धं वा एनं स कामा आगच्छति यत्कामो भवति पशूषु
 वा अस्माकं कामः पशूनामौषधीष्वौषधीनामप्स्वौषधीरेव कामेन
 समसाट् ता अस्मै कामं समर्धयन्ति यत्कामो भवत्यपो एवास्या
 वा एष वव्रिरुत्सृष्टश्चरति लोमशो लोमशायास्तस्मादर्षा शाश्वस-
 न्येत्यमिर्ऽर्हस्या आऽस्य वातः प्राणो यत्र गोभिः संगच्छेत् तद्ब्रू-
 15 यात् ॥ प्रशस्ताः स्थ कल्याण्यः ॥ इतीयं वा एषेमां वा एतत्स-
 भागयत्यंचासुका अस्मात्पशवो भवन्ति य एवं वेद देवाश्च वा
 असुराश्चास्पृधन्तं दितिर्देवेष्व्वासीत्कुस्तासुरेषु ते देवा अमन्यन्त

1) So corrigirt; H u. Bb प्रज्ञान् (desgl. B, ohne Accent); M प्रज्ञा 2) So
 corrigirt; M कामकामं; H u. Bb कामकामं 3) So corrigirt; M ताजग् ह; H u.
 Bb ताजक् ह; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss dies Wort ohne
 Accent. 5) So corrigirt; M भवत्यपः; H u. Bb भवत्यपः; desgl. B, ohne Accent.
 6) So wohl zu schreiben; M वव्रिः; B वव्रोः; H u. Bb वव्रोः 7) So meine
 Correctur; H u. Bb शाश्वसत्यमिः; desgl. B, ohne Accent; M शाश्वसत्यमिः
 8) So M; H u. Bb संगच्छेत्तत् ब्रूयात्; B ebenso, nur ohne Accent. 9) Vgl. zu
 dem Namen dieser Unholdin die कुसितायी 2, 1, 11; 3, 2, 6.

यद्यभिजेष्णामः कुस्तायाः शिरा आहनिष्णामा इति यद्यभिजेष्णामा
 इत्यसुरा अमन्यन्त^१। दित्याः शिरा आहनिष्णामा इति तां देवा अभि-
 जित्याघ्नत^२ यस्य वै जितं यस्य विजितं तस्यैषा गृहे हन्यत^३ एषा वै
 क्षुत^४ क्षुधं वा एतद्धते तद्य एव विद्वानेकाष्टकायां गां हते
 स^५ वत्सरायैव क्षुधं हते प्रजापतिर्वा एक आसीत्स्मे ऽकामयत बहु
 मनु स्यां प्रजायेयेति स आत्मानमैष्ट स मनो ऽसृजत तन्मन एकधा-
 सीत्तदात्मानमैष्ट तद्वाचमसृजत सा वागेकधासीत्सात्मानमैष्ट सा
 विराजमसृजत सा विराडेकधासीत्सात्मानमैष्ट सा गामसृजत सा
 गौरेकधासीत्सात्मानमैष्ट सैडामसृजत सैडेकधासीत्सात्मानमैष्ट सै-
 माभोगानसृजत यैरस्या उदं मनुष्या भुञ्जत एते वा अस्या भोगाः^{१०}
 सर्वैरेवास्या भोगैः सर्वैः कामिर्भुङ्क्ते य एव वेद गौर्व वाग्गौर्विराड्
 गौरिडा गौः खल्वेव गौर्गौरिदं सर्वं सर्वा ह वा एनमेताः अयन्ते
 य एव वेद यद्वै तदात्मानमैष्ट सैडाभवत्तदिडाया इडात्वं स यस्त-
 दिडाया इडात्वं वेदेष्टे ह वै स्वमात्मानं भूत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. Mân. (1 9 5, 1.

या रौहिणी तामरुणा तां गौरी तां बभूः ॥ तदिन्द्रा उदाजत^{१५}
 वसुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥^६ विन्दते वसु न वसु रुणद्धि य एव वेद
 या शितिपृष्ठा तां मन्दिस्तीं मैनी तां शबली तां शितिबाहुस्तां
 शुद्धवाला ॥ तद्बृहस्पतिरुदाजतैडा नाम रूपं पशूनाम् ॥^७ बह्वीर्ह वा
 एनमिडाः अयन्ते य एव वेद या पृषती तां पिशङ्गी तां सारङ्गी

1) H u. Bb तस्मै वा 2) So die Mss.! Vielleicht बहुमनुः zu schreiben. 3) In M eigentlich ष्यात् geschrieben, aber am Rande, wie es scheint, in स्यां corrigirt. (oder स्यात्) 4) Bb मैष्ट 5) So corrigirt; in den Mss. das Verb ohne Accent. 6) M interpunctirt so; die andern Mss. पशूनाः, ohne Interpunction. 7) Nur M hat hier Interpunction.

तां कल्माषीं तां पृश्निस्तं० श्वेतां ॥ तन्मरुता उदाजन्त ज्योतिर्नाम
 रूपं पशूनाम् ॥ ज्योतिष्मान्भवति य एवं वेद० यां सुरुपा तां श्या-
 मां तां श्येनीं तां कृष्णां ॥ तत्प्रजापतिरुदाजतां युर्नाम रूपं पशू-
 नाम् ॥ आयुष्मान्भवति य एवं वेद० चतस्रः प्रथमाश्चतस्र उत्तमां
 5 द्विः षण्मध्यतस्तं द्विर्दश दंशाक्षरा विराड् वैराजाः पशवः पशूनेवा-
 वरुद्धे ॥ वस्यै हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्धे ॥ इति पुरस्ता-
 द्बहिः पवमानस्य वदेत् ॥ इडाये हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽव-
 रुद्धे ॥ इति पुरस्तादाज्यानां वदेत् ॥ ज्योतिषे हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि
 तस्यै मे ऽवरुद्धे ॥ इति पुरस्तान्माध्यन्दिनस्य पवमानस्य वदेत् ॥ आ-
 10 युषे हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्धे ॥ इति पुरस्तादाभिवस्य प-
 वमानस्य वदेत् ॥ यज्ञो वै पशूनामायतनं स्वे वा एतदायतने य-
 जमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृद्धे ऽनपक्रामुका अस्मात्पशवो भवन्ति ॥४॥

वसीयस्येहि श्रेयस्येहि भूयस्येहि चित्ता एहि दधृषेहीडा एहि
 सूनृता एहि चिदसि मनासि धीरसि वस्वी रन्तिः सुमनाः ॥ सूनरि
 15 विश्वा त्वा भूतानुप्राणन् विश्वा त्वं भूतानुप्राण भूयस्यायुरसीष्टि-
 सिं सरूपवर्षा एहि ॥

एभामनु सर्पतेमौ भद्रौ धुर्या अभि ।

नीव शीर्षाणि मृदुम् ॥

सा नः सुप्रतूर्तिः प्रिया नः सुहार्णे प्रियवन्निर्मघवन्निरन्ता एहि

1) So M; in H u. Bb श्वेतास्तन्मरुता; desgl. B, ohne Accent.

2) M कृष्णास्त

3) So meine Correctur; die Mss schreiben वस्वी 4) So meine Correctur; M सून-
 रि; H u. Bb सूनरी; desgl. B ohne Accen.

5) In den Mss. मनु ohne Accent.

6) So M; in H निष्टीव; Bb u. B निष्टीव 7) D. h. सुहार्द नः

जुष्टा एहीडा एह्यदिता एह्युपहूत उपहव ते ऽशीय सुहवा ना एहि
सह रायस्पोषेण देवीदेवीरभि मा निवर्तध्वम् ॥

स्योना स्योनेन घृतेन मा संमुक्षत ॥

• नमे तदुपदम्भिषधृषिर्ब्रह्मा यद्दौ ।

समुद्रादुदजनि वः सुचा ॥

वारये विप्रस्य तिष्ठति ऋद्धेभिर्दशभिर्दिशम् ॥ ५ ॥

• Vgl. Mân. (r. 9. 5. 1.

वसीयस्येहीति ब्रह्म वै वसीयो ब्रह्म वा एतदत्याह्वयति श्रेयस्येहीति
क्षत्रं वै श्रेयः क्षत्रं वा एतदत्याह्वयति भूयस्येहीति विद्वं भूयसी
विशं वा एतदत्याह्वयति चित्ता एहीति मनो वै चित्तं मनो वा
एतदत्याह्वयति दधृषेहीति वाग्वै दधृषि वाचं वा एतदत्याह्वयतीडा 10
एहीति पशवो वा इडा पशून्वा एतदत्याह्वयति सूनृता एहीत्येक्षं
वै सूनृतांक्षं वा एतदत्याह्वयत्येतां वै सप्त देवगउच्यस्ताः क्रीतो वै-
तहोचो विदांचकार ताभिरदः कुरुणां कौन्ते पशूनत्याह्वयताः कुरवो
ब्राह्मणेष्वन्वेक्ष्यस्ताः कुमारवत्याश्चदक्षिणा अविन्दन्तो ऽब्रवीन्मां
सूर्यैतैताभिर्वा अहमेता अत्याह्वयिष्यामि तराभिरितरा यानि खलु 15
वा एतासां प्रियाणि धामानि तानि क्रीतो न वेदेति सं संयुक्ते सं-
ग्रामे छदिर्दर्श एताभिरेवैता अत्याह्वयिष्यामि तराभिरितरा यतरं
खलु वा एता अत्याह्वयन्ते तत्पशवो ऽभिसंक्रामन्ति यत्र पशवस्तेहे-

1) So M; in H u. Bb तदुपदम्भिषधृषि; desgl. B, ohne Accent; cf. 4, 2, 8. 2) So
M; in H u. Bb सुचा; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb दशभिर्दिशं;
desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb कुरुणां कौन्ते; desgl. B, ohne Accent;
5) So M; in H u. Bb अविन्दन्तो; B अविन्दन्तो

वां यच्च देवास्तदिन्द्रो यतरान्वा एते ऽभिसंक्रामन्ति ते जयन्ति जयति
संग्रामम् ॥ ६ ॥

Vgl. Mân. Ç. 9, 5, 1

सा वै सृष्टोभयान्देवमनुष्यान्त्यमन्यत तां देवा दर्शपूर्णमासाभ्यामुप-
प्रास्तृणत तां वा एतदाप्नुवन्त्यदिडां तां वा एतदाप्ना हरन्तो म-
न्यन्ते यदिडामुपह्वयन्ते यर्हि तूष्णीमुपह्वयेत तर्ह्येताः सप्त वदेद्यद्भ्यु-
च्चैस्तद्भ्युत्तराः सप्त धाम धामासां वर्णं वर्णमुपगच्छत्यां ह वा एनम-
प्रतिकशातं गच्छति य एवं वेद यच्च सं मूला ओषधीरुपगच्छेत्यशू-
न्वा तदेता एव सप्त वदेद्दाम धामासां वर्णं वर्णमुपगच्छत्यां ह वा
एनमप्रतिकशातं गच्छति य एवं वेद सप्त स्थवीर्युण याजयेद्यस्य सप्त
स्थविराश्चरमामन्तमा स्युर्वसीयस्येहि श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्मा अ-
त्याह्वयति यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः स्यात्तस्य गवां सारङ् व-
त्सतरमपमयेत् ॥ इलान्दाः स्थ ॥ इतीलान्दा हि पशवः पूष्णो न-
क्षत्रं पोषयिष्णु ॥ इति विश्वेषु वा एतच्चरति पूष्णो नक्षत्रं पोष-
यिष्णु तदेवापधापयते तमपाकुर्वीत ॥ आयुर्मे दा वर्चो मे दा रयिं
मे दा पुष्टिं मे दाः ॥ इति रयिमेवास्य पुष्टिं हरति तमितो ऽभि-
सृज्याथे¹⁰ उतो ऽत्याह्वयेद्दसीयस्येहि श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्मा अत्या-

1) So corrigirt; M प्रास्तृणत; H u. Bb प्रास्तृणत; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. ०मुगह्वयेत; cf. aber unmittelbar vorher. 3) So corrigirt; M ०संप्रतिक्षात; H u. Bb ०संप्रतिकक्षात; B ०संप्रतिकक्षात 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb संमूच्याला 5) So corrigirt; M ०संप्रतिक्षात; H u. Bb ०संप्रतिकक्षात; B ०संप्रतिकक्षात 6) So die Mss. 7) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; M स्थ-
विराश्चरमामन्तमा 8) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 9) So M; in B ०मु-
पमयेत्; Bb मुषमयेत्; in H ursprünglich ०मुपमयेत् geschrieben, dann in मुषमयेत्
corrigirt. 10) So M; in H u. Bb ०पसृज्या; desgl. B, ohne Accent.

ह्वयति^१ नास्य किञ्चनोदशिषद्^२ यामकामं याजयेत्सारस्वत ऋ-
गभ्यां^३ सवत्सरो वै सरस्वान्तं^४ वत्सरेणैवास्मै यामं आवायति^५ व-
सीयस्यैहि^६ श्रेयस्यैहीत्येतदेतदेवास्या अत्याह्वयति^७ पशुकामं याज-
येत्सारस्वत ऋगभ्यां^८ सवत्सरो वै सरस्वान्तं^९ वत्सरेणैवास्मै पशू-
आवायति^{१०} वसीयस्यैहि^{११} श्रेयस्यैहीत्येतदेतदेवास्मा अत्याह्वयति^{१२} सर्वा-
सां दुग्धे चतुःशरावमोदनं पचेद्ब्राह्मणेभ्यः पशुकामो^{१३} यच्चतुःशरावो
दिग्भ्य एवास्मै तेन पशूनवरुन्धे^{१४} यद्ब्राह्मणेभ्या ब्रह्मणस्तेन^{१५} न द्वि-
देयं^{१६} पशुकाम इव ऋषेवांसो^{१७} हिरण्यं वा देयमीजानस्यास्य पश-
वो भूयांसो भवन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. Mün. Cr. 9, 5, 1

प्रजापतिर्वै न व्याहरत्सं आत्मन्येव पुण्यमायह्मदात्मनः पुण्यं न^{१०}
निरवदतेतै^{११} तद्यजुर्वेदज्ञान्यथा ब्रूयात् ॥ पुण्यं प्रशस्तम् ॥ इति ब्रू-
यादात्मन्येव पुण्यं यह्मत्यात्मनः पुण्यं न निर्वदति^{१२} यामदानीयाय
ददाति तामस्य पशवो ऽन्वपक्रामन्ति^{१३} यदि मन्येतादानीयायादामि-
त्येतदेव^{१४} यजुर्वेदेनमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा^{१५} यह्मदा इति^{१६} तदेवैतेनां-
पूरयति^{१७} तदायाययति^{१८} समुद्र इव ह वा अस्य व्यच्यमानो^{१९} न क्षीयते^{२०}
य एव^{२१} वेद ॥ वीरवतीभूयास्त या नो वीरवतो ऽकर्त^{२२} ॥ इति पुं-
मांसं जातमभिमन्त्रयेत् ॥ भूयसीभूयास्त या नो भूयसो ऽकर्त^{२३} ॥
इति स्त्रियं जाताम् ॥ अन्नादा भूयास्त ये नो ऽन्नादानकर्त^{२४} ॥ इति

1) So M; in H, Bb u. B ऋषीयत् 2) Bb सरस्वत्यथ वत्सरेणैवास्मै 3) So B; in
M. H u. Bb आवायति 4) M द्विदेयं 5) Die Mss. निरव 6) M नीयायादा
7) So M, cf. 4, 2, 5; in H u. Bb दुपदम्भिष धृषि ब्रह्मा; desgl. B, ohne Accent. 8) So
B, ohne Accent; H u. Bb व्यच्यमानो; M व्यच्यवमानो 9) H, Bb u. B कर्ता 10) So
M; H u. Bb दनकर्ता; desgl. B, ohne Accent.

बलिहृतो' ऽभिमन्त्रयेत् ॥ भूयांसो भूयास्त ये नो भूयसो ऽकर्त॑ ॥
 इति सभासदः पादौ प्रत्यवहरेद॑ते वै पश॑वा उपोप॑ ह वा एनं प-
 श॑वो यन्ति नापयन्ति य एव॑ वेद ॥ पुण्या पुण्यमसूँच्चिवा॑ चिच-
 मसूँहैडो॑ मे भगवो ऽजनि॑ष्ठा मैत्रावरुण॑ ऊर्जा मे भगवः सह॑ जनिष्ठाः
 5 स॑विदं मे विन्द ॥ इति पुमा॑सं जात॑मभिमन्त्रयेतो॑र्जैवास्मै सह
 जा॑यते गच्छति पशूना॑ स॑विदम् ॥ पुण्या पुण्यमसूँच्चिवा॑ चिच-
 मसूँहैडो॑ मे भगवत्यजनि॑ष्ठा मैत्रावरुणी॑ राय॑स्योषेण मे भग॑वती सह
 जनि॑ष्ठा ज्ञा॑चं मे विन्द ॥ इति स्त्रियं॑ जाता॑ राय॑स्योषेणैवास्मै सह
 जा॑यते गच्छति पशूना॑ ज्ञा॑चं ये प्राची॑नमेका॑ष्टकाया॑ जा॑यन्ते पू-
 10 र्वस्य॑ ते सस्य॑स्योत्त॑मा ये प्रती॑चीनम॑परस्य॑ ते सस्य॑स्य प्रथ॑मास्तानु-
 भ॑यान्त॑सहाभिमन्त्रयेतो॑भयाने॑नान्त॑सहावरु॑न्धे ॥ ८ ॥

यो वै शक्ति॑ वेद॑ स तं॑ञ्शक्नोति॑ यं॑ञ्शक्षती॑य॑ वै शक्ति॑र्यो
 वा अ॒स्या भूयि॑ष्ठभा॒गभव॑ति स तं॑ञ्शक्नोति॑ यं॑ञ्शक्षति॑ भूयि॑ष्ठ-
 भा॒गघ॑ वा अ॒स्या भव॑ति य एव॑ वेद॑ पश॑वो वै शक्ति॑र्यो वै पशूना॑
 15 भूयि॑ष्ठभा॒गभव॑ति स तं॑ञ्शक्नोति॑ यं॑ञ्शक्षति॑ भूयि॑ष्ठभा॒गघ॑ वै पशूमा॑-

1) So M; in H u. Bb बलिहृतो; B बलिहृतो 2) H, Bb, B कर्ता 3) H u. Bb उपोप 4) So schreibe ich im Anschluss an M पुण्यमसूँच्चिवा; in H u. Bb पुण्यमसूँच्चिवा; desgl. B, ohne Accent. 5) So im Anschluss an M चिचमसूँहैडो; in H u. Bb चिचमसूँहैडो; desgl. B, ohne Accent. 6) M जनिष्ठात् 7) Wie oben hat auch hier M मसूँचिवा; die andern Mss. मसूँचिवा 8) Wie oben auch hier, M मसूँहैडो; die andern Mss. मसूँहैडो 9) So M; die andern Mss. मसूँहैडो 10) So die Mss. 11) So corrigirt; M, H u. Bb ते शः; B ते शः 12) So corrigirt; H u. Bb ये शिचती; B ये शिचती; M ये शिचती 13) So M (n. Bl.) ohne Accent; B ते शक्नोति; in Bb Lücke; H ते शक्नोति 14) So corrigirt; M य शिचति (n. Bl., ohne Accent); in Bb Lücke; H ये शिचति; B ये शिचति 15) So M; n. Bl. ohne Accent; Bb ते शक्नोति; H ते शक्नोति; Bb ते शक्नोति 16) So corrigirt; M यश् शिचति (n. Bl. ohne Accent), H u. Bb ये शिचति; desgl. B, ohne Accent.

इति य एवं वेद तस्या व्रतं न हतं इति ब्रूयात् ॥ कुरुते इति ब्रू-
 यान्नान्तर्वर्त्तनीति ब्रूयाद्विजन्या इति ब्रूयाद् भुवनमसि सहस्रमिन्द्राय
 त्वा सृमो ऽददात् ॥ इति सृमो वै नामासुर आसीत्तस्येयं पृथिवी
 पशुभिः पूर्णासीत्तानिन्द्रो ऽवृङ्क्त तस्मादाहुरैन्द्राः पशवा इति याव-
 तीनामिदं करोमि भूयसीनामुत्तरा समा क्रियासम् ॥ इति गवां
 लक्ष्म कुर्याद् भूयसीनामेवोत्तरा समा करोति पशवो वै सृष्टा एकैकं
 नक्षत्रमुपातिष्ठन्तेन प्राजायन्ते न भूमानमगच्छन्ते रेवतीमुपा-
 तिष्ठन्ते रेवत्यां प्राजायन्ते रेवत्यां भूमानमगच्छन्ते तस्माद्यत्किंच पशू-
 नानां कुर्वीते तदेवत्यां कुर्वीतोप ह्येनं पशवस्तिष्ठन्ति प्रास्य पशवो भ-
 वन्ति य एवं वेद यस्य दक्षिणतः प्रतिभिन्नं दक्षिणत उपाश्रयत्त- 10
 त्वष्टुर्लक्ष्म देवलक्ष्म यज्ञियं यज्ञकामः कुर्वीतोप ह्येनं यज्ञो
 नमति यस्योभयतः प्रतिभिन्नमुभयत उपाश्रयत्तद्वायवं लक्ष्म पशव्यं
 पशुकामः कुर्वीते पशुमाभवति यस्योभयतः प्रतिभिन्नमुभयत उपा-
 श्रयत्तच्चैष्टुभं लक्ष्म पूतस्य रूपं प्रतिष्ठाकामः कुर्वीते गच्छति प्रतिष्ठा
 वसिष्ठस्य स्थूणाकण्डार्यो वसिष्ठो वै रयिमपश्यत्तामात्मन्धत्तं यत्स्थू- 1
 णाकर्णीः कुरुते पशुष्वेव रयिं धत्ते जमदग्नेः कर्करिकाण्यो जमद-
 ग्निर्वै पुष्टिमपश्यत्तामात्मन्धत्तं यत्कर्करिकाणीः कुरुते पशुष्वेव पुष्टिं
 धत्ते ऽसुराणां सास्त्राकृत्यः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति क्षिप्रं पराभवन्त्यमेध्याः

1) So corrigirt; die Mss. त्वे 2) H u. Bb सृमो 3) Die Mss. गवांलक्ष्म 4) So
 corrigirt; H u. Bb प्राजायतः desgl. B, ohne Accent; M (n. Bl.) प्राजायत 5) So
 meine Correctur; H, Bb u. B हीनं; M हिनं (n. Bl.) cf. weiter unten. 6) So M
 (n. Bl., ohne Accent) u. B, ohne Accent; Bb यज्ञयज्ञियं; H यज्ञयज्ञियं 7) Die
 Mss. यज्ञकामः (H u. Bb). 8) So meine Correctur; in M, Bb u. B हीनं; B हिनं
 9) M (n. Bl.) कर्करी, während M weiter unten कर्करि schreibt.

कर्णाः 'क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति' यज्ञस्त्वेनाननूपनमतीव' निर्ऋत्याः छिद्रक-
 ३ ण्यो यच्छिद्रकर्णाः' कुर्वीत निर्ऋतिरस्य पशोर्निगृह्णीयान्नं प्रच्छिन्धा
 कर्ण्यः का३र्या न दात्राकर्ण्यः' पराचीनमिव हि तन्निवृत्तमंगस्यस्य
 विध्यकर्ण्यः' कश्यपस्य कम्बुन्युद्धस्ता' इन्द्रस्याक्रस्ता' अथो आहुः' प्र-
 ५ जापतेरित्युभयं ज्येष्ठलक्ष्मं ज्यैष्ठ्यकामः कुर्वीत' प्र समानानां ज्यैष्ठ्य-
 माप्नोति' प्रजापतिः पशूनसृजत' स वा असृगेव नासृजतांसृष्ट' वा
 एतत्तदस्त्रो ऽसृक्तं क्रूरं पशूनां कर्षा' इति वै सो ऽसृगामृजत' क्रूरं वा
 एषं पशूनां कुरुते यो ऽक्षुण्ते' यदक्षितास्तैनाक्षिता' अथ यदनक्षिता
 इति श्रूयन्ते तैनाक्षितास्तदाहुर्न वा एतमेतां अमुत्रागच्छन्ति या अ-
 १० नक्षिता इति तस्मादक्षित३व्या' न तेजनेनाक्षुण्याद्वज्रो वै तेजन' य-
 त्तेजनेनाक्षुण्याद्वज्रेण पशूनर्पयेन्न श्यामेनायसा क्रूरं' तदंशान्तमिक्षु-
 कारादमप्सु वासयित्वा तैनाक्षित३व्यास्तद्वि शिवं तज्जान्तमथो आ-
 हुर्लोहितेनायसेति' तद्वि शिवं तज्जान्तम् ॥ ९ ॥

Vgl. Mân. (1. 9, 5, 3

इह प्रजा विश्वरूपा रमन्तानस्मिन्गोष्ठे विश्वभृतो जनिवीः ।

१५ अग्निं कुलायमभि स०विशन्तीः संमासृजन्तु पयसा घृतेन ॥
 इति गाः सायमायतीरभिमन्त्रयेतामिवा एतासा० योनिरेमिः कु-
 लाय० स्व एवैना योनौ स्वे कुलाये स०वेशयति' नास्य पशवो नक्त-
 मार्तिर्माच्छन्ति य एवं वेद ॥

1) So ist vielleicht zu schreiben; die Mss. schwanken; M तैनाननूपनमतीव; H तैनानरूपनमतीव; Bb तैनानरूपनमतीव; B तैनानरूपनमतीव 2) So corrigirt; die Mss. छिद्र०; vgl. aber das unmittelbar Folgende, wo alle Mss. छिद्र० 3) So M; in Hu. Bb कम्बुन्युद्धता; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इन्द्रस्याक्रस्ता; B इन्द्रः स्थावरासाथो; H इन्द्रः स्थावरासाथो

सं० वः सृजत्वर्थमां सं पोषां सं बृहस्पतिः ।

समिन्द्रो यो धनंजयः ।

संजग्मानां अविहता अस्मिन्गोष्ठे पुरीषिणीः ।

स्वावेशां ना आगत ॥

इति गांः सं०सृजेद्या अस्य पुरां स्युर्याश्चान्यतो विन्देत् पशवो वै घृ-⁵
तमंभी रुद्रो यज्जुहुयाद्रुद्रायास्य पशूनपिदध्यात्तत्सं०सृज्या एवोभ-
यीर्ह भूयसीर्भवन्ति सं० वः सृजत्वर्थमेति यज्ञो वा अर्थमां यज्ञेनैव-
नाः सं०सृजति सं पूषेति पुष्टिर्व पूषा पुष्ट्यैवैनाः सं०सृजति सं बृहस्प-
तिरिति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनाः सं०सृजति समिन्द्रो यो धनं-
जय इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियेणैवैनाः सं०सृजति रेवती तन्तिः¹
पृथिवी माता रेवतीरापा औषधयः ॥ तां नो हिन्वन्तु सातये धिये
जुषे ॥ इति तन्ति वितनुयात्तामनुमृज्यात् ॥ रय्यां त्वा पुष्ट्यानुमा-
ज्मि ॥ इति रय्यैवैनां पुष्ट्यानुमार्ष्टि तस्या व्रतं न रिक्ता स्यान्नेोपर्यु-
परि संचरेयुर्नाभिवर्षेन्नाभितपेदेतद्वै बस्तो रामकायनो विदांचकार
तन्या वितननं स सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एव०
वैद ॥

पिता वत्सानां पतिरध्यानामुतायं पिता महतां गर्गराणाम् ।

रेतोधां त्वा यशोधां रायस्पोषायोत्सृजेत् ॥

इत्यृषभस्य कर्ण उत्सृजमानो वदेदेतोधामेवैनं यशोधां रायस्पोषा-

1) Hier mit वेशा flg. beginnt die Hdschr. von Benares (Ben.), u. zwar mit p. 32.

2) M setzt hier eine ३; die Interpunction fehlt in den Mss. 3) So Ben u. M (n.

Bl., ohne Accent); H u. Bb रिक्ता; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb नाभिवर्षे

5) So Bb; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. समकायनो; in II ei-
gentlich समकायनी geschrieben, später in रामकायनी corrigirt.

योत्सृजते यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः^१ स्यात्तस्य गवां गोष्ठादेकविंशतिं शकान्याहृत्यैकविंशतिमाहुतीर्जुहुयादेकविंशतिर्वा मनुष्यलोका मनुष्यलोकेभ्य एवासौ पशूनवरुन्ध^२ एतैरेव जुहुयाद्गोनैर्येत्यर्था गोर्भसंदि पशुकामो मुखः वा एष पशूनां मुखत एवासौ पशून्निनयति ॥ १० ॥

Vgl. Mân. Cr. 9, 5, 3.

यासामिन्द्र उदाजत वसु नाम रूपं पशूनामुषसं^३ धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां बृहस्पतिरुदाजतैडा नाम रूपं पशूनां संगवै धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां मरुत उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनां मध्यन्दिनं धाम पश्यमानाः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशूनामपराह्णं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतानि वा अहो रूपाण्येतैषु वा अहो रूपेषु देवाः पशूनां रूपाण्यवृञ्जत^४ तदेतैष्वेवाहो रूपेषु यजमानो भ्रातृष्यस्य पशून्वृङ्क्ते^५ घृतेन जुहोति पशवो वै घृतं पशुभिरेव पशून्वृङ्क्ते तच्च सूर्य्यं प्रातरेवान्तर्गोष्ठासु गोषु होत३ष्यं सर्वा एनाः सहावरुन्ध^६ एतैरेव जुहुयाद्गोष्वाकृतासु योनिर्तो वा एतत्पशूनयहीदपिहीनाः परिपरिणस्कृत्स्न्येतैरेव जुहुयात्संयामै^७ ऽथाश्वानभिमन्त्रयेत् ॥ मिचभृतः सचभृता ओजोभृता बलभृतो वयं जयेम वयं सहेम वयं

1) cf. Mâit. S. 1, 6, 11.

2) So corrigirt; Ben u. M मुखसं; H u. Bb मुखसं; desgl. B. ohne Accent.

3) So corrigirt; die Mss. तदेतैष्वेवा अहो

भवेम' वयं पुषेम ॥ इति जयति संयामंम् ॥ रोहिणीर्वो वृञ्जे गायत्रेण
 छन्दसारुणां वो वृञ्जे वैष्णुभेन छन्दसा' गौरीर्वो वृञ्जे जागतेन छन्द-
 सा' बभ्रुवो' वो वृञ्जा आनुष्टुभेन छन्दसा गर्भान्वो वृञ्जे पाङ्केन छ-
 न्दसा' रूपाणि वो वृञ्जे शक्ररेण छन्दसा' सर्वान्वो वृञ्जे ऽनाग्नेन' छ-
 न्दसा' तत्सप्त' सप्तपदा शक्ररी' शक्रराः पशवः' पशून्नेत्रावरुन्हे' गायत्री 5
 प्रथमा' गायत्र्युत्तमा' तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसे' तेजसा च वावासा
 ' एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयतः पशून्परिगृह्णाति ॥ ११ ॥

प्रजापतिर्वै ङीन्महिम्नो ऽसृजतामि० वायुं सूर्यं ते चत्वारः पि-
 तापुत्राः सत्त्वमासत' ते स्वेदं समवौक्ष' स्तदभवत्तद्वा' अस्यैतन्नामा-
 भूदिति' सर्वमभूदिति' तद्वा अस्यैते नामनी क्रूरे अशान्ते' तस्मादेते 10
 न गहीतव्ये' क्रूरे ऽह्येते अशान्ते' प्रजापतिर्वै स्वां दुहितरमभ्युक्तमय-
 तोषस' सा रोहिदभवत्तामृश्यो भूत्वा ध्यैत्तस्मा अपव्रतमच्छदयत्तमा-
 यतयाभिपर्यावर्तत' तस्माद्वा अविभेत्सो ऽब्रवीत्पशूनां त्वा पतिं क-
 रोम्यथ मे मां स्था इति' तद्वा अस्यैतन्नाम पशुपतिरिति' तमभ्या-
 यन्त्याविध्यत्सो ऽरोदीत्तद्वा अस्यैतन्नाम रुद्र इति' ते वा अस्यैते नाम- 15
 नी शिवे शान्ते' तस्मादेते कामं गहीतव्ये' शिवे ऽह्येते शान्ते' ततो
 यत्प्रथमं' रेतः परापतत्तदग्निना पर्यैन्ध' तदासामुध्यात्' ततो यद-
 त्यस्रवत्तद्बृहस्पतिरुपागृह्णात्तदासामुस्त्रियात्वंमंशकामैति' तदासां श-
 क्ररीत्वं' गातुमविदामैति' तदासां गोत्वमेतानि वा आसां नामानि'
 सर्वैरेवासां नामभिः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एव' वेद' पशवो वै सृष्टा 24
 एतानि नक्षत्राण्यन्वपाक्रामन्पौर्णमासीमष्टकाममावास्यां चिचाम-

1) So M; die andern Mss. bloss बभ्रु 2) H u. Bb वृञ्जे नाग्नेन 3) So Ben u. M;
 in H u. Bb तदभवत्तद्वा; desgl. B, ohne Accent.

अथ तस्मात्तेषु गौर्नापाकृत्या यामपाकुर्यात्तामस्य पशवो ऽन्वप-
क्रामेयुः ॥ १२ ॥

देवा वै सर्वे संहान्तवन्तो ऽभवत्सर्वे सह व्यजायन्त तदेकवृ-
दशयत्संवृत्तं तद्देवा इत्थं चेत्थं च व्यत्यचरत्सन्मित्रावरुणा अचा-
यतां स्याद्वै य एनद्विकुर्यादिति तज्जां द्विपदीमकुरुतां सा न प्र-
त्यतिष्ठत्तस्या अन्यत आहत्येमां प्रत्यधत्तां तस्मादेता अवञ्च अस्थ-
न्तां चतुष्पदी भूत्वा प्रत्यतिष्ठन्मिति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति य
एवं वेदं तस्या वै पयः पर्यपश्यत्तां देवा अदुह हस्तिना पात्रेण
यज्ञं चामृतं च दुहे यज्ञं चामृतं च य एवं वेदांश्च पितरो ऽदुह रज-
10 तेन पात्रेणोर्जं च स्वधां च दुह ऊर्जं च स्वधां च य एवं वेदांश्च म-
नुष्या अदुह दारुपात्रेणान्नं च प्रजां च दुहे ऽन्नं च प्रजां च य एवं
वेदांश्च ऋषयो ऽदुह चमसेन हन्दांसि च पशूश्च दुहे छन्दांसि
च पशूश्च य एवं वेदांश्च गन्धर्वाप्सरसो ऽदुह पुष्करपर्णेन पुण्यं
गन्धं दुहे पुण्यं गन्धं य एवं वेदांश्च सर्पा अदुहालापुना विषं दुहे
भ्रातृव्याय विषं य एवं वेदांश्चासुरा अदुहायस्पात्रेण स्रवता भूतिं
च पराभूतिं च दुहे भ्रातृव्यायाभूतिं च पराभूतिं च य एवं वेदं तां
वा इन्द्रो ऽन्यैवोयासीदतेदं सर्वमदुहद्यदिदं किंच तां दुग्ध्वा प्रत्य-
नुदत्तां प्रतिनुत्ता कुमना अतिष्ठद् ध्यायन्ती तां प्रजापतिरचायद्
ध्यायति वा इति सो ऽब्रवीत्किं ध्यायसीति साब्रवीच्च माधुक्षत ते

1) So M; in Ben आहत्येमां; H u. Bb आहत्येमां; desgl. B, ohne Accent. 2) H u. Bb
अस्थन्तां; B अस्थन्तः; M अस्थन् 3) Bb वेदांश्च 4) So Ben u. M; H u. Bb अदुह
लापुना; desgl. B, ohne Accent; cf. अलापु 5) So Ben; in M ऽसीदतेदं; H u. Bb
ऽसीदस्वेदं; B सीदस्वेदं 6) So corrigirt; Ben रचायत; die andern Mss.
रचाय

मा प्रत्यनुदन्तेति^१ मूो ऽब्रवीन्मा सूर्यस्तथा^२ वै त्वा कर्थांमि यथोभये-
षां देवमनुष्याणां प्रियां भविष्यसीति^३ तस्या घृतं पद्भ्यो ऽक्षरतस्य घृ-
तस्यादाय मुखं व्युमाद^४ ॥ उभयेषां त्वा देवमनुष्याणां प्रियां करो-
मि ॥ इति तस्मादेषोभयेषां देवमनुष्याणां प्रियै^५ तेनैव श्रोत्रियस्य
मुखं विमृज्यादुभये ऽह्येतं देवमनुष्यां विदुरे^६ तेन कुमार्या^७ एतेन
पतिकामाया^८ एतच्च गोवर्चसं न सर्वस्मा इव कुर्याद्यस्मै तु कुर्यात्ते-
जस्वी स्यात् ॥ १३ ॥

यो ललामः शितिपाञ्च शितिककुञ्ज^१ शितिभसञ्ज शितिवालः^२
सांशारिः^३ सामक्ताष्टयूथा^४ प्राष्टौ यूथान्याप्नोति यस्य तादृङ्घृषभो भव-
ति^५ यस्य बालतुषः प्रतिष्ठितः सां प्रतिष्ठिता^६ प्रति प्रजया च पशुभिश्च^७
तिष्ठति यस्य तादृङ्घृषभो भवति^८ यः समन्तः शितिबाहुः सां समन्तां^९
समन्तः प्रजया च पशुभिश्च भवति^{१०} यस्य तादृङ्घृषभो भवति^{११} यः शि-
तिपृष्ठः सां तन्तिः^{१२} पशुमान्भवति यस्य तादृङ्घृषभो भवत्यथ यस्यैकह-
पस्य सतो लक्ष्म भवति सांदासृन्नास्यामिचो^{१३} गां विधावति^{१४} यस्य
तादृङ्घृषभो भवति याजलोन्नी सां पोषयिष्णुरजा इव प्रजायन्ते यस्य^{१५}
तादृङ्घृषभो भवति ग्रां श्यामां सां पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनि-
षादुकास्तु^{१६} यारुणां सां पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु^{१७}
यां श्रेतां सां पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्मणस्तु^{१८} नाञ्चिः^{१९}

1) So corrigirt; die Mss. प्रत्यनुदन्तेति 2) So M; die andern Mss. सूर्यस्त 3) Die Mss. भविष्यसीति 4) So Ben; in M, Bb, II व्युमादः desgl. B, ohne Accent. 5) Ben *ककुञ्ज 6) M, H u. Bb शितिवालः 7) So Ben M; desgl. B, ohne Accent; in II u. Bb सांशारि 8) Ben तिष्ठति 9) Bb तन्तिः 10) So M; Ben *दारसृन्नास्यामिचो; H u. Bb *दारसिन्नस्यामिचो; desgl. B, ohne Accent. 11) So Ben; M वी०; die andern Mss. वो 12) cf. हिमेरु frostig, keine Kälte vertragend, Pā. 5 2, 122, Vārt. 8. 13) So folgen die Sätze in Ben u. M; anders in H. Bb u. B, nämlich: श्यामां सां पो-

षयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु यां श्रेतां सां पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनि-
षादुकास्तु यारुणां सां पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्मणस्तु u. s. w.

काश्र्यो न पृश्निरमिथुनं तदथो व्याघ्ररूपं वै पृश्निर्विभ्यत्यस्मात्प-
 शवः कनीयासो ऽस्य पशवो भवन्ति यस्य तादृक्पशो भवति तदा-
 हुर्वीजमेवोत्सृज्यमित्येतद्वा आसां बीजं यद्रोहितं रूपं पशुमा-
 भवति यस्य तादृक्पशो भवति यो धूमस्ताम्रधूमः स प्रजापतिः प्र
 प्रजया च पशुभिश्च जायते यस्य तादृक्पशो भवति यस्य लोमशा
 ककुत्तं स्तब्धी स्तब्धीव प्रजया च पशुभिश्च भवति यस्य तादृक्पशो
 भवति यस्योर्ध्वा ककुत्ता ऊर्ध्वा आपायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आ-
 पायन्ते यस्य तादृक्पशो भवति यस्य दक्षिणतः पन्नं सा पापी सा
 स्रवन्त्यथ यस्य सव्यत उन्नतं सा पुण्या सोपाहरन्ती या उत्पृष्टिस्ता
 10 ऊर्ध्वा आपायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आपायन्ते यस्य तादृक्पशो
 भवति यस्य सव्यतः पन्नं सा पापी सा स्रवन्त्यथ यस्य दक्षिणत उ-
 न्नतं सा पुण्या सोपाहरन्ती या सव्यसाचिनी सा पुण्या सो-
 पाहरन्ती या सञ्चृङ्गी सा गोष्ठस्तां न प्रच्छिन्नादनुसृष्टस्य गोषु
 स्यातामेतौ वै पशूनामस्कन्नं हविरेस्कन्नमस्य हविर्भवति यस्यानुसृ-
 15 ष्टिर्गोषु भवत्युक्षा चास्य वेहच्च गोषु स्यातामेतौ वै पशूनामूर्जं बि-
 भृतौ ऽक्षोधुका अस्य पशवो भवन्ति यस्योक्षा च वेहच्च गोषु भ-
 वतः ॥ १४ ॥

॥ खिलकारणे गोनामिको द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) So M u. Bb; in II तदाहुः; desgl. B, ohne Accent; Ben यदाहुः 2) Das °
 fehlt in den Mss 3) So meine Correctur; M, Ben स्तब्धीव; desgl. B, ohne Accent;
 in II u. Bb स्तब्धीव 4) Bep तादृक्पृष्टिर्गोषु पशवो; in M sind die beiden hier
 eingeschalteten Worte auch am Rande von einer späteren Hand hinzugefügt. 5) So
 M; die andern Mss. दसृष्टस्य 6) So M; die andern Mss. यस्यानुसृष्टिर्गोषु; viel-
 leicht übrigens auch in M das r nachträglich als delirt bezeichnet? 7) So correctirt;
 die Mss. °स्त्रा

अरातीयन्ति वा अन्ये पुरुषाय नान्ये^१ ये^२ अरातीयन्ति सा निर्वृ-
 त्तिये नारातीयन्ति सानुमतिस्तेभ्य उभयेभ्यः सह निर्वपन्त्युभौ सह शृ-
 त्तौ^३ कुर्वन्ति^४ निर्वृतेन पूर्वेण प्रचरन्ति दक्षिणां परेत्य स्वकृता इरिण^५
 एतच्चै^६ निर्वृतिगृहीतं पृथिव्या^७ निर्वृतिगृहीतं एवं निर्वृतिं निरव-
 दयत^८ एकोल्मुकं निधाय विस्रंसिकायाः काण्डाभ्यां जुहोति^९ जुषाणां^{१०}
 निर्वृतिर्वेतु^{११} स्वाहा^{१२} वासः कृष्णं भिन्नान्तं दक्षिणेत्येतच्चै^{१३} निर्वृत्या रू-
 पमर्थं^{१४} वै पुरुषस्य निर्वृतिगृहीतमर्थमनिर्वृतिगृहीतं^{१५} यन्निर्वृतिगृ-
 हीतं तदेवास्मात्तेन निरवदयते^{१६} पुनरेत्यानुमत्या अष्टाकपालेन प्रचर-
 न्ति निर्वृतिमेव निरवदयेयं^{१७} वा अनुमतिर्वा^{१८} वा अनुमतमेवैनं^{१९} स-
 वमाक्रमयत्यष्टाकपालो भवति^{२०} गायत्री ऋहीयं^{२१} गायत्री वाग्धेनुर्दक्षि-
 णेत्यनुमत्या रूपमर्थं य उदञ्चः शम्यामतिशीयन्ते तानुदङ् परेत्य
 वल्मीकवपामुद्रुज्य जुहुयादिदममुष्यामुष्यायणस्य क्षेत्रियमवयजा^{२२}
 इति^{२३} तत्पुनरपि दधातीदमहममुष्यामुष्यायणस्य क्षेत्रियमपि दधामीति^{२४}
 क्षेत्रियं^{२५} वा एतं गृह्णाति^{२६} ये चैनमन्वियं क्षेत्रस्य पत्न्यस्यामेव क्षे-
 त्रियमवयय्याथैनं^{२७} सवमाक्रमयति^{२८} श्वो भूतं आदित्येभ्यो भुवद्भ्यो^{२९}
 घृते चरुरित्यादित्या वा इत उक्तमाः स्वर्गं लोकमायस्तेभ्य एव
 प्रोच्य स्वर्गं लोकमेत्यादित्या वा अस्मिन्नलोकं ऋद्धा^{३०} आदित्या अमु-
 ष्षिन्नुभयोरेव लोकयोर्ऋध्नोति^{३१} वरो दक्षिणां वरेणैव स्वर्गं लोक-
 मभ्यारोहति^{३२} श्वो भूतं आयावैष्णवं एकादशकपाला इत्यग्निं^{३३} सर्वा

1) So corrigirt; in den Mss. ohne Accent; Bb चे 1) So M, II, Bb; in Ben सहःश्रुती; B सह भूती 3) So die Stelle in Ben u. M; in H u. Bb प्रचरन्ति निर्वृति-
 मेतिर्वावा अनुमतिरवदयेयं वा अनुमतमेवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) Ben चेचीयं 5) Ben चेचीयं 6) Bb प्ररिगृह्णाति 7) Ben क्षेत्रियं 8) Mit भु bricht Ben am Schluss von p. 37 plötzlich ab und geht am Anfang von p. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über. Die nächstfolgenden Partien fehlen in Ben völlig

- देवता^१ विष्णुर्यज्ञो^१ देवताश्चैव यज्ञं चालब्धामिवै यज्ञस्यान्तो ऽवस्ता-
 द्विष्णुः परस्तादुभयत एव यज्ञस्यान्ता उदयहीदुभयत एव यज्ञस्यान्ता
 उद्गृह्य यथोत्सृज्य आवपेतैव वा एतद्यज्ञमावपते^१ तस्य यथाकामं
 निर्वपमाण एत्येनद्वान्वामनो^१ दक्षिणा यद्वही तेनामेयो यद्वामनस्तेन
 5 वैष्णवो^१ रूपेणैवैनं^१ समर्धयति^१ श्वो भूते ऽग्नीषोमीया एकादशकपाला
 इत्यग्नीषोमाभ्यां^१ वै वी३र्येणैन्द्रो वृत्रमहन्वृत्रं खलु वा एष हन्ति यो
 राजसूयेनाभिषिञ्चते^१ तद्वाचमेवैतद्विरण्यं दक्षिणा सत्यं^१ वै हिरण्यं^१
 सत्येनैव हन्ति^१ श्वो भूत एन्द्राय एकादशकपाला इत्यग्नीषोमाभ्यां^१
 वै वी३र्येणैन्द्रो वृत्रमहन्तं^१ ओजसा वीर्येण व्यूध्यते^१ स एतमैन्द्राय-
 10 मपश्येत्तेनौजो वीर्यमात्मन्वधत्तौजसा वा एष वीर्येण व्यूध्यते यो
 राजसूयेनाभिषिञ्चता^१ ओजो वीर्यमिन्द्रायी^१ ओजसैवैनं^१ वीर्येण स-
 मर्धयतो^१ ऽनद्वानृषभो दक्षिणा यद्वही तेनामेयो यन्मुष्करस्तेनैन्द्रो^१ रूपे-
 णैवैनं^१ समर्धयति^१ श्वो भूतं आमे३यो ऽष्टाकपालो माहेन्द्रं दधीत्यु-
 द्या एवामेयं इन्द्रो वै वृत्रमह३न्तो^१ ऽन्यान्देवानत्यमन्यत^१ स महेन्द्रो
 15 ऽभवत्स एतमुद्धारमुदहरद्वृत्रं^१ हत्वा^१ तदुद्धार एवास्थिष भाग एव तं-
 स्माद्राजा संयामं जित्वा दाजमुदजयत्ययसा वा एष वीर्येण व्यूध्यते
 यो राजसूयेनाभिषिञ्चते^१ यत्ययः^१ पयसैवैनं^१ समर्धयतीन्द्रियेण वा
 एष वीर्येण व्यूध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते^१ यदैन्द्रमिन्द्रियेणैवैनं^१
 वीर्येण समर्धयति^१ देवताभिर्वा एष व्यूध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते^१
 20 सर्वदेव३त्यं^१ वै वासो यद्वासः क्षौमं दक्षिणा देवताभिरेवैनं^१ समर्ध-
 यति ॥ १ ॥

Vgl. oben 2, 6, 1. — TBr 1, 6, 1, 1—9.

1) So meine Correctur; die Mss. निर्वपमाणयित्वनृवा 2) M यदैन्द्र इन्द्रो

देवा ओषधीषु पक्षास्वाजिमयुः^१ स इन्द्रो ऽवेदमिर्वावेमाः प्रथम
 उज्जेषतीति^२ सो ऽब्रवीद्यंतरौ नौ पूर्व उज्जयेत्तन्नौ सहेति^३ ता अग्नि-
 रुदजयत्तंदिन्द्रो ऽनूदजयत्तंसादिन्द्रायमथो आहुरायेन्द्रं काऽर्यमित्यग्नि-
 र्हिं ता अय उदजयत्तं दुज्जित्या एवांयायणौ द्वादशकपालो भवति द्वादश
 मासाः स० वत्सरः स० वत्सराद्धि तदध्यभवत्संप्रदश सासिधेनीः काऽर्याः^४
 पञ्च ऋतवो द्वादश मासा एष स० वत्सरः स० वत्सराद्धि तदधि भव-
 त्येका वै तर्हि यवस्य मुष्टिरासीदेका व्रीहेरेका माषस्यैका तिलस्य
 तद्विश्वे देवा अब्रुवन्वयं व एतत्प्रथयिष्यामो भागो नो ऽस्त्विति त-
 द्विश्वे देवा अप्रथयंस्तद्भूम्न एव वैश्वदेवो^५ ऽथो प्रथयत्येवैतेन पयसि
 स्याद्वैश्वदेवो वैश्वदेव हिं पयो^६ ऽथ वा इयमब्रवीन्मयि वा एतद-
 ध्यसौ वृष्ट्या पचति नैतदितो^७ ऽध्युज्जेषथ भागो ना अस्त्विति त-
 दाभ्यां वावैष भागः क्रियता उज्जित्या अथो प्रतिष्ठित्या एव यद्
 द्यावापृथिवीयः सौमीर्वा ओषधयः सौमा ओषधीनामधिराजस्तस्य
 वा एष भागो यदकृष्टपथ्यं तदुद्धार एवांस्यैष भाग एव तस्माद्राजा
 संयामं जित्वोदाजमुदजते^८ याम्या वा अन्या ओषधय आरण्या अन्या-
 स्ता एवास्यैतेनोभयीरवेष्टा भवन्ति याः फालकृष्टास्तासामेतेनायायणं
 करोति या आरण्यास्तासामुत्तरेणां नीतो वा एष देवानां य आहि-
 तामिर्यदकृत्वायायणं न वस्याश्वीयाद्देवानां भागं प्रतिकूपमंश्वीयादा-
 र्तिमार्हेत्सर्वेभ्यो वा एषो^९ ज्येभ्यो ऽभिषिच्यते यो राजसूयं आयाय-
 णो ऽन्नाद्यस्यावरूढौ वत्सः प्रथमजो दक्षिणा रेत इव ऽहोषो ऽप्र-
 जातः^{१०} प्रजात्यै ॥ २ ॥ Vgl. 2, 6, 2. — TBr 1, 6, 1, 10 flg.

1) M ओषधीमः; Tāitt. Br. 1, 6, 10 ओषधीष्वाजिमयुः 2) So M; in II u. Bb
 वृष्टवा; B वृष्टा 3) Hierüber vgl. Einl. zum 1 Kāṇḍa p. XV; Māitṣ S. 1, 10, 16.
 4) Bb प्रजातः

अथैतानि चातुर्मास्यानि स० वत्सरं वै चातुर्मास्यानि परीज्यन्ते
 स० वत्सरो देवैर्नान्यध्याप्तावरुन्धे उत्सन्नयज्ञो वा एष स० वत्सराद्वा अ-
 ध्युत्सन्नयज्ञो ऽवरुध्यते स० वत्सरो देवैर्नमध्याप्तावरुन्धे पशवो वा एते
 चातुर्मास्येभ्यो ऽध्यतिरिच्यन्ते यज्जुनासीर्य तानेवाप्नोति वर्षं उ-
 दकं यजेतैतद्वि पशूनां नैदिष्टमर्थतानि पञ्च हवींषि संतत्यै याम-
 कामो यजेत वायुर्वा इमाः प्रजा नस्योता इत्थं चेत्थं च नेनीयते
 यद्वायवे वायुरेवास्मै नस्योता विंशं निनयत्येन्न कामो यजेत स० व-
 त्सरो वा इन्द्रः जुनासीरः स० वत्स३रो ऽन्नाद्यस्य प्रदाता तमेव भाग-
 धेयेनोपासरत्सो ऽस्मा अन्नाद्यं प्रयच्छति वर्षं उदकं यजेतैतद्विद्यन्ना-
 10 द्यस्य नैदिष्टं वृष्टिकामो यजेत वायुर्वा इमे संमीरयति सं आप्याय-
 यति ततो वर्षति स० वत्सरो वा इन्द्रः जुनासीरः स० वत्सरमनुव-
 र्षति ॥ ३ ॥

Vgl. TBt. 1, 7, 1. 1.

देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन्त सं वृत्रं इन्द्रमब्रवीत् देवानां श्रेष्ठो
 ऽस्यहं सुराण० सं शक्रवाव मा ना अ३न्यो ऽन्य० ऽवधीदिति तौ वै
 15 संमामेतामनभिद्रोहाय तै देवा वृत्रममन्यन्तां य० वावेदं भविष्यती-
 ति त इन्द्र ऐच्छहं नामेममिति सौ ऽब्रवीत्संधा वै मे सं हितानभिद्रो-
 हायेति तमभिरब्रवीदहमेव त्वेतः पास्यामीति पृथिव्यां अहमन्तरि-
 क्षादिति वरुणो ऽहं दिवं इति रुद्रस्ततो वै देवा वृत्रमग्नंवृचं खलु
 वा एष हन्ति यो राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वाचममेवैतं देवाश्च वा अ-
 20 सुराश्च संमयतन्त तानपिस्त्वेधात्मानं कृत्वा प्रत्ययततांमिरेवास्मिंस्लोके

1) So M; in H u. Bb तान्नेवा०; desgl B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb
 इंद्रा प्रब्रवी०; B इंद्रः प्रब्रवी० 3) So M; H u. Bb betonen संमामेतामं 4) Von
 hier bis पृथिव्यां (excl.) in B eine Lücke. 5) H u. Bb यजतां

भूत्वा^१ वरुणो ऽन्तरिक्षे रुद्रो दिवि^२ सं इन्द्रो ऽमन्यतोयं^३ वावेदं भवि-
 ष्यतीति^४ सौ ऽब्रवीदहं^५ विश्वाभ्या आशाभ्या इति^६ ततो वा अजय-
 स्तंजित्या एवैतदे^७ तेनैव याजयेत्संग्रामे^८ जयति संग्राममेतेनैव याज-
 येद्भातृव्यवन्तं^९ यो वास्य प्रियः स्यात्तं^{१०} भवत्यात्मना^{११} परास्य भ्रातृव्यो
 भवति^{१२} यद्वै तदिन्द्रसुरीय उपसमपद्यत तस्मादिन्द्रसुरीयं^{१३} धेनुंरनङ्गा-
 ही दक्षिणा^{१४} यद्वहिनी तेनायेयी^{१५} यद्वेनुः सती दान्ता तेन वारुणी^{१६} य-
 न्नौस्तेन रौद्री^{१७} यत्पयस्तेनैन्द्री^{१८} रूपैरेवैना^{१९} समर्धयतीन्द्रो वै नमुचिं ना-
 लभत^{२०} सं रश्मोन्कुलायं^{२१} कृत्वान्वारोहदमुमादित्यं^{२२} तं वा अन्वमन्वयत^{२३}
 संखाया असावेति^{२४} सौ ऽब्रवीन्नाहं^{२५} हनिष्यामीति^{२६} सौ ऽब्रवीत्संधां ते
 संदधै यथा त्वा नं दिवा हनानि नं नक्तं नं शुष्केण नाद्रेणैति^{२७} तस्य^{२८}
 वा उपोदयेमूर्यस्य नीहारं^{२९} संतत्यापां फेनेन शिरो ऽछिनत्तद्वा^{३०} एनमन्व-
 वर्तत^{३१} मिचद्रुगसीति^{३२} पाप्मां वै नमुचेः शिरः^{३३} पाप्मांवा एनं तदन्ववर्तत^{३४}
 पाप्मानं^{३५} वै सं तेनापाहतं^{३६} तत्पाप्मानमेवैतेनापहते^{३७} ऽपां न्ययना-
 दपामार्गानाहरन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरंपो रक्षा^{३८}सि नं तरन्ति रक्षसाम-
 पहत्यै^{३९} वरो दक्षिणा^{४०} वरेणैव वरं^{४१} स्पृणोत्यात्मा हिं वरं आत्मानं^{४२} हिं^{४३}
 तस्य तदन्ववर्तत^{४४} येदेवाः पुरःसदो अभिनेचा रक्षोहणस्तेनो ऽवन्तु^{४५} तेनः
 पान्तु^{४६} तैभ्यः स्वहित्येतद्देवश्रुत्या वा इमा दिशो^{४७} यथादेवतं^{४८} वा एत-
 दाभ्यो दिग्भ्यो^{४९} ऽधि रक्षा^{५०}स्यपहन्यनुपरिक्लामं जुहोति^{५१} सर्वाभ्य एव
 दिग्भ्यो^{५२} ऽधि रक्षा^{५३}स्यपहन्तीदमहं^{५४} रक्षोभिः समूहाम्यंये संदह रक्षः^{५५}
 संदधं^{५६} रक्षा^{५७} इत्याह रक्षसां ध्वरायै रक्षसामन्तरित्या^{५८} अथ यत्तुनः स-^{२०}

1) So M; ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb रश्मिन्; desgl. B, ohne Accent.^१

2) So M, nur ohne Accent; in H u. Bb असावेति; desgl. B, ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; in H u. Bb हविष्यामीति; M हनिष्यामि ज्ञेति 4) Die Mss. schwanken; M u. B निहारं; H u. Bb नीहारि .

मूह्यं जुहोति याभ्य एवं दिग्भ्यो ऽधि रक्षास्यपावधीक्षा भागिनीः
 करोत्यहिंसायै रथः पञ्चवाही दक्षिणा पञ्च दिशः पञ्च देवताः सं-
 मृद्यै ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 3. - TBr 1, 7, 1, 2 Hg.

सोमेनेजानं याजयेत्स वत्सरं वा एतस्य छन्दासि यातयामानि
 5 भवन्ति यः सोमेन यजते छन्दासि वै देविकाश्छन्दासि वावासा
 एतदयातयामानि पुनर्यामाणि करोति राजसूयेनाभिषिषिचानं या-
 जयेत्पृष्टौही दक्षिणांशां वा एष उपाभिषिञ्चत आशां पृष्टौ३ह्याशां-
 मेवासा अकः पशुकामं याजयेच्छन्दासि वै देविकाः पशवश्छ-
 न्दासि गायत्र्यनुमतिंस्त्रिष्टुप्बाका जगती सिनीवाली कुहूनुष्टुप्धाता
 10 वषट्कारो या पूर्वा पौर्णमासी सानुमतिर्योत्तरा सा राका या पूर्वा-
 मावा३स्या सा सिनीवाली योत्तरा सा कुहूश्चन्द्रमा एवं धाता यद्वे
 अवरे द्वे परे तन्मिथुनं यत्पूर्यते ऽन्यां नान्यां तन्मिथुनं यत्पश्यन्त्य-
 न्यां नान्यां तन्मिथुनं यदमावास्याया अधि चन्द्रमाः प्रजायते त-
 न्मिथुनं तस्मादेवास्मै मिथुनात्पशून्प्रजनयति प्रजाकामं याजयेद्धाता-
 15 रमुत्तमं कुर्यात्स्त्रियो वै देविकाः पुमान्धाता पराची वै प्रजारेतो दधते प-
 राचीषेवास्मैतो दधाति तदाहुर्नै वै तेन पराधत्ते यदन्तरा प्रवीयता इति
 व्यवदध्याङ्गातारं मध्यतः सर्वा एवैना वृषमोदिनीः करोति तदाहुर्जा-
 यत एव पश्चाच्चरद्वत् भवति स्त्रीभ्यो ह्येनं पश्चात्परिणयन्तीति संयदा
 जायेताथ धात्रे पुरस्तान्निर्वपेदयं वै धातायमेवैनं परिणयति ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 4 — TBr. 1, 7, 2.

1) So corrigirt; die Mss. समुह्य 2) यजते 3) So corrigirt; die Mss. स्त्रीयो
 4) Bb तस्मादाहुः 5) H u. Bb यदाहुः

आमयाविनं० याजयेद्वातारं मध्यतः कुर्यात्संवत्सरौ वै धातां
 संवत्सरौ हि वा एतस्य मुग्धोऽथैतस्यामयति संवत्सरं वावांसा
 एतन्मध्यतोऽचीकूपदंथैनमेतस्मान्मिथुनात्प्रजनयतींश्चराणि वा एत-
 मेतानि छन्दास्युते पशोरशान्तानि निर्मृजः१ पशुरप्यालभ्यः शान्त्या
 अनिर्मार्गोयेते वै पशवो यद्वीहयश्च यवाश्च यद्वीहिमयः पुरोडाशो 5
 भवन्ति तेनैव पशुरालभ्यते शान्त्या अनिर्मार्गोय वीरस्था वा अन्ये पशवो
 ऽवीरस्था अन्ये ये पुरस्तात्पुरोडाशास्ते वीरस्था ये पश्चात्पुरोडाशास्ते
 ऽवीरस्था ये पुरस्तात्पुरोडाशा भुञ्जतस्त उपतिष्ठन्ते प्रजापति ३ छेते
 प्रतिष्ठामभ्यसृज्यन्ते ये पश्चात्पुरोडाशाः परा ते भवन्ति यासु स्था-
 लीषु सोमाः स्युस्ते चरवः स्युः सोमो वै रेतोधाः प्रजननाय सर्ववे 10
 दसेनेजानं० याजयेत्पशुभिर्वा एष व्यृध्यते यः सर्वे ददात्येव वा एष
 जघन्यं पशून्पश्यति यच्चैनान्विभजति यच्चैनान्विभजति तत एना-
 न्पुनरवरुद्धे य एवं कश्च सोमेन यजेत तं याजयेत्संवत्सरं वा
 एतस्य छन्दासि यातयामानि भवन्ति यः सोमेन यजेत छन्दासि
 वै देविकां छन्दासि वावांसा एतदयातयामानि पुनर्यामाणि क- 15
 रोति ॥ ६ ॥

अथैतन्निषयुक्तं० यत्पूर्वं त्रिषयुक्तमित एवासौ तेनोर्ध्वानिमां-
 ल्लोकांन्दाधारं यदुत्तरं त्रिषयुक्तममुत एवासौ तेनार्वाच इमांल्लोकां-
 न्दाधारं तदेषां वावैते लोकानां विधृत्यै यत्पूर्वं त्रिषयुक्तं० वीर- 20
 जननं तद्यदुत्तरं पशुजननं तद्यत्पूर्वं त्रिषयुक्तं० वीरानेवासौ तेन ज-

1) So in M durch Correctur am Rande, eigentlich शान्ता निर्मृजः; so auch in
 den andern Mss. 2) B schaltet hier die Worte ein; भवन्ति यः सोमेन यजेत छ-
 न्दासि

- नयति' यदुत्तरं पशून्स्तेन' यत्पूर्वं विषयुक्तं' रेत एव तेन दधाति'
यदुत्तरं प्र तेन जनयति' यत्पूर्वं विषयुक्तं तेन यज्ञकामो यजेतां-
मिवै सर्वा देवता' विष्णुर्यज्ञो' देवताश्चैव यज्ञं चालय्येन्द्रो' वै यज्ञो'
विष्णुर्यज्ञस्तं यज्ञस्यैवैष आरम्भो' ऽथ यद्विष्णवो' विष्णुर्वै यज्ञो' यज्ञं
5 एवं प्रतिष्ठति' यदुत्तरं विषयुक्तं तेन पशुकामो यजेत' सौमो वै रे-
तोधाः' पूषा पशूनां प्रजनयिता' सौम एवासौ रेतो दधाति' पूषा प-
शून्प्रजनयती'न्द्रियेण वै पशवः प्रजायन्ते' पूषा प्रजनयती'न्द्रियेण-
वासौ पूषा पशून्प्रजनयत्येव यत्पौष्णः' पशवो वै पूषा' पशुष्वेव प्र-
तिष्ठत्यथैतद्वैश्वानरवारुणं' सवत्सरो वा अग्निरैश्वानरस्तस्य वा
10 एतै स्वा यद्वतवस्तेषां वा ए३षो ऽभिषिक्तो राजाभिषिक्तो वै देवा-
नां वरुण' एतौ वै देवानां सूता' एतौ सर्वपती' एतौ सर्वस्येशते'
ता एन सुवाते' यावन्तो वा एतस्य स्वा अनुका' वै त एतमनुका
देवा वरुण' यावन्त एवास्य स्वास्तानस्मा अनुकानविवादिनः क-
रोतीयाश्चरुर्भवत्येतावान्वा आत्मा' यावानेवास्यात्मा तं वरुणा-
15 न्मुक्त्वा' सवत्सरो वा अग्निरैश्वानरः' सवत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति'
सवत्सरायुषमेनं करोति' तस्माद्राजमूयाभिषिक्तस्य जरासा दन्ता अ-
वशीयन्ते' सवत्सरे ह्येनं प्रतिष्ठापयति' सवत्सरायुषमेनं करोति'
यो ज्योगामयावी स्यात्तमेतेन याजयेद्भरुणेन हि वा एष पाप्मना
गृहीतो' ऽथैतस्य ज्योगामयति' यद्धारुणो' वरुणादेवैनं तेन मुञ्चती-
20 याश्चरुर्भवत्येतावान्वा आत्मा' यावानेवास्यात्मा तं वरुणान्मुक्त्वा'

1) H u. Bb. २२५॥

2) So M; desgl. B, ohne Accent; H सर्वपती: Bb सर्वसती

3) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.

स०वत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरः स०वत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति स०वत्स-
रायुषमेनं करोति ॥ ७ ॥

अथैते रत्निनः क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतान्योजस्वी-
नि भवन्ति तद्राष्ट्रमोजस्वी भवति तान्येवास्याजस्वीनि करोति क्ष-
त्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतानि तेजस्वीनि भवन्ति तद्राष्ट्रं
तेजस्वी भवति तान्येवास्य ब्रह्मणा तेजस्वीनि करोति बार्हस्पत्यश्च-
रुब्रह्मणो गृह इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्बृहस्पतिपुरोहित खलु वै राष्ट्र-
मृधोति ब्रह्म वा एतत्पुरस्ताद्राष्ट्रस्यात्यौहीदथो ब्रह्मण एव राष्ट्रम-
नुकं करोत्येन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतो इन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियं
एव प्रतितिष्ठत्यादित्यश्चरुर्महिष्या गृह इतीयं वा अदितिरस्या एवैनं
मात्रां गमयतीमामेवैनं प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति धेनुर्दक्षिणैत-
द्यदित्या रूपं नैर्ऋतश्चरुर्नखावपूतानां परिवृक्त्या गृह इति निर्ऋति-
गृहीता हि वा एषांयतां परिवृञ्चन्ति निर्ऋतिमेव निरवदयियं
वा अनुमतिरस्या एवैनं मात्रां गमयतीमामेवैनं प्रजाभ्य उपजीव-
नीयं करोति श्येनी वराडापस्फुरा दक्षिणैतद्वि निर्ऋत्या रूपमायेऽयो
ऽष्टाकपालः सेनात्यो गृह इत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवताभिरेवास्य से-
नामुखं जित्यै संश्रयति हिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैव
जयत्याश्विनौ द्विकपालः संयहीतुर्गृह इति रथरेषमेवास्मात्तैन निरव-
दयते सवऽत्यौ दक्षिणैति सवत्या इव हि सव्यस्यसारथी रथमभि

1) So die Mss.; wohl ०जस्वि zu schreiben. 2) So die Mss.; cf. oben ओजस्वी

3) M u. B ०मामिवैनं; cf. unten. 4) So M u. B; in H ०वृजति; Bb ०वृजति 5) So

correct; die Mss. ०मिवैनं 6) So correct; M u. B, सव्यस्यसारथी; H सव्यस्यसा-

रथी oder सव्यस्यसारथी; Bb सव्यस्यसारथी

सावि३चो ऽष्टाकपालः क्षतुर्गृहे प्रसूत्या अथो सवितेव ३ह्येष प्रजाभ्यः
 प्रमुवन्ति वारुणो यवमयो दशकपालः सूतस्य गृहे मारुतः सप्तक-
 पालो वैश्यस्य ग्रामण्यो गृह इति सूतमुखा वै विट् क्षत्रमुपतिष्ठते
 सूतमुखा वावासा एतद्विशं मुख३तो ऽन्नाद्यायोपदधाति पौष्ण-
 ५ श्वर्भागदुधस्य गृह इति पुष्टिर्वै पूषा पुष्टिमेवास्य भागे दधाति वै-
 ष्णवस्त्रिकपालस्तक्षरथकारयोगृह इति विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एवं प्र-
 तितिष्ठति रौद्रो गावीधुकश्चरुक्षावापस्य गृहे गोविकर्तस्य चैत्यन्तत
 एवास्मात्तेन रुद्रं निरवदयते ऽथो रुद्र इव ३ह्येतौ पशू अभिमन्येते
 एकादश वा एतानि हवींष्येकादशाक्षरा त्रिष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्वीर्यं एवं
 १० प्रतितिष्ठति नाना वा एत एतेषामाशिषो ऽवरुन्धते यत्सह निर्वपे-
 युररन्निनः स्युरेन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र
 एकधा वा एतद्यजमाने यज्ञस्याशीः प्रतितिष्ठत्येन्द्रो हि यजमानः॥८॥

Vgl. 2, 6, 5. — TBr. 1, 7, 3, 1 7.

इन्द्राया होमुचा एकादशकपालं निर्वपेद्यदेव किंचार्वाचीनं ज-
 नितोरेनः करोति तत एनम होमुङ् मुञ्चतीन्द्राय सुचाम्णा एकाद-
 १५ शकपालं य एवोपवादी यो ऽभिदासति तत एन सुचामा त्रायते
 ऽथैतन्मैत्राबार्हस्पत्यं सत्यं वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिः सत्यं चैव ब्रह्म
 चालभ्य दीक्षते क्षत्रं वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिः क्षत्रं चैव ब्रह्म चा-
 लभ्य दीक्षते यस्य राष्ट्रं शिथिरमिव स्यात्तमेतेन याजयेन्मैत्राबार्ह-
 स्पत्येन क्षत्रं वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्मणि वा एतत्क्षत्रं प्रतिष्ठा-
 २० पयति द्रढिन्ने ऽशिथिरत्वायाथैते देवस् एते वै देवानां सूता एते

1) So corrigiert; die Mas. (d. h. II u. Bb) तक्षरथकारयो; M n. Bl. ohne Accent;
 cf. aber auch oben 2, 6, 5. 2) M यमूकभि (n. Bl.).

वपतय^१ एते^२ सवस्येशते^३ त^४ एन^५ सुवते^६ त^७स्माद्वा एतमाहुः^८ पूर्व-
 वा एष^९ सूवते ऽभितश्च^{१०} सिच्यता इत्यथैष मारुत एकविंशतिकपा-
 स्त्विवै^{११} सप्त सप्त मरुतो^{१२} विण्मरुतो^{१३} विशो वा एतंमध्यतः^{१४} सूयते^{१५}
 तस्माद्वा एष विशः प्रियो^{१६} विशो हि मध्यतः^{१७} सूयते^{१८} वरुणस्य वा अ-
 भिषिच्यमानस्येन्द्रिय^{१९} वी३ र्यमपाक्रामत्तच्चैधाभवद्गुस्तृतीयमभव- 5
 श्चायन्तीयं तृतीय^{२०} सरस्वतीं^{२१} तृतीयं प्राविशद्यद्भार्गवो^{२२} होता भवति
 श्चायन्तीयं ब्रह्मसामं सारस्वतीरापस्तदेवेन्द्रिय^{२३} वी३ र्यं तेज आप्नोति^{२४}
 वाचा वा एतमभिषिञ्चन्ति यमभिषिञ्चन्ति^{२५} वाक्सरस्वती^{२६} सारस्व-
 तीरापो^{२७} यत्सारस्वतीभिः^{२८} सूयते यावत्येव वाक्तया सूयते ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 6. 6. - TBr. 1 7, 3, 7 flg.

अपा^{२९} वा एतानि चित्राण्यपा^{३०} वा एतच्चित्राणि संभरन्त्यपामेनं 10
 चित्रैरभिषिञ्चन्ति^{३१} चित्रमस्मिन्दधति^{३२} तस्माद्वा ए३ षो ऽभिषिक्तश्चित्र^{३३}
 राजेति श्रूयते^{३४} ऽपा^{३५} ह्येनं चित्रैरभिषिञ्चन्ति^{३६} चित्रमस्मिन्दधति^{३७} यथा वा
 इदं मधुकृतो^{३८} मधु संभरन्त्येव^{३९} वा एतदपामौषधीना^{४०} रसं संभरन्त्यपामे-
 नमौषधीना^{४१} रसेनाभिषिञ्चन्ति^{४२} रसमस्मिन्दधति^{४३} तस्माद्वा एतमाहु रसी^{४४}
 राजा पुण्या इत्यपा^{४५} ह्येनमौषधीना^{४६} रसेनाभिषिञ्चन्ति^{४७} रसमस्मिन्द- 15
 धति^{४८} वरुणसवो वा एष^{४९} वारुणीरापो^{५०} यदङ्गिरभिषिञ्चति^{५१} वरुणमे-
 वैनमर्कं विषुवा^{५२} वं सरस्वती^{५३} सारस्वतीरापो^{५४} यत्सारस्वतीभिः^{५५} सूयते

1) So corrigirt; M भितुच्च; H n. Bb भितुच्च; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss. 3) H u. Bb चति 4) In M, das दधति, wie es scheint, nachträglich zu दधाति corrigirt; Bb दधाति 5) Bb दधाति 6) Bb मधुकृतो 7) So M; die andern Mss. दधाति 8) So M; in H u. Bb रासीद्; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; die andern Mss. दधाति

विषुवान्भवति षोडश यहा गृह्यन्ते षोडश होमा हूयन्ते तद्वाचि-
शद्वाचि शदक्षरानुष्टुब्बागनुष्टुब्बावत्येवं वाक्तया सूयते ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 5, 5.

॥ इति^१ खिलकारण्डे^२ तृतीयः प्रपाठकः ॥^३

प्रतीपमन्य ऊर्मिर्युध्यत्यन्वीपमन्यो मिथुनत्वाय यत्तस्य गृह्णाति
यः प्रतीपं युध्यत्योजसा वा एष वीर्येण प्रतीपं युध्यत्योजसा वा
५ एतद्वीर्येण राष्ट्रं ओजो वीर्यं दधात्यथ यत्तस्य गृह्णाति यो ऽन्वीप-
मीरयति माहिषं तेन तोकं प्रजनयत्यथ यत्तदीपतेरपां वा एतन्मि-
थुनमपां वा एतन्मिथुनेन राष्ट्रे मिथुनं दधात्यथ यदप्रहावरीणां म-
ध्यमेष्टेयं तेनावरुन्धे^४ ऽथ यत्परिवाहिणीनां परिवस्यन्त्यास्तेन^५ तोकं
प्रजनयत्यथ या आपो ऽञ्शेरा^६ ओजसा वा एता वीर्येणापो
१० ऽञ्शेरा^७ ओजसा वा एतद्वीर्येण राष्ट्रं ओजो वीर्यं दधात्यथ यत्कूपा-
नामुभयीस्तेनापो ऽवरुन्धे^८ याश्च समुद्रिया याश्चास्मुद्रिया ईश्वरा वा
एतमेता स्रोतःस्या आपो ऽशान्ता निर्मृजो^९ यत्स्थावराणां गृह्णा-
ति शान्त्या अनिर्मागीय^{१०} या आतपति वर्षति याश्च परिदहन्ते^{११} ता
आपो ब्रह्मवर्चःस्यास्ताभी^{१२} राष्ट्रे ब्रह्मवर्चसं दधात्यथ यद्वादुनीनां^{१३}

1) Das इति fehlt in den Mss.

2) B fügt hier ein अरातीयन्तः; H u. Bb अरा-
तीयं

3) In M lautet die Unterschrift irrig द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः 4) So M;
in B परिवस्यन्त्याः; H u. Bb पारवस्यन्त्याः

5) So M; die andern Mss. ०द्वृशे

6) So corrigirt; die Mss. ताभि

7) M यद्वादुनीनां; H u. Bb यत् वादुनीनां;

desgl. B, ohne Accen.,

विशस्तेन वी३र्यमवरुन्धे' ऽथ यत्पुष्पाणामारण्यं तेनोथ यदुल्ब्या-
ना' वज्रो वै पशवो' वज्रा उल्ब्या' वज्रेण वा एतद्राष्ट्रे वज्रं दधा-
त्यथ यत्पयसः' पयसा वा एतद्राष्ट्रे पयो दधात्यथ यद्भृतस्येता वा
आपो ऽनाधृषास्ताभी' राष्ट्रमनाधृष्यं करोत्यथ यन्मधोरपा' वा एष
ओषधीना' रसो' ऽपा' वा एतदोषधीना' रसेन राष्ट्रं रसं दधाति' 5
षोडश वा एते ग्रहाः प्राजापत्याः' समानीतः सप्तदशः' प्रजापतिः स-
प्तदशः' प्रजापतिमेवाप्नोति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 6, 7. -- TBr. 1, 7, 5.

देवीरापो मधुमतीः संसृज्यध्वं मंहि क्षत्रं क्षत्रियाय वन्वाना इ-
त्येता हि क्षत्रस्य वत्सीरनाधृषाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वर्चः क्षत्रियाय
दधतीरित्येता हि क्षत्रस्य धात्रीरनिभृष्टमसीत्यनिभृष्ट' ३ह्येव राष्ट्र- 10
मकस्तपोजा इति' तपोजा हि राष्ट्र' सौमस्य दात्रमिति' सौमस्य
३ह्येतद्दात्र' शुक्रा वः शुक्लेण पुनामि' चन्द्रा वश्चन्द्रेण पुनामीत्यायुर्व
हिरण्यमायुष्या एवैना अर्कवर्चो वै हिरण्य' वर्चस्या एवैना अर्क-
देवो वः सविता पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेणैत्येता अछिद्रं पवित्र' यत्सूर्यस्य
रश्मयो' ऽछिद्रेणैवैनाः' पवित्रेण पुनाति' स्वाहा राजसूया इति' राज- 15
सूया ३ह्येताः सधमादो द्यु३भ्या' ऊर्जा एका' इति व्याजयति वारुण्या'
वारुणीर्होपः' स्वयैव देवतया' रुद्र यन्ते गिरिपरं नामेति' रुद्रमेवा-
स्मात्तेन निरवदयते' तस्मिन्हुतमसि' यमेष्टमसि' स्वाहेसि' मृत्युर्वै
यमो' मृत्युमेवास्मात्तेन निरवदयते' सोमा इन्द्रो वरुणो मित्रो अ-

1) Sß corrigirt; die Mss. तामि

2) So meine Corretur; die Mss. सीत्यनि

3) H u. Bb. वैना

4) In M entweder so, oder द्यु३भ्या; Bb द्युवा; *II द्युवा; B द्यु३भ्या; cf. 2, 6, 8. In TBr. 1, 7, 6. 4 सधमादो द्युर्विनीर्ज एता इति

मिस्ते देवा धर्मधृतो धर्मं धारयन्वित्येते वै देवा धर्मधृतो यदिमे
 प्राणा यदेनमेतेभ्यो ऽप्रोच्याभिषिञ्चैयुरपरोधुका एन० स्युरेण यदेन-
 मेतेभ्यः प्रोच्याभिषिञ्चन्ति तथा हैनमनपरोधुका भवन्ति पर्णस्य दा
 अये ऽनो ब्रह्म संमवदन् तद्वाव सुश्रवा यत्तदशृणोत्यर्णमयेनाभि-
 षिञ्चति ब्रह्माभिषिञ्चति ब्रह्मवर्चसेनैवैनमभिषिञ्चत्यथो ब्रह्म वै ब्र-
 ह्मा ब्रह्मणैवैनं ब्रह्माभिषिञ्चत्याश्वत्थेन वैश्यो विशो वी३र्यमपाका-
 मत्तदश्वत्थं प्राविशत्स तेन वीर्येण भर्भराभवत्तद्विश एवैतेन वी३र्यम-
 वरुन्धा औदुम्बरेण भ्रातृव्या ऊर्वा उदुम्बरा ऊर्ज० वा एतदन्नाद्य०
 यजमानो भ्रातृव्यस्य वृद्धे यो जन्यो मित्रं स नैययोधेन मित्रेण
 वै क्षत्रं व्यवततमं वरोधैर्न्ययोधो मित्रेण वा एतत्क्षत्रं व्यवतनोति
 द्रुहिमे ऽशिथिरत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 2, 6, 8. — TBr. 1, 7, 6, 1--4.

क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य नाभिरसीतीन्द्रो वै यद-
 जायत तस्य वा एष योनिरासीद्यत्तार्थमुल्बं पाण्डुरं नाभिरुष्णीषः
 सूतवशाया अध्यजायत मूनां चतुःपद्मधरासीन्नीवाराः पीयूषस्तस्मा-
 न्नैवारः पुरोडाशः पञ्चाशतमन्यस्मिन्नक्षण्यानक्त्येकपञ्चाशतमन्यस्मि-
 न्शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्या आयुरेव वीर्यमाप्नोत्यप उपस्पृश्यंमृतं वा
 आपो ऽमृतेनैवैनं संरम्भयत्यावित्तो अपिर्गृहपतिरिति गाहपत्यायै-
 वैनमावेदयत्यावित्ता इन्द्रो वृद्धश्रवा इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियायैवैन-
 मावेदयत्यावित्ता मित्रावरुणौ धृतव्रता इत्यहोरात्रे वै मित्रावरुणा

1) H u Bb जेख 2) M ०मुल्बं 3) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb
 पाण्डुरं 4) So M; in H ०वृद्धिखा; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 5) So M; die
 andern Mss. (H, Bb, B) उपसर्गयत्

अहोरात्राभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्ते द्यावापृथिवी ऋतावृधा इति द्या-
 वापृथिवीभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्तः पूषा विश्ववेदा इति पशवो वै
 पूषा पशुभ्य एवैनमावेदयत्यावित्ता देव्यदितिरित्यादित्या वा इमाः
 प्रजास्ताभ्य एवैनमावेदयत्यावित्तो ऽयमसा आमुषाय ऽणो ऽमुषाः
 पु३चो ऽमुषा विशीति विश एवैनमावेदयति तस्माद्वा एष विशः ५
 प्रियो विशे ह्येनमावेदयत्येष ते जनते राजेति जनताया एवैनमावेद-
 यति सोमो ऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेति ब्रह्मोद्धरति सर्वेभ्य एवै-
 नमन्येभ्यो भूतेभ्य आवेदयति ब्रह्मोद्धरति तस्मादाहुर्ब्रह्मोद्धतमिति
 ब्रह्म ऽह्युद्धरतीन्द्रस्य वज्रो ऽसि वार्चमस्त्वयाय वृच वध्यादि ति धनुः प्र-
 यच्छति वज्रो वै धनुर्वज्रो राज ऽन्यो वज्रेणैव वज्रं समर्धयति शत्रुबाध- 10
 नाः स्थेति बाणवतो ऽन्तो वै बाणवन्तो ऽन्तो राजन्यो ऽन्तेनैवान्तं
 समर्धयति चीन्म्रयच्छति तिस्रो वै शरव्या दिव्या पार्थिवा समुद्रिया
 ता अस्माद्योयाव पातं प्राञ्च पातं प्रयञ्च पातं तिर्यञ्च पातान्वञ्च
 पातोर्ध्वं दिग्भ्य एनं पातेति दिग्भ्य एनं पान्ति मि३चो ऽसीतीमम-
 भिमन्त्रयते मिचस्य ऽह्येतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ऽह्येत- 1
 द्रूपं हिरण्यवर्णमुषसो व्युष्टा इत्युद्यता अभिमन्त्रयेतोर्ध्वबाहुस्ति-
 घ्नन्तमभिषिञ्चति बृहत्साम भवति स्वर्गमेवैनं लोकमभिसंतनो-
 ति ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 6, 9. — TBr. 1, 7, 6, 4 flg.

दिश एनं व्यास्थापयति वज्रेण वा एतदिमां दिशो ऽभिजयति

1) So corrigirt; die Mss. दिव्याः 2) So M; die andern Mss. पार्थिवाः 3) So
 M; H u. Bb एवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इत्युद्यता; 1) इत्युद्यता;
 desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb स्वर्गमे

तस्माद्वा एतस्य सर्वा दिशो ऽभिजिता यांयामभिपर्यावर्तते^१ दिशो
 वै स्वर्गो लोक^२ एतदेव^३ इत्या वा इमा दिशो^४ यथादेवतं वा एतदा-
 भ्यो दिग्भ्यो ऽधि स्वर्गं लोकमेति^५ सोमस्य त्विधिरसि त्विधिमन्त्रेवेव
 मे त्विधिर्भूयादिति^६ व्याघ्रचर्मं^७ विवेष्टयति^८ सोमे वा एका त्विधि-
 ५ व्याघ्र एका^९ सर्प एका^{१०} ता एवावरुद्धे^{११} प्रत्यस्तं नमुचेः शिरा^{१२} इति
 सीसं पण्डगायं^{१३} प्रत्यस्यति^{१४} पाप्मां वै नमुचेः शिरः^{१५} पाप्मानं^{१६} वावां-
 स्मा एतत्प्रत्यस्यति स्वर्गं लोकमभ्यारोहन्त्रेवेष्टा दन्दशूका^{१७} इति लो-
 हितायसं केशवापायं^{१८} दन्दशूकानेवास्मान्नैनं निरुवदयते^{१९} तस्माद्वा
 एतस्य नाभिचारो ऽस्ति यावन्तो हि मृत्युवस्तानस्मान्निरवदयते^{२०} मृ-
 १० त्योः पाही^{२१}ति रजतं^{२२} रुक्ममधस्तादुपोहते^{२३} मृत्योर्वा एतद्रूपं^{२४} यद्वा-
 ३घ्रो^{२५} ऽमृतं^{२६} हिरण्यममृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते^{२७} दिदिवः^{२८} पाही^{२९}ति ह-
 रितं^{३०} रुक्ममुपरिष्टादध्यूहते^{३१} दिव्याया एवैनमशन्या योयावेयं^{३२} वै
 रजतासौ हिरण्याभ्यामेवैनं^{३३} परिगृह्णांयुर्वै हिरण्यमायुष्या एवैनम-
 भ्यतिक्षरन्ति^{३४} वर्चो वै हिरण्यं^{३५} वर्चस्या एवैनमभ्यतिक्षरन्ति^{३६} वरुणस्य
 १५ वा अभिषिच्यमानस्याप इन्द्रियं^{३७} वी३र्यं^{३८} निरघ्नन्त्यदुक्कमन्तर्दधाती-
 न्द्रियस्य वी३र्यस्यानिर्घाताय^{३९} शतमानोभवति शतक्षरः^{४०} शतायुर्वै पुरुषः
 शतवीर्या^{४१} आयुरेव वीर्यमाप्नोति ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 10. — TBr. 1, 7, 7, 1 -3; 1, 7, 8.

अथैतानि पार्थानि^१ सवत्सरो वै पार्थानि^२ सवत्सरो वा एत-
 न्मध्यतः प्रविशति^३ तस्माद्वा एष दुःपसणोदः^४ सवत्सरो हि मध्यतः

1) So M; die andern Mss. °चर्म 2) So M; desgl. B. ohne Accent; II पण्डगाय;
 Bb उपगाय 3) M °शूका 4) M °शूकाभिः 5) Vgl. 2, 6, 10; TBr. 1, 7, 8, 2 दिदिवो-
 न्मा पाहि 6) B हिरण्या

प्रविशति^१ गिररी वा एतौ राजसूयस्य^२ बार्हस्पत्यमन्येषामुत्तमं भवत्ये-
 न्द्रमन्येषां प्रथमं^३ वीर्यं^४ वै बृहस्पतिर्वीर्यमिन्द्रो^५ वीर्यं एवैनमभि-
 संधत्त^६ आदित्यनामानि वा एतान्यादित्या वा इमाः प्रजास्तोभ्य एव
 सूयते^७ सोमस्य त्वा द्युसेनाग्नेस्तेजसेन्द्रस्येन्द्रियेण विश्वेषां त्वा देवानां
 क्रतुनाभिषिञ्चामीत्येतैरेवैनमिन्द्रियैरेताभिर्देवताभिरभिषिञ्चतीन्द्रस्य^८
 योनिरसि^९ जनयेत्यतो वा अधीन्द्रो ऽजायत^{१०} स्वादेवैनं^{११} योनेर्जनयत्ये-
 ति द्यून्पाहीत्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्टयै^{१२} समाववृचन्नधरागुदक्ता^{१३}
 इति समुन्मार्ष्टीन्द्रियं^{१४} वा एतं वीर्यमभिषिच्यमानस्य ब्यवेति^{१५} तदेव
 समुन्मार्ष्टि^{१६} तेनैनं^{१७} समर्धयत्यैन्द्रया^{१८} त्रिष्टुभा ब्रह्मान्वेत्यैन्द्रो^{१९} वै राजसू-
 यस्त्रिष्टुष्टुन्दाः^{२०} स्वेनैवैनं छन्दसान्वेत्यथो प्रजापतिर्वै ब्रह्मा यज्ञस्य^{२१} प्रजा-
 पतेरधीन्द्रो ऽसूयत^{२२} प्रजापतेरेवाधि सूयता इन्द्रस्य वज्रो ऽसि वाज-
 सनिस्त्वयायं^{२३} वाजं^{२४} सेदिति^{२५} रथमुपावहरति^{२६} स्वयैव देवतया^{२७} मि-
 त्वावरुण्योस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युमंज्मी^{२८}ति युनक्ति^{२९} स्वयैव देव-
 तया^{३०} विष्णोः क्रमो ऽसि सपत्नहे^{३१}ति रथमभ्यातिष्ठत्यतो वै विष्णु-
 रिमांस्त्र्योक्तानुदजयद्विष्णोरेवोज्जितिमन्विमांस्त्र्योक्तानुज्जयति^{३२} प्रैभ्यो^{३३}
 लोकेभ्यो भ्रातृव्यं नुदते^{३४} मरुतां प्रसवै^{३५} जयेति^{३६} मारुत एव गणो भू-
 त्वोज्जयति^{३७} राजसूयं जिनात्यन्तमेवाक्रमीत^{३८} तदस्य न कश्चनाज्येय उज्जि-
 ष्यते^{३९} तस्मै तामिषुमस्यति^{४०} तदस्यामोघायास्तमभूदो^{४१} मनः समि-
 न्द्रियेणेत्युक्त्वा वर्तते^{४२} उन्तमेव गत्वावर्तत आत्मनो^{४३} ऽहिंसाया^{४४} एष
 वज्रो वाजसातमस्तेन नौ पुत्रौ वाजं^{४५} सेदिति^{४६} पत्न्यै धन्वा-^{४७}

1) So M, II u. Bb (cf. 2. 6, 11). 2) So M; in II u. Bb ० वीन्द्रोया; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in B ० मोघायस्तमः; II u. Bb ० मेधायस्तमः 4) II धन्वर्ति

तिं प्रयच्छत्येष वै पत्न्या यज्ञस्यान्वारम्भः सह स्वर्गे लोके भ-
वतः ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 11. — TBr. 1, 7, 7, 4 flg.; 1, 7, 8 u. 9 a. A.

इयदस्यायुरस्यायुर्मे धेहीत्यायुरेवासिन्दधाति युञ्जसि वचो ऽसि
वचो मे धेहीति वच एवासिन्दधात्यूग्यस्यै मयि धेहीतीयं वै रज-
तांसौ हरिणीमे एवालभ्योग्वा उदुम्बरा ऊर्ज वा एतन्मध्यत आ-
त्मनो धत्ते प्रजानां च मिञ्चो ऽसीतीममुपावहरति मिचस्य ऽह्येत-
द्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ऽह्येतद्रूपं सदासि समहं विश्वे-
दैवैरिति हस्ता आमिक्षामभ्यवहरति सदा आमिक्षा सदेवाभ्यव-
हरति तच्च ते हिरण्ये ददाति सा दक्षिणा हिनस्ति खलु वा एष
पशून्पृथिवीमभ्यवरोहन्ममो मात्रे पृथिव्या इति वाराही उपानहा
अभ्यवरोहत्यारण्यानेव पशून्मभ्यवरोहति वराहऽस्त्वैतं सङ्घुम-
हेति तद्वराह एवैनं सघ्नोति प्रति त्यन्नाम राज्यमधायि स्वां त-
ऽन्व वरुणो ऽसुषोदिति वरुणसवो वा एष वरुणायैवैनं प्राह
नि चितो जरिमाणं न आनडिति जरिमाणमेवासिन्नुनक्ति स्यो-
नासि सुषदेति स्योनां ऽह्येषां सुषदा स्योनामासीद सुषदामासी-
देति सुषदैवैनं सादयति ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पऽस्यास्वा ।

साम्राज्याय सुक्रतुः ॥

1) Bb अमिक्षा अभ्यव०; auch II अमि० 2) M सदेवा अभ्यव० 3) Hu. Bb हिरण्यं 4) So M; die andern Mss. वराहीस्त्वैतं 5) So M; die andern Mss. सघ्नोति 6) So M; die andern Mss. त्यं नाम; cf. 2, 6, 12. 7) So corrigirt; die Mss. सुषोदिति; cf. 2, 6, 12 8) Die 3 fehlt in den Mss. 9) So corrigirt; die Mss. सुषदा 10) So corrigirt; die Mss. सुषदाम० 11) So corrigirt; M सुषदे०; die andern Mss. सुषदे०

इति^१ वरुणसर्वो वा एष^२ वरुणमेवैनमकरंयये स्वाहा^३ सोमाय स्वा-
हेन्द्रस्यौजसे स्वाहा^४ मरुतां बलाय स्वाहे^५ति रथविमोचनीयं जुहोति^६
बजुषैव युज्यन्ते^७ यंजुषा विमुच्यन्ते^८ हंसः शुचिषड्सुरन्तरिक्षसदिति^९
रथ^{१०} वा एतत्परिवदति^{११} सह सारथिना रथवाहने रथमादधति^{१२} सर्व-
त्वायैव प्रसवाय ब्रह्मा३०स्त्वं ब्रह्मासीति^{१३} किमभूँकिमभूमि^{१४}ति वा
एतदाह^{१५} सवितासि सत्यसवा इतीदमसीदमसी^{१६}ति वावैनमेतदाह यद्य-
ङ्गवत्येष वज्रस्तेन मे रथ्येति स्पर्धं प्रयच्छति^{१७} वज्रो वै स्पर्धो^{१८} वज्रेण वा
एतद्राष्ट्रं रन्धयते^{१९} तमवरस्परं प्रयच्छति^{२०} तेनावरस्परं राष्ट्रं रन्धयमाण
एति^{२१} तस्माद्वा एतं एतस्मा अवरस्परं रद्धा^{२२} बलिं हरन्ति^{२३} तेन स्पर्धे-
नाधिदेवनं कुर्वन्ति^{२४} तत्र पष्ठौही^{२५} विदीव्यन्त^{२६} आशा^{२७} वा एष उ- 10
पाभिषिञ्चत^{२८} आशा पष्ठौ३०द्यांशमेवास्मा अकस्तेतश्चतुःशतमक्षा-
णवोद्याह^{२९} ॥ उद्भिन्नं राज्ञः ॥ इति^{३०} चत्वारो वै पुरुषा^{३१} ब्राह्मणो रा-
ज३०न्यो वैश्यः शूद्रस्तेषामेवैनमुद्भेदयति^{३२} ततः पञ्चाक्षा^{३३} प्रयच्छन्नाह^{३४}
दिशो अभ्यभूदयमितीमा एवासौ पञ्च दिशो ऽन्नाद्याय प्रयच्छति^{३५}
क्षेत्रं ददाति^{३६} तेन क्षेत्रे धृतो भवति^{३७} वरं वृणीते^{३८} सो ऽसौ कामः 15
समृध्यते यत्कामो भवति^{३९} मङ्गल्युनाम्नो ह्रयति^{४०} यत्पूर्वं व्याहार्धं^{४१} तं
नैन्मोघमसदित्यसौ^{४२} अमुष्य पु३०चो ऽमुष्यासौ पुचं^{४३} इति नामनी व्य-
तिषजति स्वर्गस्य लोकस्य संमष्ट्यै ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 6, 12. — TBr 1, 7, 3, 5 u. 6; 1, 7, 10.

1) H u. Bb युञ्जते 2) Bb मुञ्चते 3) So corrigirt; in den Mss. परिवदति ohne Accent. 4) Die ३ fehlt in den Mss.; cf. 2, 6, 12. *5) So corrigirt; die Mss. स्तेषां 6) So M; die andern Mss. वेदावत् 7) d. h. अथ । ऊह्य । आह । 8) So corrigirt; die Mss. सो 9) So ist wohl zu lesen; M मङ्गल्युनाम्नो; die andern Mss. माङ्गल्य-
नाम्नो 10) So M; die andern Mss. व्याहारिषं 11) So M; die andern Mss. मोघमसादि

समानौ वा एष यज्ञक्रतुः स० वत्सरं भवति वि वा एतदृश्येयम् विच्छेद्यते
यदवभृथमवयन्ति यदपां नम्रे स्वाहोर्जो नम्रे स्वाहाग्रये गृहपतये स्वाहे-
ति जुहुत आरयन्ति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय यज्ञो वै देवेभ्यस्तिष्ठो
ऽभवत् देवाः स० सृष्ट्वैच्छन्त्यत्सावित्रः सवितृप्रसूता एवान्वैच्छन्त्य-
5 त्सारस्वतो वाग्वै सरस्वती वा३ च्येवान्वैच्छन्त्यौष्णः पशवो वै पूषा
पशुष्वेवान्वैच्छन्त्यद्वाहस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मण्येवान्वैच्छन्त्यैन्द्र
इन्द्रय० वा इन्द्र इन्द्रिय एवान्वैच्छन्त्यद्धारुणो वरुण एवान्वैच्छन्त्य-
त्त्वाष्ट्रः स० वत्सरो वै त्वष्टा स० वत्सर एवान्वैच्छन्त्यदामे३ यो ऽग्निर्वै सर्वा
देवता देवतास्वेवान्वैच्छन्त्यत्सौम्यः सौमीर्वा ओषधया ओषधीष्वे-
10 वान्वैच्छन्त्यैष्णवो विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एवान्वैच्छन्त्यै विष्णा अवि-
न्दन्दशमे तत्सादेष दशमो दशमे ह्यविन्दन्दश चमसा दश चमसा-
ध्वर्यवो दश दश चमसानभिता आ दशमात्पुरुषादन्वाचष्टे संमृद्धौ
दशसमृद्धौ ३ ह्येष यज्ञ एत० वै ते तद्यज्ञमन्वैच्छन्त्यै आर्ध्ववन्त्यै
एतेन यजत ऋभोति सप्तदशः सर्वो भवति प्रजापतिर्वै सप्तदशः
15 प्रजापतिमेवाप्नोत्युत्सन्नयज्ञो वा एष स० वत्सराद्वा अर्धुत्सन्नयज्ञो ऽव-
रुध्यते स० वत्सरादेर्वेनमध्याप्नावरुन्धा इन्द्रो वै वृत्रमहन्त्येमे रू-
पाः पुपैता चित्राणीयं नक्षत्राण्यसौ नक्षत्राणां वा अवकाशे पु-
ण्डरीकं जायते क्षत्रस्य वा एतद्रूपं क्षत्रस्यैव रूपं प्रतिमुञ्चते द्वादश-
पुण्डरीका भवन्ति द्वादश मासाः स० वत्सरः स० वत्सरमेवाप्नाव-
20 रुन्धे ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 6, 13. - TBr. 1, 7, 10, 6; 1, 8, 1 fig.

1) Bb ते 2) So M; in II scheint es auch so corrigirt; B स० सृष्ट्वै; Bb wohl स० सृष्ट्वै; vgl. TBr. 1, 8, 1, 1. 3) Dies Wort fehlt in II u. Bb. 4) Bb देवता देवता देवता एवान्विच्छ०

रुक्मो होतुरायेयो वै होता न वा एतस्मै व्युद्यति^३ ३येवास्यै वा-
 सयति^४ सगुह्नातुः^५ सौर्यो वा उद्गाताथो अमुमेवास्मा आदित्यमाप्नो-
 न्नयति^६ प्रावेपा अध्वर्योयमा^७ इव हृध्वर्युः^८ ॥ अश्वः प्रस्तोतुः^९ प्राजा-
 पत्यो वा अश्वः प्राजापत्यः प्रस्तोताथो प्रैव ३ह्येष प्रीथति^{१०} प्रैव प्र-
 स्तोता^{११} धेनुः प्रतिहर्तुः^{१२} प्रतीव ३ह्येषा हरति^{१३} प्रतीव प्रतिहर्ता^{१४} वशमैवा- 5
 वरुणस्य वशं मा नयादित्यभो ब्राह्मणाञ्जसिनः सेन्द्रियत्वाय वासः
 पौतुः पवित्रत्वायानङ्गानैधुरंभीधो ऽन्यो^{१५} युक्त्या एव स्पूरि^{१६} यवाचि-
 तमद्यावाकस्य स्पूरीरिव^{१७} ३ह्येषा होत्रा स्वर्ग्या यदद्यावाक्योथो नि-
 वेरुणत्वायैव यवा न वा अस्य^{१८} तर्हि सदस्येभ्यो दक्षिणा दीयन्ते^{१९} त
 एवास्यै^{२०} तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति द्वादश पष्ठौहीर्गभिर्णीर्ब्रह्मणो^{२१} 10
 वाग्वै धेनुर्गर्भो मन्त्रो वा ३येवास्य मन्त्रं दधात्यामन्त्रणीयो ह भ-
 वति^{२२} धेनुभ्यो^{२३} भवन्ति द्वादश वै पयासि^{२४} तान्यस्मिन्दधाति^{२५} त-
 स्माद्वा एतमाहुः पयस्वी राजा पुण्या इति^{२६} यावद्धि पयस्तदस्मि-
 न्धीयते ॥ ८ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2.

आयन्तीयं ब्रह्मसामं भवत्यनुष्टुप्सु^{१२} यज्ञायज्ञियं प्रोहन्ति^{१३} वारवन्ती- 15
 यमपिष्टोमसामं मिन्द्रो वै वृत्रमहन्तं औजसा वीर्येण व्याध्वातं स
 एतत्सामापश्यन्तेनात्मानं समश्चयतीजसा वा एषं वीर्येण व्यूध्यते
 यो राजसूयेनाभिषिञ्चते^{१४} तदेतेनैवात्मानं^{१५} संश्चयते^{१६} ब्रह्म वै यदये

1) H u. Bb स्रमं 2) M ०र्वायमा 3) M ०ध्वर्यु 4) H u. Bb प्रीथयति 5) So M; die andern Mss. न्या 6) B स्पूरी, cf. TBr. 1 8, 2, 4. 7) So M; die andern Mss. स्पूरीरिव 8) So M; die andern Mss. अह्ये 9) So M u. B; in H u. Bb; दीयते 10) So M, H u. Bb; in B एवासी 11) So betont M; in H u. Bb धेनुभ्यो 12) So M; H u. Bb भवत्य

अभवद्वक्ताम' यजुस्तस्य वा एष रसो यद्यज्ञायज्ञियं' यद्यज्ञाय-
 ज्ञियं गायते ब्रह्मण्येव रसं दधाति' वाचा वा एष व्यृध्यते यो राज-
 सूयेनाभिषिञ्चते' वागनुष्टुब्धदनुष्टुप्सु यज्ञायज्ञियं भवति वा३च्चे-
 वास्य रसं दधाती'न्द्रियेण वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभि-
 5 षिञ्चत' इन्द्रियं वीर्यं वारवन्तीयं' यद्वारवन्तीयमपिष्टोमसामं भ-
 वतीन्द्रियस्य वी३र्यस्यावरुद्धा' अश्रयन्वाव' आयन्तीयेनो'वारयन्त'
 वारवन्तीयेन' तदिन्द्रियस्यैवैतै' वीर्यस्य परिगृहीत्यै' यच्च वा एनमदो
 दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं लोकमभ्यारोहति' यदिमं लोकं पुनर्नो-
 पावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुवा माद्येद्यदेता दिशामवेष्टय' इमं वा
 10 एतं लोकं पुनरुपावरोहत्यन्वकामो यजेतैतद्देव३त्या वा इमा दिशो'
 यथादेवतं वा एतदाभ्यो दिग्भ्यो' ऽध्यन्नाद्यमवरुद्धे' यदि ब्राह्मणो
 यजेत बार्हस्पत्यं मध्ये निधायाहुतिमाहुतिं हुत्वाभिघारयेद्यदि वै-
 श्वो वैश्वदेव' यदि राजसूय ऐन्द्रमेकथैवास्मिन्नन्नाद्यं प्रतिष्ठापयति'
 समानो वा एष यज्ञक्रतुः स'वत्सरं भवति' वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते
 15 यत्सन्तिष्ठते' यदेताः प्रयुज' उपैति सायमन्याः प्रातरन्या' द्वौ वा ऋतू
 अहश्च रात्रिश्च' ता एव प्रयुज्जे' षडन्याः षडन्याः' षड्वा ऋतव' ऋतूनेव
 प्रयुज्जे' ता उभयीर्द्वादश' द्वादश मासाः स'वत्सरः' स'वत्सरमेव प्रयुज्जे'
 ऽनङ्गाहौ दोक्षणा' युक्त्या एव' मारुती पृश्निः पृश्नीही गर्भिणीति'
 विडूँ मरुतो' विशो वा एनमेतद्गर्भं करोति' तस्माद्वा एष विशः प्रियः'
 प्रियो हि गर्भं आदित्याजा' मलिहा' गर्भिणीतीयं वा अदितिरस्या

1) So corrigirt: die Mss. •वृक्ताम 2) So im Anschluss an M. अश्रयन्वाव.;
 H u. Bb. अवश्रयन्वाव.; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; die andern Mss.
 आययन्तीये 4) So M; die andern Mss. •सिधितव 5) So M; H u. Bb. 'प्रयुज;
 desgl. B, ohne Accent. 6) Die Mss. •त्याजा 7) So ist wohl zu betonen, M. स-
 विहा; H u. Bb. मारुहा

वा एनमेतं भूमे करोति तस्माद्वा एष दुःपराणो दोऽस्या हि गर्भो
 ऽथैते सत्यदूताः प्रसवाय सावित्रो देवा असुरैर्विजयमुपयन्तो ऽश्विनोः
 पूषणि सत्यं नृदधत वाग्वै सरस्वती वाचा सत्यं ग्रहिणोति ॥ अभ्यु-
 षिक्षि राजाभूम ॥ इति ब्रह्मास्मै सुषुवाणाय दधति सवत्सरमग्नि-
 होत्रं जुहोत्यनुसंतत्यै ॥ ९ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2, 5; 1, 8, 3.

अग्निष्टोममये ज्योतिष्टोममाहरति यज्ञमुखं वा अग्निष्टोमो यज्ञ-
 मुखमेवालभ्य सवमाक्रमते ऽथैष त्रिष्टोमस्तस्य त्रिवृत्प्रातःसवनं
 पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनं तेजो वै त्रिवृत्क्षत्रं पञ्चदशं स्तेज एवास्य
 क्षत्रं दधाति न वा अत्रापि सप्तदशस्तायते प्रजापतिर्वै सप्तदशो यज्ञः
 प्रजापतिर्यद्विंशस्तायते तेन सप्तदशोऽनन्तरितः पञ्चदशं माध्यंदिनं
 सवनमेकविंशं तृतीयसवनमिति विंशः एकविंशः क्षत्रं पञ्चदशो
 विंशि वा वास्यैतत्क्षत्रं प्रतिष्ठापयामकः सर्वे चतुस्त्रिंशाः पवमाना
 अभिषेचनीयस्य त्रयस्त्रिंशद्देवतास्ता एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भव-
 न्येष य एष चतुस्त्रिंशः प्रजापतिर्वै चतुस्त्रिंशः प्रजापतिमेवा-
 प्रोति स शरो वा एष स्तोमानामयथापूर्वं यद्विषमाः स्तोमा यत्स-
 माः पवमानास्तेनैवासंशरस्तेन यथापूर्वमात्मना वा अग्निष्टोमेन
 ऋध्नोत्यात्मना पुण्यो भवति प्रजा वा उक्थानि पशव उक्थानि
 यदुक्थ्योऽनुसंतत्यै यो वै सवादेति नैनं सव उपनमति यः सामं-
 भ्या एति पापीयान्सुषुवाणो भवति यानि देवराजानां सामानि यत्ते-
 भ्यो नैति तेनैव सवाच्चैत्येतानि वै सामानि यत्पृष्ठानि यत्पृष्ठान्युपयन्ति

1) H u. Bb पूषणि 2) So M; die ändern Mss. भूद् • 3) So M u Bb; in H नैव; desgl. B, ohne Accent.

तैर्नैव सामभ्यो नैति^१ यानि देवराजानां सामानि तैरस्मिँल्लोकं ऋ-
 ध्नोति^२ यानि मनुष्यराजानां स्तैरमुष्मि^३ स्तदुभयोरेवैतैर्लोकयोर्ऋध्नो-
 त्यस्मिँश्चामुष्मिँश्चोद्वितीषु सुवता^४ उद्वद्वा अनुष्टुभो रूपमानुष्टुभो
 राजऽन्यस्तेस्मादुद्वितीषु सुवते^५ ऽनुष्टुप्प्रथमां भवत्यनुष्टुबुत्तमां वाग्वा
 5 अनुष्टुब्वाचा वा एतत्प्रयन्ति^६ वाचोद्वान्ति^७ सौर्येनुष्टुबुत्तमां भवति^८
 स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या^९ एकविंशं केशवपनीयस्य बहिष्पवमान-
 मेकविंशमभिषेचनीयस्योत्तममिति^{१०} विद्वां एकविंशः^{११} क्षत्रं सप्तद-
 शौ^{१२} विशौ वा एतन्मध्यतः सूयते^{१३} तस्माद्वा एषं विशः प्रियो^{१४} विशौ
 हि मध्यतः सूयते^{१५} यत्र वा एनमदो दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं
 10 लोकमभ्यारोहति^{१६} यदिमं लोकं पुनर्नोपावरोहेदतिजनं^{१७} वा गच्छेदुद्वा
 माद्येद्यदेषं प्रतीचीनस्तोमं^{१८} इमं^{१९} वा एतं लोकं पुनरुपावरो-
 हति ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 7 u. 8.

॥ इति^{२०} खिलकारादे चतुर्थः^{२१} प्रपाठकः ॥

अपो वै वृचः पर्यशयत्ततो या अत्यमुच्यन्त ता जीवा यज्ञिया^१
 गिरिवै वृचो या अतिमुसुचानां धावन्ति ता जीवा यज्ञिया^२ यद्व-
 हन्तीनां गृह्णाति या एवं जीवा यज्ञियास्तासामेव गृह्णाति^३ प्रती-

1) M भवति 2) In der. Mes. dies Wort ohne Accent. 3) Das इति fehlt in
 den Mes. 4) M schreibt fälschlich तृतीयः .

पमुपमारयत्यंछस्वद्वाराय सूर्यस्यावकाशे गृह्णाति सैन्द्रा एवं गृह्णाति
 हविष्मतीरिमा आपा इति हविष्मतीरेव गृह्णात्यग्निः सूर्ये गृह्णाति
 उत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिर्गृह्णात्यनुष्टुभा गृह्णात्यनुष्टुबै. सर्वाणि छं-
 दानि सैवेरेवैनाच्छन्दोभिर्गृह्णाति वर्षं वा एषा छन्दसा वर्षै-
 न समानानां गमयति चतुर्भिर्गृह्णाति त्रिभिः सादयति तत्सप्तं 5
 सप्तपदा शक्करी शाक्कराः पशवः पशून्नेवावरुन्धे ऽपो वै रात्रिर्दिवा
 भूते प्रविशति तस्मादापो दिवा कृष्णा अपो ऽहर्नक्तं तस्मादापो
 नक्तं शुक्ला यद्दिवा गृह्णात्युभे एवाहोरात्रे गृह्णाति दिवा वै मनु-
 ष्या यज्ञेन चरन्ति नक्तं देवास्तस्मादात्रिभिः श्रवस्यते सस्थाप्य वै
 मनुष्या यज्ञं निःपद्यन्ता आपः खलु वै विश्वे देवा यदपः परिहं 10
 रन्यद्भ्यो वा एतद्यज्ञं संप्रादादन्यस्ते ऽस्य यज्ञं क्रियते यद्वै यज्ञस्या-
 नयन्ति तच्छिदं तदनु रक्षांसि यज्ञमवयन्त्यापो वै रक्षोधीरपो र-
 क्षांसि न तरन्ति यदपः परिहरन्ति रक्षसामनववायाय या दिवा
 गृह्णाति या अचीः प्रजास्तासामेता योनिस्ता एता अनुप्रजायन्ते या
 नक्तं गृह्णाति या आद्याः प्रजास्तासामेता योनिस्ता एता अनुप्रजा- 15
 यन्त उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यचीश्चाऽद्याश्चांमीध्रे सादयत्येतद्वा अ-
 नभिर्जतमथो अत्रे हि ता रात्रिं देवता उपवसन्ति देवा वै य-
 ज्ञस्य श्वस्तनं नापश्यस्ते वा एतदेव यज्ञस्य श्वस्तनमपश्यत्यंघ्रसती-
 वरीर्यंघ्रसतीवरीर्गृहीत्वोपवसन्ति श्वस्तनं वा एतद्यज्ञस्यालभ्योपव-

1) So M; in H u. Bb सूर्ये गृह्णाति 2) H वैनाच्छं 3) So M; in H u. Bb
 das Verb ohne Accent. 4) So M; die andern Mss. रात्रीभिः 5) So im Anschluss
 an M निःपद्यता; die andern Mss. निपद्यता 6) So M; die andern Mss. क्रियते
 7) So M u. Bb; H रात्री; desgl. B. ohne Accent. 8) In H u. Bb findet sich अ-
 ङ्घ्रसतीवरी nur einmal geschrieben.

सन्त्यथो आपो वै विश्वे देवाः सर्वा वा एतद्देवता आलभ्योपवसन्ति
 यस्यागृहीताः. सूर्यो ऽभिनिम्रोचेद्यं आहिताग्निः सोमयाजी तस्य
 कुम्भाङ्गुह्यास्तस्य हि गृहीता अग्निमुपरिष्ठाञ्चारयेयुरथ गृह्णीयाज्ज्यो-
 तिष्मतीरेवैना गृह्णाति^१ हिरण्यं हस्ते भवत्यथ गृह्णाति^२ सत्यं वै
 5 हिरण्यं^३ सत्यैवैवैना^४ गृह्णाति^५ वरी दक्षिणा^६ वरेणैवैना गृह्णाति^७
 यत्तच्च धनमदास्यत्स्यात्तद्देयम्^८ ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 1. TBr 6, 4, 2 (vasativaryah.); Çat. Br. 3, 9, 2.

प्रचरऽण्यामये गृह्णात्येषा ह्यये प्रचरत्यपो वै. सोमस्य रसः प्र-
 विष्टो ऽग्निः सर्वा देवता वैश्वदेवीरापो यज्ञमुखं यावाणः सवितृ-
 प्रसूतो वा एतत्सर्वाभिर्देवताभिरपा सोमस्य रसमश्नैति^१ ऋणोत्त्वमिः
 10 समिधा हवं मा इति^२ यस्मिन्नेवाग्नौ जुहोति तमेतदाह^३ ऋणोत्त्वापा
 इति^४ या एवापो ऽश्नैति तद् एतदाह^५ धिषणा च देवीति^६ वाग्वै
 धिषणा देवी^७ वाचं वा एतदाह^८ ऋणोत्तं यावाणो विदुषो नु यज्ञमिति
 यज्ञमुखं^९ हि यावाणः ऋणोत्तु देवः सविता हवं मा इत्याह^{१०} प्रसूत्या
 एवं ॥ अप इय होतः ॥ इति^{११} यज्ञं प्रेष्येति^{१२} वा एतदाह ॥ प्र ब्रह्मणा
 5 इति^{१३} ब्रह्मणैव यज्ञमश्नैति^{१४} मित्रावरुणस्य चमसेनाश्नैत्येष ह्यये प्रचर-
 त्यथो मित्रावरुणौ ऽह्यपामीशाते यज्ञमुखं वै मित्रावरुणौ यज्ञमु-
 खमापो यज्ञमुखेनैव यज्ञमुखमश्नैति^{१५} यच्च होतुः प्रातरनुवाकमनूब्रुवतं^{१६}
 उपऽणुयात्तदपो ऽध्वर्युर्गृह्णीयाद्यन्नोपऽणुयाद्दधिरः स्याद्वाचो हि

1) So B, nur ohne Accent; in M गृह्णात्येषा; H u. Bb गृह्णात्येषा 2) Bb वैनां
 3) H u. Bb हवं 4) Die Mss. एवापो 5) So M; (in gleicher Weise ist die Lesart
 mit M 1 oben 1, 3, 1 in den Text zu setzen); B धिषणा देवीति; Bb धिषणाश्च
 देवीति; IT धिषणाश्च देवीति 6) So M; die andern Mss. धिषणाश्च देवी 7) So
 M; die andern Mss. ऋणोत्तु 8) So M; die andern Mss. प्रेष्येति 9) Bb ऋणोत्तं
 10) Bb प्रसूत्या 11) Bb यज्ञं 12) Bb प्रेष्येति 13) Bb ब्रह्मणा 14) Bb मित्रावरुणस्य
 15) Bb यज्ञमुखं 16) Bb प्रातरनुवाकमनूब्रुवतं

छिद्यते^१ ऽथ यज्जुहोति हविर्भूता एवैना गृह्णात्यथो अभिघृता एव तृणं
 प्रास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदना-
 यतने जुहुयाद्भूतं^२ वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्नेभि खलु^३ वा एता
 घारयन्ति^४ तस्मादाहुतिमपप्रावयत्यथो आहुतिं^५ नेइराणीति^६ कार्यसी-
 त्याहुतिमपप्रावयति^७ समुद्रस्य वो ऽक्षित्या उन्नया^८ इत्युप्रमारयत्यपामे^९ 5
 वाक्षित्या^{१०} अपो वै सोमस्य रसः प्रविष्टः^{११} सोममपां^{१२} रसो ऽपां च खलु वै
 नपाच्चापां^{१३} सोमस्य रसस्येशते^{१४} तौ वा एतदाहुत्या भागधेयेनापां^{१५}
 सोमस्य रसं निरयाचिष्टो^{१६} भे अहोरात्रे वसतीवरीषु यहीत^{१७} इ-
 त्याहुः^{१८} पूर्वैद्युरन्या गृह्णाति^{१९} पुरान्याः सूर्यस्योदेतोस्तथास्योभे अहोरात्रे
 वसतीवरीषु गृहीते भवतः^{२०} पूर्वैद्युरन्या गृह्णाति^{२१} पुरान्याः सूर्यस्योदे- 10
 तोरुभयीरैवैनाः सद्योगृहीता^{२२} अकभीतृष्या वा एता गृह्यन्ते या मै-
 चावरुणस्य चमसे याश्च निग्राभ्यास्ता उभयोरुपरिष्ठाच्चात्वालस्य
 समनक्ति^{२३} संज्ञानमाभ्यः कगेति^{२४} मित्रमाभ्यो ददाति^{२५} चात्वालान्निर्गृ-
 ह्यन्त^{२६} एष वा अपां^{२७} योनिः^{२८} स्वादेव योनेर्निर्गृह्यन्ते^{२९} ऽस्कन्वाय ॥
 अवेरप्यो^{३०} ऽध्वर्या^{३१} ३^{३२} ओम्^{३३} ॥ इत्येविदो यज्ञा^{३४} ३^{३५} मि^{३६} ति^{३७} वा एतदाह ॥ 15
 उतैमनम्रमुहन्तेमं^{३८} पश्य ॥ अयं मे रई^{३९} इति वा एतदाह^{४०} यद्यग्निष्टोमो
 जुहोति^{४१} न वा अग्निमग्निष्टोमस्य स्तोत्रेण न शस्त्रेणातियन्यग्निष्टो-
 ममेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति^{४२} यद्युक्थ्यः^{४३} परिधिमनक्ति^{४४} परे वा अग्नेः

1) So M; in H u. Bb द्वारयति; B द्वारयति 2) So M; die andern Mss. आहुति
 3) M प्राविष्टः 4) M नपाच्चा 5) So M; während H u. Bb सर्वो गृहीता accen-
 tuiren. 6) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir er-
 gänzt. 7) So M; in den andern Mss. fehlt das ओम् sowie auch die folgende Inter-
 punction. 8) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir
 ergänzt. 9) M उतैमनम्रम्; cf. aber auch TS 6, 4, 3, 1.

परिधयः^१ पराणि परिधिभ्य उक्थान्युक्थान्येवं यज्ञक्रतुमनुसंतनोति^२
यद्यतिरात्रं^३ एतदेव यज्ञर्वदन्हविर्धानं प्रपद्येत परं वै परिधिभ्यो ह-
विर्धानं परोक्थेभ्यो^४ रात्री रात्रीमेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति स्तेनं मनो
ऽनृतवादिनी वांगंथ केन सोमा गृह्यन्ते केन हूयन्ता इति पृष्ठेष्टं
५ वै सत्यं^५ हिरण्यमृतेनैव सत्येन गृह्यन्ते चृतेन हूयन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 1 TS 6, 4, 3 (somopāvaharanam); Cat. Br. 3, 9, 3. 11 flg. •

देवेभ्यो वै मनुष्येभ्यः स्वर्गाय लोकाय यज्ञं आह्रियते यद्धृदे
त्वेति तेन देवेभ्यो यन्मनसे त्वेति तेन मनुष्येभ्यो यदाह दिवे त्वा सू-
र्याय त्वेति तदनु यज्ञं स्वर्गं लोकं समारोहयति विं वा एतद्यज्ञ-
ग्निद्यते यस्मै कमाह्रियते तद्ध्येनमनु स्वर्गं लोकं समारोहयति य-
१० दाह दिवि देवेषु होत्रा यद्धेति होत्राभिर्वै यज्ञः संततो होत्राभिरेव
यज्ञं संतनोति ॥ देवेभ्यः प्रातर्यावभ्यो ऽनुब्रूहि ॥ इति छन्दांसि
वै देवाः प्रातर्यावाणश्छन्दोभ्यां वा एतदनुवाच आह पुरा वाचः
प्रवदितो^६ प्रातरनुवाकमन्वाह यजमानायैव वाचं गृह्णाति न वा
एतर्हि यजमानो हस्ता अवनेनिक्ते यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाह प्रा-
१५ तरवनेगो वा एष यजमानस्य यत्र वा अ३दो ऽपः परिहरन्त्यद्भ्यो वा
एतद्यज्ञं संप्रादाद्यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाहाद्भ्यो वा एतद्यज्ञं पुनरा-
लभते सर्वेषां वै देवानां प्रातरनुवाकं आपः खलु वै विश्वे देवा
यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाह सर्वा वा एतद्देवता आप्नोति सर्वा व्युद्यो-
ति यथा वै सामिधेनीरेवं प्रातरनुवाकं आसाद्य वै हविः सामि-

^१ 1) So M; in H u. Bb उक्थान्युक्थान्येव; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb परोक्थेभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. प्रवदितो

4) Mit स्वाहाश्री beginnt S. 61 von Ben!

धेनीरन्वाहुरेतत्सल्लु वा एतर्हि हविर्यत्सोमस्तेस्मात्सोममुपावहन्त्या-
 न्वाह'गायत्रीं च संपादयति जगतीं च' तद्वै छन्दसी'एकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीं'चिष्टुभं च ककुभं च' तद्वै छन्दसी'एकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुभं च पङ्क्तिं च' तत्षट् छन्दाःस्यैकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुभं प्रतिपत्कानि' छन्दाःसि कुर्याद्यज्ञावकी- 5
 र्णस्य'वाग्वा अनुष्टुब्बाचैर्वैनं भिषज्यति'समया चिष्टुभं च जगतीं
 चानुब्रूयात्पशुकामस्य'पशवो वै जगतीं पशुमान्भवति'सर्वाणि छ-
 न्दाःस्यन्वाह'प्रजापतिर्वै छन्दाःसि'प्रजापतिमेवाप्नोति'प्रजापतेर्वै
 एतदुक्थं यत्प्रातरनुवाको'बृष्टायां पुरा सूर्यस्योदेतोरनुब्रूयादेष हि
 प्रजापतेर्लोकः'पवित्र'वै प्रातरनुवाको'यजमानमेवैतेन पुनाति' 10
 शतमनुब्रूयादायुःकामस्य'शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्या'आयुरेव वीर्य-
 माप्नोति'सप्त च शतानि विशतिं चानुब्रूयात्पशुकामस्यैतावन्ति
 वै सवत्सरस्याहोरात्राणि'सवत्सरेणैवाप्सि पशून्वरुद्धे'सहस्रमनु-
 ब्रूयात्स्वर्गकामस्य'यावद्वै सहस्रं तावदिदतो ऽसौ लोकः'स्वर्गस्य
 लोकस्य समष्ट्या'अपरिमिता अन्वाहोपरिमितस्यावरुद्धे'पङ्क्त्या प्र- 15
 रिदधान्युत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णाति ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3. 1. -- TS 6, 1, 3. 1 u. 2 (somopāvaharanam); ('at. Br. 3, 9, 3. 4 flg.

यज्ञस्य वा एताः पन्नेजनीः'पुंसाममीत्स्वीणां'नेष्टा'यदमीन्नेष्टु-
 रुपस्थमासीदति'मिथुन'वा एतत्संभवतो'यज्ञर्ह्यप उपप्रवर्तयति
 तस्मिन्नेव मिथुने'रतो दधाति'पत्न्युपप्रवर्तयति'पत्न्या हि प्रजाः

1) So schreibe ich mit Ben und übersetze „die Anushtubh zum Eingang, zum Anfang habend“; M प्रतिपत्कानि; H u. Bb प्रतिपत्कानि; B nicht ganz deutlich, etwa प्रतिपत्कानि 2) So M u. Ben; in H u. Bb दुक्थं; desgl. B, ohne Accent.
 3) So corrigirt; die Mss. ममी स्वीणां.

प्रजायन्तं ऊरुणोपप्रवर्तयत्यूरुं ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते दक्षिणेनो-
 रणोपप्रवर्तयति दक्षिणं ३ ह्यूरुमनु प्रजाः प्रजायन्ते ऽन्तरतं उपप्र-
 वर्तयत्यन्तरतो हि प्रजाः प्रजायन्ते यदक्षिणा प्रवर्तयेत्पितृलोक एना
 निधुवेदं यदुदीचीरुपप्रवर्तयति मनुष्यलोकमेवैना उपप्रजनयति
 5 प्राजापत्यो वा उद्गाता संकशायमानो वा उद्गाता पत्न्या रैता आ-
 दत्ते यदाह वामी ते संहशि विश्वं रैतो धेयीयेति तथा ह नादत्ते
 द्वादशे स्तोत्रं उपप्रवर्तयति द्वादश मासाः स वत्सरो द्वादशमिष्टोमे
 स्तोत्राण्योपः शान्तिर्यत्तर्ह्यप उपप्रवर्तयति शमयत्येवं देवस्य त्वा
 सवितुः प्रसवं इति सवितृप्रसूत एवैनमादत्ते ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्य-
 10 श्विनौ वै देवानामध्वर्युं पूष्णो हस्ताभ्यामिति देवताभिरेव यावासी-
 ति राते ३ ह्येष देवेभ्यः सोममध्वरकृदेवेभ्या इत्यध्वरं ३ ह्येष देवेभ्यः
 करोतीन्द्राय त्वा सुधुत्तमं मधुमन्तं पयस्वन्तमित्यैन्द्रो हि यज्ञं इन्द्रं
 खलु वा एतर्ह्येत्या देवता अन्विन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवता इति व-
 सवश्च ह्येनमेतर्हि रुद्राश्चान्विन्द्राय त्वादित्यवता इत्यादित्या ह्येनमे-
 15 तर्ह्येवमये त्वा रायस्पोषद इत्यग्निर्वै सर्वा देवता एता ह्येनमेतर्हि
 देवता अनु विष्णवे वेति विष्णुर्हि यज्ञो व्यानो वा उपांशुसवनः
 प्रजा अंशवो व्यानं वा एतत्प्रजासु दधाति आंवाः स्थ वृचतुरा
 इत्येष वा अर्पा सोमपीथ एतं वै विश्वामित्रो उपां सोमपीथं

1) M एना 2) So M u. Ben; in H. Bb, B धुवेदं 3) So corrigirt (vgl. Monats-
 berichte d. Berliner Akad. d. Wiss., 24. Juli 1879, p. 689; Einleitung zum 1. Theil
 der Mātr. S. p. XI); die Mss. schwanken; Ben संख्यायं; M संचायं; Bb संख्यायं;
 B संख्यायं. indem zugleich unter der Ligatur क्च ein Rudiment des Buchstaben श
 angebracht zu sein scheint; H ist ganz undeutlich. 4) M आधत्ते 5) So H u. Bb;
 die andern Mss. ंष्टोमं 6) So H, Bb u. B (cf. TS 6, 4, 4, 1); M u. Ben एवैनाम
 7) H, Bb u. B schreiben hier noch ein वै ein.

विदांचकार' तस्मै सिन्धवो धोक्ष्मनमन्तापां वा एष सोमपी३यो
 ऽपो वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति' यो वा अपां सोमपीथं वेद
 न ह वा आस्वार्तिमार्छति' करोत्यासु वी३र्यं' यत्ते सोम दिवि ज्यो-
 तिरिति' सोमो वै वाजस्तस्य' चन्द्रमास्तृतीयमयं यः पवते स तृ-
 तीयं' येन यजन्ते स तृतीयं' गर्भानमुना' दाधार' प्राणाननेन यक्ष- 5
 त्ययं यः पवते ऽन्नमनेन दाधार' येन यजन्ते तस्य वै वाजस्य सत्यं'
 वाजिनमेन्नं वाजिनं' दक्षिणा वाजिनं' तां वा अस्यैतत्तन्वः संभृत्य
 तं' सर्वं संतनुं' भूतमाप्पाययन्ति' वज्रो वै यावा' हनू अधिषवणे'
 क्रूरमिव वा एतद्यज्ञे क्रियते' यदाह' धिषणे ईडिते ईडेयामिति' शम-
 यत्येव ॥ ४ ॥

10

Vgl. 1, 3, 1 u. 3. — TS 6, 4, 4 (somonmānam); Cat. Br. 3, 9, 1

वसतीवरीभिः सोममाप्पाययन्ति' न हि सोमेन सोम आप्यायते'
 ऽद्भिर्हि' सोम आप्यायते' नियाभ्याभिरुपांशुमैतो' हीतरे सोमा गृ-
 ह्यन्ते' प्राणो वा उपांशुरङ्गानीतरे ग्रहा' यदन्यत आप्याययेयुः प्राणेन
 यज्ञं विच्छिन्दुरेष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री' गायत्रीं
 वा एतत्प्रातःसवने व्याधातयन्ति' देवाश्च वा असुराश्चास्पधन्ते' 15
 ते देवा उपांशौ यज्ञं स०स्थापमपश्य०स्तमुपांशौ संस्थापय०-
 स्तदुपांशां एवं यज्ञः स०स्थाप्यो' ऽष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा
 गायत्री' गायत्रीमेवाप्नोति' यदेकादश' चिद्भुं तेन' यद्वादश' जगतीं

1) H u. Bb राजस् 2) H गर्भानमुना; Bb गर्भानमना 3) Ben schiebt hier ein वै ein. 4) So M u. Ben; in H u. Bb संभृत्यस्तं; B संभृत्यस्तं 5) So Ben; in H u. Bb संतनु; Jesgl. B, ohne Accent; M संतन 6) So M; die andern Mss. द्विर्हि 7) So Ben; in M श्रुमयो; in H u. Bb श्रुमनो; B श्रुमवो नो, 8) So Ben u. M; in H u. Bb व्याय 9) Bb स्थाप

- तेन चिर्विगृह्णाति^१ श्रीणि वै संवनानि संवनान्येवाप्नोत्येतद्वा उ-
पांशौ यज्ञं समतिष्ठिपस्तेन संस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति^२
चिर्विगृह्णाति चयो इहीमे प्राणाः प्राणो ऽपानो व्यानो^३ ऽथो चयो
वा इमे लोका इमानेव लोकानाप्नोत्यसौ वा उपांशुरन्तरिक्षम-
५ न्नर्याम^४ इयमुपयामो यदुपयामगृहीतां गृह्णन्ते ऽनया वा एतद्गृह्णन्ते^५
तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्णन्ते यन्स्यात्यां गृह्णन्ते ऽनया वा
एतद्गृह्णन्ते ऽस्यां वा एषाधिक्रियते तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि
गृह्णन्ते यद्धारुमयेण गृह्णन्ते ऽनया वा एतद्गृह्णन्त इयं हि वनस्प-
तीनां योनिस्तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्णन्त एष ते योनि-
१० रिति सादयतीयं वै सोमस्य योनिरस्याः सोमो ऽधि जायते स्व
एवैनं योनौ दधातीयं वै देवपाचं तद्य एव वेदं प्र वसीयसः पा-
चमाप्नोति ब्राह्मणं तु पाचे न मीमांसेत यः पाचियं इव स्यादनु-
पयामगृहीतो गृह्णते ऽनुपयामगृहीतं हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्यप-
विचपूतो गृह्णते ऽपविचपूतं हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्यसन्नो हूयते^६
१५ ऽसन्नं हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्ति पविचपूता वा अन्ये सोमा^७ अथ
वा एष वाक्पूतो यदुपांशुस्तस्माद्वाचस्पतये पवस्वेत्याह वाक्पूतो
इहो३षो ऽंशुभिः पावयति प्राणां वा अंशवः प्राणैरेवैनं पावय-
ति द्वाभ्यां द्वाभ्यां पावयति द्वौ द्वौ इहीमे प्राणा देवो देवानां
पविचमसीति यन्स्वित्सोमं सोमेन पुनाति स्वांकृतो ऽसीति^८
२० प्राणमेव स्वमकृतं मनस्त्वाप्ति^९ मनसैव प्राणमाप्नोति स्वाहा

1) In M u. H findet sich das तु; in Bb u. B fehlt es. 2) So Ben u. M; die andern Mss. पाचिय 3) H, Bb u. B schieben hier noch ein वा ein. 4) So corrigirt; die Mss. त्वदिति; cf. aber oben I, 3, 4. Uebrigens liest aber auch Kap. S. 42, 1 त्वदिति

त्वा सुभव सूर्यायेति'सूर्यदेव३त्या हि सर्वे सौमा हूयन्ते'ऽथो अत्र वै
 देवानां प्रियास्त३न्वस्ता एवावरुन्धे'देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्या इति'
 रश्मयो वै देवा मरीचिपाः'परिधयो रश्मयो'ऽसा आदित्य आहवनी-
 यस्तानेव प्रीणान्यूर्ध्वस्तिष्ठन्जुहोत्यूर्ध्वो हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो'यं द्विषा-
 त्स्य जिह्वस्तिष्ठन्जुहुयात्प्राणानस्य त्विनाति' विह्वारुको भवति' य- 5
 द्यभिचरेदा तमितोस्तिष्ठेदग्निराहुतिमभित्वरमाणस्ताजंगनुगच्छति' य-
 दि कामयेत'वर्षत्यर्ज्य्या' इति परिमृज्योर्ध्वमुन्मृज्यादोषधीभ्यो वा
 ए३षो ऽमुतो वर्षत्योषधीरेव नेदीयो वृष्ट्या अकरीदि कामयेत'वर्ष-
 त्यर्ज्य्या' इति परिमृज्यावाचीनमवमृज्याद्वैश्वानरेणैव वृष्टिमपि हन्ति'³
 नापिधयो' यदपिदध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुक्ः स्याद्यं द्विषा- 10
 त्स्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति'यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुषा-
 मुषायणस्य प्राणमपिदधामि' ॥ इत्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधा-
 ति ॥ इदमहममुषामुषायणस्य प्राणैसादयामि ॥ इत्यभिचरन्त्साद-
 येत्प्राण एवास्य सादयति' प्रमायुको भवति' प्राणाय त्वेत्यनभिचर-
 न्त्सादयेत् ॥ ५ ॥

15

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 1, 5 (grāhāḥ; upāmanā); Cat. Br. 4, 1, 1; 4, 1, 2 21 flg.; Kap.
 S. 41, 9 u. 12, 1 u. 2.

पवित्रं वितन्वन्ति प्राणापानयोर्विधृत्या'उपयामगृहीतो गृह्यते'
 उपानेन वै प्राणो धृतः'प्राणस्य धृत्या'अन्तरिक्षं वा अन्तर्या३मो'
 ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा'यदेतत्पात्रं सूदवत्सादयति प्रजास्वेव रसं दधा-
 ति'देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन्ते'ते देवा उमा०श्रुमपश्य०स्तमगृह्णन्ते'

1) So Ben u. M; die andern Mss. त्विनाति 2) So Ben u. M; B अभित्वरमाणं,
 Hu. Bb अभित्वरमाण 3) So Ben u. M; die andern Mss. इमं हति 4) So Ben u.
 M; die andern Mss. दधाति

तं पुरा स्तोत्रात्पुरा शस्त्राङ्गोत्तमुपोदतिष्ठ^१स्ते ऽसुरा अचिकर्युर्जुहति
 वा इति ते वज्रमादायाभ्युपत^२स्ते देवा अन्तर्याममपश्य^३स्तेम-
 गृह्णत^४तेनासुरानेभ्यो लोकैभ्यो ऽन्तरदधत^५ततो देवा अभवन्परासु-
 रास्तद्य एव^६ विद्वानन्तर्यामं गृह्णीते^७ ऽन्तर्यामेनैव भ्रातृव्यमेभ्यो लो-
 ५ कैभ्यो ऽन्तर्धत्ते^८ भवत्यात्मना^९ परास्य भ्रातृव्यो भवति^{१०} प्राणापानौ वा
 उपा^{११}श्चन्तर्यामौ^{१२} व्यान उपा^{१३}श्रुसंवनो^{१४} यदेष्ट यावान्तरैते पात्रे सा-
 द्यते^{१५} प्राणापानयोर्विधृत्ये^{१६} यो वा एता ईजते^{१७} येनैतौ विधृता एष
 वाव स उपा^{१८}श्रुसंवनो यावा^{१९} प्राणापानौ वा उपा^{२०}श्चन्तर्यामौ^{२१}
 व्यान उपा^{२२}श्रुसंवनो^{२३} यदेते पात्रे एते यावाणमा तृतीयात्सवनान्न
 १० जहीतस्तस्मात्सुप्रस्य सर्वाण्यन्यानि श्रोत्राण्यपक्रामन्ति प्राणापानौ
 त्वेनं न जहीतो^{२४} ऽथ यत्पुनरर्दयति^{२५} तस्मात्सुप्ता पुनः प्रबुध्यन्ते^{२६} प्राणा-
 पानौ वा उपा^{२७}श्चन्तर्यामौ^{२८} व्यान उपा^{२९}श्रुसंवनो^{३०} यदेते पात्रे एते
 यावाणमा तृतीयात्सवनान्न जहीतस्तस्मात्पक्षिणो वियत्य^{३१} पक्षानी-
 रयन्तो नावपद्यन्ते^{३२} ऽथ यत्पुनरर्दयति^{३३} तस्मात्पुनरभ्यायुवते^{३४} प्राणापा-
 १५ नौ वा उपा^{३५}श्चन्तर्यामौ^{३६} व्यान उपा^{३७}श्रुसंवनो^{३८} यदेते पात्रे पुनः प्रयु-
 ज्येते तस्मादिमौ द्वा अधस्तात्प्राणौ^{३९} घ्नन्ति वा एतत्सोम^{४०} यदभिषु-
 खन्त्यध्वर्युः प्रथमो^{४१} ऽभिषुणोति^{४२} व्यर्धुको भवति^{४३} यच्च मूलं तदभि-
 षुत्य^{४४} एतद्वा अस्य विदेवतमं तथा हाव्यर्धुको ह भवति^{४५} यो वै देव-
 क्षेत्रं^{४६} विद्वान्समर्पयत्यार्तिमार्च्छति^{४७} पात्राणि वाव देवक्षेत्रं^{४८} यच्च वा
 २० अग्रे^{४९} ऽध्वर्युः सोमं जुहोति तदेनं देवताः प्रत्यासंत^{५०} इह नो परमा ह
 रिष्यतीति^{५१} यत्ततो^{५२} ऽन्यच्च^{५३} जुहुयाद्यदस्य स्वं तदन्येभ्यः प्रयच्छेदस्वो ह

1) So Ben u. M; die andern Mss. °र्जयति 2) B विव्यत्य 3) So Ben u. M; die andern Mss. °र्जयति 4) M (n. Bl. ohne Accent) हवत्यतीति

भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्व० यदाश्रावयति यदाश्राव्याहुत्वा प्रच्यवेत
 यदस्यस्वं तस्मात्प्रच्यवेतांस्वो ह भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्व० यद्वाय३व्य०
 यद्वाय३व्यमनालभ्याश्रावयेद्यदस्य स्वं तस्माच्छिद्येतांस्वो ह भवति
 तद्य एव० विद्वानाश्राव्य हुत्वा वाहुत्वा वा प्रच्यवते बहूंस्य स्वं भ-
 वति न स्वाच्छिद्यते वायव्यमालभ्याश्रावयति स्ववानेव भवति ॥६॥

Vgl. 1, 3, 5 TS 6, 1, 6 (antaryāmah); Cat. Br. 1, 1, 2; Kap. S. 11. 9; 42. 2

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्माद्ब्रह्मादाना अन्ये प-
 शवो मुखादाना अन्य इति यदुपा० शुर्हस्तेन गृह्यते तस्मान्मर्कटः प-
 रुषो हस्ती ते हस्तादाना मुख० वै वाय३व्य० यद्वाय३व्ये नैतरे यद्वा
 गृह्यन्ते तस्मादितरे पशवो मुखादाना ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे
 क्रियते यस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति स०वत्सरो पुरुषा इ-
 त्युपा०श्चन्तर्यामौ वा अन्वये पशवः पुरुषस्त्वै यज्ञेन संमितः प्राणा-
 पानौ वा उपा०श्चन्तर्यामौ यदेतौ यद्वा असन्नौ हूयेते तस्मात्सद्यो
 जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति स०वत्सरो वा अग्निष्टोमो द्वादश मासाः
 स०वत्सरो यदेत इतरे यद्वा साद्यन्ते तस्मात्पुरुषो जातः स०वत्सरो
 प्रतितिष्ठति यत्ने सोमादाभ्यं नाम जागृवीत्येष वै सोमस्य सोम-
 पीथः सोम० वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वै सोमस्य सोम-
 पीथ० वेद न सोमपीथाच्छिद्यते सोमो वा इमा दि३शो ऽभ्युका-
 मयत् प्रागपागधरागुदगित्याभिरेन दिग्भिः समूहत्याभिः समर्धयति
 काममेनं गमयति काम० ह गच्छति कामुका एन० स्त्रियो भवन्ति
 यां कामयेत तां तर्हि मनसा ध्यायेत्सां हैनं कामयते ऽव निस्मरेति

1) H u. Bb बाहुत्वा; desgl. B, ohne Accent. 2) So Ben u. M; die andern Mss. स्व० 3) Bb दि३शो 4) So Ben u. M; die andern Mss. सं.

स्मरे'ति वा एतदाह'समरिर्विदामिति'समनेन विस्वे'ति वा एत-
 दाह'चत्वारो वै पृथ्वेः स्तना आस०स्ततस्त्रिभिर्देवैर्भ्यो ऽदुहत्कुशीभिरे-
 को ऽनुनद्ध आसीत्त० वा इन्द्र एवापश्यत्तेनेन्द्रायैवादुहत्तद्वा अस्य
 कौशिकत्वं० यदाह ॥ ब्राह्मण कौशिकां इव ॥ इति चतुर्नियाममुपै-
 5 ति चत्वारि वै पया०सि०यावदेव पयस्तदाप्नोति चिः संभरति तस्मा-
 देतस्यां त्रयो भागाः३ प्रातर्मध्यंदिने सायं चतुर्नियाममुपैति चिः सं-
 भरति तत्सप्त सप्तपदा शङ्करी०शाङ्कराः पशवः०पशूनेवावरुन्धे०नव कृ-
 त्वो नियाममुपैति चिः संभरति तद्द्वादश०द्वादश मासाः स०वत्सरो०
 द्वादशामिष्टोमे स्तोत्राण्येषा यज्ञस्य मात्रा स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्य
 0 तमसाविध्यत्तस्य देवास्तमो ऽपान्नन्त्यथमं तमो ऽपान्नन्ताविः कृ-
 णाभवद्यद्वितीय० सा लोहिनी०यत्तृतीय० सा बलक्षी०स स्वेन रू-
 पेण निरमुच्यत यद्वलक्षः० पवित्रं भवति ततः शुक्रो गृह्यते
 यजमानस्य वा एतत्पवित्र०यजमानमेवैतेन पुनात्यमोत० स्यादात्मन
 एवैनदकृत यदन्यत्रोतमपवित्रं तद्यजमानस्य ॥ ७ ॥

15 वाग्वा ऐन्द्रवायवः०सा वै वांगेकधावदद्यावदव्यावृत्तासीत्स इन्द्रो
 ऽब्रवीन्मह्यमचापि सोमं गृह्णीताह० व एता०वाच० व्यावर्तयि-
 ष्यामीति०स व वाचैव वाच० व्यावर्तयद्येन्द्रवायवो गृह्यते वाचो
 व्यावृत्त्यै वायवे प्रथमं गृह्णीति०वायव उत्तमं मध्यत इन्द्रायेन्द्रियेण
 वा इयं वाङ् मध्यतो विधृतेन्द्रियवती० वाच० वदति य एवं०

1) M दुहः कु 2) So die Mss. 3) M भोगाः 4) So Ben u. M; in H बलक्षः;
 in Bb der Accent zweifelhaft. 5) Bb ०मपवित्रं; H ०मपवित्रं 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. गृह्णीयाज्ञाहं 7) Bb ०यिष्यामीति 8) So Ben u. M; H u. Bb
 गृह्णीत; B गृह्णावि

वेद'देवा' वै सोममजिघांसन्तं नाशक्नुवन्हन्तुं वायुर्ह्यस्मिन्नन्तरासी-
 त्प्राणस्ते देवा अपाशासुरूप ना आवर्तस्वेति'सो. ऽब्रवीद्भागो मे
 ऽस्त्विति' वृणीष्वेत्यब्रुवन्तसो ऽब्रवीन्महेवत्यान्येव पात्राण्यासन्निति' त-
 स्मादपतुरीयं वायोः पात्रमथ वायव्यान्युच्यन्ते' ततो वै देवाः सो-
 ममघ्नन्ते हतो ऽपूयन्तस्माद्देवा उदबीभत्सन्तं स वायुरब्रवीदहं व
 एतं सोमं स्वदयिष्यामि'भागो मे ऽस्त्विति' वृणीष्वेत्यब्रुवन्तसो ऽब्र-
 वीन्मदया एव यहा गृह्यान्ता इति' तं वायुर्मध्यतो व्यवाटं तम-
 स्वदयन्तस्माद्वायव्या यहा गृह्यन्ते' तस्मादु शुक्लं प्रवाते विषजन्ति'
 देवा वै प्रातःसवनमुद्यमं नाशक्नुवन्सूतीयसवने तर्हि वायुरासीत्
 देवाः प्रातःसवनमभिपयौहंस्तेन प्रातःसवनमुदयच्छन्तं यदेन्द्रवा-
 यवः प्रातःसवने गृह्यन्ते'प्राणो वै वायुः'प्राणेन वा एतन्मुखतो य-
 ज्ञमुद्यच्छन्ते'देवा वै वृत्रमजिघांसन्तं मित्रो ऽब्रवीन्मि३चो ऽहं-
 स्मि'नाहं हनिष्यामीति' त्रे ऽब्रुवन्ज३ह्येवेति' सो ऽब्रवीद्भागो मे
 ऽस्त्विति' वृणीष्वेत्यब्रुवन्तसो ऽब्रवीत्यसैव मे सोमं श्रीणानिति' त-
 स्मात्पशवो ऽपाक्रामन्मित्रः सन्नदुहा इति' पशूनां हि पयो यन्मै-
 चावरुणं पयसा श्रीणाति' पशुभिरेवैनं सम्यञ्च दधाति यन्मैचाव-
 रुणं पयसा श्रीणाति' द्विदेवत्यत्वाय यज्ज्योतिं तेन मैचं यत्तप्तं तेन
 वारुणं ब्रह्म वै मित्रः क्षत्रं वरुणो ब्रह्मणि च वा' एतत्क्षत्रं च पयो
 दधाति' तस्माद्ब्रह्म च क्षत्रं च पयस्वितमे पञ्च वै ब्राह्मणस्य देवता'
 अग्निः सोमः सविता बृहस्पतिः सरस्वती' तस्माद्ब्राह्मणमन्ये मनु३था
 उपधावन्येतस्य' हि भूयिष्ठा देवतास्तासां तिस्रो ऽवान्तरं श्रीचिय-

1) So schreibe ich mit Bb; die andern Mss. गृह्यान्ता; cf. TS 6, 4, 7, 2. 2) H u. Bb
 गृह्यन्ते 3) Bb शुक्लं 4) Ben श्यामीति 5) So Bb; die andern Mss. उपाध्

स्यामिर्बृहस्पतिः सरस्वती तस्माञ्श्रोत्रियमश्रोत्रिया उपधावन्त्येत-
 स्य ह्युवान्तरं भूयिष्ठा देवतास्तां मैत्रावरुणं प्रति न्यागच्छन्ति यन्मै-
 त्रावरुणं पयसा श्रीणाति तांस्वेव पयो दधाति नाना वै पुरा मि-
 त्रावरुणाभ्यां^२ सोमा अगृह्णन्ताः प्रजा अन्यान्यस्याः^३ परिहायमा-
^५ ददत् ततो मित्रावरुणाभ्यां सह सोममगृह्णन्ततो वा अकल्पत
 यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति मित्रेण वा एतद्वरुणं कल्पयति वं-
 रुणेन मित्रं मित्रं वै वृत्रं जघ्निवांसं वरुणो ऽगृह्णात्सं देवेष्व-
 नाथत ते ऽब्रुवन्वरुणे नाथस्वेति सं वरुणे ऽनाथत सौ ऽब्रवीद्भागो
 मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्ममो ऽब्रवीत्सहैव नौ पयसा सोमं श्रीणा-
^{१०} निति यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति यजमानस्य निर्वरुणत्वाय य-
 द्येनं भ्रातृथो ऽतीव स्यादङ्गुल्याङ्गुष्ठमवगृह्णीयाद्येद्यन्वङ्गुष्ठेनाङ्गु-
 लिम् ॥

यो नो मित्रावरुणा अभिदासात्सपत्नो भ्रातृव्य उत्पिपीते वृ-
 हस्पते ।

^{१५} इदमहं तमंधरं पादयामि यथाहमुत्तमश्चेतयानि ॥

इत्युत्तमो ह चेतयति ॥ ८ ॥

देवा वै सत्तमासत कुरुक्षेत्रे ऽग्निर्मखो वायुरिन्द्रस्ते ऽब्रुवन् य-
 त्तमो नः प्रथमं ऋध्वहं नः सहेति तेषां वै मखं आधीक्षे नृका-

1) So M; in Ben मश्रोत्रिया; in H u. Bb मश्रोत्रिया betont 2) So H u. Bb;
 in Ben मित्रावरुणं; M मित्रावरुणं 3) M अन्यान्यस्याः 4) So H u. Bb; in Ben u. M
 मित्रावरुणं 5) M (n. Bl.) ऽव्येत्यब्रुवत्; Bb ऽव्येत्यब्रुवत् 6) M (n. Bl.) ऋध्वहत्
 7) Das वै fehlt in M (n. Bl.).

मयतं तं न समसृजत तदस्य प्रासहादित्सन्तं स इत एव तिस्रो ऽज-
नयतेतो धनुस्तत्तिसृणां च धन्वनश्च जन्म स प्रतिधायापाक्रामत्तं ना-
भ्यधृणुवत्तं धन्वार्तिं प्रतिष्कभ्यातिष्ठत्तं इन्द्रो वृक्षीरब्रवीदेतां
ज्यामप्येत्येति तां अब्रवन्ममिमृताया वा अस्यां न शक्यामो जी-
वितुं भागो नो ऽस्त्विति सो ऽब्रवीद्रसमेवास्या उपजीवायेति त-
स्मदिताः शुष्कादारुमुद्दिहन्ति रस उह्यस्या उपजीवन्ति तां वै ज्या-
मप्यादस्तस्य धन्वार्तिरुदय्य शिरो ऽद्धिनत्तं सम्राडभवदेधेतरं वेधा
व्यूहकृतामिः पूर्वार्धं मिन्द्रो मध्यं वायुर्जघनाधं तस्मादामेयं प्रातः-
सवनमैन्द्रं माध्यं दिनं सवनं वैश्वदेवं तृतीयसवनं वायुर्हि विश्वे
देवाः प्राणापानौ वा उपाश्चन्तर्यामौ व्यान उपाश्रुसवनो वागै-
न्द्रवायवो दक्षक्रतू मैत्रावरुण आश्विनः श्रौचं चक्षुषी शुक्रामन्थिना
आत्मायायणो ऽङ्गान्युक्थ्या आयुध्रुवः स्तना ऋतुपात्रं मूर्धा द्रो-
णकलशः कुक्षी कलशौ हनू अधिष्वणो जिह्वाधिष्वणं यावाणो
दन्ता अक्षाः परिधयो नासिकोत्तरवेदिः शिखा यूपः शिरो हविर्धानं
पृष्ठमाग्नीध्रमुदरं सरो यदन्तरुदरे तद्धिष्याः पाणी आग्नीध्रश्च मा-
जर्जलीयश्च पाणी गार्हपत्यः प्रतिष्ठा वैदिरिषे वै प्रजापतिः पाञ्चीयः
स ह त्वा एनं वेद य एव वेद ॥ ९ ॥

Vgl. (TA. 5, 1).

- 1) M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिं 2) Ben प्रतिस्कभ्या 3) H ज्यामप्येति
4) So Ben; in M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिरुदय्य; die andern Mss धन्वार्तिरु-
दय्य 5) So Ben; desgl. M. ohne Accent (n. Bl.); B व्यूहकृता; H व्यूहकृता; Bb
व्यूहकृता 6) M (n. Bl.) नार्धे 7) So Ben u. M; die andern Mss. माजर्जलीयश्च
8) Das इति fehlt in den Mss.

॥ इति खिलकारादे पञ्चमः प्रपाठकः ॥

नवैते प्रतर्गहा गृह्यन्ते इमे वा एते गृह्यन्ते नव प्राणा आश्विनो
 दशमो गृह्यते व्यानो वा एष गृह्यते नाभिरेव दशमो गृह्यते तृतीयो
 हूयते तृतीयो इह्ययं प्राणः प्राणानां संतत्यै सर्वे वा एते ग्रहाः
 स्तोत्रवन्तः शस्त्रवन्तो निदानवन्तो निदानवान्भवति य एवं वेद
 5 होता वा अद्य प्रातरूपां शुभयजन्तेन उक्थवन्तो ऽथ यं होता
 तूष्णीं शंसं शंसति तेनैवंत उक्थवन्तो नवैते प्रतर्गहा गृह्यन्ते
 नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तेरेते सामन्वन्तो हिकारेणाश्विनः सा-
 मन्वानेन्द्रवायवैशैन्द्रवायवो मैत्रावरुणेन मैत्रावरुणं ऐन्द्रेण शुक्रा-
 मन्थिनौ वैश्वदेवेनामायणं उक्थायोक्थ्यो गृह्यन्त उक्थाय ध्रुवः
 10 संतत्या ऐन्द्रामः संतत्यै मरुत्वतीया अध्वर्युर्जुहोति होता वषट्कारोति
 प्राणान्वा एतत्प्रधत्तो येन मन्त्रेणाध्वर्युः प्रयच्छति तेन होता प्रतिगृ-
 ह्णाति प्राणानां गोपीथाय प्रजापतिर्वै स्वयं होतासीत्सो ऽता-
 म्यत्तं देवा द्विदेवत्यैरभ्यधावंप्राणा वै द्विदेवइत्या यदध्वर्युर्द्विदेव-
 त्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्वति प्राणैर्वा एतद्धोतारमभिधिनोति
 15 वषट्कारे वषट्कारे वै होता प्राणस्यान्तं गच्छति प्राणा वै द्विदेवइत्या
 यदध्वर्युर्द्विदेवत्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्वति प्राणैर्वा एतद्धोता-
 रमभिधिनोति प्राणा वै द्विदेवत्याः पशवा इडा यद्विदेवइत्यानभक्ष-
 यित्वेडामुपह्रयंत पशुभिः प्राणानन्तरियादथ यद्विदेवत्याभक्षयित्वे-
 डामुपह्रयते प्राणांवा एतदात्मन्थित्वाथ पशूनुपह्रयत इन्द्रियं वै
 20 सोमं पशव इन्द्रियं यत्सोमं भक्षयतीन्द्रियमेवात्मन्थित्वे सर्वत आ-
 श्विनं परिहारं भक्षयति तंस्मात्सर्वा दिशः शृणोति ॥ १ ॥

* Vgl. 1, 3, 8. -- TS 6, 4, 9 (âcvinah); Kâth. 27.⁶⁵; Kap. S. 42, 5.

यद्वै पात्रं रिक्तमनुत्मुक्तं तदनु रक्षांसि यज्ञमवयन्ति यदैन्द्रवा-
यवे पुरोडाशमवदधाति मैत्रावरुणे पयस्यामाश्विनै, धानामरिक्त-
त्वाय वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते यदेतानि पात्रा-
ण्या तृतीयात्सवनात्परिशेरे यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय वायव्याया
शस्यमानायां पात्राणि विमुञ्चति प्राणो वै वायुः प्राणेन यज्ञः संततः 5
प्राणेनैव यज्ञः संतनोति ॥ एकया च दशभिश्च स्वभूते द्वाभ्यामिष्टये
विशत्या च तिसृभिश्च वहसे त्रिंशता च नियुद्भिर्वाय इह तां वि-
मुञ्च ॥ इत्याह विमुक्त्या एवावगन्तं वा अध्वर्युपात्रं निरुद्धं प्रतिप्र-
स्थानं यदि कामयेत यो बहिस्तं ग्रामे कुर्या यो ग्रामे तं बहि-
रिति ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुत्रममुषा विशो निरुहा- 10
मि ॥ इत्यध्वर्युपात्रं निरुद्ध ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुत्रम-
मुषा विश सादयामि ॥ इति प्रतिप्रस्थानं सादयेद्यो बहिस्तं
ग्रामे करोति यो ग्रामे तं बहिरध्वर्युपात्रं वै यजमानस्य पात्रं प्रति-
प्रस्थानं भ्रातृव्यस्य यदि कामयेत समावद्दीर्यमेनं भ्रातृव्येण कुर्यामि-
ति प्रबाहुगृह्णीयातां प्रबाहुक् सादयेतां प्रबाहुजुहुयाता समा- 15
वद्दीर्यमेवैनं भ्रातृव्येण करोत्यध्वर्युपात्रं वै पात्रं पापीयः प्रतिप्र-
स्थानं यदि कामयेत पापवसीयसं स्यादिति पूर्वो गृह्णीयात्पूर्वः
सादयेत्पूर्वो जुहुयादेतेन वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार
तत्पापवसीयसमेवैतेन करोति यज्ञस्य वै सृष्टस्य शिरो ऽछिद्यत तस्मै
देवाः प्रायश्चित्तिमैच्छन्त्य वा एतौ तर्हि देवानां भिषजा आस्ताम- 20

1) Bb स्वभूते 2) So Ben u. M; in H u. Bb एवावदूतः; B एवावक् तः 3) So Ben; die andern Mss. कुर्यावी 4) So corrigirt; die Mss. ऽमुषा 5) H u. Bb समावद्दीर्यमे 6) In Bb गृह्णीयात् ohne Accent.

श्विना असोमपी ता उपाधावन्यथा भिषजमुपधावन्येवमिदं य-
ज्ञस्य शिरः प्रतिधत्तमिति ता अब्रूतां भागो ना अस्त्विति वृणाथा-
मित्यब्रुव स्ता अब्रूतां ग्रहं नौ गृह्णन्तु सोमपीथमश्रवावहा इति
तद्वा अश्विनौ प्रत्यधत्तां तस्मादाश्विनीभिरभिष्टुवन्यश्विनौ हि प्रत्य-
धत्तां तौ वै बहिष्पवमानेनैव पावयित्वा ताभ्यां पूताभ्यां यज्ञि-
याभ्यां भूताभ्यां ग्रहमगृह्ण स्तस्माद्बहिष्पवमाने स्तुत आश्विनौ गृ-
ह्येते तस्माद्ब्राह्मणेन बहिष्पवमानं मभिमृष्यं पवित्रं हि तत्तस्माद्यं
द्विषात्तं परिबाधेत तद्वै भेषजं वेधा विन्यूदधूरमां तृतीयं ब्राह्मणे तृ-
तीयमेषु तृतीयं तद्य एव विद्वानग्रैरन्ते ब्राह्मणाय प्रोच्याप्सु भेषजं
10 करोति समर्धुक् ह भवति यावद्वि भेषजं तन्क्रियते वास्तुहानि वा
एतत्पात्राणि भवन्ति यद्गहान्गृहीत्वा बहिष्पवमानं सर्पन्ति वै-
ष्णव्यं ऋचा पुनरेत्य संमृशति विष्णुर्वै यज्ञो विष्णुनैवैनानि यज्ञेन
स्वर्गं लोकं समारोहयति ॥ २ ॥

प्रजापतेर्वा एते चक्षुषी यञ्जुक्रामन्थिना असा आदित्यः शुक्रश्च-
न्द्रमा मथी तस्य वै प्रजापतेः सव्यं चक्षुरश्वयत्ततो ये स्तोका अवा-
15 पद्यन्त तैरिदं वर्षत्यैकविंशतिर्वै ते ऽवपेदुस्तान्वायुरमुतो विसृ-
जति प्रजानां क्लृप्त्यै तस्य या कनीनिका परापतत्स यवो ऽभवद्य-
न्मन्थिनं संक्षुभिः श्रीणाति चक्षुरेवास्य संभावयति मिथुनं वै सो-
मश्च संक्षुवश्च यन्मन्थिनं संक्षुभिः श्रीणाति मिथुनत्वायति वा
20 एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं यं द्विषाद्विजां तस्मै हरेर्दार्तिमार्छति ष-

1) H u., B वृणाथा 2) Ben °वामहा 3) H u. Bb °बं 4) Bb °रोहति 5) Ben वर्षत्यै

राडामर्कौ वा असुराणां पुरोहिता आस्तां तान्देवां नाशकुवन्हन्तुं
 ब्राह्मणवन्तो ह्यासंस्तौ देवा अपाशामुरुप ना आवर्तेथामिति ता
 अब्रूतां भागो ना अस्त्विति वृणाथामित्यब्रुवस्ता एतौ शुक्राम-
 न्थिना अवृणातां ते देवा अमन्यन्त यदिमा असु३यौ सोमौ हो-
 थामस्तदन्वसुरा आविष्यन्ति यन्न होथामस्तदन्वाविष्यन्तीति ता 5
 अपनुद्याथेन्द्रायाजुहवस्तस्मादेता अन्यदेवयू गृह्येते अथेन्द्राय हूयेते
 अपनुत्तौ षण्डामर्कौ सह तेन यं द्विषम इति षण्डामर्कयो रेवैनं स-
 हापनोदेनापनुदते ॥ आयुः पाहि प्रजां पाह्यमुष्य वीरतां पाहि ॥
 इति सादयेद्यो ऽस्य प्रियः स्यात्तस्य शुक्रं वै प्रति राष्ट्रं मन्थिनं नि-
 रुद्धं मथ्यता इति उह्येतद्राष्ट्रमाहुर्गन्धिरुद्धं भवति यदि कामयेत यो 10
 बहिस्तं यामे कुर्या यो यामे तं बहिरिति ॥ इदमहममुमामुषाय-
 णममुष्याः पुत्रममुष्या विशो निरूहामि ॥ इति शुक्रपात्रं निरूह्य ॥
 इदमहममुमामुषायणममुष्याः पुत्रममुष्या विशि सादयामि ॥ इति
 मन्थिपात्रं सादयेद्यो बहिस्तं यामे करोति यो यामे तं बहिरिति
 वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं यञ्जुशुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते तस्मादिमे 15
 समावद्ध्यौ तस्मादाभ्या समावत्पश्यत्यसौ वा आदित्यः शुक्रश्चन्द्र-
 मा मन्थी यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मादेतौ प्राञ्चौ यन्तौ न पश्यन्त्यथ
 यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चौ यन्तौ पश्यन्ति
 यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराङ् प्राणौ ऽथ यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ
 तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्पुनरपानौ यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराञ्चौ 20

1) So corrigirt; die Mss. तां देवा 2) H u. Bb अब्रूतां 3) So Ben u. M; in B
 असु३यौ; II u. Bb असु३यौ 4) So Ben; in H u. Bb गृह्येते; desgl. M (n. Bl.) u. B,
 ohne Accent. 5) So M (n. Bl.); die andern Mss. हूयेते; II हूयेते 6) So Ben;
 desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. कुर्यायौ; cf. oben 4, 6, 2. 7) So
 corrigirt; die Mss. मुष्या; cf. oben 4, 6, 2. 8) H u. Bb पश्यति

गर्भा धीयन्ते' ऽथ यदंनपिधाय प्रत्यञ्ची तिष्ठन्ती जुहुतस्तस्मा-
 त्प्रत्यञ्चः प्रजायन्ते' चक्षुषी वै शुक्रामन्थिनौ' नासिकोत्तरवेदि' १-
 दङ्गुष्ठाभ्यामाक्रमेते' चक्षुषी वा एतत्प्रधत्तौ' ऽथ यदुपरिष्ठादाक्रमेते
 तस्मादिमे' उपरिष्ठाच्चक्षुषी' तुष्टौ ऽसि जनधाया' देवास्त्वा शुक्रपाः प्र-
 ५ णयन्त्विति' या अचीः प्रजास्तासामेष योनित्तां एतमनुप्रजायन्ते'
 तुष्टौ ऽसि जनधाया' देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयन्त्विति' या आद्याः प्रजा-
 स्तासामेष' योनित्तां एतमनुप्रजायन्त' उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यची-
 श्चाद्याश्च' शुक्रमन्वारभन्ते' तेजो वै शुक्रौ ब्रह्मवर्चसं' तेज एव ब्रह्मव-
 र्चसमन्वारभन्ता' इन्द्रेण मन्युना युजे'ति शुक्रेण परियन्ति' मन्युना वै
 १० युजेन्द्रो' ऽसुरानवाबाधत' मन्युना वा एतद्युजा यजमानो भ्रातृव्यम-
 वबाधते' संजग्मानौ दिवा पृथिव्यैत्यरत्नी संधत्त' इमानि वा एतत्सं-
 धत्तो यत्पात्रे संदध्यातां' नैदमन्तरा' स्यादंथ यदरत्नी संधत्तस्तस्मादि-
 दमन्तरा' चक्षुषोर्विधृत्यै' पुमांसं गर्भमाधत्तं गवीऽन्योरिति' तदनु
 स्त्रीऽष्वो' यजमानस्य गावो भवन्ति' वीरं पत्नी जनयति' शुक्रस्या-
 १५ धिष्ठानमसि' मन्थिनो ऽधिष्ठानमसी'ति शंकलौ प्रास्यतः' समिद्धां
 एषैतयो'रथो आहुतीनां प्रतिष्ठित्यै' निरस्तः षण्डो' निरस्तो मर्कः
 सह तैन यं द्विष्म' इति शंकलौ' निरस्यत' एतावांस्त्र्योको यावदुद्धत'
 यावानेयं लोकस्तस्माद्यजमानो भ्रातृव्यं निर्भजति' श्रीणन्यन्यान्तो-
 मृत्वांन्या'स्तत्तोमानां मिथुनं' याञ्श्रीणन्ति ताननुवर्षति' याच

1) H u. Bb. मेव 2) So Ben u. M; die andern Mss. नैदमं 3) So Ben u. M; die andern Mss. स्त्रीऽष्वो 4) Bb षण्डो; wir hätten wohl auch oben 1, 3, 12 mit M 1 षण्डो schreiben sollen; übrigens aber schreibt Kāth. in dem hier entsprechenden Cap. 31, 8 शुडामर्को 5) Bb शंकली 6) So Ben u. M; die andern Mss. उद्धत

श्रीणन्ति ताननुवीध्रति^१ दारुमयान्यन्यानि पात्राणि^२ मृन्मयान्यन्या-
नि^३ तत्पात्राणां मिथुनं^४ यो वै सोमस्य च पात्राणां च मिथुनं^५
वेद मिथुना एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ३ ॥

प्रजापतिर्वा आयायणो^१ ये देवा दिव्यैकादश स्थैत्येतावन्तो वै देवा^२
यावन्त एव देवास्तेभ्यो^३ गृह्यत आयायणं^४ वै गृहीत्वा देवाः स्वर्गं^५
लोकमायन्त्रेपासुराञ्जन्त^६ ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एव^७
विद्वानायायणं^८ गृह्णीते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृभ्यो भवति^९ य आ-
नुजावरः स्यात्स आयायणायान्यहान्गृह्णीताय^{१०} ह्यायायणो^{११} यद्य-
भिचरेत् ॥

विदद्यदि सरमारुणमद्रेर्महि पाथः पूर्य^{१२} सध्यूक्तः ।

10

अयं नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात् ॥

इति पुरोरुचं कुर्यादुजति हैवाथो वाग्वै सरमा वाचमेवैषा^१ वृद्धे^२
त्सरा^३ वा एषा यज्ञस्य तस्माद्यत्किंच प्राचीनमायायणात्तदुपा^४श्रु^५
चरन्त्यथ वा एतदायायणं^{१०} प्रति वाचं^६ विसृजन्ते यज्ञमेवाप्नो वाचं^७
विसृजन्ते वाग्वै देवेभ्यो^८ ऽपाक्रामन्ते देवास्तूष्णीं^९ यज्ञमतन्वत सा^{१५}
वागमन्यतान्तर्व मा यज्ञाद्यन्तीति सायायणं^{११} प्रति याद्रवत्तस्मादा-
यायणं प्रति वाचं^{१२} विसृजन्ते हिंकृत्य वाचं^{१३} विसृजन्ते प्राणो वै
हिंकारो वाक् प्राणस्तद्वाच एवैषा युक्तिस्त्रिहिं करोति चेधा उहीयं^{१४}
वाग्वदति शनैरुच्चैरथ सूच्चैर्याधत्येव^{१२} वाक् सास्य युज्यते चयो वै

1) So M; desgl. B, ohne Accent; Ben विध्रति; Bb वीध्रति; H वीध्रति oder वी-
ध्रति 2) Bb आयायणो 3) In H u. Bb zweimal यावन्त एव देवा 4) Bb आ-
यायणं 5) Bb ययय 6) Bb आयाय 7) Bb ययय 8) M सरा 9) Bb य-
यणा 10) Bb ययय 11) Ben सायाय 12) M सूच्चै

प्राजापत्या ऋत्विज उक्ताता प्रस्तोता प्रतिहर्ता तै वा अस्यैतर्ह्वृत्ता
 अयुक्ता यद्धिं करोति तै नैवास्य तै वृत्ता युक्ता भवन्ति वाक् च मन-
 श्चावदेतामहं श्रेयानस्म्यहं श्रेयानस्मीति तौ प्रजापतिं प्रश्नमैता
 सा वांगब्रवी नैव मया किं चनानभ्युदितं क्रियता इत्यंश मनो उब्र-
 5 वी नैव मया किं चनानभिगतं क्रियता इति सं मनसे उब्रववीत्सा
 वांगब्रवीदहंव्यवाडेवाहं तुभ्यमसानीति तस्मादेषा प्रजापतये उहव्य-
 वाद् तस्माद्यत्किंचोपांशु क्रियते तदाहुः कृतमेतत्क्रियता इति प्र-
 जापतये हि क्रियते द्वाभ्यां धाराभ्यां प्रातःसवने गृह्णाति तिसृभ्यो
 माध्यन्दिने सवने चतसृभ्यस्तृतीयसवने तच्च व न व प्राणा आत्माया-
 10 यणः प्राणानेवात्मन्यत्ते वि वा एतद्यज्ञं छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते ये
 देवा दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थाप्नुक्षितो महिर्नैकादश स्थे-
 ति देवताभिर्वै यज्ञः संततो देवताभिरेव यज्ञः संतनोति प्रजापतिर्वा
 आयायणो यत्सर्वेषु सवनेष्वभिप्रस्कन्दयति प्रजापतिर्वा एतत्प्रजा
 अभिजिघ्रति प्रजापतिर्वा आयायणो यत्सर्वेषु सवनेषु गृह्णात्यात्मनैव
 15 यज्ञः संतनोति प्रजापतिर्वा आयायणो यदेष्टो ऽतिरिच्यते तस्मा-
 त्पुरुषः पशूनां दंविष्टमेत्यायायणो वै गायत्र्या वत्सस्त वा एतदा
 तृतीयात्सवनादभिप्रतिधावति गायत्र्या वा एते लोके सर्वे सोमा
 गृह्यन्ते ता वा एतत्सर्वाणि सवनान्यभिप्रतिधावन्यथ यत्स्थाल्या
 गृहीतो विज्ञातस्थाल्या होषन्ती३ दारुमयेणा३ इति तस्मादवि-

1) M वृता 2) M यद्धिं हिं करोति 3) M वृता 4) H u. Bb चनानभ्युदितं 5) Bb क्रियाता; M क्रीयता 6) Von hier bis zum folgenden प्रजापतये in B fehlend.

7) Dies Wort fehlt in B. 8) Das वै fehlt in Bb. 9) Bb आयायणो 10) Bb यययणी

11) M धार्षति 12) Die Mss. schwanken; Ben होषन्ती दारुमयेणा, indem zugleich

eine ३ über der Linie die Plutierung der letzten Silbe eines jeden der Wörter an-
 deutet; in M हो३षन्ती३ दारुमयेणा; in H u. Bb होषन्ती दारुमयेणेति, desgl. B,
 ohne Accent.

ज्ञातेन गर्भेण भूणहोथ यत्स्थाली^१ रिचन्ति^२ न दारुमयं तस्मात्पुमा-
न्दायादः स्त्र्यन्दायादर्थं यत्स्थालीं परास्यन्ति न दारुमयं तस्मात्स्त्रियं
जातां परास्यन्ति^३ न पुमांसमर्थं स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते ॥ ४^४ ॥

[gl. 1, 3, 13. — TBr. 6, 4, 11 (âgrâyaṇah); Kâth. 27, 9.]

इन्द्रो वै वृचाय वज्रमुदयच्छत्सं वज्रमुद्यतं दृष्ट्वा विभेत्सो ऽब्रवीद-
स्ति वा इदं त्यस्मिन्नन्तर्वी^५र्यं तत्ते प्रदास्यामि^६ मा मा वधीरिति^७ ५
तद्वा असौ प्रायच्छदं वा असौ तत्प्रायच्छत्पशूनुकथ्यमेव^८ यदुकथ्यो
गृह्यते यज्ञस्य च पशूनां चावरुद्धा^९ एतावान्वै यज्ञो यावानुकथ्यो
ऽन्तःस्त्रेषणमेवान्ये यंहाः^{१०} भवौ वा एष^{११} यज्ञस्य यदु^{१२}कथ्यो^{१३} यथा वा
इदं भव^{१४} संनह्य^{१५} प्रक्षान्तेव^{१६} वा एतदुकथ्यमालभ्य प्रक्षान्ति^{१७} स एनमा
यज्ञस्योदचः संपारयत्यङ्गानि वा उकथ्यो^{१८} यज्ञस्य संतत्यै गृह्यते^{१९} तस्मै 10
त्वा विष्णवे त्वेति^{२०} विष्णुर्वै यज्ञो^{२१} विष्णुना यज्ञः संततो^{२२} विष्णुनेव
यज्ञेन यज्ञ^{२३} संतनोत्येतेन वा इदमुकथ्यानि^{२४} संततानि^{२५} तस्मात्पुरुषः
क्षान्तिरनुसंततः^{२६} संद आलभ्यावनयति^{२७} यज्ञ^{२८} वा एतत्संतत्य संप्रा-
प्यावनयति^{२९} चक्षुर्वै शुक्रश्चक्षुरु^{३०}कथ्यश्चक्षुर्वा^{३१} एतत्पुरस्ताद्वियते^{३२} ऽथो
यथेदं पुरस्तात्पश्चात्पश्यन्नन्वेत्येवं तदर्थं यदेकः संस्त्रेधा क्रियते तस्मा- 15
दैकः श्रेष्ठः पूर्वार्थे ऽवस्यति^{३३} यदेतौ यंहौ भूयिष्ठाः सौमा अनु हूयन्ते^{३४}
पापवसीयसस्य व्यावृत्त्यै^{३५} यदेतत्पात्रं भूयिष्ठाः सौमा^{३६} अन्वायन्ति^{३७} त-
स्मादैक^{३८} श्रेष्ठ^{३९} यन्तं बहवः पश्चादनुयन्ति^{४०} पात्राणि वा अध्वर्युं पुरो
विदुर्ह^{४१} उकथामदानि^{४२} पश्चैन्द्र्या^{४३} संदा उपचरत्यामेय्यामीध्रः^{४४} वैष्ण-

1) So Ben u. M; in II u. Bb रिचन्ति; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, H u. Bb; in Ben परास्यन्ति 3) Ben प्रजास्यन्ति Kâth. 27, 10 प्रदास्यामि 4) Ben एषा 5) IL संग्रह 6) So M; in Ben मुकथ्यानि; Bb मुकथ्यानि; desgl. B, ohne Accent; H मुथ्यानि 7) H u. Bb हूयते 8) So Ben, die andern MsS. (auch M) दहति 9) So M; in Ben उकथामदानि; Bb उकथ्यमदानि; Hu. Bb उथ्यमदानि 10) So Ben u. M; in H पश्चैन्द्र्या; desgl. B, ohne Accent; Bb पश्चैन्द्र्या .

व्या हविर्धानं यथादेवतमेवैनान्युपचरति तथा हैनं न विदुहेऽन्तरा-
 हवनीयं च हविर्धानं चाध्वर्योर्लोकोऽन्तरा हविर्धानं च सदश्च यज-
 मानस्य सदः सदस्यानां यदि कामयेताध्वर्युं यश ऋद्धेदित्यन्तरा-
 हवनीयं च हविर्धानं चावनयेत्सोमो वै यश एषोऽध्वर्योर्लोकोऽध्व-
 5 र्युमेव यशसार्पयति यदि कामयेत यजमानं यश ऋद्धेदित्यन्तरा ह-
 विर्धानं च सदश्चावनयेत्सोमो वै यश एष यजमानस्य लोको यज-
 मानमेव यशसार्पयति यदि कामयेत सदस्यान्यं ऋद्धेदित्यन्तः स-
 दस्यावनयेत्सोमो वै यश एष सदस्यानां लोकः सदस्यानेव यशसार्प-
 यति सद आलभ्यावनयत्येन्द्रं वै सद ऐन्द्राण्युक्थान्युक्थानां संतत्या
 10 उक्थानामनपछेदाय ॥ उपयामंगृहीतो ऽसि मिचावरुणाभ्यां त्वा ॥
 इति गृह्णाति प्रातःसवने मैत्रावरुणाय ॥ इन्द्राय त्वा ॥ इति ब्रा-
 ह्मणाञ्शसिने ॥ इन्द्रायिभ्यां त्वा ॥ इत्यक्षावाकाय ॥ उपयामंगृ-
 हीतो ऽसीन्द्राय त्वेन्द्राय त्वा ॥ इति गृह्णाति सर्वेभ्यो माध्यन्दिने स-
 वने ॥ उपयामंगृहीतो ऽसीन्द्रावरुणाभ्यां त्वा ॥ इति गृह्णाति तृतीय-
 5 सवने मैत्रावरुणाय ॥ इन्द्रावृहस्पतिभ्यां त्वा ॥ इति ब्राह्मणाञ्श-
 सिने ॥ इन्द्राविष्णुभ्यां त्वा इत्यक्षावाकायैवमस्य यथोक्थं यथादे-
 वतं गृहीता भवन्ति ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 14. — TS. 6, 5, 1 (ukthyagrahah); Kāth. 27, 10.

आयुर्वै ध्रुवस्तमुत्तमंगृह्णात्युत्तमं ह्यायुः स्थाल्या गृह्णात्यायुषो धृत्यै
 पूर्णं गृह्णाति सर्वमायुरेति प्राणो वै गायत्र्यायुर्ध्रुवो यदेवञ्चा तृतीया-

1) Von hier ab in M eine Lücke (ein Blatt fehlt). 2) H सीमे 3) So corrigirt;
 die Mss. सदस्यामेव 4) So Ben; die andern Mss. उक्थान्युक्थानां 5) So Ben;
 die andern Mss. उक्थानां 6) So H u Bb; in Ben मिचावरुणाभ्यां 7) Ben
 यथोक्तं

त्सवनात्परिशयेत्तस्माद्वावदायुस्तावान्प्राणं आयुर्वै ध्रुवो यदग्निष्टोम-
मास्ता आयुस्त्वां प्रा निः सर्पत्यायुर्वै ध्रुवो यत्केवलं जुहुयादायुः प्रजानां
प्रदध्यात्परिधानीयाया शस्यमानायामवनयति सं ह्यन्तो होतुश्चमसे
ऽवनयति वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सर्वासु वा एत-
त्प्रजास्वायुर्दधाति जनानामित्याहुः सर्वासा वा एतत्प्रजानामायुः 5
सर्वाभ्यः प्रजाभ्यो गृह्यत उभयतो वैश्वानरो गृह्यत उभयतो वैश्वानरो
ऽह्ययं प्राऽणो ऽयं वाव वैश्वानरो ऽयो ऽयमवाङ् प्राणो यदेष के-
वला उत्तरे हविर्धाने साद्यते तस्मादेषो ऽर्धभाक् प्राणानामर्धभाजा
इतरे हिरण्ये ऽधि सादयेदायुः कामस्यामृतं वै हिरण्यमायुर्ध्रुवो
ऽमृत एवास्यायुर्दधात्युपोमे ऽन्ये गृहाः साद्यन्ते ऽनुपोमे ध्रुवस्तस्माद- 10
स्थान्ये पशवः प्रतितिष्ठन्ति मासेन पुरुषः प्राणा वा उपरवा
यदेत उपोमे गृहाः साद्यन्ते स्वे वा एतद्योनौ साद्यन्ते पूर्वार्धे वा
इमे मुखस्य प्राणा एतत्खलु वै हविर्धनस्य पूर्वार्धं यद्दक्षिणं ह-
विर्धानं तस्माद्दक्षिणे हविर्धाने प्राणा वा एत इतरे गृहा आयुर्ध्रुवो
नव वै प्राणा आयुर्दशमे तस्मादेष दशमो गृह्यते दशमं ह्यायूरा- 15
जपुचो ध्रुवो गोपायति सर्वासा वा एतत्प्रजानामायुर्गोपायति तस्मा-
द्राजपुचो वीर्यवत्तमो यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुषामुषायणस्यायुः
प्रवर्तयामि ॥ इति ध्रुवं प्रवर्तयेदायुरेवास्य प्रवर्तयति यत्प्रवर्तयेत्स-
र्वासां प्रजानामायुः प्रवर्तयेज्जुक् प्रजा ऋद्धे देवतिर्यजमानं गृह्णी-
यात्क्षौधुको ऽध्वर्युः स्यात्तद्वाङ्मय एव ॥ ध्रुवं त्वा ध्रुवक्षितिममुमास्था- 20

1) So Bb u. H; in Ben ह्यन्तो ohne Accent. 2) Mit diesen Worten fängt M wieder an. 3) Von hier in H u. Bb Lücke bis zum folgenden वा 4) So Ben u. M; in H u. Bb सर्वाभ्य एव; B सर्वाभ्या एव 5) So Ben; (cf. TS 6, 5, 2); in M ऋद्धि, desgl. B, ohne Accent; in Bb अस्थान्ये; in H अस्थान्ये 6) So M; die andern Mss. प्रवर्तयेदायुः

- नाच्यावयामि ॥ इत्यास्थानादेवैनं च्यावयति प्रमायुको भवति
 ध्रुवं वै प्रच्यवमानं विश्वा भूतानु प्रच्यवन्ते प्र यजमान आस्था-
 नाच्यवते तद्भिर्मृश्यो दिवि दिव्यान्द्वाहान्तरिक्षे अन्तरिक्ष्यान्पृथि-
 व्यां पार्थिवानिति यथास्थाम वा एतत्प्रजा दृहति स्व आयतने
 5 यजमानमायुषा वा एष वीर्येण व्यृध्यते यस्य ध्रुवं स्कन्दत्यायुर्वीर्यं
 ध्रुवंस्तद्भिर्मृश्यः ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवासि-
 न्दधाति वरो दक्षिणा वरेणैव वरं स्पृणोत्यात्मा हि वरः पुत्रसेनस्य
 ह वै भैमसेने ध्रुवं उपददास तं शृण्वानः स्थैरब्रह्मण ऋतेनैभ्यो लो-
 कैभ्य आप्याययांचकार ॥ स्वाहा दिवं आप्यायस्व ॥ इति स तृतीयं
 10 बभूव ॥ स्वाहान्तरिक्षादाप्यायस्व ॥ इति स द्विभागं बभूव ॥ स्वाहा
 पृथिव्या आप्यायस्व ॥ इति स पुपूरे तद्वैतैर्नैभ्यो लोकैभ्यो ध्रुवं
 आप्याययितव्यो द्वादशे स्तोत्रे ऽवनयति ॥ द्वादश मासाः स वत्सरः
 स वत्सरो यज्ञो यज्ञः प्रजापतिः प्राजापत्यः पुरुषो यावानेव पुरुष-
 स्तस्मिन्नायुर्दधाति यत्स्तूयमाने ऽवनयेद्गर्भाः प्रपादुकाः स्युर्यंजशस्य-
 15 माने युवानः प्रमीयेरन्यंजशस्ते बहिः प्राणान्दध्यात्संकृज्जस्तायां म-
 ध्यतो ऽवनीयो मध्यतो वा एतत्प्रजानामायुर्दधाति ॥ स्वयंभूरसि
 श्रेष्ठो रश्मिः प्रियो देवानां स सदनीयः ॥ तं त्वा सुभव देवा अ-
 भिसंविशन्तु ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवासिन्दधा-
 ति ॥ वर्चोधा असि ध्रुवं वर्चो मे धेहि ॥ इति वर्च एवासिन्दधा-
 20 ति ॥ इष्टो ऽसि त्वेष्टो ऽसि नृमृणो ऽसि वतुो ऽसि दक्षो ऽसि तस्य

1) In Ben u. M. ०रिचै तंरिचान् (in M das च des Adj. aber zuerst geschrieben und erst dann als del. bezeichnet); cf. 1, 3, 15. 2) So Ben u. M; in H u. Bb च-
 चाखानं; B, चयाख्यान. 3) So Ben u. M; die andern Mss. ०मायुषो 4) So M;
 in B ०दधास; H u. Bb ०दधाम; Ben? 5) M सूयमाने 6) Ben त्विष्टो

त इषस्य त्वेषस्य नृणांस्य व्रतस्य दक्षस्य भक्षीय^१ स्वस्य चारणस्य च
शूद्रस्य चार्यस्य च यथा त्वं सूर्यासि विश्वदर्शत एवमहं विश्वदर्श-
तो भूयासम् ॥ इति विश्वदर्शतो ह भवत्यसौ वा आदित्यः स्वयंभूः
श्रेष्ठो रश्मिर्येष स्वयंभवदेव स्वयं भवति य एव वेद ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 3, 15. — TS 6, 5, 2 (dhruvāḥ): Kāṭh. 28, 1; Kap. S. 41, 1.

अथैतं ऋतुग्रहाः सवत्सरस्य वा एतै विधृत्यै गृह्यन्ते षादश मा-
साः सवत्सरस्तेष्मांष्टादश ऋतुग्रहा मधुश्च माधवश्च वासन्तिका
ऋतू असन्ना हूयन्ते^२ ऽसन्ना इहीम ऋतवो नान्योऽन्यमभिप्रपद्यते^३ य-
दऽन्योऽन्यमभिप्रपद्यते^४ ऋता ऋतुरभीयादेष^५ यदन्योऽन्यः^६ प्रपद्यते
तस्मादिदमृता ऋतुरनुनिहिताः^७ परिप्रवन्त उभयतोमुखमृतुपात्रमु-
भयतोमुखा इहीम ऋतवो न वै तद्विद्य यत ऋतूनां मुखं सह प्रथमं
गृह्णाते सहोत्तमं सह युज्येते सह विमुच्येते^८ चतुर्दश वा एतत्कुरुतो
ऽति वा एतद्रेचयतो^९ ऽस्ति मासस्त्रयोदशस्तेमैवैतानाप्तावरुन्ध^{१०} ऋतुभ्यो
वै प्रजाः प्रजायन्ते यत्षडृतुना चतुर्ऋतुभिर्ऋतुभ्यो वावास्मा एतच्चतु-
ष्पदः पशून्प्रजनयतो^{११} ऽथ यच्चतुर्ऋतुभिर्द्विर्ऋतुन^{१२} ऋतुभ्यो वावास्मा
एतद्विपदः पशून्प्रजनयतो यद्विर्ऋतुना^{१३} द्वौ इहीमा ऋतू अथ यद्वै^{१४}
ऋतुपात्रे द्वौ द्वौ इहीम ऋतवो नानुयजति^{१५} वैश्वानरो वषट्कारो य-
दनुयजेद्वैश्वानरमृतुष्वन्ववसृजेदन्तो वा इदमासीदव्यावृत्तमहरासीन्न
राविस्तेदेवा ऋतुग्रहैर्व्यवर्तयत्यहृतुग्रहा गृह्यन्ते ऽहोरात्रयोर्व्यावृत्त्यै

1) Bb भक्षीय 2) So Ben; H u Bb प्रपद्यते; desgl. B, ohne Accent; M प्रपद्यते
3) Die Mss. schwanken; H u. B प्रपद्यन्त; desgl. B, ohne Accent; Ben प्रपद्यते; M
प्रपद्यते • 4) Ben ऋतून् 5) So Ben u. M; desgl. B, ohne Accent; m H u. Bb
यदऽन्योऽन्यः 6) So Ben u. M; die andern Mss. युज्येते 7) So Ben u. M; die andern
Mss. मुच्येते 8) In den Mss. द्वि ohne Accent.

संवत्सरो वै स्वर्गो लोकस्सस्य वा एतं आक्रमा यदनुयहां यदनुयहां
गृह्यन्ते स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 1. 3, 16. -- TS 6, 5, 3 (rtugrahah); Kāth. 28, 2; Kap. S. 44, 2.

आदित्या वा इतं उत्तमाः स्वर्गे लोकमायस्ते वा इतः प्रतिसं-
हिताः पुरस्तादेवान्यत्सर्वं संवत्सरो वै स्वर्गो लोकः संवत्सरमेतौ
कल्पायतुं प्रायेते यदध्वर्युं यदैन्द्रायमृतुपात्रेण गृह्णाति संवत्सरं
वा एतदन्वारभते स्वर्गाय लोकायाथो ज्योतिरुपरिष्ठाद्धाति स्वर्गस्य
लोकस्य समष्ट्या असौ वा आदित्यः शुक्रः पुरुषो वैश्वदेवो यज्जु-
क्रपात्रेण वैश्वदेवं गृह्णाति तस्मात्पुरुष एवामुं प्रत्यक् सर्वे अन्ये न्यञ्चः
पशवो देवाश्च वा असुराश्चास्पृधन्ते ते देवाः प्रातःसवने वैश्वदेवं
यज्ञं संस्थापयमपश्यस्ते प्रातःसवने संमस्थापयत्यैश्वदेवः प्रातः-
सवने गृह्यते प्रातःसवने वा एतैश्वदेवं यज्ञं संस्थापयति तेन सं-
स्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति देवा वै सर्वे प्रातःसवनं मभ्यायच्छन्ते रा-
भ्या संवनाभ्यामतिष्ठन्त यैश्वदेवः प्रातःसवने हूयते प्रातःसवने वा
एतैश्वदेवं देवतास्तर्पयन्ति तास्तृप्ता उत्तरे सवने अभिसृज्यमाना यन्ति
वज्रो वै मरुत्वतीया वज्र एव प्रथमोऽपगूर्तिर्द्वितीयः स्तृतिरुत्तमो व-
ज्रो वै धनुर्धनुरेव प्रथमः प्रतिहितिर्द्वितीयो विसृष्टस्तृतीयश्चक्रियौ वा
एते यज्ञस्य यन्मरुत्वतीया अक्षो मध्यमः पक्षसी अभितो मरुद्भिर्वै
वीर्येणेंद्रो वृचमहन्नं ऋते मरुद्भ्यो ऽशक्रोद्दीर्यं कर्तुं यन्मरुत्वतीयो
ग्रहो गृह्यते मरुत्वतीयो शस्यते तेन माध्यंदिनं सवनं वीर्यवत्कथं

1) In Ben nur ein Mal यदनुयहां 2) So Ben u. M; Bb स्तृतीयवत्तमो; desgl. B, ohne Accent; H स्तृतीयवत्तमो 3) Ben पंचसो oder पंचसि

संवनानृतुमन्ति' वेद्ये'ति पृष्ठेहंतुग्रहैः प्रातःसवनमृतुमन्मंरुत्वतीयै-
 र्माध्यंदिनं संवनं सावित्रेण तृतीयसवनं मरुत्वतीययोः सन्नयोर्दक्षि-
 णा दीयन्ते स्वे वा एतद्योनौ दक्षिणा दीयन्ते परिधयो वा एते
 यज्ञस्य यन्मरुत्वतीयास्तस्मान्मरुत्वतीयान्दक्षिणां नातिदीयन्ते यद-
 तिदद्याद्यथा बहिष्परिधिं स्तुत्रमेवं स्याद्यदि कामयेत विंशो जीयसी
 स्यादबलीयः क्षत्रमिति यस्या मरुत्वतीयः पूर्वो ऽर्धञ्चस्तां पुरो-
 रुचं कुर्याद्विशं वा एतदो जीयसीमकरबलीयः क्षत्रं यदि कामयेत
 क्षत्रमो जीयः स्यादबलीयसी विंशिति यस्या ऐन्द्रः पूर्वो ऽर्धञ्च-
 स्तां पुरोरुचं कुर्यात्क्षत्रं वा एतदो जीयो ऽकरबलीयसी विशं जा-
 मि वा एतद्यज्ञे क्रियते यन्मरुत्वतीयो ग्रहो गृह्यते मरुत्वतीयं श-
 स्यते पशवो वै मरुतो ऽजामि पशवस्तेन तदजामृतुपात्रमालभ्य
 प्रतिगृह्णानृतवो वै मरुतः सवत्सरं चतुर्वा आयुः सवत्सरं आयु-
 षि वा एतदध्वर्युः श्रयते वृत्रं वा एषहन्ति यो मरुत्वतीयान्ग्रहान्गृह्णाति
 माहेन्द्रं सर्वे कामाः सर्वान्वा एतत्कामानाप्नोति सर्वान्व्यश्रोतीन्द्रो
 वै वृत्रमहन्तं सो ऽन्यान्देवानन्त्यमन्यत स महेन्द्रो ऽभवत्स एतमुद्धार-
 मुदहरत वृत्रं हत्वा तदुद्धारं एवोस्थिष भागं एव तस्माद्राजा सं-
 ग्रामं जित्वा दाजमुदजते शुक्रपात्रेण माहेन्द्रं गृह्णाति वदन्ति या-
 वाणो वदन्त्यौलूखला मन्थन्याशिरमिन्द्रे वा एतदद्या आगते घो-
 षमकुर्वतांथो यंजमान एव तैजो दधति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 3, 17—25. — TS 6, 5, 4 (āindrāgnaḥ) u. 5 (marutvatiyā mähendraṇa); Kāth.
 28, 2 u. 3; Kap. S. 44, 2 u. 3.

1) M ममति (n. Bl.). 2) So M; ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. मरुत्व-
 तीयां 3) Ben तां ohne Accent; M schreibt तां; II u. Bb तात्; desgl. B, ohne
 Accent. 4) Bb तमुद्धारं 5) So Ben; die andern Mss. एतमंया 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. दधाति

एतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

अष्टौ पुत्रासो अदितेयै जातास्तद्वस्परि ।

देवं उप प्रैत्सप्रभिः परा मातरिडमास्यत् ॥

इत्येष वाव स उपा०शुसवनो यावा तस्य वा एष सोमपीथो यदादित्यं
 5 मेक्षयन्ति ॥ विवस्वन्नादित्येष ते सोमपीथः ॥ इति सोमपीथेनैवैनं० सम-
 र्धयति० व्यानो वा उपा०शुसवनः प्रजा आदित्यो० व्यानं० वा एतत्प्रजासु
 दधाति० पशवो वा आदित्यो० यद्दधा मध्यतः श्रीणाति० मध्यतो वा
 एतत्पशूनां पयो दधात्यथ यत्तप्तातदङ्कयं तस्मादामा सती पक्वं दुहे
 यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति ॥ या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणा-
 10 मि ॥ इति दधोपरिष्ठादादित्यं श्रीणोयात्पशवो वा आदित्यः पशुभ्य
 एउषो ऽमुतो वर्षति० पशूनेव वृष्ट्याभिजिघर्ति० यदि कामयेत गर्भाः
 श्रीष्येयुरित्युद्गृह्यादित्यमवेक्षेत गर्भा ह श्रेयुका० भवन्ति० शुक्रवतीर्वै
 पूर्वे सवने० अश्वकं तृतीयं सवनं० यद्विदेवत्याना० स० सवानवनय-
 त्यायायणमभिप्रस्कन्दयति० तेन तृतीयसवनं० शुक्रवहेवा असुराहत्वा
 15 मृत्योरविभयुस्तेनाथैषिणो न्यञ्चनैषिण एता देवता भूयिष्ठाः प्रावि-
 शन्त्यद्विदेव३त्या० स्तस्माद्विदेवत्येभ्य० आदित्यो निर्गृह्यते० बृहतीभ्यां गृ-
 ह्णाति० पशवो वै बृहतीः प्रजा आदित्य० एतावांल्लोकौ यावदुडत०
 यत्संप्रसारयित्वा गृह्णाति लोकं० वा एतदन्नाद्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य
 वृङ्क्ते० ऽथो इमा एव प्रजा अन्नाद्यायावरुन्डे० यद्यस्य भ्रातृव्यो यजेत
 20 बहिर्वेदि तिष्ठेत्तथा हैनं नावरुन्डे० पशवो वा आदि३त्यो ऽमी रुद्रो०

1) So M, H, lb; in Ben ०मास्यत्; cf. aber RV 10, 72, 8. 2) H u Bb ०र्धेनैव०
 3) cf. मृतातङ्गु TS 6, 5, 6 4) Ben ०णाति 5) H u Bb वृष्ट्या०; cf. über die
 verschiedene Betonung dieses Wortes oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 5. 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. श्रेयुका 7) M (u. Bl.) ०वतो व 8) Ben ०, येषां 9) Ben प्राविशन्

ऽमेरितास्त३न्वो यद्विष्ण्या यत्संप्रसारयित्वा गृह्णाति रुद्राद्वा एतत्प-
 शूनन्तर्देधात्यपि धायोप निष्क्रामति^२ पशूनां गोपीश्यायादित्यो वै
 द्विदेवत्यानामनुयाजस्तस्मात्तानानुयजति^३ द्विदेव३त्या वा आदित्यस्य
 प्रयाजस्तस्मात्तानानुयजति^४ पशवो वा आदि३त्योऽग्नी रुद्रो ब्राह्मण
 उपद्रष्टा^५ यदीक्षमाणो जुहुयात्प्रधीयमानानामेषामुपद्रष्टा^६ स्यादेत्यत्रै- 5
 क्षमाणेन^७ होत३व्यमनुपद्रष्टैषां भवति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 3, 26. — TS 6, 5, 6 (adityagrabah): Kāth 28, 6

॥ इति खिलकारणे षष्ठः प्रपाठकः ॥

गायत्रो वै देवानां सविता गायत्र्या एष लोके सोमो गृह्यते
 यदायायणस्तस्मादायायणात्सावित्रो निर्गृह्यते^१ ३सो ऽद आ तृती-
 यात्सवनान्परिश्रयित्क्रियमाणस्य^२ क्रियमाणस्य प्रसवायोन्तरिक्षं वा^३ 10
 अन्तर्यामो^४ ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रं गृ-
 ह्णाति सविता वा एतत्प्रजाः प्रसुवति प्रजननायांसन्ना हूयते^५ ऽसन्ना
 ३हीमाः प्रजा नैलयन्ति नानुयजति^६ यदनुयजेत्सृष्टिं प्रजानां किं

1) So Ben u M; H u. Bb संप्रसारयित्वा; B संपर्पयित्वा 2) So Ben u M; die
 andern Mss. निष्क्रामयति 3) Ben अनुयाजस; Bb तस्मात्तानानु 4) Ben तां नानु;
 Bb तत्रानु oder तत्रानु; H तत्रानु; M (u. Bl.) u. B तत्रानु 5) H u. Bb मेषामो
 6) In Bb स्वाद ohne Accent. 7) So Ben; desgl. M. ohne Accent (u. Bl.); in
 H u. Bb मनुपद्रष्टिः; desgl. B. ohne Accent. 8) So das Verbum in H u. Bb be-
 tout; in Ben परिश्रयत्; in M u. Bl. ohne Accent.

छिन्द्यादथो समानपात्रौ ३ ह्येतौ सोमौ गृह्यते तस्मान्नानुयजति' देवा
 वै तृतीयसवनमुद्यमं नाशक्नुवन्प्रातःसवने तर्हि सवितासीत् देवा-
 स्तृतीयसवनमभिपर्यौह^१ स्तेन तृतीयसवनमुद्यच्छन् यत्सावित्रस्तृती-
 यसवने गृह्यते सवितृप्रसूता वा एतत्तृतीयं सवनमुद्यच्छन् सावि-
 5 त्स्य स^२स्रवे वैश्वदेवमभिगृह्णाति' वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः' सवितृप्र-
 सूताः खलु वै प्रजाः प्रजायन्ते' मनो वै सविता' वैश्वदेवीरिमाः
 प्रजाः' सर्वासु वा एतत्प्रजासु मनो दधात्याशीर्मतः सवनस्य गृह्णाति'
 वैश्वदेवत्वाय सुशर्मासि सुप्रतिष्ठानं इति' यत्स्विस्तोमः सोमे प्रति-
 तिष्ठति' बृहदुक्षे' नमा इति' यद्बृहदिति तेन देवैभ्यो यन्नमा इति
 10 तेन पितृभ्य उक्थभाजो वै पितरौ ऽस्तोमभाज उकायैष' गृह्यते न
 स्तोत्राय यच्च गृह्यते तज्जस्यते स्वं आयतने ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 27 u. 28. — TS 6, 5, 7 (sāvitraḥ, vāidevaleyah); Kāth. 28, 7; Kap. 8.
 44. 7.

घृतस्य यजत्येष वै प्रथमो धिषण्यानां यदाहवनीयस्ते^३ वा एत-
 दग्रे व्याधारयत्याग्रावैष्णव्या व्याधारयति' पराङ् वा एतर्हि य३ज्ञो'
 ऽग्निः सर्वा देवता' विष्णुर्यज्ञो' देवताश्चैव यज्ञं चालब्धं घ्नन्ति वा
 15 एतत्सोमं यदभिषुखन्ति' यत्सौम्यः' सोमं वा एतत्संभावयन्ति' सो-
 ममाप्यययन्त्यत्रधिषुर्वा एतत्सोमं यदभ्युसुषुवुरेनुस्तरणी' वा एषा
 सोमस्य यत्सौम्यः पितृणामनुस्तरणी' तस्मात्पितृमत्या यजति' द-
 क्षिणा तिष्ठन्जुहोति' दक्षिणा हि पितृणामुपसदा^४ वा एते ऽनुया-
 जा' आग्रावैष्णव्या घृतस्य यजति' सौम्या सोमस्य या एवाद उप-

1) H u. Bb प्रजायन्ते 2) H बृहदुक्षे; Bb बृहदुक्षे 3) H u. Bb यैव 4) M (u. BL.)
 सुषुवर 5) So M (u. BL.) ohne Accent, die andern Mss. पितृणां; s. übrigens
 auch TS 6, 6, 7, 1. 6) H u. Bb उपसदा. 7) In Bb यजति ohne Accent.

सन्सु देवता अयाक्षीत्ता एतदेमुच वा एष भूताय क्रियते यद्वा एतस्य
व्याधि यत्प्राप्तायि तदस्यामुं लोकं गच्छत्यथ पूत एवोऽश्नयते प-
वित्रं वै सौम्यो यजमानमेवैतैन पुनाति सामदेवऽय्यो वै सौमः
सौमस्य खलु वै सौम्यः सास्त्रे वा एतद्वियते ॥ सचा त एतद्यदु त
इह^२ ॥ इति परिपश्यति योऽगतासुः स परिपश्यति यो गतासुर्न^५
स परिपश्यति यदि न परिपश्येदथ वदेत् ॥

यन्मे मनो यमं गतं यद्वा मे अपरागतम् ।

राज्ञा सौमेन तद्वयमस्मासु धारयामसि ॥

हृदिस्पृक् क्रतुस्पृग्वर्चोधा असि वर्चो मे धेहि ॥ इत्याशिषमेवा-
शास्ते ॥ २ ॥

10

Vgl. TS 6, 6, 7 (sāmnyacarughrtayagānūbandhyāh); Kap. S. 45, 3

अथैते ऽतियाह्या देवा वै सौममगृह्णतांथ वा एतानिन्द्रो ऽगृ-
ह्णीत सौ ऽवेन्न वा अहमिमानृतै ब्रह्मणः सविष्यामीति स ब्रह्मो-
पाधावत्तां ब्रह्मणासमोऽब्रह्म वै गायत्री तस्मात्तायत्रीभिर्गृह्यन्ते यदे-
वांदः परमन्नाद्यमनवरुद्धं तस्यैते ऽवरुद्धै गृह्यन्ते ये वा अमी वैरा-
जस्य स्तोभा अतिरिक्तास्तैरेतै सामन्वन्तः सर्वे वा एत एन्द्रा य^{१५}
एन्द्र एन्द्रः ३सो ऽसां आदित्य इन्द्रः समानमग्निश्चासौ चादित्यो वि-
राजो वै तैज आग्नेयः शक्ररीणामैन्द्रो रेवतीना सौर्यौ यच्च पृष्ठानि
युज्यैरस्तदेतान् जुहुयात्सांश्चा सतेजस्त्वायं स वा एतद्यज्ञः पश्चा-

1) So Ben u. M; die andern Mss. व्याधि 2) Bb मृदुत्तरहा 3) So M, nur ohne Accent, (n. Bl.); die andern Mss., wie es scheint, हृदिस्पृक् अतुस्पृक् 4) So corrigirt; die Mss. याह्या; vgl. aber weiter unten. 5) Ben अतिः; M (n. Bl.) अतिरक्तास्. 6) H u. Bb जुहुयात्सांश्चा; Ben जुहुयात्सांश्चा; M n. Bl. ohne Accent.

त्तोर्वेण च शस्त्रेण चाधीयते यदतिपाह्याः^१ प्रत्युत्तब्ध्ये^२ चक्रियौ वा
 एते यज्ञस्य संतृष्टान्युपस्तम्भनमतिया^३ ह्यास्ते^४ सान्प्रातः सवने गृह्याः^५
 प्रत्युत्तब्ध्ये^६ यदाग्नेयस्तेजस्तेनावरुद्धे^७ यदेन्द्र इन्द्रियं तेन^८ यत्सौर्यो रुचं^९
 तेन^{१०} त्रिवृद्वावास्मा एतत्समृद्धं ब्रह्मवर्चसं दधाति तेजो वा अग्निं रि-
 न्द्रियमिन्द्रो ब्रह्मवर्चसमसा आदित्यस्तेजसा च वावास्मा एतद्ब्रह्मव-
 र्चसेन चोभयंत इन्द्रियं परिगृह्णाति ॥ अग्नेश्च त्वा ब्रह्मणश्च तेजसा
 जुहोमि तेजोदां तेजो मा मां हासीन्माहं तेजो हासिषं स्वाहेन्द्रस्य
 च त्वा क्षत्रस्य चौजसा जुहोम्योजोदामो जो मा मां हासीन्माहमोजो
 हासिषं स्वाहा सूर्यस्य च त्वौषधीनां च वर्चसा जुहोमि वर्चोदां^{११}
 10 वर्चो मा मां हासीन्माहं वर्चो हासिषं स्वाहोय आयुःकारायुष्मा-
 स्त्वं^{१२} तेजस्वान्देवेष्वेधोयुष्मन्तं मां तेजस्वन्तं मनुष्येषु कुर्विन्द्राज-
 स्कारौजस्वास्त्वं^{१३} सहस्वान्देवेष्वेधोयुष्मन्तं मां सहस्वन्तं मनुष्येषु
 कुरु सूर्य भ्राजस्कार भ्राजस्वास्त्वं^{१४} वर्चस्वान्देवेष्वेधि भ्राजस्वन्तं
 मां वर्चस्वन्तं मनुष्येषु कुरु ॥ एते होमा भक्षंकाराश्च भवन्त्येतेषां^{१५}
 15 वैवीर्येण बन्धविश्ववयसा इमांल्लोकानर्वाचश्च पराचश्च प्राजानीताः^{१६}
 सं ह वा अस्मा इमे लोका अर्वाञ्चश्च पराञ्चश्च भान्ति^{१७} य एवं
 वेदं सुप्रज्ञाना वा^{१८} उत इत्थं लोका अमृतत्वा अर्वाञ्चो दुःप्रज्ञाना^{१९}
 एष ह उत्रेवामृतो र्वाच इमांल्लोकान्प्रजानाति रस्यैते^{२०} हूयन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1. 3. 31--33 - Ts 6. 6, 8 (atigrāhyah); Kap. 8. 46. 2 u. 3.

1) So Ben; in H u. Bb ^०दतिपाह्याः 2) Bb प्रत्युत्तब्ध्ये 3) Bb चर्चः; H चर्च

4) M ^०काराः; die Mss. schreiben तं statt त्वं, wie ich corrigiert habe; cf. das Folgende.

5) So Ben; die andern Mss. तं 6) So Ben; die andern Mss. तं 7) Ben ^०भयसा

8) So Ben u. M; in H u. Bb प्रजः; desgl. B, ohne Accent. 9) Bb त्वा 10) So Ben

u. M; dagegen H u. Bb भान्ति ohne Accent. 11) H u. Bb त्वा 12) H u. Bb schieben

hier noch ein वा ein; desgl. B, ohne Accent , 13) Bb तस्मैति

उपा०श्रुपात्रेण पाल्नीवतं गृह्णाति 'प्राणो वा उपा०श्रुः' प्राणेन
 वा 'एतत्प्रयत्ति' प्राणेनोद्यन्त्यथो प्राणानां प्रतिप्रज्ञात्या' अथो यन्म-
 थमं पात्रं युज्यते तदुक्तम' विमुच्यते' प्राणानां गोपीथाय' होता
 वा अद्य प्रातरूपा०श्रुमयजद्यदेत' होता वषट्कार्योद्यत्पुरो ऽकस्तत्पश्चा-
 त्परिहरेत्प्रमायुकः स्यात्तस्मादेवंमभीष्टषट्करोति' पुरो ऽद्यभीत्प्राणो' वा 5
 उपा०श्रुः प्राणादधिप्रजाः प्रजायन्ते यदुपा०श्रुपात्रेण पाल्नीवतं गृह्णा-
 ति' प्रजननायांसन्नो हूयते' ऽसन्ना हि प्रजाः प्रजायन्ते' नानुयजति' यद-
 नुयजेत्प्रजननमपिहत्यादथो समानपात्रौ ऽद्येतौ सौमौ गृह्येते' त-
 स्मान्नानुयजति' मिथुनं वै घृतं च सौमश्च' यत्पाल्नीवतं घृतेन श्रीः
 णाति' मिथुनत्वाय' बृहस्पतिसुतस्य ता इति' ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणो 10
 वै योनेः प्रजापतिः प्रजा असृजत' ब्रह्मणो वा एतद्योनेर्यजमानः प्र-
 जायता इन्द्र' इन्द्रियावता इतीन्द्रियं हि गर्भो' ऽग्राऽइ' पत्नीवा-
 ऽनिति' मिथुनं वा अग्नीच्च पत्नीश्च' सजूस्त्वष्टा सोमं पिबेति'
 त्वष्टा हि रूपाणि विकरोति' घृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सौममग्नन्नेभि
 खलु वा एतं धारयन्ति' यत्पाल्नीवतं घृतेन श्रीणातीन्द्रियेण वा 15
 एतत्पत्नी व्यृधयति' तस्मान्निरिन्द्रिया स्त्री' पुमानिन्द्रियवा' स्तस्मां-
 त्पुमांसः' सभा यन्ति' न स्त्रियो' यदितगन्तसोमाञ्श्रीणीयुर्न पाल्नी-
 वतं' स्त्रियः सभामीयुर्न पुमांसा इन्द्रो वै वृत्रमह' स्तस्य यन्मूर्धा-

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) In H u. Bb. werden hier die letzten Sätze, von 'यदनुयजेत्प्रजननमपिहत्यादथो' u. s. w. bis hierher (श्रीणाति) wörtlich wiederholt. 3) So M; die andern Mss. इन्द्र; s. aber auch 1, 3, 29. 4) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir hinzugefügt; cf. 1, 3, 29. 5) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss.; cf. 1, 3, 29; H u. Bb. पत्नीवानिति; Ben पत्नीवानिति; M पत्नीवानिति. 6) So Ben u. M; die andern Mss. एतां. 7) So im Anschluss an M पुमानिन्द्रियवा' स्तस्मात्पुमांसः; die andern Mss. पुमान्निरिन्द्रियवा' स्तस्मात्पुमांसः

नमुदरुजत्स' द्रोणकलश्री ऽभवत्ततो यः सोमः समस्रवत्स हारियो-
 जनस्तंस्मादेतं^१ द्रोणकलशेन जुहोति^२ योनिर्हृत्स्यैष^३ इन्द्रो वृचं^४ हत्वा
 तस्य यत्कोशो^५ हृदयात्सोमं समसिञ्चत्स हारियोजनो^६ ऽभवत्स इन्द्रो
 ऽमन्यत^७ यदिममसु३र्यं^८ सोमं^९ होषामि तदन्वसुरा आभविष्यन्ति^{१०}
 ५ यन्न होषामि तदन्वभविष्यन्तीति^{११} तं स^{१२} स्थिते प्रहतेषु परिधिष्वजुहो-
 द्यत्स^{१३} स्थिते प्रहतेषु परिधिषु जुहोति^{१४} तत्स्विदुभयमकर्जुहोत्यहं^{१५} स^{१६}-
 स्थिते जुहोत्यतिरिक्तो वा एष ऋत्विजा^{१७} य उच्चेता^{१८} तस्मादेतं न वृ-
 णते^{१९} न वषट्करोत्येष सोमो ऽरेचि^{२०} स वा उच्चेतारमेवाभ्यतिरि-
 च्यन्ते^{२१} ऽध्वर्युर्वै पूर्वान्तोमान्जुहोति^{२२} यदेतमध्वर्युर्जुहुयादाहुतीः स^{२३}-
 ५ मृजेत्समदं कुर्यात्तस्मादेतमुच्चेता जुहोति^{२४} प्रजापतिर्वा एतममन्यत
 सोमं^{२५} होषं^{२६} स्तमग्निब्रवीन्न मयि त्वमेतमसु३र्यं^{२७} सोमं^{२८} होषस्यशृ-
 तमद्वितीयं^{२९} द्वितीयमस्त्विति^{३०} यज्ञानाभिः श्रीणाति^{३१} शृतत्वायांथो
 द्वितीयत्वायांचैता धानां^{३२} यन्न वा अदो देवेभ्यः कामदुधाः कामम-
 दुह तदेता अपिदुदुहे^{३३} तत्पुष्टिमेवैताभिरवरुद्धे^{३४} प्रजापतिर्वा आया-
 ५ यणो^{३५} यदेष्टो ऽतिरिच्यते तस्मादयमतिरिक्तो ऽपरिमित इमाः प्रजा
 अभिपवत^{३६} ऋक्सामे वा इन्द्रस्य हरी^{३७} तयोः परिधय आधानं^{३८} नि-
 राधानाय खलु वा अश्वाय घासमपिदधाति^{३९} यत्स^{४०} स्थिते प्रहतेषु
 परिधिष्वजुहोद्यत्स^{४१} स्थिते^{४२} प्रहतेषु परिधिषु जुहोति निराधानाभ्यामे-
 वाभ्यां घासमपिदधाति^{४३} पशवो वै धानां^{४४} यत्सखादेत्यशून्हि^{४५} स्याद्यन्नं

1) Ben u. M ये 2) So Ben; die andern Mss. हाद्योजनस; diese Form auch Kap. S. 41, 2; dagegen Kâth. 28, 9 हारियोजनः 3) M ये; Bb ये 4) So Ben; die andern Mss. हर्द्योजनो; s. übrigens 1, 3, 30; Kâth. 28, 9 हारियोजनः 5) So Ben; die andern Mss. *सू३र्यं* 6) So Ben u. M; die andern Mss. जुहोत्याह 7) M पूर्वात्स 8) So E-n; die andern Mss. *सू३र्यं* 9) Bb होषस्स 10) Ben *दधति* 11) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent

संखादेदयताः^१ स्युः^२ संहश्य^३ रथ्यै त्वा पौषाय तैत्त्युपवपति^४ तत्स्विदु-
भयमकः^५ पशूनां यत्तै^६ भुञ्जन्त एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 29 u. 30. — TS 6, 5, 8 (pātnivato gṛahāḥ) u. 9 (hānyojanah); Kāth.
28, 8 u. 9; Kap. S. 44, 8 u. 9; 46, 4.

यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय^७स्ते ऽमन्यन्तानेन वै नो ऽन्ये लोक-
मन्वारोह्यन्तीति^८ ते छन्दा^९स्य पश्य^{१०}स्तानि व्यत्यषजन् स्वर्गस्य लो-
कस्याननुकशायै^{११} यच्छन्दा^{१२}सि व्यतिषजति^{१३} लोक^{१४} वा एतच्छन्दा- 5
सि यजमानो भ्रातृव्यस्य मोहयति स्वर्गस्य लोकस्याननुकशायै^{१५}
देवेषु वा अन्यानि^{१६} छन्दा^{१७}स्यासन्नसुरेष्वन्यानि^{१८} कनीया^{१९}सि देवेष्व-
सन्न्याया^{२०}स्य सुरेषु^{२१} ते देवाः कनीयोभि^{२२}छन्दोभिर्ज्याया^{२३}सि छन्दा-
स्य सुराणामवृञ्चत^{२४} यत्कनीयोभि^{२५}छन्दोभिर्ज्याया^{२६}सि छन्दा^{२७}सि वि-
श^{२८}सति लोक^{२९} वा एतच्छन्दा^{३०}सि यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्के^{३१}लो- 10
कमेनमछन्दस्क्रमकानुष्टुभ^{३२} सर्वाणि छन्दा^{३३}स्य भिसंश^{३४}सति वाग्वा
अनुष्टुबानुष्टुभः पुरुषस्तस्मात्पुरुषः सर्वा वाचो वदति^{३५} पशवो वै छ-
न्दा^{३६}सि वागनुष्टुबानुष्टुभः पुरुषो यत्सर्वाणि छन्दा^{३७}सि स^{३८}शस्यानु-
ष्टुभमुत्तमा^{३९} श^{४०}सति तस्मात्पुरुष उपरिष्टादवाचः पशूनन्ति^{४१} सर्वाणि
छन्दा^{४२}सि स^{४३}श^{४४}सति^{४५} प्रजापतिर्वै छन्दा^{४६}सि प्रजापतिमेवाप्नोति^{४७} 15
षडक्षराणि स्तोत्रादतिरिच्यन्ते^{४८} षड्वा ऋतव^{४९} ऋतुष्वेदं प्रतितिष्ठति^{५०} त-
तश्चत्वारि शस्त्रं पुनरुपावर्तन्ते^{५१} चतुष्पदस्तेन पशूनवरुद्धै^{५२} ऽथ वै. ए-

1) So M; die andern Mss. ^०दयताः 2) M ^०संदश्य 3) Ben ^०वसति; in M u. Bb
तैत्त्युपवपति 4) So corrigirt; die Mss. schwanken; M ^०स्त्रानुकशायै; Ben u. H
स्त्रानुच्यायै; desgl. B, ohne Accent; Bb ^०स्त्रानुच्यायै 5) Die Mss. schwanken; M
^०स्त्राननुकशायै; H ^०स्त्राननुच्यायै; desgl. B, ohne Accent; Ben ^०स्त्रानुच्यायै; Bb
^०स्त्रानुच्यायै 6) H स^०श^० 7) So M, H, Bb; die andern Mss. ^०वर्तते.

वातिरिच्येते^१ वै विराजमति सत्यं चानृतं च^२ विराजमेवाप्नो-
ति ॥ ५ ॥

Vgl. TS 6, 6, 11, 5 u. 6 (shoḍaṣagrahaḥ).

प्रजापतिर्वै देवेभ्यो यज्ञान्व्यूकल्पयत्तांसां^३ ऽमन्यतांत्मानमन्तरंगामि-
ति^४ तेषां वा इन्द्रियाणि वीर्याणि पुनः समबृहत्सं षोडश्यूभवद्वेष
५ वै तहोन्द्रो^५ देवानामासीदवमत्तमः^६ शिथिरतमस्तस्मै वा एतं षोड-
शिनं^७ प्रायच्छत्तेनेन्द्रो ऽभवत्ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एवं^८ ऽवद्वा-
नेतं षोडशिनं^९ गृह्णीते^{१०} भवत्यात्मना^{११} परास्य भ्रानृथ्यो भवति^{१२} प्रजा-
पतिर्वै देवेभ्यस्तनूय्यूकल्पयत्तांसां^{१३} या हरिवत्यासीत्तामात्मन्निशेषत्^{१४}
प्रेणा^{१५} यङ्हरिवती पुरोरुग्यहस्य भवति^{१६} यैवास्य हरिवती प्रिया तनू-
१० स्तामाप्नोति^{१७} न षोडशी नाम य३ज्ञो ऽस्तीत्याहुरेथ कस्मात्षोडशीति^{१८}
यत्स्तोत्रेण च शस्त्रेण च संपद्यते तस्मात्षोडशी^{१९} यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं
लोकमायन्तं^{२०} एषां न प्राभवत्तसिन्वा एतं षोडशिनं^{२१} प्रत्ययथू^{२२} स्ते-
नामुं लोकं व्याप्नुव^{२३} स्तदमुष वाव लोकस्य व्याप्तिं षोडशी गृह्यते^{२४}
ऽमुष लोकस्य समष्ट्या^{२५} अग्निष्टोमे राजन्यस्य गृह्णीयादशान्त एन^{२६}
१५ वंजो भूत्या इन्द्रे^{२७} ऽतिरात्रे ब्राह्मणस्य^{२८} वंजो वै षोडशीश्वरो ऽशान्तो
यजमानं हि^{२९} सितो^{३०} रात्रिरेव वंजं^{३१} शमयति^{३२} प्रातःसवने गृह्यस्ते-
जो वै प्रातःसवनं^{३३} तेजस^{३४} एवं वंजं निर्मिमीते^{३५} माध्यंदिने सवने
गृह्या^{३६} औजो वै माध्यंदिनं^{३७} सवनमौजस एवं वंजं निर्मिमीते^{३८} तृ-

1) M °च्यते 2) So M; in Ben तहोन्द्रो; Bb तह इन्द्रो; H त ह इन्द्रो; B ते होन्द्रो
3) Ben u. M °मत्तमः 4) Ben °शीनं 5) Ben °शीनं 6) Die Mss. schwanken;
H u. Bb °मात्तमश्चत्, desgl. B, ohne Accent; M °मात्तमश्चवत्; Ben °मात्तम-
श्चत् (eig. °षति geschrieben, dann corrigirt). 7) So Ben u. M; in H u. Bb ता-
मेवाप्नोति; desgl. B, ohne Accent. 8) M °मायत्स 9) Ben °शीनं 10) Bb तेज

तीयसूवने गृह्यः पशवो वै तृतीयसवनं पशुभ्य एव वज्रं निर्मिमीते
यत्प्रातःसवने गृह्णीयाद्वज्रा उत्तरे सवने अभ्यतिरिच्यते यन्माध्य-
दिने सवने मध्यतो वज्रो निहन्यात्तृतीयसवने गृह्यस्तत्सर्वेषु सवनेषु
गृह्णाति न पूर्वे सवने आर्तिं नृतः पञ्चदशः कार्या वज्रो वै
पञ्चदशो वज्रमेवास्मा आधात्तैन विजिति भूतिं गच्छति षोडशी का- 5
३र्यो यजमानो वै पञ्चदशो वज्रः षोडशी वज्रमेवास्मा आधात्तैन
एनं भूत्यै श्रेष्ठा इन्द्रे सप्तदशः कार्यः प्रजापतिर्वै सप्तदशः प्राजापत्यः
षोडशी स्व एवैन योनौ दधान्यैकविंशः कार्या एकविंशति-
धाम्नी वा अनुष्टुबानुष्टुभः षोडश्येतद्वा अस्यायतनतमं तस्मादेकविंशः
कार्यो मध्यमेऽहस्त्रिराचस्य गृह्यो मध्यमं वा अहस्त्रिराचस्य शि- 11
थिरमंहो द्रविस्ते ऽशिथिरत्वाय चतुर्थेऽहश्चतूराचस्य गृह्यश्चतुर्थं वा
अहश्चतूराचस्य शिथिरमंहो द्रविस्ते ऽशिथिरत्वाय चतुर्थे चतुर्थेऽहन्ही-
नस्य गृह्यश्चतुर्थं चतुर्थं वा अहन्हीनस्य शिथिरमंहो द्रविस्ते ऽशि-
थिरत्वाय न द्विराचैऽवकल्पते वै वा एते छन्दसी गायत्रं च चैष्टुभं
चाँछन्दस्कमनायतनं गृह्णीते ऽनायतनो यजमानो भवत्युत्तरेऽहन्दि- 15
राचस्य गृह्यो राचिमेवायतनमभ्यतिरिच्यते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 3, 34. — TS 6, 6, 11, 1 flg. (shoḍaṣṭagrahaḥ).

अथैषोऽदाभ्यो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्तं ते देवा एतमपश्य-
स्तमगृह्णत तानसुरा नादभुवस्तदाभ्यस्यादाभ्यत्वं नैनं भ्रातृभ्यो द-
भ्योति य एतं गृह्णीते घ्नन्ति वा एतत्सौमं यदभिषुखन्त्येषा वै सौ-

1) Ben °ञ्येति (das Vorhandensein des ° fraglich). 2) So M; die andern Mss. विह्वल्यत. 3) Ben नीतः 4) Bb दधान्यै 5) Ben u. M° चतुर° 6) Ben °हन्हीन 7) So Ben u. M; die andern Mss. °कल्पते 8) So Ben; die andern Mss. राचीम°

मस्यातिमोक्षिणी तनूर्यानेतान० शून्यप्रवृहन्त्येव० वा एतं लोकं० यं-
जमानो ऽन्वतिमुच्यते० वि० वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते०
यदेतान० शून्यपुनरयस्यति० यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय० वृष्ट्यै वा एष
गृह्यते० मरुन्नामानि हि० वर्षति० पर्जन्यो० यत्रैष गृह्यते० ऽग्निः प्रातः
सवनान्यात्वस्मानिति० सवनानि वा एतेन देवा असुराणामवृञ्जत०
सवनान्येवैतेन यजमानो भ्रातृव्यस्य वृद्धे० ऽग्नये त्वा प्रवृहामि गाय-
त्रेण छन्दसेति० छन्दा०सि च वा एतेन देवताश्च० देवा असुराणामवृ-
ञ्जत० छन्दा०सि चैवैतेन देवताश्च यजमानो भ्रातृव्यस्य वृद्धे० चतुरा-
धूनोति० दिशो वा एतेन देवा असुराणामवृञ्जत० दिश एवैतेन यज-
मानो भ्रातृव्यस्य वृद्धे० जीवयहो वा एष सोमस्याहुतस्य० ह्यनभिषुतस्य
गृह्यते० यजुषा च वा आहुत्या च यज्ञः संततो० यद्यजुर्वदन्नाहुतिं जुहोति
यजुषा चैवाहुत्या च यज्ञः संतनोति० देवा वै सोममगृह्णीत० स प्रजा-
पतिरवेद्यो वा इह प्रथमः० सोमं यहीयते स इदं भविष्यतीति० स
एतमगृह्णीत सौ ऽभवद्यो भूतिकामः स्यात्स एतं गृह्णीते० भवति०
५ यदि शक्नोति यहीतुमुभौ भवतो० यदि न शक्नोति यहीतुमुभौ न भ-
वतः० पराचीनेन प्राणता यहीत३व्यः० पराङ् हि स प्राणैः श्रियो ऽन्त-
मगच्छदपानता यहीतव्यो० ऽपानं० हि स तमगृह्णीत० प्राण्यापान्याव्य-
वानता० यहीतव्यो० ऽव्यवानं० हि स तमगृह्णीत० यद्यवानेत्प्राणा-
न्विच्छिन्द्याद्यदि व्यवानेज्जिरण्येनापिदध्यादमृतं० वै हिरण्यममृतेनैव
१० प्राणान्त्संदधाति० सकृदभिषुणोति० सकृद्गृह्णात्येको वै प्रजापतिः० प्र-
जापतिमेवाप्नोति० चतुःसंक्तिना यहीत३व्यश्चतुःसंक्तिना वा एतं

1) So Ben u. M; die andern Mss. एतन्नोक्तं 2) In H u. Bb वर्षति ohne Accent.
3) देवताश्च Akht in Ben. 4) Ben धूनोति 5) M हतस्य 6) So Ben; in M, H u. Bb
०त३व्यो पानं 7) M प्राण्यापान्या 8) H u. Bb ०तव्यो व्यवानं 9) M प्राणात्सं

प्रजापतिगृह्णीतं सं सर्वासु दिक्ष्वर्धोत्सं सर्वासु दिक्ष्वर्धोति य
 एवं विद्वानेतं चतुःसक्तिना गृह्णीते ऽपो वै सौमस्य रसः प्र-
 विष्टः सौममपां रसो यथा वा इदं गावौ संजग्माने अन्यान्यां
 हतं एवं वा एतौ संजग्माना अश्वयो ऽन्यस्येन्द्रियं वीर्यं विनिर्हे-
 तस्तयोर्वा एष रसो यदधि-यदधा जुहोति स्वेनैवैनौ रसेन शम- 5
 यति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 36. - TS 6, 6, 9 (adābhyah) u. 10 (amṣugrahaḥ).

कृष्णगीर्षामेयो मेधी सारस्वती बभ्रुः सौम्यः श्यामः पौष्णः शि-
 तिपृष्ठो बार्हस्पत्यः पिशङ्गो वैश्वदेवो वृष्णिरेन्द्रः कल्माषो मारुतः
 संहिते एन्द्राश्वो ऽधोरामः सावित्रः पैत्वो वारुणः प्रजापतिः प्र-
 जाः सृष्ट्वा रिरिचानो ऽमन्यत सं एतामेकादशिनीमपश्यत्तयात्मानमा-
 प्रीणीत यज्ञो वै प्रजापतिस्तद्य एवं विद्वानेतामेकादशिनीं विब- 10
 धीते यदेवास्यात्मन ऊनं तदाप्रीणीते प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरि-
 चानो ऽमन्यत सं एतानीन्द्रियाणि वीर्याण्यपश्यत्तानि द्वन्द्वमात्मा-
 नमभिसंमबधीतात्मागेयो वाक्सरस्वतीन्द्रियं सौमो वाचं चैवै-
 न्द्रियं चात्मानमभिसंमबधीत पुष्टिः पौष्णो ब्रह्म बृहस्पतिः पुष्टिं
 चैव ब्रह्म चात्मानमभिसंमबधीत बलं विश्वे देवा वीर्यमिन्द्रो 15
 बलं चैव वीर्यं चात्मानमभिसंमबधीतौजी मरुतः संह इन्द्राग्नी ओ-
 जश्चैव सहश्चात्मानमभिसंमबधीत प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय
 वारुण आग्नेयाय सर्वा उपबध्यन्ते ऽग्निर्वै सर्वा देवताः सर्वाभ्य
 एवं देवताभ्या उपबध्यन्ते मिथुनत्वायैव सारस्वत्यैथ यत्सौम्यः सौ-

1) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben दिक्ष्वर्धोति; M दिक्ष्व, चधोति;
 H u. Bb दिक्ष्वी चधोति; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben ऊनं; H u. Bb जुनं

मो वै रेतोधा रेतो ऽस्मिन्दधात्यंथ यंत्यौष्णः प्रजननं वै पूषा प्रज-
 ननाय ब्रह्म बृहस्पतिर्वैश्वदेवीरिमाः प्रजा ब्रह्म वा एतत्पुरस्तादासां
 प्रजानामत्यौहीदंथो ब्रह्मण एवैमाः प्रजा अनुकाः करोति क्षत्रमिन्द्रो
 विष्मरुतो विश्व वा एतत्क्षत्राय नियुनक्त्यंथो विश्वमेव क्षत्राया-
 ५ नुकां करोत्यौज इन्द्रायौ ओजसा वा एतद्विशं क्षत्राय परिगृह्णात्यां-
 लब्ध आग्नेयं आलब्ध ऐन्द्रो ऽथैष ऐन्द्राम् आलभ्यते ब्रह्म चैव क्षत्रं
 च सयुजा अकर्षेदग्निश्चेन्द्रश्च भूयिष्ठभाजौ देवतानां तस्माद्वाह्यणश्च
 राजा च भूयिष्ठभाजौ मनुष्याणां प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय
 वारुणः समुद्रो वै वरुणो दक्षिणां समुद्रो यद्वारुणो दक्षिणार्धं आ-
 १० लभ्यते यजमानस्य निर्वरुणत्वयैतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

मुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।

अनुक्षरन्ति काकुद सूर्य सुषिरामिव ॥

इति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 6, 5 (paçvekâdaçini).

ये देवानां बलपतयस्तेभ्यो दक्षिणार्धं आलभ्यन्ते तस्मात्प्रजा
 १५ दक्षिणाभिजयन्तीर्यन्ति यदाग्नेयः सौम्यो बार्हस्पत्यस्ते सार्धंमालभ्य-
 न्ता ओज एवैतत्संधीयते यदाग्नेयश्च बार्हस्पत्यश्च सौम्यमभितस्तेजसा
 च वावांसा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयंत इन्द्रियं परिगृह्णात्यैकादश वा
 एतेषां पशूनां देवता मेधी सारस्वती देवतानां द्वादशी यदेषातिरि-
 च्यते तस्मात्स्त्रियः पुंसो ऽतिरिच्यन्ते ऽथ द्वे एकस्य रश्ने द्वे एकस्य
 २० तस्मात्स्त्रियं जातां परास्यन्ति न पुमांसमंथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते यं

वा अमुमिन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरत्स चेधाभवद्यदयं तेजा आसीत्स
 स्फ्योः^१ ऽभवद्यन्मध्यं स रथो यज्जघनं स यूपः स्फ्येन परिलिखति
 रथाक्षेण विमिमीते यूपो भवति वज्र एवैष संभियत एतावती वा
 इयं पृथिवी यावती वैदिर्वज्र एकादशिनी तिरश्चीं मिनोति वज्रेण
 वा एतदिमां जयति दक्षिणत उन्नता मेतव्या देवयजनस्य रूपमथो^५
 वज्रं वा एतद्यजमानो भ्रातृव्यायोऽश्रयति चयो मध्यतः समा मे-
 तव्याः समत्वाय समं हि पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते पशुभिरेवैनं स-
 म्यञ्च दधाति यं कामयेत पितृलोकं ऋधुयादिति तस्योपरसंमितां
 मिनुयात्पितृलोकं एवं ऋधोत्यथ यं कामयेत मनुष्यलोकं ऋधुया-
 दिति तस्य मध्यसंमितां मिनुयान्मनुष्यलोकं एवं ऋधोत्यथ यं का-
 मयेत देवलोकं ऋधुयादिति तस्य चषालसंमितां मिनुयाद्देवलोकं
 एवं ऋधोति तासां वं एषां समृद्धतमा यां चषालसंमितां तस्मा-
 च्चषालसंमिता मेतव्या समृद्धत्वाय यस्य पश्चादुपस्थः पुरस्तान्निर्णतं
 तं मिनुयाद्यं कामयेत भ्रातृव्याय लोकं कुर्याद्यजमानं निर्वाधेतेति
 भ्रातृव्यायैव लोकं करोति यजमानं निर्वाधेते^१ ऽथ यस्य पुरस्तादु-
 पस्थः पश्चान्निर्णतं तं मिनुयाद्यं कामयेत^२ यजमानाय लोकं कुर्या-
 द्भ्रातृव्यं निर्वाधेतेति यजमानायैव लोकं करोति भ्रातृव्यं निर्वाधेते
 सर्वे ऽग्निष्ठाः काऽर्या यां अग्निष्ठा अश्रयस्ता अग्निष्ठाः काऽर्यास्तेन
 सर्वे ऽग्निष्ठा अथ यदग्निष्ठादधि रशना विह्रियन्ते तेन सर्वे ऽग्निष्ठा
 नाना वा एतेषां पशवो नाना देवता अथ य एष द्वादशो यजमान^२

1) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 2) M (n. Bl.) यं कामं कामयेत 3) So corrigirt; Ben विह्रियन्ते; desgl. M, ohne Accent; in II u. Bb विह्रियन्ते; B विह्रियन्ते.

एवैतस्य पशुंर्यदस्यै पशुं न निर्दिशेत्तत्रमायुको यजमानः स्याद्यं
 द्विधात्तं ब्रूयात् ॥ असौ ते पशुः ॥ इति तमेवास्यै पशुं निर्दिशति
 प्रमायुको भवति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुत्र-
 मिन्द्रवज्रेणाभिनिदधामि ॥ इत्यभिनिदध्यादिन्द्रवज्रेणैवैनमभिनिद-
 5 धाति प्रमायुको भवत्यथो द्वादशस्यैवैष मासो ऽवरुद्धै ॥ ९ ॥

Vgl. TS 6, 6. 1 (yupākādaṇi).

॥ इति खिलकारुडे सप्तमः प्रपाठकः ॥

मनोर्व पांचाण्यासंस्तेषां समाहन्यमानानां यावन्तो ऽसुरा
 उपाशृण्वंस्तावन्तस्तदहर्नाभवन्नेथ वा एतौ तर्ह्यसुराणां ब्राह्मणा
 आस्तां तृष्टावरुची तां अब्रुवश्चिकित्सतं ना इति तां अब्रूतां
 मनो यज्वा वै अद्वादेवो ऽसीमानि नौ पांचाणि देहीति तानि वा
 10 आभ्यामददात्तान्यग्निना समक्षापयतां तान्ज्वालानृषभः समलेट्
 तं सा मेनिरेवपद्यतं तस्य रुवतो यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्वंस्ता-
 वन्तस्तदहर्नाभवंस्तां अब्रूतां मनो यज्वा वै अद्वादेवो ऽस्येनेन त्व

1) M (n. Bl.) पशु 2) Die Mss. schwanken; Ben ०शेतत्प्र०; M ०शेत् । प्र०; H u. Bb ०शेतं प्र०; desgl. B. ohne Accent. 3) So Ben u. M; die andern Mss. ०दधाति

4) Das इति fehlt in den Mss. 5) So Ben u. Bb; in H ohne Accent; M n. Bl. ohne Accent. 6) So Ben; desgl. M, ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. विष्टावरुची;

(f. विष्टावरुची (sic) असुरब्रह्मा Kāth. in Ind. St. 3, 461 flg.; Kap. S. 46, 4 त्वष्टाव-
 रुची 7) M, n. Bl. जीकित्सतत्ता 8) Die Mss. schreiben तां ज्व 9) Ben मेनीर०

10) H अब्रूतां

ऋषभेण याजयावेति¹ तेन वा एनमयाजयतां² तस्य श्रोणिमनवत्ता³
 सुपर्ण उदमघ्नात्सा मनाद्या⁴ उपस्थमापद्यत⁵ तां सा मेनिरन्वपद्यत⁶
 तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाश्रूय⁷ स्तावन्तस्तदहर्नाभव⁸ स्ता⁹
 अब्रूतां मनो यज्वा वै अद्वादेवो ऽस्येनया त्वा पन्त्या याजयावेति¹⁰
 तां प्रोक्ष्य¹¹ पर्ययिं कृत्वेध्मावर्हि¹² रक्षिता¹³ स इन्द्रो ऽवेदिमे वै ते असु-
 रमाये मनुं पन्त्या व्यर्थयता इति¹⁴ तमिन्द्रो¹⁵ ब्राह्मणो ब्रुवाण उपेतो
 ऽब्रवीन्मनो यज्वा वै अद्वादेवो ऽसि याजयानि त्वा कतमस्त्वमसि
 ब्राह्मणः ॥

किं ब्राह्मणस्य पितरं किमु पृच्छसि मातरम् ।

श्रुतं चेदस्मिन्वेद्य¹ स पिता स पितामहः ॥

केनेत्याभ्यां ब्राह्मणाभ्यामितीशे ऽहं ब्राह्मणयोरिति शिष हीत्यब्रवी-
 दतिथिपतिर्वावातिथीनामीष्टा इति² स द्वितीया³ वेदिमुडनुमुपा-
 पद्यत⁴ ता इध्मावर्हि⁵ र्विभ्रता ऐतां⁶ तां अब्रूतां⁷ किमिदं करोषीतीमं
 मनु⁸ याजयिष्यामीति⁹ केनेति¹⁰ युवाभ्यामिति¹¹ तां अवित्तामिन्द्रो¹²
 वावेति¹³ तौ न्यस्येध्मावर्हिः फलायेतां¹⁴ तौ यदधावतां परस्तादेवेन्द्रः
 प्रत्यैत¹⁵ ॥ तौ वृशश्चैवाषश्चाभवतां¹⁶ तद्वृशस्य¹⁷ चैवाषस्य¹⁸ च जन्म¹⁹

1) Bb याजयावेति 2) Ben श्रोणी^०; M (n. Bl.) नवता^० 3) H u. Bb मानाद्या
 4) Ben मेनिर^० 5) M भवन्ता 6) M (n. Bl.) याजयति 7) Ben प्रोक्ष 8) So
 Ben u. M; die andern Mss. तामिन्द्रो 9) H u. Bb वेद्यः 10) So corrigirt; Ben
 ऐतां; M ऐता; H ऐतां; desgl. B, ohne Accent; Bb ऐतां 11) H अवित्ता^० 12) Bb
 पन्त्याये 13) So M; Ben प्रत्यै; H u. Bb पत्यै; desgl. B, ohne Accent. 14) So M;
 so auch Ben; dann aber über dem ष ein क als Correctur gesetzt. Kap. S. 46, 1
 रिषय यवाषय; auch Kāth. 30, 1 यवाषय; cf. येवाष im Pet. W.; H u. Bb चैवाषय^०;
 desgl. 43, ohne Accent. 15) Bb वृशस्य 16) So Ben चैवाषय, aber über dem ष
 später als Correctur ein क gesetzt. In M eigentlich auch चैवाष^० geschrieben; dann
 aber das ष del. u. ख geschrieben; H u. Bb चैवाषय; desgl. B, ohne Accent.

सं मंनुरिन्द्रमब्रवीत्सं मे यज्ञं^७ स्थापय मा मे यज्ञो विकृष्टो भूदि-
ति^८ सो ऽब्रवीद्यत्काम एतामालब्धाः सं ते कामः समृध्यतामर्थोत्सृ-
जति^९ तां^{१०} वा उदसृजत्तदृष्ट्या एवं पाल्नीवतस्त्वाष्ट्रः स्यात्त्वाष्ट्रा हि
पशवो^{११} ऽवाचीनं नाभ्याः कार्यो^{१२} ऽवाचीनं^{१३} हि नाभ्याः स्त्रिया वी-
५ र्यवद्वैवद्विनाति^{१४} वा एकादशिनी यज्ञं^{१५} यत्पाल्नीवतः^{१६} प्रत्युत्तथ्यै ॥१॥

Vgl. TS 6, 6, 6 (pātnivatapaṇah); Kap. 8, 16, 4.

अमुष्मिन्वै लोके यजमानो बुभूक्षत्यमुष खलुं वा आदित्यस्यासौ
लोको^१ यत्सौरीभ्यां जुहोत्यमुष्मिन्वा एतल्लोके^२ यजमानो भवति
द्वाभ्यां जुहोति^३ द्विपाद्यजमानः^४ प्रतिष्ठित्यै^५ हिरण्यमवधाय जुहोति^६
हिरण्यज्योतिषमेवैनं^७ स्वर्गं लोकं गमयति^८ बडैन जुहोति^९ दक्षिणा-
१० नां^{१०} वा एषो ऽन्वारम्भो^{११} द्वां गच्छ स्वर्गं ह्येतुं^{१२} इरति^{१३} स्वर्गस्य लोकस्य
समष्ट्यै^{१४} रूपं^{१५} वो रूपेणाऽभ्येमीति^{१६} रूपं^{१७} हिरण्यं^{१८} रूपं पशवस्तुथो^{१९} वो
विश्ववेदा विभजत्वित्येष वै तुथो^{२०} विश्ववेदा यदग्निरेष वै तं^{२१} वेद यो
दक्षिणीयो^{२२} यो ऽदक्षिणीयं^{२३} एतत्ते अग्ने राध एति सोमच्युतमित्य-
ग्नीधे^{२४} वा एतद्दीयते^{२५} तत्सोमश्चावयति^{२६} तन्मित्रस्य पथा नयेत्येष वै
१५ मित्रस्य पन्था यद्यज्ञं^{२७} आपेय्याग्नीध्रे जुहोत्यामेयं^{२८} ह्याग्नीध्रं^{२९} वारुण्यां
द्वितीयया^{३०} यद्यन्नो वा रथो वा दीयते वारुणं^{३१} हि तद्वत्तस्य पथा प्रे-
तैत्येष वा ऋतस्य पन्था यद्यज्ञं^{३२} चन्द्रदक्षिणा इति^{३३} चन्द्रं^{३४} हि दीयते^{३५}
ब्राह्मणमद्य ऋध्यासं पितृमन्तं^{३६} पैतृमत्यमित्येष वै ब्राह्मणः पितृमा-
न्यैतृमत्यो यं आर्षेयः शुश्रुवानं^{३७} सुधातुदक्षिणमिति^{३८} सुधात्वेवास्य यज्ञं

* 1) M होर्यावह 2) So corrigirt; die Mss. एतं लोके 3) Ben तुष्टो वो 4) So M; in Ben ह्यो दक्षिणीयः; H. u. Bb ह्यो दक्षिणीय 5) So Ben; die andern Mss. ऋग्नीध्रे 6) M शुश्रुवानं; Bb शुक्रवानं

दधाति^१ वि स्वः पश्य^२ उच्यन्तरिक्षमित्यदं^३ एवं प्राण्य वदति^४ यतस्व
 सदस्वैरित्ययतीयन्ति वा एतं एतस्मै ददत^५ ईश्वरा ब्राह्मणाः सो-
 मपांश्चक्षुषापहन्तोस्तानेव^६ शमयत्यसंद्राता मधुमतीर्देवचां गच्छत^७
 प्रदातारमाविंशतेति^८ तथा हैनममुं चागच्छन्ति बहुमर्या^९ यज्ञकुणपी-
 ति ह स्माह यज्ञवचा^{१०} राजस्तन्वायनः^{११} प्र वा इतो मनुष्या दक्षिणा-
 ष्वावयन्ति^{१२} नामुच गच्छन्तीति^{१३} यदाहानवहायास्मान्देवयानेन यथा
 सुकृतां लोके सीदत^{१४} तत्रः सः स्मृतमिति^{१५} तथा हैनमिह चामुच चा-
 गच्छन्ति ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1* (dākṣiṇāni); Kap. S. 44, 4.

घ्नन्ति^१ वा एतत्सोमं यदभिषृण्वन्ति^२ यज्ञं वा एतद् घ्नन्ति^३ यद्-
 क्षिणा दीयन्ते यज्ञं वा एतद्दक्षयन्ति^४ तद्दक्षिणानां दक्षिणात्वं^५ य-
 त्दक्षयन्ति^६ स्वर्गो वै लोको माध्यंदिनं संवनं^७ यन्माध्यंदिने संवने
 दक्षिणा दीयन्ते^८ स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै^९ बहु देयं^{१०} सेतुं वा एत-
 त्कुरुते^{११} स्वर्गस्य लोकस्य संमध्यै^{१२} हिरण्यं हस्ते भवत्यथ नयति^{१३} सत्यं^{१४}
 वै हिरण्यं^{१५} सत्येनैवैना नयत्यग्रेण गार्हपत्यं^{१६} जघनेन सदस्तो उदीची-
 रुत्सृजन्यन्तरा चात्वालं चाग्नीध्रं चै^{१७} तेन वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोकं^{१८}
 मायंस्तमेवैनाः पन्थामपिनयति^{१९} द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोतीमां तेना-
 क्रमत^{२०} आग्नेय्याग्नीध्रे^{२१} ऽन्तरिक्षं तेनाथ यद्दक्षिणा दीयन्ते^{२२} स्वर्गं तेन
 लोकमग्नीध्रे^{२३} ऽये ददाति^{२४} यज्ञमुखं वा अग्नीध्रं यज्ञमुखमेवं नापाराङ्मो
 अग्निर्वै सर्वा देवता^{२५} देवता एवास्य तयाभीष्टाः प्रीता भवन्ति^{२६} ब्रह्मणे

1) So corrigirt (cf. 1, 3, 37); in Ben स्वः पश्य; M स्वः पश्य; H u. Bb यः पश्य;
 degl. B, ohne Accent. 2) Ben यत्प 3) M यतो स्वानेव 4) Die Mss. बहुमर्या;
 Bb बहुयर्थ 5) Bb यज्ञवत्ता 6) NB. fast dieses ganze 3. Capitel ist in Bb ohne
 Accente. 7) Von hier bis zum folgenden लोकस्य in H u. Bb doppelt; 8) Bb
 क्रमत 9) Ben दीयते

ददाति^१ प्राजापत्यो^२ वै ब्रह्मा^३ प्रजापतिमेव तया प्रीणान्यृत्विग्भ्यो
 ददाति^४ होवा^५ एवं तया प्रीणाति^६ या^७ सदस्येभ्यो ददाति सोमपीथं
 तया निष्क्रीणीते^८ यामार्षेयाय शुश्रुवुषे^९ ददाति छन्दा^{१०}सि तया प्री-
 णाति^{११} न हि तस्मादर्हन्ति^{१२} सोमपीथं निष्क्रीय^{१३} यामार्षेयाय शुश्रु-
 ५ वुषे^{१४} ददाति देवलोकं तया ऋधोति^{१५} यामनार्षेयाय शुश्रुवुषे मनु-
 ष्यलोकं तया यामप्रसृप्राय^{१६} ददाति वनस्पतयस्तया प्रथन्ते^{१७} या^{१८} याच-
 मानाय ददाति भ्रातृव्यं तया जिन्वति^{१९} यां भीषा^{२०} क्षत्रं^{२१} तया ब्रह्मा-
 त्ति^{२२} यां प्रतिनुदते सा व्याघ्री दक्षिणा^{२३} यज्ञां पुनः प्रतिगृह्णीयाद्वा-
 ष्येनं^{२४} भूतां प्रविनीयादय्यया^{२५} सह प्रतिगृह्णा^{२६} तथा हैनं न प्रविना-
 १० ति^{२७} यदजं ददात्याग्नेयो^{२८} वा अ३जो^{२९} ऽग्नेरेव तेन प्रियं^{३०} धामोपैति^{३१}
 यदवि^{३२} ददात्य३यन्तेनापजयति^{३३} यज्ञां ददाति वैश्वदेवी गौ^{३४} विवैश्वेषां
 देवानां तया प्रियं^{३५} धामोपैति^{३६} यज्ञांसो ददाति सर्वदेव३त्य^{३७} वै वा-
 सो देवता एवास्य तेनाभीष्टा^{३८} प्रीता भवन्ति यत्कृताचं ददाति
 मा^{३९}सं तेन निष्क्रीणीते^{४०} यदनो वा रथ^{४१} वा शरीरं तेन यद्विराणं द-
 १५ दात्यायुस्तेन वर्षीयः कुरुते^{४२} यदश्वं ददाति प्राजापत्यो^{४३} वा अश्वः^{४४} प्र-
 जापतेरेव तेन प्रियं^{४५} धामोपैत्यथो अमुषादित्यस्य लोकं जयत्य-
 न्ततः प्रतिहर्चं देय^{४६} रौद्रो वै प्रतिहर्ता^{४७} यन्मध्यतः प्रतिहर्चं दद्यान्म-

1) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); Ben शुश्रुवुषे; die andern Mss. शुश्रुयुषे 2) Bb
 •दर्हति 3) Ben शुश्रुवुषे; Bb शुश्रुयुषे 4) So betont H; in Ben •मनार्षेयाय 5) Ben
 •सृष्ट्वाय 6) H जिन्वति 7) H u. Bb भीषा 8) Bb क्षत्रं 9) In Ben eig. ब्रह्मात्ति
 geschrieben, dann ब्रह्मात्ति 10) So Ben; in H u. Bb व्याघ्रीयेनं; desgl. M (u. Bl.)
 u. B, ohne Accent. 11) So Ben u. M; in H, Bb u. B •क्लिनीयाद् 12) Bb ह्यीना-
 ति 13) M u. B प्रियं; Bb मीयं 14) H •मोपैति 15) M यदव्यं; H यदवि 16) Ben
 •यति 17) Ben u. H प्रियं; desgl. B, ohne Accent. 18) Ben •मोपैति 19) Ben
 तयाभीष्टा; M एवास्तेना 20) Ben प्रीयं

ध्यतो रुद्रमन्ववनयेत्तस्मादन्ततः^१ प्रतिहर्षे दैय^२ स्वर्भानुर्वा आसुरः
सूर्ये तमेसाविध्यत्तमचिरन्वपश्यद्यदावेयाय हिरण्यं ददाति तम एवा-
पहते^३ ऽथो ज्योतिरुपरिष्ठाहधाति^४ स्वर्गस्य लोकस्यानुक्शत्यै^५ ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dākṣhināni); Kap. S. 44, 4 u. 5.

विश्वरूपो वा एतत्त्वाष्ट्रो यज्ञस्य व्यृद्धममन्यत^१ यद्वक्सीमै व्युद्येतै स
एतान्यपश्यद्यज्ञस्य^२ निष्कृत्यै^३ यदेवात्र यज्ञस्य व्यृद्धं तस्यैतानि निष्कृ-^५
त्यै हूयन्ते षडृग्याणि^४ भवन्ति षड्वा ऋतव^५ ऋतुष्वेव प्रतिष्ठति^६ वी-
णि यजू^७षि वीणि वै^८ संवनानि संवनान्येवाप्नोति^९ नवैतानि^{१०} समिष्ट-
यजू^{११}षि जुहोति^{१२} नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते^{१३} तन्नव^{१४} नव प्राणाः प्रा-
णानेवात्मन्वत्त^{१५} ऊर्ध्वस्तिष्ठन्जुहोत्यूर्ध्वो^{१६} हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो^{१७} यं द्विषा-
त्तस्य तूष्णीं^{१८} तिष्ठन्जुहुयात्प्राणानस्यान्तरेति^{१९} संततं जुहोति^{२०} प्राणाना^{२१}
संतत्या^{२२} अविच्छिन्दन्जुहोति^{२३} प्राणानामविच्छेदाय^{२४} यद्विच्छिन्द्यात्प्राणा-
न्विच्छिन्द्याद्यं द्विषात्तस्य विच्छिन्द्यात्प्राणानस्य विच्छिनत्ति^{२५} समानेन
वियाहं जुहोति^{२६} समानां इहीमे प्राणा^{२७} यज्ञस्य वा एतां आणी^{२८} एतौ
वै विश्वामित्रो यज्ञस्याणी अपश्यत्तद्यज्ञस्यैवाता आणी^{२९} क्रियेते^{३०} यतो
यज्ञ आदीयते^{३१} तत्पुनर्निधेया^{३२} इति ह स्माह भरद्वाजो^{३३} यतो वा एतद्यज्ञ^{३४}
आदीयते तत्पुनर्निधेयते^{३५} ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 38. — TS 6, 6, 2 (samishṭayajuly).

1) H u. Bb °वज्येत 2) So corrigirt; Ben u. B च्यात्यै; H u. Bb °त्वात्यै; M (u. Bl.) °व्यात्यै 3) Bb एवायं 4) Die Mss. schwanken; Ben षडृग्यानि; in M eigentlich षडि ऋग्याणि geschrieben, in ऋग्याणि corrigirt; H u. Bb षडरिग्याणि; B षड् रिग्याणि 5) So Ben u. M: in H, Bb u. B fehlt das वै 6) II न वै तानि. 7) H u. Bb आणी 8) So Ben; die andern Mss. क्रियते 9) II u. Bb किन्ते.

पञ्चसवनो^१ वै यज्ञस्त्रीणि संवनान्यवभृथो^२ ऽनूब३न्ध्या^४ संवनानां
 पञ्चमी^५ पाङ्क्तो यज्ञो^६ यावानेव यज्ञस्तमालब्ध^७ यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते
 तद्वरुणो गृह्णात्यतिरक्त^८ वा एतद्वयस्य यद्वहजीपो^९ ऽधिषवणमधिष-
 वणे^{१०} तस्मात्तेनावभृथमभ्यवयन्त्य३पो^{११} ऽभ्यवयन्त्यापो हि वरुणः^{१२}
 स्थावरा अभ्यवयन्ति^{१३} ता हि साक्षाद्वरुणो^{१४} यद्वहन्तीरभ्यवेयुः पशून्नि-
 र्वहेयुरथ यन्स्थावरा अभ्यवयन्ति^{१५} पशूनामनिर्वाहायापो वै वरुणो^{१६}
 वातो वरुणो^{१७} यदुदञ्चो ऽवभृथमभ्यवेयुरभीपतः प्रजा वरुणो गृह्णी-
 यादथ यद्वक्षिणावभृथमभ्यवयन्ति यजमानस्य निर्वरुणत्वायोरो^{१८} हि
 राजा वरुणश्चकार^{१९} ति चात्वालात्मयन्तो वदन्येष^{२०} वा अपरिपरः
 10 पन्था अरक्षस्यो येनासा आदित्य एत्यमुष वा एतदादित्यस्य पथ
 इति^{२१} शतं ते राजन्भिषजः सहस्रमित्यपः परादृश्य^{२२} वदन्यपो वा एत-
 द्भूषन्ति^{२३} पूताभिराभिः पूताश्चरन्त्येककपाला भवन्ति^{२४} न वै पुरुषः
 कपालैराथ^{२५} एकधैवैनमाप्नोत्यथो एका वा इयमेस्यामेव प्रतितिष्ठति^{२६}
 तृणं प्रास्य जुहोत्यग्निमित्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो^{२७} ऽध्वर्युः स्याद्यदना-
 5 यत्तने जुहुयादपवर्हिषः प्रयाजान्यजति^{२८} प्रजा वै बर्हिः^{२९} प्रजा एव
 मृत्योर्ऋतृजत्याज्यभागौ यजति^{३०} यज्ञतायै^{३१} वरुण^{३२} यजति^{३३} निर्वरुणता-
 या^{३४} अग्नीवरुणौ^{३५} यजत्युभयंत एवैनं^{३६} वरुणान्मुञ्चति^{३७} नानुयाजान्य-
 जति^{३८} न संस्थापयन्त्यतिरिक्तमिव हि तन्मन्यन्ते^{३९} समूद्रे ते हृदयम-

1) So corrigirt; die Mss. पञ्चसवनो 2) H u. Bb. अभृथो 3) Ben u. M. नूबं cf. 4, 8, 6. 4) H u. Bb. तेनावभृथमभ्यं 5) H u. Bb. वरुणो 6) M. प्रयती यत्तिष 7) So M: desgl. B, ohne Accent; H u. Bb. पथ इति; Ben. पथति 8) So M, H u. Bb; in Ben. परा दृश्य 9) So Ben u. M; in B. भूयता; in H u. Bb. भूयति 10) So M; die andern Mss. कपालो भवति 11) Vgl. Pā. 6. 3, 27; auch TS 6, 6, 3, 3; in Ben u. M. steht अपिधं र्णा 12) In H. यजति ohne Accent. 13) So Ben u. M; die andern Mss. मन्यते

३प्स्वन्तरिति सह सुचोपमारयति यदेवात्र क्रूरं क्रियते तज्जमय-
 न्यवभृथ निचुङ्कुणेत्यवभृथ एवास्यैष ततो य ऋजीष उत्प्लवते तं
 भक्षयन्ति सोमपीथमिव हि तन्मन्यन्ते वरुणो वा ऋजीषो यद्भ-
 क्षयेद्वरुणमात्मन्यञ्जीत तद्ग्राहुर्भक्षयितव्यमेव पशवो वा ऋजीषः
 पशूनेवात्मन्यङ्गा इति विचृत्तो वरुणस्य पाशा इति वरुणपाशमेव
 विंथति प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशा इति वरुणपाशमेव प्रत्यस्यति न-
 मो वरुणस्य पाशायेति वरुणपाशायैव नमो ऽकरंङ्गिरसो वा उ-
 त्तिष्ठतो रक्षास्यनूदतिष्ठस्तान्वा एतेन बृहस्पतिरन्ववै तैर्नैभ्यो र-
 क्षास्यपाह्न्येतेनान्ववैति रक्षसामपहत्यै यदूर्ध्वस्तोभं तेन बार्ह-
 स्पत्यमथ यत्तिस्तोभं चयो वा इमे लोका एभ्यो वा एतल्लोकैभ्यो ॥
 यज्ञाद्रक्षास्यपहन्ति यदतिछन्दसा सर्वाणि वै छन्दास्यतिछन्दाः स-
 र्वर्वा एतच्छन्दोभिर्यज्ञाद्रक्षास्यपहन्ति यदामेय्यामिवै सर्वा देवताः
 सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षास्यपह्न्येऽपो ऽभ्यवयन्त्यापो वै
 रक्षोभीरेपो रक्षासि न तरन्ति रक्षसामपहत्या अनपेक्षमाणा आ-
 यन्ति वरुणस्यानन्ववायाय परोगोष्ठं मार्जयन्ते परोगोष्ठमेव वरुणं ॥
 निरवदयन्ता एधो ऽस्येधिषीमहीति निर्वरुणा एव भूत्वैधितुमुपय-
 न्ति समिदसि समेधिषीमहीति समिद्धा एव ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 39. — TS 6, 6, 3 (avabhr̥tbaḥ); Kap. 8. 45, 5.

यः कामयेत सर्वो मे यज्ञः स्यात्सरसा इति स एतांस्तिष्ठो वशा
 आलभेत यज्ञस्य सर्वत्वायाथो सरसत्वाय वैश्वदेवी मध्यत आलभेत
 रेतो वा एतन्मध्यतो दधाति मध्यतो हि रेतो ऽनिरुक्त्या प्रचरन्त्य-

1) Bb ०यति 2) So corrigirt; die Mss. एतं लोकैभ्यो 3) M अनपेक्षमाणा 4) Ben
 ०यन्तो

निरुक्तमिव^१ हि रेतो^२ यातयाम^३ वा एतस्य^४ देवताश्च ब्रह्म च^५ यद्वै-
 श्वदेवी च बार्हस्पत्या च वशे भवतो^६ देवतानां च ब्रह्मणश्चायातया-
 मत्वाय^७ दुग्धानि वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि भवन्ति^८ छन्द-
 स्येव^९ रसं दधाति^{१०} बार्हस्पत्यामन्तत आलभेत^{११} ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्म-
 ५ णि^{१२} वा एतदन्ततो यज्ञस्य यजमानः प्रतितिष्ठति^{१३} यद्वै यज्ञः संतिष्ठते
 मित्रो ऽस्य स्विष्ट^{१४} युवते^{१५} वरुणो दुरिष्ट^{१६} यन्मैत्रावरुणयूनव^{१७} अथा
 भवति मित्रेण वा एतन्मित्राद्यज्ञस्य स्विष्टं मुञ्चति^{१८} वरुणेन वरुणा-
 दुरिष्टमुभयत एनं मुक्त्वा यजमानाय प्रयच्छति^{१९} यथा वै लाङ्गलेनोर्वरां
 प्रभिन्दन्त्येवमुक्थामदानि यज्ञं प्रभिन्दन्ति^{२०} यथा मत्पृमन्ववास्यत्येव-
 ० मेषा यज्ञस्य^{२१} यद्वृष्टु^{२२} यद्वृःशस्त^{२३} यद्विलोमं^{२४} तदेतया^{२५} कल्पयति^{२६} वि-
 देवो वा ईजानः^{२७} सदेवो ऽनीजाना^{२८} आ ह्यनीजाने^{२९} देवताः शंसन्ते^{३०}
 यथा वा अनङ्गान्विमुक्तो ऽपक्रामत्येवमीजानाहेवता^{३१} अपक्रामन्ति^{३२}
 यदायेय उदवसानियो भवत्यग्निर्वै सर्वा देवता^{३३} देवता एव पुनराल-
 भते^{३४} ऽष्टाकपालो भवति^{३५} गायत्रो ऽह्यमिर्गीयचछन्दाः^{३६} पञ्चकपालः
 ५ काऽर्यैः पाङ्क्तो यज्ञो^{३७} यावानेव यज्ञस्तमालब्धं^{३८} यत्र वा अऽदो ऽग्नौ^{३९}
 पुरुषं प्रमीतमादधति तदेनमभि सत्यं^{४०} सर्वा एनमन्या देवता जह-
 त्यग्निरेनं देवतानां न जहाति ॥ ६ ॥

Vgl. Kap., S. 45, ६.

प्र वा ऋचा ह प्रयच्छति^१ यजुषा गमयति यहेण^२ स्तोत्राय वा

1) Bb. ०त्तरिरुक्तमिव 2) M (n. Bl.) एतस्य 3) Bb. कुदस्येव 4) M (n. Bl.) ०व
 संदधाति 5) Ben ब्रह्मणी; II ब्रह्मणि 6) II ०नोर्वश 7) So Ben; desgl. M
 (n. Bl.) ohne Accent; in H u. Bb. विलोम; desgl. B. ohne Accent. 8) Bb तदेव
 तया 9) Ben u. M ०नीजाना 10) Ben आ ह्यनीजा; M (n. Bl.) आ ह्यनीजाने; in
 H u. Bb. र्याह्यनीजाने; desgl. B. ohne Accent. 11) Ben इजानाद

ऋक् ऋक् स्वाय यंजुः संबद्धे^१ वै स्तोत्रं च शस्त्रं च संबद्धे^२ ऋक् च यंजुश्चो-
 त्रैर्ऋचां क्रियतं उच्चैः साम्नोपां^३ यंजुषां ते देवा अमन्यन्ते^४ य-
 ज्ञस्य शिथिरमिति तत्पुरोरुचमुपादधुरं शिथिरत्वाय देवता वै सर्वा
 आशंसन्ते ग्रहे गृह्यमाणे^५ मह्यं गृह्णाति मह्यं गृह्णातीति यत्पुरो-
 रुदेवतानां व्यावृत्त्यै ॥ जीवा नाम स्थता इमं जीवयत जीविका^६
 नाम स्थता इमं जीवयत संजीवा नाम स्थता इमं संजीवयत ॥
 इति यवानेकविंशतिं दर्भपिञ्जलानि चावधाय परिब्रूयादंथाभिम-
 न्वयेत ॥ प्राणापानौ त उपाश्चन्तर्यामौ पाता^७ व्यानं त उपाश्चुस-
 वनः पातु वाचं त ऐन्द्रवायवः पातु दक्षक्रतु^८ ते मैत्रावरुणः पातु
 श्रौचं त आश्विनः^९ पातु चक्षुषी ते शुक्रामन्थिनौ पातामात्मानं त
 आग्रायणः पात्वङ्गानि त उक्थ्यः पात्वायुस्ते ध्रुवः पातु स्तनौ त
 ऋतुपात्रे पाता मूर्धानं ते द्रोणकलशः पातु कुक्षी ते कलशौ पातां
 पुष्टपते चक्षुषे चक्षुः स्मने स्मानं वाचं वाचं प्राणाय प्राणं पुनर्दे-
 ह्यस्मै स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतद्वा स्^{१०} वा आह वासिष्ठः सात्यहव्यः
 पात्रेषु वा अहं तद्वाह्यणं^{११} वेदं यथा पुरुषः सकृदाहतिमाहयते
 सकृद्वत्त्वेव कुर्यान्न ततः^{१२} पुरो यत्पुनः कुर्यात्प्रमीयेत यद्यभिचरेदेतदेव
 यंजुरुदित्वाथाभिमन्त्रयेत ॥ पुनरितरथा ॥ ७ ॥

1) So Ben; in M संबध्य (n. Bl.); Bb संबध्य; B संबध्य; H संबध्य 2) Die Mss. schwanken; Ben संबद्धो; M (n. Bl.) संबध्य; in Bb u. H संबध्य; desgl. B. ohne Accent.
 3) Ben जीवीका 4) So Ben u. M; die andern Mss. दक्षक्रतु 5) So Ben u. M; in Bb श्रीचक्षुष्यश्चिनः; H श्रीच त्वाश्चिनः; desgl. B. ohne Accent. 6) Von hier bis zum folgenden पात्वङ्गानि in Ben fehlend. 7) Ben स्ना 8) So Ben u. M; in H u. Bb ब्राह्मणं 9) So Ben; in M सकृदारितिमाहयते; in H u. Bb सकृदाहतिमाहयते; desgl. B. ohne Accent. 10) So Ben u. M; die andern Mss. कुर्यात्ततः

पुनरन्यानि पांचाणि प्रयुज्यन्ते' नान्यानि' यानि' पुनः प्रयुज्यन्ते
 तान्यस्मै' लोकाय' यानि न पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यमुष्मै क्षयायैत-
 दुक्थ्यपात्रं पुनः प्रयुज्यते' आरण्यान्वा' एतत्प्रभृत्यारण्यानिवैतेन
 पशून्दाधार' यदेतत्पुनः प्रयुज्यते' तस्मादेतान्पश्यतः परीत्य घ्नन्त्यैत-
 5 हतुपात्रं पुनः प्रयुज्यते' ऽश्व० वा एतत्प्रभृत्यश्वमेवैतेन दाधार' यदेतत्पुनः
 प्रयुज्यते तस्मादेतस्याश्वस्येवाधस्ताञ्शफौ' ऽथैतदादित्यपात्रं पुनः प्र-
 युज्यते' गा० वा एतत्प्रति' गामेवैतेन दाधार' यद्भूयिष्ठाभिर्ऋग्भिर्भू-
 यिष्ठः सोमो गृह्यते तस्माद्गौर्हिन्यमानाद्यमाना पशूनां भूयिष्ठैत-
 ञ्शुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते' पुरुष० वा एतत्प्रति' पुरुषमेवैतेन दाधा-
 15 रांसौ वा आदित्यः शुक्रो' रश्मयः ऋतवो' ऽन्तरमृतपात्रं' शुक्रपात्रं
 पुनः प्रयुज्यते' ऽन्तरे ऽह्यमुष्मादादित्याद्रश्मयो' ऽथैतदुपाञ्शुपात्रं
 पुनः प्रयुज्यते' ऽवि० वा एतत्प्रत्यंविमेवैतेन दाधारांथैतदन्तर्यामपात्रं
 पुनः प्रयुज्यते' ऽजा० वा एतत्प्रत्यंजामेवैतेन दाधार' प्रजापतिर्वा आ-
 यायणो' यदेष्ट पुनः प्रयुज्यते तस्मात्प्रजापतिः' प्रजा वेद' प्रजापतेर्वा
 20 एतत्पात्रं यद्दोणकलशो' यदेष्ट पुनः प्रयुज्यते तस्मादयं क्षयो ऽस्ति'
 सप्त वै पांचाणि पुनः प्रयोगमर्हन्ति' तानि हि बन्धुमन्ति सप्त छ-
 न्दा०सि' छन्दा०सि वाग्यावत्येव वाक्तामाप्नोति' सप्त छन्दा०सि' सप्त
 होत्राः' सप्त ग्राम्याः पशवस्तानेवावरुन्धे' चीणि वै पांचाणि प्रत्यक्ष-
 बन्धूनि' परोक्षबन्ध्वेवान्यत्सर्वे' गायत्र्यैन्द्रवायवस्त्रिष्टुप्' शुक्रो' जगत्या-

1) Ben यानि न 2) H u. Bb अन्यस्मै ohne Accent. 3) B प्रयुज्यते 4) So M;
 H प्रयुज्यन्ते तरे; Bb प्रयुज्यन्ते तरे; B प्रयुज्यतेतरे; in Ben शुक्रपात्रात्पुनः प्रयुज्यते तरे
 5) Bb आयायणो 6) Von तस्मात् bis zum folgenden तस्मात् in Ben nicht vorhanden;
 in H u. Bb dagegen ist dieses Stück drei Mal nach einander wiederholt! 7) So in
 M, H u. Bb; in Ben मर्हन्ति 8) So meine Correctur; die Mss. परोक्षबन्ध्वेवान्यत्सर्वे
 9) So M u. H; in Ben u. Bb गायत्र्यैन्द्र०

यायणो^१ ऽह्निन्न^२ स्रावयित३यः^२ कामो हास्य समर्धुको भवत्यथो
 अजीमूतवर्षी^४ पर्जन्यो भवति^५ न चमसमभ्युपा^६ कुर्याद्वचमसमभ्युपा-
 कुर्याद्गर्भमृतः^३ प्रजाः स्युर्यनैवाये सर्पन्ति तेन पुनः सर्पयुर्यदत्यैन
 सर्पयुर्गर्भा वेष्टुकाः^४ स्युर्यूपेन^५ वा आहुतयः स्वर्गं लोकं^६ र्यन्यध्वर्युणा^७
 दक्षिणा^८ ऊर्ध्वो यूपो मीयंत ऊर्ध्वस्तिष्ठन्प्रतिगृणाति^९ स्वर्गस्य लोकस्य^{१०}
 संमंथ्यै ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 5, 11 (somapāradīpraçamśa).

यो ज्येष्ठबन्धुः स्यात्स^१ ऐन्द्रवायवाग्रान्ग्रहान्गृह्णीतांय^२ ह्येन्द्रवा-
 यवो^३ यं आमयावी स^४ मैत्रावरुणाग्रान्ग्राणापाणौ हि मित्रावरुणौ^५
 यः पश्चात्सोमपीथः स आश्विनाग्रान्पश्चैव^{१०} ३ ह्येतौ सोमपीथमाशु-
 वाता^७ यो ब्रह्मवर्चसंकामः स शुक्राया^८ स्तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चस^९ 10
 यो^{११} ऽभिचरेत्स मन्थ्यमानोर्त^{१२} वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं^{१३} य आ-
 नुजावरः^{१४} स आयायणाग्रान्ग्रहान्गृह्णीते^{१५} धारयेयुस्त^{१६} यं का-
 माय गृह्णीयादथैन्द्रवायव^{१७} सादयेद्यथापूर्वं^{१८} वा एतन्क्रियते^{१९} न
 यज्ञमुखादिति^{२०} यद्यायायणः स्कन्देदुप वा दस्येदितरेभ्यो यहेभ्यो निर्गृह्णी- 15
 याद्यथा पिता पुत्रान्क्षित उपधावत्येवं^{२१} तद्यदीतरे^{२२} ग्रहाः स्कन्देयुरूप

1) M. H u. Bb किन्न^२ 2) So Ben; die andern Mss. स्रावित३यः 3) Ben गर्भमृत;
 Bb गर्भममृत 4) Bb वेष्टुका 5) So Ben; in M eigentlich स्युर्यण geschrieben; dann
 in स्यूपेन corrigirt; Bb स्युर्यण; desgl. B, ohne Accent; H स्युर्यण 6) H u. Bb संख^७
 7) In Bb fehlt स 8) In Bb fehlt य 9) So corrigirt; in Ben स; in M, H, Bb सा;
 desgl. B, ohne Accent. 10) So meine Correctur; die Mss. पश्चैव; M पश्चैव 11) So
 corrigirt; in M यो ohne Accent; die andern Mss. यो 12) So corrigirt; in M,
 H u. Bb मन्थयाम^{१३}; Ben मन्थयाम^{१४}; desgl. B, ohne Accent. 13) H अनु^{१५} 14) H,
 Bb u. B आयाय^{१६} 15) Bb ह्यायायण 16) So Ben u. M; die andern Mss. सादयेत य^{१७}
 17) Ben क्रियते 18) Ben u. M उपधावत्येवं 19) M ददितरे

वा दस्येयुरायायणाभिर्गृह्णीयाद्यथा पुत्राः पितरं क्षितं उपधावन्त्येवं
 तद्गोणकलशाभिर्गृह्णन्त एष वा एतेषां योनिः स्वादिव योनेर्निर्गृ-
 ह्यन्ते^१ ऽस्कन्नत्वाय सौमः स्कनस्यति तमितो ग्रहीष्यामीति^२ तस्य वा
 एष परिशये यदा वा एतमवनयत्यथैष उभयतः शुक्रो ऽथो सर्वतः-
 १ शुक्रः पशुभिर्वा एष व्यूध्यते यस्य सौमः स्कन्दति व्यस्य यज्ञश्छिद्यते^३
 पशवो वै पृषदाज्यं यत्पृषदाज्यं जुहोति पशुभिरेवैनं सम्यञ्च द-
 धाति मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यस्य विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधात्वि-
 ति यज्ञमेवं संदधाति ॥ वर्धतां भूतिर्दधा घृतेन मुञ्चतु यज्ञं यज्ञप-
 तिमहसः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादियं वा एतद्यज्ञस्य गृह्णाति
 १० यदार्द्धतीर्थं भूतिरेस्या एवैनदधि मुञ्चति द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्या-
 मित्यभिमृशति होत्रास्वैवैनत्प्रतिष्ठापयति^४ त्रयस्त्रिंशद३पो ऽन्वति-
 षिञ्चत्यापो हि यज्ञो यज्ञं वा एतस्य विमथ्नेते यस्य पशुं विमथ्नेते^५
 व्यस्य यज्ञश्छिद्यते यदवदानं न विन्देत्तदाज्यस्यावद्येत्तेषां^६ वा अन्या
 देवता यातयास्त्रीः^७ प्रजापतिरेवायातयामा प्राजापत्यमाज्यं प्राजाप-
 त्या देवाः प्रजापतिहुतमेवास्य भवति यदि कामयेत ये^८ पशुं व्य-
 मथिषत^९ त आर्तिमार्द्धेयुरिति कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिदिति न-
 मउक्तिमत्य ऋचाग्नीध्रे जुहुयान्नमउक्तीरेवेषां वृद्धे ताजगार्तिमा-
 र्द्धन्यथैषांष्टापदी^{११} यन्नर्भस्यावद्येदवदानान्यतिरेचयेद्यन्नावद्येत्प्रोक्षि-

१) Bb पितरं क्षितं चितं; II पितरं क्षितं; B पितरं क्षितं २) M निर्गृह्यन्ते ३) So Ben; in den. andern Mss. fehlt तस्य ४) So Ben; in M सर्वतः शुक्रः; in H u. Bb सर्वतः शुक्रः; desgl. B, ohne Accent. ५) In Ben u. M dies Wort ohne Accent. ६) Bb स्वैरेव प्रतिः; M स्वैरेव प्रतिः ७) H u. Bb विन्देत्, Ben च्चदार्द्धेयुः; M तदार्द्धेयुः ८) So Ben; die andern Mss. यातयास्त्री ९) So Ben u. M; in H, Bb u. B fehlt ये — १०) So corrigirt; in Ben व्यमथिषत ohne Accent; desgl. B; M व्यमथिषत; in H u. Bb entweder व्यमथिषत oder dasselbe ohne Accent. ११) So Ben; die andern Mss. मार्षाष्टपदी

तस्य हविषो नावद्येदंसेन जुहोत्येव प्रोक्षितस्य हविषो द्यति नाव-
दानान्यतिरेचयति ॥ ९ ॥

Vgl. Kap. S. 46, 6.

यथा वै शालैव सवत्सरस्तस्य यथा पक्षसी एवं पक्षसी यथा
मध्यमो वंश एवं दिवाकीर्त्यं यथा वा इदं शालायाः पक्षसी
मध्यमं वंशमभिसमागच्छन्येव वा एतत्सवत्सरस्य पक्षसी दिवा- 5
कीर्त्यमभिसंतनोति यथा मध्यमो वंश एवं दिवाकीर्त्यं यदेष
शिथिरः स्यादवशीर्येत यदेतस्मिन्नहन्येत ग्रहा गृह्यन्ते ऽहो द्रढिमे
ऽशिथिरत्वाय शुक्राया एतदहर्ग्रहा भवन्ति वैष्टुभो वै शुक्रवैष्टुभमे-
तदहः प्रत्युत्तम्यै सयच्चाय सौर्यो ग्रहो गृह्यते सौर्यः पशुरालभ्यते
ऽसा आदित्य एतदहस्तं साक्षाद्वधोति षड् ग्रहा गृह्यन्ते पशुः सप्तमं 11
अलभ्यते सप्त वै शीर्षंप्राणा असा आदित्यः शिरः शीर्षन्वा एतंप्रा-
णान्दधातीन्द्रो वै वृचमहन्तं इमं लोकमभ्युजयदंमुं तु लोकं नाभ्यु-
जयत् विश्वकर्मा भूत्वाभ्युजयद्यैश्वकर्मणो ग्रहो गृह्यते ऽमुष्य लो-
कस्याभिजित्यै यन्ति वा एते ऽस्माल्लोकाद्यै वैश्वकर्मणं ग्रहं गृ-
ह्यन्ते पराज्जो हि यन्तीश्वराः प्रमेतोः श्वो भूत आदित्यं गृह्णीरन्वि- 1
यं वा अदितिरियं प्रतिष्ठा यदादिउच्यो ऽस्यामव प्रतितिष्ठन्ति त-
योरन्यमन्यमा परार्थोत्पक्षसो गृह्णीरन्विश्वमन्येन कर्म कुर्वाणो यन्ती-
यं वा अदितिरस्यामन्येन प्रतितिष्ठन्ति ता उभौ सहाके गृह्णीर-

1) Bb नावबेह 2) H u. Bb यदा; desgl. B, ohne Accent. 3) H u. Bb एवं;
desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb पक्षसि; desgl. B, ohne Accent. 5) Ben शु-
क्राया; H u. Bb शुक्राया 6) So Ben, die andern Mss. यो 7) Ben ही .

ज्ञानं गत्वान्तमेव गत्वोभयोर्लोकयोः प्रतितिष्ठन्त्यादित्येनास्मिंस्तोके^१
वैश्वकर्मणेनामुष्मिन्^२ ॥ १० ॥

॥ इति खिलकाण्ड अध्वमः प्रपाठकः ॥

युञ्जते^३ मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेका इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः^४ ॥
देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूषो हस्ताभ्यामा-
ददे ॥ अश्विरसि नारिरसि ॥

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वमेह ।

उप प्रयन्तु^५ मरुतः सुदानवा^६ इन्द्र प्राश्रूर्भवा^७ संचा ॥

प्रतु^८ ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु^९ सूनृता ।

अष्टा^{१०} वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसं^{११} देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥

1) Hier endet die alte Handschrift von Morbi (M); ausserdem nur noch ein über-
zähliges Blatt vorhanden; vgl. unten 4, 9, 25 flg. -- Auch die alte Handschrift von
Benares (Ben) hat hier ihren Schluss und die Datirung संव १५२९, wenn auch frei-
lich in ihr manche spätere Partien noch vorkommen, die aber gemäss der selt-
samen Anordnung in diesem Ms. unserer Stelle vorausgehen (cf. das Vorwort).

2) Hier beginnt die alte Hdschr. von Benares (Ben) mit p. 1. Die Paginirung geht
ohne Unterbrechung fort (von 1—105), die Hdschr. springt aber sonderbarerweise
nach einiger Zeit auf Cap. 1 über und geht dort weiter fort. Ihr Schluss liegt un-
mittelbar vor dem Anfang: 4, 8, 10 a. E.! Vgl. Näheres in der Einleitung. — An
dieser Stelle beginnt auch der Padapāṭha des 1. Kāṇḍa. 3) Im P bloss die vier

ersten Worte des Verses. 4) P उप । प्र । यंतु । 5) P सुदानव इति सुदानवः ।

6) P प्राश्रूः । भव । 7) P प्र । एतु । 8) H u. Bb देव्येतु 9) P अष्ट । 10) H पं-
क्ती राधसं; desgl. B, ohne Accent.

देवी^१ द्यावापृथिवी अंनु मे ऽमसाथामृध्यासमद्य^२ मखस्य शिरः ॥
 मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे^३ देवीर्वमीरस्य^४ भुवनस्य^५ प्रथमजा
 ऋतावरीर्ऋध्यासमद्य^६ मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा
 शीर्णे ॥ इत्ययं^७ आसीदतो^८ देव्यृध्यासमद्य^९ मखस्य शिरः ॥ मखाय
 त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे ॥ इन्द्रस्यैजो ऽसि प्रजापते रेतः ॥ ऋध्या- ५
 समद्य^{१०} मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे ॥ मधु त्वा
 मधुला कृणोतु ॥ मखस्य शिरो ऽसि ॥ यज्ञस्य पदे^{११} स्थः ॥ गायत्री
 ऽसि ॥ वैष्टुभो ऽसि ॥ जागतो ऽसि ॥ मखस्य रास्त्रासि ॥ सूर्यस्य
 रसा^{१२} आश्रयस्व ॥ वृणो अश्वस्य निष्पदसि^{१३} वृणस्वाश्वस्य निष्पदा
 धूपयामसि ॥ वरुणस्त्वा धृतव्रतो धूपयतु^{१४} मित्रावरुणौ ध्रुवेण धर्म- ॥
 णा ॥ अदितिष्टा देवी विश्वदेव्यवती^{१५} पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्व-
 त्खनत्ववट^{१६} देवानां त्वा षन्तीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्थे अ-
 ङ्गिरस्वदधतु महावीरान् ॥

अर्चिषे त्वा शोचिषे त्वा ज्योतिषे त्वा हरसे त्वा ।

अभीमान्महिना^{१७} दिवो मित्रो बभूव संप्रथाः ॥

उत अवस^{१८} आ पृथिवीम् ॥

मित्रस्य वर्षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसि^{१९} ।

द्युम् चित्रश्रवस्तमम् ॥

1) १) देवी इति देवी १; H u. Bb देवीर्वा; desgl. B, ohne Accent. 2) So corrigirt; vgl. Tāitt. Ār. 1, 2, 2 sowie P; Ben अंनु मेव सातामृध्यासाम; P अंनु मे। अंभं। सातां। ऋध्यासं। H अंनु मेव सातामृध्यासामद्य; Bb अंनु मेव सातामृध्यासामद्य; B अंनु मेव सातामृध्यासामद्य 3) Die Mss. schwanken; Ben देवीर्वमीरस्य; H u. Bb देवीर्वमीरस्य; P देवीः। बभूवः। अस्व। 4) Bb भुतस्य 5) Die Mss. ऋध्यासाम; in P fehlend; H u. Bb मद्य 6) H u. Bb इत्ययं; P इत्यति। अग्ने। 7) H u. Bb आसीदतो 8) P देवि। ऋध्यासं; H u. Bb मद्य 9) H u. Bb मद्य 10) H u. Bb पदे; P पादे १; Tāitt. Ār. पदे 11) रसे। 12) H धूपं 13) P विश्वदेव्यवती 14) P खनतु। अवट। 15) Ben अभी मां; P अभी मान्। 16) P अवसः। 17) Ben सानसि

देवस्त्वा सवितौद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः ।

सुबाहुस्तं शक्त्या ॥

ऋजवे त्वासाधवे त्वा मुक्षित्यै त्वा ॥ इदमहमममामुषायणं तेजसा
ब्रह्मवर्चसेनं पर्यूहामि ॥ इदमहमममामुषायणं विशां स्रवेण पर्यू-
हामि ॥ इदमहमममामुषायणं प्रजया पशुभिः पर्यूहामि ॥ छृणक्तु
त्वा वाक्छृणक्तु त्वोक्छृणक्तु त्वा हविः ॥ देवपुरश्चरसं ऋध्यासं
त्वा ॥ १ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 2 u. 3.

नमो वाचे नमो वाचस्पतये या चोदिता या च नोदिता तस्यै
वाचे नमो नमा ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रविद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो मा
मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रविदः प्रादुर्देवी वाचमुद्यासं जुष्टां देवेभ्यः
स्वधावरीं पितृभ्यो ऽनुमतान्मनुष्येभ्यस्तन्मा देवा अवन्तु शोभायि
पितरौ ऽनुमदन्तु ॥ गायत्रीं छन्दः प्रपद्ये चिष्टुभं छन्दः प्रपद्ये जगतीं
छन्दः प्रपद्ये ऽनुष्टुभं छन्दः प्रपद्ये पङ्क्तिं छन्दः प्रपद्ये छन्दांसि छन्दः
प्रपद्ये ॥ तानि नो ऽवन्तु तानि नः पालयन्तु तानि सा ऋद्धतु यो
अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ ब्रह्मन्प्रवर्ग्येण प्रचरिष्यामो होत-

1) So betont P साधवे; die andern Mss. साधवे; Tāitt. Âr. 4, 3, 3. 2) P सु-
चित्वा इति सुचित्यै । 3) In II u. Bb ohne Accent. 4) In den Mss. das Verbum
ohne Accent; P त्वा । अवाक् । (1) 5) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent;
vgl. übrigens Tāitt. Âr. 4, 3, 3. 6) So Ben; in Bb देवपुरश्चः; II देवपुरश्चः; P
हविः । देव । पुनरिति पुनः । चरसे । 7) II u. Bb चोदिता 8) So Ben; P न । उ-
दिता; II u. Bb नोदिता; in Tāitt. Âr. 4, 1, 1 यां चोदिता यां चानुदिता 9) P उत ।
यासं । 10) So Bb; die andern Mss. जुष्टा; cf. Tāitt. Âr. 4, 1, 1. 11) Die Mss.
schreiben पितृभ्यो नुमतान्मः P अनुमतान्मिदं नुमतान् । 12) So die Mss.; auch P
शोभायि । 13) P सां रिक्तु । (2)

‘धर्ममभिष्टुह्यमीद्रजनरोहिणीं’ पुरोडाशावधिश्चय” प्रतिप्रस्थातर्विहर’
प्रस्तोतः सामानि गाय ॥

यजुर्युक्तं सामभिर्ऋक्तखंता विश्वाभिधीभिः संभृतं दक्षिणाभिः ।

प्रततं पारयिष्णुं स्तुभो वहन्तु सुमनस्यमानाः ॥

भूर्भुवः स्वर्देवस्य सवितुः प्रसवे बृहस्पतिप्रसूता ॥

ओमिन्द्रवन्तः प्रचरत ॥ २ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 1 u. 4.

यमाय त्वा ॥ मखाय त्वा ॥ सूर्यस्य हरसे त्वा ॥ देवस्त्वा सविता
मध्वानक्तु ॥ पृथिव्याः संपृचस्याहि ॥ अर्चिषे त्वा शोचिषे त्वा ज्यो-
तिषे त्वा तपसे त्वा ॥ अर्चिरसि शोचिरसि ज्योतिरसि तपो ऽसि
सूर्यस्य तपस्तपः ॥

10

संसीदस्व महँ असि शोचस्व देववीतमः ।

वि धूममग्ने अरुषं मेध्यं सृज प्रशस्त दर्शतम् ॥

अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो न विप्रा वपावन्तो नाग्निना तपन्तः ।

पितुर्न पुत्र उपसि प्रेष्टा आ घर्मो अग्निरमृतो न सादि ॥

1) Die Mss. schwanken; Ben °द्राजनरोहिणी; H, Bb u. B °द्राजनरोहिणी; P अभि । सुहि । अभीर्दित्वमि. इत । राजन् । रोहिणी; vgl. Pet. W. s. v. रोहिणी
2) P अधि । अय । 3) P साम । 4) So Ben; H u. Bb ऋक्तखंता; desgl. B, ohne Accent; P ऋक्तखमिति ऋक्त. खं । ता; Tāitt. Âr. सामभिर्ऋक्तखं त्वा 5) P पारयिष्णुं । 6) P स्तुभः; in H u. Bb स्तुभो 7) Ben वहं; P अवन्तु । 8) H u. Bb बृहस्पतिः प्रसूता 9) H u. Bb प्रचरता 10) So Ben; in H u. Bb रसे; desgl. B, ohne Accent; P रसे । (1) 11) So Bb; Ben u. H संपृचस्याहि; P संपृच इति सं. पृचः । 12) So corrigirt; die Mss. अर्चिषे; vgl. weiter unten. 13) So corrigirt; die Mss. शोचिषे; vgl. unten. 14) Nur P अर्चि 15) P महान् । 16) So H u. Bb; Ben मेध्यः; desgl. B, ohne Accent; im P nur die ersten Worte des Verses. Vgl. RV 1, 36, 9. Tāitt. Âr. 4, 5, 2 मिथेय 17) P न । अग्निना । 18) P पुत्रः । 19) Ben उपसिप्रेष्ठ; H u. Bb उपसि प्रेष्ठ; B उपसि प्रेष्टा; P उपसि । प्रेष्ठः Vgl. Nam. RV 5, 43, 7. 20) In den Saqph.-Mss. ohne Accent; P आ ।

अनाधृष्टासि' पुरस्तादंगैराधिपत्या' आयुर्मे दाः 'पुत्रवती दक्षिणत'^१
 इन्द्रस्याधिपत्ये' प्रजां मे दाः ॥ सुषदा यश्चात्सेवितुराधिपत्ये' चक्षुर्मे
 दाः ॥ आश्रुतिरुत्तरतो' मित्रावरुणयोराधिपत्ये' श्रोत्रं मे दाः ॥ वि-
 धृतिरुपरिष्ठाद्बृहस्पतेराधिपत्ये' वाचं मे दाः ॥ ब्रह्म मे दाः 'क्षत्रं मे
 ५ दाः' पयो मे दाः ॥ मनोरश्वासि' भूरिपुत्रा' सूपसदना'^७ विश्वाभ्यो
 मा दष्ट्राभ्यस्याहि ॥ ३ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 1, 5, 1--5.

चिदसि ॥ स्वाहा मरुद्भ्यः परिश्रयस्व ॥ मासि ॥ प्रमासि ॥ प्रतिमा-
 सि ॥ विमासि ॥ संमासि ॥ उन्मासि ॥ अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसि' ॥
 दिवः संपृचस्याहि" ॥

10 अर्हन्विभर्षि'^{१०} सायकानि धन्वा'^{११} । अर्हन्निष्क'^{१२} यजत'^{१३} विश्व-
 रूपम्'^{१४} ।

अर्हन्निद'^{१५} दयसे विश्वमा धन्वा'^{१६} । ओजीयो रुद्रस्तदस्ति'^{१७} ॥

1) So im Anschluss an P अनाधृष्टा । असि 1; die Samh. Mss. अनाधृष्टासि 2) P अधिपत्ये । 3) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणतः । Ben दक्षिणता 4) So im Anschluss an P आश्रुतिरित्या । श्रुतिः; die Samh. Mss. schreiben आश्रुतीरा; cf. Tāitt. Ār. 4, 5, 3. 5) P मनोः । अश्वा । असि । 6) So corrigirt; die Mss. भूरिपुत्र P भूरिपुत्र इति भूरि. पुत्रः । s. Tāitt. Ār. 4, 5, 4. 7) So corrigirt, Ben सूपसदना; in H u. Bb सूप सदना; P सु । उपसदन्ति उप. सदना ।; Tāitt. Ār. 4, 5, 5 सूपसदा 8) So im Anschluss an P अन्तर्धिरित्या । धिः 1; die Samh. Mss. अन्तर्धिरसि; cf. übrigens Tāitt. Ār. 4, 5, 6. 9) So corrigirt; die Mss. संपृचसा; auch P संपृचः 1; vgl. oben 4, 9, 3; Tāitt. Ār. 4, 5, 6 schreibt तपसस्त्रायस्व 10) H u. Bb अर्हं; P अर्हन् । 11) So Ben; vgl. die folgende Zeile; H u. Bb धन्वा ohne Accent; P धन्वा 12) Bb अर्हं; H अर्हं 13) So mit P betont; in den Samh. Mss. hat das Wort keinen Accent. 14) So die Samh. Mss.; P विश्वरूपमिति विश्व. रूपं । 15) P अर्हन् । रुद्रं 1; H अर्हं विदं; desgl. B, ohne Accent; Bb अर्हन्निदं; Ben अर्हन्निदं 16) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in Ben विश्वमा धन्वा; P विश्व । आत्यं । अर्हं । न । वै । 17) Ben रुद्रस्तदस्ति; H u. Bb रुद्रस्तदस्ति; desgl. B, ohne Accent; P रुद्र । तत । अस्ति 1; dieser Text kann als Muster der Corruption dienen. Die correcte Form s. RV 2, 33, 10.

गायत्रौ ऽसि^१ ॥ चैष्टुभो ऽसि ॥ जागतमसि ॥ मंधु। मंधु। मंधु^२ ॥
रुचितो घर्म^३ ॥ ४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4. 5, 5 - 7.

दश प्राची^४दश भासि^५ दक्षिणा^६दश प्रतीची^७दश भास्युदीची^८दशोर्ध्व^९
भासि सुमनस्यमानः ॥ सां नः प्रजां पशून्पाह्यरणीयमानः^{१०} ॥ अग्नि-
ष्ट्वा वंसुभिः पुरस्ताद्रोचयतु^{११} सं मा रुचितो^{१२} रोचय^{१३} ॥ पितरस्त्वा य-
मराजानः^{१४} पितृभिर्दक्षिणतो रोचयन्तु^{१५} सं मा रुचितो रोचय ॥ सवि-
ता त्वादित्यैः पश्चाद्रोचयतु^{१६} सं मा रुचितो रोचय^{१७} ॥ मित्रावरुणौ
त्वोत्तरतो मरुद्भ्यो^{१८} रोचयेतां^{१९} सं मा रुचितो रोचय^{२०} ॥ बृहस्पतिष्ट्वा
विश्वेदेवैरुपरिष्टाद्रोचयतु^{२१} सं मा रुचितो रोचय^{२२} ॥ देव घर्म^{२३} रुचि-
तस्त्वं^{२४} देवेष्व^{२५} मुरुचितं^{२६} मां देवमनुष्येषु कुरु^{२७} रुचं मयि धेहि^{२८} ॥
रुचिरसि^{२९} रुच्यो^{३०} ऽसि^{३१} सं यथा^{३२} त्वं^{३३} रुच्या रोचस एवमहं^{३४}
रुच्या रोचिषीय^{३५} तवेव मे रोचमानस्य रोचो भूयासुर्भ्राजिरसि^{३६}
भ्राजो ऽसि^{३७} सं यथा^{३८} त्वं^{३९} भ्राज्या भ्राजस एवमहं भ्राज्या भ्राजि-
षीय^{४०} तवेव मे भ्राजमानस्य भ्राजो^{४१} भूयासुर्भ्राजिरसि^{४२} भ्राजो ऽसि^{४३}

1) H u. Bb °जो सि. 2) Ben मंधुः। मंधुः। मंधुः। 3) H u. Bb घर्मः 4) Bb भासि 5) P दक्षिणाः। 6) H u. Bb भास्युः, P ऊर्ध्वः। 7) P अहः। अनी। य-मानः। (1) 8) P सं। मा। रुचितः। 9) H रोचय 10) So corrigirt; die Mss. यमराजानः; P यमराजान इति यमराजानः। 11) H u. Bb रोचय 12) P मरुद्भिः। 13) H u. Bb रोचय 14) Die Mss. schwanken; Ben देव घर्मः; H u. Bb देव घर्मः; desgl. B, ohne Accent; P देवः। घर्म 15) So corrigirt; in den Mss. रुचितम् ohne Accent. 16) So corrigirt im Anschluss an Padap. देवेषु। अ। Ben देवेष्व; H u. Bb देवेष्व; desgl. B, ohne Accent. 17) So H u. Bb; in Ben ohne Accent; P मुरुचितं मित्रं सु. रुचितं। 18) H u. Bb setzen hier das Zeichen ॥ 19) So Ben; P रुचः। die andern Mss. रोच्यो 20) P सं। यथा। 21) Ben यथास्त्वं 22) So ohne Accent nur in P; die Samh. Mss. रोचिषीय 23) P भ्राजोः। 24) P सं। यथा। 25) Ben यथास्त्वं 26) P भ्राजसे। 27) Ben भ्राजिषीय 28) P भ्राजः। 29) P आसीः।

सं यथा^१ त्वं^२ भ्राज्या भ्राजस एवमहं^३ भ्राज्या भ्राजिषीय^४ तवेव मे
भ्राजमानस्य भ्राजो^५ भूयासुः ॥ ५ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 6.

अपश्यं गोपामनिपद्यमानम्। च पराञ्च पथिभिश्चरन्तम्^६ ।

सं सघ्रीचीः सं विषूचीर्वसाना^७ आबरीवर्ति^८ भुवनेष्वन्तः ॥

५ गर्भो देवानां जनिता मतीनां मतिः कवीनां^९ पतिः प्रजानां धर्ता^{१०}
क्षत्रस्य ॥ सं देवो देवेन सवित्रा^{११} यजत्र सं सूर्येण रोचते ॥ हृदै त्वा^{१२}
मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ॥ ऊर्ध्वमिममध्वरं दिवि देवेषु होत्रा
यच्छ ॥ धर्ता दिवो रजसो^{१३} विभाति धर्ता पृथिव्या धर्तोरोरन्तरिक्षस्य
धर्ता ॥ देवो देवानाममर्त्यस्तपोजा^{१४} अप्सु प्रावीः^{१५} ॥ विश्वासां भुवां
१० पते^{१६} विश्वस्य भुवनस्पते विश्वस्य मनसस्पते^{१७} विश्वस्य वचसस्पते^{१८}
विश्वस्य ब्रह्मणस्पते^{१९} ॥ देवश्रुत्वं^{२०} देव धर्मं^{२१} देवान्पाहि तपोजान् ॥
वाजमसिचिधेहि देवायुवम् ॥ मधु माध्वीभ्यां मधु^{२२} माधूचीभ्यां^{२३}
मधुमान्देववीतये^{२४} ॥ समग्निरग्निनागत^{२५} सं देवो देवेन सवित्रा^{२६} य-
जत्र सं सूर्येणारोचिष्ट^{२७} स्वाहा ॥ समग्निस्तपसागत^{२८} सं देवो देवेन

1) P सं । यथा । 2) Ben यथास्त्वं 3) Ben भ्राज एवम 4) So ohne Accent nur in P; die Samh. Mss. भ्राजिषीय 5) H u. Bb भ्राजि 6) Ben पथिभिश्चरन्तः; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथिभिश्चरन्ति; P पथिभिरन्ति पथिभिः । चरन्तः । 7) P वसानः । 8) Ben आबरीवर्ति; desgl. B, ohne Accent. 9) So Ben; in H, Bb u. P कवीनां 10) P सविता । 11) So H u. Bb; P रजसः 1; in Ben राजो 12) P तपोजा इति तपः जाः । 13) So im Anschluss an den P अप्सु प्रावीः सु । प्र । आवीः 1; die Samh. Mss. अस्तु प्रावीः 14) P भुवां । पते । 15) Die beiden letzten Worte fehlen in P. 16) P वचसः । पते 1; Bb वचस्पते 17) P ब्रह्मणः । पते । 18) Bb देवश्रुत्वं 19) H u. B देव धर्मं 20) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. 21) P मधुमान्देववीतये मधु मान 1; in den Samh. Mss. मधुमां geschrieben. 22) P अग्निना । गत । 23) P सविता । 24) P सूर्येण । आरोचिष्ट । 25) P तपसा । गत ।

सवित्रा¹ यजत्र² स० सूर्येणायुक्तायुर्दास्त्वमस्मभ्यं³ घर्म⁴ वर्चोदा असि⁵
 पितासि पिता नो बोधिषीमहि⁶ त्वा⁷ नमस्ते अस्तु⁸ मा मा हिंसीः ॥
 त्वष्टिमन्तस्त्वा⁹ सपेम ॥ ६ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 7, 1—5.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वेऽश्विनोर्बाह्व्यां पूष्णो हंस्ताभ्यामाददे ॥
 अदित्या रास्त्रासि⁷ ॥ इडा एह्यदिता⁸ एह्यसार्वेहि⁹ सरस्वत्यैहंसा- 5
 वेहि¹⁰ ॥

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येन विश्वा पुंथसि वार्याणि¹¹ ॥
 अदित्या¹² उष्णीषमसि ॥ पूषा त्वोपावसीदतु¹³ ॥ वायुरस्यश्विभ्यां प्र-
 धापय¹⁴ ॥ घर्माय¹⁵ शंस्त्व¹⁶ ॥ बृहस्पतिष्टोपसीदतु¹⁷ ॥ दानवः स्थ¹⁸ ॥
 प्रेरवः¹⁹ स्थ ॥ अश्विभ्यां पिन्वस्व ॥ सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्वे- 10
 न्द्राय पिन्वस्व ॥ उप मेहि सहोर्जो²⁰ भागेन²¹ ॥ मधुहविरसि²² स्वाहा
 त्वा वाताय²³ सूर्यस्य रश्मये²⁴ सिता²⁵ वृष्टिसनये²⁶ संजुहोमि²⁷ स्वाहा ॥

1) So Ben, aber ohne Accent; H u. Bb सवित्रा; desgl. B, ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; die Mss. सूर्येणायुग्दा¹⁰; P स सूर्येण । आयु । युग्दायुर्दा इत्यायु-
 र्दायुः दाः । Tāitt. Ār. 4, 7, 1 स सूर्येणायुक्त 3) H u. Bb घर्म 4) So im Anschluss
 an P वर्चोदा इति । वर्चः । दाः । असि ; in den Samph. Mss. वर्चोदा ॥ असि 5) So
 im Anschluss an P; die Samph. Mss. बाधिषीमहि 6) Bb त्वष्ट्रीमन्तस; P त्वष्ट्रीमन्त
 इति त्वष्ट्री. मन्तः ; vgl. aber auch 1, 2, 4 u. 3 7, 7. 7) H u. Bb रास्त्रासि 8) So
 Ben; P इडे । आ । इहि । अदिते ; in H u. Bb इडा एह्यसार्वेह्यदिता; desgl. B, ohne
 Accent. 9) So Ben; P आ । इहि । असी । आ । इहि ; H u. Bb एह्यसार्वेहि; cf.
 auch Tāitt. Ār. 4, 8, 1. 10) So Ben; P सरस्वती । आ । इहि । असी । आ । इहि ;
 H u. Bb एह्यसार्वेहि 11) Vgl. RV 1, 164, 19. 12) P अदित्याः । 13) Bb सजुतु; P
 त्वा । उप । अ । सीदतु । 14) Dies Wort in H u. Bb ohne Accent. 15) H u. Bb
 घर्माय 16) P स । त्व । 17) So corrigirt; die Mss. ष्टोपसीदतु; P त्वा । उप । सी-
 दतु । 18) P स्थः । 19) So mit Ben प्रेरव; H u. Bb प्ररव; desgl. B, ohne Accent:
 P प्रेर इति प्र. ईखः । 20) P मा । इहि । सह । ऊर्जः । 21) So Ben; in H u. Bb
 भागेन; desgl. P. 22) Dieses Wort, das in Ben u. P steht, fehlt dagegen in Bb,
 H u. B. 23) Ben रश्मये 24) So Ben; in Bb das Wort ohne Accent; P सिता;
 H undeutlich, aber jedenfalls oxytonirt. 25) So corrigirt; Ben वृष्टिः सनये; H u. Bb
 वृष्टिः सनये; P वृष्टिसनय इति वृष्टि. सनये 26) P जुहोमि । (ohne स).

इन्द्राश्विना^१ मधुनः सारघस्य^२ घर्म^३ पात वसवो यजचा^४ वेद ॥ गा-
यत्रमसि ॥ चैष्टुभमसि ॥ जागतासि^५ ॥ द्यावापृथिवीभ्यः त्वा पंरिगृ-
ह्णामि ॥ अन्तरिक्षेणोपयच्छामि ॥ दिविस्पृङ्^६ मा मा हिंसीः ॥
अन्तरिक्षस्पृङ्^७ मा मा हिंसीः ॥ पृथिवीस्पृङ्^८ मा मां हिंसीः ॥
तेजो ऽसि^९ तेजो ऽनुप्रेहि^{१०} ॥ ७ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 8.

सलिलाय त्वा वाताय स्वाहा^{११}णावाय त्वा वाताय स्वाहा^{१२} सिन्धवे
त्वा वाताय स्वाहा^{१३}समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा^{१४} शिमिद्वते^{१५} त्वा वा-
ताय स्वाहा^{१६}कुमुद्वते त्वा वाताय स्वाहा^{१७}वस्यवे^{१८} त्वा वाताय स्वाहा^{१९}
दुवस्यवे^{२०} त्वा वाताय स्वाहा^{२१}नाधृषाय^{२२} त्वा वाताय स्वाहा^{२३}प्रतिधृ-
षाय^{२४} त्वा वाताय स्वाहा^{२५}यये त्वा वसुमते^{२६} स्वाहा^{२७}सोमाय त्वा रु-
द्रवते स्वाहेन्द्राय त्वा मरुत्वते स्वाहा^{२८}यमाय त्वा पितृमते ऽङ्गिरस्वते^{२९}
स्वाहा ॥ सवित्रे त्वभूमते^{३०} विभूमते वाजवते^{३१} बृहस्पतिवते^{३२} विश्वदे-
व्यावते स्वाहा ॥ अहः केतुना जुषता^{३३} स्वर्ज्योतिर्जुषता^{३४} स्वाहा ॥
रात्रिः^{३५} केतुना जुषता^{३६} स्वर्ज्योतिर्जुषता^{३७} स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 9.

- 1) So im Anschluss an P इन्द्राश्विना; die Samh. Mss. schreiben इन्द्राश्विना
2) So im Anschluss an P मधुनः। सारघस्य। Ben मधुनः सारघस्य; H u. Bb मधुन
सारघस्य; desgl. B, ohne Accent. 3) So P; die Samh. Mss. घर्म 4) P यजचाः।
5) P जागत। असि; H u. Bb जागतासि 6) P दिविस्पृङ्गिति दिवि. स्पृङ्। -7) P
अन्तरिक्षस्पृङ्गित्यन्तरिक्ष. स्पृङ्। 8) Bb पृथिवीस्पृङ्गिति पृथिवी. स्पृङ्।
9) P तेजः। अंनु। प्र। इहि 10) P अग्निमिद्वत इत्याग्निमिद्वत. वते। 11) So Ben; desgl.
B, ohne Accent; P अवस्यवे; in H u. Bb वसवे 12) Bb दुवस्यते wie Tāitt Ār.
4, 8, 1. 13) P त्रिनाधृषाय। 14) P अप्रतिधृषायित्यप्रति. धृषाय। 15) So betonen
H, Bb u. P; in Ben वसुमते 16) P अङ्गिरस्वते। 17) So Ben u. Bb; P त्वा। अशु-
मन्त इत्यशु. मन्ते; H स्वभूमते; desgl. B, ohne Accent. 18) P वाजवत इति वाज-
वते। 19) Bb बृहस्पतिवते; Ben बृहस्पतिमते 20) P स्वर्ज्योतिरिति स्व. ज्योतिः।
21) H u. Bb रात्रिन्

दिवि धा^१ इमं^२ यज्ञमिमं^३ यज्ञं दिवि धाः^४ स्वस्ति घर्माय^५ स्वस्ति
 घर्मपिते^६ ॥ •विश्वा आशा^७ दक्षिणसंदिश्वान्देवानयाडिह^८ ॥ औ^९
 श्रावय ॥ अस्तु औषट् ॥ घर्मस्य^{१०} यज ॥ अश्विना^{११} घर्मं पिबत^{१२} हा-
 दानुमेनु^{१३} मां^{१४} द्यावापृथिवी अनु मे ऽमसातामिहैव^{१५} रातयः सन्ति
 स^{१६} यजुभिः^{१७} स्वाहेन्द्राय^{१८} स्वाहेन्द्राय वट् ॥ स्वाहाकृतस्य घर्मस्य^{१९}
 मधोः पिबतमश्विना^{२०} घर्ममपातमश्विना^{२१} वहहिष्याभिरुतिभिः^{२२} स्व
 पेदव^{२३} यथा वेट् ॥ इषे^{२४} पिपीहि^{२५} ॥ ऊर्जे^{२६} पिपीहि^{२७} ॥ अस्यै ब्र-
 ह्मणे पिपीहि ॥ अस्यै स्रवाय पिपीहि ॥ इष ऊर्जे^{२८} पिपीहि ॥ सुभू-
 ताय पिपीहि ॥ ब्रह्मवर्चसाय पिपीहि ॥ अस्यै^{२९} विशे^{३०} मह्यं ज्यैष्ठ्याय
 पिपीहि ॥ घर्मो^{३१} ऽसि^{३२} घर्ममेम्यस्यै^{३३} ब्रह्माणि धारय ॥ स्रवं धारय^{३४} ॥ १०
 विशं धारय^{३५} ॥ पूष्णे शरसि^{३६} स्वाहा ॥ यावभ्यः स्वाहा ॥ प्रतिर-
 वैभ्यः^{३७} स्वाहा ॥ द्यावापृथिवीभ्या^{३८} स्वाहा^{३९} पितृभ्यो घर्मपेभ्यः

1) P धाः । 2) So P; in Ben घर्माय; m Bb ohne Accent. 3) So im Anschluss an P घर्मपिते इति घर्म. पिते । Ben घर्मः पिते; H u. Bb घर्मः पिते; desgl. B. ohne Accent. 4) P विश्वाः । आशाः । 5) Die Mss. schwanken; H u. Ben दक्षिणः संद; Bb दक्षिणः संद; desgl. B. ohne Accent; P दक्षिणासंदिश्वान्देवानयाडिह संत । 6) H u. Bb अनयाडिहः; Ben अनयाडिहः; P अयाट् । इह । 7) H u. Bb घर्मस्य 8) So H u. Bb; in Ben अश्विना 9) P हादानुं । अनु । 10) So P; die Samh. Mss. मान् 11) So im Anschluss an P अनु । मे । अमसाता । इह । एव । die Samh. Mss. schreiben अनु मे वसातामिहैव; Ben ममिहैव 12) Die Samh. Mss. यजुभिः; P यजुभ्यः । 13) Das Verbum in P ohne Accent. 14) Ben वहट्; P वहट् 15) So H u. Bb; in Ben पेदवः; desgl. B. ohne Accent; P त्वं । पेयिवान् । 16) So corrigirt; Ben इषे; desgl. P; Bb इषे; desgl. H u. B. ohne Accent. 17) So P; die andern Mss. पिपीहि । 18) So corrigirt; die Mss. ऊर्जे 19) So Ben; in H u. Bb इषा ऊर्जे; desgl. B. ohne Accent; P इषे । ऊर्जे । 20) So Ben; in H अस्यै; Bb अस्यै; P अस्यै । 21) H u. Bb विशे 22) Ben घर्मासि; P घर्म । असि । 23) H u. Bb म्यस्यै; desgl. B. ohne Accent; P घर्म । एमि । अस्यै इत्यस्यै । 24) H धारय 25) H u. Bb धारय 26) In Ben dies Wort ohne Accent; P शरसः ।; Taitt. Ār. 4, 10, 3 शरसे 27) So im Anschluss an P प्रतिरवैभ्य इति प्रति. रवैभ्यः । Ben प्रतिरवैभ्यः; H प्रातरवैभ्यः; desgl. B. ohne Accent; Bb प्रातरवैभ्यः; Taitt. Ār. 4, 9, 3 प्रतिरवैभ्यः 28) So betont P; die Samh. Mss. द्यावापृथिवीभ्या

स्वाहा ॥ रुद्राय रुद्रहोत्रे^१ स्वाहा ॥ हुतं^२ हविर्मधुहविरसीन्द्रतमे^३
 ऽग्नौ स्वाहा ॥ अश्याम^४ ते देव घर्म^५ ऋभूमतो^६ यिभूमतो^७ वा-
 ज्रवतो^८ बृहस्पतिवतो विश्वदेव्यावतः^९ पितृमतो^{१०} ऽङ्गिरस्वतः^{११} उशीम-
 हि^{१२} त्वानमस्ते अस्तु^{१३} मा मा हिमीः ॥ सत्साद्यमानायानुब्रूहि ॥ अह्ने
 ५ स्वाहा ॥ रात्र्यै स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 9, 3: 1, 10.

पशूनां ज्योतिरसि विभृतं^{१४} देवत्रा ज्योतिर्भा^{१५} असि ॥ वनस्पती-
 नामपामोषधीनां^{१६} रसो वाजिनं त्वा वाजिन्यवनयाम्यूर्ध्वं^{१७} मनः स्व-
 १० र्ग्यम् ॥ पयो ऽसि^{१८} पयस्वी^{१९} भूयासम् ॥ घर्म^{२०} या ते दिवि ऋग्या
 दिवि या बृहति या स्तनयित्नौ या जागते छन्दसीयं^{२१} ते तामवयजे^{२२}
 तस्य ते स्वाहा ॥ घर्म या ते ऽन्तरिक्षे ऋग्यान्तरिक्षे या वांते या वा-
 मदेव्ये^{२३} या वैष्णवे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्य ते स्वाहा ॥ घर्म या ते पृ-
 थिव्यां^{२४} ऋग्या पृथिव्यां याग्नौ या रथन्तरे या गायत्रे छन्दसीयं ते तामव-
 यजे तस्य ते स्वाहा ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य^{२५} न^{२६} इत्येषा^{२७} ब्रह्मण-
 स्त्वा परंस्याय^{२८} क्षत्रस्य तन्वृत्स्याहि ॥ विशस्त्वा धर्मणा वयमन्न परि-

१) P रुद्रहोत्र इति रुद्र होत्रे। २) P हुतं हविः। मधु। हविः। असि। इन्द्रतम इतीन्द्रतमे।

३) So betont P; die Samh. Mss. अश्याम ४) H u. Bb देवधर्म ५) P ऋभुमत इति ऋभु मतः।

६) P विभुमत इति विभु मतः। ७) P वाजवत इति वाज वतः। ८) So im An-

schluss an P विश्वदेव्यावतः। विश्वदेव्यावत इति विश्वदेव्य वतः। die Samh. Mss. वि-

श्वदेव्यावतः; vgl. aber auch 4, 9, 8 a. F. ९) Die Mss. schwanken; H u. Bb पितृमतो

ङ्गिरस्वतः; Ben पितृमतो ङ्गिरस्वतः; P पितृमत इति पितृ मतः। अङ्गिरस्वतः।; vgl.

oben 4, 9, 8 a. F. १०) So corrigirt; Ben उशीमहि; in den andern Mss. das Wort

ohne Accent. ११) So P; die Samh. Mss. विभृतं १२) P ज्योतिर्भा इति ज्योतिः-

भाः। १३) Bb वाजिन्यवः; P वाजिन। अवं। नयामि। १४) P पयस्वी। १५) In

Ben u. P ohne Accent १६) P कंदसि। इयं। Ben कंदसायं; vgl. aber weiter unten.

१७) P ब्रह्मदेव्ये। १८) So Ben; in H u. Bb अन्वद्य; s. d. Folgende. १९) H u. Bb

म २०) So corrigirt nach Anleitung von VS 38, 19; die Samh. Mss. schreiben पर-

स्यायं; P परंस्याया इति परं पायाः।

क्रामाम^१ सुविताय नयसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य^२ न^३ इत्ये-
षा^४ प्राणस्य त्वा^५ परस्याय^६ चक्षुषस्तन्वस्याहि ॥ श्रोत्रस्य त्वा धर्मणा^७
वयमनु परिक्रामाम^८ सुविताय नयसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अ-
न्वद्य^२ न^३ इत्येषा^४ दिवस्त्वा^५ परस्याय^६ ॥ अन्तरिक्षस्य तन्वस्याहि ॥
पृथिव्यास्त्वा धर्मणा वयमनु परिक्रामाम^९ सुविताय नयसे^{१०} चतुः-
संक्तिर्ऋतस्य^{११} नाभिः सतो घर्मो विश्वायुः शर्म सप्रथाः ॥ अप द्वेषो^{१२}
अप हरो^{१३} अन्यव्रतस्य^{१४} सश्विम^{१५} वल्गुरसि^{१६} शंयोर्धायाः^{१७} ॥ शिशुर्जन-
धायाः ॥ शं च वक्षि ॥ परि च वक्षि ॥ घर्मैतत्तै^{१८} ऽन्ममेतत्पूरीषम ॥ तेन
वर्धस्व चाप्यायस्व^{१९} वर्धिषीमहि^{२०} च वयमा च प्यायिषीमहि^{२१} चः
व्यूसा^{२२} यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विषाः ॥ १० ॥

10

Vgl. Tātt. Ār. 1, 11.

रन्तिर्नामासि^{२३} दिव्यो गन्धर्वस्तस्य ते पङ्कडविधानमग्निरध्यक्षो^{२४}
रुद्रो अधिपतिर्विश्वावसु^{२५} सोम गन्धर्वमापो^{२६} ददृशुषीस्तदतेनान्व-

- 1) So mit dem P अन्नु। परि। क्रामाम। Ben °क्रामाम; Hu Bb °माम 2) Hu. Bb अन्वद्य 3) So meine Correctur; Ben प्राणस; P प्राणः।; H u. Bb प्राणस; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; vgl. oben; Hu Ben परस्यायाश्च; Bb परस्या-याश्च; desgl. B, ohne Accent; P परस्याया इति परः पायः। 5) H u. Bb धर्मणो 6) So im Anschluss an P अन्नु। परि। क्रामाम। Ben °मनुपरिक्रामाम; H u. Bb °मनुपरिक्रामाम 7) H u. Bb अन्वद्य 8) H u. Bb दिवस् 9) So corrigirt; die Samh. Mss. schreiben परस्याय; in P dieses Wort nicht wiederholt. 10) So im Anschluss an P; in Ben °मनुपरिक्रामाम; Hu Bb °मनुपरिक्रामाम 11) So im Anschluss an P; चतुः संक्तिरिति चतुः संक्तिः।; die Samh. Mss. चतुः संक्तिः 12) So corrigirt; die Samh. Mss. द्वेषो; P द्वेषः। 13) Die Samh. Mss. हरो; im P ह्ररः। 14) So im Anschluss an P अन्यव्रतस्येत्यन्यं व्रतस्य 15) So P; die Samh. Mss. सश्विम 16) So Bb; in P वल्गुः।; die andern Mss. वल्गूर 17) P शंयोर्धाया इति शंयोः धायाः। Tātt. Ār. 4, 11, 3 वल्गुरसि शंयुधायाः 18) H u. Bb वर्धिषीमहि 19) P प्यासि-षीमहि।; Bb प्याहिषीमहि; B प्याहिषीमहि 20) P विं व्यूसा 21) P रति 22) So Ben; in den andern Samh. Mss. पदत ॥ हविः 23) Die Mss. schwanken; Ben विश्वावसु; desgl. B, ohne Accent; Bb विश्वावसु; H विश्वावसु; P विश्वावसु विश्ववसुमिति विश्व. वसु। 24) So im Anschluss an P सोमो गन्धर्वो; cf. RV 10, 139, 4; Ben सामो गन्धर्वो मापो; H u. Bb सामि गन्धर्वो; desgl. B, ohne Accent.

वाय॑स्ते॒दिन्द्रस्य॑ वै रुद्रो॑ रा॒रहाण॑ आसां॑ परि॑ सूर्यस्य॑ परि॒धी॑र-
पोरु॑ वी॒रेभि॑रधि॑ तन्नो॑ गृ॒णानो॑ रजसो॑ वि॒मानो॑ यद्वा घा॑ सत्य-
मुत॑ यन्न॑ वि॒द्व ॥ धिय॑ इ॒न्वानो॑ धिय॑ इन्नो॑ अ॒व्यात्॑¹⁰ ॥ स॒स्त्रिम-
विन्द॑च्चरणे॑ भ॒दीनाम॑पावृ॒णोह॑से¹² अ॒स्मद्र॑थाना॑म¹¹ ॥ प्रा॒सां¹⁴ गन्ध॑र्वो॑
५ अ॒मृतानि॑ वो॒चत्¹⁵ ॥ इ॒न्दुं¹⁶ द॑क्षं परि॒ददा॑दहीना॑म¹⁷ ॥ वा॒र्षाहर॑¹⁸
सा॑म गाय ॥ चि॒दसि॑ समु॒द्रयो॑निः¹⁹ ॥

इ॒न्दुर्द॑क्षः श्येन॑ ऋ॒तावा॑ हि॒रण्य॑पक्षः शकु॒नो॑ भुर॒ण्युः ।

महान्त्स॑धस्थे ध्रु॒व॑ आ॒ निष॑त्तो न॒मस्ते॑ अस्तु॒ मा मा हि॑सीः ॥

सोम॑पी॒थानु॑ मेहि॑²² ॥ इ॒ष्टाहो॑त्रोय॑²³ सा॑म गाय पु॒नरु॒र्जा॑²⁴ सह॑ रथ्ये-
त्येके॑²⁵ श्ये॒त॑²⁷ सा॑म गाय ॥ उ॒दु त्यं चि॒त्रमि॒त्येके॑ ॥ वा॒मदे॒व्य॑ सा॑म
गाय ॥ इ॒ममु॑ षु॒ त्वम॑स्माक॑ स॒नि गाय॑न् न॒व्या॑सम्²⁹ ॥ अ॒ग्निदे॒वेषु॑
प्र॑ वोच॑³⁰ ॥ भूः स्वा॑हा ॥ ११ ॥

Vgl. Tañt. Âr. 4, II, 5

1) P ददृशुषीः; Ben ददृशुषीस; H u Bb ददरिशुषीस; desgl. B, ohne Accent; cf. RV 10, 139, 1. 2) P रारहाणः. 3) Ben आसां. 4) P अप। ऊर्णु। 5) Ben ०रंधी. 6) P तत्। नः; Ben तन्नो; H u Bb तन्वो; desgl. B, ohne Accent. 7) P धियः। 8) So Ben; desgl. in H. Bb u B, ohne Accent; P हिन्वानः; Tañt. Âr. हिन्वानो. 9) Ben धिय इनो; P धियः। इत्। नः; Bb धियद्वतो; H धियद्वचो; B धियद्वचो. 10) So P; die Samh. Mss. अव्याट; cf. Rv. 10, 139, 5. 11) P संस्त्रोम; Bb संस्त्रिम. 12) So im Anschluss an P दुरः; Ben दूरो; desgl. B, ohne Accent; H u Bb वसे; cf. RV 10, 139, 5. 13) So die Samh. Mss.; P अस्मद्रथानामत्यस्त्रिन. रथाना; cf. ubi RV 10, 139, 6. 14) So im Anschluss an P प्र। आसां; die Samh. Mss. प्रासा. 15) So im Anschluss an P अमृतानि। वोचत्; die Samh. Mss. अमृ-
तानुवोच. 16) P इन्द्रं. 17) Die Mss. schwanken; H u Bb परिददादहीनां oder
परिददादहीनाः Ben परिददादहीनाः B पारददादहीनाः P परि। दादात्।
अहीना; vgl. RV 10, 139, 6. 18) So H u. Bb; nur ohne Accent; P वर्षाहरमिति
वर्षा हर। Ben वर्षाहार; desgl. B, ohne Accent. 19) H ०र्यानि. 20) P स्त्रेनः।
21) Ben ध्रुवा. 22) P सोमवपीथ। अनु। मा। इहि; H u. Bb ०थानमेहि. 23) So Ben;
P इष्टाहोत्रोयमितिष्टाहोत्रोयः; H u Bb इष्टाहोत्र्य; desgl. B, ohne Accent. 24) P
ऊर्जा. 25) P रथ्या. 26) Die Mss. ०त्येके. 27) H u. Bb श्येत; P श्येत्। 28) P इमं।
ऊ। इत्यु। सु। 29) H u. Bb नव्यासां. 30) Ben मोचः; P वोचं।

मां नो घर्म व्यथितो¹ विव्यधीन्मां² न³ आयुः परमवरं⁴ मान-
दोनैः⁵ ।

मो ष्वत्वमस्मान्तराधान्मां⁶ रुद्रियासो अभि गुल्बधानः⁷ ॥

मां नः⁸ क्रतुभिर्हीडिषेभिरसंहृषः⁹ मुनीथो मां परा दैः¹⁰ ।

मां नो अपि¹¹ निर्वृतिर्मां न¹² आष्टान्मां¹³ नो द्यावापृथिवी¹⁴ ;
हीडिषेयाम¹⁵ ॥

उतां नो¹⁶ मित्रावरुणा¹⁷ इहागतं¹⁸ मन्मा दीध्याना उतां नः¹⁹ ;
सखाया²⁰ ।

आदित्यानां प्रसृतिर्हेतिस्या²¹ शरा वाष्टाद्विषा²² वार्षः ॥

विधुं दद्राणं²³ समने बहूनां युवानं संतं पलितो जगाद²⁴ । 10

देवस्य पश्य काथं महित्वाद्याममार सखः²⁵ समानः²⁶ ॥

जरि चैतीदभिशिषः²⁷ पुरा चकृभ्या²⁸ आनृद²⁹ ।

1) So Bb; in H u. Ben ohne Accent; P व्यथितः । 2) P वि । व्यधीत् । मां ।
3) P नः । 4) So corrigirt; die Mss. परमवरं; auch P अवरं । 5) So die Mss.; P
मां । अनत् । आ । उनैः । Taitt. Ār. 4, 20, 2 मां रंजो उनैः । 6) Ganz corrupt; die
Mss. schwanken; Ben मो ष्वत्वमस्मांतराः; H u. Bb मे ष्वत्वमस्मांतराः; B मो ष्वत्वमं
स्मांतराः; P मां इति मां । स्वत्वमिति स्व. त्वं । अस्मि । अंतरित्वंतः । अधात् । मां । Taitt.
Ār. 4, 20, 2 मां स्वस्मां स्तमस्मांतराधाः । 7) P अभि गुल्बधानः । Taitt. Ār. अभि-
गुल्बधानः । 8) Ben ० संहृषः; P हीडिषेभिः । असंहृष इत्यस्मत् द्विषः । 9) So im
Anschluss an P परा दैः । die Samh. Mss. परा दैः । 10) P अपि । 11) H u. Bb
मनो । 12) Ben u. P आष्टां । 13) So P; die Samh. Mss. द्यावापृथिवी । 14) So P;
die Samh. Mss. हीडिषेयां । 15) P उत । नः । 16) Bb मित्रावरुणा । 17) P इह ।
आ । गत । 18) P दीध्यानां । उत । नः । 19) So ist wohl zu lesen; Ben सखायाः;
H u. Bb सखायाः; desgl. B. ohne Accent; P सखायः । 20) So Bb; in Ben हेतिस्य;
P हेतिस्यः । in H ohne Accent. 21) P शरा । वा । अष्टात् । हविषा । 22) P द-
द्राणं । 23) P जगार । 24) So Ben; H महित्वाद्याममारसखः; Bb महित्वाद्या-
ममारसखः; desgl. B. ohne Accent; in P महित्वेति महि. त्वां । अथ । ममार । सः ।
ह्यः । 25) P स । आन । 26) So scheint die Maitr.-Lesung dieses corrupten Verses
combinirt aus Samh. u. P; die Samh. Mss. जरि चैतीदभिशिषः; P जरि । च इति
इत् । अभिशिष इत्यभिशिषः । cf. RV 8, 1, 12. 27) P चकृभ्य इति चकृ. भ्यः । 28) So
im Anschluss an P आ । तृद । Ben आक्रुदः; H u. Bb आक्रुदः; B आक्रुद

संधाता^१ संधिर्मघवा पुरुवसुर्निष्कर्ता^२ विहृतं^३ पुनः ॥

उदु तिष्ठ स्वध्वर^४ ऊर्ध्व ऊ षु ण^५ इत्येके ॥ पुनरुर्जा सह रय्येत्येके ॥
उदु त्वं चित्रमित्येके ॥ भूः स्वाहा ॥ भुवः स्वाहा ॥ ३स्वः^६ स्वाहा ॥
भूभुवः ३स्वः स्वाहा ॥ १२ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4., 20.

भूभुवः ३स्वमयि तदिन्द्रियं^७ वी३र्यं^८ मयि रायो^९ मयि रक्षो^{१०} मयि
दक्षो^{११} मयि क्रतुर्मयि^{१२} धेहि सुवीर्यम् ॥
तिसृभिर्घर्मो विभात्याकूत्या^{१३} मनसा सह^{१४} विराजा ज्योतिषा सह^{१५}
तपसा ब्रह्मणा सह^{१६} तस्य दौहमशीमहि^{१७} तस्य भक्षमशीमहि^{१८}
तस्य ता उपहूता^{१९} उपहृतस्य भक्षयामि ॥ १३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 21.

उदस्य^{१९} शुष्माद्धानोर्नाव्या^{१९} बिभर्ति भारं^{१६} पृथिवी न भूमीः^{१७} ॥
प्र शुक्रैतु^{१८} देवी मनीषा^{१९} अस्मत्सुतष्टो^{२०} रथो न वाणीः^{२१} ॥ १४ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 17.

चिदसि ॥ बृहस्पतिष्ठा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठै^{२२} तेन ऋषिणा^{२२} तेन

- 1) So im Anschluss an P संधतिरिति सं धाता 1; Ben संधाताः II u. Bb संधाता
2) So Ben; II u. Bb पुरावसुः; B पुरोवसुः; P पुरोवसुरिति पुरः वसुः 1; s. RV 8, 1, 12.
3) So II u. Bb; Ben विहृतं; P विहृतमिति वि. हृतं. 4) P उत. तिष्ठत. स्वध्वर
इति सु. अध्वरः. 5) P ऊर्ध्वः. उ. सु. नः. 6) So corrigirt; Ben सुः; II u. Bb
स्वः ohne Accent. 7) P रचः. दचः. भचः. क्रतुः. 8) So Ben; auch P आकूत्या.
कूत्या. 9) So P; die Samh. Mss. सह 10) II u. Bb सह 11) So Ben; P दौहं.
दौहं. मयि 1; II u. Bb दौहमशीमहि; desgl. B, ohne Accent. 12) Bb मही; P
भचं. असि. मयि. 13) P ते. उपहृत इत्युप हृतः. 14) So im Anschluss an P
उत. अस्व 1; die Samh. Mss. उदस्य 15) R नाव्याः. 16) So Ben u. P; in II,
Bb u. B भारः. 17) P भूमिः. 18) P शुक्रा एतु. 19) P देवी. मनीषा. 20) P
अस्मत्. सुतष्ट इति सु. ऋष्टः. 21) So Ben; in II u. Bb वाणीः; P वाणी. 22) II u. Bb
ऋषिणा

विधिना¹ तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्व²द् ध्रुवा³
सीद⁴ ॥ १५ ॥

प्रजापतिष्ठा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा तेन विधिना⁵
तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्व⁶द् ध्रुवा⁷ सीद ॥ १६ ॥

उग्रश्च भीमश्च⁸ ध्वान्तश्च धनवा⁹श्च सहसावा¹⁰श्च सहीयसः ॥ वि-
क्षिपः¹¹ ॥ विज्ये¹² विव्ये¹³ विक्षिपेत्¹⁴ ॥ १७ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 1, 25 u. 24.

सवत्सरोऽसि¹⁵ परिवत्सरोऽसीदावत्सरो¹⁶ ऽस्युद्वत्सरो¹⁷ ऽसि¹⁸ वत्सरो¹⁹
ऽसि²⁰ ॥ तस्य ते वसन्तः शिरो²¹ ग्रीष्मो²² दक्षिणं²³ पक्षं²⁴ वर्षा²⁵ उत्तरं²⁶
शरत्पुच्छम् ॥ हेमन्तो मध्यं²⁷ शिशिरं²⁸ प्रतिष्ठानं²⁹ तस्य³⁰ ते मासाश्चा-
र्धमासाश्च ऋतवः परिवत्सराः ॥ अहोरात्रे ते कल्पेतामैहि³¹ प्रैहि³² वृ-
हि³³ समिद्युदीची ॥ १८ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 19; Mān. Ār. 1, 6, 4.

1) So Ben; in Bb विधिना; H विधिना; in P unklar, ob विधिना oder विधिना
2) So Ben; Bb विधिना; H विधिना; P fehlt. 3) B भीष्मश्च 4) P धनवानिति
धनवान् । च । Tāitt. Ār. 4, 25 धनयश्च 5) P सहसावान् । सहसावानिति सहस-
वान् । च । 6) P वि । क्षिप । 7) So H u. Bb; P विज्ये इति ग्वि. ज्ये । Ben विज्ये
8) H u. Bb विज्ये; P विवे इति विवे । 9) P वि । क्षिपे । 10) P इदावत्सर इतीदा-
वत्सरः । 11) P इद्वत्सर इतोद्वत्सरः । (!) 12) Diese beiden Worte finden sich in Ben,
fehlen aber in den andern Saṃh. Mss.; P auch वत्सरः । असि । 13) P ग्रीष्मः ।
14) Ben u. P दक्षिणः 15) P वर्षाः । 16) So betonen H u. Bb; in Ben u. P शि-
शिरं 17) So im Anschluss an P प्रतिष्ठानं । प्रतिष्ठानमिति प्रति. स्थानं । in Ben
प्रतिष्ठानं; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रतिपानं 18) So Bb u. P; die andern
Mss. यंस्व 19) So corrigirt; H u. Bb वीहि; desgl. B, ohne Accent; Ben वैहि; B
वि । इहि ।

असृङ्मुखो^१ रुधिरणाभ्युक्तो^२ यमस्य दूतश्च^३ वाग्विधावति । गृध्रः
सुपर्णः^४ कुणपं^५ निषेवति^६ यमस्य दूतः प्रहितं^७ एष एति^८ व्यसौ^९ यो
अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १९ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 29.

तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्तादुक्रमुच्चरत् ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम
शरदः शतं प्रब्रवाम^{१०} शरदः शतं शृणुयाम^{११} शरदः शतम् ॥ २० ॥

निधायो वा३^{१२} निधायो वा३ निधायो वा३ ओं वा३ ओं वा३
ओं वा३^{१३} ए ऐ ओं स्वर्णज्योतिः^{१४} ॥ २१ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 40.

बृहद्वा३^{१५} बृहद्वा३ बृहद्वा३ बृहद्वा इम्^{१६} बृहद्वा इम् बृहद्वा इम् ॥
इम् इम् इम्^{१७} स्वर्णज्योतिः^{१८} ॥ २२ ॥

10 पृथिवी समिन्तामग्निः^{१९} समिन्दे^{२०} साग्निः^{२१} समिन्दे^{२२} तामहं स-
मिन्दे^{२३} सा मा समिद्धा संसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धता^{२४}

1) असृङ्मुख इत्यमृक्. मुखः । 2) So corrigirt; die Mss. अणभ्युक्तो; P अम्यक्त इ-
त्यभि. अक्तः । 3) So Ben; in P दूतः । च । H u. Bb दूतरः; desgl B, ohne Accent;
Tāitt. Ār. 4, 29 यमस्य दूतः श्वपार्थिधावसि । 4) P सुपर्ण इति सु. पर्णः । कुणपमिति
कुण. पं । 5) P पं. सेवती । 6) P प्रहित इति प्र. हितः । 7) B इति; P एषः ।
एति । 8) P वि । असौ । 9) Bb उमुच्चरत्; P पुरस्तात् । युक्रं । उच्चरदित्युत्. चरत् ।
10) So B, nur ohne Accent; P प्र । ब्रवाम । H u. Bb प्रब्रवाम; in Ben fehlt dies
Wort und die beiden folgenden. 11) So corrigirt; die Mss. शृणुयाम; P शृणुयामः ।
12) In P वा ohne Accent. 13) In Ben fehlen alle die ३; in H fehlen sie nach ओ
वा, in Bb nur vor dem ersten निधायो und vor dem ersten ओ eine ३; in B
finden sich alle ३. 14) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः; P स्वर्णज्योतिरिति स्वर्ण. ज्योतिः ।
15) P बृहद्वा इति बृहत्. मप । 16) P बृहद्वाद्यीमिति बृहत् भा. ई । 17) Diese drei
letzten इम् in H u. Bb ohne Accent. 18) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः 19) So Ben;
in H u. Bb समित् P समिदिति । स. इत् । 20) So corrigirt; Ben साग्निः; H u. Bb
...ग्निः; P स । अग्निः ।

स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं समित्तां वायुः समिन्धे सा वायुः समिन्धे
तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन सं-
मिन्धता स्वाहा ॥ द्यौः समित्तामादित्यः समिन्धे सादित्यं सं-
मिन्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मव-
र्चसेन समिन्धता स्वाहा ॥ दिशः समित्तां प्रजापतिः समिन्धे सा
प्रजापतिः समिन्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तै-
जसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धता स्वाहा ॥ २३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 1-3.

अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्ज-
केयं तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ वायो व्रतपते व्रतं चरिष्यामि
तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्जकेयं तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥
सूर्य व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्जकेयं
तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ व्रतानां व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते
प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्जकेयं तेन राध्यासम् ॥ २४ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 3 u. 4.

पृथिवी समित्तामग्निः समिन्धि साग्निः समिन्धि तामहं सं-
मिन्धि सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिष-
ता स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं समित्तां वायुः समिन्धि सा वायुः
समिन्धि तामहं समिन्धि सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा
ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता स्वाहा ॥ द्यौः समित्तामादित्यः समिन्धि

1) So H u. Bb; in Ben समित् 2) So corrigirt; Ben समित्ता; desgl. B, ohne Accent; H समिता; Bb समिता; vgl. oben die entsprechenden Sätze; in Tāitt. Âr. 4, 41 समित्ता 3) P तत् । मे । 4) P तत् । शकेयं । 5) Von वायो als सूक्ष्म (excl.) in H u. Bb eine Lücke. 6) Hier beginnt das letzte, verginzelte Blatt von M. 7) Ben समित्

सादित्यं० समिन्धिष्टं० तामहं० समिन्धिष्टं० सा मा समिद्धा सुसमिद्धा
 तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता० स्वाहा ॥ दिशः समित्तां० प्रजा-
 पतिः समिन्धिष्टं० सा प्रजापति० समिन्धिष्टं० तामहं० समिन्धिष्टं० सा
 मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता० स्वाहा ॥ २५ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 41, 4 flg.

5 अग्रे व्रतपते व्रतमचार्षं० तत्ते प्रावोचं० तदशकं० तेनाशकं० तेना-
 रात्स्यम्० ॥ वायो व्रतपते व्रतमचार्षं० तत्ते प्रावोचं० तदशकं० तेनाशकं०
 तेनारात्स्यम् ॥ सूर्य व्रतपते व्रतमचार्षं० तत्ते प्रावोचं० तदशकं० तेना-
 शकं० तेनारात्स्यम्० ॥ व्रताना० व्रतपते व्रतमचार्षं० तत्ते प्रावोचं० त-
 दशकं० तेनाशकं० तेनारात्स्यम् ॥ २६ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 41, 6.

10 शं नो वातो० ऽभिवातु शं नस्तपतु सूर्यः ॥

अहानि० शं भवन्तु नः शं रात्री० प्रतिधीयताम् ॥

पृथिवी शान्तिः० सौषधीभिः शान्तिरन्तरिक्षं० शान्तिस्तद्वायुना
 शान्तिर्द्यौः शान्तिः० सा वृष्ट्या० शान्तिरोपः शान्तिरोषधयः शान्ति-
 र्वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणाः१० शान्तिः०
 15 शान्तिः सर्वशान्तिस्त्वेयाहं०११ शान्त्या सर्वशान्त्या१२ मंहं द्विपदे च च-

1) So corrigirt; in Ben u. Bb समित् ohne Accent; in H समित् 2) H तेना
 राध्यासं; Bb तेन राध्यासं; B तेनारात्स्यं; P तेन। अरात्सं; cf. das Folgende. 3) Bb
 प्रावोचं 4) H u. Bb तेनारात्स्यं 5) So corrigirt; Ben वा३तो; P वातः; Bb वातो;
 H u. B वातो 6) P आ। अहानि। 7) So M; in Bb u. P रात्री; 1; desgl. Ben, H u.
 B. ohne Accent; Tāitt. Ār. 4, 12, 1 रात्रिः 8) P अन्तरिक्षे। 9) So Ben u. P;
 in H u. Bb dies Wort ohne Accent. 10) H, Bb u. P ब्राह्मणाः 11) P सर्वे। शान्ति-
 रिति सर्वे। शान्तिः। 12) 1° सर्वशान्तिरिति सर्वे. शान्त्या।

तुष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्बभूव शान्तिरसि शान्तिर्नो अस्त्व-
भयं नो अस्तु ॥

आपो हिं ष्टा^१ मयोभुवस्तां न ऊर्जे दधातन ।

महे रणाय चक्षसे ॥

यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।

उशतीरिव मातरः ॥

तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

आपो जनयथा च नः^४ ॥

ईशाना^५ वार्याणां क्षयन्तीश्चर्षणीनाम् ।

अपो यातामभेषजं तां नः कृण्वन्तु भेषजम् ॥

कया नश्चित्रं आभुवदूती सदावृधः संखा ।

कया शचिष्ठया वृता ॥

कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः ।

दृढा चिदारुजे वंसु ॥

अभी^{१०} षु^{१०} एः संखीनामविता जरितृणाम्^{११} ।

शतं भवास्यूतिभिः^{१२} ॥

चातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः^{१३} ॥

1) So H, Bb; auch P अस्तु अभयं; in Ben अस्त्वभयं; in M स्त्वभयं 2) M नो स्तु 3) P स्तु 4) Vgl. RV 10, 9, 1—3. 5) P ईशाना; 6) So M, Ben अपो यातामभेषजं; P अपः; यातां अभेषजं; H u. Bb अपो यातां न भेषजं; desgl. B, ohne Accent; vgl. aber auch RV 10, 9, 5. 7) Bb कृण्वन्तु 8) P चित्रं 9) So Ben; die andern Mss. अभि; P अभि 10) P सु 11) Bb जरितृणां 12) Bb स्यूतोभिः; vgl. übrigens RV 4, 11, 1—3. 13) Vgl. RV 6, 47, 11. Hier endet das letzte, vereinzelt Blatt von M.

स्वस्ति नः इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
 यथादित्या अशुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः पिबन्ति ।
 एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
 उद्वयं तमसस्पतिरि ज्योतिः पश्यन्ता उत्तरम् ।

देवं देवचा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥

मित्रस्य वश्वशुषा समीक्षामहे ॥ मित्रस्य वश्वशुषा समीक्षध्वम् ॥
 ब्रह्मण उपस्तरणमसि ब्रह्मणे त्वोपस्तृणामि ॥ २७ ॥

Vgl. Taitt. Âr. 1. 42.

॥ इति खिलकाण्डे नवमः प्रपाठकः ॥

अग्निर्वृचाणि जघनं हविणस्युर्विपन्यया ॥

समिद्धः शुक्रं आहुतः ॥

त्व सोमासि सत्यतिस्त्व राजोत वृचहा ।

त्वं भद्रो असि क्रतुः ॥

10

1) P नः । 2) So Ben, II u. Bb; P तार्क्ष्यः 1; B तार्क्ष्यो 3) Vgl. RV 1, 89, 6.
 4) P यथा । चितिः 1; vgl. aber auch unten 4, 12, 2. 5) P पश्यन्तः । 6) Vgl. RV 1, 50, 10.
 7) Das इति fehlt in den Mss. 8) Ben schreibt खिलकाण्डे नवमः मुक्तिचः प्रः; in P
 steh: hier am Schluss noch प्रवर्ग्यप्रपाठकः 9) P विपन्ययः । 10) P शुक्रः । Vgl. RV
 1, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1; Kâth. 2, 14, 20, 14. 11) Vgl. TS 4, 3, 13, 1; RV 1, 91, 5;
 Kâth. 2, 14.

अग्निर्मूर्धा^१ भुवो यज्ञस्य ॥

पिप्पिहि^२ देव^३ उशतो यविष्ठ विष्ट^४ ऋतू^५ ऋतुपते यजेह^६ ।

ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरमे त्वं होतृणामस्यायजिष्ठः ॥

अग्ने यदद्य^७ विशो अध्वरस्य होतः पावकशोचे वेष्टु^८ हि यज्ञा ।

ऋता यजासि महिना वि यद्गृह्य^९ वह यविष्ठ या ते अद्य^{१०} ॥

पृथुपाजा अमर्त्यो घृतनिर्णिक स्वाहुतः ।

अग्निर्यज्ञस्य हव्यवाट^{११} ॥

तं सबाधो यतमुच इत्या धिया यज्ञवन्तः ।

आचक्रुर्गमिमृतये^{१२} ॥

अग्ने रक्षा णो अंहसः प्रति ष्व देव रीषतः^{१३} ।

तपिष्ठैरजरो दह^{१४} ॥

त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा^{१५} राजन्नघायतः ।

न रिषेच्चावतः^{१६} संखा^{१७} ॥

वैश्वानरो न ऊत्या^{१८} पृष्टो दिवि^{१९} ॥

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरिताति^{२०} पर्षि ।

अग्ने अचिवन्नमसा^{२१} गुणाऽनो ऽस्मोकं बोध्यविता तनूनाम्^{२२} ॥

- 1) Ben पिपिहि 2) So Ben; in H u. Bb देवां; desgl. B, ohne Accent; P. देवान् ।
 3) So Ben; in H u. Bb विष्टां; desgl. B, ohne Accent; P विष्टान् । 4) Bb यजेहा;
 P ऋतून् । ऋतुपत इत्यु. पते । यज । दह । Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr 3, 5, 7, 5,
 6, 11, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 5) So Bb; in Ben वेष्टु; P वे । त्वं । 6) In
 H u. Bb वि ohne Accent; in Ben भू ohne Accent. 7) Vgl. TS 4, 3, 13, 4; RV
 6, 13, 14; TBr 3, 5, 7, 6; 6, 12, 2. 8) Vgl. TBr 3, 6, 1, 3; RV 3, 27, 5; Kāth. 40, 14.
 9) Vgl. RV 3, 27, 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kāth. 40, 14. 10) P प्रतोसा । देव रीषतः । रिषत
 इति । 11) Vgl. RV 7, 15, 13; TBr 2, 4, 1, 6; Kāth. 2, 14. 12) P रक्ष । 13) P रिषेत ।
 14) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 11, 1; Kāth. 2, 14. 15) Vgl. TS 1, 5; 11, 1, 4, 4, 12, 5.
 VS 18, 72; 26, 8; Kāth. 2, 15. 16) P दुरितेति. दु. इता । अति । 17) P अचिवदित्वाचि.
 वत् । 18) Vgl. RV 5, 4, 9; TBr 2, 4, 1, 5; Tāitt. Ār. 10 2, 1.

अग्ने त्वं पारया^१ नन्थो अस्मान्स्वस्तिभिरिति दुर्गाणि विश्वा ।

पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा^२ तोकाय तनयाय शं योः^३ ॥

अग्राविष्णू सजोषसेमा^४ वर्धन्तु वां गिरः ।

द्युर्बैर्वाजेभिरागतम्^५ ॥

अग्राविष्णू महि धाम प्रियं^६ वां पाथो घृतस्य गुह्यानि नाम ।

दमे दमे सप्त रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरण्यत्^७ ॥

पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती ।

यज्ञं^८ बहु धियावमुः^९ ॥

आ नो दिवो बृहतः पर्वतादां सरस्वती यजतां गन्तुं यज्ञम् ।

हवं देवी जुजुषाणा घृताची शग्मां नो वाचमुशन्ती शृणोतु^{१०} ॥

ये ते सरस्^{११} ऊर्मयो मधुमन्तो घृतश्रुतः^{१२} ।

तैषां ते सुस्रमीमहे^{१३} ॥

यस्य व्रतं पशवो यन्ति सर्वे यस्य व्रतमुपतिष्ठन्ता^{१४} आपः ।

यस्य व्रते पुष्टिपतिर्निविष्टस्तं^{१५} सरस्वन्तमवसे हुवेम^{१६} ॥

अग्निः प्रत्नैत मन्मना शुम्भानस्तन्व^{१७} स्वाम् ।

कविर्विप्रेण वावृधे^{१८} ॥

सौम गीर्भिष्टा वयं^{१९} वर्धयामो वचोविदः ।

सुमृडीको ना आविश^{२०} ॥

1) P पारय । 2) P भव । 3) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5;

TA 10, 2, 1. 4) P सजोषसेति स. जोषसा । इमाः । 5) Vgl. TS 4, 7, 1, 1; 5, 7, 3, 3;

TBr 3, 11, 3. 6) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; Kāth. 1, 16. 7) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1;

VS 20, 84; Kāth. 4, 16. 8) P यजतां गन्तु । 9) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2;

RV 5, 43, 11; Kāth. 1, 16; 20, 15. 10) P सरस् । 11) Ben घृतश्रुतः 12) Vgl. TS

5, 1, 11, 3; RV 7, 96, 5; Kāth. 19, 14. 13) P उप. तिष्ठते । 14) Vgl. TS 3, 1, 11, 3.

15) Vgl. RV 8, 14, 12; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 16) P आ. विदः । 17) Vgl. RV 1, 91, 11;

TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14.

त्वमे वीरवद्यंशो देवश्च सविता भगः ।

दितिश्च दानि वार्यम्¹ ॥

त्वं भगो ना² आ हि रत्नमिषे परिज्मेव क्षयसि दस्सवर्चाः³ ।

अमे मित्रो न बृहत् ऋतस्यासि⁴ क्षत्ता वामस्य देव भूरः⁵ ॥

प्रेङ्गो अमे⁶ ॥

इमो अमे वीततमानि⁷ हव्याजसो⁸ वक्षि देवतातिमच्छ ।

प्रति न ई⁹ सुरभीणि व्यन्तु¹⁰ ॥

अमा आयूषि पवसे¹¹ ऽग्निर्ऋषिः¹² ॥

तं हि शश्वन्ता ईडते सुचा देवं घृतश्रुता¹³ ।

अग्निं हव्याय वोढवे¹⁴ ॥

अग्निमग्निं हवीमभिः¹⁵ सदा हवन्त¹⁶ विशपतिम् ।

हव्याहं पुरुप्रियम्¹⁷ ॥

अमे पावक रोचिषा¹⁸ स नः पावक दीदिवो¹⁹ ऽग्निः शुचिव्रततमा²⁰

उदमे शुचयस्तव²¹ ॥

स हव्याहमत्य²² उशिग्दूतश्चनोहितः ।

3) Vgl. RV 7, 15, 12. 2) P नः । 3) Ben दस्सवर्चाः 4) P बृहत् । ऋतस्य । असि ।
5) Vgl. RV 6, 13, 2. 6) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5 4; 5, 4, 7, 3; Kāth. 2, 16; 18, 1;
20, 14 u. ö.; Kap. S. 28, 4; 48, 2. 7) Ben वीततम् 8) So H u. Bb; P हव्या । अजस्रः ।
Ben हव्याजसो 9) Ben हयम् 10) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; Kāth. 2, 15; 19, 14;
35, 2; Kap. S. 48, 3. 11) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. offer TBr 2, 6, 3, 4; TA
2, 5, 1; Kāth. 4, 11; 11, 13 u. offer; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 12) Vgl. RV 9, 66, 20; Tām. Ar.
2, 5, 2; VS 26, 9. 13) Ben घृतश्रुता 14) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kāth. 19, 14.
15) Ben हवीमभिः 16) P सदा । हवन्त । 17) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8.
18) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; RV 5, 26, 1; Kāth. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1. 19) So
TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; RV 1, 12, 10; Kāth. 19, 14. 20) Vgl. TS 1, 3, 14, 8; 5, 5, 3; RV 8, 13, 21;
Kāth. 19, 14. 21) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. ö. RV 8, 44, 17; Kāth. 2, 14; 19, 14; 40, 14.
22) P अमत्यः ।

अग्निर्धियां समृण्वति' ॥

अग्निं स्तोमेन बोधय समिधानो अमर्त्यम् ।

हव्या देवेषु नो दधत्' ॥

किमिह विष्णो परिचक्ष्यं भूत्प्रं यद्वक्षे शिपिविष्टो अस्मि ।

5 मां वर्षो अस्मदपगूह^३ एतद्वदन्यरूपः समिधे बभूव^४ ॥

प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट नामार्यः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।

तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः पराके^५ ॥

सुचामाणं पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणमदिति^६ सुप्रणीतिम् ।

दैवीं नाव^७ स्वरिचामनागसमस्रवन्तीमारुहेमा स्वस्तये^८ ॥

10 महीमू षु मातरं सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविक्ष्वचामजरन्तीमुरुचीं सुशर्माणमदिति^६ सुप्रणीतिम्^७ ॥

अग्नीषोमा संवेदसा संहूती वनतं गिरः ।

सं देवचा बभूवयुः^९ ॥

युवमेतानि दिवि रोचनान्यग्निश्च सोम संक्रतू अधत्तम ।

15 युवं^{१०} सिन्धूरभिश्स्तेरवद्यादग्नीषोमा अमुच्चतं गृभीतान्^{११} ॥ १ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen!

1) Vgl. TS 4, 1, 11, 4; RV 3, 11, 2; Kāth. 19, 14; VS 22, 16. 2) H दधत्; vgl. TS 4, 1, 11, 4; RV 5, 11, 1; VS 22, 15. 3) P अद्य । गूहः । 4) Vgl. TS 2, 2, 12, 5; RV 7, 100, 6. 5) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5. 6) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; RV 10, 63, 10; TA 1, 13, 2; Kāth. 2, 3; VS 21, 6. 7) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7. 1, 18, 2; TBr 3, 1, 3, 3; Taitt. Âr. 1, 13, 2; Mân. Âr. 7, 2, 6; VS 21, 5. Kāth. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7. 8) Vgl. RV 1, 93, 9; TS 2, 3, 14, 1; TBr 2, 5, 7, 2; Kāth. 4, 16. 9) So Ben u. P; die andern Mss. गृभीताम्; vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kāth. 4, 16. Dieser Schlussvers findet sich im Padap. oben 1, 5, 1 a. A. eingeschoben.

अमा आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये ।

नि होता संस्ति बहिषि ॥

अमिं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् ।

अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥

अमिनामिः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा ।

5

हव्याद् जुहास्यः ॥

अमिर्वृत्राणि जह्वनदमिं स्तोमेन बोधयामा आयूषि पवसे ॥ ५ ॥
तमद्योभिष्टे अद्य ॥

एभिर्नो अर्केर्भवा नो अर्वाङ् स्वर्णज्योतिः ॥

अमे विश्वेभिः सुमना अनीकैः ॥

10

अधा ह्यमे ॥

अयेः स्तोमं मनामहे सिध्ममद्य दिविस्पृशः ।

देवस्य द्रविणस्यवः ॥

अमा यो मर्त्यो दुवो धियं जुजौष धीतिभिः ॥

भंसन्तु षं प्र पूर्य इषं वुरीतावसे ॥

15

1) Vgl. RV 6, 16, 10; TS 2, 5, 7, 3 u. ö.; TBr 3, 5, 2, 1; Kâth. 19, 5; 16, 4; 20, 14; Kap. S. 30, 3. 2) Vgl. RV 1, 12, 1; TS 2, 5, 8, 5; TBr 3, 5, 2, 3; Kâth. 20, 14. 3) So H u. Bb;

in Ben जुहास्यः; vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 12, 3; Kâth. 15, 12; 20, 14; 34, 19. 4) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. ö.; Kâth. 2, 14; 10, 14. 5) Vgl. RV

5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15. 6) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ö.; Kâth. 4, 11; 19, 14 u. ö. 7) Vgl. RV 1, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7. 8) Vgl. RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7. 9) P

भव । 10) So H; Ben u. Bb स्वर्णं ज्योतिः; P स्वः । न । ज्योतिः । 11) P सु. मनाः । 12) Vgl. RV 4, 10, 3; VS 15, 46; TS 4, 4, 4, 7; Kâth. 20, 11. 13) P अद्य । 14) Vgl.

RV 4, 10, 2; TS 4, 4, 4, 7; Kâth. 20, 14; VS 15, 45. 15) Bb सिध्ममद्य । 16) Vgl. RV 5, 13, 2; TS 5, 5, 6, 1; Kâth. 20, 14. 17) P अपो । यः । 18) So mit P; die Samh.

Mss. धितिभिः । 19) So im Anschluss an P भंसन्तु । नु । सं । die Samh. Mss. भंसं नुष्यः; cf. RV 6, 1, 1. 20) P प्र । पूर्यः । इषं । Ben प्रपूर्य इषं; desgl. B, ohne Accent.

H u. Bb प्रपूर्यषं । 21) Vgl. RV 6, 14, 1; Kâth. 20, 14.

त्वमये सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः ।

त्वया यज्ञं वितन्वते

वृषा सोम द्युमं असि वृषा देव वृषव्रतः ।

वृषा धर्माणि दधिषे ॥

5 अग्निर्जातो अरोचत घ्नन्दस्यून्योतिषा तमः ।

अविन्दन्ता अपः स्वः ॥

अये बृहन् ॥

इमं मे वरुण शुधी हवमद्या च मृडय ।

त्वामवस्युराचके ॥

10 तत्त्वा याम्यग्निनाग्निः ॥

त्वं सृष्टे अग्निना विप्रो विप्रेण संन्तता ।

सखा सख्या समिध्यसे ॥

प्रं स मिच मर्तो¹² अस्तु प्रयस्त्वान्यस्त¹³ आदित्य शिक्षति व्रतेन ।

न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमंहो अश्नोत्यन्तितो न दूरात् ॥

15 अनमीमांसा¹⁵ ईडया¹⁶ मदन्तो मितज्ञवो वरिमन्ता¹⁷ पृथिष्याः ।

आदित्यस्य व्रतमूपक्षियन्तो वयं मिचस्य सूमतौ स्याम¹⁸ ॥

1) Vgl. RV 5, 13, 4; TBr 2, 4, 1, 6. Kâth. 2, 14; 20, 15. 2) P बुमानिति बु. मान् ।

3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 3; 4, 3, 13, 3; Kâth 2, 14; 20, 15. 4) P गाः । 5) Vgl. RV 5, 14, 4. 6) So Ben u. P; H u. Bb बृहत्; desgl. B, ohne Accent; vgl. TS

4, 2, 1, 4; Kâth. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1. 7) P शुधि । 8) P अवा । 9) P अवत्युः; Ben 'भवत्युः'; vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâth. 4, 16; 11, 12; 11, 13; 12, 15; 21, 13; VS 21, 1. 10) Im P

steht hier der ganze Vers तत् । त्वा । यामि । ब्रह्मणा । वदमानः । तत् । आ । शस्ते । यजमानः । हविर्भिरिति हविः । भिः । अहिडमानः । वरुण । इह । बोधि । उवशं सैत्युः । श-

सः । मा । नः । चाद्युः । प्र । मोषोः ।; vgl. RV 1 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 6.; Kâth. 4,

11) Vgl. RV 8, 43, 4; TS 1, 4, 46, 3; Kâth. 15, 12. 12) P मिचः । मर्तः । 13) P यः । ते । 14) Vgl. RV 3, 59, 2; TS

3, 4, 11, 5; Kâth. 23, 12. 15) P अनमीमांसः । 16) So alle Samh. Mss.; in P ईडया ।

17) Ben वरिमन्ता 18) Vgl. RV 3, 59, 3; TBr 2, 8, 7, 4.

तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं मध्या¹ कर्तोर्वितत² सजभार ।
 यदेदयुक्त³ हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमसै³ ॥
 भद्रा⁴ अश्वा⁴ हरितः सूर्यस्य चित्रा⁵ एतग्वा⁶ अनुमाद्यासः ।
 नमस्यन्तो दिव⁷ आ पृष्ठमस्युः परि द्यावापृथिवी बन्ति सद्यः⁸ ॥
 त्वमये व्रतपा⁹ असि⁹ ॥

यद्वा वयं प्रमिनाम¹⁰ व्रतानि विदुषा¹¹ देवा¹² अविदुष्टरासः ।
 अग्निष्टद्धिश्चमापृणाति विद्वान्येभिर्देवै¹³ ऋतुभिः कल्पयाति¹³ ॥
 अग्ने नय¹⁴ ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यज्जक्त्रवाम¹⁵ तदनु प्रवोदुम् ।
 अग्निर्विद्वान्त¹⁶ यजात्सेदु¹⁶ होता सो अध्वरान्त¹⁶ ऋतून्कल्प-
 याति¹⁷ ॥

अग्निः शुचिव्रततमा¹⁸ उदमे शुचयस्तवाक्रन्ददग्निर्नक्तोषासा¹⁹ ॥
 आयाहि तपसा जनिष्वाग्मे पावको अर्चिषा ।
 उपेमा²⁰ सुष्टुतिं मम ॥
 आ नो याहि तपसा जनिष्वाग्मे पावक दीद्यत् ।
 हव्या देवेषु नो दधत् ॥ २ ॥

S. die Vergleichen in den Anmerkungen.

1) H u. Bb मध्या 2) P यदा । इत् । अयुक्त । 3) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 4) P भद्राः । अश्वाः । 5) P चित्राः । 6) So Ben; H u. Bb एतग्वा; P एतग्वा इत्येत. ग्वाः । 7) P दिवः । 8) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 9) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. ö.; Kâth. 2, 4; 6, 10; Kap. S. 48, 10 u. ö. 10) Ben प्रमि-
 नाम 11) Ben विदुषा 12) Ben देवाः । 13) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâth. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 14) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; Kâth. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 15) So mit P यत् । शक्त्रवाम ; die Samh. Mss. schreiben शक्त्रवाम
 16) P सः । इत् । ऊ इत् । 17) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; Kâth. 18, 21; 2, 15.
 18) P शुचिव्रत. गमः 1; RV 8, 44, 21; TS 1, 3, 14, 8; Kâth. 19, 14; 40, 1. 19) RV 8, 44, 17; 10, 45, 2; 1, 1, 14, 8; 4, 1, 10, 4; Kâth. 2, 14; 19, 14; 40, 14; 16, 8; 16, 9 u. 10;
 19, 11 u. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2.

अभि त्वा देव सवितरीशानं वार्योणाम् ।

संदावन्भागमीमहे ॥

मही द्यौः पृथिवी च नस्त्वामये पुष्करादधि तमु त्वा दध्यङ्घ्रिस्त्वमु
त्वा पाथ्यो बृषा ॥

5 उत ब्रुवन्तु जन्तवा उदमिर्बृचहाजनि ।

धनंजयो रणे रणे ॥

आ यं हस्ते न खादिनं शिष्टं जातं न बिभ्रति ।

विशामग्निं स्वध्वरम् ॥

प्र देवं देववीतये भरता वसुवित्तमम् ।

10 आ स्वे योनौ निषीदतु ॥

आ जातं जातवेदसि प्रियं शिशीतातिथिम् ।

स्योन आ गृहपतिम् ॥

अग्निनाग्निस्त्वं ह्यये अग्निना ॥

तं मर्जयन्त सुक्रतुं पुरोयावानमाजिषु ।

15 स्वेषु क्षयेषु वाजिनम् ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।

1) P संदा । अवन । भागं । इमहे । vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâth. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7. 2) Der P giebt diesen Vers vollständig: मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमं । यज्ञं । मिमिक्षतां । पिपृतां । नः । भरीमभिरिति भरीम. भिः । vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2 u. ö.; Kâth. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. ö.; RV 6, 16, 13; Kâth. 15, 12; 16, 3. 4) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. ö.; RV 6, 16, 14; Kâth. 15, 12; 19, 4. 5) Vgl. TS 3, 5, 11, 4 u. ö.; RV 6, 16, 15; Kâth. 15, 12; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 6) Bb उप. 7) P जंतवः । 8) P अजनि । 9) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 1, 74, 3; Kâth. 15, 12; 8, 16. 10) P आ । यं । हस्ते । न । 11) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 6, 16, 40. 12) P भरत । 13) Vgl. RV 6, 16, 41; TS 3, 5, 11, 4; Kâth. 15, 12. 14) P स्तेनैः । 15) Vgl. RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 5. 16) Vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; Kâth. 15, 12; 20, 14. 17) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; Kâth. 15, 12. 18) Vgl. RV 8, 84 (73). 8; TS 3, 5, 11, 5; Kâth. 15, 12.

ते ह नाकं महिमानः सचन्त यच्च पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः^१ ॥
 समिधो^२ अया आज्यस्य व्यन्तु^३ तनूनपादया आज्यस्य वेत्विडो^३ अया
 आज्यस्य व्यन्तु^४ बर्हिर्गया आज्यस्य वेतु^४ दुरो अया आज्यस्य व्यन्तू-
 षासानक्ताया^५ आज्यस्य वीतां^५ दैव्या होतारया आज्यस्य वीतां^५
 तिस्रो देवीरया आज्यस्य व्यन्तुः स्वाहामि^६ स्वाहा^६ सोम^६ स्वाहामि^६ ॥
 स्वाहामि^६ होचान्स्वाहा^६ देवा आज्यपा जुषाणा अया आज्यस्य व्यन्तुः ॥

अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि ।

स इदेवेषु गच्छति^७ ॥

त्वं नः सोम विश्वतो^८ ऽग्निर्मूर्धा^८ भुवो यज्ञस्य^८ ॥

सोम यास्ते मयोभुव^९ ऊतयः सन्ति दानुषे ।

10

ताभिर्नो ऽविता भव^{१०} ॥

या ते धामानि दिवि या पृथिव्या^{११} या पर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ।

तेभिर्नो विश्वेः सुमना अहेडनाजन्त्सीम^{१२} प्रति हव्या गृभाय^{१३} ॥

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।

धियो^{१४} यो नः प्रचोदयात्^{१५} ॥

15

अचिन्ती^{१६} यच्चकृमा दैव्ये जने दीर्नैर्दक्षैः प्रभूती पुरुषत्वंता ।

देवेषु च सवितर्मानुषेषु च त्वं नो अच सुवतादनागसः^{१७} ॥

१) Vgl. RV 1, 164, 50; TS 3, 5, 11, 5; Kāth. 15, 12. 2) P समिध इति सं. ईधः ।
 vgl. TBr 3, 5, 5. 3) Ben वेत्विडो; Bb वेत्ति; P वेतु। ईडः। 4) P उषसानक्ता ।
 उषसानक्त्युषसा. नक्ता । 5) Die Mss. scheinen होचान्स्वाहा zu schreiben. 6) Vgl.
 RV 1, 1, 4; TS 4, 1, 11, 1; Kāth. 2, 14. 7) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 4, 1, 11, 1; Kāth. 2, 14.
 8) Vgl. RV 8, 44, 16; TS 1, 5, 5, 1; 4, 4, 4, 1; Kāth. 6, 9; 12, 14; 20, 14, u. ö. 9) Vgl.
 RV 10, 8, 6; TS 4, 4, 4, 1; Kāth. 16, 15; 20, 15. 10) Ben भुवो 11) Vgl. RV 1, 91, 9;
 TS 4, 1, 11, 1; Kāth. 2, 14. 12) Die Mss. राजन्त्सीम 13) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 4, 1, 11, 1;
 TBr 2, 8, 3, 2; Kāth. 2, 14. 14) H धियो 15) Vgl. RV 3, 62, 10; TS 4, 1, 11, 1,
 VS 3, 85 u. ö. 16) Ben अचिन्ती 17) Vgl. RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.

पावकां नः संरस्वत्यां^१ नो दिवः^२ ॥

पूषा गां अन्वेतु नः पूषा रस्सत्त्वर्तः ।

पूषा वाजं सनोतु नः^३ ॥

शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।

विश्वे हि मायां^४ अवसि स्वधावो भद्रां ते पूषन्निहं रातिरस्तु^५ ॥

इहेह^६ वः स्वतवसः^७ कवयः सूर्यत्वचः^८ ।

यज्ञं मरुतां^९ आवृणे^{१०} ॥

प्र चित्रमर्कं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरध्वम् ।

ये सहांसि सहसा संहन्ते रेजते अग्ने पृथिवीं मखेभ्यः^{११} ॥

विश्वे देवां ऋतावृध ऋतुभिर्हवनश्रुतः ।

जुषन्तां युज्यं पयः^{१२}

विश्वे देवासो अस्मिधा^{१३} एहिमायासो^{१४} अद्रुहः ।

मैधं जुषन्त वह्नयः^{१५} ॥

द्यावा नः पृथिवी इमं सिध्नमद्य दिविस्पृशम् ।

यज्ञं देवेषु यद्धताम्^{१६} ॥

प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुध्वं सदने ऋतस्य ।

आ नो द्यावापृथिवी दैव्येन जनेन यातं महि वा वरूयम्^{१७} ॥

1) P संरस्वती। ओ॥; vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kâth. 4, 16. 2) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1 n. 6.; Kâth. 4, 16; 20, 15. 3) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâth. 4, 15; 20, 15. 4) P मायाः। 5) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâth. 4, 15; 20, 15. 6) Bb इहेह। 7) Bb स्वतवसः; P स्वतवस इति स्व. तवसः। 8) In Ben dies Wort ohne Accent; P सूर्यत्वच इति सूर्य. त्वचः। 9) P मरुतः। 10) Vgl. RV 7, 59, 11; Tâitt. 3 r. 1, 4, 3; Kâth. 20, 15. 11) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; Kâth. 20, 15. 12) Vgl. RV 6, 52, 10; TS 4, 1, 11, 4; Kâth. 13, 15. 13) So corrigirt; die Mss. schreiben असुधा; aber P अस्मिधाः। 14) P एहिमायास इति हि. मायासः। 15) Vgl. RV 1, 3, 9. 16) Vgl. RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4.

स हव्यवाङ्मि^१ स्तोमेन^२ ॥

देवैर्बर्हिर्वसुवने^३ वसुधेयस्य वेतु^४ देवीर्द्वारो वसुवने वसुधेयस्य
 व्यन्तु^५ देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां^६ देवी जौष्टी वसु-
 वने वसुधेयस्य वीतां^७ देवी. ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां^८ देवा
 दैव्या^९ होताग वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१०} देवीस्तिस्तिस्तिस्ती देवीर्व-^{११}
 सुवने वसुधेयस्य व्यन्तु^{१२} देवी नराशंसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{१३} देवी
 अग्निः स्विष्टकृत्सुद्रविणा^{१४} मन्द्रः कविः सत्यमन्वायजी^{१५} होता
 होतुर्होतुरायजीयानमे^{१६} यान्देवानंयाड्यं अपिप्रेये^{१७} ते^{१८} होत्रे अमत्सत^{१९}
 तां ससनुषी^{२०} होत्रं देवंगमां^{२१} दिवि देवेषु यज्ञमेरयेम^{२२} स्विष्टकृ-
 चाये होताभूर्वसुवने^{२३} वसुधेयस्य नमोवाके वीहि ॥ वाजे वाजे शं नो^{२४}
 भवन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 3, 5, 11; TBr 3, 5, 5; TS 4, 1, 11; TBr 3, 5, 9; weitere Vergleichenungen s. in
 den Anmerkungen.

प्र देवं देव्या धिया भरता^१ जातवेदसम् ।

हव्या नो वक्षदानुषक्^{११} ॥

अयमु य^{१५} प्र देवयुहोता यज्ञाय नीयते ।

रथो न योर्भीवृतो^{१६} घृणीवाञ्चेतति^{१७} त्मना^{१८} ॥

15

1) Vgl. RV 3, 11, 2; TS 4, 1, 11, 4; Kāth. 19, 4. 2) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4.

3) Vgl. TBr 3, 5, 9. 4) So Bb; auch P देवा। दैव्या।; in Ben u. H देवा दैव्या; in B दैव्या दैव्या 5) P सुद्रविणा इति सु. द्रविणाः। 6) So Bb; P सत्यमन्वेति सत्य-
 मन्वा। यजी।; H सत्यमन्वायजी; B सत्यमन्वायजी; Ben? 7) P यान्। देवान्। अ-
 याट्। यान्। अपिप्रेः। ये ते। 8) H u. Bb अंगत्सत 9) Ben ससनुषीन् 10) P देव-
 गमामिति देव. गमां। 11) P यज्ञं। आ। ईरय। इमं। 12) P होताग। अमः। 13) P
 भरता। 14) Die Saṃh. Mss. वचिदः; P वचतः।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kāth.
 15, 12. 15) P सः। 16) Ben अभीवृतो; P न। योः। अभीवृत इत्यभि. वृतः। 17) P.
 घृणीवान्। घृणीवाञ्चेति. घृण. वान्। 18) Vgl. RV 10, 176, 3; TS 3, 5, 11, 1; Kāth.
 15, 12.

अयमयिरूह्यत्यमृतादिव जन्मनः ।

सहसश्चित्सहीयान्देवो जीवातवे कृतः³ ॥

इडायास्त्वा⁴ पदे वयम्⁵ ॥

अग्ने विश्वेभिः स्वनीक देवैरुणावन्तं प्रथमः सीद यौनिम् ।

5 कुलारिणं घृतवन्तं सवित्रं यज्ञं नयं यजमानाय साधु⁶ ॥

सीद होतॄर्नि⁷ होता⁸ ॥

त्वं दूतस्त्वं नः परस्यास्त्वं⁹ वस्या¹⁰ आ वृषभ प्रणेता ।

अग्ने तोकस्य नस्तने तनूनामप्रयुद्धन्दीद्यद्बोधि गोपाः¹¹ ॥

अग्निना रयिमश्नवत्योषमेव दिवे दिवे ।

10 यशसं वीरवत्तमम्¹² ॥

गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः ।

सुमित्रः सोम नो भव¹³ ॥

इन्द्रायी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषयः ।

तद्वा चेति प्र वीर्यम्¹⁴ ॥

15 प्र चर्षणिभ्यः पृतनाहंवेषु¹⁵ प्र पृथिव्यां रिरिचाथे¹⁶ दिवंश्च ।

प्र सिन्धुभ्यः प्र गिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्रायी¹⁷ विश्वा भुवनान्यन्या¹⁸ ॥

1) P उष्यति ।

2) Vgl. RV 10, 176, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12.

3) Ben

इडायास 4) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12. 5) H u. Bb नय 6) So

Ben u. P; die andern Mss. साधुः 1; vgl. RV 6, 15, 16; TS 3, 5, 11, 2; Kāth. 45, 12.

7) Vgl. RV 3, 29, 8; TS 3, 5, 11, 2 u. 6.; Kāth. 15, 12; 19, 4; 16, 3; Kap. S. 30, 2.

8) Vgl. RV 2, 9, 1; TS 3, 5, 11, 2 u. 6. 9) P परसो इति परः पोः 10) P वंश्चः 1

11) Vgl. RV 2, 9, 2; TS 3, 5, 11, 3. 12) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.

13) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; Kāth. 2, 14. 14) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1;

Kāth. 4, 15. 15) P पृतनाहंवेष्विति पृतनाहंवेषु । 16) So im Anschluss an P रि-

चिचाथे इति रिरिचाथे; H u. Bb चिचाथे; desgl. Ben u. B. ohne Accente 17) P

प्र । इन्द्रायी इतीन्द्रायी 18) P भुवना । अति । अन्याः 1; vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1;

Kāth. 4, 15.

मरुतो यद्ध वो^१ दिवः सुन्नायन्तो हवामहे ।

आ०तू ना^२, उपगन्त०न^३ ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि दाशुषे यद्धताधि ।

अस्मभ्यं तानि मरुतो^४ विनन्त रयिं नो धत्त वृषणः सुवीरम्^५ ॥

इमं मे वरुण^६ तत्त्वा यामि^७ कया नः^८ को अद्य^९ पिप्रीहि^{१०} देवानमे^{११} ५

यदद्यांस्त्वमे^{१२} सधिष्टव^{१३} ॥

अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वानि भेषजा ।

आपश्च विश्वशंभुवः^{१४} ॥

उदुत्तमं^{१५} वरुण पाशमस्मत्^{१६} ॥

अव ते हेंडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

10

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेता^{१७} राजन्नेना^{१८}सि शिष्यः कृतानि^{१९} ॥

त्वं नो अमे वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेंडो ऽवयासिसीष्ठाः ।

यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषा^{२०}सि प्रमुमुग्ध्यस्मत्^{२१} ॥

स त्वं नो अमे ऽवमो भवोती नैदिष्ठो अस्या^{२२} उपसो व्युद्यौ ।

अव यस्त्व नो वरुण^{२३} रराणो वीहिं मृडीकं^{२४} सुहवो न एधि^{२५} ॥४॥ 15

Vgl. TS 3, 5, 11; 1, 5, 11; 2, 5, 12; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) P यत् । हवः । 2) P आ०तू । नः । 3) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4 u. 6.; Kāth. 9, 19; 8, 17; 21, 13. 4) H मरुतो 5) Vgl. RV 1, 85, 2; TS 1, 5, 11, 5; Kāth. 8, 17; 21, 13. 6) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 6.; Kāth. 11, 12; 12, 15 u. 6. 7) P तत् । त्वा । यामि । 8) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6; Kāth. 12, 15 u. 6. 9) Vgl. RV 4, 31, 1; TS 4, 2, 11, 2; Kāth. 21, 13. 10) Vgl. RV 1, 84, 16; TS 4, 2, 11, 3. 11) Ben पिप्रीहि 12) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 1, 3, 13, 4. 13) Vgl. RV 6, 15, 11; TS 4, 3, 13, 4. 14) Vgl. RV 8, 43, 9; TS 4, 2, 3, 2; Kāth. 2, 14 u. 6. 15) Vgl. RV 1, 23, 20; 19, 9, 6; TBr 2, 5, 8, 6; Kāth. 2, 14. 16) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. 6.; Kāth. 21, 13 u. 6. 17) P प्रचेत इति प्रचेतः । 18) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; Kāth. 10, 11. 19) Vgl. RV 4, 31, 1; TS 2, 5, 12, 3; Kāth. 34, 1. 20) Vgl. RV 1, 1, 5; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.

अग्निर्वृचाणि जङ्घनत्^१ त्वं सोमासि संत्यतिः^२ ॥

अनीकैर्द्वेषो अर्दयामे विश्वाभिहृतिभिः^३ ।

रयिं नो धेहि यज्ञियम् ॥

सैनानीकेन^४ सुविद्वो अस्मे यथा देवं^५ आर्यजिष्ठः स्वस्ति ।

अदब्धो गोपां^६ उत नः परस्या अगे द्युमदुत रेवद्दिदीहि^७ ॥

पिप्रीहि^८ देवानां^९ देवानाम्^{१०} ॥

सांतपना^{११} इदं हविर्मरुतस्तज्जुष्टन ।

युष्माकोती^{१२} रिशादसः^{१३} ॥

यो नो मरुतो अभि दुर्हेणायुस्तिरश्चित्तानि असवो जिघांसति ।

१५ द्रुहः पाशान्प्रति^{१४} सं मुचोष्ट तपिष्ठेन हन्मना हन्तना^{१५} तम्^{१६} ॥

अग्निः प्रत्नेन मन्मना^{१७} सोम गीर्भिष्ट्वा वयम्^{१८} ॥

गृहमेधासा^{१९} आगत मरुतो मापभूतन^{२०} ।

इमा हव्या जुजुष्टन^{२१} ॥

प्र बुद्ध्या व ईरते^{२२} महांसि प्र नामानि प्रयज्यवस्तिरध्वम्^{२३} ।

२० सहस्रियं दस्यं भागमेतं गृहमेधीयं मरुतो जुषध्वम्^{२४} ॥

प्रेङ्क्षो अयम्^{२५} इमो अये^{२६} ॥

- १) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 6. 2) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; Kāth. 2, 14. 3) P संः । एना । अनीकेन । 4) P देवान् । 5) P गोपाः । 6) Vgl. TS 4, 3, 13, 2; Kāth. 21, 13. 7) Ben पिप्रीहि । 8) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 9) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kāth. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 10) P सांतपना इति सां. तपनाः । 11) P युष्माक । उती । 12) P अशादसः ।; vgl. RV 7, 59, 9; TS 4, 3, 13, 3; Kāth. 21, 13. 13) Ben प्रती । 14) P हन्तन । 15) Vgl. RV 7, 59, 8; TS 4, 3, 13, 3; Kāth. 21, 13. 16) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 17) Vgl. RV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 18) P गृहमेधास इति गृह. मेधासः । 19) So im Anschluss an P मां । अप । भूतन ।; die Samh. Mss. मां वभूतन 20) Vgl. RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5. 21) Ben वा ईरते 22) Ben, H u. B अस्तिरध्वं 23) Vgl. RV 7, 56, 14; TS 4, 3, 13, 6; Kāth. 21, 13. 24) Vgl. RV 1, 3; TS 4, 6, 5, 4 u. 6. 25) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; Kāth. 2, 15; 19, 14; Kap. S. 48, 3.

अग्निमीडे पुरोहित० यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।

होतार० रत्नधातमम् ॥

वृषा सोम दुर्म० असि० ॥

क्रीड० वः० शर्धो मारुतमनर्वाण० रथेषुभम् ।

कणा० अभि प्रगायत० ॥

अत्यासो न ये मरुतः स्वञ्चो यक्षदंशो न शुभयन्त० मर्याः ।

ते हर्म्येष्ठाः० शिशवो न शुभ्रा वत्सासो न प्रक्रीडिनः पयोधाः० ॥

त० हि शंश्चन्तो०११० ऽग्निमग्निम् ॥

इन्द्राग्नी नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतम् ।

साकमेकेन कर्मणा११

10

अथदृचमुत सनोति१२ वाजमिन्द्रा यो१३ अग्नी संहुरी११ सपर्यात् ।

इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरः सहस्रमा सहसा वाजयन्ता१५ ॥

तमिन्द्र० वाजयामसि१६ ॥

युजे रथं गाएषण०१७ हरिभ्यामुप ब्रह्माणि जुजुषाणमस्युः१८ ।

विवाधिष्ट स्य१९ रौदसी महित्वेन्द्रो वृत्राण्यप्रती२० जघन्वान् २१ ॥

15

विश्वकर्मन्वाचस्पतिम् २२, २३ ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4, 3, 13; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 1, 1, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâth. 2, 14. 2) P दुमान् । 3) Vgl. RV 9,

64, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâth. 2, 14; 20, 15. 4) P कणाः । 5) Vgl. RV 1, 37, 1; TS 4, 3,

13, 6; Kâth. 21, 13. 6) P शुभयन्तः । 7) So im Anschluss an P हर्म्येष्ठाः । हर्म्येष्ठाः

इति हर्म्येष्ठाः ।; die Samh. Mss. हर्म्येष्ठाः 8) Vgl. RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7.

9) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kâth. 19, 14. 10) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8.

11) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâth. 4, 15. 12) So mit P; die Samh. Mss. सु-

नोति 13) P ईद्रा । यः । 14) Ben संहुरी; P संहुरी इति संहुरी । 15) Vgl. RV

6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâth. 21, 13; 4, 15; 23, 11. 16) Vgl. RV 8, 93 (82), 7;

TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kâth. 39, 12. 17) So die Mss. P गाएषणं इति गाएषणं

18) Die Samh. Mss. अस्युः P जुजुषाणं । अस्युः । 19) P स्यः । 20) P अप्रति ।

21) Vgl. RV 5, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3; 8, 1, 5. 22) Vgl. RV 10, 81, 6; TS 4, 3, 13, 8; 4, 6, 2, 6.

23) Vgl. RV 10, 81, 7; TS 4, 6, 2, 6; Kâth. 21, 13 u. 5.; Kap. S. 28, 2.

उशन्तस्त्वा हवामहे¹ ॥

आ नो अये सुचेतुना रयि० विश्वायुपोषसम् ।

मार्डीकं धेहि जीवसे² ॥

त्व० सोम महे भगं त्व० यून् ऋतायते ।

दक्षं दधासि जीवसे³ ॥

त्व० सोम प्रचिकितो मनीषा त्व० रजिष्ठमनु नेषि पन्थाम् ।

तव प्रणीती पितरो न इन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः⁴ ॥

त्वया हि⁵ नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान⁶ धीराः ।

वन्वन्वातः⁷ परिधीरपोरु⁸ वीरेभिरश्चैर्मधवा भवा⁹ नः¹⁰ ॥

10 त्व० सोम पितृभिः सविदानो ऽनु द्यावापृथिवी आततन्थ ।

तस्मै त¹¹ इन्दो हविषा विधेम वयं स्याम पतयो रयीणाम्¹² ॥

बर्हिषदः पितर ऊ३त्यर्वागिमा वो हव्यः चक्रुमा¹³ जुषध्वम् ।

त आगतावसा¹⁴ शन्तमेनाथा¹⁵ नः शं योररपो¹⁶ दधातन¹⁷ ॥

उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिषेषु निधिषु प्रियेषु ।

15 त आगमन्तु त इह श्रुवन्वधिब्रुवन्तु ते ऽवन्वसान्²⁰ ॥

आह²¹ पितृन्सुविदं²² अविस्ति नपातं च विक्रमणं च विष्णोः ।

1) Vgl. RV 10, 16, 12; TS 2, 6, 12, 1; TBr 2, 6, 16; Kâth. 21, 14; 36, 12. 2) Vgl. RV 1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 3; Kâth. 2, 14. 3) P यूने । 4) Vgl. RV 1, 91, 7; TBr 2, 4, 5, 3; Kâth. 2, 14; 20, 15. 5) Ben नेषी 6) Vgl. RV 1, 91, 1; TS 2, 6, 12, 1; Kâth. 21, 14. 7) Ben ह्यो । 8) H पवमान 9) P वन्वेत् । चवातः । 10) P परि. धीन् । अप । ऊर्णु । 11) P भव । 12) Vgl. RV 9, 96, 11; TS 2, 6, 12, 1; Kâth. 21, 14. 13) P ते । 14) Vgl. RV 8, 48, 13; TS 2, 6, 12, 2; Kâth. 21, 14; VS 19, 54. 15) P चक्रुमा । 16) P तै । आ । गत । अवसा । 17) P अथ । 18) P शं । योः । अरपः । 19) P दधातन ; vgl. RV 10, 15, 4; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 55; Kâth. 21, 14. 20) Vgl. RV 10, 15, 5; TS 2, 6, 12, 3; Kâth. 21, 14; VS 19, 57. 21) So Ben; P आ । अहं ; in H u. Bb अहं ; B. ohañ Accent. 22) Die Mss. पितृन्सु०; P सुविदं च विदं सु० विदं चान् ।

बर्हिषदः स्वधया ये सुतस्य भजन्त पितृस्त्वं इहागमिष्ठाः¹ ॥

इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्य ये पूर्वासो यं उपरासं ईयुः ।

ये पार्थिवे रजस्या² निषत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु³ विभुः⁴ ॥

उदीरतामवरा⁵ उत्परासा⁶ उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।

असु⁷ यं ईयुरवृका चतुर्ज्ञास्ते⁸ नो ऽवन्तु पितरो हवेषु⁹ ॥

अभिषात्ता चतुर्वृधः¹⁰ पितरो मृडता¹¹ सु नः ।

दीर्घायुत्वाय¹² जीवसे ॥

अभिषात्तानृतुमन्तो¹³ हवामहे नराशसे सोमपीथं¹⁴ यं आशुः ।

तै नो विप्रासः सुहवा¹⁵ मृडन्तु शं नो भवन्तु द्विपदे शं चतुष्पदे¹⁶ ॥

अभिषात्ताः पितरा एहं¹⁷ गच्छत सदः सदः सदत सुप्रणीतयः । 10

अत्ता¹⁸ हवीषि प्रयतानि बर्हिषथा¹⁹ रयि²⁰ सर्ववीरं दधातन²¹ ॥

सं प्रत्नथा सहसा जायमानः सदः काव्यानि बंधत्त विश्वा ।

आपश्च मित्रं धिषणा च साधन्देवा²² अग्निं धारयन्द्रविणोदाम्²³ ॥

स पूर्वया निविदा कथ्यतायोरिमाः²⁴ प्रजा अजनयन्मनूनाम् ।

विवस्वता चक्षसा द्यामपश्च देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदाम्²⁵ ॥ 15

ये तातृषुर्देवा²⁶ जैहमाना होत्राविदः स्तोमतहासो अकैः ।

1) P इह । आ । गमिष्ठाः । ; vgl. RV 10, 15, 3; TS 2, 6, 12, 3; Kāth. 21, 14; VS 19, 56.

2) P ये । उपरासः । 3) P रजसि । आ । 4) Ben सुवृताजनास; P सुवृजना इति सु. वृजना । 5) Vgl. RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 68 6) P अवरे । 7) P परासः । 8) Vgl. RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49. 9) Bb चतुर्वृधः । 10) P पितरः । मृडत । 11) P दीर्घायुत्वाय । ; vgl. Kāth. 21, 14. 12) So Bb; in Ben u.

II अभिषात्तानुः; P अभिषात्तान् । अभिषात्तानितृषि. स्वात्तान् । ; vgl. VS 19, 61. 13) P सोम. पीथं । 14) P सुहवा इति सु. हवाः । 15) Vgl. VS 19, 61; Kāth. 21, 14. 16) P पितरः । आ । इह । 17) P अत्ता । 18) P चक्ष । 19) Vgl. RV 10, 15, 11; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; Kāth. 21, 14. 20) Die Samh. Mss. साधं; P साधनम् ।

21) Vgl. RV 1, 96, 1. 22) P कथ्यता । आयोः । रमाः । 23) Vgl. RV 1, 96, 2; Kāth. 21, 14. 24) Ben तातृषुः; P तातृषुः । तातृषुरिति तातृषुः ।

- अग्रे^१ याहि सुविदन्नेभिरर्वाक्^२ सत्यैः कथैः पिताभिर्घर्मसङ्गिः^३ ॥
 प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रयि^४ विश्ववार^५ रथप्राग् ।
 द्युतं द्यामा नियुतः^६ पत्यमानः कविः कविमियक्षसि^७ प्रयज्यो^८ ॥
 प्र बाभिर्यासि दाश्वा^९ समच्छा^७ नियुञ्जिर्वाय^८ इष्टये दुरोणे ।
 ५ नि नो रयि^९ सुभोजस^९ युवस्व नि वीरं गन्धम^९ च गन्धः^{१०} ॥
 इन्द्र^९ वयं शुनासीरमस्मिन्यज्ञे हवामहे ।
 सं नः पर्षदति^{११} द्विषः ॥
 स्रो ऽहोरात्रैः स्रो ऽर्धमासैः सं मासैः सं ऋतुभिः परि यज्ञं बभूव ।
 स^९ वत्सरस्य महिमानमेतं^९ शुनासीरमिन्द्रमद्याहुवेम ॥
 १० सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
 शोचिःकेशं पुरुप्रिय^{१२} ॥
 तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
 विश्वमाभासि रोचनम्^{१३} ॥ ६ ॥

Vgl. TS 2, 6, 12; andere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

॥ इति^{१४} खिलकारादे दशमः प्रपाठकः^{१५} ॥

- १) P अग्रे । अग्रे । २) So die Samh. Mss.; P अर्वाङ् । cf. RV 10, 15, 9. ३) Vgl. RV 10, 15, 9; TBr 2, 6, 16, 2. ४) Ben नीयुतः ५) Ben कविमियक्षसि; II u. Bb कवि-
 मीयक्षसि; desgl. R. ohne Accent; P इयक्षति । ६) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. ७) P दाश्वा^९ सं । अछ । ८) P वायो इति वायो । ९) II u. Bb मन्त्रियः;
 desgl. B. ohne Accent. १०) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 27;
 Kâth. 10, 12. ११) So corrigirt; die Samh. Mss. परिषदति; P पर्वन् ; vgl. Kâth.
 21, 14. १२) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kâth. 9, 19; 11, 1. १३) Vgl. RV 1, 50, 4;
 TS 1, 4, 31, 1; Kâth. 10, 13. TA 3, 16, 1; VS 33, 36. १४) Das इति fehlt in den Mss.
 १५) Im P am Schluss: समुदायेन सप्तविंशो ऽध्यायः ॥

इन्द्रामी रोचनां टिवः^१ प्र चर्वणिभ्या^२ इन्द्रामी नवतिं पुरः^३ अ-
थवृचम्^४ ॥

जुष्टो दमूनां अतिथिदुरोणं इमं नो यज्ञमुपयाहि विद्वान् ।

विश्वा अमे अभियुजो विहत्यां शत्रूयतांभरा^५ भोजनानि^६ ॥

अमे शर्ध महतै सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ।

सं जास्पत्यं सुयममाकृणुष्व शत्रूयतांभमितिष्ठा^{१०} महांसि^{११} ॥

प्र वामर्चन्यक्थिन्नो नीथाविदो^{१२} जरितारः ।

इन्द्रामी इषा^{१३} आवृणे^{१४} ॥

उपो ह यद्विदथ वाजिनो गुधीभिर्विप्राः प्रमतिमिच्छमानाः ।

अर्वन्तो न काष्ठां नक्षमाणा^{१५} इन्द्रामी जोहुवतो नरस्ते^{१६} ॥

अग्निर्ददाति सत्पतिं सासाह^{१७} यो युधा नृभिः ।

अग्निरत्यं रघुष्यदं जैतारमंपराजितम्^{१८} ॥

अग्निस्तुविश्रवस्तमं तुविब्रह्माणमुत्तमम् ।

अतूर्तं आवयत्यति^{१९} पुचं ददाति दाशुषे^{२०} ॥

या वा सन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दाशुषे नरा ।

इन्द्रामी ताभिरागतम्^{२१} ॥

शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्रामी वृचहणा जुषेथाम् ।

1) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; TBr 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15. 2) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 4, 15. 3) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kāth. 4, 15. 4) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 1, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15 u. 8.

5) Ben दमूना; P जुष्टं । दमूनाः । 6) P दुरोणे । 7) P विहत्यां वि. हत्या । 8) P शत्रूयतां । शत्रूयतामिति शत्रूयतां । आ । भरा । 9) Vgl. TBr 2, 4, 1; Kāth. 2, 15.

10) P अग्निं तिष्ठ । 11) Vgl. TBr 2, 1, 1, 1; 5, 2, 4; VS 33, 12; Kāth. 2, 15. 12) Ben निथाविदो । 13) P इषः । 14) Vgl. RV 3, 12, 5. 15) P नक्षमाणाः । 16) Vgl. RV 7, 93, 3; TBr 3, 6, 12, 1. 17) P सासाह । सासाहेति स. साह । 18) Vgl. RV 5, 25, 6; Kāth. 2, 15. 19) H u. Bb आवयत्यति । 20) Vgl. RV 5, 25, 5; Kāth. 2, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 8; Kāth. 4, 15.

उभां हि वा० सुहंवा जोहवीमि तां गज० सह० उशते धेशा० ॥
 पूषा गां अन्वेतु नः० शुक्रं ते अन्यत्० ॥

क्षेत्रस्य पतिना वयं० हितेनेव जयामसि ।

गामंश्च एषयित्वा० सं नो मृडातीदृशे० ॥

5 मधुमतीरोषधीर्द्यावा० आपो मधुमन्नो० भवत्वन्तरिक्षम् ।

क्षेत्रस्य पतिर्मधुमान्नो अस्वरिषन्तो अन्वेनं चरेम० ॥

सं० समित्० ॥

सखायः सं० वः सम्यञ्चमिष० स्तोमं चामये ।

वर्षिष्ठाय क्षितीनामू३र्जो० नम्रे सहस्वति० ॥

10 वैश्वानरो न ऊत्या०१२ पृष्टो दिवि०१३ ॥

ऋतावान० वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् ।

अजस्रं घर्ममीमहे० ॥

वैश्वानर तंव धामान्याचके येभिः स्वर्दि०भवो०१५ विचक्षण ।

जातं आपृणो०१६ भुवनानि रोदसी अये तां विश्वा परिभूरसि
 त्मना०१७ ॥

इडामये०१८

15

1) Vgl. RV 7, 92, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kāth. 13, 15; 21, 13. 2) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kāth. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 4, 1, 5. 3) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kāth. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6. 4) P पोषयितु आ । 5) Vgl. RV 4, 57, 1; TS 1, 1, 14, 2; Kāth. 4, 15. 6) P बावः । 7) P मधुमदिति मधुमत् । नः । 8) Vgl. RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8. 9) P संसमिति सं सं । इत् । 10) Vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kāth. 2, 15; VS 15, 30. 11) Vgl. RV 3, 7, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29; Kāth. 2, 15. 12) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kāth. 4, 16; 20, 15 u. ö.; VS 18, 72. 13) RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö. 14) Vgl. TS 1, 5, 11, 1, Kāth. 4, 16; 6, 10; 7, 16; VS 26, 6. 15) H u. Bb स्वर्दिभवो; desgl. B, ohne Accent. 16) P आपृणः । 17) Vgl. RV 3, 3, 19. 18) Vgl. RV 3, 1, 23 u. ö.; Kāth. 16, 11; 18, 21; Kap. 8, 25, 2.

त्वं नो अग्ने सुनये धनानां यशसं कारुं कृणुहि स्तवानः ।

शक्रेम कर्मापसां नवेन देवैर्द्यावापृथिवीं प्रावतं नः^१ ॥

वैश्वानरस्यं सुमतौ स्याम^२ राजा हि कं भुवनानामभिश्च्रीः ।

इतो जातो विश्वमिदं विचष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण^३ ॥

अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामिं क्षत्रमजरं सुवीरम् ।

वर्यं जयेम शतिनं सहस्रिणं वैश्वानर वाज्रमग्ने तवोतिभिः^४ ॥

विश्वं विव्याच पृथिवीव पुष्टमन्यमन्यत्प्रतिगृह्णात्यायत्^५ ।

वैश्वानरस्य महतो महिम्ना स्योनमन्नं मधुमन्मे^६ कृणोमि ॥

स जायमानः परमे व्योमनि^७ व्रतान्यग्निर्व्रतपां^८ अरक्षत् ।

अभ्यन्तरिक्षममिमीत^९ सुक्रतुवैश्वानरो महिना नाकमस्पृशत्^{१०} ॥ 10

यथा ह त्यत्^{११} ॥

चीरयायूषि तव जातवेदस्तिस्त्र आजानीरुषसस्ते^{१२} अग्ने ।

ताभिर्देवानामवो^{१३} यक्षि विद्वानथा^{१४} भव यजमानाय शं योः^{१५} ॥

अन्यग्निं^{१६} जातवेदसं होत्रवाहं यविष्ठचम् ।

दधाता^{१७} देवमृत्विजम्^{१८} ॥

15

1) So Ben; in II, Bb u. P कारुं; desgl. B, ohne Accent. 2) P कर्म । अपसा । 3) II u. Bb द्यावापृथिवी 4) Ben प्रावतं 5) Vgl. RV 1, 31, 8. 6) Ben स्याम 7) Vgl. RV 1, 98, 1; TS 1, 5, 11 3; Kâth. 4, 16; VS 26, 7. 8) P मघवत्स्तिस्त्रि मघवत्सु धारयानामिं । 9) Vgl. RV 6, 8, 6; TS 1, 5, 11, 2; Kâth. 4, 16. 10) P अन्यमन्यदित्यन्यं । अन्यत् । प्रति । गृह्णाति । आदित्या । यत् । 11) P मधुमर्दति मधुमत् । मे । 12) In Ben ohne Accent; P व्योमनीति विं व्योमनि । 13) P व्रतपां इति व्रत. पाः । 14) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P विं । अंतरिक्षं । 15) Vgl. RV 6, 8, 2. 16) So Ben u. P; die andern Mss. तत्; vgl. RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; TS 4, 7, 15, 7; Kâth. 2, 15; 9, 19. 17) Ben आजानीरुषः; P आजानीरित्या. जानीः । 18) P अत्रः । 19) P अत्र । 20) Vgl. RV 3, 17, 3; TBr 3, 2, 11, 2; Kâth. 2, 15; 12, 14. 21) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P नि । अग्निं । 22) P दधाता । 23) Vgl. RV 5, 26, 7; Kâth. 2, 14.

इडायास्त्वा पदे वयं^१ दधिक्राव्णो अकारिषम^२ ॥

दधिक्रावाणं बुबुधानो अमिमुप ब्रुव^३ उषसं सूर्यं गाम् ।

ब्रधं मञ्चतोर्वरुणस्य^४ बभ्रु^५ ते विश्वास्मदुरिता यावयन्तु^६ ॥

अमिहोता न्यूमीदद्यजीयानुपस्ये मातुः सुरभा उ^७ लोके ।

युवा कविः पुरुनिष्ठ^८ ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत^९ मध्य^{१०} इङ्क्ष^{११} ॥

साध्वीमकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्नामविदाम गुह्यम् ।

सं आयुरागात्सुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य^{१२} ॥

यच्चिद्धि ते^{१३} ॥

महश्चिद्म^{१४} एनसो अभीक^{१५} ऊर्वाद्देवानामुत^{१६} मर्त्यानाम् ।

मा ते संखायः सदमिद्रिषाम यच्छा^{१७} तोकाय तनयाय शं योः^{१८} ॥

मही द्यौः पृथिवी च नः^{१९} ॥

घृतवती भुवनानामभिश्चियोर्वी पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ।

द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते^{२०} अजरे भूरितेसा^{२१} ॥१॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12; VS 34, 15. 2) So corrigirt; die Mss. schreiben अकार्षम; vgl. aber 1, 5, 1; 1, 5, 6; 3, 13, 1 a. E.; RV 4, 39, 6; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; TBr 3, 9, 7, 5; Kāth. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4, 8; 5, 3. 3) P ब्रुवे । 4) So die Mss.; auch P मञ्चतोः; diese Schreibung bestätigt glanzend Benfey's Vermuthung, dass RV 7, 44, 3 so zu lesen sei; s. Vedica und Verwandtes, p. 57—59. 5) Bb बाक् । 6) So Ben; in H u. Bb यावयन्ति; B या भवन्ति; P यावयन्तु । यवयन्ति इति यवयन्तु । 7) P सुरभा । ऊ रत्नं । 8) P पुरः, निष्ठः । पुरनिष्ठ इति पुरनिष्ठः । 9) Ben कृष्टीनाम् । 10) P मध्यं । 11) Vgl. RV 5, 1, 6; TBr 1, 3, 14, 1; Kāth. 2, 15; 7, 16. 12) Vgl. RV 10, 53, 3; TS 1, 3, 14, 2; Kāth. 2, 15. 13) Vgl. RV 1, 12, 4; 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5; 4, 7, 15, 6. 14) P महः । चित् । अग्ने । 15) P अभीजे । 16) So im Anschluss an P ऊर्वात् 1; Ben ऊर्वाग्; die andern Mss. उर्वाक्! s. RV 4, 12, 5. 17) P यच्छ । 18) Vgl. RV 4, 12, 5; Kāth. 2, 15. 19) Vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2; 5, 11, 3 u. 5.; Kāth. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3; Kāth. S. 32, 9. 20) B निष्कभिते 21) Vgl. RV 6, 70, 1; VS 34, 45.

पृथुपांजास्तं सधाधः^१ ॥

इडे अमिं विपश्चितं गिरां यज्ञस्य साधनम् ।

श्रुष्टीवानं धितावानम्^३ ॥

अग्ने शक्नेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः^४ ।

अन्ति द्वेषांसि तरेम^५ ॥

उप त्वा रत्नसंहशं प्रयस्वन्तः^६ सहस्कृत^७ ।

अग्ने ससृग्महे गिरः^८ ॥

उप छायामिव घृणेरगन्म शर्म ते वयम् ।

अग्ने हिरण्यंसंहशः^९ ॥

अमिर्वृचाणि जङ्घनत्^{१०} त्वं सोमासि सत्यतिरंभीषोमा^{११} युवमेता-
नि^{१२} श्रीणामुदारः^{१३} ॥

सौमस्य मा तवसं^{१४} वक्ष्यमे वह्निं चकार्थं विदधे यजध्वै ।

देवं^{१५} अद्वा^{१६} दीद्यद्युञ्जे^{१७} अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व^{१८} ॥

सौमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृथिव्याः ।

जातौ विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा^{१९} अकृत्स्नमृतस्य नाभिम्^{२०} ॥ १५

1) Vgl. RV 3, 27, 5 u. 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kâth. 40, 14.

2) H u. Bb श्रुष्टीवानं;

desgl. B, ohne Accent.

3) P धितावानं । धीतवानमिति. धीत. वानं 4; vgl. RV

3, 27, 2; TBr 2, 4, 2, 4; Kâth. 40, 14.

4) Vgl. RV 3, 27, 3; TBr 2, 1, 2, 5; Kâth.

40, 14. 5) So Ben u. P; die andern Mss. प्रयस्वन्तः 6) Die Samh. Mss. सहस्कृत;

P सहस्कृत इति सहः कृतः । 7) Vgl. RV 6, 16, 37; Kâth. 40, 14.

8) Vgl. RV 6, 16, 38; TBr 2, 4, 4, 6; Kâth. 40, 14. 9) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 1, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1;

TBr 3, 5, 6, 1; Kâth. 2, 14; 20, 14. 10) Vgl. RV 1, 91, 6; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1;

Kâth. 2, 14. 11) RV 1, 93, 1. 2. 4. 7. 9; TS 2, 3, 11, 1. 2. 12) Vgl. RV 1, 93, 5; TS

2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kâth. 4, 10. 13) Vgl. RV 10, 45, 5; TS 4, 2, 2, 3; Kâth.

2, 15; 16, 9; VS 12, 22. 14) P देवान् । 15) P अद्वा । 16) P युर्वे । 17) Vgl. RV

3, 1, 1; Kâth. 2, 15. 18) P देवाः । 19) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5;

Kâth. 8, 17.

इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमांसि गूहत् मंजुष्टा ।
 आभ्यामिन्द्रः पक्कमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुमियासु ॥
 उत नो ब्रह्मन् हविष उक्थेषु देवहूतमः ।
 शं नः शोवा भरुद्धो ऽये सहस्रसातमः ॥

- 5 नू नो रास्व सहस्रवत्तोक्वत्पुष्टिमद्वसु ।
 द्युमदमे सुवीर्यं वर्षिष्टमनुपक्षितम् ॥
 तां युजां तव तत्सोम सख्यं इन्द्रो अपो मनवे समुतस्कः ।
 अहन्नहिमरिणात्सप्रं सिन्धूनपावृणोदपिहितेव खानि ॥
 ऋदूदरेण सख्या सचेय यो मा न रिरिष्येद्यश्च पीतः ।
 10 अयं यः सौमो न्यधायस्मै तस्मा इन्द्रं प्रतिरमेम्यायुः ॥
 त्वं नो अमे स त्वं नो अमे ऽमि वः पूथं गिरा ॥
 मक्षू देववतो रथः शूरो वा पृत्सु कासुचित् ।
 देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् ॥
 न यजमान रिष्यसि न सुन्वान न देवयो ।
 15 देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् ॥

1) P जनत् । उच्चियासु 1; vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; TB 2, 8, 1, 5; Kâth. 8, 17. 2) P हविषः । 3) So Bb u. P; in H उक्थेषु; B उक्थे; Ben? 4) P शोवा । 5) Vgl. RV 3, 13, 6; Kâth. 2, 15. 6) P नू नः । 7) Vgl. RV 3, 13, 7; Kâth. 2, 15. 8) P सख्यः । 9) P सख्यं इति स. सुतः । कारति कः । 10) Vgl. RV 4, 28, 1. 11) Ben हदूदरेण 12) P सख्या । 13) Vgl. RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3. 14) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3; 1, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3; 12, 6; TÂ 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâth. 34, 19; VS 21, 3. 15) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kâth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21, 4. 16) Ben पूथं 17) Vgl. RV 8, 31, 14; TS 1, 8, 22, 3; Kâth. 11, 12. 18) So Ben; P मक्षु । P H मक्षू; desgl. B, ohne Accent; Bb मक्षू 19) P इत् । मंगः । 20) य यजमानः । 21) Bb इयक्षः; die Samh. Mss. schreiben अयिदं; P इयक्षति । अभि । इति । अयज्वनः । 22) Vgl. RV 8, 31, 15; TS 1, 8, 22, 3; Kâth. 11, 12. 23) Sô'Y; die Samh. Mss. ऋष्यसि 24) Die Samh. Mss. देवयोः; P देवयो इति देवयोः । 25) Ben इयक्षः, die Samh. Mss. अयिदं. 26) Vgl. RV 8, 31, 16; TS 1, 8, 22, 4; Kâth. 11, 12.

नकिष्टं कर्मणा नशन् प्रयोषन्नं योषति ।

देवानां यं इन्मनो यजमाना इयस्यन्भीदयज्वनो भुवत् ॥

असदञ्च सुवीर्यमुत त्वदाश्चव्यम् १ ।

देवानां यं इन्मनो यजमाना इयस्यन्भीदयज्वनो भुवत् ॥

उपक्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यस्यमाणं च धेनवः । 5

पृणन्तं च पपुरिं च श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपयन्ति विश्वतः ७ ॥

सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मै विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम् ।

अवस्यतं मुञ्चतं यन्नो अस्ति तनूषु बद्धं कृतमेनो अस्मत् ८ ॥

सोमारुद्रा धारयेथामसु३र्यं प्र वामिष्टयो ऽरमश्रुवन्तु १० ।

दमे दमे सप्न रत्ना दधाना शं नो भूतं द्विपदे शं चतुष्पदे ११ 10

सोमारुद्रा विवृहतं विषूचीममीवा यां नो गयमाविवेश ।

आरे बाधेथां निर्वृतिं पराचैरस्मे भद्रां सौश्रवसानि सन्तु १२ ॥

तिग्मायुधौ तिग्महेतौ मुशेवौ सोमारुद्रा इह सु १४ मृडतं नः १४ ।

मुमुक्तमस्मान्यसितानभीके प्रयच्छतं वृषणा शंतमानि १६ ॥

अमाविष्णू सजोषसांमाविष्णू महि धाम प्रियं वाम १७ ॥

अमाविष्णू महि तद्वां महित्वं वीथौ १९ घृतस्य गुह्या जुषाणा ।

1) Die Samh. Mss. नशं न प्रयोषं न; P नशत् । न । प्रयोषत् । न । 2) Vgl. RV 31, 17; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12. 3) H u. Bb त्वदार्थश्रोयं; desgl. B, ohne Accent; P तत् । आश्चव्यमित्याशु. अश्चव्यं 4) Ben, H u. Bb ईयन्नं; die Samh. Mss. व्यभिदं 5) Vgl. RV 8, 31, 18; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12. 6) Ben यन्नं 7) Vgl. RV 1, 125, 4; TS 1, 8, 22, 4; Kāth. 11, 12: 11, 5. 8) P यत् । नः । 9) Vgl. RV 6, 74, 3; TS 1, 8, 22, 5; Kāth. 11, 12. 10) P अरं । अश्रुवन्तु । 11) Vgl. RV 6, 74, 1; Kāth. 11, 12. 12) Vgl. RV 6, 74, 2; TS, 1, 8, 22, 5; Kāth. 11, 12. 13) H u. Bb सू; desgl. B, ohne Accent. 14) H u. Bb मृडन्तु; B undeutlich. 15) So im Anschluss an P यसितानं 1; H u. Bb यसितादं; desgl. B, ohne Accent; Ben यसीतादं 16) Vgl. RV 6, 74, 4. 17) Vgl. TS 1, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 3, 11, 2. 18) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kāth. 4, 16. 19) Ben u. B वीथौ; P वीथ ।

दमे दमे सुष्टुती वावृधानां नुं वां जिहां घृतं मां चरणयत् ॥

पावकां नः संरस्वती ॥

संरस्वत्यभि नो नेषि वंस्यो मां पस्फरीः पयसा मां ना
आधक् ॥

5 जुषस्व नः सख्या वेश्या च मां त्वत्क्षेत्राण्यरण्यानि गन्म ॥
आ नो दिवः ॥

बृहस्पते जुषस्व नो हव्यानि विश्वदेव्य ॥

रांस्व रत्नानि दाम्नुषे ॥

एवां पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः ॥

10 बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥

आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गन्धूतिमुक्षतम् ॥

मध्वा रजांसि सुक्रतू ॥

प्र बाह्वा सिसृतं जीवसे ना आ नो गन्धूतिमुक्षतं घृतेन ॥

आ नो जने श्रवयत् युवानां श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमां ॥

15 और्वभृगुवज्जुचिमप्रवानवदाहुवे ॥

अग्निं समुद्रवाससम् ॥

1) In H, Bb u. P ज् ohne Accent. 2) Vgl. oben 4, 10, 1; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kâth. 4, 16. 3) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kâth. 4, 16; VS 20, 84. 4) 6, 3 corrigirt; H, Bb u. B नो नेषि; Ben नो नेषी; P नः । नेषि । 5) So H u. Bb; Ben पस्फरीः; B पस्फुरीः; P मां । चप । स्फुरीः । 6) P नः । आधक् । 7) P त्वत् । क्षेत्राणि । अरण्यानि । 8) B गन्मा; vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 8, 2, 8; Kâth. 17, 18; 30, 3. 9) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; Kâth. 4, 13; 20, 15. 10) Vgl. RV 3, 62, 4; TS 1, 8, 22, 2; Kâth. 1, 16; 26, 11. 11) P एव । 12) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâth. 17, 18. 13) Vgl. RV 3, 62, 16; TS 1, 8, 22, 3; VS 21, 8. 14) P हवा । इमां । vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; TBr 2, 7, 15, 6; 8, 6, 7; Kâth. 12, 14; VS 21, 9. 15) Ben जी-
र्ध्वभृगुवज् 16) Vgl. RV 8, 102 (91), 4; TS 3, 11, 11, 8; Kâth. 40, 14.

आ सव० सवितुर्यथा१ भगस्येव भुजि० हुवे ।

अग्नि० समुद्रवाससम् ॥

हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रद्य० सहः ।

अग्नि० समुद्रवाससम् ॥

वृषा सोम द्युमं असि ॥

आ ये तन्वन्ति रश्मिभिस्त्रिः समुद्रमणवम् ।

मरुद्भिरया आंगहि ॥

आ वो यनूदवाहांसो अद्य वृष्टि० ये विश्वे मरुतो जुनन्ति १

अयं यो अग्निर्मरुतः समिद्ध एतं जुषध्वं कवयो युवानः २

यं त्वा देवापिः शुशुचानो अयं आर्ष्टिषेणो मनुष्यः समीधे ३

विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया ४ वृष्टिमन्तम् ५

अग्ने बाधस्व वि मृधो ६ वि दुर्गहापाामीवामप रक्षा०सि सेध ।

अस्मात्समुद्राद्बृहतो दिवो नो ऽपां भूमानमुप नः सृजेह ७ ८

प्रियां वी नाम हुवे तुराणामा यत्तृपन्मरुतो ९ वावशानः १०

अयसे कं भानुभिः संमिमिस्त्रिरे ते रश्मिभिस्तं ऋक्भिः सु-

खादयः १

1) P आ । सध । सवितुः । यथा । 2) Vgl. RV 8, 102 (91), 6; TS 3. 1. 11, 8; Kāth. 40, 14. 3) So Ben; P पर्जन्यक्रद्यमिति पर्जन्य क्रद्य १; der. andern Mss. पर्जन्यक्रद्य ४) Vgl. RV 8, 102 (91), 5; TS 3, 1, 11, 8; Kāth. 40, 14. 5) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 3; 3, 13, 3; Kāth. 2, 14; 20, 15. 6) Vgl. RV 1, 19, 8. 7) P जनति । 8) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 9) P अये । 10) So corrigirt; im Anschluss an P समीध इति सं. ईधे १; Ben समीधे oder समीधो; II u. Bb समीधो; desgl B; ohne Accent. 11) P ईरय । 12) Vgl. RV 10, 98, 8; Kāth. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4. 13) II मृधो 14) Vgl. RV 10, 98, 12; TBr 2, 5, 8, 11; Kāth. 2, 15. 15) Hier führt P fort mit den Worten संमिमि. अस्तं । युथीत । दिधु । मा । वः । दुर्मतिरिति दुः सतिः । इह । प्रणक् । नः । प्रिया । वः । u. s. w. 16) P चिपत् । 17) Vgl. RV 7, 56, 10; TS 2, 1, 11, 1; Kāth. 8, 17.

ते वाशीमन्त^१ इष्मिणी^२ अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य
धासः^३ ॥

मरुतो यद्ध वो दिवः^४ ॥

प्रीषामज्जेषु विधुरैव रेजते भूमिर्यामेषु यद्ध युञ्जते शुभे^५ ।

५ ते क्रीडयो धुनयो भ्राजहृष्टयः स्वयं महित्वं पनयन्त^६ धूतयः^७ ॥

॥ २ ॥ Vgl. TS 1, 8, 22; 2, 1, 11; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

कया शुभा संवयसः संनीडाः समान्या^८ मरुतः संमिमिक्षुः ।

कया मती कृता एतास एते ऽर्चन्ति^९ शुष्म^{१०} वृषणो वसूया^{११} ॥

कस्य ब्रह्माणि जुजुषुर्युवानः^{१२} को अध्वरे मरुता^{१३} आववर्त ।

श्येनं इव^{१४} ध्रजतो अन्तरिक्षे केन महा मनसा रीरमाम^{१५} ॥

१० कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्यते किं त^{१६} इत्या ।

संपृच्छसे^{१७} समराणः^{१८} शुभानैर्वोचैस्तन्नो हरिवो यत्ते अस्मे^{१९} ॥

ब्रह्माणि मे मतयः शं सुतासः शुष्म^{२०} इयति प्रभृतो मे अद्रिः ।

आशासते प्रतिहर्यन्त्युक्थेमा^{२१} हरी वहतस्ता नो अछ^{२२} ॥

अतो वयमन्तर्मेभिर्युजानाः स्वक्षत्रेभिस्त^{२३}न्वः शुम्भमानाः ।

१५ महोभिरेकमुपयुज्महे^{२४} न्विन्द्रः^{२५} स्वधामनु^{२६} हि नो बभूथ^{२७} ॥

1) Ben वाशिम् 2) Ben इक्ष्मिणी 3) Vgl. RV 1, 87, 6; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 2; Kāth. 8, 17. 4) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; Kāth. 8, 17; 9, 19; 21, 13. 5) H पनयन्त 6) Vgl. RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7. 7) H u. Bb समान्या

8) P कृतः । एतास इत्या । इतासः । 9) P एते । अर्चन्ति । 10) P वसूया । वसूयेति वसूयाः । RV 1, 165, 1; Kāth. 9, 18. 11) In Bb युवानः ohne Accent. 12) P मरुतः ।

13) So im Anschluss an P श्येनं इवेति श्येनात् इव । Ben श्येन इव; die andern Mss. श्येनमिव 14) Vgl. RV 1, 165, 2; Kāth. 9, 18. 15) P ते 16) Bb संपृच्छसे 17) So Ben; P समराण इति सं. अराणः । in H u. Bb समाराणः; B समारणः 18) Vgl.

RV 1, 165, 3; MS 33, 27; Kāth. 9, 18. 19) P शुष्मः । 20) P उक्थो । इमा । 21) H अक्था; vgl. RV 1, 165, 4; VS 33, 78; Kāth. 9, 18. 22) P एतात् । उप । युज्महे ।

23) P नु । इन्द्रः । 24) P स्वधात् । अनु । 25) Vgl. RV 1, 165, 5; Kāth. 9, 18.

३क^१ स्या वो मरुतः स्वधासीद्यन्मामेक^२ समधत्ताहिहन्ते^३ ।

अहं^४ ३ह्यग्रस्तविषस्तुविष्मान्विश्वस्य^५ शचोरनम^६ वधसैः^६ ॥

भूरि चकर्थ युन्येभिरसै^७ समानैभिर्वृषभ पौंस्येभिः ।

भूरीणि हिं कृणवामा^८ शविष्ठेन्द्रः^९ कृत्वा मरुतो यद्वशाम^{१०} ॥

वधी^{११} वृचं मरुत इन्द्रियेण स्वेन भामेन तविषो बभूवान् ।

अहमेता^{११} मनवे विश्वश्चन्द्राः मुगा अपश्चकर वज्रबाहुः^{१२} ॥

अनुत्तमा^{१३} ते मघवन्नकिणु^{१४} न त्वावं^{१५} अस्ति देवता वि-
दानः ।

न जायमानो नश्नते न जातो यानि करिष्या कृणुहि प्रवृद्ध^{१६} ॥

एकस्य चिन्मे^{१७} वि३भ्वस्त्वो^{१८} जो या नु दधृषान्कृणवै मनीषा^{१८} ॥

अहं^{१९} ३ह्यग्रो मरुतो विदानो यानि च्यवमिन्द्रा इदीश^{१९} एषाम्^{२०} ॥

अमन्दन्मा मरुतः स्तोमो अत्र यन्मे नरः श्रुत्यं ब्रह्म चक्रं^{२१} ।

इन्द्राय वृष्णे सुमखाय मद्य^{२२} संख्ये सखायस्तन्वे तनूभिः^{२२} ॥

एवेदेते^{२३} प्रति मा रोचमाना^{२४} अनेद्यः श्रवा एषो^{२५} दधानाः ।

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt.

2) P स्वधा । आसीत् ।

यत् । मां । एकं । 3) P समधत्तति सं. अधत्त । अहिहृह्य इत्यहि. हृह्ये । 4) Die ३ ist von mir ergänzt. 5) H u. Bb तविषसः ; P तविषः । तविष्टः । तविष्मान् । 6) Vgl. RV 1, 165, 6; TBr 2, 8, 3.5; Kâth. 9, 18. 7) So H; P युन्येभिः; die andern Mss. यन्जे

8) P कृणवाम । 9) So die Mss.; auch P शविष्ठ । इन्द्रः । 10) H शशामा; vgl. RV 1, 165, 7; Kâth. 9, 18; 23, 11. 11) P एताः । 12) Vgl. RV 1, 465, 8; TBr 2, 8, 3, 6; Kâth. 9, 18; 23, 11. 13) P अनुत्त । आ । 14) So corrigirt; Ben मन्त्रकृणु; desgl. H, Bb u. B, nur ohne Accent; P मघवन्निति मघ. वन् । नैकिः । तु । 15) P त्वावर्णति

त्वा. वान् । 16) Vgl. RV 1, 165, 9; VS 33, 79; Kâth. 9, 18. 17) P चित् । जे ।

18) So Ben u. P; die andern Mss. मनीषां 19) P च्यव । इन्द्रः । इत् । ईश । 20) Vgl. RV 1, 165, 10; Kâth. 9, 18. 21) So Ben u. P; die andern Mss. चुकुः 22) Vgl. RV 1, 165, 11; Kâth. 9, 18. 23) P एत । इत् । एत । 24) P रोचमानाः । 25) P

संचस्था¹ मरुतश्चन्द्रवर्णा² अछान्त मे हृदयाथा³ च नूनम्³ ॥

को न्वच⁴ मरुतो मामहे वः प्रयातन⁵ सखीरछा⁶ सखायः ।

मेन्मानि चिवा⁷ अपिवातयन्त⁸ एषां भूत नवेदा⁹ म अता-
नाम्¹⁰ ॥

5 आ यद्दुवस्याद्दुवसे न कारुरसाञ्चक्रै¹¹ मान्यस्य¹² मेधा¹³ ।

ओ धू¹⁴ वर्त मरुतो विप्रमछेमा¹⁵ ब्रह्माणि जरिता वो अर्चत¹⁶ ॥

एष वः स्तोमो मरुत इयं गीर्मान्दार्यस्य¹⁷ मान्यस्य कारोः ।

एषा¹⁸ यासीष्ट तन्वे वया¹⁹ विद्यामेष²⁰ वृजनं जीरदानुम्²⁰ ॥ ३ ॥

Vgl. RV 1, 165; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

इन्द्र²¹ वो विश्वतस्परि²¹ हवामहे जनेभ्यः ।

10 अस्माकमस्तु कैवलः²² ॥

आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चादोत्तरादधरादा²³ पुरस्तात् ।

आ विश्वतो अंभि समेतवोर्वाडिन्द्र द्युम्न²⁴ स्वर्वहेत्यस्मे²⁵ ॥

मरुतो यङ्ग²⁶ वो दिवो²⁶ या वः शर्म²⁷ ॥

1) So im Anschluss an P संचर्त्तति सं. चच्छ ।; die Samh. Mss. संचस्था 2) H u. Bb हृदयाथा; P हृदयाथ । 3) Vgl. RV 1, 165, 12; Kâth. 9, 18. 4) P कः । जु । अच । 5) H u. Bb प्रवयातन; desgl. B. ohne Accent. 6) P सखीन् । अछ । 7) P चिवाः । 8) P अपिवातयन्त इत्यपि. वातयन्तः । 9) P नवेदाः । 10) So im Anschluss an P मे । अतानां ।; Ben vielleicht मत्कृतानां; die andern Mss. मरुतानां; vgl. RV 1, 165, 13; Kâth. 9, 18. 11) So Ben; P कारः । अछान् । चक्रै ।; die andern Mss. अछान्चक्रै 12) P मानस्य । 13) Ben मेधाः । 14) P धू । 15) P अछ । इमा । 16) Vgl. RV 1, 165, 14; Kâth. 9, 18. 17) So corrigirt; P गीः । मन्दार्यस्य ।; Ben मन्दार्यस्य; H u. Bb मन्दार्यस्य; desgl. B. ohne Accent. 18) P आ । इषा । 19) H u. Bb वया²⁰; Ben वयो²¹; Bb वयो²¹; P वयो²¹ । 20) Vgl. RV 1, 165, 15; VS 34, 48; Kâth. 9, 18. 21) Ben परी 22) Vgl. RV 1, 7, 10; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâth. 8, 17. 23) P आ । उत्तरात् । 24) Vgl. RV 6, 19, 9; TBr 2, 5, 8, 1; 8, 5, 9. 25) P अत । ह । 26) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; Kâth. 8, 17; 9, 19; 21, 13. 27) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kâth. 8, 17; 21, 13.

आ तू^१ न इन्द्र वृचहन्त्रमाकमर्धमागहि ।

महान्महीभिस्त्वितिभिः^२ ॥

त्वं महं^३ इन्द्र मुभ्य^४ ह द्या^५ अनु द्यौं म^६हना मयत द्यौः ।

त्व^७ वृच^८ शवसा जघन्वान्सृजः सिन्धू^९रहिना^{१०}, जयमानान^{११} ॥

मरुतो यद्वा वो बलं जनं^{१२} अचुच्यवीतनं^{१३} ।

गिरी^{१४}रचुच्यवीतनं^{१५} ॥

ऋष्टयो वो मरुतो अ^{१६}सयोरधि^{१७} सहा^{१८} औजो बाह्वोर्वो बल^{१९}
हितम् ।

नृणां शीर्षस्त्रायुधा^{२०} रणेषु नो विश्वा वः श्रीरधि तनूषु पिपिशे^{२१} ॥

पुरुषा हि सदृक्कसि विशो विश्वा^{२२} अनु प्रभुः ।

समत्सु त्वा हवामहे^{२३} ॥

समत्स्वग्निमवसे वाजयन्तो हवामहे ।

वाजेषु चित्राधसम्^{२४} ॥

अग्ने नया^{२५} देवानां^{२६} त्वमग्ने व्रतपा असि^{२७} यद्वा वयम्^{२८} ॥

त्वमग्ने व्रतभृञ्शुचिरग्ने^{२९} देवं^{३०} उहावह ।

उप यज्ञं^{३१} हविश्च नः^{३२} ॥

10

13

1) P तु । Bb नू । 2) Vgl. RV 4, 32, 1; VS 33, 65; Kâth 6, 10; 21, 13 3) P महान् । 4) P ह । चाः । 5) P सिन्धु । अहिना । 6) Vgl. RV 4, 17, 1; Kâth. 6, 10. 7) P जनान् । 8) B अचुच्यवीतन 9) P गिरीन् अचुच्यवीतन । B अचुच्यवीतन; vgl. RV 1, 37, 12. 10) Bb अश्वो अधि; B अश्वयोरधि 11) P सहः । 12) P शीर्षस्त्रायुधा । 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P विश्वाः । 15) Vgl. RV 8, 11, 8; 8, 43, 21; TBr 2, 4, 4, 4. 16) Vgl. RV 8, 11, 9; TBr 2, 4, 4, 4. 17) P नय । आ । vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 6; TBr 2, 8, 2, 3; TS 1, 8, 8; Kâth. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 18) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kâth. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 19) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5 Kâth. 2, 4; 6, 10; 23, 5. 20) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâth. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 21) P व्रत. भृद्व । 22) P देवान् । 23) So im Anschluss an P च । नः ; die Samh. Mss. चनः; vgl. TBr 2, 4, 1, 11.

वता नु विभ्रद्वतपा अदब्धो यजानो देवो अजरः सुवीरः ।
 दधदन्तानि समृडीको^२ अमे^३ गोपाय^४ नो जीवसे जातवेदः^५ ॥
 श्रेष्ठं यविष्ठ भारतामे^६ द्युमन्तमाभर ।
 वसो पुरुस्पृहं^७ रयिम^८ ॥

५ तुभ्यं भरन्ति^९ क्षितयो यविष्ठ बलिममे अन्तिता ओतं^{१०} दूरात् ।
 आ भन्दिष्ठस्य सुमतिं चिकिद्भि महत्ते^{११} अमे महि शर्म भद्रम्^{१२} ॥
 त्वाममे वाजसातमं विप्रा वर्धन्ति सुष्टुतम् ।
 स नो रास्व सुवीर्यम्^{१३} ॥

अयं नो^{१४} अमिरिनीकैर्वेषो अर्दय^{१५} सैनानीकेनेदं^{१६} विष्णुः^{१७} प्र त-
 १० विष्णुः^{१८} ॥

आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं^{१९} रौदस्योः ।
 अमिं पुरां तनयित्नोरचित्ताडिरण्यरूपमवसे कृणुध्वम्^{२०} ॥
 कडिध्यासासु वृधसानो अमे कडाताय प्रतवसे शुभय्ये^{२१} ।
 परिज्मने नासत्याय स्ते ब्रवः कदमे रुद्राय नृधे^{२२} ॥

१५ उक्षात्राय वशात्राय^{२३} ॥

1) So Ben; P यजानः 1; H u. Bb यजमानो; Bb यजमाभो 2) H u. Bb ओडीके
 3) Bb अमे 4) P गोपाय 5) Vgl. TBr 2, 4, 1, 11. 6) P भारत। अमे 7) Vgl.
 RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3. 8) So P; die Suph. Mss. तरन्ति 9) P अन्तिताः आ ।
 उत । 10) P बृहत् । ते । 11) Vgl. TBr 2, 4, 7, 9; Kâth. 7, 16. 12) Vgl. RV
 5, 13, 5; TS 1, 4, 46, 3; Kâth. 6, 10. 13) Vgl. TS 1, 3, 4, 1; 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44;
 Kâth. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7. 14) P सः । एना । अनीकेन । इदं 1; vgl. TS 4, 3, 13, 2;
 Kâth. 21, 13. 15) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; Kâth.
 2, 10; Kap. S. 3, 4. 16) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4 u. 6; Kâth. 2, 10; 25, 8;
 Kap. S. 2, 4; 40, 1. 17) So Ben; P सत्ययजन्ति सत्य. यजं 1; die andern Mss.
 यजं 18) Vgl. RV 4, 3, 1; TS 1, 3, 14, 1; TBr 2, 8, 6, 9; Kâth. 7, 16. 19) P शुभयं
 इति शुभं. चै । 20) Vgl. RV 4, 3, 6; Kâth. 7, 16. 21) Vgl. RV 8, 43, 11; TS 1, 3,
 14, 7; Kâth. 7, 10; 40, 5.

वातोपधूत इषितो^१ वंशं^२ अनु चिषु यदन्ना^३ वैविषदितिष्ठसे ।

आ ते यतन्ते रश्म्यो यथा पृथक् शर्धा^४स्यमे अजराणि धक्षतः^५ ॥

॥ ४ ॥ Die Vergleichen s. in den Anmerkungen.

कृणुष्व पाजा^६ इति पञ्च ॥

स ते जानाति सुमति^७ यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गान्तुमैरत् ।

विश्वान्यस्मै सुदिनानि रायो ह्युन्नान्यर्यो वि दुरो अभिद्यौत^८ ॥

सैदमे^९ अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः ।

पिप्रीषति स्व^{१०} आयुषि दुरोणे विश्वेदस्मै सुदिना सासदिष्टिः^{१०} ॥

अर्चामि ते सुमतिं घोष्यर्वाक्^{११} स ते वावाता^{१२} जरतामियं गीः ।

स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जयेमास्मे^{१३} क्षत्राणि धारयेरु^{१४} दून^{१५} ॥

इह त्वा भूर्याचरेदुप त्मन्दोषावस्तदीदिवा^{१६} समनु दून ।

क्रीडन्तस्त्वा सुमनसः संपेमाभि ह्युन्ना तस्थिवा^{१७} सो जनानाम्^{१६} ॥

यस्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अग्र उपयाति वसुमता रथेन ।

तस्य चाता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषग् जुजोषत्^{१७} ॥

महो रुजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मा पितुर्गोतमादन्विष्याय^{१८} ।

तं नो अस्य वचसश्चिकिद्भि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः^{१९} ॥

1) Bb ईषितो 2) P वंशान् । 3) P यत् । अन्ना P 4) B घेचयः 1; vgl. RV 10, 91, 7. 5) P पाजाः 1; vgl. RV 4, 4, 1; TS 1, 2, 14, 1; Kâth. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; VS 13, 9. 6) Vgl. RV 4, 4, 6; TS 1, 2, 11, 2; Kâth. 6, 11. 7) P सं । इत् । अमे । 8) P स्व । 9) P विश्वा । इत् । अस्मै । 10) P सा । असत् । इष्टिः 1; vgl. RV 4, 4, 7; TS 1, 2, 14, 3; Kâth. 6, 11. 11) So im Anschluss an P सु. मतिं । घोषि । अर्वाक् 1; die Samh. Mss. सुमतिं । घोष्यर्वाक् 12) P वावाता । ववातेति ववाता । 13) P सुरथा इति सु. रथाः । मर्जयेम । अस्मे । इत्यस्मै । 14) P धारयेः । अनु । दून । 15) Vgl. RV 4, 4, 8; TS 1, 2, 14, 3; Kâth. 6, 11. 16) Vgl. RV 4, 4, 9; TS 1, 2, 14, 4; Kâth. 6, 11. 17) Vgl. RV 4, 4, 10; TS 1, 2, 14, 4; Kâth. 6, 11. 18) P तत् । मा । पितुः । गोत-मात् । अनु । इष्याय । 19) Vgl. RV 4, 4, 11; TS 1, 2, 14, 4; Kâth. 6, 11.

अस्वप्नजस्तरणयः सुशैवा अतन्द्रासो ऽवृका¹ अश्रमिष्ठाः ।

ते पायवः सधचृञ्चो निषद्यामे तव नः पान्वमूरं² ॥

ये पायवो मामतेयं ते अमे³ पश्यन्तो अन्धं दुस्ति⁴दरक्षन् ।

ररक्ष तान्सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्ता⁵ इदिपवो नाह देभुः⁶ ॥

त्वया वयं सधअन्यस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम वाजान् ।

उभा शंसा सूदय सत्यताते⁷ ऽनुष्टुया⁸ कृणुह्यहयाण⁹ ॥

अया ते अमे समिधा विधेम प्रति स्तोमं¹⁰ शस्यमानं गृभाय ।

दंहाशंसो¹¹ रक्षसः पाअह्यस्मान्द्रुहो¹² नितो मित्रमहो अवद्यात्¹³ ॥

अमी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमर्त्यः ।

शुचिः पावक ईड्यः¹⁴ ॥

तं नः सोम विश्वतः¹⁵ ॥ ५ ॥

Vgl. RV 4, 4; TS 1 2, 14; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

युक्त्वा¹⁶ हि देवहूतमान¹⁷ ॥

उत नो देव देव¹⁸ अछा¹⁹ वोचो विदुष्टरः ।

अद्विश्वा वार्या कृधि²⁰ ॥

त्वं ह यद्यविष्टच महसः सून²¹ आहुत ।

अतावा यज्ञियो भुवः²² ॥

1) P अवृकाः । 2) P पातु। अमरः । vgl. RV 4, 4, 12; TS 1, 2, 14 5; Kāth. 6, 11. 3) So im P; die Samh. Mss. अंधि 4) P दिप्सन्तः । 5) P इत । रिपवः । अहं । देभुः । vgl. RV 4, 4, 13; 1, 147, 3; TS 1, 2, 14, 5; Kāth. 6, 11. 6) P सत्यतात इति सत्य. ताते । 7) So corrigirt; die Mss. ऽष्टुया 8) So corrigirt; P अहयाण । die Samh. Mss. ऽहयाणः ; vgl. RV 4, 4, 14; TS 1. 2. 14, 6; Kāth. 6, 11; 16, 1. 9) P दंह । अशंसः । 10) Vgl. RV 4, 4, 15; TS 1. 2. 14, 6; Kāth. 6, 11. 11) Vgl. Kāth. 15, 12; TBr 2, 4, 1, 6. 12) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; Kāth. 2, 11. 13) P शुक्त्वं । 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 1; TS 2, 6, 11, 1 u. 5.; Kāth. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap S. 34 a. E.; VS 13, 37; 33, 4. 15) P देवान् । 16) P अछ । 17) Vgl. RV 8, 75 (64), 2; TS 2, 6, 11, 1; Kāth. 7, 17. 18) P सूनो इति सूनो. 19) Vgl. RV 8, 75 (64), 3; TS 2, 6, 11, 1; Kāth. 7, 17.

अयमग्निः सहस्रिणः¹ ॥

तं नेमिमृभवो यथा² नमस्व संहूतिभिः ।

नेदीयो यज्ञमङ्गिरः⁴ ॥

तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया ।

वृष्णे चोदस्व⁵ सृष्टुतिम्⁶ ॥

कमु⁷ ष्विदस्य⁸ सैनयामैरपाकचक्षसः⁹ ।

पणिं गोषु स्तरामहे¹⁰ ॥

मा नो देवानां विशः प्रस्नातीरिवोक्षाः ।

कृशं न हासुरग्न्याः¹¹ ॥

मा नः समस्य दूढयः¹² परिवेषसो अहतिः¹³ ।

ऊर्मिर्न नावमावधीत¹⁴ ॥

नमस्ते अग्रा¹⁵ अोजसे गृणन्ति देव कृष्टयः ।

अमैरग्निचमर्दय¹⁶ ॥

इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण¹⁷ उपागहि ।

सोम त्वं नो वृधे¹⁸ भव¹⁹ ॥

क्रवित्सं नो गडष्टये²⁰ ऽग्रे सवेषिषो रयिम् ।

- 1) Vgl. RV 8, 75 (64), 4; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; Kâth. 7, 17; 16, 15; VS 15, 21.
 2) So Ben u. P; die andern Mss.; त्वं 3) P यथा । ग्रा । 4) Vgl. RV 8, 75 (64), 5; TS 2, 6, 11, 1. 5) So Bb; die andern Mss. चोदयस्व 6) Vgl. RV 8, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2. 7) H u. Bb किमु; desgl. B. ohne Accent 8) H, Bb u. B ष्विदसा 9) Ben सैन्या; P सैनया । अमैः । अपाकचक्षस इत्यपाकचक्षसः । 10) Vgl. RV 8, 75 (64), 7; TS 2, 6, 11, 2; Kâth. 7, 17. 11) P हासुः । अग्न्याः 1; vgl. RV 8, 75 (64), 8; TS 2, 6, 11, 2; Kâth. 7, 17. 12) So Ben; in H u. Bb दूढयः; auch in B ohne die 3. 13) So H u. Bb; in B अहतिः; P अहसः 1; Ben ? 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 9; TS 2, 6, 11, 2. 15) P अग्रे । 16) Vgl. RV 8, 75 (64), 10; TS 2, 6, 11, 2; Kâth. 7, 17. 17) P जुजुषाणः । 18) So P; die andern Mss. वृधे 19) Vgl. RV 1, 91, 10; Kâth. 2, 14. 20) I. गडष्टय इति गो. इष्टये ।

उरुकृदुरु एस्कृधि^१ ॥

मां नो अस्मिन्महाधने परा वर्गारभृद्यर्था^२ ।

स० वर्ग० स० रयिं जय^३ ॥

यस्याजुषन्नमस्विनः^४ शमीमदुर्मखस्य वा ।

त० हेदमिर्विधावति^५ ॥

अन्यमस्मद्भिया^६ इयममे सिषक्तु^७ दुष्टुना ।

वर्धा^८ नो अमवज्श्वः^९ ॥ ६ ॥

Vgl. RV 8, 75 (64); TS 2, 6, 11; Kâth. 7, 17.

॥ इति^{१०} खिलकाण्डे एकादशमः प्रपाठकः^{११} ॥

इदं वामास्ये हविः प्रियमिन्द्राबृहस्पती ।

उक्तं मदश्च शस्यते^{१२} ॥

अस्मे इन्द्राबृहस्पती रयिं धत्त० शतग्विनम् ।

1) P नः । कृधि ।; vgl. RV 8, 75 (64), 11; TS 2, 6, 11, 3; Kâth. 7, 17. 2) P परा । वर्क । 3) Vgl. RV 8, 75 (64). 12; TS 2, 6, 11, 3; Kâth. 7, 17. 4) P यस्य । अजुषत् ।

5) P तं । ह । इत् । अयिः । वर्धा । अवति ।; vgl. RV 8, 75 (64), 14; TS 2, 6, 11, 3.

6) P भियै । 7) P सिषक्ति । सिषक्तीति सिषक्ति । 8) P वर्ध । 9) Bb अमवज्श्वः; P अमवदित्यम. रत । श्वः ।; vgl. RV 8, 75 (64), 13; TS 2, 6, 11, 3. 10) इति fehlt in den Mss.

11) Dfr. P sagt am Schluss noch समुदायेन अष्टाविंशो ऽध्यायः ।

12) Vgl. RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.

अंश्चावन्तं सहस्रिणम्¹ ॥

एसु षु ब्रवाणि² ते ऽमे इत्येतरा³ गिरः ।

एभिर्वर्धासा⁴ इन्दुभिः⁵ ॥

इमं यज्ञमिदं वचः⁶ ॥

त्यान्तुं क्षत्रियं अवं⁷ आदित्यान्याचिषामहे ।

सुमृडीकं⁸ अभिष्टये⁹ ॥

येभ्यो माता मधुमत्पिन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्विर्हः ।

उक्थंशुषान्वृषभरानंस्वप्नसस्तं आदित्यं¹⁰ अनुमदात्स्वस्तये¹¹ ॥

धारयन्तं¹² आदित्यासो जगत्स्या¹³ देवा विश्वस्य भुवनस्य गोपाः ।

दीर्घाधियो¹⁴ रक्षमाणा असुर्युमृतावानश्चयमाना¹⁵ ऋणानि¹⁶ ॥ 10

वी रोचना दिव्या धारयन्त हिरण्यया शुचयो धारपूताः ।

अंवृजिना अनवद्या¹⁷ अदव्या उरुशंसा ऋजवे मर्त्याय¹⁸ ॥

तत्सूर्यस्य¹⁹ भद्रां अंश्वा²⁰ हिरण्यगर्भो²¹ यः प्राणतः²² ॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायमानो महो ज्योतिषः परमं व्योमन् ।

सप्तास्यस्तुविजातो रवेण वि सप्तरश्मिरधमत्तमांसि²³ ॥ 11

1) Vgl. RV 4, 49, 4; TS 3, 3, 11, 1; Kâth. 10, 13; 23, 11. 2) Ben ब्रवाणी 3) P इत्यां । इतराः । 4) P वर्धसे । 5) Vgl. RV 6, 16, 16; Kâth. 2, 14; 20, 14; VS 26, 13. 6) Vgl. RV 1, 91, 10; Kâth. 2, 14. 7) P त्यान् । नु । क्षत्रियान् । अवं । 8) P सुमृ-
डीकानिति सु. मृडीकान् । 9) Vgl. TBr 2, 1, 11, 5. 10) Bb तां आदित्यां ; P तान् ।
आदित्यान् । 11) P अनु । मद । स्वस्तये ; vgl. RV 10, 63, 3. 12) P धारयन्तः ।
13) P स्याः । 14) P दीर्घाधियः । दीर्घाधिय इति दीर्घः धियः । 15) P चयमानाः ।
16) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâth. 11, 12. 17) Statt dieser
beiden Worte im P अस्वप्नज इत्यस्वप्नः जः । अनिमिषा इत्यनिमिषाः । 18) Vgl. RV
2, 27, 9. 19) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 20) Vgl. RV 1, 115, 3;
TBr 2, 8, 7, 1. 21) Vgl. RV 10, 121, 1; TS 1, 1, 8, 3 u. 5.; Kâth. 5, 5, 11; 16, 15;
20, 5; 40, 1; Kap. S. 32, 7; 48, 13; VS 13, 4 u. 5. 22) Vgl. RV 10, 121, 3; TS 4, 1,
8, 4; 7, 5, 16, 1; Kâth. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; VS 23, 3; 25, 1.
23) Vgl. RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kâth. 17, 18.

यदा वाजमसनद्विश्चरूपमा द्यामरुक्षदुत्तराणि' सद्य ।

बृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना संन्तो'बिभ्रतो ज्योतिरासाम्" ॥

बृहस्पतिं हवामहे विश्वतः संगणं वयम् ।

उप नो यज्ञमागमत ॥

५ सं सुष्टुभा सं ऋक्ता गणैर्न वलं रुरोज फलिगं^३ रवेण ।

बृहस्पतिरुस्रिया हव्यसूदः कनिक्कदद्वावशतीरुदाजत्^४ ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्तां सूक्तस्य बोधि तनयं च जिन्व ।

विश्वं तद्भद्रं यदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदधे सुवीराः^५ ॥

ब्रह्मणस्पते मूयमस्य^६ विश्वहा रायः स्याम रउध्यो वयस्वतः ।

१० वीरैषु वीरै^७ उपपृङ्धि^८ नस्त्वं यदीशानो ब्रह्मणा वेषि मे हवम्" ॥

उत्तिष्ठ^{१०} ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वमेहे ।

उप प्रयन्तु मरुतः सुदानवा इन्द्र प्राणभूत्रा संचा^{११} ॥

अग्निरुक्थे पुरोहितो यावाणो बर्हिर्ध्वरे ।

ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पतिं देवै^{१२} अबो वरेण्यम्^{१३} ॥

१० नगस्ते रुद्र मन्यव^{१४} इमां रुद्राय^{१५} ॥

को अद्वा वेद क इह प्रवोचत्कुता^{१६} आज्ञाता कुत^{१७} इयं विसृष्टिः ।

अवाग्देवा अस्य विसर्जनेनाथा को वेद यत आबभूव^{१८} ॥

1) P अचत् । 2) Vgl. RV 10, 67, 10. 3) H u. Bb फलीगं; desgl. B, ohne Accent. 4) P कनिक्कदन् 1; vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kâth. 10, 13. 5) Vgl. RV 2, 23, 19; 2, 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 6) P मूयमस्तेति सु. यमस्व । 7) P वीराः । 8) So Ben; H u. Bb उपपृङ्धि; B उपपृङ्धि; P उप । पृङ्धि । 9) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 10) Ben उत्तिष्ठा । 11) Vgl. RV 1, 40, 1; TA 4, 2, 1; Kâth. 10, 13; VS 34, 56. 12) P देवान् । 13) Vgl. RV 8, 27, 1; Kâth. 10, 13. 14) Vgl. TS 4, 5, 1; Kâth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; VS 16, 1. 15) Vgl. RV 1, 114, 1; TS 4, 5, 10, 1; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 48. 16) P कुतः । 17) P कुतः । 18) Ben अभूव; vgl. RV 10, 129, 6; TBr 2, 3, 9, 5.

इयं^१ विसृष्टिर्येत आबभूव यदि वा दधे यदि वा न ।

यो अस्याध्यक्षः परमेष्ठ्योमन्तसो^२ अङ्गं^३ वेद यदि वा न वेद^४ ॥

इदं^५ विष्णुर्विचक्रमे^६ ॥

तदस्य प्रियमभि पाथो अश्यां नरो यत्र देवयवो मृदन्ति ।

उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्था विष्णोः पदे परमे मध्वा^७ उत्सः^८ ॥

विश्वे देवा ऋतावृधः^९ ॥

विश्वे देवाः शृणुतेमः^{१०} हवं मे ये अन्तरिक्षे य उप हवि ष्ट^{११} ।

ये अग्निजिह्वा उत वा यजत्रा^{१२} आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम्^{१३} ॥

इन्द्राणी^{१४} पत्या सुजितं^{१५} जिगाय सेना^{१६} ह नाम पृथिवी धनंजया^{१७}

विश्वव्यचा अदितिः सूर्यत्वक् । १०

इन्द्राणी^{१८} प्रासहा संजयन्ती^{१९} तस्यै त एना हविषा विधेम ॥

उपग्रेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह ।

वसुपते विरमय^{२०} मय्येव^{२१} त३न्वं मम^{२२} ॥

ये विसन्नाः परियन्ति विश्वा रूपाणि बिभ्रतः ।

वाचस्पतिर्बला तेषां त३न्वो ऽद्य दधातु मे ॥ १ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.*

1) In Ben व्योमन् ohne Accent. 2) Ben अंगा 3) Vgl. RV 10, 129, 7; TBr 2, 8, 9, 6. 4) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; Kâth. 2, 10; Kap. S. 2, 4; VS 5, 15. 5) P मध्वः । 6) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2. 7) P देवाः । ऋतावृधः 1; vgl. RV 6, 52, 10; TS 2, 4, 11, 5; 1, 1, 11, 4; Kâth. 13, 15. 8) P शृणुते । इमे । 9) P स्थ । 10) P यजत्राः । 11) Vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 53. 12) P इन्द्राणी । 13) Ben सूजितं 14) So H u. Bb; in Ben सेना; P सेना । 15) P पृथिवोधनंजयेति पृथिवी. धनंजया । 16) Ben व्यति • 17) So Ben u. P; in H u. Bb विरमय; desgl. B, ohne Accent. 18) P मयि । एवं ।

अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अयात्^१ सौमो रुद्रैरभिरक्षतु त्मना ।

इन्द्रो मरुद्भिर्ऋतुथा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुणः शर्म यत्सत्^२ ॥

समप्रिर्वसुभिर्नो अयात्^३ स० सौमो रुद्रियाभिस्तनूभिः ।

समिन्द्रो रातहव्यो मरुद्भिः समादित्यैर्वरुणो विश्ववेदाः^४ ॥

५ अग्ने दा दारुषे^५ रयि० वीरवन्तं परीणसम् ।

शिशीहि नः सूनुमन्तः^६ ॥

दा^७ नो अग्ने शतिनो दाः सहस्रिणो दुरो न वाज० श्रुत्या^८ अ-
पावृधि^९ ।

प्राची द्यावापृथिवी ब्रह्मणा कृधि ३स्वर्णे^{१०} शुक्रमुषसो विदि-

३०.११
३

हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुपह्वये ।

स चैत्ता देवता पदम्^{१२} ॥

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे वाममसभ्य० सावीः ।

वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेया धिया वामभाजः स्याम^{१३} ॥

१८ अन्नायु^{१४} प्र याभिः^{१५} ॥

स्योना पृथिवि^{१६} भवानृक्षरा^{१७} निर्वेशनी ।

यद्या^{१८} नः शर्म सप्रथः^{१९} ॥

1) So P; die Samh. Mss. अयात् 2) Vgl. TS 2, 1, 11, 2; Kâth. 10, 12. 3) H अयात् 4) Vgl. Kâth. 10, 12; (TS 2, 1, 11, 2). 5) Ben दा दारुषे; P दाः। दारुषे। 6) P सुनुमन्त इति सुनु. मन्तः 1; vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kâth. 6, 10. 7) P दाः। 8) So im Anschluss an P श्रुत्यै 1; die Samh. Mss. क्षत्या 9) Ben अपावधि; P अप। वृधि। 10) P न 1; die Samh. Mss. यः 11) P वि। दिद्यतु 1; vgl. TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV 1, 22, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10. 13) Vgl. RV. 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 14) Vgl. RV 6, 49, 4; TBBr 2, 6, 1, 1; VS 33, 35. 15) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBBr 2, 8, 1, 1; Kâth. 10, 12; VS 27, 27. 16) H पृथिवी; B पृथिवी नो 17) P भव। अनृक्षरा। 18) P यद्या। 19) Vgl. RV 1, 22, 15; Kâth. 38, 13 a. E.; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13.

बडित्था पर्वतानां खिद्रं बिभर्षि पृथिवि ।

प्र.या भूमिं प्रवेत्वनि महां हिनोषि महिनि¹ ॥

पूर्वापे² चरतो माययैतो³ शिषू⁴ क्रीडन्तो परियातो अध्वरम्⁵ ।

विश्वान्यन्यो भुवना⁶ विचष्ट ऋतू⁷रन्यो⁸ विदधज्जायते पुनः⁹ ॥

नवो नवो भवति जायमानो ऽहां केतुरुषसामेत्ययम्¹⁰ ।

भागं देवेभ्यो विदधात्यायन्प्र चन्द्रमास्तिरते¹¹ दीर्घमायुः ॥

यथादित्या अश्रुमाषाययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः पिबन्ति ।

एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराषाययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥

प्राच्यां दिशि त्वमिन्द्रासि राजोतोदीच्या¹² वृचहन्वृचहांसि ।

यच्च येति स्रोत्यास्तज्जितं¹³ ते दक्षिणतो वृषभो हव्य¹⁴ एधि¹⁵ ॥

अस्येदेव¹⁶ प्ररिरिचे महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्येन्नरिक्षात् ।

स्वराडिन्द्रो दमा¹⁷ आ विश्वगूर्तः¹⁸ स्वरिरमचो¹⁹ ववंक्षे रणाय²⁰ ॥

त्वमिन्द्रास्यधिराजस्त्वं भवाधिपतिर्जनानाम् ।

दैवीर्विशस्त्वमुता²¹ विराजौजस्वत्स्वमजरं²² ते अस्तु ॥

आ यस्मिन्सप्त वासवा²³ रोहन्ति पूर्या²⁴ रुहः ।

ऋषिह²⁵ दीर्घश्रुत्तमा इन्द्रस्य घर्मो²⁶ अतिथिः²⁷ ॥

1) H u. Bb महिनी; vgl. RV 5, 84, 1; TS 2, 2, 12, 2; Kāth. 10, 12. 2) P मा-
यया । एतो । 3) So Ben u. P; in B शिषी; H u. Bb शिषी । 4) P भुवनानि ।
5) P विचष्ट इति वि. चष्टे । ऋतून् । अन्यः । 6) vgl. RV 10, 85, 18; TBr 2, 7,
12, 2. 7) P एति । अयं । 8) Ben u. H गस्तिरते 9) P उत । उदीच्या । 10) P
तत् । अजितं । 11) P हव्यः । 12) Vgl. TS 2, 4, 14, 1; Kāth. 8, 17. 13) P अस्तु ।
इत् । एवं । 14) P दमे 15) So im Anschluss an P विश्वगूर्तः इति विश्व. गूर्तः ।; in
Ben विश्वगूर्तः; H u. Bb विश्वमूर्तः; desgl. B, ohne Accent. 16) So Ben; P रमचः ।;
H u. Bb रमतो; desgl. B, ohne Accent. 17) Vgl. RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2;
Kāth. 8, 17. 18) P उत । 19) So im Anschluss an P वि । राज । औजस्वत् ।; die
Saph. Mss. विराजौजस्वत् च० 20) P वासवाः । 21) So im Anschluss an P पूर्याः ।;
in den Saph. Mss. dies Wort ohne Accent. 22) H u. Bb ऋषिरिह; desgl. B, ohne
Accent. 23) H घर्मो, P घर्मे । 24) Vgl. TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8; Kāth. 8, 16.

मंदो न यः सोम्यो बोधिचक्षा¹ वातश्च² नु च्यवन³ इन्दुविशाः⁴ ।

सं तपुः शुचसे न सूरः⁵ स स्वेदयुः शुशुचागौ न घर्मः⁶ ॥

इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु ।

इन्द्र तानि ता⁷ आवृण⁸ ॥

अनु ते दायि मह⁹ इन्द्रियाय सचा ते विश्वमनु वृचहन्ते ।

अनु क्षत्रमनु संहो यजवेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये¹⁰ ॥

अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् ।

ब्रह्माणा¹⁰ इन्द्रं महयन्तो अर्कैर्वर्धयन्त्रह्ये¹¹ हन्तवा¹² उ¹³ ॥

वृष्णे यज्ञे वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र¹⁴ यावाणो अदितिः सजोषाः ।

अनश्वासो ये पवयो ऽरथा¹⁵ इन्द्रेषिता अभ्यवर्तन्त दस्यून¹⁶ ॥ २ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

विवेष यन्मा¹⁷ धिषणा जजान स्तवे पुरा पार्यादिन्द्रमहः ।

अहसो यच पीपरद्वथा¹⁸ नो नावेव¹⁹ यान्तमुभये हवन्ते²⁰ ॥

अहोमुचे प्रभरेमा²¹ मनीषां भूयिष्ठदात्रे²² सुमतिमावृणानः ।

इदमिन्द्र प्रति हव्यं जुषस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः²³ ॥

चातारमिन्द्रमवितारमिन्द्र²⁴ हवे हवे सुहव²⁵ शूरमिन्द्रम् ।

1) So Ben; P बोधिचक्षा इति बोधि. चक्षा: 1; in II u. Bb बोधिचक्षा; desgl. B, ohne Accent. 2) P वाचः । च । 3) P च्यवनः । 4) P इन्दुविशा इति इन्द्रविशाः ।

5) So Ben; in II u. Eb सूरः, P शूरः । 6) P ते । 7) Vgl. RV 3, 37, 9; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5; Kâth. 8, 16. 8) P मह्ये । 9) Vgl. RV 6, 25, 8; TS 1, 6, 12, 1; TBr 2, 8, 5, 7; Kâth. 8, 16. 10) So Ben; P ब्रह्माणाः 1; Bb ब्रह्माणा; B ब्रह्माणा

11) So im Anschluss an P अर्कैर्वर्धयन् । अह्ये 1; die Samh. Mss. अयन्त्रह्ये । 12) P हन्तवा । 13) Vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâth. 8, 16. 14) P अर्चानि । इन्द्र । 15) P पवयोः । अरथाः । 16) Vgl. RV 5, 31, 5; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâth. 8, 16. 17) P यत् । मा । 18) Ben पिपरद्व 19) P नावेविति

नावा. हव । 20) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kâth. 8, 16; 38, 7. 21) P प्र । भरेम । 22) Bb अहोमुचे 23) Vgl. TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; Kâth. 8, 16.

हुवे तु शक्रं पुरुहूतमिन्द्र० स्वस्ति नो मघवा धाविन्द्रः^१ ॥
 मा ते अस्या० सहसावन्वरिष्ठा अघाय भूम हरिवः परादैः^२ ।
 चायस्व नो ऽवृक्तेभिर्वरुथैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम^३ ॥
 अनु त्वाहिम्ने^४ अध देव देवा मदन्विष्वे कवितमं कवीनाम् ।
 करो यंच वरिवो बाधिताय दिवे जनाय तन्वै गृणानः^५ ॥
 अनु द्यावापृथिवी तत्ता^६ ओजो ऽमर्त्या जिहत इन्द्र देवाः^७ ।
 कृषा^८ कृत्नो^९ अकृत० यन्ते अस्त्युक्थं नवीयो जनयस्व यज्ञैः^{१०} ॥
 अभि प्रभर धृषता धृषन्मनः^{११} अवश्चित्ते असद्बृहत ।
 अर्षन्त्वापो जवसा वि मातरो हनो वृचं जया^{१२} स्वः^{१३} ॥
 अस्मा इदु प्रभरा तूतुजानो वृचाय वज्रमीशानः कियेधाः ।
 गोनै^{१४} पर्व विरदा^{१५} तिरश्चैषन्नर्णा०स्यपां^{१६} चरथ्यै^{१७} ॥
 वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यद्ध पृतन्यतः ।
 अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्मि^{१८} अभिदासति^{१९} ॥
 मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावता आजगन्था परस्याः ।
 सूक् स०शाय पविमिन्द्र तिग्म० वि शंभून्ताडि वि मृधो नु
 दस्व^{२०} ॥

10

1) Vgl. RV 6, 47, 11; TS 1, 6, 12, 5; Kāth. 17, 18; VS 20, 50. 2) P परादैरि-
 ति परादैः । 3) Vgl. RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5. 4) P स्वा । अहिघ इत्वहिघे ।
 5) Vgl. RV 6, 18, 14; Kāth. 8, 16. 6) P तत् । ते । 7) P अमर्त्याः । जिहते । H u. Bb
 जिहित 8) P देवाः । 9) P कृष्य । Ben कृषो oder कृचो; H u. Bb
 कृत्तो; desgl. B, ohne Accent; P कृत्नो इति कृत्नो । 10) Vgl. RV 6, 18, 15; Kāth.
 8, 16. 11) So Ben; P धृषन्मन इति धृषन् मनः । H, Bb u. B धृषन्मनः 12) P जय ।
 14) Vgl. RV 8, 89 (78), 4; Kāth. 8, 16. 15) P गोनै । न । Bb गोनैः 16) Ben वी-
 रदा; P वि । रद । 17) P तिरश्चा । दथ्यन् । अर्णा०सि । Ben तिरश्चैषन्नर्णा०
 18) Vgl. RV 1, 61, 12; Kāth. 8, 16. 19) P अस्मान् । 20) Vgl. RV 10, 152, 4;
 TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70. 21) H u. Bb नुदस्वा; vgl. RV 40,
 180, 2; TS 1; 6, 12, 4; Kāth. 8, 16; VS 48, 71.

आकरै वसोर्जरितां पनस्यते ऽनेहंसः स्तुभा^१ इन्द्रो दुवस्यति ।
 विवस्वतः सन्दना^२ आ हि पिप्रिये सचासाहमभिमातिहं^३ स्तुहि^४ ॥
 त्वे^५ सपत्नान्पृतनासु जिष्णुरिन्द्राभिषाडभिमातीरपघ्नन्^६ ।
 पिबा^७ सोमं वज्रबाहो विषह्यास्मभ्यं^८ पणी^९ र्वस्वामुखाय^{१०} ॥
 परुष्टृतस्य नामभिः शतेन महयामसि^{११} ।
 इन्द्रस्य चर्षणीसंहः^{१२} ॥
 नामानि ते शतक्रतो विश्वाभिगीर्भिरीमहे ।
 इन्द्राभिमातिषाह्ये^{१३} ॥
 अर्वावतो ना^{१४} आगहि परावतश्च वृचहन ।-
 १० इमां जुषस्व नो गिरः^{१५} ॥
 यदन्तरा परावतमर्वावतं च हूयसे ।
 इन्द्रेहं तता आगहि^{१६} ॥
 एन्द्र^{१७} सानसि^{१८} रयि^{१९} सजित्वान^{२०} सदासंहम् ।
 वार्षिष्ठमृतये भर^{२१} ॥
 ११-१२ अससाहिषे पुरुदूत शन्नूज्येष्ठस्ते शुष्म^{२२} इहं रातिरस्तु ।
 इन्द्राभर दक्षिणेना^{२३} वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम्^{२४} ॥
 इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या^{२५} युनजते धियस्ताः ।

१) P अनेहंसः । स्तुभाः । २) P सन्दने । ३) Vgl. RV 3, 51, 3. ४) P इन्द्र । अभिषाड ।
 अग्निमातीरिष्यभिः मातीर १; Ben °डभी° ५) P पिब । ६) So Ben; in H u. Bb
 भिविषह्या°; desgl. B, ohne Accent; P विषज्य । विषज्यति वि. संज्य । ७) So Ben
 H u. Bb पाणी अर्वस्वामुखाय; desgl. B, ohne Accent; P पणी । अर्वस्व । आमुखा-
 यत्ता । मुखाय । ८) H u. Bb महयामसि ९) Vgl. RV 3, 37, 4. १०) Vgl. RV 3, 37, 3.
 ११) P नः । १२) Vgl. RV 3, 40, 8. १३) Vgl. RV 3, 40, 9. १४) P आ । इन्द्र ।
 १५) Vgl. RV 1 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TBr 3, 5, 7, 3. १६) P शुष्मः । १७) P इ-
 क्षिणेन । १८) Vgl. RV 10. 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kāth.
 38, 7; 10, 12. १९) P पार्याः ।

शूरो नृषाता^१ श्रवसश्चकान^२ आ गौमति व्रजे भजा^३ त्वं नः^४ ॥

हृदं न हि त्वा^५ मृषन्मूर्म्यो ब्रह्माणीन्द्र तव यानि वर्धना ।

त्वष्टा त्वित्ते युंज्य^६ वावृधे शवस्ततश्च वज्रमभिभूत्योजसम् ॥

अभि स्ववृष्टिं मदे अस्य युंध्यतो रधीरिव^७ प्रवरो^८ समुख्तयः ।

इन्द्रो यद्वज्री धृषमाणो अन्यसा भिनङ्गलस्य परिधी^९ रिव चितः^{१०} ॥

तमिन्द्र^{११} वाजयामसि^{१२} युजे^{१३} रथम्^{१४} ॥

वृचतरं^{१५} मघवान^{१६} शचीपतिमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत ।

वावृधानं पुरुहूतं^{१७} सुवृक्तिभिरमर्त्यं जरमाणं दिवं दिवे ॥

अहन्वृचं^{१८} वृचतरं^{१९} व्यसमिन्द्रो वज्रेण महता वर्धन ।

स्कन्धासीव कुलिशेना विवृक्णाहिः^{१२} शयत^{१३} उपपृक् पृथिव्याः^{१४} ॥ १०

अभितिष्ठ पृतन्यतो ऽधरे सन्तु शचवः ।

इन्द्र इव दस्युहा भवापः^{१५} क्षैचाणि संजय^{१६} ॥

आशीनी^{१७} ऊर्जमुत सुप्रजारत्नमिषं दधातु द्रविणं^{१८} संवर्चसम् ।

संजयन्क्षैचाणि संहसाहमिन्द्र कृण्वानो अन्यं^{१९} अधरान्त्सपत्नान्^{२०} ॥

त्वमिन्द्रास्यधिराजः^{२१} ॥

इन्द्रो जयति^{२२} न पराजयते अधिराजो राजसु राजयते ।

1) P नृषाता । नृसर्तिति नृ. साता ।; in Ben नृषाताः 2) P चकामः । 3) P भज ।

4) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 6; TBr 2, 8, 2, 5. 5) P नं । हिं । त्वा ।

6) So im Anschluss an P रधीरिवैति रधीः इव ।; Ben रधीरिव; die andern Mss. रधीरिव 7) Vgl. RV 1, 52, 5. 8) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kāth. 39, 12. 9) So Ben u. P; die andern Mss. युजे 10) Vgl. RV 7, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3, 8, 2, 5. 11) P वृचतरमिति वृच. तर । 12) Die Mss. schwanken; Ben कुलिशेनाविवृक्णाहिः; H u. Bb कुलिशेन विवृक्णाहिः; desgl. B, ohne Accent; P कुलिशेन । विवृक्णाहि वि. वृक्णाहि चहिः । 13) P शयते । 14) Vgl. RV 1, 32, 5; TBr 2, 5, 4, 3. 15) P भव । अपः । 16) Vgl. TBr 2, 4, 2, 9. 17) P आशीः । न । 18) P अन्यान् 19) Vgl. TS 3, 2, 8, 5; Kāth. 5, 2. 20) Vgl. Kāth. 8, 17. 21) P यजति ।

विश्वा^१ अभिष्टिः पृतना^२ जयत्युपसंद्यो नमःस्यो यथासत्^३ ॥

आ ते मह^४ इन्द्रोत्युयं^५ समन्यवो^६ यत्समरन्त सेनाः ।

पताति दिद्युर्नर्यस्य^७ बाह्वोर्मा ते मनो विष्वद्विचारी^८ ॥

यो जात एव प्रथमो मनस्वान्देवो देवान्कृतुना पर्यभूषत् ।

5 यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेतां नृण्यस्य महा स जनासा^९ इन्द्रः^{१०} ॥

मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास^{११} देवो मन्युर्होता वरुणो विश्ववेदाः ।

मन्यु^{१२} विंश ईडते मानुषीर्या अवा^{१३} नो मन्यो तपसा सजोषाः^{१४} ॥

त्वं^{१५} हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयंजो भामो अभिमातिषाहः ।

विश्वचर्षणिः संहुरिः सहावान्तं हूयमानो अमृताय गच्छत्^{१६} ॥

10 इडामये^{१७} त्वं नो अग्रे^{१८} किमिन्ते विष्णो^{१९} प्र तन्ते अद्य^{२०} ॥

दीर्घस्ते अस्वङ्कुशो येना^{२१} वंसु प्रयच्छसि ।

यजमानाय सुन्वते^{२२} ॥

भद्रा ते हस्ता सुकृतोत पाणी प्रयन्तारा स्तुवते^{२३} राध^{२४} इन्द्र^{२५} ।

का ते निषचिः किमु नो ममस्ति किं नोदु^{२६} हर्षसे दातवा उ^{२७} ॥

॥ ३ ॥ Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) P विश्वाः । 2) P पृतनाः । 3) Vgl. TS 2, 4, 14, 2. 4) P महः । 5) So H u. Bb; in Ben इन्द्रोत्युयं; P इन्द्र । ऊती । उय । 6) P स. मन्यवः । 7) P दिद्युत् । नर्यस्य । 8) H, Bb u. B विष्वद्विचारी; vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 3, 8, 3, 3; Kâth. 8, 16. 9) P जनासः । 10) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; Kâth. 8, 16. 11) P मन्युः । एवं । आस । 12) P अवा । 13) Vgl. RV 40, 83, 2; TBr 2, 4, 1. 11. 14) So corrigirt; Ben u. P मच्छत्; in H, Bb u. B मत्स्वत् । 15) Vgl. RV 3, 1, 23 u. 5.; TS 4, 2, 4, 3; Kâth. 16, 11; 18, 21; Kap S. 25, 2. 16) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3 u. 5.; Kâth. 34, 19 a. E. 17) Hier bricht Ben am Schluss von S. 31 ab und geht S. 32 sofort auf Cap. 2, 10 über! Vgl. RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5. 18) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5. 19) P येन । 20) Vgl. RV 8, 17, 10; Kâth. 6, 10. 21) So die Mss.; P स्तुवते । 22) P राधः । 23) So P; die Samh. Mss. इन्द्रः । 24) P न । उदुदितुत् । उत । ऊं इत्तु । 25) Vgl. RV 4, 21, 9.

इन्द्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यद्धतम् ।
दीर्घप्रयज्युमंति यो वनुष्यति वयं जयेम पृतनासु दूढयुः^१ ॥
समाड्यः स्वराड्य उच्यते वां महान्ता^२ इन्द्रावरुणा^३ महावसू ।
विश्वे देवांसः परमै व्योमनि^४ स० वामोजो वृषणा स० बलं दधुः॥
विश्वाहेन्द्रो अधिवक्ता नो अस्त्वपरिहताः सनुयाम वाजम्^५ ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः^६ ॥
एनां मुखेन वायुमिन्द्रवन्तो^७ ऽचिष्याम वृजने विश्व ऊती^८ ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥
कुत्राचिद्यस्य समृती^९ रखा^{१०} नरो नृषदने ।
अर्हन्तश्चिद्यमिन्धते संजनयन्ति जन्तवः^{११} ॥
स० यदिषो^{१२} वनामहे स० हव्या मानुषाणाम ।
उत द्युमस्य शवस^{१३} ऋतस्य रश्मिमाददे^{१४} ॥
यदद्य सूर्य ब्रवो ऽनागा उद्यन्मित्राय वरुणाय सत्यम्^{१५} ।
वयं देवत्रादिते स्याम तव प्रियांसो अर्यमभृणन्तः^{१६} ॥
उद्वा^{१७} पृक्षांसो मधुमन्तो अस्थुरा सूर्यो अरुहञ्शुक्रमर्णः ।
यस्मा आदित्या^{१८} अध्वनो रदन्ति मित्रो अर्यमा वरुणः सजोषाः^{१९} ॥
उपेमसृष्टि^{२०} वाजयुर्वचस्यां^{२१} चनो दधीत नाद्यो गिरो मे ।

1) Vgl. RV 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TBr 2, 8, 4, 5, 2) P महान्ता । 3) H u. Bb इन्द्रावरुणः; desgl. B, ohne Accent. 4) P व्योमन्निति विः व्योमन् । 5) So P; die Samh. Mss. वाजम् 6) Vgl. RV 1, 100, 19 102, 11; Kāth. 13, 11. 7) So die Samh. Mss. (d. h. II, Bb u. B); P एना । आगवेषेण । वयं । इन्द्रवन्त इतीद्रे वन्तः 8) So die Samh. Mss.; Bb चिष्याम; P अग्नि । स्वायाम । वृजने । सर्ववीरा इति सर्ववीराः । 9) So im Anschluss an P समुतार्विति स० अर्ता ; die Samh. Mss. समृती 10) P रखाः ; die Samh. Mss. रखा 11) Vgl. RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3. 12) So im Anschluss an P यत । इषः ; die Samh. Mss. यदृशो 13) P शवसा । 14) Vgl. TS 2, 1, 11, 3. 15) P सत्यं । 16) Vgl. RV 7, 60, 1. 17) So im Anschluss an P उत । वां ; die Samh. Mss. उद्वा 18) P यक्षी । आदित्याः । 19) Vgl. RV 7, 60, 4. 20) P उपे । इ । असृष्टि । 21) P वचस्या ।

अपां नपादानुहेमा^१ कुर्वित्सं मुपेशसस्करति जोषिषद्धि^२ ॥

संमन्या यन्ति^३ ॥

अपां नपादा^३ ह्यस्थादुपस्थं जिह्मानामूर्ध्वो विद्धुतं वसानः^४ ।

तस्य ज्यैष्ठं महिमानं वहन्तीर्हिरण्यवर्णाः परियन्ति यद्भीः^५ ॥

५ तमस्मेरा^६ युवतयो युवानं मर्मज्यमानाः परियन्त्यापः ।

सं शुक्रैभिः शिक्कभी^७ रेवदभिर्दीदायानिध्मां^८ घृतनिर्णिगप्सु^९ ॥

अमा आयूषि पवसे^{१०} ॥

आयुर्दा देव जरसं वृणानो घृतप्रतीको घृतपृष्ठो अमे ।

घृतं पिबन्नमृतं चारु गव्यं पितेव पुत्रं जरसे म एमम्^{११} ॥

१० गयस्फानो अमीवहा^{१२} ॥

यां ते धामानि हविषा यजन्ति तां ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।

गयस्फानः प्रतरणः सुवीरो^{१३} ऽवीरहा^{१४} प्रचरा^{१५} सोम दुर्यान्^{१६} ॥

सुचामाणं^{१७} महीमू३र्षिमं^{१८} मे वरुणं तत्त्वायामि^{१९} वैश्वानरो न ऊ-

त्या^{२०} पृष्ठो दि३व्यभि^{२१} त्वा शूरं^{२२} नोनमस्त्वामिद्धि हवामहे^{२३} ॥

— १) Die Samh. Mss. अपां नपादः; P अपां । नपात् ।

२) Vgl. RV 2, 35, 1;

Kâth. 12, 15; Mân. Cr. 6, 1, 3.

३) Vgl. RV 2, 35, 3; TS 2, 5, 12, 1; Kap. S.

48, 4.

४) So corrigirt; die Samh. Mss. जिह्माः १; P यद्भीः १; vgl. RV 2, 35, 9;

TS 2, 5, 12, 1.

५) P तं । चक्षेराः ।

६) So im Anschluss an P शिक्कभि-

रिति शिक्कभिः १; H u. Bb श्रीकभी; B श्रीकभी

७) So die Samh. Mss.; P दी-

दाय । चक्षे इत्यक्षे ।

८) Vgl. RV 2, 35, 4; TS 2, 5, 12, 2.

९) Vgl. RV 9, 66, 19;

TS 1, 3, 14, 7 u. ०; Kâth. 4, 11 u. ०; Kap. S. 3, 9; 8, 5.

१०) So die Samh. Mss.;

P जरसेन । आ । हमे १; vgl. Kâth. 11, 13.

११) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5;

Kâth. 2, 14.

१२) So im Anschluss an P सु. वीरः १; H u. Bb सुवीरो

१३) P च-

वीरहेत्ववीर. हा ।

१४) P प्र. चर ।

१५) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr

2, 8, 3, १; Kâth. 11, 3; VS 4, 37.

१६) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5 u. ०;

Kâth. 2, 3.

१७) Vgl. TS 1, 5, 11, 5 u. ०; Kâth. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7.

१८) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ०; Kâth. 4, 15 u. ०.

१९) Vgl. RV 1, 24 11;

TS 2, 1, 11, 6 u. ०; Kâth. 4, 16 u. ०.

२०) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. ०; Kâth. 4, 16

u. ०.

२१) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ०.

२२) Vgl. RV 7, 32, 22; TS

2, 4, 14, 2; Kâth. 12, 15 u. ०.

२३) Vgl. RV १, 46, 1; TS १, 4, 14, 3; Kâth. 12, 15 u. ०.

आपप्राथ^१ महिनां वृध्याया वृषन्विश्या शविष्ठ शंवसा ।

अस्म^२ अव^३ मघवन्गोमति व्रजे वज्रिञ्चिचाभिरुतिभिः^४ ॥

बोध^५ सुधमे मघवन्वाचमेमा^६ यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशस्तिम् ।

इमां ब्रह्म सधमादे^७ जुषस्व^८ ॥

एवंतीर्नः सधमादा^९ इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।

क्षुमन्तो याभिर्मदेम^{१०} ॥

प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत ।

अभीके चिदु लोककृत्सङ्गे समत्सु वृत्रहा ।

अस्माकं बोधि चोदिता नभन्तामन्यकैषां ज्याका^{११} अधि धन्वसु^{१२} ॥

आ नो अग्ने सुचेतुना^{१३} ॥

आ नो अग्ने रयिं भर सचासाह^{१४} वरेण्यम् ।

विश्वामु पत्सु दुष्टरम्^{१५} ॥

इन्द्रो मदाय वावृधे शंवसे वृत्रहा नृभिः ।

तमिन्महत्स्वाजिषूतेमर्भे^{१६} हवामहे स वाजेषु प्र नो ऽविषत्^{१७} ॥

मदे मदे हिं नो ददिर्यूथा^{१८} गवामृजुक्रतुः ।

सैगृभाय पुरु शर्तोभयाहस्ता^{१९} वंसु शिशीहिं रायं आभर^{१९} ॥

तां अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।

1) So mit P; die Samh. Mss. आपप्रात 2) P अस्मान् । 3) So P; in H u. Bb अव
4) P वज्रिन् ।; vgl. RV 8, 70 (59), 6. 5) P बोध । 6) B वाचं । आ । इमां । 7) P सध-
मादमिति सध. मादे । 8) Vgl. RV 7, 22, 3; Kāth. 12, 15 9) P सधमादे इति सध.
मादे । 10) Vgl. RV 1, 30, 13; TS 1, 7, 13, 5 u. 6.; Kāth. 8, 17; 10, 12; 12, 15. 11) P
ज्याकाः । 12) Vgl. RV 10, 133, 1; TS 1, 7, 13, 5; TBr 2, 5, 8, 1. 13) Vgl. RV
1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 3; Kāth. 2, 14. 14) Vgl. RV 1, 79, 8; Kāth. 10, 12. 15) P
तं । इत् । महत्स्विति महत्. सु । आजिषु । उत्तं । अर्भे । 16) P अविषत् ।; vgl. RV
1, 81, 1. 17) So im Anschluss an P ददिः । यूथा ।; die Samh. Mss. ददृक् यूथा
18) So im Anschluss an P पुरु । शर्ता । उभयहस्ता ।; in H u. Bb. पुरुषिशर्ताभ्रयो-
हस्ता; B पुरुषितोशभयाहस्ता 19) So im Anschluss an P रायं । आ । भर ।; die
Samh. Mss. राद्याभर; vgl. RV 1, 81, 7; TBr 2, 4, 4, 7; Kāth. 10, 12.

- व्रतान्यस्य सश्विरे पुरुणि पूर्वचित्तये वंस्वीरेनु स्वराज्यम्^१ ॥
 ता^२ अस्य पृशनायुवः सौम० श्रीणन्ति पृश्नरः ।
 प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वंज० हिन्वन्ति सायक० वंस्वीरेनु स्वराज्यम्^३ ॥
 घृतं न पूतं तनूरेपाः शुचि हिरण्यम् ।
 ५ तंते रुक्मो^४ न रोचत स्वधावः^५ ॥
 ओभे^६ सुश्वन्द्र विशपते^७ ॥
 अर्यमा^८ याति वृषभस्तुराषाड् दाता वसूनि विदधे^९ तनूपाः ।
 सहस्राक्षो गोचभिर्द्वजबाहुरस्मासु^{१०} देवो द्रविणं दधानु^{११} ॥
 ये ते ऽर्यमन्बहवो^{१२} देवयानाः पन्थानो राजन्दिवं^{१३} आचरन्ति ।
 १० तैभिर्नो देव महि शर्म यद्ध शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे^{१४} ॥
 उदये^{१५} शुचयस्तवायममिर्वीरं रतमस्तत्सूर्यस्य^{१६} १७ भद्रा अश्वः^{१८} सप्त त्वा
 हरितो रथे^{१९} तरणिर्विश्वदर्शतः^{२०} ॥
 चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विष्ट्यै तनूभ्यः ।
 स चेदं वि च पश्येम^{२१} ॥
 १५ सुसंहशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्य ।
 वि पश्येम नृचक्षसः^{२२} ॥ ४ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 1, 84, 12; Kâth. 12, 15. 2) P ताः । 3) Vgl. RV 1, 84, 11. 4) Die Samh. Mss. रुक्मो; aber P रुक्मः । 5) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. 6) P आ । उभे रक्षुभे । die Samh. Mss. उभे; vgl. oben 2, 13. 5 a. E. 7) Vgl. 2, 13, 5 a. E.; TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6. 8) P आ । अर्यमा । 9) P वि । दधे । 10) So Bb; die andern Mss. गोचभृद्; auch P गोचभृदिं गोच. भृत् । 11) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 12) Die Samh. Mss. तर्यमन्; aber P ते । अर्यमन् । 13) P दिवं । 14) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 15) Vgl. RV 8, 44, 17; TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; Kâth. 2, 11; 19, 14; 40, 14. 16) Vgl. TS 4, 7, 13, 4; Kâth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; VS 15, 52. 17) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 18) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 19) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kâth. 9, 19; 11, 1. 20) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; Kâth. 10, 13 a. E.; VS 33, 36. 21) Vgl. RV 10, 158, 4; Kâth. 9, 19. 22) Vgl. RV 1, 82, 3; TS 1, 8, 5, 1, Kâth. 9, 6; , 19; 36, 13; Kap. S. 8, 9; VS 3, 52.

युवं० सुराममश्विना१ ॥

होता यक्षदश्विनौ सरस्वतोमिन्द्र० सुराम्णा० सोमानां पिबतु मदन्ता०
षन्तु होतार्यज । पुत्रमिव पितरौ२ ॥

इन्द्रः सुचा०मा स्ववं३ अ०वोभिः सुमृडीकौ भवतु विश्ववेदाः ।

बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतंयः स्यामॣ ॥

तस्य वयं० सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रं सौमनसे स्याम ।

स सुचा०मा स्ववंॣ इन्द्रो अस्मदाराच्चिद्वेषः॥ सनुतर्युयोतु॥ ॥

अये वाजस्य गोमतः१ ॥

भद्रो नो अगिराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः ।

भद्रा उत प्रशस्तयः१ ॥

स० समिदेना१ वो अग्निमा१० ते अग्ना११ इधीमह्यये ची ते वाजिना
ची षधस्था१२ ॥

चिरमिर्वलभिङ्गलं भित्त्वा सहस्रमैरयत् ।

शूरो जेतापराजितः१३ ॥

चिरहूः पवते वृषा सौमः शुक्राभिहृतिभिः ।

वाजी सहस्रसातमः१४ ॥

15

1) Vgl. RV 10, 131, 4; TBr 1, 4, 2, 1; Kâth. 17, 19; VS 10, 33; 20, 76. 2) Vgl. TBr 2, 6, 11, 10; VS 21, 42. 3) P स्व०वान् । 4) Vgl. RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; TS 1, 7, 13, 4; Kâth. 8, 16; VS 20, 51. 5) P अ०सत् । आ०रात् । चित् । द्वेषः । 6) Vgl. TS 1, 7, 13, 5; Kâth. 8, 16; VS 20, 52. 7) Vgl. RV 1, 79, 4; TS 4, 4, 4, 5; Kâth. 39, 15; VS 15, 35. 8) Vgl. RV 8, 19, 19; Kâth. 39, 15; VS 15, 38. 9) P स०समिति स०सं । इत् । एना ।; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâth. 2, 15; VS 15, 30. 10) Vgl. RV 7, 16, 1; TS 4, 4, 4, 4; Kâth. 39, 15; VS 15, 32. 11) P चा । ते । अये ।; vgl. RV 5, 6, 4; TS 4, 4, 4, 6; Kâth. 2, 6; 39, 14 a. E. 12) P स०ध०स्येति स०ध०स्या ।; vgl. RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1. 13) P जेता । अपराजित इत्यपराजितः । 14) P सहस्रसातम इति सहस्र०सातमः ।

सं वां कर्मणा समिषा हिनोमीन्द्राविष्णू अपसस्पारै अस्य ।

जुषेयां यज्ञं द्रविणं च धत्तमरिष्टैर्नः पणिभिः पारयन्ता¹ ॥

उभां जिग्यथुः² ॥

इन्द्राविष्णू हृहिताः³ शम्बरस्य नव पुंरो नवतिं च अष्टिष्टम् ।

5 शतं वर्चिनः⁵ सहस्रं च साकं हयो⁶ अप्रत्यमुरस्य वीरान्⁷ ॥

उत माता महिषमन्ववेनदमी⁸ त्वा जहति पुत्र देवाः ।

अथाब्रवीवृचमिन्द्रो हनिथन्त्सखे विष्णो वितरं विक्रमस्व⁹ ॥

बीण्यायूषि तव जातवेदः¹⁰ ॥

अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।

10 अर्कस्त्रिधातू¹¹ रजसो विमानो ऽजस्रो घर्मो हविरस्मि नाम¹² ॥

विद्या ते अमे चेधा चयाणि¹³ ॥

वृषणं त्वा चिक्रभं त्रिमूर्धानं त्रिसंदशम् ।

वर्ष्मन्पृथिव्या ईमहे अमे हव्याय वोढवे ॥

अतिविद्वांस्येदेवा¹⁴ ॥

15 पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पृचाय मीढुषे ।

स नो यवसमिच्छतु¹⁵ ॥

1) Vgl. RV 6, 69, 1; TS 3, 2, 11, 1; Kâth. 12, 14; 23, 11. 2) Vgl. 2, 4, 4; RV 6, 69, 8; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7; Kâth. 12, 14. 3) P हृहिता । 4) So P; in H u. Bb अष्टिष्ट; B अष्टिष्ट 5) So Bb u. P; in H वर्चिनः; desgl. B, ohne Accent. 6) P हयोः । 7) Vgl. RV 7, 99, 5; TS 3, 2, 11, 3. 8) P महिष । अमु । अवेनत् । अमी । इदमी । 9) Vgl. RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3. 10) Vgl. RV 3, 17, 3; TS 3, 2, 11, 2; Kâth. 2, 15; 12, 14 a. E. 11) P त्रिधातुरिति त्रि. धातुः । 12) Vgl. RV 3, 26, 7; VS 18, 66. 13) Vgl. RV 10, 45, 3; TS 4, 2, 2, 1; Kâth. 9, 19; 16, 9; VS 12, 19. 14) Die Samh. Mss. •देवाः; P अति । विद्वांस्ये । देव । (!); vgl. 3, 8, 3; RV 8, 96 (85), 2; Kâth. 9, 19; ferner 4, 12, 2. RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kâth. 8, 17. 15) Vgl. RV 7, 102, 1; TBr 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1; Kâth. 20, 15.

प्र वाता वान्ति पतयन्ति विद्युता¹ उदोषधीर्जिहते² पिन्वते स्तुः ।
 इरा विश्वस्मै भुवमाय जायते यत्पर्जन्यः पृथिवी³ रेतसावति⁴ ॥
 यस्तस्तम्⁵ सहसा वि ज्मो अन्नान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्थो रवेण ।
 तं प्रत्नासा⁶ ऋषयो दीध्यनाः पुरो विप्रा दधिरे मन्द्रजिह्म⁷ ॥
 विभिद्या⁸ पुर⁹ शयथेमपाची¹⁰ निस्त्रीणि साकमुदधेरकृतत् ।
 बृहस्पतिरुषस¹¹ सूर्ये गामर्क¹² विवेद स्तनयन्निव द्यौः¹³ ॥
 कृष्णं नियां¹⁴ हरयः सुपर्णा अपो वंसाना¹⁵ दिवमुत्पतन्ति ।
 तं आववृचन्सदनादृतस्यादिङ्मतेन पृथिवी व्युद्यते¹⁶ ॥
 आ ते सुपर्णा¹⁷ अग्निनन्त एवैः¹⁸ कृष्णो नोनाव¹⁹ वृषभो यदीदम् ।
 शिवाभिर्न स्मयमानाभिरागात्पतन्ति मिहः स्तनयन्त्यभ्रा²⁰ ॥
 वाश्रैव विद्युन्मिमाति वत्सं न माता सिषक्ति ।
 यदेषा²¹ वृष्टिरेसर्जि²² ॥
 पर्वतश्चिन्महि वृद्धो विभाय दिवश्चित्तानु रेजत स्वने वः ।
 यत्क्रीडथ²³ मरुत²⁴ ऋष्टिमन्ता²⁵ आप इव सधृच्चो धवध्वे²⁶ ॥
 सृजन्ति रश्मिमौजसा पन्था²⁷ सूर्याय यातवे ।
 ते भानुभिर्वितस्थिरे²⁸ ॥

10

15

1) P विद्युत इति वि. युतः । 2) In Bb जिहते ohne Accent. 3) P रेतसा । अ-
 वति ।; vgl. 5, 83, 4; TA 6, 6, 2. 4) P प्रत्नासः । 5) Vgl. RV 4, 50, 1; Kāth.
 9, 19. 6) P विभिर्विति वि भिद्य । 7) So mit P पुरं ।; B u. Bb पुरः; B पुस²
 8) So im Anschluss an P शयथा । ईम् । अपाची ।; die Samh. Mss. शयथेमपाचीन
 9) Vgl. RV 10, 67, 5; Kāth. 9, 19. 10) Die Samh. Mss. नीयान्; P नियांमिति
 नि. यानं । 11) P वंसानाः । 12) P वि । उद्यते ।; vgl. RV 1, 164, 47; TS 3, 1, 11, 4;
 Kāth. 11, 9; 11, 13. 13) P सु. पर्णाः । 14) So Bb; B अग्निनन्तं गवैः; P अग्निनन्त ।
 एवैः ।; H अग्निनन्तं गवैः 15) So corrigirt; in den Mss. das Verbum ohne Accent.
 16) Die Samh. Mss. न्यभ्रा; P अभ्रा ।; vgl. RV 1, 79, 2; TS 3, 1, 11, 5; Kāth. 11, 13.
 17) Vgl. RV 1, 38, 8; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5; Kāth. 11, 13. 18) So Bb; in B
 क्रीडन्त; P क्रीडत ।; H क्रीडन्त 19) P मरुतः । 20) Die Samh. Mss. ऋष्टिमन्ता; aber
 P ऋष्टिमन्तं रवृष्टि. मन्तः । 21) Vgl. RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5. 22) Vgl. RV 8, 7, 8.

बैहिष्ठेभिर्विहरन्त्यासि तन्नुमवव्ययच्चसितं देव वंस ।
 दंविध्वतो रश्मयः सूर्यस्य चर्मैवावाधुस्तमो अ३प्स्यन्तः ॥
 सूर्यो अग्रो विगाहते रश्मिभिर्वाजसातमः ।
 बोधात्स्तोमैर्वयो^१ दंधत् ॥ ५ ॥

Vgl. TS 3, 2, 11; 3, 1, 11 u. 6.; s. die Vergleichenungen in den Anmerkungen.

- 5 अर्वाञ्चो अद्या भवता यजचा^३ आ वो हार्दिभ्यमानो व्ययेयम् ।
 चाध्वं नो देवा निजुरो वृकस्य चाध्वं कर्तादवपदो^३ यजचाः^४ ॥
 प्र वा^५ एको मिमय भूर्यागो^६ यन्मा पितेव कितव^७ शशास^७ ।
 आरे पाशा^८ आरे अद्यानि देवा मा माधि पुत्रे विमिव^९ यभीष्ट^{१०} ॥
 आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक् ।
 10 येषामिन्द्रो युवा संखा^{११} ॥
 याभ्या^{१२} ३स्वरजनन्नय^{१२} एवं या आतस्थत्तुर्भुवनानि विश्वा ।
 प्र चर्षणी वृषणा वज्रबाहुमग्निमिन्द्र^{१३} वृत्रहण^{१३} हुवेम^{१३} ॥
 अमा इन्द्रश्च दाशुषो दुरोणे सुतावतो यज्ञमिहोपयातम् ।
 अमर्धन्ता^{१४} सोमपेयाय देवा^{१५} ॥
 15 अन्वद्य नो^{१६} अनुमतिर^{१६} न्विदनुभते त्वम्^{१७} ॥
 राकामहं सुहवा^{१७} सुष्टुती हुवे शृणोतु नः सुभगा बोधतु त्वना ।

1) Bb बोधा स्तोमि 2) P अद्य । भवत । यजचाः । 3) So corrigirt; die Samh. Mss. कर्तादिवपदो; P कर्तान् । अवपद इत्यव. पदः । 4) Vgl. RV 2, 29, 6; VS 33, 51. 5) P वः । 6) P भूरि । आगः । 7) Die Samh. Mss. कितव शशास; aber P कितव । शशास । 8) P पाशाः । 9) P देवाः । मा । मा । अधि । पुत्रे । विमिवेति विमिव । 10) Vgl. RV 2, 29, 5. 11) Vgl. RV 8, 45, 1; TBr 2, 4, 5, 7; Kâth. 13, 15; VS 7, 32. 12) P अद्ये । 13) Vgl. TBr 2, 4, 5, 7. 14) P अमर्धन्ता । 15) Vgl. RV 3, 25, 4; TBr 2, 4, 5, 7. 16) Vgl. Kap. S. 36, 2. 17) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; 4, 4, 12, 5; 7, 15, 5; TBr 5, 1, 3, 3 u. 6.; TA 4, 11, 2; Kâth. 13, 16; 22, 14 a. E.; 22, 15; VS 34, 8.

सीव्यक्षपः^१ सूच्याच्छिद्यमानया^२ ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यूम्^३ ॥

यास्ते राके सुमन्तयः सुपेशसो याभिर्ददासि दाशुषे वंसूनि ।

ताभिर्नो अद्य सुमना उपागहि सहस्रपोषं सुभगे रराण^४ ॥

सिनीवालि मृथुष्टुके या देवानामसिस्वसा ।

जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिद्वि नः^५ ॥

या सुपाणिः स्वङ्गुरिः सुधूमा^६ बहुसूवरी ।

तस्यै विष्पन्त्यै हविः सिनीवाल्यै जुहोतन^७ ॥

कुहूमहं सुकृतं विघ्ननापसमस्मिन्यज्ञे^८ सुहवां जोहवीमि ।

सा नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्यै ते देवि^९ हविषा विधेम^{१०} ॥

कुहूर्देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषः शृणोतु ।

सं दाशुषे किरंतु भूरि वामं रायस्पोषं चिकितुषे दधातु^{११} ॥

धाता दधातु नो रयिं प्राचीं जोवातुमक्षिताम्^{१२} ।

वयं देवस्य धीमहि सुमतिं सत्यधर्मणः^{१३} ॥

धाता ददातु^{१४} दाशुषे वंसूनि प्रजाकामाय मीढुषे दुरोणे ।

तस्यै देवा अमृताः संव्ययन्तां विश्वे देवासो अदितिः सजोषाः^{१५} ॥^{१५}

प्रातर्यजध्वमश्विना हिनोत न सायमस्ति देवया^{१६} अंजुष्टम् ।

उतान्यो अस्मद्यजते वि चावः^{१७} पूर्वः पूर्वो यजमानो वनीयान्^{१८} ॥

1) P सीव्यतु । अंपः । 2) P सूच्या । अक्षिद्यमानया । 3) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 4) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 5) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3; 3, 11, 5; Kâth. 13, 16; VS 34, 10. 6) H सुधूमा । 7) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4; 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 8) P विघ्न । न । अंपराम । (!) 9) H u. Bb देवी । 10) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 11) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 12) P अक्षितम् । 13) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; Kâth. 13, 16. 14) So Bb; die anderen Mss. ददाति । 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 3. 16) Dfe Samh. M. देवया; P देवया इति देव. याः । 17) H u. Bb चावः; Bb चावः; P च । चावः । 18) Vgl. RV 5, 77, 2; TBr 2, 4, 3, 11.

प्रातर्याचाणा प्रथमा यजध्वं पुरां गृध्रादरूषः पिबातः ।
 प्रातेर्हि यज्ञमश्विना दधाते^१ प्रशंसन्ति ऋवयं पूर्वभाजः^३ ॥
 इन्द्रा नुं पूषणा वयं सख्याय स्वस्तये ।
 हुवेम बाजसातये^३ ॥

५ यन्निर्णिजा^४ ॥

त्वमग्ने बृहद्भयो दधासि देव दाश्रुषे ।
 कविर्गृहपतिर्युवा^५ ॥
 हव्यवाङ्मिरजः पिता नो विभुर्विभावा मुहशीको अस्मे ।
 सुगार्हपत्याः^६ समिषो^७ दिदीह्यस्मऽद्यक् समिमोहि श्रवांसि^८ ॥

१० त्वं च सोम नो वंशो जीवातुं न मरामहे ।

प्रियंस्तोचो वनस्पतिः^९ ॥
 ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनां कविर्विप्राणं महिषो मृगाणाम् ।
 श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रथेन^{१०} ॥
 आ विश्वदेव सत्यति सूक्तैरद्या वृणीमहे ।

१५ सत्यंसव सवितारम्^{११} ॥

आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च ।
 हिरण्ययेन सविता रथेना^{१२} देवो याति भुवना विपश्यन्^{१३} ॥
 उदप्रुतो^{१४} न वयो रक्षमाणा वावदतो अभ्रियस्येव घोषाः ।

१) So corrigirt; H दधाते; Bb दधाते; P दधाते । २) Vgl. RV 5, 77, 1; TBr 2, 4, 3, 13. ३) Vgl. RV 6, 57, 1; Kāth. 23, 11. ४) Vgl. RV 1, 162, 2; TS 4, 6, 8, 1; Kāth. 5, 6, 3; VS 25, 25. ५) Vgl. RV 8, 102 (91), 1; TS 3, 4, 11, 1. ६) H u. Bb सुगार्हपत्याः; P सुगार्हपत्या इति सु. गार्हपत्याः । ७) So corrigirt; H u. Bb समिषो; P सं. । इषः । ८) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. ९) Vgl. RV 1, 91, 6; TS 3, 4, 11, 1; Kāth. 23, 12. १०) Vgl. RV 9, 96, 6; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; Kāth. 23, 12. ११) Vgl. RV 5, 32, 7; TS 3, 4, 11, 2. १२) P रथेन । आ । १३) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 31, 31. १४) P उदप्रुत इत्युदः सुतः ।

गिरिभोजो नोर्मयो^१ मन्दन्तो बृहस्पतिमभ्यर्कं अमावन^२ ॥

हसैरिव संखिभिर्बावद्भिरश्मन्मयानि नहना^३ व्यस्यन् ।

बृहस्पतिर्भिकानि क्रदद्गा^४ उत प्रास्तौ दुच्च^५ विड्वं अगायत्^६ ॥

त्व^७ सुतस्य पीतये सद्यो कृद्धो अजायथाः ।

इन्द्र ज्यैष्ठ्याय मुक्रतो^८ ॥

भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणो महान्भुवो विश्वेषु संवनेषु यज्ञियः ।

भुवो नृ^९श्चात्तो^{१०} विश्वस्मिन्भरे ज्यैष्ठ्यश्च मन्त्रो विश्वचर्षणे^{१०} ॥

प्र समिचानमीवासः^{११} ॥

यच्चिद्धि ते विशो यथा प्र देव वरुण व्रतम् ।

मिनीमंसि द्यवि द्यवि^{१२} ॥

यत्किंचेद^{१३} वरुण दैव्ये जने ऽभिद्रोहं मनुष्याश्चरामसि ।

अचिन्नी यत्तव धर्मा^{१४} युयोषिम^{१५} मां नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः^{१६} ॥

यथा नो अदितिः करत्पञ्चे नृभ्यो यथा गवे ।

यथा तोकाय रुद्रियम्^{१६} ॥

मां नस्तोके तनये मां ना^{१७} आयुषि मां नो गौषु मां नो अश्वेषु री-^{१६}
रिषः^{१८} ॥

वीरान्मां नो रुद्र भाभितो वधोर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते^{१९} ॥

1) P न । ऊर्मयः । 2) Vgl. RV 10, 68, 1; TS 3, 4, 11, 3; Kāth. 23, 12. 3) So P; die Samh. Mss. मंहना 4) P गाः । 5) P प्र । अस्तीत् । उत । च । 6) P वि-
द्वात् । 7) Vgl. RV 10, 67, 3; TS 3, 4, 11, 3; Kāth. 23, 12. 8) Vgl. RV 1, 5, 6;
TS 3, 4, 11, 4; Kāth. 23, 12. 9) Die Samh. Mss. शीतो । P नृ । चीतः । 10) Vgl.
RV 10, 50, 4; TS 3, 4, 11, 4; Kāth. 23, 12. 11) So die Samh. Mss.; in P fehlen
diese Worte. 12) Vgl. RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5. 13) P धर्म । 14) So P; in
B युयोषिमि; II u. Bb पुयोषिमि 15) Vgl. RV 7, 89, 5; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 8,
1, 6; Kāth. 23, 12. 16) Vgl. RV 1, 43, 2; TS 3, 4, 11, 2; Kāth. 23, 12. 17) P
नः । 18) P रीरिषः । 19) Vgl. RV 1, 114, 8; TS 3, 4, 11, 2; TBr 2, 8, 6, 9; TA
10, 53; Kāth. 23, 12; VS 16, 16

य इमा विश्वा जातान्याश्रावयति श्लोकेन ।

प्र च सुवाति सविता¹ ॥

विश्वा रूपाणि² ॥

अश्विना यज्ञमागतं दाश्रुषः पुरुदससा ।

5 पूषा रक्षतु नो रयिम्³ ॥

इमं यज्ञमश्विना वर्धयन्तेमौ⁴ वी३र्यं यजमानाय धत्ताम् ।

इमौ पशून्क्षता⁵ विश्वतो नः पूषा नः पातु मदमप्रयुञ्जन्⁶ ॥

प्र ते महे⁷ सरस्वति सुभगे वाजिनीवति ।

सत्यवाचे भरे मतिम् ॥

10 इदं ते हव्यं घृतवत्सरस्वति⁸ सत्यवाचे प्रयतेमा⁹ हवींषि ।

इमानि त उदिता¹⁰ शतमानि तैर्भिर्वयं सुभगासः स्याम¹¹ ॥ ६ ॥

Vgl. TS 3, 3, 11 ; 3, 4, 11 u. ö.; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

॥ इति¹² खिलकाराडे द्वादशमः प्रपाठकः¹³ ॥

1) Vgl. RV 5, 82, 9. 2) Der P fügt hier die Worte प्रति । मुचते । hinzu ; vgl. RV 5, 81, 2 ; TS 4, 1, 10, 4 ; Kāṭh. 16, 8 ; 10, 12 ; Kap. S. 32, 1 ; VS 12, 3. 3) Vgl. TBr 2, 5, 4, 5. 4) P वर्धयन्ता । इर्या । 5) P पशून् 6) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 7) So P ; die Saph. Mss. महे 8) So Bb ; auch P घृतवर्दति घृतवत् । in H घृतावत् ; desgl. B, ohne Accent. 9) P प्र । यतेम । 10) P उदितेत्युत् । इता । 11) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 12) Das इति fehlt in den Mss. 13) Im P am Schluss समुदायेन एकोनविंशोऽध्यायः ।

प्र देवं देव्या धियेत्यष्टौ^१ ॥

अञ्जन्ति त्वामध्वरे देवयन्तो वनस्पते मधुना दैव्येन ।

यदूर्ध्वेस्तिष्ठा^२ द्रविणेह^३ धत्ताद्यद्वा क्षयो मातुरस्या उपस्थे^४ ॥

उज्ज्वयस्व वनस्पते वर्षन्पृथिव्या अधि ।

मुमिती मीयमानो^५ वर्चो धा यज्ञवाहसे^६ ॥

समिद्धस्य श्रयमाणः पुस्तताद्ब्रह्म वन्वानो अजरं सुवीरम् ।

आरे अस्मदमतिं बाधमाना^७ उज्ज्वयस्व महते सौभगाय^८ ॥

ऊर्ध्वं ऊ षु ण^९ ऊतये^{१०} ॥

ऊर्ध्वो नः पाह्यहसो नि केतुना विश्वं समचिणं दह ।

कृधी न^{११} ऊर्ध्वञ्चरथाय^{१२} जीवसे विदा^{१३} देवेषु नो दुवः^{१४} ॥

जातो जायते सुदिनत्वे अह्ना^{१५} समर्थ^{१६} आ विदथे वर्धमानः ।

पुनन्ति धीरा^{१७} अपसो मनीषा देवया विप्रा^{१८} उदियति वाचम्^{१९} ॥

युवा सुवासाः परिवीता^{१९} आगात्स^{२०} उ श्रैयान्भवति जायमानः ।

तं धीरासः कवया^{२१} उन्नयन्ति स्वाङ्घ्र्यो मनसा^{२२} देवयन्तः^{२३} ॥

अभि त्वा देव सवितरि^{२४} ति त्रयोदश^{२५} ॥ १ ॥

15

Vgl. TBr. 3, 6, 1 (pāṇkahotranirukṭiḥ; yûpavamskârah); Kâth. 15, 12; RV 3, 8; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) P धिया । इत्यष्टौ अचः । पूर्वमुक्ताः 1; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kâth. 15, 12. 2) P तिष्ठाः 1; hier beginnt S. 38 von Ben, welche Handschrift also fortan wieder berücksichtigt wird. 3) P द्रविणा । इह । 4) Vgl. RV 3, 8, 1; TBr 3, 6, 1, 1; Kâth. 15, 12. 5) Ben, II n. Bb मियमानो 6) Vgl. RV 3, 8, 3; TBr 3, 6, 1, 1; Kâth. 15, 12. 7) P बाधमानः । 8) Vgl. RV 3, 8, 2; TBr 3, 6, 1, 1; Kâth. 15, 12. 9) P ऊर्ध्वः । उ । सु । नः । 10) Vgl. RV 1, 36, 13; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TBr 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; Kâth. 15, 12; 16, 4; VS 11, 42. 11) P ऊर्ध्वः । नः । 12) So corrigirt die Samh. Mss. ऊर्ध्वः । P ऊर्ध्वान् । 13) P विदा । (!) 14) Vgl. RV 1, 36, 14; TBr 3, 6, 1, 2; Kâth. 15, 12. 15) P समर्थ इति स. मर्थे । 16) P धीराः । 17) P विप्राः । 18) Vgl. RV 3, 8, 5; TBr 3, 6, 1, 3. 19) P परिवीत इति परि. वीतः । 20) P आ । अगात् । सः । 21) P कवयः । 22) Ben मनसा 23) Vgl. RV 3, 8, 4; TBr 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2; Kâth. 15, 12. 24) P इति त्रयोदश अचः पूर्वमुक्ताः 1; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâth. 15, 12; 28, 2; Kap. 8, 44, 7.

होता यक्षदमि^१ समिधा सुषमिधा^२ समिद्धं नाभा पृथिव्या॥ संगथे
 वामस्य वर्षमन्दि^३ इडस्पदे^४ वैत्वाज्यस्य^५ होतयैज^६ होता यक्षत्तनून-
 पातमदितेर्गर्भे^७ भुवनस्य गोपां^८ मध्वाद्य देवो देवैभ्यो^९ देवगानापथो
 अनक्तु^{१०} वैत्वाज्यस्य^{११} होतयैज^{१२} होता यक्षन्नराशंसं नृशस्तं^{१३} नृष्पणेचं^{१४}
 गोभिर्वपावानस्याङ्गीरैः^{१५} शक्तीवान्रथैः^{१६} प्रथमयावा^{१७} हिरण्यश्चन्दी^{१८} नै-
 त्वाज्यस्य^{१९} होतयैज^{२०} होता यक्षदमिमिडं^{२१} ईडितो देवो देव आ च व-
 क्षद्दतो हव्यवाडमूरा^{२२} उपेम^{२३} यज्ञमुपेमां देवो देवहतिमवतु^{२४} वैत्वा-
 ज्यस्य^{२५} होतयैज^{२६} होता यक्षद्वहिः^{२७} सुष्टरीमोर्णमदा^{२८} अस्मिन्यज्ञे वि च
 प्र च प्रथता^{२९} स्वासस्थं देवैभ्यो^{३०} एमेनदद्य^{३१} वसवो रुद्रा आदित्याः स्व-
 दन्तु^{३२} प्रियमिन्द्रस्यास्तु^{३३} वैत्वाज्यस्य^{३४} होतयैज^{३५} होता यक्षद्वर^{३६} ऋषाः कव-
 थो^{३७} कोशधावनीरुद्राताभिर्जिहता^{३८} वि पंक्षोभिः^{३९} अयन्ता^{४०} सुप्राय-
 णा अस्मिन्यज्ञे वि अयन्तामृतावृधो^{४१} व्यन्त्वाज्यस्य^{४२} होतयैज^{४३} होता यक्षदु-
 षासानक्ता बृहती सुपेशसा^{४४} नृष्पतिभ्यो^{४५} योनिं कृण्वानै^{४६} स संय-
 माने इन्द्रेण देवैरेदं^{४७} बर्हिः सीदता^{४८} वोतामाज्यस्य^{४९} होतयैज^{५०} होता
 ५ यक्षद्व्या होता रा मन्द्रा पोतारा कवी प्रचेतसा^{५१} स्विष्टमद्यान्यः क-

1) B सुखमिधा; P सुषमिधा सुसमिधेति सु. समिधा. 2) P दिवः। 3) Die Samb. Mss. 'मन्दिरे गर्भे; P अदितेः। गर्भे। 4) So Ben u. Bb; in H नृशस्तं; P नृशस्तमिति नृ. शस्तम्। 5) Die Mss. schwanken; B नृष्पणेचं; Bb नृष्पणेचं; H नृष्पणेचं; Ben नृ. प्रः; P नृष्पणेचं। नृष्पनेवमिति नृ. प्रनेचं। TBr 3, 6, 2 नृष्पणेचम् 6) Ben प्र-
 चमजा 7) P इडः। 8) P देवान्। 9) P अमरः। 10) P सुष्टरीम। सुष्टरीमिति
 सु. स्तरीम। ऊर्णमदा इत्यर्णः मदाः। 11) P देवैभ्यः। 12) P आ। ई। एनत्।
 क्षव। 13) P दुरः। 14) So H u. Bb; Ben कवःशो; P कवथः। 15) So corrigirt;
 die Mss. schwanken; H, Bb u. B कोषधावनी०; Ben कोषधावनी०; P कोषधावनी-
 रिति कोष. धावनीः। 16) P उत्। आभिः। जिहता। 17) P पंक्षः। अभिः। (!)
 18) Die Mss. schwanken; H u. Bb नृष्पति०; desgl. B, ohne Accent; Ben नृ. पं०;
 P नृ. पतिभ्य इति पति. भ्यः। TBr 3, 6, 2, 2 नृष्पतिभ्यो 19) P देवैः। इदं।
 20) P सीदतं।

दिषा^१ स्वभिगूर्तमन्य^२ ऊर्जा^३ संतवसेम^४ यज्ञं दिवि देवेषु धत्ताः^५ वी-
तामाज्यस्य^६ होतयज^७ होता, यक्षत्तिष्ठो देवीरपसामपस्तमा^८ अछिद्र-
मद्यैदमपस्तन्वता^९ देवेभ्यो देवीर्देवमपो व्यन्वाज्यस्य^{१०} होतयज^{११} होता
यक्षत्त्वष्टारमचिष्टुमपाक^{१२} .रेतोधां विश्रवस^{१३} यशोधां पुरुहपमका-
मकर्शन^{१४} सुपोषः पोषैः स्यात्सुवीरो^{१५} वीरैर्वैत्ताज्यस्य^{१६} होतयज^{१७} ;
होता यक्षञ्जनस्पतिमुपावस्रक्षद्वियो जोष्टार^{१८} शशमन्त्रः^{१९} स्वदात्स्व-
धितिर्ऋतुथाद्य^{२०} देवो देवेभ्यो हव्यावाङ्^{२१} वैत्ताज्यस्य^{२२} होतयज ॥ २ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 2 (prayâjavishayakamâitrâvarunaprâishoktiḥ).

समिद्धो अद्य मनुषो दुगोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वा न्वं दूतः कविरसि प्रचेताः^{१३} ॥
तनूनपात्यथ ऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जनस्वदया^{१४} सुजिह्व ।
मन्मानि धीभिस्तु यज्ञमृन्धन्देवचा^{१५} च कृणुह्यध्वरं नः^{१६} ॥
नराशंसस्य महिमानमेषामुपस्तोषामं यजतस्य यज्ञैः ।
ये सुक्रतवः शुचयो धियंधाः स्वदन्तु^{१७} देवा उभयानि हव्या^{१८} ॥
आजुह्वाना^{१९} ईड्यो वन्द्यश्चा^{२०} याह्यमे वसुभिः सजोषाः ।
त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो^{२१} यजीयान्^{२२} ॥

10

15

1) Die Samh. Mss. करदिशा; P करत् । इषा । 2) P अन्यः । 3) P सं. तवसा ।
रमं । 4) P धत्ता । 5) P अछिद्रं । अद्य । इदं । अपः । तन्वतां । 6) P व्यन्तु । 7) P
अकामरिशनमित्यकामरिशनं । 8) P स्वी । 9) So mit P शशमन् 1; Ben u. Bb
शशमं; desgl. H u. B, ohne Accent. 10) Bb स्वधात् । 11) So Ben u. Bb; P हव्याः ।
अवाङ् । H हव्यावाङ्; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 10, 110, 1; TBr 3, 6,
3, 1; Kâth. 16, 20; VS 29, 25. 13) H u. Bb स्वदया; P स्वदय । 14) B चञ्जन् ।
15) Vgl. RV 10, 110, 2; TBr 3, 6, 3, 1; Kâth. 16, 20; VS 29, 26. 16) So Ben 7
H u. Bb स्वदन्तु; desgl. B, ohne Accent; P स्वदति । 17) Vgl. RV 7, 2, 2; TBr 3, 6,
3, 1; Kâth. 37, 4; VS 29, 27. 18) P आजुह्वान इत्या. जुह्वानः । 19) P वधः । अ ।
आ । 20) P एनान् । यचि । इषितः । 21) Vgl. RV 10, 110, 3; TBr 3, 6, 3, 2; Kâth.
16, 20; VS 29, 28.

- प्राचीनं बर्हिः^१ प्रदिशा पृथिव्या^२ वस्तोरस्या^३ वृज्यते अये अह्नाम् ।
 शु प्रथते वितरं वरीयो देवैभ्यो अदितये स्योनम्^३ ॥
 अचस्वतीरुर्विया विश्रयन्तां पतिभ्यो न जनयः शुम्भमान्नाः ।
 देवीर्द्वारो^४ बृहतीर्विश्रमिन्वा देवैभ्यो भवत^५ सुप्रायणाः^६ ॥
 ५ आ सुष्वयन्ती^७ यजते^८ उपाके उषासानक्ता सदतां नि योनौ ।
 दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे अधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने^९ ॥
 दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजध्वै ।
 प्रचोदयन्ता विदधेषु कारु प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता^९ ॥
 आ नो यज्ञं भारती तूयमेविडा मनुष्वदिह चेतयन्ती ।
 १० तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं^{१०} स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु^{१०} ॥
 य इमे द्यावापृथिवी जनिवी रूपैरपि शङ्खवनानि विश्वा ।
 तमद्य होतरिषितो^{११} यजीयान्देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान्^{१२} ॥
 उपावसृज त्मन्या समञ्जन्देवानां पाथ ऋतुथा हवीषि ।
 वनस्पतिः शमिता देवो अग्निः स्वदन्तु^{१३} हव्यं मधुना घृतैर्न^{१४} ॥३॥

Vgl. RV 10, 110; TBr 3, 6, 3 (âprisaṃjñakaprayâjayaṃyoktiḥ); Kâth. 16, 20; VS 29, 25 flg.

1) P पृथिव्याः । 2) P वस्तोः । अस्त्राः । 3) Vgl. RV 10, 110, 4; TBr 3, 6, 3, 2; Kâth. 16, 20; VS 29, 29. 4) So im Anschluss an P देवीः । द्वारः 1; die Samh. Mss. देवीर्द्वारो 5) B u. Bb भवतु 6) Vgl. RV 10, 110, 5; TBr 3, 6, 3, 3; Kâth. 16, 20; VS 29, 30. 7) P आ । सुष्वयन्ती । सुष्वयन्ती इति सु. स्वयन्ती । 8) Vgl. RV 10, 110, 6; TBr 3, 6, 3, 3; Kâth. 16, 20; VS 29, 31. 9) Vgl. RV 10, 110, 7; TBr 3, 6, 3, 3; Kâth. 16, 20; VS 29, 32. 10) Vgl. RV 10, 110, 8; TBr 3, 6, 3, 4; Kâth. 16, 20; VS 29, 33. 11) Ben होत ऋषितो 12) Vgl. RV 10, 110, 9; TBr 3, 6, 3, 4; Kâth. 16, 20. 13) P स्वदन्तु । 14) Vgl. RV 10, 110, 10; TBr 3, 6, 3, 4; Kâth. 16, 20; VS 29, 35.

अग्निर्होता नो अध्वरे वाजी संपरिणीयंते ।

देवो देवेषु यज्ञियः^१ ॥

परि त्रिविष्टचूध्वरः^२ यात्यमी^३ रथीरिव ।

आ. देवेषु प्रयो दधत्^४ ॥

परि वाजपतिः कविः^५ ॥ अजैदगिरसनडाजं^६ नि देवो देवेभ्यो हव्या-
वाट्^७ प्राञ्जोभिर्हिन्वानो^८ धेनाभिः कल्पमानो यज्ञस्यायुः प्रतिरन्नुप-
प्रेष्य^९ होतर्हव्या देवेभ्यो दैव्याः शमितार उत मनुष्या^{१०} आरभध्वमुप-
नयत^{११} मैध्यादुर^{१२} आशासाना^{१३} मैधपतये^{१४} मैधं प्राप्सा^{१५} अग्निं भरतं स्तृ-
णीतं बहिर्ह्वरेवेन^{१६} मातां मन्यतामनु^{१७} पितांनु भ्राता संगभ्योऽनु संखा
संयूथ्य उदीचीना^{१८} अस्य पदो निधत्तात्सूर्ये^{१९} चक्षुर्गमयताडातं प्राण-
मन्ववसृजतादन्तरिक्षमनु^{२०} पृथिवीं शरीरमेकधास्य त्वचमाच्छयता-
त्पुरा^{२१, २२} नाभ्या^{२३} आपशंसो वषामुन्विदतादन्तरेवोष्माणं^{२४} वारयता-
ज्ज्येनमस्य^{२५} वक्षः कृणुताम्रंशसा बाहू शला दोषणी कश्यपेवासां-
छिद्रे^{२६} ओणी कवषोरुस्मे^{२७} कपर्णाष्ठीवन्ता^{२८} षड्विंशतिरस्य वङ्गयस्ता^{२९}

1) Vgl. RV 4, 15, 1; TBr 3, 6, 4, 1; Kāth. 16, 21; 38, 12. 2) P त्रिविष्टीति त्रि-
विष्टिः चूध्वरः । 3) P अग्निः । 4) Vgl. RV 4, 15, 2; TBr 3, 6, 4, 1; Kāth. 16, 21;
38, 12. 5) Vgl. RV 4, 15, 3; TS 4, 1, 2, 5; TBr 3, 6, 4, 1; Kāth. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12;
Kap. S. 30, 1; VS 11, 15. 6) P असनीत ।; vgl. TBr 3, 6, 5; Kāth. 16, 21. 7) So
Ben u. Bb; in H हव्यवाट्; desgl. B, ohne Accent; P. हव्यवाट् इति हव्य-वाट् । 8) P
प्रा. प्राञ्जोभिर्ह्वजः भिः । 9) So Ben; in Bb उपप्रेष्य; H उपप्रेष्य; B उपप्रेष्य; P
उपप्रेष्य । उप. प्रेष्य । 10) P मनुष्याः । 11) P आ. भरध्वं । 12) P मैध्यान् । उरः ।
13) P आशासाना इत्या. शासानाः । 14) H मैधं पतये 15) P प्रा. असी । 16) Vgl.
RV 1, 13, 5. 17) Bb मन्यतामनु; vgl. Kāth. 16, 21. 18) P उदीचीनान् ।; vgl. auch
Âit. Br. 2, 6. 19) P निधत्तादिति नि. धत्तात् । 20) P अन्तरिक्षे । चक्षुः । 21) So Ben;
auch P त्वचं. आ. कचतात् ।; die andern Mss. त्वचमाच्छयतात् 22) P पुरः । 23) P
नाभ्याः । 24) So Bb; die andern Mss. वारयध्वान्; P वारयध्वान् । 25) P वा-
साछिद्रे इति वासाछिद्रे । (1) 26) P कवषोः । उस्मे इत्युस्मे । 27) So die Samh.
Mss.; desgl. TBr 3, 6, 6, 3; कर्पणा । अष्ठीवन्ता । 28) P वङ्गयः । ताः ।

‘अनुष्टुयोच्च्यावयतांज्ञां’ गात्रमस्यानूनं कृणुतादूवध्यगोहं पार्थिवं
 खनतादक्षा रक्षः स०मृजताङ्गनिष्ठमस्य मां राविष्टोर्लोकं मन्यमानां
 नैवस्तीर्लोकं तनये रविता रवदग्निगो शमीध्वं सुशमि शमीध्वं शमी-
 ध्वमग्निगो ॥

5 अग्निगुश्च विपापश्च देवानां शमितांरौ ।

तां एनं प्रविद्धांसौ अपयत० यथास्य अपरं तथा ॥ ४ ॥

Vgl. TB 3, 6, 4--6 (paryagnikarāṇīyānām pām uktib; mātīrāvārnāprāishoktib;
 ānūguprāishakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

जुषस्व सप्रथस्तमम् ॥

इमं नो यज्ञममृतेषु धेहीमां हव्यां जातवेदो जुषस्व ।

स्तोकांनानाममे मैदसो घृतस्य होतः प्राशान¹⁰ प्रथमो निषद्य¹¹ ॥

0 घृतवन्तः पावक ते स्तोकाः श्रोतन्ति मैदसः ।

स्वधर्मन्देववीतये श्रेष्ठं नो धेहि वार्यम्¹² ॥

तुभ्य० स्तोकां घृतश्रुतो¹³ ऽग्ने¹¹ विप्राय सन्य ।

ऋषिः श्रेष्ठः समिध्यसे यज्ञस्य प्राविता भव¹⁵ ॥

तुभ्य० श्रोतन्यग्निगो शचीवः स्तोकांसो अग्ने मैदसो घृतस्य ।

5 कविशस्तो बृहतां भानुनांगा¹⁶ हव्यां जुषस्व¹⁷ मेधिर¹⁸ ॥

अोजिष्ठं ते मध्यतो मैदा¹⁹ उद्धृतं प्र ते वयं ददामहे ।

1) Die Samh. Mss. ०योच्चा०; P ०अनुष्टुय इत्यनु. सुयः । च्यावयतात् । 2) P
 अस्व । अनूनं । 3) P मां । अरविष्ट । उर्लोकं । 4) P मन्यमानः । 5) So Ben; auch
 P न । इत् । वः । तोर्लोकं । die andern Mss. मेधस्तोर्लोकं । 6) P रविता । अरवत् ।
 7) So H; in Bb ०सग्निगो; in Ben ohne Accent. 8) P तां । 9) Vgl. RV 1, 75, 1;
 TBr 3, 6, 7, 1; Kāth. 16, 21. 10) P प्र । आशान; die Samh. Mss. प्राशानः । 11) Vgl.
 RV 3, 21, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kāth. 16, 21. 12) P वार्यं; vgl. RV 3, 21, 2; TBr
 3, 6, 7, 1 u. 2; Kāth. 16, 21. 13) Ben ०श्रुतो । 14) P ऋषे । 15) Vgl. RV 3, 21, 3;
 TBr 3, 6, 7, 2; Kāth. 16, 21. 16) P भानुना । चा । अगाः । 17) H जुषस्व । 18) Vgl.
 RV 3, 21, 4; TBr 3, 6, 7, 2; Kāth. 16, 21. 19) P मैदः ।

श्रौतन्ति ते वसो स्तोका अधि त्वचि प्रति^१ तान्देवशो विहि^२ ॥

होता यक्षदग्निं स्वाहा^३ ज्यस्य स्वाहा^४ मेदसः स्वाहा^५ स्तोकाणां स्वाहा^६
स्वाहा^७ कृतीनां स्वाहा^८ हव्यसूक्तानां स्वाहा^९ देवा आज्यपां जुषाणां
अग्नां आज्यस्य व्यन्तु^{१०} होतयैज ॥

• सद्यो जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरुषाः ।

अस्य होतुः प्रदिश्यतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरेदन्तु देवाः^४ ॥
अग्निर्वृचाणि जङ्घनत् ॥ होता यक्षदग्निमाज्यस्य जुषतां^५ हविर्हो-
तयैज ॥ त्वं सोमासि संत्यतिः^७ ॥ होता यक्षत्सोममाज्यस्य जुषतां^८
हविर्होतयैज ॥ शुद्धिं नु स्तोमम्^९ ॥ होता यक्षदिन्द्रामी छागस्य व-
पाया^{१०} मेदसो जुषतां^{११} हविर्होतयैज ॥ अथद्वृत्रमुभा^{१२} वामिन्दामी^{१३} ॥ १०
होता यक्षदिन्द्रामी पुरोडाशस्य जुषतां^{१४} हविर्होतयैज ॥ प्र चर्षणि-
भ्या^{१५} इडाममे^{१६} होता यक्षदग्निं पुरोडाशस्य जुषतां^{१७} हविर्होतयैज ॥

अग्निं सुदीतिं^{१८} सुदृशं गृणन्तो नमस्यामस्त्वेड्यं^{१९} जातवेदः ।

त्वां दूतमरतिं^{२०} हव्यवाहं देवा अकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्^{२१} ॥

इडोपहूतोपहूतैडोपासं^{१७} इडा ह्ययतामिडोपहूता मानवी घृणपदी^{१५}
मैचावरुणी ॥ ब्रह्म देवकृतमुपहूतं दैव्या अध्वर्यवा^{१८} उपहूता उपहूता

1) So P; in Ben प्रति; desgl. Bb, ohne Accent; in II u. B प्रधि 2) So P; in Ben विहि; H, Bb u. B विहि; vgl. RV 3, 21, 5; TBr 3, 6, 7, 2; Kâth. 16, 21. 3) Bb अपा 4) Vgl. RV 10, 110, 11; TBr 3, 6, 3, 4; Kâth. 16, 20; VR 29, 36. 5) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 6; TBr 3, 5, 6, 1; Kâth. 2, 14; 20, 14; VS 33, 9. 6) In Bb dies Wort ohne Accent. 7) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâth. 2, 14. 8) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâth. 13, 15; 21, 13. 9) P वपायाः । 10) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1, 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâth. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 11) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14, 1, 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâth. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3; 5, 4. 12) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâth. 4, 15. 13) Ben इडाम • 14) Ben सुदीतिं 15) P त्वा । इड्यं । 16) Vgl. RV 3, 17, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kâth. 18, 21. 17) So Ben; P उप । अपासां ; die anderen Mss. अपासां 18) P दैव्या । अध्वर्यवः ।

मनु३ष्या यं इमं॑ ब्रह्मवा॒न्ये॑ च यज्ञ॑पति॒ व॒र्धन्तु॑प॒हूते॑ द्यावापृथि॒-
वी॑ पूर्व॒जे॑ ऋ॒तावरी॑ दे॒वी दे॒वपु॒त्रे॑ उ॒पहू॒तो ऽयं॑ य॒जमाना॑ उ॒त्तर॒-
स्यां॑ दे॒व्याज्या॑यामु॒पहू॒तो भूय॑सि ह॒विःकरे॑ दि॒व्ये धाम॑न्नु॒पहू॒तो
दे॒वा म॒ इदं॑ ह॒विर्जुष॑न्तामिति॑ तस्मिन्नु॒पहू॒तः ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 7--9 (stokavishayakamâitrâvarṇānuvacanoktiḥ; vapâpurodâçasvi-
ṣṭakṛtām maitrâvarṇâpâdyapraishapurānuvâkyoktiḥ; vapâpurodâçasviṣṭakṛtā n
yâjyoktiḥ); RV 3, 21; Kâṭh. 16, 21 n. 20; weitere Vergleichen s. in den An-
merkungen.

त्वं॑ स्यू॒मे प्रथ॑मो॒ मनो॑तास्या॑ धियो॒ अभवो॑ द॒स्य हो॑ता ।
त्वं॑ सी॒ वृष॑न्नकृ॒णोर्दुष्ट॑रीतु॒ सहो॑ वि॒श्वस्मै॑ स॒हसे॑ स॒हधै॑ ॥
अ॒धा॑ होता न्यू॒सीदो॑ य॒जीयानि॑द॒स्पदं॑ इ॒षय॑न्वी॒ड्यः॑ स॒न् ।
त्वं॑ त्वा न॒रः प्रथ॑मं दे॒वय॑न्तो म॒हो रा॒यै चि॑त॒यन्तो॑ अ॒नुग॑मन् ॥

वृ॒ते॒व य॑न्तं ब॒हुभि॑र्व॒स३थै॑स्त्वं रा॒यि जा॑गृ॒वा॒सो अ॒नुग॑मन् ।

10 रु॒शन्त॑म॒यि द॑र्श॒तं बृ॒हन्त॑ व॒षाव॑न्त॒ विश्व॑हा॑ दी॒दिवा॒॑सम् ॥

प॒दं दे॒वस्य॑ न॒मसा॑ व्य॒न्तः श्र॑व॒स्यवः॑ श्र॒व आप॑न्नमृ॒क्तम् ॥

ना॒मानि॑ चि॒द्दधि॑रे य॒ज्ञिया॑नि भ॒द्रायां॑ ते र॒णय॑न्त॒ संहृ॑ष्टौ ॥

त्वा॑ व॒र्धन्ति॑ क्षि॒तयः॑ पृथि॒व्यां त्वा॑ रा॒य उ॒भया॑सो ज॒नाना॑म् ।

त्वं॑ चा॒ता तर॑णे चै॒व्यो भूः॑ पि॒ता मा॒ता स॑द॒मिन्मा॑नु॒षाणा॑म् ॥

15 स॒प॒र्ये॑ण्यः स॒ प्रि॒यो वि॑३॒स्त्वयि॑हो॒ता म॒न्द्रो नि॑ष॒सादा॑ य॒जीयान्॑ ।

1) P यं॑ । अ॒वा॒न् । 2) P ऋ॒तावरी॑ । ऋ॒तावरी॑ इत्यु॒त वरी॑ । (1) 3) Dies Wort
fehlt im P. 4) P य॒जमानः॑ । 5) P ह॒विष्कर॑ण इति ह॒विः . कर॑णे । 6) P अ॒स्याः ।
7) Bb य॒ज॒धैः Vgl. RV 6, 1, 1; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20. 8) P अ॒ध ।
9) Die Samh. Mss. इ॒षयः॑; P इ॒षय॑न् । 10) Vgl. RV 6, 1, 2; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh.
18, 20. 11) P वि॒श्वहा॑ । वि॒श्वह॑ति वि॒श्व . हा । 12) Vgl. RV 6, 1, 3; TBr 3, 6, 10, 1;
Kâṭh. 18, 20. 13) P श्र॒वः । श्र॒वा॒प॒न् । अ॒नु॒ग॒म् । 14) Vgl. RV 6, 1, 4; TBr 3, 6, 10, 2.
15) Vgl. RV 6, 1, 5; TBr 3, 6, 10, 2; Kâṭh. 18, 20. 16) P नि॑ । स॒सा॒द् ।

तं त्वा वयं दमा^१ आ दीदिवा^२ समुप जुवाधो नमसा सदेम^३ ॥

तं त्वा वयं सुष्ठ्यो नयमये सुम्नायव ईमहे देवयन्तः ।

त्व^४ विशो अनयो दीद्यानो^५ दिवो अमे बृहता रोचनेन^६ ॥

विशां कविं^७ विशपतिं^८ शश्वतीनां नितोशनं^९ वृषभं चर्षणी-
नाम् ।^५

प्रेतीषणिमिषयन्तं^{१०} पाषकं राजन्तमग्निं^{११} यजन्तं रयीणाम^{१२} ॥

सो अग्र ईजे शशमे^{१३} च मर्तो^{१४} यस्ता^{१५} आनद् समिधा हव्यदातिम् ।

य आहुतिं परि वेदा^{१६} नमोभिर्विश्वेत्स वामा दधते त्वोतः^{१७} ॥

अस्मा उ ते महि महे विधेम नमोभिरमे समिधोत हव्यैः ।

वेदी सूनो सहसो गीर्भिरूक्थैरा ते भद्रायां सुमतौ यतेम^{१८} ॥

आ यस्ततन्थ रोदसी वि भासां श्रवोभिश्च श्रवःस्यस्तरूचः^{१९} ।

बृहद्भिर्वाजैः स्थविरेभिरस्मै रेवद्भिरमे वितरं विभाहि^{२०} ॥

नृवद्वसो सदमिद्धेह्यस्मै भूरि तोकाय तनयाय प्रश्वः ।

पूर्वो रिषो बृहतीरारं अघा^{२१} अस्मै भद्रां सौश्रवसानि सन्तु^{२२} ॥

पुरुण्यमे पुरुधा त्वायां वसूनि राजन्वसुता ते अश्याम् ।

पुरुणि हि त्वे पुरुवार सन्यमे वसु विधते^{२३} राजनि त्वे^{२४} ॥ ६ ॥

Vgl. RV 6, 1; TBr 3, 6, 10 (manotāsūktoktiḥ); Kāth. 18, 20.

1) P दमे । 2) Vgl. RV 6, 1, 6; TBr 3, 6, 10, 3; Kāth. 18, 20. 3) So im Anschluss an P दीद्यानः 1; die Samh. Mss. दीद्यानो 4) Vgl. RV 6, 1, 7; TBr 3, 6, 10, 3; Kāth. 18, 20. 5) H u. Bb विशपतिं 6) H u. Bb प्रणी; Ben माषि; P प्रतीषणिमिति प्रती. र्षणं । र्षयन्तं । 7) Vgl. RV 6, 1, 8; TBr 3, 6, 10, 3; Kāth. 18, 20. 8) P शशमे । 9) H मर्ता; Bb मर्ता 10) P यः । ते । 11) P परि वेदा । 12) Vgl. TBr 3, 6, 10, 4; Kāth. 18, 20. 13) Vgl. RV 6, 1, 10; TBr 3, 6, 10, 4. 14) P अवचः । 15) Vgl. RV 6, 1, 11; TBr 3, 6, 10, 5; Kāth. 18, 20. 16) P अरिं च वा इत्यरिं. अघाः । 17) Vgl. RV 6, 1, 12; TBr 3, 6, 10, 5; Kāth. 18, 20. 18) Ben m. P विधते । 19) Vgl. RV 6, 1, 13; TBr 3, 6, 10, 5; Kāth. 18, 20.

१ आ वृचहणा वृचहभिः^१ शुष्मैरिन्द्र यातं नमोभिरमे अवाक् ।

युव० राधोभिरकवेभिरिन्द्राये अस्मे भवतमुत्तमैभिः^२ ॥

होता यक्षदिन्द्रामी छागस्य हविषा^३ अन्तामद्य मध्यतो मैदा^४ उद्धृतं

पुरा वैषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या^५ गृभो घस्ता^६ नूनं घासेअजाणा^७ यव-

५ सप्रथमाना^८ सुमन्त्रराणां शतरुद्रियाणामपिषात्तानां^९ पीवोपव-

सन्नानां^{१०} पार्श्वतः श्रोणितः शितामत^{११} उत्सादतो ऽङ्गादङ्गादवत्ता-

नां करत^{१२} एवेन्द्रामी जुषेता० हविर्होतयज^{१३} ॥

गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमाना^{१४} ईडे^{१५} रयि० यशसं पूर्वभाजम् ।

इन्द्रामी वृचहणा सुवज्रा प्र नो^{१६} नव्येभिस्तिरतं देणैः^{१७} ॥

१० देवैभ्यो वनस्पते हवी०षि हिरण्यपर्णे^{१८} प्रदिवस्ते^{१९} अर्थेम ।

प्रदक्षिणिद्रशनया नियूय चतस्य वक्षि पथिभी^{२०} रजिष्ठैः^{२१} ॥

होता यक्षद्वनस्पतिमंभि हि पिष्टतमया रभिष्ठया रशनयाधित^{२२} यचा-

मेराज्यस्य प्रियां धामानि यच सोमस्याज्यस्य हविषः प्रियां धामानि

यचेन्द्रान्यो० छागस्य हविषः प्रियां धामानि यच वनस्पतेः प्रियां पा-

१५ था०सि यच देवानामाज्यपानां प्रियां धामानि यचाग्नेर्होतुः प्रियां

धामानि तत्रैतं प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्रक्षद्भीया० समिव^{२३} कृत्वी क-

रदेव^{२४} देवो वनस्पतिर्जुषेता० हविर्होतयज^{२५} ॥

- 1) Ben वृचहभिः । 2) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 3) P हविषः । 4) P मैदाः । 5) P पौरुषेय्याः । 6) P घस्ता । (!) 7) P घासेअजाणामिति घासे. अजा-
णाम् ; vgl. TBr 3, 6, 11, 2; VS 21, 43. 8) P यवसप्रथमानामिति यवस. प्रथमानां ।
9) P शतरुद्रियाणामिति शत. रुद्रियाणाम् । 10) P पीवोपवसन्नानामिति पीव. उ-
पवसन्नानाम् । 11) P शितामतुः । 12) P करतः । 13) Vgl. TBr 3, 6, 11, 1 u. 2;
VS 21, 43. 14) P इच्छमानः । 15) P ईडे । 16) Bb. नो । 17) Vgl. RV 7, 93, 4;
TBr 3, 6, 9, 1; Kāth. 4, 15. 18) Ben ०वर्णः ; P हिरण्यपर्णेति हिरण्य. पर्णे । 19) Ben
प्रदिवस्सु ; P प्रदिवस् इति प्र. दिवः । 20) P पथिभिः । 21) Vgl. TBr 3, 6, 11, 2; Kāth.
18, 21. 22) P रशनया० अधित । 23) P उपस्तुत्येवोपस्तुत्येव. इव । 24) P करत ।
एव । 25) P यज ; vgl. TBr 3, 6, 11, 4.

१ कर्मस्पते रशनया नियूय पिष्टतमया वयुनानि विडान् ।.

वहा^१ देवचा^२ दधिषो^३ हवींषि प्र च दाता^४ रममृतेषु वोचः^५ ॥

पिप्रोहि^६ देवान्^७ ॥ होता यक्षदमि^८ स्विष्टकृतमेयाडमिरमेः प्रियां
धामान्ययाट् सोमस्याज्यस्य हविषः प्रियां धामान्ययाडिन्द्राग्न्योच्छा-
गस्य हविषः प्रियां धामान्ययाडू वनस्पतेः प्रियां पाथा^९ स्ययाडू देवा-
नामाज्यपानां प्रियां धामानि यक्षदमेहोतुः प्रियां धामानि यक्षत्स्व
महिमानमायजतामेज्या^{१०} इषः कृणोतु सो अध्वराज्जातवेदा^{११} जुष-
ता^{१२} हविहोतयज ॥ अमे यदद्येडोपहूता^{१३} ॥ ७ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 11 (māitravarunapravaktavyahavirvanaspatisvishṭakṛtprāishapuro-
nuvākyānām uktili) u. 42 (havirvanaspatisvishṭakṛtām yājyoktili); weitere Verglei-
chungen s. in den Anmerkungen.

देवं बर्हिः सुदेवं देवैः स्यात्सुवीर^{१४} वीरैर्वस्तोवृज्येतांक्तोः^{१५} प्रभ्रिये-
तांत्यन्यानाया बर्हिष्मतो मदेम वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं ब-
र्हिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवीर्द्वारः संघाते वीडीर्यामग्निश्चिरा^{१६} ध्रुवा
देवहूतो^{१७} वत्स^{१८} इमेनास्तरुणा^{१९} आमिमियात्कुमारो वा नवजातो मै-
ना^{२०} अर्वा रेणुककाटः^{२१} प्रणवसुवने^{२२} वसुधेयस्य व्यन्तु यज देवीर्द्वारो
वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवी उषासनक्ताद्यास्मिन्यज्ञे प्रयत्यहोतम-
पि^{२३} नूनं देवीर्विशः^{२४} प्रायासिष्टा^{२५} सुंप्रीते सुंधिते वसुवने वसुधेयस्य ।

1) P वह । 2) So Ben; P दधिषः 1; die andern Mss. दिधिषो 3) Ben वोच; vgl. TBr 3, 6, 12, 1. 4) Ben पिप्रोहि 5) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr 3, 5, 7, 5. 6. 11, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 6) P अ । यजतां । एज्या इत्यां.

इत्याः । 7) Bb कृणोतु; die andern Mss. कृणोतु; die Mss. अध्वरा जा 8) Vgl. RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 11, 4; TBr 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2. 9) H ... 23 ... 10) P वृज्येत । अक्तोः । 11) So Ben; in H u. Bb विडोयामज; desgl. B, ohne Accent; P वीडोः । यामज । शिचिराः । 12) P देवहूत इति देव हूतः । (!) 13) P वत्सः । 14) P इम । एनाः । तंरुणाः । 15) P मा । एनाः । 16) B रेणुककारः 17) So Ben; in H u. Bb पूण्ण; desgl. B, ohne Accent; P प्रण्ण 1; TBr 3, 5, 13, 1 पूण्ण 18) P प्रयतीति प्र. यति । अज्ञेतां । 19) P देवीः । दिशः । 20) Die Samh. Mss. प्रायासिष्टा; P प्र । अयासिष्ट 1; cf. TBr 3, 5, 13, 1.

धीता० यज देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी
 जोष्ट्री वसुधिति ययोरन्याघा^२ डेषा० सि यूयवदान्या^३ वक्षद्भसु वार्या-
 णि रजमानाय वसुवने वसुधेयस्य वीता० यज देवी जोष्ट्री व-
 सुवने वसुधेयस्य वीतां देवी ऊर्जाहुती^४ इषमूर्जमन्या वक्षत्स-
 ५ ग्धि^५ संपीतिमन्या नवेन पूर्वं दयमानाः स्याम पुराणेन
 नवं तामूर्जमूर्जाहुती ऊर्जयमाने^६ अधाता० वसुवने वसुधेयस्य वी-
 ता० यज देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवा दैव्या हो-
 तारा पौतारा नैष्टारा हताघशंसा^७ आभरद्भसू वसुवने वसुधे-
 यस्य वीता० यज देवा दैव्या होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी-
 १० स्तिस्रस्तिस्रो देवीरिडा संरस्वती भारती द्वां भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्स-
 रस्वतीमं^८ रुद्रेयज्ञमावीदहैवेडया^९ वसुमन्या सधमादं मदेम^{१०} व-
 सुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य
 व्यन्तु देवा नराशंसस्तिशीर्षा^{११} षडक्षः शतमिदेन शितिपृष्ठा^{१२} आ-
 दधति^{१३} सहस्रमी^{१४} प्रवहन्ति मिचावरुणेदस्य होचमर्हतो^{१५} बृहस्पतिः
 १५ स्तोत्रमंश्विनाध्वर्यव^{१६} वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवा नराशंसो
 वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवा वनस्पतिर्वर्षप्रावा^{१७} घृतनिर्णिग् द्यामं-
 येणास्पृक्षदन्तरिक्ष^{१८} मध्येनाप्राः^{१९} पृथिवीमुपरेणाह^{२०} हीड्सुवने^{२०} वसु-
 धेयस्य वेतु यज देवा वनस्पतिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवा बहिर्वीरिती-

1) Ben वसुधेयस्य 2) So Bb; in Ben u. II ०न्याघा; P अन्या। अघा। 3) Bb
 युयवद; P यूयवत। आ। अन्या। 4) Ben ऊर्जाहुती 5) So Ben; auch P वक्षत्।
 ६) Ben मूर्जयमाना 7) P हताघशंसाविति हतं.
 अघशंसी। 8) P आदित्यैः। असृक्षत्। संरस्वती। इमे। 9) So Bb und wohl auch
 Fi; Ben यज्ञमावीद; B यज्ञ प्रावीद; P रुद्रेः। यज्ञे। आवीत्। इह। एवं। इडया
 10) P मदेम। 11) P चिधीर्वेति चि. धीर्षा। 12) P शिति. पृष्ठाः। 13) Ben आ-
 दधति 14) P सहस्रं। ई। 15) In H das Verbum ohne Accent. 16) P अश्विना।
 आध्वर्यव। 17) P वर्षप्रावेति वर्ष. प्रावा। 18) P द्यां। अयेण। आ। असृक्षत्। आ।
 अन्तरिक्षं। 19) So H u. Bb; P मध्येन। अग्रः; Ben मध्येनाप्राः 20) So Ben; in
 XI u. Bb पृथिवीमुपरे; desgl. B, ohne Accent; P पृथिवी। उपरेण।

नां निर्धेधासि^१ प्रच्युतीनामप्रच्युतं निकामधरणं^२ पुरुषस्याहं^३ यश-
स्वदेना^४ बहिषान्था बहिषिषाम^५ वसुवने वसुधेयस्य वेतुं यज^६ देव
बहिर्वारितीनां^७ वसुवने वसुधेयस्य वेतुं देवो अग्निः स्विष्टकृद्वाज^८ देवो
अग्निः स्विष्टकृत् ॥ ८ ॥

Vgl. TB 3, 6, 13 (anūyâjasambandhimâitrâvarunapraprâishoktili).

अग्निमद्यं होतारमवृणीताय^९ यजमानः पचन्पक्तीः^{१०} पचन्पुरो-
डाशं गृह्णन्मया आज्यं गृह्णन्सौमायाज्यं बभ्रन्निन्द्राग्निभ्यां ह्यगं^{११}
सूपस्थां^{१२} अद्य देवो वनस्पतिरभवदमया^{१३} आज्येन सौमायाज्येनेन्द्रा-
ग्निभ्यां^{१४} ह्यगेनाघस्तां तं मेदस्तः^{१५} प्रतिपचतां यभीष्टामवीवृधेतां पु-
रोडाशेन त्वामद्य ऋष आर्षेयं^{१६} ऋषीणां नपादवृणीताय^{१७} यजमानो
बहुभ्या^{१८} आ संगतेभ्य एष मे देवेषु वसु वार्यायस्यता^{१९} इति तां^{२०}
या देवा देवदानान्यदुस्तान्यस्मा^{२१} आ च शास्वा^{२२} च गुरस्वेषितश्च^{२३}
होतरसि^{२४} भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय^{२५} सूक्ता ब्रूहीद^{२६}
द्यावापृथिवी भद्रमभूदार्ध^{२७} सूक्तवाकमुत नमोवाकमृध्यास सूक्तो-
चममे त्वं^{२८} सूक्तवागस्युपश्रुति^{२९} दिवस्पृथिव्योरोमन्वती^{३०} ते^{३१} ऽस्मि-

1) So die Saph. Mss.; P निर्धेधा इति निर्धे. धाः । असि ।; auch TB 3, 6, 13, 1 निर्धेधासि 2) P पुरुषस्याहं । 3) So H u. Bb; Ben यशस्वाधिना; B यशस्वदेवा; 4) यशस्वत । एना । 4) P पक्तीः । 5) So H u. Bb; Ben सूपस्था; P सूपस्था इति सु. उपस्थाः । 6) P अर्षेय । 7) P सौमाय । आज्येन । 8) Die Saph. Mss. मेदस्तः; P ह्यग्निः । अद्य । स्वात्तमिति सु. आत्तं । मेदस्तः । 9) P. ऋषे । आर्षेय । 10) Ben नपा-दादमवृ 11) So Ben, H u. Bb; in B बाहुभ्या; P बहु.भ्यः । 12) Ben वार्याः; B वार्यायस्यता; P वारि । आ । यस्यते । 13) Die Mss. schwanken; Ben तां या देव देवानां दुस्तान्यस्मा; Bb तां या देवा देवानां न्यदुस्तान्यस्मा; H तां या देवा देवानां न्यदु-स्तान्यस्मा; B तां या देवा देवानां न्यदुस्तान्यस्मा; P ना । या । देवाः । देव । दानानि । बहुः । तानि । अस्मि । 14) So Ben; P शास्व । आ ।; H u. Bb शास्वा 15) So im Anschluss an P गुरस्व । इषितः । च ।; Ben, H u. Bb गुरस्वेषितश्च; B गुरस्वेषितश्च 16) P होतः । अग्निः । 17) Ben ब्रूहीद 18) P अभूत । आर्ध । 19) P सूक्तवागिति सूक्त.वाक् । असि । उपश्रुतोऽुपश्रुति; die Saph. Mss. setzen hier das Zeichen ||, welches ich fortgelassen habe. 20) P पृथिव्योः । रोमन्वती इति रोमन्वती । 21) P ते इति । ते ।

न्यज्ञे यजमान द्यावापृथिवी स्ता^१ शंगवी^२ जीरदानू अचछू^३ अम-
वेदे असंवाधे उरुगव्यूती अभयंकृतौ वृष्टिद्यावा रीत्यापा शंभुवी^४
मयोर्भुवा ऊर्जस्वती च पयस्वती च सूपचरणा च स्वधिचरणा च
तयोराविद्यमिरिदं^५ हविरजुषतां वीवृधत^६ महो ज्यायो ऽकृत^७ सोम
५ इदं^८ हविरजुषतां वीवृधत महो ज्यायो ऽकृतेन्द्रामी इदं^९ हविरजुषे-
तामवीवृधतां महो ज्यायो ऽक्राता^{१०} वनस्पतिरिदं^{११} हविरजुषतां
वीवृधत महो ज्यायो ऽकृत देवा आज्यपा आज्यमजुषतां वीवृधन्त^{१२}
महो ज्यायो ऽकृतामिहोर्वेणेदं^{१३} हविरजुषतां वीवृधत महो ज्यायो
ऽकृतांस्यामृधञ्चोचायां^{१४} देवंगमायामाशास्ते ऽयं यजमाना^{१५} आयु-
१० राशास्ते सुप्रजास्त्वमाशास्ते विश्वं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषा-
शास्ते^{१६} तदश्यात्तदध्यात्तदस्मै देवा रासन्तां तदमिर्देवा^{१७} देवैभ्यो वनु-
ता^{१८} वयमयेर्मानुषा^{१९} इष्टं च वीतं^{२०} चोभे च नो द्यावापृथिवी
अहसस्यातामेह^{२१} गतिर्वामस्येदं^{२२} नमो देवैभ्यः ॥ ९ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 15 (sûktavâkaviśhayakamâitrâvaruṇaprâishoktili); 3, 5, 10 (sûktavâ-
kamantroktili).

तज्जश्वयोरावृणीमहे^{१९} गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये देवी^{२०} स्व-
स्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।

- 1) H u. Bb स्ता 2) So Ben u. P; H u. Bb शंगवी; B शंगवी 3) H u. Bb अचस
4) P शंभुवी. 5) P आविदीत्याविदि. अपि: । इदं. 6) P अवीवृधत. 7) P ज्यायः ।
अकृत. 8) P ज्यायः । अक्राता । Hier bricht nach einigen Worten Ben mit f. 45 wieder ab.
9) Die Samh. Mss. कृतामिहोर्वेणेदं; P अकृत अपि: । होर्वेण 10) P अक्षां । अक्ष-
ञ्चोचायामिष्टधत. होचयां ; die Samh. Mss. स्यामृधञ्चोचायां 11) P अयं । यजमानः ।
12) So im Anschluss an P आशास्ते ; Bb आशास्ते ; H आशास्ते 13) So B, nur
ohne Accent; P ततं. अपि: । देवः ; Bb तदमिर्देवा ; H तदमिर्देवा 14) So H ; P
वनुता ; Bb वनुता 15) P मानुषाः । 16) H वितं 17) P आ. इदं. 18) P
गतिः । चो । अक्ष. इदं. 19) So mit P तत । शवीः । die Samh. Mss. श्वीर-
20) Bb देवी.

ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे^१ ॥

आप्यायस्व^२ सं ते पयांसि^३ ॥

इह त्वष्टारमग्नियं विश्वरूपमुपह्वये ।

अस्माकमस्तु कैवलः^४ ॥

तन्नसुरीपमंध पोषयित्नुं देव त्वष्टर्विं रराणः स्यस्व ।

यतो वीरः कर्मण्युः सुदर्शो युक्त्यावा जायते देवकामः^५ ॥

देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु नः प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये ।

याः पार्थिवासो या अपामपि व्रते तां नो देवीः मुहवाः शर्म
यच्छत^७ ॥

उत या^८ व्यन्तु देवपत्नीरिन्द्राऽण्यमाय्यश्विनीं राट् ।

आ रौदसी वरुणानीं शृणोतु व्यन्तु देवीर्यं चतुर्जनीनाम्^{१०} ॥

राकामहं^{११} यास्ते राके^{१२} सिनीवालि^{१३} या सुपाणिः^{१४} कुहूमहं^{१५} कु-
हूर्देवानाम्^{१६} ॥

अग्निर्होता गृहपतिः सं राजा विश्वा वेद जनिमा^{१७} जातवेदाः ।

देवानामुतं यो मर्त्यानां यजिष्ठः सं प्रयजतामृतावा^{१८} ॥

15

1) Vgl. TS 2, 6, 10, 2; TBr 3, 5, 11; TA 1, 9, 7, 3, 1. 2) Vgl. RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TBr 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; Kâth. 16, 14; Kap. S. 25, 5. 3) Vgl. RV 1, 91, 18; TS 4, 2, 7, 4; Kâth. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; VS 12, 113. 4) Vgl. RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TBr 3, 5, 12, 1. 5) P पोषयिष्णु । 6) Vgl. RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1. 7) Vgl. RV 5, 46, 7; TBr 3, 5, 12, 1. 8) P योः । 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P रंदाणां येषां यी । अश्विनी । राट् । 10) P यः । जनीनां ; vgl. RV 5, 46, 8; TBr 3, 5, 12, 1. 11) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 12) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 13) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16; VS 34, 10. 14) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 16) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâth. 13, 16. 17) P जनिमा । 18) Vgl. RV 6, 15, 13; TBr 3, 5, 12, 1.

हव्यवाडमिरिडोपहूता² ॥ १०

Vgl. TBr 3, 5, 11 (samyuvākamantroktiḥ) und 12 (patniṣamyajamantroktiḥ); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

॥ इति³ खिलकारणे त्रयोदशसः प्रपाठकः ॥

सोमो धेनुं सोमो अर्वन्तमाप्नुं सोमो वीरं कर्मण्युं ददाति ।

सादन्यूं विदध्युं सभेयं पितृश्रवणं यो ददाशदस्मे⁴ ॥

अषाढं युत्सुं पृतनासु पप्रिं स्वर्धामप्सां वृजनस्य गोषाम् ।

5 भरेषुजां सुक्षितिं⁵ सुश्रवसं जयन्तं त्वामनुमदेम सोम⁶ ॥

त्वं सोम क्रतुभिः सुक्रतुर्भूस्त्वं दक्षैः सुदक्षो विश्ववेदाः ।

त्वं वृषा वृषत्वेभिर्महितां द्युन्नेभिर्द्युमन्यभवो⁷ नृचक्षाः⁸ ॥

या ते धामानि दिवि या पृथिव्याम्⁹ ॥

त्वमिमां ओषधीः सोम विश्वास्त्वमपो अजनयस्त्वं गाः ।

10 त्वमाततन्वोऽर्वन्तरिक्खं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्थे¹⁰ ॥

या ते धामानि हविषा यजन्ति¹¹ सौमापूषणेमौ¹² देवौ¹³ ॥

1) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1.

2) Die Samh. Mss. 'रिडोपहूता'; P 'हूता' ।

3) Das इति fehlt in den Mss.

4) Vgl. RV 1, 91, 20; TBr 2, 8, 3, 1; VS

34, 21, 5) Hier beginnt f. 47 von Ben.

6) Vgl. RV 1, 91, 21; TBr 2, 4, 3, 8; 2,

8, 3, 1; VS 34, 20.

7) P युक्ती । अभवः ।

8) Vgl. RV 1, 91, 2; TBr 2, 4, 3, 8; 2,

8, 3, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kāth. 13, 15.

10) Vgl. RV 1, 91, 22; TBr 2, 8, 3, 1; VS 31, 22.

11) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2,

10, 1; TBr 2, 8, 3, 1. Kāth. 11, 13; VS 4, 37.

12) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5;

2, 8, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17.

13) Vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6,

11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17.

सोमोपूषणा रजसो विमानं सप्तचक्रं रथमंविश्वमिन्वम् ।

विषूवृतं¹ मनसं युज्यमानं तं जिन्वथो वृषणा पञ्चरश्मिम्² ॥

दि॒ध्यन्तः संद॑नं चक्रं³ उच्चां पृथिव्यामन्यो अ॒ध्यन्तरि॑क्षे । .

तां⁴ अ॒स्मभ्यं पुरु॑वारं पुरु॒क्षु⁵ राय॑स्योषं विष्यतां नाभि॒मस्मे⁶ ॥

धियं पूषा जिन्वतु विश्वमिन्वो रयिं सोमो रयिपतिर्दधातु ।

अ॒वतु दे॒व्यदि॒तिर॒नवां बृ॒हद्व॒देम॑ वि॒दथे सु॒वीराः⁷ ॥

वि॒श्वान्य॒न्यो भु॒वना ज॒ज्ञानं वि॒श्वम॒न्यो अ॒भिच॑क्षाण एति ।

सोमापूषणा अवतं धियं मे युवाभ्यां विश्वाः पृतना जयेम⁸ ॥

प्रजापते नहि⁹ त्वहान्यन्यो¹⁰ विश्वा जातानि परि तां बभूव¹¹ ।

यस्मै के जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम्¹² ॥

10

रयीणां पतिः¹³ यजतं बृहन्तमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।

प्रजापतिं¹⁴ प्रथमजामृवस्य यजाम देवमधि नो ब्रवीतु¹⁵ ॥

प्रजापते त्वं निधिपाः पुराणो देवानां पिता जनिता प्रजानाम् ।

पतिर्विश्वस्य जगतः परस्या¹⁶ हविर्नो देव विहवे जुषस्व¹⁷ ॥

तवेमे लोकाः प्रदिशो दिशश्च परावतो निवतं¹⁸ उद्वतश्च ।

15

प्रजापते विश्वसृग्¹⁹ जीवधन्यं²⁰ इदं नो देव प्रतिहर्य हव्यम्²¹ ॥

प्रजापतिं प्रथमं ब्रह्मयानां देवानामग्रे यजतं यजध्वम् ।

1) P विषूवृतमिति विषु. वृतं । 2) Vgl. RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5.
3) P चक्रं । 4) P तां । 5) P पुरुक्षुमिति पुरु. क्षु । 6) Vgl. RV 2, 40, 4; TBr 2, 8, 1, 5.
7) Vgl. RV 2, 40, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 8) Vgl. RV 2, 40, 5; TBr 2, 8, 1, 5.
9) H u. Bb नहि 10) So Ben; in H u. Bb त्वहान्यं; desgl. B, ohne Accent; P त्वत् । तांनि । 11) H बभूव । 12) Vgl. RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2 u. ö.; TBr 2, 8, 1, 2; TA 10, 54; Kāth. 15, 8; VS 10, 20. 13) Bb रयीपतिं 14) So im Anschluss an P; die Samh. Mss. प्रजापतिः 15) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 16) P परस्याः । 17) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 18) P निवतः । 19) Ben schreibt विश्वसृग्; die andern Mss. विश्वसृग् 20) P जीवधन्यः । 21) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3.

सं नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्मै ते देव^१ हविषा विधेम^२ ॥

यो राय ईशे शतदाय^३ उ३कथ्यो यः पशूनां^४ रक्षितां विष्टितानाम् ।

प्रजापतिः प्रथमजां ऋतस्य सहस्रधामा जुषतां^५ हविर्नः^६ ॥ १ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3 (sāumyāpāṇasūktābhūdhanam) v. 2, 8, 1 (tattaddevatāpāṇasūktā-kathanam); weiter Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

वायो शतं^७ हरीणां^८ युवस्व पोषाणाम् ।

५ उत वा ते सहस्रिणो रथा^९ आयातु पाजसा^{१०} ॥

ईशानाय प्रहुति^{११} यस्ता^{१२} आनट् शुचि^{१३} सोमं^{१४} शुचिपास्तुभ्य^{१५}
वायो ।

कृणोषि तं मर्त्येषु प्रशस्तं जातो जातो जायते वाज्यस्य^{१६} ॥

युष्ट्वा^{१७} हि त्वं रथासहा युवस्व पोषा वसो ।

१० आन्नो^{१८} वायो मधु पिवासाकं^{१९} संवनागहि^{२०} ॥

कुविदङ्ग नमसा ये वृधासः पुरा^{२१} देवा अनवद्यासा^{२२} आसन् ।

ते वायवे मनवे बाधितायावासयन्नुषंसं^{२३} सूर्येण^{२४} ॥

आ नो वायो महै तने याहि मखाय पाजसे ।

वयं^{२५} हि ते चक्रमा^{२६} भूरि दावने सद्यश्चिन्महि दावने^{२७} ॥

१५ स ते वायुः^{२८} ॥

पीवोअन्नं^{२९} रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति नियुतामभिश्चीः ।

1) Bb देवि ।

2) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4.

3) So Bb; die andern Mss. शतदाय

4) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 5) P रथः । 6) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. 7) So im Anschluss

an P प्रजापतिं प्र. हुतिं ; die Samh. Mss. प्रहुतिं 8) P यः । ते । 9) P शुचिपा

रति शुचि. पाः । 10) P वाजी । अस्स ; vgl. RV 7, 90, 2. 11) P युष्ट्वा । 12) So

im Anschluss an P आत् । नः । die Samh. Mss. आ नो 13) P संवना । आ । गहि ;

vgl. RV 8, २९, 20. 14) So Ben u. P; die andern Mss. पुरा 15) P देवाः । अनव-

द्यासः । 16) P बाधिताय । आवासयन् । 17) Vgl. RV 7, 91, 1. 18) P चक्रम । 19) Vgl.

RV 8, 46, 25. 20) Vgl. TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3;

VS 11. 39. 21) So die Samh. Mss.; P पीवोअन्नंति परेवः अन्नान् ।

ते वयवे समनसो वितस्थुर्विश्वेन्नरः^१ स्वपत्यानि चक्रुः^२ ॥

राये नु यं^३ जज्ञतु^४ रोदसीमे राये देवी धिषणा धाति देवम् ।

अथ वायुं नियतः संश्रत स्वा^५ उत श्वेत^६ वसुधितिं निरेके^७ ॥

आ वायो^८ प्र वायुं^९ प्र याभिः^{१०} ॥

आ नो नियुङ्गिः शतिनीभिरध्वर^{११} सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञम् । 5

वायो अस्मिन्सवने मादयस्व यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः^{१०} ॥

देवानां भद्रा सुमतिर्ऋजूयतां देवानां रातिरभि नो निवर्त-
ताम् ।

देवानां सख्यमुपसेदिमा^{११} वयं देवा ना^{१२} आयुः प्रतिरन्तु जी-
वसे^{१३} ॥ 10

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम^{१४} देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः^{१५} ।

स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेम^{१६} देवहितं^{१७} यदायुः^{१८} ॥

शतमिन्नु शरदो अन्ति देवा^{१९} यत्रा^{२०} नश्चक्रा^{२१} जरसं तनूनाम् ।

पुत्रांसो यत्र पितरो भवन्ति मां नो मध्या रीरिषतायुर्गन्तोः^{२२} ॥

आ वो देवास ईमहे^{२३} ॥

15

उत देवा अवहितं देवा उन्नयथा^{२४} पुनः ।

1) H वितस्थुः; P विश्वा.। इत् । नरः । 2) Vgl. RV 7, 91, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 33. 3) B नव^३ 4) So im Anschluss an P जज्ञतुः 1; Ben जज्ञतुः H u. Bb यज्ञतुः; desgl. B, ohne Accent. 5) P स्वाः । 6) Vgl. RV 7, 90, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 24. 7) Vgl. RV 7, 92, 1; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TBr 2, 8, 1, 1; Kâth. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 3, 2; VS 7, 7. 8) RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 35. 9) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; Kâth. 10, 12; VS 27, 27. 10) Vgl. RV 7, 92, 5; TBr 2, 8, 1, 2; VS 27, 28. 11) P सेदिम । 12) P नः । 13) Vgl. RV 1, 89, 2; VS 25, 15. 14) Bb शृणुयाम । 15) Bb यजत्राः । 16) Bb व्यशेम । 17) H देवां । 18) Vgl. RV 1, 89, 8; TA 1, 1, 1; Kâth. 35, 1; Kap. S. 28, 2; VS 25, 21. 19) P देवाः । 20) P यत्रा । 21) P चक्रा । 22) P रीरिषत । आयुः 1; vgl. RV 1, 89, 9; TA 1, 27, 6; Kâth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; VS 25, 22. 23) Vgl. TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5. 24) P उत । नयथ ।

उतागश्चकुषं देवा देवा जीवयथा^१ पुनः^२ ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः^३ ॥ २ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 1 (s. oben); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

अग्ने नय^४ ॥

प्र वः शुक्राय भानवे भरध्वं हव्यं मतिं चाग्नेये सुपूतम् ।

५ यो दैव्यानि मानुषा जनूँष्यन्तर्विश्वानि विद्मना जिगाति^५ ॥

अग्ने त्वं पारय^६ ॥

अच्छा गिरो मतयो देवयन्तीरमिं हव्यं यन्ति द्रविणं भिक्षमाणाः ।

सुसंहंश् सुप्रतीकं स्वञ्च हव्यवाहमरतिं मानुषाणाम्^७ ॥

अग्ने त्वमस्मद्युयोध्यमीवा अनमित्रा^८ अभ्यमन्त^९ कृष्टीः ।

१० पुनरस्मभ्यं सुविताय देव स्था विश्वेभिरमृतैर्भियजच^{१०} ॥

प्र कारवो मनना वच्यमाना^{११} देवद्रीची^{१२} नयत देवयन्तः ।

दक्षिणावाइ वाजिनी प्राच्येति हविर्भरन्त्ययये^{१३} घृताची^{१४} ॥

उदुत्तममस्तभ्राद् द्यामिमां^{१५} धियम्^{१७} ॥

कितवांसो यद्रिपुर्न दीवि^{१८} यद्वा घा^{१९} सत्यमुत यन्न विद्म ।

1) P जीवयथ । 2) Vgl. RV 10, 137, 1; AV 4, 13, 1. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 5; VS 31, 16. 4) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5.; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Kāth. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; VS 5, 36 u. o. 5) Vgl. TBr 2, 8, 2, 3; Kāth. 7, 16. 6) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 7) Vgl. RV 7, 10, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 8) P अनमित्रा इत्यमित्राः । 9) P अभि । अभ्यमन्त । Bb अभ्यमन्त । 10) Vgl. RV 1, 189, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 11) P मनना । वच्यमानाः । 12) Ben द्रीची । 13) H हविर्भरन्त्ययः । P हविः । भरन्ती । 14) Vgl. RV 3, 6, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kāth. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12, 12. 16) Vgl. RV 8, 42, 1; TS 1, 2, 8, 1; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; VS 4, 30. 17) Vgl. RV 8, 42, 3; 10, 67, 1; TS 1, 2, 2, 2; 6, 1, 3, 2; Kāth. 2, 3; Kap. S. 1, 15. 18) So H u. Bb; Ben दिविः । B दीवोः । P दीवि । 19) P घ ।

सर्वा तां विष्य शिथिरेव देवांश्चा^१ ते स्याम वरुण प्रियासः^२ ॥
अथ ते हेडो वरुण^३ तत्त्वायामि^४ ॥

पावीरवी कन्या चित्रायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात ।
पाभिरद्धि^५ शरणं सजोषा दुराधर्षं गृणते^६ शर्म यंसत^७ ॥
आ नो दिवः^८ ॥

इमा जुहाना युष्मदा नमोभिः प्रति स्तोमं सरस्वति जुषस्व ।
तव शर्मन्प्रियतमे दधाना^९ उपस्थेयाम शरणं न वृक्षम्^{१०} ॥
यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येण^{११} विश्वा पुंयसि वार्याणि ।
यो रत्नधा वसुविष्टः सुदन्वः^{१२} सरस्वति तमिह धातवे कः^{१३} ॥
सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य^{१४} इदं ते हव्यम्^{१५} ॥ ३ ॥

10

Vgl. TBr 2, 8, 2 (vaçâdipaçusûktoktil); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

आ वेधमं नीलपृष्ठं बृहन्तं बृहस्पतिं सद्ने सादयध्वम् ।
सादद्योनिं^{१६} दमा^{१७} आ दीदिवांसं हिरण्यवर्णमरुषं सपेमं^{१८} ॥
स हि श्रुचिः शतपत्रः स श्रुन्ध्युर्हिरण्यवाशीरिषिः^{१९} स्वर्षाः ।

1) P देव । अथ । 2) Vgl. RV 5, 85, 8; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 5; Kâth. 23, 12. 3) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3 u. 6.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kâth. 40, 11. 4) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 6.; TBr 2, 8, 1, 6 u. 6.; Kâth. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11. 5) P पाभिः । 6) P गृणते । 7) Vgl. RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 2, 8. 8) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; Kâth. 4, 16; 20, 15. 9) P दधाना । 10) Vgl. RV 7, 95, 5; TBr 2, 4, 6, 1; Kâth. 4, 16. 11) Bb येन 12) H u. Bb यः सुदन्वः 13) Vgl. RV 1, 164, 49; TBr 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5. 14) Vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 2, 8, 2, 8; Kâth. 17, 18; 30, 3. 15) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 16) P सादद्योनिर्मिति सादत्. योनिं । 17) P दमे । 18) Vgl. RV 5, 13, 12; TBr 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7. 19) So im Anschluss an P हिरण्यवाशीरिति हिरण्यवाशीः । इषिः ; Ben वासीरिषिः; die andern Ms. वासीरिषिः

बृहस्पतिः सं स्वावेश^१ ऋष्वः पुह^२ संखिभ्य आमुतिं करिष्टः^३ ॥

बृहस्पतिः^४ सं सुष्टुभा^५ ॥

बृहस्पते अति यदर्यो अर्हाद् द्युमन्दिभाति क्रतुमज्जनेषु ।

यद्दीदयञ्शवस^६ ऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चिचम^७ ॥

५ एवा^८ पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे^९ ॥

सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां मर्यो न यौषामभ्येति पश्चा^{१०} ।

यत्रा^{११} नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते^{१२} प्रति भद्राय भद्रम^{१३} ॥

भद्रा^{१४} अश्वास्तसूर्यस्य^{१५} ॥

तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्ये ।

१० अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाञ्जः कृष्णमन्यङ्गरितः संभरन्ति^{१६} ॥

अद्या^{१७} देवा^{१८} उदिता^{१९} सूर्यस्य निरहसः पिपृता^{२०} निरवद्यात् ।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत्त द्यौः^{२१} ॥

चिचं देवानामुदगादनीक^{२२} सुत्रामाणं^{२३} महीमू^{२४} ष्वदितिः पा-
शान्^{२५} ॥

1) P स्वावेश इति सु. स्वावेशः । 2) So H, Bb, B; in Ben u. P पुह 3) Vgl. RV 7, 97, 7; TBr 2, 5, 5. 4. 8, 2, 7. 4) Vgl. oben 4, 12, 1; RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kâth. 17, 18. 5) Vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kâth. 10, 13. 6) P दी-
दयत् । शवसा । 7) Vgl. RV 2, 23, 15; TS 1, 8, 22, 2; Kâth. 4, 16; 40, 11; VS 26, 3. 8) P एव । 9) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâth. 17, 18; AV 20, 88. 6. 10) P पश्चात् । 11) P यत्र । 12) Bb वितन्वते 13) Vgl. RV 1, 115, 2; TBr 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15. 14) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 15) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 16) Vgl. RV 1, 115, 5; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 38. 17) P अद्या । 18) P देवाः । 19) P उदिता इत्युत्तराः । 20) Bb पिपृताः P पिपृता । 21) Vgl. RV 1, 115, 6; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 42. 22) Vgl. RV 1, 115, 1; TS 1, 4, 43, 1 u. ö.; TBr 2, 8, 7, 3 u. ö.; TA 1, 7, 6; Kâth. 4, 6; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5; 22, 6 u. 8; Kap. S. 3, 4 u. 7; 35, 2. 23) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 13, 2; Kâth. 2, 3; VS 21, 6. 24) Vgl. TS 1, 3, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TBr 1, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; Kâth. 30, 4 u. 5; Kap. S. 16, 7; VS 21, 5. 25) Vgl. TS 3, 1, 1, 4; Kâth. 30, 18.

अदितिर्द्यौरदितिर्नरिश्मदितिर्माता स पिता स पुत्रः ।^१

विश्वे देवा अदितिं पञ्च जना अदितिर्जातमदितिर्जनितम् ।^२

विष्टम्भो द्विवः^३ स्त्रीर्णं बर्हिः^४ ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (s. oben); 2, 8, 7 (sâuryâdipaçusûktakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

विष्णोर्नु कं^५ तदस्य^६ प्र तद्विष्णुः^७ ॥

परो मात्रया तन्वा वृधान न ते महित्वमन्वश्रुवन्ति ।

उभे ते विद्य रजसी पृथिव्या विष्णो देव त्वं परमस्य विस्ते^८ ॥

विचक्रमे पृथिवीमेष एतां क्षेत्राय^९ विष्णुर्मनुषे दशस्यन ।

ध्रुवासो अस्य कीरयो^{१०} जनास उरुक्षितिं सुजनिमा चकार^{११} ॥

चिदैवः^{१२} पृथिवीमेष एतां विचक्रमे शतर्चसं^{१३} महित्वा ।

प्र विष्णुरस्तु तवसस्तवीयास्त्वेष^{१४} ह्यस्य स्थविरस्य नाम^{१५} ॥

इन्द्रं नरो नेमधिता^{१६} युजै रथम्^{१७} ॥

जगृक्षा^{१८} ते दक्षिणमिन्द्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसूनाम ।

विद्या हि त्वा गोपतिं^{१९} शूर गोनामस्मभ्यं चित्रं वृषणं^{२०} रयिं
दाः^{२१} ॥

तवेदं विश्वमभिद्वः पशुव्यं यत्पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य ।

1) Vgl. RV 1, 89, 10; VS 25, 23; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 26. 2) Vgl. RV 9, 89, 6; TS 4, 4, 12, 5; Kâth. 22, 14. 3) Vgl. TS 5, 1, 11 2; Kâth. 5, 6, 2; VS 29, 4. 4) Vgl. RV 1, 154, 1; TS 1, 2, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 2; Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1. 5) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2, 8, 3, 2. 6) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4, 8, 3, 2; 3, 1, 3, 3; Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; VS 5, 20. 7) Vgl. RV 7, 99, 1; TBr 2, 8, 3, 2. 8) B चक्षस्य 9) Ben कीरयो 10) Vgl. RV 7, 100, 4; TBr 2, 4, 3, 5, 8, 3, 3. 11) B दिवः 12) P शतर्चसमिद्वि शतं चर्चसं । 13) Vgl. RV 7, 100, 3; TBr 2, 4, 3, 5, 8, 3, 3. 14) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 5; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 2, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3, 8, 2, 5. 16) P जगृभ्यम् । 17) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5.

‘गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि ते प्रवतस्य वस्वः’ ॥
समिन्द्र नः^२ ॥

आराञ्चुमपवाधस्व^३ दूरमुयो यः शंखः पुरुहूत तेन ।
अस्से धेहि यवमज्ञोमदिन्द्र कृधी धियं जरित्रे वाजरत्नाम् ॥
इन्द्रो^४ बलं^५ रक्षितारं दुधानां करेणैव विचकर्ता रवेण ।
स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमानो ऽरोदयत्पणिमा^६ गा^७ अमुष्णात् ॥
अध्वर्यवो यो हभीकं जघान यो गा उदाजदपि हि बलं^८ वः ।
तस्मा^९ एतमन्तरिक्षे न वातमिन्द्र^{१०} सोमैरोर्णुत^{११} जूनं^{१२} वस्त्रिः^{१३} ॥
इन्द्रा^{१४} ओषधीरसनोदहानि वनस्पतीरसनोदन्तरिक्षम् ।
बिभेद बलं^{१५} नुनुदे^{१६} विवाचो ऽथाभवहमिताभिक्तूनाम्^{१७} ॥
यो हत्वाहिमरिणात्सप्त सिन्धून्यो गा उदाजदपधा^{१८} बलस्य^{१९} ।
यो अश्मनोरन्तरयिं जजान सवृक् समस्तु स जनासा इन्द्रः^{२०} ॥

अभि स्ववृष्टिम्^{२०} ॥

भिनङ्गलमङ्गियोभिर्गृणानो वि पर्वतस्य दृहितायैरत्^{२१} ।

रिणयोधासि कृत्रिमान्येषा^{२२} सोमस्य ता मदा^{२३} इन्द्रश्चकार^{२४} ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3; 2, 8, 2 (s. oben); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

- 1) Vgl. RV 7, 98, 6; TBr 2, 8, 2, 6. 2) Vgl. RV 5, 42, 4; TS 1, 4, 44, 1; TBr 2, 8, 2, 6; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 15. 3) P आरात् । शंखः । 4) Vgl. RV 10, 42, 7; TBr 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7. 5) P इन्द्र । 6) P अरोदयत् । 7) P गाः । 8) Vgl. RV 10, 67, 6; AV 20, 91, 6. 9) Ben यस्मा 10) So Ben; H u. Bb सोमैः । युत; desgl. B, ohne Accent; P सोमैः । आ । जर्णुत । 11) So Ben; H u. Bb जर्णुत; desgl. B, ohne Accent; P जर्णुत । 12) Vgl. RV 2, 14, 3. 13) P इन्द्रः । 14) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलं 15) H u. Bb नुनुदे 16) Vgl. RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10. 17) P उदपधा; P अपधेत्पधा । 18) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलस्य 19) Vgl. RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3. 20) Vgl. RV 1, 52, 5. 21) P ऐरत् । 22) P कृत्रिमाणा । एषा । (!) 23) P ता । महे । (!) 24) Vgl. RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.

विष्णुं देव० वरुणमृतये भगं मेदसा देवा० वप्रया यजध्वम् ।
 ता नो यज्ञमागतं विश्वधेना० प्रजावदसै द्रविणेह धत्तम्^३ ॥
 मेदसा देवा० वप्रया यजध्व० विष्णुं च देव० वरुणं च रातिम् ।
 ता नो अमीवामपबाधमाना इमे० यज्ञं जुषमाणां उपेतम्^४ ॥
 विष्णूवरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यद्धतम् । 5.
 दीर्घप्रयजू० हविषा वृधाना० ज्योतिषारातीदेहतं^५ तमा०सि^६ ॥
 ययोरोजसा स्कुभिता० रजा०सि वी०रेभिर्वी०रतमा शविष्ठा ।
 यां पत्येते अप्रतीता संहोभिर्विष्णू अगन्वरुणा पूर्वहूतिम्^{१०} ॥
 विष्णूवरुणा११ अभिशस्तिपावा१२ देवा० यजन्त हविषा घृतेन ।
 अपामीवा० सेधत० रक्षसश्चाथा धत्त०^{१३} यजमानाय श०योः^{१४} ॥ 10
 अ०होमु०चा वृषभा सुप्रतूती देवानां देवतमा शविष्ठा ।
 विष्णूवरुणा प्रतिहर्यतं न इदं नरा प्रयतमृतये हविः^{१५} ॥
 आ देवो याति सविता सुरन्तो ऽन्तरिक्षप्रा वहमानो अश्वैः ।
 हस्ते दधानो नर्या पुरुणि निवेशयञ्च प्रसुवञ्च^{१६} भूम^{१७} ॥
 अभीवृतं^{१८} कृशनैविश्वरूप० हिरण्यशम्य० यजतो बृहन्तम् । 15
 आस्थाद्रथ० सविता चित्रभानुः कृष्णां रजा०सि तविषीं दधानः^{१९} ॥
 स घा^{२०} नो देवः सविता सहावासाविषहंसुपतिर्वसूनि ।
 विश्वयमाणा अमंतिमुरुचीं^{२१} मर्तभोजनमध रासते नः^{२२} ॥

1) P देवाः । 2) Bb विश्वधेना; P विश्वधेनेति विश्व. धेना । 3) Vgl. TBr 2, 8, 4, 4. 4) Die Samh. Mss. उपेतं; P उपे । इतं 1; vgl. TBr 2, 8, 4 4. 5) H दीर्घप्र-
 यजू; desgl. B, ohne Accent. 6) P वृधान । 7) P ज्योतिषा । अरातीः । देहतं । 8) Vgl.
 TBr 2, 8, 4, 5. 9) Ben स्कुभिता 10) Vgl. TBr 2, 8, 4, 5. 11) H विष्णुः; P विष्णुव-
 रणा । 12) P अभिशस्तिपावित् अभिशस्ति पावा । 13) P च । अथ । धत्तं । 14) Ben
 श०योः 1; vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 15) Vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 16) Ben प्रसुवः; P प्र. सुवन् ।
 17) Vgl. RV 7, 45, 1; TBr 2, 8, 6, 1; Kāth. 17, 19 18) Ben अभीवृतं; P अभिवृत-
 मित् अभि. वृतं । 19) Vgl. RV 1, 35, 4; TBr 2, 8, 6, 1. 20) P सः । घा । 21) Bb अ-
 मतिः 22) Vgl. RV 7, 45, 3; TBr 2, 8, 6, 1.

आ कृष्णेन रजसा^१ वाममद्य^२ ॥

भगं धियं वाजयन्तः पुरंधिं नराशंसो य स्पतिर्नो अय्यात्^३ ।

आये^४ वामस्य संगथे रयीणां प्रिया^५ देवस्य सवितुः स्याम^६ ॥

या ओषधयो^७ ऽश्वावतीमोषधीरिति^८ मातरो^९ ऽति^{१०} विश्वाः परि-

५ द्या^{११} यदोषधयः संगच्छन्ते^{१२} ऽन्या वो अन्याम^{१३} ॥ ६ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 4 (abhimātihendradīpaçusūktoktili); 2, 8, 6 (sāvitrāradīpaçusūktakathānam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

मही द्यावापृथिवी इह ज्येष्ठे रुचा भवतां शुचयद्भिरकैः ।

यत्सी^{१४} वरिष्ठे बृहती^{१५} विमिन्वंनुवङ्गोक्षा^{१६} पप्रथानेभिरेवैः^{१७} ॥

प्र पूर्वजै^{१८} ॥

स इत्स्वपा भुवनेषास य इमे द्यावापृथिवी जजान ।

१० उर्वी गभीरे रजसी सुमेके अवशं धीरः शच्या समैरत्^{१९} ॥

भूरि^{२०} वै अचरन्ती चरन्तं पङ्क्तं गर्भमपदी दधाते ।

नित्यं न सूनुं पिबोरुपस्थे द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्यात्^{२१} ॥

इदं द्यावापृथिवी सत्यमस्तु पितर्मातर्यदिहोपब्रुवे^{२२} वाम ।

भूतं देवानामवमे अवोभिर्विद्यामेषं वृजनं^{२३} जीरदानुम^{२४} ॥

1) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 2) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 12, 2; VS 8, 6. 3) So H, Bb, B u. P; in Ben ~~अय्यात्~~ 4) So im Anschluss an P ~~आयं इत्या~~ अये. die Samh. Mss. आ ये 5) P प्रियाः । 6) Vgl. RV 2, 38, 10; TBr 2, 4, 6, 3. 7) Vgl. RV 10, 97, 1; TS 4, 2, 6, 1; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 75. 8) Vgl. RV 10, 97, 7; TS 4, 2, 6, 4; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 81. 9) Vgl. RV 10, 97, 4; TS 4, 2, 6, 1; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 78. 10) P अति । 11) Vgl. RV 10, 97, 10; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 12) Vgl. TS 4, 2, 6, 2; Kap. S. 25, 4. 13) Vgl. RV 10, 97, 14; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 14) P वृहती इति वृहती 15) P वृत् । इ । उषा । 16) Vgl. RV 4, 56, 1. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 4, 7. 18) Vgl. RV 4, 56, 3; TBr 2, 8, 4, 7. 19) Ben u. Bb ~~अय्यात्~~ 20) Vgl. TBr 2, 8, 4, 8. 21) P अत् । इह । उपब्रुवे इत्युप ब्रुवे । 22) Bb वृषणं 23) Vgl. RV 1, 185, 11; TBr 2, 8, 4, 8.

उर्वी पृथ्वी बहुले दूरं अन्ते उपब्रुवे नमसा यज्ञे अस्मिन् ।
 दधाति ये सुभगे मुपगृहीतौ द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्यात्^१ ॥
 इन्द्रो भूतस्य भुवनस्य राजेन्द्रो दाधार पृथिवीमुतमाम् ।
 इन्द्रे ह विश्वा भुवना श्रितानीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रः पृणन्तं पपुरिं चेन्द्रा इन्द्रः स्तुवन्तं स्तवितारं मिन्द्रः ।
 दधाति शक्रः सुकृतस्य लोकं इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो द्यौरुच्युतं भूमिरिन्द्रा इन्द्रः समुद्रो अभवन्नभीरः ।
 उ३र्वन्तरिष्णुं स जनासा इन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो वृचं वज्रेणावधीडीन्द्रो व्युसमुतं शुष्णमिन्द्रः^६ ।
 इन्द्रः प्रुरः शम्बरस्याभिनधीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो बभूव ब्रह्मणा गभीरं इन्द्रा आभूतः परिभूष्विन्द्रः^८ ।
 इन्द्रो भविष्यदुतं भूतमिन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो ऽस्मि^९ अवतु वज्रबाहुरिन्द्रे भूतानि भुवनानीन्द्रे^{१०} ।
 अस्माकमिन्द्रो भवतु प्रसाहं^{११} इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 उत स्या नः संरक्षती जुषाणोपश्रुवत्सुभगा^{१२} यज्ञे अस्मिन् ।
 बुतबुभिर्नमस्यैरियाणां^{१३} रायां युजां चिदुत्तरा संखिभ्यः^{१४} ॥
 प्र क्षोदसा धायस्र सस्र^{१५} एषा संरक्षती धरुणमायसी^{१६} पूः ।

10

1

1) So im Anschluss an P दूरं अन्ते इति दूरं अन्ते ; die Samh. Mss. दूरं अन्ते
 2) Vgl. RV 1, 185, 7; TBr 2, 8, 4, 8. 3) P च । इन्द्रः । 4) P शुक्रः । 5) So
 Ben; in H u. Bb wohl अवधीडीन्द्रो, doch nicht ganz deutlich; in B so, nur ohne
 Accent; P अवधीत् । हि । इन्द्रः । 6) H u. Bb शुष्णमिन्द्रः; desgl. B, nur ohne
 Accent. 7) So Ben; H u. Bb wohl अभिनधीन्द्रः; desgl. B, ohne Accent; P अभिनत् ।
 हि । 8) P परिभूरिति परि. भूः । अपि । इन्द्रः । 9) P अस्मान् । 10) P भुवनानि ।
 भूतानि । इन्द्रः । 11) P प्रसाहं इति प्र. साहः । 12) P उप । अकत । 13) P मित-
 बुभिर्नमि मित. बुभिः । बुतबुभिर्नमि बुतबुभिः । नमस्यैः । रियाणां । 14) Vgl. RV
 7, 95, 4. 15) So Ben; P सस्रे ; die andern Mss. सहस्र 16) Ben धरुणायसी; Bb
 धरुणायसी

प्र बाधमाना^१ रथ्येव^२ याति विश्वा अपो महिना^३ सिन्धुरन्याः^४ ॥
 एकाचेतत्सरस्वती^५ नदीनां शुचिर्यती^६ मिरिभ्या आ समुद्रात् ।
 रायश्चेतन्ती भुवनस्य भूरेर्धृतं पयो दुदुहे नाहुषाय^७ ॥
 इदमददाद्भसमृणच्युतं^८ दिवोदासं वध्रीयश्चायं^९ दाशुवे ।
 या शश्वन्तमाचखादावसं^{१०} पणिं ता ते दात्राणि तविषा सर-
 स्वति^{११} ॥

अयमु ते सरस्वति^{१२} वसिष्ठो ह्यारा ऋतस्य सुभगे व्यावः ।
 वर्ध शुभ्रे स्तुवते रासि वाजान्यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः^{१३} ॥
 इयं शुष्मेभिर्विसखा इवारुजत्सानु^{१४} गिरीणां तविषेभिरुर्मिभिः^{१५} ।
 पारावतघ्नीमवसे सुवृक्तिभिः सरस्वतीमाविवासेम धीतिभिः^{१६} ॥

॥ ७ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 4, 7 u. 8; 2, 8, 2, 8 (s. oben); RV 7, 95; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

शुचिं नु स्तोमं^{१७} शश्वद्भृचमुभा^{१८} वामिन्द्रायी^{१९} प्र चर्षणिभ्या^{२०}
 आ वृचहणा^{२१} गीर्भिर्विप्रस्वष्टा^{२२} दधत्तन्नस्तुरीपं^{२३} त्वष्टा वीरम्^{२५} ॥

1) P प्रबाधमानेति प्र. बाधमाना । 2) P रथ्येवेति रथ्या. रथ । 3) P महिना । 4) Vgl. RV 7, 95, 1. 5) P एका । अचेतत् । 6) Ben यति; H u. Bb यती । 7) Vgl. RV 7, 95, 2. 8) Bb इयमददा । 9) P वध्रीयश्चायेति वधि. चश्चाय । 10) H u. Bb दावसं ohne Accent; P आचखादेत्या. चखाद । अवसं । 11) H u. Bb तविषा सर । 12) Bb सरस्वति । 13) Vgl. RV 7, 95, 6. 14) P विसखेवेति विसखाः. रथ । अरुजत् । 15) Ben तविषी । 16) Vgl. RV 6, 61, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâth. 4, 16. 17) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâth. 13, 15; 21, 13. 18) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâth. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 19) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14, 1, 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâth. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; VS 3, 13. 20) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâth. 4, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 22) Vgl. RV 7, 93, 4; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1; Kâth. 4, 15. 23) In H u. Bb दधत् ohne Accent; vgl. TBr 2, 6, 8, 4. 24) Vgl. RV 1, 142, 10 oder 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 4, 1, 8, 3 oder 3, 1, 11, 1; Kâth. 18, 17; Kap. S. 29, 5. 25) Vgl. TS 5, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 7, 4; Kâth. 5, 6, 2; VS 29, 9.

पिशङ्गरूपः सुभरो वयोधाः शुष्टी वीरो जायते देवकामः ।
प्रजां त्वष्टा विष्यत नाभिमस्ते अथा देवानामप्येत पाथः^३ ॥

देव त्वष्टः^४ ॥

आविष्टयो वर्धते चास्यासु जिह्वाणामूर्ध्वः स्वयंशा उपस्ये ।

उभे त्वष्टुर्विभ्यतुर्जायमानाप्रतीची सिहं प्रतिचेतयेते^५ ॥

जगृह्णा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तम्^६ ॥

सुब्रह्माणं देववन्तं महान्तमुहं गभीरं पृथुबुधमिन्द्र ।

श्रुतञ्चृषिमुयमभिमातिषाहमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः^७ ॥

वनीवानो मम दत्तासा इन्द्रं स्तोमाश्चरन्ति^८ सुमतीरियाणाः^९ ।

हृदिस्पृशो मनसा वच्यमाना अस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः^{१०} ॥

स्वायुधं स्ववसं सुनीथं चतुःसमुद्रं धरुणं रयीणाम् ।

चकृत्यं शंस्यं भूरिवारमुयमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः^{११} ॥

अश्वावन्तं रथिनं वीरवन्तं सहस्रिणं शतिनं वाजमिन्द्र ।

भद्रव्रातं विप्रवीरं स्वर्धामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः^{१२} ॥

सनद्वाजं विप्रवीरं तरुचं^{१३} धनुस्पृतं^{१४} शूशुवांसं^{१५} सुदक्षम् ।

दस्युहनं पूभिर्दमिन्द्र सत्यमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः^{१६} ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7, 4; RV 10, 47; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) H u. Bb. *मस्ते 2) P चय । 3) Vgl. RV 2, 3, 9; TS 3, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 7, 4. 4) Vgl. TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2; Kâth. 3, 7; Kap. S. 2, 14. 5) Vgl. RV 1, 95, 5; TBr 2, 8, 7, 4. 6) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 7) P वृहन्तं (statt महान्तं) 8) Vgl. RV 10, 47, 3; TBr 2, 5, 6, 1. 9) P दत्तासः । 10) P स्तोमं । चरन्ति । 11) Ben. *रीयाणाः; P सु. मतीः । इयाणाः । 12) Vgl. RV 10, 47, 7. 13) P शंस्यं । 14) Vgl. RV 10, 47, 2. 15) Vgl. RV 10, 47, 5. 16) H u. Bb. तद्वच 17) P धनुस्पृतमिति धन. स्पृतं । 18) P शूशुवांसमिति शूशुवांसम् । 19) Vgl. RV 10, 47, 4.

त्वष्टा पत्नीभिर्गृहं नः सजोषा देवो देवीभिर्हविषो जुषाणः ।

उपो रयिं बहुलं विष्यतां नः शृणोत नः सुमतिं यज्ञियासः ॥

रेतोधा यस्य भुवनस्य देवः ससाद योनौ जनितां जनिष्ठः ।

रूपाणि कृण्वन्विदधद्वृषि त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥

त्वष्टा पत्नीभिर्नु मंहनेवायेयावा धिषणे यं दधाते ।

विश्वा वसु हस्तयोरादधानो ऽन्तर्मही रोदसी याति साधन् ॥

आ नो वीरैर्भिर्जनितं मतीनां गोभिर्श्चेभिर्वसुभिर्वसूयन् ।

समञ्जानो धामभिर्विश्वरूपैस्त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥

त्वष्टा रेतो भुवनस्य पत्नीर्विकृण्वानास्तनयं भूरि पथः ।

मा वो देवी रोदसी तञ्जृणोता नो रयिं जनत विश्ववारम् ॥

यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां च रयिं च नो जनत विश्वरूपम् ।

योनौ रेतो दधदस्मै नु त्वष्टा देवीः पत्नीर्जनत जीवसे नः ॥

वि मञ्जथाय रशनामिवाग ऋध्याम ते वरुण खांमृतस्य ।

मा तन्नुच्छेदि वयतो धियं मे मा मात्रा शार्यपसः पुरं ऋतोः ॥

परं ऋणां सावीरध मत्कृतानि माहं राजन्नयंकृतेन भोजम् ।

अव्युष्टा इच्छु भूयसीरुषासा आ नो वीरान्वरुण तासु शा-

धि ॥

1) P उपो रलुपो । 2) P वि । स्त । 3) P मंहनेवेति मंहना इव । अयेयावि-
लयेयावा । 4) So Ben u. P; die andern Mss. ज 5) H u. Bb मही 6) H रूपाण्;
Bb त्रिरूपाण् 7) Die Samh. Mss. तनयन्; P तनयं । 8) P माः । 9) P देवीः ।
10) P तत् । शृणोत; Bb तञ्जृणोता 11) So Ben u. P; die andern Mss. जनत
12) Vgl. RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; AV 20, 63, 1. 124. 4. 13) So Ben; H मञ्ज-
थाय; Bb मञ्जथाय; P मन्त । अथाय । 14) Die Samh. Mss. शार्यपसः; P शारि ।
अपसः । 15) Vgl. RV 2, 28, 5. 16) P परा । 17) P मा । अहं । 18) P उषासः ।
19) P आ । नः । ओवान् । वरुण । 20) Vgl. RV 2, 28, 9.

अपो धु^१ म्यक्ष^२ वरुण^३ भियंसं मत्समादृतावो^४ ऽनु^५ नो गृभस्य ।
 दामेव वत्साङ्गिमुमु^६ ह्यो नहि त्वदारे निमिषश्चने^७ ॥
 यो मे राजन्युज्यो वा सखा वा स्वप्ने भयं भीरवे मद्यमाह ।
 स्तेनो वा यो दिप्सति मो वृको वा त्वं तत्साद्वरुण पाह्यस्मान्^८ ॥
 मा नो वधैर्वरुण ये त इष्टा^९ एनः कृण्वन्तमरुणं^{१०} भीरुन्ति ।
 मा ज्योतिषः प्रवसथानि गन्म वि धू मृधः शिश्चथो जीवसे नः^{११} ॥
 ३३^{१२} त्यानि नौ सख्या बभूवुः संचावहे^{१३} यदवृकं पुरा चित् ।
 बृहन्तं मानं वरुण स्वधावः सहस्रद्वारं जगमा^{१४} गृहं ते^{१५} ॥
 मूर्धानं दिवः^{१६} पृष्टो दिवि^{१७} वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम^{१८} त्वमग्ने शो-
 चिषा शोश्चानो^{१९} ऽग्निः प्रातः सवनाद्^{२०} विश्वं विव्याच ॥ ९ ॥ 10

Die Vergleichenen s. in den Anmerkungen.

आ वा रथो रौदसी बद्धधानो हिरण्ययो वृषभिर्यात्वश्चैः ।
 घृतवर्तनिः पविभी रुचान^{१८} इषा वोढा नृपतिर्वाजिनीवान^{१९} ॥
 स पप्रथानो अभि पञ्च भूमा^{२०} चिवन्धुरो मनसायातु^{२१} युक्तः ।
 विशो^{२२} येन गच्छथो देवयन्तीः कुचा^{२३} चिद्याममश्विना^{२४} दधाना^{२५} ॥
 स्वश्वा यशसायातमर्वाग्दत्ता निर्धि मधुमन्तं पिबाथः । 15

- 1) P अपो इत्यपो । सु । 2) So Ben; P म्यक्ष ; die andern Mss. मिक्षि 3) P चनु ।
 4) Vgl. RV 2, 28, 6. 5) Vgl. RV 2, 28, 10. 6) P इष्टा । 7) P कृण्वन्तः । असुर ।
 8) Vgl. RV 2, 28, 7. 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 10) P
 संचावहेति संचावहे । 11) P जगम । 12) Vgl. RV 7, 88, 5. 13) Vgl. RV 6, 7, 1;
 TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; Kāth. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; VS 7, 24; 33, 8.
 14) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kāth. 4, 16; 40, 3 u. ö. 15) Vgl. RV
 1, 98, 1; TS 1, 5, 11, 3; Kāth. 4, 16; VS 26, 7. 16) Vgl. RV 7, 13, 2; TS 1, 5,
 11, 2. 17) P प्रातः सवनार्दिति प्रातः सवनात् ; vgl. aber oben I 3, 36; vgl. ferner
 TS 3, 1, 9, 1; Kāth. 30, 6 u. 7. 18) P पविभिः । रुचानः । 19) Vgl. RV 7, 69, 1;
 TBr 2, 8, 7, 6. 20) P भूमा । 21) P मनसा । आ । यातु । 22) H विशो 23) P
 कुचा । 24) P चित् । यामं । चिद्याना । 25) Vgl. RV 7, 69, 2; TBr 2, 8, 7, 7.

वि. वा० रथो व३ध्वा यादमानो ऽन्तर्दिवो॑ बाधते वर्तनि-
भ्याम्॑ ॥

यो ह स्य वा० रथिरा वस्त उसा॑ रथो युजानः परियाति वर्तिः ।
तेन नः श० योरुषसो व्युष्टौ नृश्विना वहत० यज्ञे अस्मिन् ॥
युवोः श्रियं परि शोषावृणीत सूरौ दुहिता परितक्म्यायाम्॑ ।
यद्देवयन्तमवयः॑ शचीभिः परि घ्न० समोमना वा० वयो गात् ॥
युवं भुज्युमवविद्ध० समुद्रं उदूहयुरणसो॑ अस्मिधानैः ।
पतत्रिभिरश्रमैरथ्यथिभिर्दे०सनाभिरश्विना पारयन्ता॑ ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता॑ ॥

- 10 स ई० सत्येभिः सखिभिः शुचि० भिर्गो॑धायस॑ वि धनसैरददेः ।
ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविण० ध्यानद॑ ॥
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावश० सत्यो म० न्युर्मैहि कर्मा करिष्यतः॑ ॥
यो गा उदाजस दिवे वि चाभजन्महीव॑ रीतिः शवसासरत्यु-
थक्॑ ॥

- 15 इ० न्धानो अयि० वनवहनुयतः कृतब्रह्मा॑ भूभुवद्रातहव्या इत् ॥
जातेन जातमति स प्रसमृते॑ य० य० युजं कृणुते ब्रह्मणस्पतिः॑ ॥

1) Die Mss. schwanken; H यादमानो चन्तान्; Bb ० नो चन्ता; Ben ० नो चान्;
P यादमानः । चन्तान् । 2) Vgl. RV 7, 69, 3; TBr 2, 8, 7, 7. 3) P वस्ते । उसाः ।
4) Vgl. RV 7, 69, 5; TBr 2, 8, 7, 8; Kâth. 17, 18. 5) So Ben; in H u. Bb परित-
क्मायां; desgl. B, ohne Accent; P परितक्मायामिति परि. तक्मायां । 6) H, Bb, B
० मृतः 7) Vgl. RV 7, 69, 4; TBr 2, 8, 7, 8. 8) Ben ० द्रमुद्र०; P समुद्रे । उत ।
उहयुः । 9) Vgl. RV 7, 69, 7; TBr 2, 8, 7, 8. 10) Vgl. RV 2, 23, 19, 24, 16;
TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 11) H शुचि०; desgl. B, ohne Accent. Bb शुचि०
12) H ध्यानद; vgl. RV 10, 67, 7; TBr 2, 8, 5, 1. 13) So corrigirt; Ben, Bb u. P
करिष्यतः; desgl. H u. B, ohne Accent. 14) P च । अभजत् । महीवेति मही. रव ।
15) H u. Bb पुचक; vgl. RV 2, 24, 14; TBr 2, 8, 5, 2. 16) P कृतब्रह्मेति कृतब्रह्मा ।
17) P भूभुवत् । रातहव्य इति रात. हव्यः । इत् । 18) So Ben und wohl auch P;
die andern Mss. सरिसृते 19) Vgl. RV 2, 25, 1; TBr 2, 8, 5, 2.

ब्रह्मणस्पते सूर्यमस्य विश्वहा ॥

स इज्जनेन स विश्वः स जन्मना स पुत्रैर्वाजं भरते धना नृभिः ।

देवानां यः पितरमाविवासति श्रद्धामना हविषा ब्रह्मणस्प-
तम् ॥

आयातं मिचावरुणा सुशस्त्युप प्रियां नमसा हूयमाना ॥

स या अप्रःस्थो अपसिव जनाञ्श्रुधीयतश्चिद्यतथो महित्वा ॥

युव वस्त्राणि पीवसा वसाथे युवोरछिद्रा मन्तवो ह सर्गाः ।

आवातिरतमनृतानि विश्वं ऋतेन मिचावरुणा सचेथे ॥

को नु वां मिचावरुणा ऋतायन्दिवो वा महः पार्थिवस्य वा दे ॥

ऋतस्य वा सदसि चासीथां नो यज्ञायते वा पशुषो नु वा-

जान ॥

तत्सु वां मिचावरुणा महित्वमीर्मा तस्युषीरहभिर्दुदुहे ।

विश्वाः पिन्वथः स्वसरस्य धेना अनु वामैकः पविताववर्त ॥

यज्ञहिष्ठं नातिविधे सुदानू अछिद्र शर्म भुवनस्य गोपा ॥

तेन नो मिचावरुणा अविष्ट सिंघासन्तो जिगीवांसः स्याम ॥

- 1) So Ben; in H u. Bb सूर्यमस्य; desgl. B, ohne Accent; P सूर्यमस्येति सु. यमस्य ॥
 2) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 3) P इत् । जनेन । 4) Vgl. RV 2, 26, 3;
 TBr 2, 8, 5, 3; TS 2, 3, 14, 3. 5) P सुशस्तीति सु. शस्ति । उप । 6) H, Bb u. B
 हूयमानाः 7) P यो । 8) H u. Bb अपनस्यो; desgl. R, ohne Accent; P अप्रःस्थो
 इज्जनेनः ॥ 9) P जनाः । श्रुधीयत इति श्रुधि. यतः । 10) Vgl. RV 6, 67, 3.
 11) Ben पिवसा 12) Ben ऋद्र; P अछिद्राः । 13) Ben आवातिरतमानु ॥ 14) P
 विश्वा । 15) Vgl. RV 1, 152, 1; TBr 2, 8, 6, 6. 16) P वा । दे । 17) P पशुषः ।
 पशुस इति पशु. सः । 18) Vgl. RV 5, 41, 1. 19) Bb पिन्वथ 20) Vgl. RV 5, 62, 2;
 TBr 2, 8, 6, 6. 21) Bb ऋदि 22) So Ben u. P; in H u. Bb गोपाः; desgl. B, ohne
 Accent. 23) P सिंघासन्तः । सिंघासन्त इति सिंघासन्तः । 24) Vgl. RV 5, 62, 9; TBr
 2, 8, 6, 7.

प्र बाहवा' ॥ १० ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7 (s. oben); 2, 8, 5 und 6 (āindrādipaṣṭisūktakathanam und sāvirādipaṣṭisūktakathanam); Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ नो विश्वा आस्तां गमन्त देवा मिचो अर्यमा वरुणः स-
जोषाः ।

भुवन्यथा नो विश्वे वृधासः करन्मुषाहा विथुरं नं शवः' ॥

शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शं सरस्वती सह धीभिस्तु ।

शंमभिषाचः शंमु रातिषाचः 'शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो
अप्याः' ॥

ये सवितुः सत्यंसवस्य विश्वे मिचस्य व्रते वरुणस्य देवाः ।

ते सौभगं वीरवज्रोमदप्रो दधातन द्रविणं चित्रमस्मे' ॥

सुगा' वो देवा' विश्वे देवाः' ॥

10 द्यौः¹⁰ पितः पृथिवि¹¹ मातरध्रुगंगे भ्रातर्वैसवो मृडता¹² नः ।

विश्व आदित्या अदिते¹³ सजोषा अस्मभ्यं शर्म बहुलं वियन्त¹⁴ ॥

इडे अग्निं स्ववसं नमोभिरिह प्रसक्तो¹⁵ विचयकृतं नः ।

रथैरिव प्रभरे¹⁶ वाजयन्निः प्रदक्षिणिन्मरुता¹⁷ स्तोममश्याम्¹⁸ ॥

त्रिषीमन्तो अध्वरस्येव दिद्युन्निषुच्यवसो¹⁹ ज्ञउहो नामैः²⁰ ।

1) Vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TBr 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; Kāth. 12, 14; VS 21, 9. 2) P विश्वे । आस्ताः । 3) Ben ह । 4) Vgl. RV 1, 186, 2; TBr 2, 8, 6, 3. 5) Vgl. RV 7, 35, 11; TBr 2, 8, 6, 3. 6) Vgl. RV 10, 36, 13; TBr 2, 8, 6, 4. 7) P सुगा इति सु. ग्याः । (?) 8) P देवाः ।; vgl. VS 8, 18; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10. 9) So die Samh. Mss.; P देवाः ।; vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 53. 10) So P; die Samh. Mss. द्यौः । 11) Die Mss., auch P पृथिवी 12) P मृडत । 13) H u. Bb अदिते 14) Ben दी; vgl. RV 6, 51, 5; TBr 2, 8, 6, 5. 15) H u. Bb प्रसक्तो 16) P प्र । भरे । 17) P प्र. दक्षिणत । 18) Vgl. RV 5, 60, 1; TBr 2, 7, 12, 4. 19) P दिद्युत् । त्रिषुच्यवस इति त्रिषु. च्यवसः । 20) P न । अप्यैः ।

अर्चयो धुनयो न वीरा भोजज्जन्मानो मरुतोऽधृष्टाः ॥.
 अमे याहि^३ दू३त्यं म^४ रिषण्यो देव^५ अछा ब्रह्मकृता गणैः ।
 सरस्वतीं मरुतो अश्विनापो^६ यस्मि देवान्मन्त्रधेयाय विश्वान्^७ ॥
 प्र चिचमर्कं गृणते तुराय^८ ॥.

ये अस्यो न शेषुचन्निधाना द्विर्यन्त्रिर्मरुतो आवृधन्त ।
 अरेणवो हिरण्ययास^९ एषा साकं नृमैः पौ^{१०}स्येभिश्च भूवन्^{१०} ॥
 आ वो यन्तूद्वाहासो^{११} अद्य^{१२} ॥

सत्यं बृहदतमुयं दीक्षां तपो ब्रह्म यज्ञाः^{१३} पृथिवीं धारयन्ति ।
 सा नो भूतस्य भुवनस्य पन्त्युरु लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥
 असंवाधा यां मध्यतो मानवेभ्यो यस्यां^{१४} उद्धतः प्रवतः समं महतं ।
 नानारूपा^{१५} ओषधीर्या बिभर्ति पृथिवी नः प्रथता राध्यतां^{१६} नः ॥
 या रक्षन्त्यस्वप्ना^{१७} विश्वदानीं देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम् ।
 सा नो मधु घृतं दुहामथो^{१८} उक्षतु क्वचसा ॥
 यस्यां पूर्वं पूर्वजनां विचक्रिरे यस्यां देवा असुरानभ्यवर्तयन्^{१९} ।
 या बिभर्ति बहुधा प्राणदेजस्ता नो भूमिः पूर्वपेयं दधातु ॥
 यास्ते प्राचीः प्रदिशो या उदीचीर्योश्च भूम्यधराग्याश्च^{२०} पश्चा ।
 शिवास्ता^{२१} मद्यं चरते भवन्तु मा निपप्रं भुवने शिश्रियाणः ॥

1) P भोजज्जन्मान इति भोज. जन्मानः । 2) Vgl. RV 6, 66, 10. 3) In H u. Bb das Verbum ohne Accent. 4) P दूत्यं । 5) P देवान् । 6) P अश्विना । अष्व-
 7) Vgl. RV 7, 9, 5; TBr 2, 8, 6, 4. 8) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 1, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 5, 5; Kāth. 20, 15. 9) P हिरण्ययासः । 10) Vgl. RV 6, 66, 2. 11) P यन्तु ।
 उद्वाहस इत्युद्. वाहसः । 12) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 13) Ben यज्ञात् ।
 14) P यस्याः । 15) P नानारूपा इति नाना. रूपाः । 16) Bb ता . 17) Ben रक्षन्ति
 स्वप्ना . 18) Bb दुहाम् ; P दुहम् । अथो इत्यथो । 19) So H u. Bb; in Ben भूय-
 वर्तयन् ; P भूमि । अवर्तयन् । 20) So Ben; in H u. Bb अधरा वासः desgl. B. ohne
 Accent ; P भूम्यधरागिति भूमि. अधराक् 21) Ben स्त्वा ; P शिवाः । ताः ।

विश्वंभरा^१ वसुधा^२नी पुरुषु^३द्धिरण्यवर्णा^४ नगतः^५ प्रतिष्ठा ।

वैश्वानरं^६ विश्वती^७ भूमिरयिमिन्द्र ऋषभा^८ द्रविणं^९ नो दधातु ॥ ११ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ वां मित्रावरुणा हव्यदातिं नमसा देवा^{१०} अवसा^{११} ववृत्याम् ।

अस्माकं^{१२} ब्रह्मं पृतनासु संह्या^{१३} अस्माकं^{१४} वृष्टिर्दिव्या सुपारा^{१५} ॥

५ ऋतस्य गोपा^{१६} अधितिष्ठथो रथं^{१७} सत्यधर्माणा परमे व्योमन ।

यमंच मित्रावरुणावथो युवं तस्मै^{१८} वृष्टिर्मधुमत्पिन्वते दिवः^{१९} ॥

वांच^{२०} सु मित्रावरुणा ऋतावरीं^{२१} पर्जन्यश्चिचां^{२२} वदति त्विषी-
मतीम् ।

अभ्रा वसथं^{२३} मरुतः^{२४} सु मायया^{२५} द्यां^{२६} वर्षयतमरुणांमरेपसम्^{२७} ॥

० सम्राजा अस्य भुवनस्य राजथो मित्रावरुणा विदथे स्वर्दृशा ।

वृष्टिं^{२८} वा^{२९} राधो अमृतत्वमीमहे द्यावापृथिवी विचरन्ति^{३०} तन्यवः ॥

आ नो मित्रावरुणा हव्यजुष्टिं घृतैर्गव्यतिमुक्षतमिडाभिः^{३१} ।

प्रति वामंच वरमा^{३२} जनाय पृणीतमुज्जो^{३३} दिव्यस्य चारोः^{३४} ॥

सम्राजा उया वृषभा दिवस्पती पृथिव्या^{३५} मित्रावरुणा^{३६} विच-
रणी ।

1) Bb विश्वंभरा. 2) Ben विश्वति. 3) So H u. Bb; ich zerlege es in ऋषभा ।
आ ॥; in Ben ऋषभा ohne Accent; P इन्द्रवृषभेतीन्द्रवृषभा 4) P देवी । 5) H u. Bb
जह्या 6) Vgl. RV 1, 152. 7; TBr 2, 8, 6, 5. 7) P गोपी । 8) Vgl. RV 5, 63, 1.
9) P वसतः । 10) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. 11) So mit P सु । मा-
यया । Ben सुमायया; H u. Bb स्वमायया; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV
5, 63, 6; TBr 2, 4, 5, 4. 13) Ben वीचः । 14) Ben अमतीडाभिः । 15) So im An-
schluss an P वरं । आ ॥; Ben वरामा; H u. Bb वरिमा; desgl. B, ohne Accent.
16) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben घृणीतमुज्जो; H u. Bb प्रणीतमुज्जो; desgl.
B, ohne Accent; P प्रणीतः । उज्जः । 17) Vgl. RV 7, 65, 4; TBr 2, 8, 6, 7. 18) P
पृथिव्याः । 19) In H u. Bb dies Wort ohne Accent.

चिबेभिरभैरुपतिष्ठतोऽखं द्यां वर्षयतो असुरस्य मायया ॥

आ ते महो यो जयत एवाभि गोचाणि ॥

आभिः स्पृधो मिथतीरिषण्यन्नमित्रस्य व्यथया मन्युमिन्द्र ॥

आभिर्विश्वा अभियुजो विषूचीरार्याय विशो ऽवतारीर्दोसीः ॥

अयं श्रुत्वा अध जयन्तुतं मन्त्रयन्तुतं प्रकृणुते युधा गां ॥¹⁰

यदा सत्यं कृणुते मन्युमिन्द्रो विश्वं दृढं भयता¹¹ एजदस्मात्¹² ॥

अनु स्वधामक्षरत्वापो अस्यावर्धत¹³ मध्या¹⁴ आ नाव्यानाम्¹⁵ ।

सध्रीचीनेन मनसा तमिन्द्रा¹⁶ ओजिष्ठेन हन्मनाहवभि¹⁷ द्यून्¹⁸ ॥

इन्द्रस्तरस्वानभिमातिहोयो हिरण्यवर्णं इषिरः स्वर्षाः ।

तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रं सौमनसे स्याम¹⁹ ॥

10

हिरण्यवर्णो अभयं कृणोत्वभिमातिहेन्द्रः पृतनासु जिष्णुः ।

स नः शर्म चिवरूथं वियंसद्वयं²⁰ पात स्वस्तिभिः सदा नः²¹ ॥

इन्द्रं स्तुहि वज्रिणं सौमपृष्ठं²² पुरोडांशस्य जुघतां हविर्नः ।

हत्वाभिमातीः पृतनाः सहस्वानथाभयं कृणुहि विश्वतो नः²³ ॥

स्तुहि श्रूरं वज्रिणमप्रतीकं वृचहरं पुरुहूतमिन्द्रम् ।

15

य एका इज्जतपतिर्जनेषु तस्मा इन्द्राय हविषा जुहोत²⁴ ॥

इन्द्रो देवानामधिपाः²⁵ पुरोहितो विशां पतिरभवद्वाजिनीवान् ।

1) P वर्षयथः । 2) Vgl. RV 5, 63, 3. 3) Vgl. RV ४, 25, १; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; Kāth. 8, 16. 4) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3; Kāth. 8, 16. 5) Vgl. RV 10, 103, 7; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 39. 6) P मि-

थतीः । परिषण्यत् । अमित्रस्य । 7) P व्यथय । 8) Vgl. RV 6, 25, 2; TBr 2, 8, ३, 3. 9) H u. Bb जयन्तु वधन्तः । 10) Ben गात् । 11) P भयते । 12) P अस्मात् । Vgl. RV 4, 17, 10; TBr 2, 8, 3, 3. 13) P अस्मात् । अवर्धत । 14) P मध्या । 15) So

H u. Bb; in Ben नाव्यानां; P नाव्यानां । 16) P तं । इन्द्रः । 17) P हवना । अ-

हव । अभि । 18) Vgl. RV 1, 33, 11; TBr 2, 8, 3, 4. 19) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 20) Ben वी । 21) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 22) Bb सौमपृष्ठं । 23) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 24) Vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 25) So Ben; H u. Bb अधिपः; B अधिमपः; P अधिपा-

धिपाः ।

॥ अधिपाः ।

अभिमातिर्हा^१ तविषस्तुविष्मानसंभ्यं^२ विच^३ वृषण^४ रयिं दात^५ ॥
 य इमे द्यावापृथिवी महित्वा बलेनाह^६ हृदभिमातिहेन्द्रः^७ ।
 स नो हविः प्रतिगृह्णातु^८ रातये देवानां^९ देवो निर्धिपा नो अयात^{१०} ॥

॥ १२ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 6; 2, 8, 3 u. 4 (s. oben); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

इन्द्रो वृचमतरञ्चतूर्ये^१ ज्ञाधृष्यो मधवा शूरा^२ इन्द्रः ।
 5 अन्वेन^३ विशो अमदन्त पूर्वीरयि^४ राजा जंगतश्चर्षणीनाम्^५ ॥
 स एव वीरः स उ वीर्यावान्त्स^६ एकराजो^७ जंगतः परस्याः ।
 यदा वृचमतरञ्चतूर्य^८ इन्द्रो अथैकराजो^९ अभवज्जानानाम्^{१०} ॥
 इन्द्रो यज्ञ^{११} वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशस्य जुषता^{१२} हविर्नः ।
 वृचं तीर्त्वा^{१३} दानव^{१४} वज्रबाहुर्दिशो ऽह^{१५} हृहिता ह^{१६} हणेन^{१७} ॥
 10 इमं यज्ञ^{१८} वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशं प्रतिगृह्णातिन्द्रः ।
 यदा वृचमतरञ्चतूर्य इन्द्रो अथाभवहमिताभिक्रतूनाम्^{१९} ॥
 अहन्वृचम्^{२०} ॥

इन्द्रो देवाञ्छस्वरहन्त्य^{२१} आवदिन्द्रो^{२२} देवानामभवत्पुरोगाः ।

इन्द्रो यज्ञे हविषा वावृधानो वृचतूर्नो अभय^{२३} शर्म य^{२४} सत्^{२५} ॥

1) P तविष्मान् • 2) So P; die Samh. Mss. दाः; vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 3) Ben *मातो • 4) So Ben; H, Bb u. B *गृह्णातु; für den P s. die folgende Anmerkung. 5) P हविः । प्रति । अतरत् । वृचतूर्ये । देवानां । 6) Vgl. TBr 2, 8, 4, 3. 7) H *मतरह् • 8) P शूरः । 9) So im Anschluss an P पूर्वीः । अयं । die Samh. Mss. पूर्वीरयि • 10) Vgl. TBr 2, 8, 3, 6. 11) P वीर्यवानिति वीर्यवान् । Bb वीर्यवान् 12) P एव । राजा । 13) Bb *मतरञ्चतूर्यः P अतरत् । शूरः । 14) P एकराजं इति क. राजः । 15) Vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 16) P तीर्त्वा । 17) Ben हृहिता हृहिता हृहणेन; vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 18) Vgl. TBr 2, 8, 3, 8. 19) Vgl. RV 1, 32, 5; TBr 2, 5, 4, 3. 20) P देवानां । शस्वरहन्त्य इति शस्वर. हन्त्ये । 21) P आ । अयत् । 22) Sc Ben f. P; die andern Mss. यज्ञत्; vgl. TBr 2, 8, 3, 8. 23) 24) 25)

इन्द्रस्य वृष्णो^१ जनिष्ठा उर्य^२ इन्द्र एषां नेता^३ भूरि चकर्थ^४ ॥

तं मानेभ्य इन्द्र विश्वजन्त्या^५ रदा^६ मरुद्भिः शुरुधो गौञ्जयाः ।

स्तवानेभिः स्तवस^७ इन्द्र देवैर्विद्यामेष^८ वृजनं जीरदानुम^९ ॥

यः सप्त सिन्धू^{१०} रदधात्पृथिव्या^{११} यः सप्त लोकानकृणोहिश्च ।

इन्द्रो हविष्मान्त्सगणो मरुद्भिर्वृचतूर्नो यज्ञमिहोपयासत् ॥

समिद्धा इन्द्रो^{१२} ऽनवस्ते^{१३} ॥

इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्रवोच^{१४}, यानि चकार प्रथमानि वज्री ।

अहन्नहिमन्वपस्ततर्दं प्र वक्षणा^{१५} अभिनत्पर्वतानाम^{१६} ॥

अहन्नहिं पर्वते शिश्चियाणं त्वष्टासै वज्र^{१७} स्वयं ततश्च ।

वाश्वा इव धेनवः स्यन्दमाना अञ्जः समुद्रमवजग्मुरापः^{१८} ॥

10

इन्द्रो यातो^{१९} ऽवसितस्य राजा शंसस्य^{२०} च ऋद्धिणो वज्रबाहुः ।

सेदु राजा क्षयति^{२१} चर्षणीनामरान्न नेमिः परि ता बभूव^{२२} ॥

अभि सिध्मो^{२३} अजिगादस्य शंभून्वि तिम्येन वृषभेणा^{२४} पुरो

ऽमेत्^{२५} ॥

सं वज्रेणाभिनव्वचमिन्द्रः प्र स्वां मतिमतिरञ्जशदानः^{२६} ॥ १३ ॥

15

Vgl. TBr 2, 8, 3 u. 4; Weiteres in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 10, 103, 9; TS 4, 6, 4, 3; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 41.

2) Vgl. RV 10, 73, 1; TBr 2, 8, 3, 4; Kâth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; VS 33, 64. 3) Vgl. RV 10, 103, 8; TS 4, 6, 4, 3; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 40. 4) Vgl. RV 1, 165, 7; Kâth. 9, 18; 23, 11. 5) So Ben; P विश्वजन्तेति विश्व. जन्त्या ; die andern Mss. विश्वजन्त्या 6) Ben रदा; P रदं । 7) P स्तवसे । 8) P विद्या । हषं । 9) Vgl. RV 1, 169, 8. 10) Vgl. TBr 2, 6, 8; Kâth. 38, 6; VS 20, 36. 11) So Ben; in H u. Bb नमस्ते; desgl. B, ohne Accent; P नमः । तो ।; vgl. RV 3, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâth. 8, 16. 12) P वक्षणाः । 13) Vgl. RV 1, 32, 1; TBr 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3. 14) Vgl. RV 1, 32, 2; TBr 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3. 15) Ben संमद्य 16) Ben क्षयति; P क्षयति । 17) Vgl. RV 1, 32, 15; TBr 2, 8, 4, 3. 18) P वृषभेण । 19) P पुरो । अमेत् । 20) Vgl. RV 1, 33, 13; TBr 2, 8, 4, 4.

‘त्वमपो विं दुरो’ विषूचीरिन्द्र हृदमरुजः^२ पर्वतस्य ।

राजाभवो जंगतश्चर्षणीनां साकं सूर्ये जन्तयन्ध्यामुषासम्^४ ॥

इन्द्रो राजा जंगतश्चर्षणीनामधि क्षमि विषुरूपं यदास्त ।

ततो ददाति दानेषु वसूनि चोदद्राधं उपस्तुतश्चिदर्वाक्^७ ॥

६ स्वादोरिथा विषूवतो मध्वः पिबन्ति गौर्यैः ।

या इन्द्रेण सयावरीर्दसा मदन्ति शोभसे^९ वस्वीरनु स्वराज्यम्^{११} ॥

युध्मस्य ते वृषभस्य स्वराज्ञ उयस्य यूनः स्वविरस्य घृष्वेः^{१२} ।

अजूर्यतो^{१३} वज्रिणो वीर्याणीन्द्रः श्रुतस्य महतो महानि^{१४} ॥

इदं नमो वृषभाय स्वराज्ञ^{१५} उक्थंशुष्माय तत्रसे ऽवाचि ।

१० अस्मिन्निन्द्र वृजने सर्ववीराः स्मत्सूरिभिस्तव^{१६} शर्मनस्याम^{१७} ॥

अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेषु^{१८} ॥

आदित्यानामवसा नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शतमेन ।

अनागास्त्वे अदितित्वे तुरासं^{१९} इमं यज्ञं दधतु श्रोषमाणाः^{२०} ॥

न दक्षिणा विचिकिते^{२१} न सव्या न प्राचीनमादित्या नोते^{२२} पश्चा ।

१५ पाक्वा^{२३} चिह्नसवो धीर्या^{२४} चिद्युष्मानीतो अभयं ज्योतिरः

श्याम^{२५} ॥

1) P वै । दुरः । 2) So Ben; in H u. Bb हृदामरुजः; desgl. B, ohne Accent; P हृदा । अरुजः । 3) P राजा । अभव । 4) Vgl. RV 6, 30, 5. 5) Bb ददातु 6) P चोदयत । राधः । 7) Vgl. RV 7, 27, 3; TBr 2, 8, 5, 8. 8) So im Anschluss an P विषूवतः । विषूवत इति विषु. वतः । Ben विषूवतो; H u. Bb विषूवतो; B विषूवतो 9) So P; die Saph. Mss. पिबन्ति 10) P शोभसे । 11) Vgl. RV 1, 84, 10. 12) P घृष्वे । 13) So im Anschluss an P अजूर्यतः । die Saph. Mss. अजूर्यतो 14) Vgl. RV 3, 46, 1. 15) P स्व.राज्ञे । 16) Ben वस्वीर । 17) Vgl. RV 1, 51, 15. 18) Vgl. RV 10, 103, 11; TS 4, 6, 4, 3; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 43. — Hier bricht Ben auf f. 59 ab, und ist das Folgende in dieser Hdschr. nicht mehr vorhanden. 19) P तुरासः । 20) P श्रोषमाणाः । vgl. RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 21) P वि. चिकिते । 22) P आदित्याः । न । उत । 23) P पाक्वा । 24) Ben धीर्याः । P धीर्या । 25) Vgl. RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6.

धारयन्तः^१ ॥

तिस्रो भूमीर्धारयस्त्रीनुत द्यूस्त्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषाम् ।

ऋतेनादित्या महि^२ वो महित्वं तदयमन्वरुण मित्र चारु^३ ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येतु सुस्रम्^४ ॥

शुचिरपः सूर्यवसा^५ अदव्या उपक्षयन्ति वृद्धवंयाः सुवीरः ।

नकिष्टं^६ घन्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां भवति प्रणीतौ^७ ॥

आदित्यो देव उदगात्पुंस्ताद्विश्वा भूतानि प्रति मोदमानः ।

तस्य देवाः प्रसव^८ यन्ति सर्वे यचास्य नाम परमं गुहा विदुः ॥

यस्य भान्ति केतको यस्य रश्मयो यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा ।

तस्यादित्यस्य प्रसव^९ मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति^{१०} ॥

विभाति केतुररुणः पुंस्तादादित्यो विश्वा भुवनानि सर्वा ।

सुगं नु पन्थामन्वेति प्रजानन्पिता देवानामसुरो विपश्चित् ॥

व्रतेन यं व्रतितो वर्धयन्ति देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे ।

तस्यादित्यस्य^{११} प्रसव^{१२} मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति ॥

आदित्यः शुक्र उदगात्पुंस्ताज्ज्योतिः कृण्वन्वि तमो बाधमानः । 15

आभासमानः प्रदिशो नु सर्वा भद्रस्य कर्ता रोचमाना^{१३} आंगत ॥

यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो^{१४} दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् ।

यदा चरिष्णू^{१५} मिथुना^{१६} अभूतामादितापश्यन्भुवनानि विश्वा^{१७} ॥

॥ १४ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 1, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâth. 11, 12. 2) Vgl. RV 2, 27, 8; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6; Kâth. 11, 12. 3) Vgl. RV 1, 107, 1; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâth. 4, 10; Kap. S. 3, 8; VS 8, 4; 33, 68. 4) P सुवयसा इति सु. वयसाः । 5) P नकिः । त । 6) Vgl. RV 2, 27, 13; TS 2, 4, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6. 7) Bb प्रवर्ष . 8) Vgl. TBr 3, 1, 1, 1. 9) Bb यस्मा । 10) P रोचमानः । 11) P यदा । इत । एनम् । 12) So P; diê Samh. Mss. चरिष्णू । 13) P मिथुनी । 14) Vgl. RV. 10, 88, 11.

वयसु त्वा गृहपते जनानामग्रे अकर्म समिधा बृहन्तम् ।
 अस्थूरि नो गार्हपत्यानि सन्तु तिग्मेन नस्तेजस्य संशिशधिः ॥
 अग्रे सं श्लेषदृढपा ऋतेजा उरु ज्योतिर्नशते देवयुष्टे ।
 यं त्वं मित्रेण वरुणः सजोषा देव पासि-त्यजसा मर्तेमंहः^२ ॥
 तेजिष्ठा यस्यारतिर्वनेराट तोदी अध्वन् वृधसानो अद्यौत^३ ।
 अद्रोघो न द्रवितां चेतति त्वन्मर्त्यो ऽवर्च^४ औषधीषु^५ ॥
 आ यदिषे नृपतिं तेजा^६ आनट शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।
 अग्निः शर्धमनवद्यं युवानं स्वाध्वं^७ जनयत्सूदयच्च^{१०} ॥
 सं तेजीयसा मनसा त्वौत उत^{११} शिष्य स्वपत्यस्य शिष्योः ।
 अग्रे रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुष्टुतयश्च वस्वः^{१२} ॥
 सं इदस्तेव^{१३} प्रतिधादशिष्यञ्जिशीत^{१४} तेजो ऽयसो न^{१५} धाराम् ।
 चिचध्रजतिररतिर्यो अक्तोर्वेन^{१६} दुषद्वा^{१७} रघुपत्नजं हाः^{१८} ॥
 हव्यवाडमिरजरः पिता नः^{१९} ॥

मण्डीद्यदी^{२०} विष्टो मातरिश्वा होतारं विश्वाप्सु^{२१} विश्वदेष्ट्यम् ।

- 1) Vgl. RV 6, 15, 19; TBr 3, 5, 12, 1. 2) Vgl. RV 6, 3, 1. 3) P अध्वन् । न ।
 4) So P; die Samh. Mss. अद्यौत 5) Stb im Anschluss an P अद्रोघः ।; Bb अद्रोघो;
 H अद्रोघो 6) So im Anschluss an P अवर्चः ।; die Samh. Mss. schreiben वर्च
 7) Vgl. RV 6, 12, 3. 8) P तेजाः । 9) So im Anschluss an P स्वाध्वमिति सु-
 बाध्वं ।; die Samh. Mss. साध्वं 10) Vgl. RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.
 11) In B उद्य; in P fehlt dies Wort ganz. 12) Vgl. RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6.
 13) Eo im Anschluss an P सं । इत । अस्तेर्वत्ससा इव ।; H u. Bb सं । इदस्तेव; B
 सद्दस्तेव 14) Die Mss. schwanken; Bb प्रतिधादशिष्यञ्जिशीदस; H प्रतिधादशिष्य-
 ञ्जिशीद; desgl. B, ohne Accent; P प्रति । धात । अशिष्यन् । शिशीत । 15) So im
 Anschluss an P तेजाः । अयसः ।; die Samh. Mss. तेजो यशो 16) So im Anschluss
 an P अक्तोः । वे । न ।; die Samh. Mss. अक्तावेन 17) So mit P दुषद्वा । दुषद्वेति
 दु. संद्वा ।; die Samh. Mss. दुषद्वा 18) Vgl. RV 6, 3, 5. 19) Vgl. RV 5, 4, 2; TS
 3, 4, 11, 1. 20) P मण्डीद्यदी । मन्त । ईम 21) So mit P विश्वाप्सुमिति विश्व. अप्सुं ।;
 die Samh. Mss. विश्वाप्सु.

निं यं दधुर्मेनुष्टासु^१ विश्व ३स्वर्णं^२ चिच^३ वपुषे^४ विभावं^५ ॥

अयं स यस्य शर्मन्वोभिरमेरैरधते जरिताभिष्टौ^६ ।

ज्येष्ठेभिर्यो भानुभिर्ज्येष्ठभूणां^७ पर्येति परिवीतो^८ विभावा^९ ॥

अदिद्युतस्वपाको विभावाये^{१०} यजस्व रौदसी उरूची^{११} ।

आयुं न यं नमसा रातंहव्या^{१२} अञ्जन्ति सुप्रयसं^{१३} पञ्च^{१४} जनाः^{१५} ॥ ५

स नो विभावा चक्षणिर्न वस्तोरमिर्वन्दारु^{१६} वेद्यश्चनो^{१७} धातु^{१८} ।

विश्वायुर्यो अमृतो मर्त्येषु पर्यभूदतिथिर्जातवेदाः^{१९} ॥

यो भानुभिर्विभावा विभात्यमिर्देविभिर्ज्ञेतावाजस्रः ।

आ यो विवाय सख्या^{२०} सखिभ्यो उपरिहृतो^{२१} अत्यो न सन्निः^{२२} ॥

यदय एषा समितिर्भवाति देवी देवेषु यजता यजत्र^{२३} ।

रत्ना च यद्विभजासि^{२४} स्वधावो भागं नो अत्र वसुमन्त^{२५} वी-

तात्^{२६} ॥

एता ते अय उचथानि वैधो^{२७} जुष्टानि सन्तु मनसे हृदे च ।

शक्वेम रायः सुधुरो यमं ते ऽधि श्रवो देवभक्तं दधानाः^{२८} ॥

वि पृक्षो^{२९} अमे मघवानो अश्व्युर्वि सूरयो ददतो^{३०} विश्वमायुः । ॥ १.

1) So im Anschluss an P निं । यं । दधुः १; H u. Bb न्यदधुः; desgl. B, ohne Accent. 2) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 3) Vgl. RV 1, 148, 1. 4) P जरिता । अभिष्टौ । 5) So die Mss.; auch P अमृणां । 6) P परिवीत इति परिवीतः । 7) Vgl. RV 10, 6, 1. 8) So corrigirt; H विभावा अये; Bb विभावा अये; desgl. B, ohne Accent; P विभावा । अये । 9) P रातंहव्या इति रातंहव्याः । 10) So mit P सुप्रयसमिति सु. प्रयसं f; die Samh. Mss. सुप्रयसं; Bb सुप्रयसं । 11) In den Samh. Mss. dies Wort ohne Accent. 12) Vgl. RV 6, 11, A. 13) P वन्दारुः । 14) P वेद्यः । च । नः । 15) Bb पर्यभूतः; P मर्त्येषु । उचथुर्दिद्युषः । अतु । भतु । अतिथिः ।; vgl. RV 6, 4, 2. 16) P सख्या । 17) So im Anschluss an P उपरिहृत इत्युपरिहृतः ।; die Samh. Mss. उपरिहृतो 18) Vgl. RV 10, 6, 2. 19) H यजत्र 20) P यत् । विभावासीति वि. भावासीति । 21) Vgl. RV 10, 11, 8. 22) So im Anschluss an P वैधः ।; in H वैदः; Bb u. B ebenso, nur ohne Accent. 23) Vgl. RV 1, 73, 10. 24) So im Anschluss an P पृक्षः ।; in H पृक्षो; Bb u. B पृक्षो 25) P दधतः ।

- सन्नेम वाजं^१ समिधेष्वर्यो^२ भागं देवेषु अ्वसे दधानाः^३ ॥
 आ नो गहि सख्येभिः शिवेभिर्महान्महीभिर्छतिभिः सरण्यन् ।
 अस्मे रयिं बहुलं^४ संतरुचं^५ सुवाचं^६ भागं^७ यशसं कृधी^८ नः^९ ॥
 कुर्मस्ता^{१०} आयुरजरं^{११} यदमे यथा युक्तो जातवेदो न रिष्याः ।
 अथा^{१२} वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजातं^{१३} ॥
 हविषीव^{१४} भजमानो ना^{१५} आभागं^{१६} देवेभ्यः शिक्षन्तु मानुषेभ्यः ।
 त्वं देवानामसि यद्गृहोता सं एनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥ १५ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

- अमे दा^{१०} दा नो अमे^{११} ऽमिर्देदात्येन्नपते^{१२}, अन्नस्य नो देह्यमिना^{१३}
 रयिमघ्नवत्सं^{१४} समिद्युवसे वृषन्^{१५} यास्ते^{१६} ॥
 यमो नो गातुं प्रथमो विवेद^{१७} नैषां^{१८} गन्धूतिरपभर्तवा उ ।
 यथा नः पूर्वं पितरः परेयुरेनां जज्ञानां; प३थ्या^{१९} अनु स्वाः^{२०} ॥
 प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्वैभिर्यथा^{२१} नः पूर्वं पितरः परेताः^{२२} ।
 उभां राजाना स्वधया मदन्ता यमं पश्यासि^{२३} वरुणं च देवम्^{२४} ॥
 अङ्गिरोभिरागहि यज्ञियेभिर्यम वैरूपैरिह मादयस्व ।

१) Vgl. RV 1, 73, 5, 2) P कृधि । 3) Vgl. RV 3, 1, 19. 4) P ते । 5) P चंच ।
 6) So P; die Samh. Mss. सुजातं; vgl. RV 10, 51, 7. 7) So im Anschluss an P
 हविषीवेति हविषि हव । die Samh. Mss. हविषी वा 8) P भजमानः । नः । 9) So
 im Anschluss an P ष्या । अभाक् । die Samh. Mss. आ भागं 10) Vgl. RV 3, 24, 5;
 TS 2, 2, 12, 6; Kāth. 6, 10. 11) Vgl. oben 4, 12, 2; TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV
 5, 25, 6; Kāth. 2, 15. 13) Vgl. TS 4, 2, 3, 1; TBr 3, 11, 4; Kāth. 19, 12; 16, 10;
 Kap. S. 25, १; 32, 2; VS 11, 83. 14) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
 15) Vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kāth. 2, 15; VS 15, 30.
 16) Wahrscheinlich zu vgl. 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 7, 3; VS 13, 22; 18, 46;
 Kāth. 16, 16; 40, 13. 17) So P; die Samh. Mss. विवेद 18) P न । एषां । 19) P
 पश्याः । 20) Vgl. RV 10, 44, 2. 21) Auch P पूर्वैभिः । 22) So mit P परेता इति
 परास्ताः । von den Samh. Mss. schreiben H u. Bb परेता; B ebenso, nur ohne
 Accenti. 23) Die Samh. Mss. पश्यासि; P पश्यामि । 24) Vgl. RV 10, 14, 7

विंवस्वन्तं हुवे यः पिता ते ऽस्मिन्यज्ञे बर्हिष्यां निषद्यं ॥

इमं यम प्रस्तरमा हि सीदाङ्गिरोभिः पितृभिः सविदानः ।

आ त्वा मन्त्राः कविशस्ता बहन्वेना राजन्हविषा मादयस्व ॥

मातली कथ्यैर्यमो अङ्गिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्भिर्वावृधानः ।

याश्च देवा वावृधुर्यं च देवानस्वाहान्यै स्वधयान्यै मदन्ति ॥

परेयिवांसं प्रवतो महीरेनु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानम ।

वैवस्वतं संगमनं ज्ञानानां यमं राजानां हविषा दुवस्य ॥

यास्ते पूषन्नावो अन्तः समुद्रे हिरण्ययीरन्तरिक्षे चरन्ति ।

ताभिर्यासि दू३त्यं, सूर्यस्य कामेन कृतः¹⁰ श्रव इच्छमानः¹¹ ॥

शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत¹² ॥

पूषेमा आशा अनुवेद सर्वाः सो अस्मि¹³ अभयतमेन¹⁴ मेघत¹⁵ ।

स्वस्तिदा आघृणिः¹⁶ सर्ववीरो ऽप्रयुञ्जन्पुर¹⁷ एतु प्रजानन¹⁸ ॥

प्रपथे पथामजनिष्ट पूषा प्रपथे दिवः प्रपथे पृथिव्याः ।

उभे अभि प्रियतमे सधस्थे आ च परा च चरति प्रजानन¹⁹ ॥

पूषा सुबन्धुर्दिव आ पृथिव्या इडस्पतिर्मघवा दस्ववर्चाः ।

1) P बर्हिषि । आ । 2) Vgl. RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6. 3) Vgl. RV. 10, 14, 4; TS 2, 6, 12, 6. 4) P यान् । च । 5) P ववृधुः । 6) Vgl. RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TBr 2, 6, 16, 2. 7) So corrigirt; die Samh. Mss. *मनुस्वशानं; P अनुपस्वशानमित्यनु. पस्वशानं । 8) Vgl. RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1. 9) So die Samh. Mss. दुत्यं । 10) P कृत । 11) Vgl. RV 6, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 5, 8, 5, 3. 12) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6; Kâth. 4, 15; 20, 15. 13) P अस्मान् । 14) P अभयतमेनेत्यभव. तमेन । 15) So alle Mss.; auch P 16) So im Anschluss an P आघृणिरित्या. घृणिः ।; H आघृणिः; desgl. B, ohne Accent; Bb अघृणिः । 17) So im Anschluss an P सर्ववीर इति सर्व. वीरः । अप्रयुञ्जित्यं प्र. युञ्जन्; die Samh. Mss. सर्ववीरः प्रयुञ्जन् । 18) Vgl. RV 10, 17, 5; TBr 2, 8, 5, 3. 4, 1, 5; TA 6, 1, 1. 19) Vgl. TBr 2, 8, 5, 3.

यं देवांसो अदंदुः सूर्यायै कामेन कृतं तवसं स्वञ्चम् ॥

अजांश्चः पशुपां वाजपस्त्यो धियंजिन्वो^१ भुवने विश्वे अर्पितः ।

अष्टां पूषा शिथिरामुह्वरीवृजत्संचक्षाणो भुवना देवं ईयते^२ ॥ १६ ॥

Vgl. RV 10, 14; TS 2, 6, 12; TBr 2, 8, 5; (aindrāgnipacvādisūktakathanam); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

यद्देवाः देवहेडनं यद्वाचानृतमोदिम ।

आदित्यास्तस्मान्मुञ्चतर्तस्य^३ त्वेनमामृतः^४ ॥

देवा जीवनकाम्या यद्वाचानृतमोदिम ।

तस्मान्न इह^५ मुञ्चत विश्वे देवाः सजोषसः^६ ॥

ऋतेन द्यावापृथिवी ऋतेन त्वं सरस्वति ।

कृतान्नः पाह्यं हसो यत्किंचानृतमोदिम^७ ॥

10

इन्द्राग्नी मिचावरुणौ सोमो धाता बृहस्पतिः ।

ते नो मुञ्चन्त्वेनसो यत्किंचानृतमोदिम^८ ॥

सजातशंसादुत^९ जामिशंसाज्यायसः शंसादुत वा क-
नीयसः ।

अनाधृष्टं^{१०} देवकृतं यदेनस्तस्मात्त्वमस्मान्जातवेदो मुमुग्धि^{११} ॥

1) Vgl. RV 6, 58, 4; TBr 2, 8, 5, 4. 2) So im Anschluss an P धियंजिन्वं इति धियं जिन्वः ।; H u. Bb धियं जिन्वा; B जिचं जिन्वा 3) Vgl. RV 6, 58, 2; TBr 2, 8, 5, 4. 4) P यत् । देवाः । 5) So die Saph. Mss.; P आदित्याः । तस्मात् । मुञ्चत । ऋतस्य । 6) So H; in Bb त्वेनमामृतः; B त्वेनमामृतः; im P तु । एनं । मां । उत । म । 7) So im Anschluss an P तस्मात् । नः । इह ।; die Saph. Mss. तस्मान्नेह । 8) So corrigirt die Mss. देवाः । 9) So die Saph. Mss.; P सजोषस इति स. जोषसः ।; vgl. TBr 3, 7, 12, 1; TA 2, 3, 1. 10) Vgl. TBr 3, 4, 12, 2; TA 2, 3, 1. 11) Dieser Vers fehlt in H u. Bb; er musste daher theils nach dem P, theils nach den verwandten Texten accentuirt werden. 12) Die Saph. Mss. सजातशंसादुत; aber P सजातशंसादिति सजातं शंसात् । 13) So Bb; in H u. P ist das Wort Oxytonon. 14) Vgl. TBr 3, 7, 12, 2; TA 2, 3.

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्या० यन्मातरं पितरं वा जिहि०सिम ।

अग्निर्नस्तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुञ्चतु दुर्गितानि यानि कानि

च चकृम ॥

येन चित्तौ अर्णवान्निर्बभूव येन सूर्ये तमसो निरमोचि ।

येनेन्द्रो विश्वा अजहादरातीस्तेनाहं ज्योतिषा ज्योतिरानशान ३.

अयाक्षि ॥

यहैवमृणमहं बभूव धिप्स्य० वा संचकर जनेभ्यः ।

अग्निर्नस्तस्मादिन्द्रश्च स०विदानौ प्रमुञ्चताम् ४ ॥

यत्कुसीदमप्रतीतं मयेहं येन यमस्य११ निधिना१२ चरावः१३ ।

एतत्तदये१४ अनृणो भवामि जीवन्नेव प्रति हस्तानृणानि१५ ॥

10

यद्वस्ताभ्यां चकरं किल्बिषान्यक्षाणा० वग्मुमवजिघ्रमापः१६ ।

उयं पश्याच्च१७ राष्ट्रभृच्च तान्यप्सरसामनुदत्तानृणानि१८ ॥

उयं पश्येद्राष्ट्रभृत्किल्बिषानि१९ यदक्षवृत्तमनुदत्तमेतत्२० ।

नेत्र२१ ऋणानृणवानीप्समानो२२ यमस्य लोके निधिरजराय२३ ॥

- 1) So mit P प्र । मुञ्चतु ॥ die Samh. Mss. प्रमुञ्चतु 2) Vgl. TS 1, 8, 5, 3; TBr 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 2; Kāth. 9, 6; Kap. 8, 8, 10, 3; Die Samh. Mss. ०राजशानायाचीत; P आ-
नशानः । अयाचीत ॥ vgl. TA 2, 3 ज्योतिरानशान आचि 4) So im Anschluss an
P यत् । दैव्यं । चरणं । अहं ॥ die Samh. Mss. यददैव्यं नृणामहं; B ०नृणाम् 5) So
P; in den Samh. Mss. das Verbum ohne Accent. 6) So im Anschluss an P धिप्स्यं ॥
H दिः स०; Bb दिः स०; desgl. B. ohne Accent. 7) So im Anschluss an P; die
Samh. Mss. स०विदानौ 8) So corrigirt; die Samh. Mss. प्रमुञ्चतां; P प्र । मुचतां ।
9) So corrigirt; in den Samh. Mss. कुसीद० ohne Accent; P कुसीदं 10) Die
Samh. Mss. मयेहं; P मया । इह ॥ 11) So P; die Samh. Mss. यमस्य 12) P निधिव-
दिति निधि. वत् 13) P चरावः । 14) P एतत् । ते । अये । 15) P प्रति । हः ।
तानि । ऋणानि ॥ vgl. TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3. 16) So die Samh. Mss. ०प
अवग्मुमवजिघ्रमिषव. रमं । अवजिघ्रमिषव. जिघ्रं । आपः । 17) P पश्यात् । च । 18) P
चनु । दत्तानि । ऋणानि ॥ vgl. TBr. 3, 7, 12, 3; TA 2, 4. 19) P पश्यात् । 20) So
im Anschluss an P अनुदत्तमित्यनु. दत्तं । एतत् ॥ die Samh. Mss. ०मनदत्तमितत्
21) P नेत्र । नः ॥ wie TA 2, 4 नेत्र 22) P ऋणानि । ऋणवानित्युणं वाग । ॥ प्समानः ।
23) So im Anschluss an P निधिरिति नि. धिः । अजराय ॥ die Samh. Mss. निधिर-
जराय; vgl. TA 2, 4 अंधिरजराय ।

इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय ।

त्वामवस्युराचके ॥

तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशस्ते यजमानो हविर्भिः ।

अहेइमानो वरुणेह बोध्युरुशस मा ना आयुः प्रमोषीः ॥

उदुक्षमं वरुण पाशमस्सदवाधमं वि मध्यमं अथाय ।

अथा वयमादित्यं व्रते तवानागसो अदितये स्याम ॥

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयक्षसंभयमसुर प्रचेता राजन्नेनासि शिश्रथः कृतानि ॥

त्वं नो अमे वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो ऽवयासिसीष्ठाः ।

यजिष्ठो वह्नितमः शोषुचानो विश्वा वेषासि प्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥

स त्वं नो अमे ऽवमो भवोती नैदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।

अवयस्व नो वरुण रराणो वीहि मृडीकं सुहवो न एधि ॥

संकमुको विकमुको निर्च्छतो यश्च निस्वनः ॥

ते ऽसद्यक्षममनागसो दूरादूरमचीचतम् ॥

निर्यक्षममचीचते कृत्या निर्च्छति चकार ।

1) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4 u. 5.; Kâth. 4, 16; 11, 12 u. 5.; VS 21, 1. 2) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 2, 8, 1, 6; 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4 u. 5.; Kâth. 4, 16; 11, 13 u. 5.; VS 18, 49; 21, 2. 3) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; Kâth. 3, 8; 16, 8 u. 5.; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12, 12. 4) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kâth. 40, 11. 5) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; TBr 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâth. 34, 19 a. E.; VS 21, 3. 6) B णो 7) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kâth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21, 4. 8) So Bb; auch P निर्च्छत इति निः. चतः 1; B निर्च्छथो; TA 2, 4 निर्च्छथो. 9) Die Samh. Mss. निस्वनः; P निस्वन इति निः. चनः 1; TA 2, 4 निस्वनः. 10) Die Samh. Mss. ते सद्यक्षममनागसो; P ते। अक्षत्। सद्यमे। अनागम्। 11) P दूरात्। दूर + अचीचत 1; vgl. TA 2, 4 अचीचतम्. 12) So die Samh. Mss. निर्यक्षममचीचते कृत्या; निः। यक्षम्। अचीचत। इः कृत्यामितीः कृत्या 1; 5. TA 2, 4 निर्यक्षममचीचते कृत्याम्

तेन यो ऽस्मत्समृद्धाति¹ तमस्मै प्रसुवामसि² ॥

दुःशंसानुशंसाभ्यां³ घनैनानुघनेन⁴ च ।

तेन यो ऽस्मत्समृद्धाति⁵ तमस्मै प्रसुवामसि ॥

सं वर्चसा पयसा सं तनूभिर्गन्महि मनसा सं शिवेन ।

त्वष्टा सुदचो विदधातु रायौ ऽनु नो मार्तुं तन्वो यद्विरिष्टम्⁶ ॥१७॥ 5.

¹ Vgl. TA 2, 3 u. 4; Weities s. in den Anmerkungen.

पुची वो हव्या मरुतः पुचीनां पुचिं हिनोम्यध्वं पुचिभ्यः ।

चृतेन सत्यमृतसाप⁷ आयञ्पुचिजन्मानः⁸ पुचयः पावकाः⁹ ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति¹⁰ ॥

असेष्वा मरुतः खादयो वो वक्षःसु रुक्मा उपशिञ्चियाणाः । 10

वि विद्युतो न वृष्टिभी रुचाना¹¹ अनु स्वधामायुधैर्यद्धमानाः¹² ॥

चृष्टयो वो मरुतो अंसयोरधि¹³ ॥

इमे त्रै मरुतो रामयन्तीमे सहः सहसा¹⁴ आनमन्ति ।

इमे शंसं वनुष्यतो निपान्ति गुरु द्वेषो अरुषे दधन्ति¹⁵ ॥

अरा इवेदचरमा¹⁶ अहेव¹⁷ प्र प्रजायन्ते अकवा¹⁸ महोभिः । 15

पृष्णे पुचा उपमासो रभिष्टाः स्वया मत्या मरुतः संमिमिक्षुः¹⁹ ॥

1) Die Samph. Mss. समृत्सतां; P यः। अस्मत्। मरुत्सात। तं। TA 2, 4 समृद्धाति 2) Vgl. TA 2, 4; die Samph. Mss. त्वम 3) So im Anschluss an P दुः शंसानुशंसाभ्यामिति दुः शंस . अनुशंसाभ्यां; die Samph. Mss. दुः शंसानुशंसाभ्यां 4) Bb धनेनानुघनेन; P घनेन। अनुघनेनानुघनेन। 5) Die Samph. Mss. समृत्सतां; in P nur तेन। यः।; das Weitere weggelassen; cf. oben. 6) Vgl. TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 2, 24; 8, 14. 16. 7) P चृतसाप इत्युत . सापः। 8) P आयञ्। 9) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5. 10) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 3, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kāth. 8, 17; 21, 13. 11) So im Anschluss an P रुचानाः।; die Samph. Mss. रुचाना 12) Vgl. RV 7, 56, 13; TBr 2, 8, 5, 5. 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P सहसः। 15) Vgl. RV 7, 56, 19; TBr 2, 8, 5, 6. 16) So mit P अरा इवेदचरमाः इव। इत्। अचरमाः।; die Samph. Mss. अरा इवेदचरमा 17) P अहेवेदहा . इव। 18) P अकवाः। 19) Vgl. RV 5, 58, 5; TBr 2, 8, 5, 7.

अग्नीषोमा इमं युवमेतानि ॥

अग्नीषोमा यो अद्य वामिदं वचः सपर्यति ।

तस्मै धत्तं सुवीर्यं गवां पौषं स्वय्यम् ॥

आन्यं दिवो मातरिश्वा जभारामथादन्यं परि श्येनो अद्रेः ।

अग्नीषोमा ब्रह्मणा वावृधानोरुं गज्ञाय चक्रथुरु लोकम् ॥

5 अग्नीषोमा य आहुतिं यो वां दांशाङ्गविष्कृतिम् ।

सं प्रजया सुवीर्यं विश्वमायुर्व्यूधवत् ॥

अग्नीषोमा हविषः प्रस्थितस्य वीतं हर्षतं वृषणा जुषेथाम् ।

मुशर्माणा स्ववसा हि भूतमथा धत्तं यजंसानाय शय्योः ॥

आ वर्षणिप्रां वृषभो जनानां राजा कृष्टीनां पुरुहूत इन्द्रः ॥

10 स्तुतः श्रवस्यन्नवसोपं मद्विगुक्ता हरी वृषणायाह्यर्वाक् ॥

विवेष यन्मा धिषणा जजान ॥

तं सग्नीचीरुतयो वृष्यानि पौस्यानि नियतः सञ्चुरिन्द्रम् ।

रुमुद्रं न सिन्धव उक्थन्नुषमा उरुव्यचसं गिरा आविशन्ति ॥

सत्यमित्तन्नं त्वावं अङन्यो ऽस्तीन्द्र देवो न मर्यो ज्यायान् ।

15 अहन्नहिं परिशयानमर्णो ऽवांसृजो अपो अछा समुद्रम् ॥

प्रसंसाहिषे पुरुहूत शन्नून् ॥

1) So mit P स्वय्यमिति सु. स्वय्यम् ; H u. Bb स्वय्यं; desgl. B, ohne Accent; vgl. RV 1, 93, 2; TBr 2, 8, 7, 9. 2) Vgl. RV 1, 93, 6; TS 2, 3, 14, 2; Kâth. 4, 16. 3) E सं; P सं. 4) Vgl. RV 1, 93, 3; TBr 2, 8, 7, 10. 5) P चय. 6) Vgl. RV 1, 93, 7; TBr 2, 8, 7, 10; TS 2, 3, 14, 2. 7) So mit P पुरुहूत इति पुरु. हूतः ; H पुरुहूतमिन्द्रः; Bb पुरुहूतमिन्द्रः; desgl. B, ohne Accent. 8) P श्रवस्य. श्रवसा । उप. 1. 9) P अर्वाक् ; vgl. RV 1, 177, 1; TBr 2, 4, 3, 11; Kâth. 38, 7. 10) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 2, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kâth. 8, 16; 38, 7. 11) So mit P सग्नीची. उत्तयः ; die Samh. Mss. सग्नीचीरुतयो 12) P गिरः. 13) Vgl. RV 6, 36, 3; TBr 2, 4, 5, 8, 6, 9, 1. 14) So im Anschluss an P सत्यम् । इत् । तत् । के ; die Samh. Mss. सत्यमित्तन्नं न . 15) Vgl. RV 6, 30, 4; TBr 2, 6, 9, 1. 16) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kâth. 38, 7; 10, 12.

सं शैवृधमधिधा द्युन्नमस्मे महि क्षत्रं जनाषाडिन्द्र तव्यम् ।

रक्षा च नो मघोन्नः पाहि सूररीनाये च नः स्वपत्या^१ इषे धाः^२ ॥

॥ १८ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 5 u. 7; Weiteres s. in den Anmerkungen.

॥ इति खिलकाण्डे चतुर्दशः प्रपाठकः ॥

१) P स्वपत्या इति सु. चपत्ये । २) Vgl. RV 1, 54, 11; TBr 2, 6, 9, 1; Kâth. 38, 7 a. E. 3) Das इति fehlt in den Mss.

इति मैत्रायणीयसंहितायां खिलकाण्डं समाप्तम् ॥

Verzeichniss

der in der Mātr.-Saṃhitā enthaltenen Vers- und Capitel-Anfänge, nebst Angabe
der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten

- aśśeshv ā marutaḥ khādāye 4, 11, 18; RV 7, 56, 13; TB 2, 8, 5, 5.
 aśhomucā vrshabhā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.
 aśhomuce prabhareṃā 1, 12, 3; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5.
 akṣiptaṃ vā idam āsīd 3, 7, 1.
 akraṇ karma karmakṛtaḥ 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3; VS 3, 47.
 akrandad agniḥ stanayann 2, 7, 8; (2, 7, 9, 10; 3, 2, 2; 4, 10, 2); RV 10, 45, 1; Kāth. 16, 8, 9, 10; 19, 11, 12; Kap. S. 32, 1 u. 2; 25, 1; TS 1, 3, 14, 2; 4, 2, 1, 2, 2, 2; 5, 2, 1, 2, 2, 3; VS 12, 6, 21, 33.
 akṣhanu amīmadanta hy 1, 10, 3; RV 1, 82, 2; Kāth. 9, 6; VS 3, 51; SV 1, 415. TS 1, 8, 5, 2;
 aganma mahā namaṣā yaviṣṭaṃ 2, 13, 5; RV 7, 12, 1; Kāth. 39, 13; TB 3, 11, 6, 3; SV 2, 654.
 agnaye aśhomuce 3, 5, 11; Kāth. 5, 5, 19; TS 7, 5, 22.
 agnaye kuṭarūn 3, 14, 4; VS 24, 23.
 agnaye gāyatrāya 3, 15, 10; Kāth. 5, 5, 10; VS 29, 60.
 agnaye jātāvedase 2, 1, 3.
 agnaye nīkavate 3, 13, 14; Kāth. 9, 5; 5, 8, 3; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 1; VS 24, 16; 29, 59.
 agnaye pathikrite 2, 1, 10; Kāth. 10, 5; TS --, --, --.
 agnaye bhagine 1, 4, 15.
 agnaye rakshoghne 2, 1, 11.
 agnaye vasumate 2, 2, 6.
 agnaye vācivānarāya 2, 1, 2. Kāth. 10, 3; 10, 4.
 agnaye svāhā 2, 6, 11; 3, 12, 2; 3, 12, 7; Kāth. 5, 1, 5; 5, 1, 11; TS 7, 1, 1; VS 22, 6.
 agnā agniḥ carati pravishṭā 1, 2, 7; Kāth. 3, 4; TS 1, 3, 7, 2; VS 5, 4; AV 4, 39, 9.
 agnā āyāhi vitaye 4, 10, 2; (3, 1, 6); Kāth. 16, 1; 19, 5; 20, 14; 26, 11; Kap. S. 30, 3; TS 2, 5, 7, 3, 8, 1; 5, 1, 5, 8, 5, 5, 5; TB 3, 5, 2, 1; SV 1, 1; 2, 10.
 agnā āyūṣhi pavasā 1, 3, 31; 1, 5, 1; (1, 6, 1; 1, 7, 4; 3, 11, 10; 1, 10, 1, 2; 4, 12, 1); RV 9, 66, 19; Kāth. 4, 11; 11, 13; 19, 14; 34, 2; 38, 2; Kap. S. 3, 9; 8, 5; TS 1, 3, 14, 7, 4, 29, 1, 5, 5, 2, 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 19, 38; 35, 16; SV 2, 814-868.

- agnā indraç ca dâçushô 4, 12, 6; RV 3, 25, 4.
- agnā yo martyo duvo 4, 10, 2; RV 6, 14, 1; Kâth. 20, 14.
- agnāvishṣṇū mahi tad vāp 4, 11, 2; Kâth. 4, 16; TS 1, 8, 22; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 1.
- agnāvishṣṇū mahi dhāṇa 4, 10, 1; (1, 11, 2); Kâth. 4, 16; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 2.
- agnāvishṣṇū sajoshāsemā 4, 10, 1; (4, 11, 2); TS 1, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TB 3, 11, 3.
- agnih prajām bahulām 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 5.
- agnih pratnena manmanā 4, 10, 1; (1, 10, 5); RV 8, 14, 12; Kâth. 2, 11; TB 3, 5, 6, 1; SV 2, 1061.
- agnih prathamō vasubhir no avyāt 4, 12, 2; Kâth. 10, 12; TS 2, 1, 11, 2.
- agnih prātāḥ savanāt 1, 3, 36; (4, 7, 7; 4, 14, 9); Kâth. 30, 6, 7; TS 3, 1, 9, 1 (— ne); AV 6, 47, 1.
- agnih çucivratatamaḥ 1, 5, 1; (1, 10, 1, 2); RV 8, 41, 11; Kâth. 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3.
- agnih yunajmi çavaśā 2, 13, 3; (3, 1, 4); Kâth. 18, 15; 22, 1; 35, 2; Kap. S. 29, 4; 48, 3; TS 1, 7, 13; 5, 1, 10, 1; VS 18, 51.
- agnih vāḥ pūrvyaṁ girā 2, 13, 7; (4, 11, 2); RV 8, 31, 14; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
- agnih vā ete citim cinvate 1, 5, 13.
- agnih vāi devā vibhrājāṁ 1, 6, 4.
- agnih vāi rshīṁ 1, 6, 8; Kâth. 8, 11; Kap. S. 7, 8.
- agnih auditiḥ sudraṇi 4, 13, 5; RV 3, 17, 4; Kâth. 18, 21; TB 3, 6, 9, 1.
- agnih stomena bodhaya 4, 10, 1; (4, 10, 2); RV 5, 14, 1; Kâth. 14, 20, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15.
- agnih hotāram upa taḥ huve 1, 4, 1; (1, 4, 5); TS (iha tam huve) 1, 5, 10, 3, 6, 8, 3.
- agnih hotāram manye 2, 13, 8; RV 1, 127, 1; Kâth. 20, 11; 26, 11; 39, 15; TS 4, 1, 4, 8; VS 15, 47; AV 20, 67, 3; SV 1, 465; 2, 1163; Nir. 6, 8.
- agnim jyōtir nicāyā 3, 1, 1; Kâth. 16, 1.
- agnim tam manye yo vasur 2, 13, 7; RV 3, 6, 1, Kâth. 39, 14; VS 15, 41; SV 1, 429; 2, 1087.
- agnim dūtaḥ vṛnimāhe 4, 10, 2; RV 1, 12, 1; Kâth. 20, 11; TS 2, 5, 8, 5; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 2, 3; SV 1, 3; 2, 40; AV 20, 101, 1.
- agnināgniḥ śamidhyate 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 1, 12, 6; Kâth. 15, 12; 20, 14; 34, 19; Kap. S. 7, 6; 18, 1; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; 5, 5, 6, 1; TB 2, 7, 12, 3; SV 2, 191.
- agninā tayim acnavat 1, 10, 1; (1, 14, 16); RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
- agninā vāi mukhena 3, 9, 7.
- agnibhyah || iti 3, 1, 10.
- agnim agniḥ havimābhūḥ 4, 10, 1; RV 1, 12, 2; TS 1, 3, 13, 8; SV 2, 141; AV 20, 101, 2.
- agnim adya hotāram 4, 13, 9; TB 3, 6, 15; VS 21, 59; 28, 23.
- agnim iḍe purohitaḥ 4, 10, 5; RV 1, 1, 1; Kâth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 3; Nir. 7, 15.
- agnir asni janmanā 4, 12, 5; RV 3, 26, 7; VS 18, 66; Nir. 14, 2.
- agnir ukthe purohitaḥ 4, 12, 1; RV 8, 27, 1; Kâth. 10, 13; SV 1, 48.
- agnir rshih pavamānaḥ 1, 5, 1; RV 9, 66, 20; VS 26, 9; TA 2, 5, 2; VS 26, 9.
- agnir ekāksharām 1, 11, 10; Kâth. 14, 4; TS 1, 7, 11; VS 9, 31.
- agnir jāto arocata 4, 10, 2; RV 5, 14, 4.
- agnir dadāti satpatiḥ 4, 11, 1; RV 5, 25, 6; Kâth. 2, 15.
- agnir mūrdhā divaḥ kakut 1, 5, 1; (1, 5,

5. 8); 1, 7, 4; 4, 10, 1); RV 8, 44, 16; Kâth. 6, 9; 7, 4, 5; 9, 2; 12, 14; 20, 14; 20, 15; 39, 14; 40, 14; Kap. S. 4, 8; 5, 3, 4; TS 1, 5, 5, 1, 4, 1; 4, 1, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1, 1, 3, 3, 12, 3, 1; VS 3, 12; 13, 14; 15, 28; SV 1, 27; 2, 882.*
- agnir yajurbhiḥ savitā 1, 9, 2; Kâth. 9, 10; TA 3, 8.
- agnir vā utsidant 1, 7, 3; Kâth. 9, 1; Kap. S. 8, 4.
- agnir vṛtrāni jaghanad 4, 10, 1; (1, 10, 2; 4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 6, 16, 34; Kâth. 2, 14; 20, 11; TS 4, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 6, 1; VS 33, 9; SV 1, 4; 2, 746.
- agnir hotā grhapatiḥ 1, 13, 10; RV 6, 15, 13; TB 3, 5, 12, 1.
- agnir hotā no adhware 4, 13, 4; RV 4, 15, 1; Kâth. 16, 12; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.
- agnir hotā nyasidat 1, 11, 1; RV 5, 1, 6; Kâth. 2, 15; 7, 16; TB 1, 3, 11, 1.
- agnic ca gharmaç cārkaç ca 2 II, 6.
- agnic ca gharmaç cety 3, 4, 2; VS 18, 22.
- agnishṭomam agne jyotiṣṭomam 4, 4, 10.
- agnishvātātḥ pitarā eha 1, 10, 6; RV 10, 15, 11; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; AV 18, 3, 41.
- agnishvātā rtāvṛdhaḥ 1, 10, 6; Kâth. 21, 14.
- agnishvātān rtumatō 4, 10, 6; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 16, 1; VS 19, 61.
- agnis tigmena çocishā 2, 10, 2; (3, 3, 7); RV 6, 16, 28; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 1, 5; TB 1, 5, 5, 1; VS 17, 16; SV 1, 22.
- agnis tuviçravastanam 1, 11, 1; RV 5, 25, 5; Kâth. 2, 15.
- agnī rakṣhāṁsi sodhati 1, 11, 5; Kâth. 2, 14; 15, 12; TB 2, 4, 1, 6; AV 8, 3, 26.
- agnishomā imāṁ su me 1, 5, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 1; Kâth. 4, 10; TS 2, 3, 14, 2.
- agnishomā ya āhūtiṁ 1, 14, 18; RV 1, 93, 3; TB 2, 8, 7, 10.
- agnishomā yo adya vām 4, 14, 18; RV 1, 93, 2; TB 2, 8, 7, 9.
- agnishomā savedasā 4, 10, 1; RV 1, 93, 9; Kâth. 4, 16, 1; TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
- agnishomā havishāḥ 4, 11, 18; RV 1, 93, 7; TS 2, 3, 14, 2; TB 2, 8, 7, 10.
- agnishomīyam ekādaçakapālam 2, 1, 4.
- agne aṅgiraḥ çatam te 1, 7, 1; (2, 7, 8); Kâth. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 8.
- agne achā vadeha naḥ 1, 11, 1; RV 10, 141, 1; Kâth. 14, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 3, 28; AV 3, 20, 2.
- agneḥ pakṣhatir 3, 15, 4; Kâth. 5, 3, 11; TS 5, 7, 21; VS 11, 4.
- agneḥ puriṣam asy apso nāma 2, 8, 7; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4, 2.
- agne cānur vibhrtā oshadhishv 3, 1, 5; Kâth. 19, 5.
- agne cyavasva sūm anu prayāhy 2, 12, 4.
- agne jātān prapudā naḥ sapatnān 2, 8, 7; (3, 2, 10); Kâth. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 1, 3, 12; VS 15, 1; TA 2, 5, 7; AV 7, 31, 1.
- agne tam adyāçvam nā 1, 10, 3; 2, 13, 8; (3, 3, 9; 1, 10, 2); RV 4, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7; 5, 7, 4, 1; VS 15, 44; 17, 77; SV 1, 431; 2, 1127.
- agne tava çravo vayo 2, 7, 14; (3, 2, 5); Kâth. 16, 14; 20, 4; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2, 5, 2, 6; VS 12, 106; SV 2, 1166.
- agne trī te vājina 2, 4, 4; RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1.
- agne tvāṁ su jagrhi ṁgl. kāmō havishām.
- agne tvam nō antamah 2, 13, 8; (1, 5, 3, 10); RV 3, 24, 1; Kâth. 7, 1, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; 4, 4, 4, 6; VS 3, 25; 15, 48; 25, 47; SV 1, 448; 2, 457.

- agne tvam pârâyâ 4, 16, 1; (4, 14, 3); RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TB 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1.
- agne tvam asmad yuyodhy 4, 14, 3; RV 1, 189, 3; TB 2, 8, 2, 4.
- agne dâ dâçusha rayi 4, 12, 2; (4, 14, 16; agne dâ); RV 3, 24, 5; Kâth. 6, 10; TS 2, 2, 12, 6.
- agne divo arnam achâ 2, 7, 11; RV 3, 22, 3; Kâth. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 49.
- agne dhâmâni tava jâtavedo 2, 13, 11.
- agne naya supathâ râyê 1, 2, 13; (4, 10, 2; 4, 14, 3); RV 1, 189, 1; Kâth. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; TS 1, 1, 14, 3, 4, 43, 1; 4, 2, 11, 3; TB 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Çat.Br. 14, 8, 3, 1.
- agne pavaśva svapâ 1, 5, 1; RV 9, 66, 21; Kâth. 7, 16; 19, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5; 5, 2, 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 8, 38; SV 2, 870.
- agne pâvaka rocishâ 1, 5, 1; (2, 10, 1; 4, 10, 1); RV 5, 26, 1; Kâth. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3; 4, 6, 1, 2; VS 17, 8; SV 2, 871.
- agne purishyâdhipâ 2, 7, 11; TS 4, 2, 5, 1.
- agne prâhi prathamô 2, 10, 6; Kâth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 2; 5, 4, 7, 1; VS 17, 69; AV 4, 14, 5.
- agne bādhasva vi mrdho 4, 11, 2; RV 10, 98, 12; Kâth. 2, 15; TB 2, 5, 8, 11.
- agne bṛhann ushasâm 2, 7, 8; (3, 2, 1; 4, 10, 2); Kâth. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 4, 2, 1, 4.
- agne bharanta cittibhir (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâth. 19, 12; Kap. S. 32, 2.
- agne bhyâvartinn abhi mâ 1, 7, 1; (2, 7, 8); Kâth. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 7.
- agne yajñam 4, 10, 3; RV 1, 1, 4; Kâth. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.
- agne yañ çukra yac çandra 2, 7, 14.
- agne yat te divi varcaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 2; Kâth. 16, 11, 14; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 48.
- agne yad adya 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 13, 7); RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 6, 6, 12, 2.
- agne yâhi dūtyam 4, 14, 11; RV 7, 9, 5; TB 2, 8, 6, 4.
- agne yukshvâ hi ye 2, 7, 17; (3, 4, 5); RV 6, 16, 43; Kâth. 22, 5, 6; TS 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 36; SV 1, 25; 2, 733.
- agne rakshâ no ahasaḥ 4, 10, 1; RV 7, 15, 13; Kâth. 2, 14; TB 2, 4, 1, 6; SV 1, 24.
- agner anikam apa âviveça 1, 3, 39; Kâth. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; TS 1, 4, 45, 1.
- agner âyur asi 2, 3, 4; Kâth. 11, 7.
- agner janitram asi 1, 2, 7; VS 5, 2.
- agner bhâgo 'si 2, 8, 5; Kâth. 21, 1; TS 4, 3, 9, 1.
- agner manve prathamasyâmrtaṇa 3, 16, 5; Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15; AV 4, 23, 1.
- agner vâi bhâgaḥ punaḥ dheyam 1, 7, 2; Kâth. 8, 15; Kap. S. 8, 3.
- agner vâi hotra 1, 10, 2.
- agne vâjasya gomatâ (— taḥ) 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 1, 79, 4; Kâth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 35; SV 1, 99; 2, 911.
- agne viçvebhiḥ svanîka 4, 10, 4; RV 6, 15, 16; Kâth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
- agne vratapate vratam carishyâmi 4, 9, 24; VS 1, 5.
- agne vratapate vratam acârshaṁ 4, 9, 26; VS 2, 28.
- agne çakema te vaya 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Kâth. 40, 14; TB 2, 4, 2, 5.
- agne çardha mahate 4, 11, 1; Kâth. 2, 15; TB 2, 4, 1, 1, 5, 2, 4; VS 33, 12; AV 7, 70, 10.
- agne sa ksheshad rtaṇâ 4, 14, 15; RV 6, 3, 1.

- agne atonam manâmahe 4, 10, 2; RV 5, 13, 2; Kâth. 20, 14; TS 5, 5, 6, 1; SV 2, 755.
- agne svâhâ kṛpuhi 2, 12, 6; Kâth. 18, 17; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 22; AV 5, 27, 12.
- aghorebhyo atha ghorebhyo 2, 9, 10; TA 10, 45.
- āṅgirobhir ā gahi 4, 14, 16; RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 59.
- angâir âtmânâṃ bhishajā 3, 11, 9.
- acittî yac cakrîmâ 4, 10, 3; RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.
- achâ giro matayo 4, 14, 3; RV 7, 10, 3; TB 2, 8, 2, 4.
- ajasram indum arusham bhuṛaṇyū 2, 7, 17; Kâth. 16, 17; TS 4, 2, 10, 2; VS 13, 43.
- ajâçvaḥ paçupâ 4, 14, 16; RV 6, 58, 2; TB 2, 8, 5, 4.
- ajushanta maruto yajñam 2, 13, 22.
- ajo hy agner ajanishṭa çokât 2, 7, 17; Kâth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4; AV 4, 14, 1.
- ājanti tvām adhivare 4, 13, 1; RV 3, 8, 1; Kâth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1; Nir. 8, 18.
- ājanti yam prathayanto 4, 9, 3; RV 5, 43, 7; TA 4, 5, 2.
- ati niho ati sridho 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 6. AV 2, 6, 5 (nido).
- atividdhâ vithureṇâ 3, 8, 3; (4, 12, 5); RV 8, 96, 2; Kâth. 9, 19.
- ati viçvâḥ parishṭhâs 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 10; Kâth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 84.
- atisargam dadato 2, 13, 22; Kâth. 40, 12.
- ato vayam antamebhir 4, 11, 3; RV 1, 165, 5; Kâth. 9, 18.
- aty anyân agâm 1, 2, 14; Kâth. 3, 2; TS 1, 3, 5; VS 5, 42.
- atyâso na ye marutaḥ 4, 10, 5; RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7.
- atra pitaro mâdayadhvam 1, 10, 3, 1, 10, 19; VS 2, 31.
- atrâha gor amanvata 2, 13, 6; RV 1, 84, 15; Kâth. 39, 11; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 147; 2, 265; AV 20, 41, 3; Nir. 4, 25.
- alho ye asya satvâna 2, 9, 2.
- athâita ṛtugrahâh 4, 6, 7.
- athâitât trishasṇyukta 4, 3, 7.
- athâitad vâtsapram 3, 2, 2; Kâth. 19, 12; Kap. S. 32, 2.
- athâitâ âpriyaḥ 3, 9, 6.
- athâitâḥ pañcapañcinâḥ 3, 5, 2.
- athâitâḥ stomabhâgâ 3, 3, 1.
- athâitâni câturmâsyâni 4, 3, 3.
- athâitâni pâṛthâni 4, 4, 5.
- athâitâ nâirṛtis 3, 2, 4; Kâth. 20, 2; Kap. S. 32, 4.
- athâitâ viçvajyotiṣa 3, 2, 7.
- athâite 'tigrâhyâ 1, 11, 9; 4, 7, 3; Kâth. 14, 9; 29, 7; Kap. S. 46, 2.
- athâite ratninaḥ 4, 3, 8.
- athâishâ chandaçcitiç 3, 3, 2.
- athâisho agnaye vâiçvânarâya 3, 3, 10.
- athâisho 'dâbhyo 4, 7, 7.
- athâisho 'çvaḥ pratigṛhyate 2, 3, 3.
- adabdebbih savitaḥ 1, 3, 27; RV 6, 71, 3; Kâth. 4, 90; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 24, 1; TB 2, 4, 4, 7; VS 33, 69, 84.
- aditiḥ pāçm pramumoktv 1, 2, 15; Kâth. 30, 8; TS 3, 1, 4, 4.
- aditir dyâur aditir 4, 14, 4; RV 1, 80, 10; TA 1, 13, 2; VS 25, 23; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 23.
- adidyutat sv apâko 4, 14, 15; RV 6, 11, 4.
- adṛçrann asya ketavo 1, 3, 63; RV 19, 50, 3; Kâth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 8, 40; AV 13, 2, 18; 20, 47, 15.

- adbhyaḥ kṣhīra^o vyapībat 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 73.
- adbhyaḥ sambhṛtaḥ pṛthivya 2, 7, 15; Kāth. 39, 2; TA 3, 13; 10, 1, 3; VS 31, 17.
- adbhyaḥ soma^o vyapībat 3, 11, 6.
- adyā devā uditā 4, 14, 4; RV 1, 115, 6; TB 2, 8, 7, 2; VS 33, 42.
- adha sinā te vanaspatā 2, 7, 16.
- adhā hotā nayasīdo 4, 13, 6; RV 6, 1, 2; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.
- adhā hy agne krator 2, 13, 8; (2, 13, 8 a. E.; 4, 10, 2); RV 4, 10, 2; Kāth. 20, 14; TS 4, 4, 4, 7; VS 15, 45; SV 2, 1128.
- adhyavocad adhivaktā 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 5.
- adhriḡuḥ ca vipāpaḥ ca 4, 13, 4.
- adhvaryavo yo drbhiḡam 4, 14, 5; RV 2, 14, 3.
- anamīvāsā īdayā 4, 10, 2; (4, 12, 6 anamīvāsah); RV 3, 59, 3; TB 2, 8, 7, 4.
- anavas te rātham 4, 12, 2; RV 5, 31, 4; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8, 4, 3; SV 1, 439. 440.
- anādhyatno jātavedā 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS 27, 7; AV 7, 84, 1.
- anīkṣīr dvesho ardasya 4, 10, 5; (4, 11, 4).
- anu te jāyī maha 4, 12, 2; RV 6, 25, 8; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1, 7, 13, 1; 2, 5, 12, 5; TB 2, 8, 5, 7.
- anuttam ā te maghavan 4, 11, 3; RV 1, 165, 9; Kāth. 9, 18; VS 33, 49.
- anu tvā mātā manyatām (3, 7, 6; 3, 9, 6); Kāth. 2, 5; 3, 5; 24, 3; 26, 8; Kap. S. 1, 17; 2, 12; 37, 4; TS 1, 2, 4, 2; 6, 1, 7, 7; VS 4, 20.
- anu tvāhighe adha^o deva 4, 12, 3; RV 6, 16, 14; Kāth. 8, 16.
- anu dyāvāpṛthivī tat^o ojo^o 12, 3; RV 6, 18, 15; Kāth. 8, 16.
- anumatyā ashīkapālam 2, 6, 1; Kāth. 15, 1.
- anumatyāi carū rākāyāi caruḥ 2, 6, 4; Kāth. 15, 3.
- anu svadhām aksharanu āpo 4, 14, 12; RV 1, 33, 11; TB 2, 8, 3, 4.
- antar agne rucā tvam 2, 7, 8; Kāth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 5; VS 12, 16.
- antarā nītrāvaruṇā carantī 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 6.
- antar yacha maghavan 1, 3, 5; Kāth. 4, 1; 27, 2; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 3, 1.
- antaḥ caraty arṇave 1, 6, 1; RV 10, 189, 2 (a. e. rocanā); TS 1, 5, 1; VS 3, 7; AV 6, 31, 2; 20, 48, 5; SV 2, 727.
- annapate^o nasya no dehy 2, 10, 1; Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 9; TS 4, 2, 3, 1; TB 3, 11, 4; VS 11, 83.
- annāt parisruto rasam 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 75.
- anyam asmad bhiyā 4, 11, 6; RV 8, 75, 13; TS 2, 6, 11, 3.
- anyavāpo^o rdhamāśānām 3, 14, 18; VS 24, 37.
- anyā vo anyām avatr 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 14; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 88.
- anv agnir ushasām agramī akṣad 1, 8, 9; 3, 1, 4; Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 2; 5, 1, 2, 5; TB 1, 2, 1, 23; VS 11, 17; AV 7, 82, 4; 18, 1, 27.
- anv adya no anumatir 3, 16, 4; (3, 16, 5; 4, 9, 10; 4, 12, 6); Kap. S. 36, 2; AV 7, 20, 1.
- anv id anumate 3, 16, 4; Kāth. 13, 16; 22, 14, 15; TS 3, 3, 11, 3; 4, 4, 12, 5, 7, 15, 5; TB 3, 1, 3, 3, 12, 1, 1, 3, 4; TA 4, 11, 2; VS 34, 8; AV 7, 20, 2.
- anv enam mātā manyatām 4, 13, 4; Kāth. 16, 21.
- apāstām^o syaudamānā 2, 13, 1; Kāth. 39, 2; TS 5, 6, 1, 3.
- apa janyam^o bbayan^o nuda 1, 2, 9; (3, 8, 7); TB 3, 7, 7, 14.

- apanutân^u çandâmarkâu 1, 3, 12; Kâth 4, 4.
 apaçyam gopâm anipadyamânâ 4, 9, 6;
 RV 1, 164, 31; 10, 177, 3; TA 4, 7, 1;
 VS 37, 17; AV 9, 10, 11; Ait. A. 2, 6;
 Nir. 14, 3.
 apâw rasam udv.ayasaw 1, 11, 4; Kâth. 14,
 3; TS 1, 7, 12, 2; VS 9, 3.
 apâw vâ etâni citrâny 4, 3, 10.
 apâm tvemant sâdayâmy 2, 7, 18; Kâth.
 16, 18; Kap. S. 25, 9; TS 4, 3, 1; VS
 13, 53.
 apâp napâd âçuheman 1, 11, 1; (1, 11, 6);
 Kâth. 11, 9; 13, 14; 14, 6; TB 1, 3, 5, 4.
 apâp, napâd â hy asthâd 4, 12, 4; RV 2,
 35, 9; TS 2, 5, 12, 1.
 apâp naptre 2, 6, 13.
 apâm idam nyayanaw 2, 10, 1; RV 10, 142,
 7; Kâth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4,
 6, 1, 3; VS 17, 7; AV 6, 106, 2.
 apâm prsthâm asi 2, 7, 3; (3, 1, 5); Kâth.
 16, 3; 16, 15; TS 4, 1, 3, 1, 2, 8, 1; 5, 1,
 4, 1, 2, 6, 5.
 apî panthâm aganmahî 1, 2, 5; RV 6, 51,
 16; Kâth. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19;
 37, 7; TS 1, 2, 9, 1; VS 4, 29.
 apeta vîta vi ca sarpatâto 2, 7, 11; (3, 2,
 3); RV 10, 14, 9; Kâth. 16, 11; 20, 1;
 Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 4, 1; 5,
 2, 3, 1; TB 1, 2, 1, 16; TA 1, 27, 5; 6,
 6, 1; VS 12, 45; AV 18, 1, 55.
 apo adyânvacârishaw 1, 3, 39; Kâth. 4, 13;
 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 3, 46, 2; TB
 2, 6, 6, 5; VS 20, 22.
 apo devîr upasrjâ 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kâth.
 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 2,
 4; VS 11, 38.
 apo vâi vîtrah paryaçayat 4, 5, 1.
 apo shu myaksha varuṇa 4, 14, 9; RV 2,
 28, 6; Nir. 13, 1.
 apsu me somo abravîd 4, 14, 4; RV 1, 23,
 20; 10, 9, 6; Kâth. 2, 14; TB 2, 5, 8, 6;
 AV 1, 6, 2.
 apsv agne sadhish fava 2, 7, 10; (4, 10, 4);
 RV 8, 43, 9; Kâth. 2, 14; 16, 10; 35,
 14; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 2, 11, 3;
 VS 12, 36.
 apsv antar amrtam 1, 11, 1; RV 1, 23, 19;
 Kâth. 13, 14; 14, 6; TS 1, 7, 7, 1; TB
 1, 3, 5, 2; VS 9, 6; AV 1, 4, 4.
 abodhi hotâ yajathâya devân 2, 13, 7; RV
 5, 1, 2; SV 2, 1097; Nir. 6, 13.
 abodhy agniḥ samidhâ 2, 13, 7; RV 5, 1,
 1; TS 4, 4, 4, 1; VS 15, 24; SV 1, 73;
 2, 1096; AV 13, 2, 46.
 abhi tishṭha prṭanyato 4, 12, 3; TB 2, 4, 2, 9.
 abhi tyam devaw savitâram 1, 2, 5; (2, 13,
 8; 3, 7, 4); Kâth. 2, 6; 24, 5; Kap. S.
 1, 19; 37, 6; TS 1, 2, 6, 1; 6, 1, 9, 4;
 VS 4, 25; AV 7, 14, 1; SV 1, 464.
 abhi tvâ deva savitar 4, 10, 3; (4, 13, 1);
 RV 1, 24, 3; Kâth. 15, 12; 28, 7; Kap.
 S. 44, 7; TS 3, 5, 11, 3.
 abhi tvâ rudrâ vasavo 2, 8, 1.
 abhi tvâ cûra nonumo 2, 13, 9; (4, 12, 4);
 RV 7, 32, 22; Kâth. 12, 15; 39, 11 u.
 12; TS 2, 4, 14, 2; VS 27, 35; SV 1,
 233; 2, 30; AV 20, 121, 1.
 abhi pra bhara dhr̥ṣhatâ 4, 12, 3; RV 8,
 78 (89), 4; Kâth. 8, 16.
 abhiḥ sidhmo ajigâd 4, 14, 13; RV 1, 33,
 13; TB 2, 8, 4, 4; Nir. 6, 16.
 abhi svavrshtim 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV
 1, 52, 5.
 abhîmân mahinâ divo 4, 9, 1 (so beginnt
 der Vers); TS 4, 1, 6, 2; TA 4, 3, 1;
 VS 38, 17.
 abhîrṭam kṛṇanâir 4, 14, 6; RV 1, 35, 4;
 TB 2, 8, 6, 1.
 abhyardho vâi devebhyo 3, 8, 3.
 abhyasthâ viçvâh prṭapâ 1, 5, 3; 1, 6, 2;
 Kâth. 39, 1; TS 4, 2, 8, 1.
 abhyâvartasva prthivi 2, 7, 14; Kâth. 16,
 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1, VS
 12, 103.

- amandan mñ marutā 4, 11, 3; RV 1, 165, 11; Kāth. 9, 18.
 amimadanta pitaro 1, 10, 3; (1, 10, 19); Kāth. 9, 6; 36, 13; Kap. S. 8, 9.
 amivahā vāstoshpate 1, 5, 13; RV 7, 55, 1; Nir. 10, 17.
 amuṣ vā āditya 3, 6, 10.
 amutrabhūyād adha yad yamasya 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; TA 10, 48; VS 27, 9; AV 7, 53, 1.
 amushmin vai loka 4, 8, 2.
 amby ambike ambālike 3, 12, 20; Kāth. 5, 4, 7 p. 8; TS 7, 4, 19, 1—3.
 ayah prathamāyām avadhāya 3, 8, 2.
 ayam vām mitrāvaruṇā 1, 3, 7; RV 2, 41, 4; Kāth. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 5, 1; VS 7, 9; SV 2, 260.
 ayam venaḥ codayat 1, 3, 10; RV 10, 123, 1; Kāth. 4, 3; Kap. S. 3, 3, TS 1, 4, 8, 1; VS 7, 16; Nir. 10, 39.
 ayam urye adha jayan 4, 14, 12; RV 4, 17, 10; TB 2, 8, 3, 3.
 ayam sa yasya carman 4, 14, 15; RV 10, 6, 1.
 ayam agnir yasmin 2, 7, 11; RV 3, 22, 1; Kāth. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 23, 3; 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; 5, 2, 3, 3; VS 12, 47.
 ayajñiyan yajñiyan manyamānaḥ 2, 3, 8.
 ayam te yonir rtiyo 1, 5, 1; 1, 6, 1; (1, 5, 6); RV 3, 29, 10; Kāth. 2, 4; 6, 9; 7, 4, 5; 16, 11; 18, 18; 23, 6; Kap. S. 1, 16; 4, 8; 5, 3, 4; 25, 2; 29, 6; 36, 3; TS 1, 5, 5, 2; 3, 4, 10, 4; 4, 2, 4, 3, 7, 13, 5; TB 1, 2, 1, 16; 2, 5, 8, 8; VS 3, 14; 12, 52; 15, 56; AV 3, 20, 1.
 ayam nō agnir varivas 1, 3, 37; (4, 11, 4); Kāth. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7; TS 1, 3, 4, 1, 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44.
 ayam agniḥ savasripo 2, 7, 15; (2, 13, 7; 4, 1, 6); RV 8, 75, 4; Kāth. 7, 17; 16, 15; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; VS 15, 21.
 ayam agnir urushyaty 4, 10, 4; RV 10, 176, 4; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
 ayam agnir vīratamo 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 4; VS 15, 52.
 ayam iha prathamō dhāsi 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 2, 13, 5); RV 4, 7, 1; Kāth. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 15; 15, 26; 33, 6.
 ayam p te sarasvati vasishṭho 4, 14, 7; RV 7, 95, 6.
 ayam ushya pra devayur 4, 10, 4; RV 10, 176, 3; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
 ayam purobhūṣ tasya prāṇo 2, 7, 19; Kāth. 16, 19; VS 13, 54.
 ayam puro harikeṣaḥ 2, 8, 10; Kāth. 17, 9; Kap. S. 27, 8; VS 15, 15.
 ayā te agne samidhā 4, 11, 5; RV 4, 4, 15; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 6; Nir. 3, 21.
 ayā vishṭhā janayan karvarāṇi 1, 10, 3; Kāth. 9, 6; 14, 3; 35, 13; 5, 5, 12; Kap. S. 8, 9; TS 1, 7, 12, 2; AV 7, 3, 1.
 arā ived acaramā 4, 14, 18; RV 5, 58, 5; TB 2, 8, 5, 7.
 arāṭiyanti vā anye 4, 3, 1.
 aruṇaḥ carade 3, 13, 20.
 arcāmi te sumatim 4, 11, 5; RV 4, 4, 8; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.
 arcishe tvā vgl. abhīmān.
 aryamaṇam bhūspatim 1, 11, 4; RV 10, 141, 5; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 27; AV 3, 20, 7.
 arvāṇco adyā bhavatā 4, 12, 6; RV 2, 29, 6; VS 33, 51.
 arvāvato nā āgahi parāvataṇca 4, 12, 3; RV 3, 40, 8; AV 20, 6, 8.
 arhan bibharshi sāyakāni 4, 9, 4; RV 2, 33, 10; TB 2, 8, 6, 9; TA 4, 5, 7; 5, 4, 10.
 avatatya dhanuḥ tvā sahasrākṣa 2, 9, 3; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 13.

- avatatya dhanush tvaṁ akruddhaḥ 2, 9, 9; ashtaṁim ajuhota 1, 8, 2. . . . .
- Kāth. 17, 16. ashtāu putrāso aditer 4, 6, 9; RV 10, 72, 8; TA 1, 13, 2; Tāndya B. 24, 12, 6.
- ava te heḍo varuṇa 4, 10, 4; 4, 14, 17; (4, 14, 3); RV 1, 24, 14; Kāth. 40, 11; asampkhyatā sahasrāṇi 2, 9, 9; Kāth. 17, TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 2; 16; Kap. S. 27, 6; TA 1, 12, 1; VS TB 2, 7, 16, 4; 8, 1, 6; TA 2, 4, 4. 16, 54.
- avapatanātir avadān 2, 7, 13; RV 10, 97, 17; asad atra suvīryam 4, 11, 2; RV 8, 31, 18; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, Kāth. 11, 12.
- 6, 5; VS 12, 91. asambādha yā madhyato 4, 14, 11.
- āvāmba rudram adimāhy 1, 10, 4; Kāth. asave svāhā 3, 12, 11; Kāth. 35, 8; 35, 10; 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2. Kap. S. 48, 8 u. 9; TB 3, 10, 7; VS 22, 30.
- avir na mesho 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 90. asunvantam ayajamānam icha 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; VS 12, 62.
- avocāma kavaye medhyāya 2, 13, 7; RV 5, 1, 12; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 25. asurānāv vā eshu lokeshu pura āsan 3, 8, 1. asṛumukho 4, 9, 19; TA 4, 29.
- açmann ūrjāṁ parvate 2, 10, 1; (3, 3, 5); Kāth. 17, 17; 21, 7; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1; VS 17, 1. asāu yas tāmro aruṇa 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 6.
- açvatthe vo niveṇanam 2, 7, 13; RV 10, 97, 5; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 79; 35, 4. asāu yo vasarpati 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 17.
- açvas tūparo 3, 13, 2. asāu yā ādityas tejobhir vyārdhyata 2, 5, 10. açvāvati somavati 2, 7, 13; RV 10, 97, 7; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 81.
- açvāvanta rathina 4, 14, 8; RV 10, 47, 5. astabhnād dyām rāhabho 1, 2, 6; 3, 7, 8; (4, 14, 3); RV 8, 42, 1; Kāth. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8, 1; TB 2, 8, 1, 6; VS 4, 30.
- açvinā gobhir indriyam 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 73. astāvya agnir ūrjāv suçevo 2, 7, 9; RV 10, 45, 12; VS 12, 29.
- açvinā namuceṣ suta 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2. asmī id u prabharā 4, 12, 3; RV 1, 61, 12; Kāth. 8, 16; AV 20, 35, 12; Nir. 6, 20.
- açvinā yajñam āgatam 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 5. asmā u te mahi mahe 4, 13, 6; RV 6, 1, 10; TB 3, 6, 10, 4.
- açvinā havir indriyam 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13; VS 20, 67. asmākam agne māghavatsu dhārāyā 4, 11, 1; RV 6, 8, 6; Kāth. 4, 16; TS 1, 5, 12, 2.
- açvibhyāṁ cakshur 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 89. asmākam indrah sampteshā 2, 10, 4; (4, 14, 14); RV 10, 103, 11; Kāth. 18, 5; Kap. S. 23, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 43; SV 2, 209; AV 19, 13, 11.
- açvena vāi devā agre 3, 1, 3. asmasv indra indriyam 1, 4, 1; 2, 4, 3 (2 Mal); Kāth. 5, 2; 32, 2; TS 2, 6, 3, 2.
- açvo ghr̥tēna tmanyā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 10. asme indrābr̥haspati 4, 12, 1; RV 4, 49, 4; Kāth. 10, 13; 23, 11; TS 3, 3, 11, 1.
- ashādhav yutsu prtanāsu 4, 14, 1; RV 1, 91, 21; TB 2, 4, 3, 8, 7, 4, 1, 8, 3, 1; VS 34, 20.
- ashādhāsi sahamānā 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 2; VS 13, 26.

- asya prāṇām anu dyuta 1, 5, 1; (1, 5, āganma mitrāvaruṇā 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; 5 u. 6); RV 9, 54, 1; Kāth. 6, 9; 7, TS 3, 5, 4, 1, 4 u. 5; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, āgnāvāishnavam ekādaçakapālam 1, 4, 14; 5, 5, 1; VS 3, 16; SV 2, 105. 2, 1, 7; 2, 3, 5; 3, 6, 1; Kāth. 10, 1; 11, 6; 19, 9; TS 2, 2, 9
 asyed ēva prarice 4, 12, 2; (4, 12, 5); RV 1, 61, 9; Kāth. 8, 17; TS 2, 4, 14, 2; āgnīmārutam caruṁ nirvāped 2, 1, 8. AV 20, 35, 9. āgneyam ajam ālabheta 2, 5, 5; Kāth. 13, 5.
 asvapnajas taraṇayaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 12; āgneyam aśtākakapālam 2, 2, 7; 2, 3, 1; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5. 2, 4, 6; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 2, 17, 19. 20; TB 1, 8, 4.
 ahann ahim parvate cīriyānam 4, 14, 13; āgneyo 'śhākāpālāḥ sāumyaç caruḥ 1, 10, 1; Kāth. 9, 4; 15, 2; 37, 2; 5, 5, 18; Kap. S. 2, 5, 6. 8, 7; TS 7, 5, 21.
 ahann vrtraṁ vrtratarā 4, 12, 3; (4, 14, 13); āgneyo 'śhākāpālo vāruṇo 2, 6, 3. RV 1, 32, 5; TB 2, 5, 4, 3; Nir. 6, 4.
 aham parastād aham avastād 1, 3, 26; TS ā ghā ye agnim indhate 4, 12, 6; RV 8, 3, 5, 5, 1. 45, 1; Kāth. 13, 15; TB 2, 4, 5, 7; VS 7, 32; SV 1, 133; 2, 688; Nir. 6, 14.
 ahāvya agne havir āsye te 3, 11, 4; RV 10, 91, 15; Kāth. 38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS ā carshaniprā vrshabho 4, 14, 18; RV 1, 20, 79. 177, 1; Kāth. 38, 7; TB 2, 4, 3, 11.
 ahir iva bhogāḥ 3, 16, 3; RV 6, 75, 14; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 51; āchadi tvā chando dadhe 1, 6, 1 u. 2. Nir. 9, 15. ājaṅghanti sāv eshām 3, 16, 3; RV 6, 75, 13; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 50; Nir. 9, 20.
 ahne pārāvātān 3, 14, 6; VS 24, 25. ā jātam jātavedasi 4, 10, 3; RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 4.
 ākare vasor jaritā 4, 12, 3; RV 3, 51, 3. ājuhvanāḥ supratīkaḥ 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 3; TB 3, 7, 7, 10; VS 17, 73.
 ākūtam agnim prayujā 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; TS 4, 1, 9; VS 11, 66. ājuhvanā idyo vandyaç 4, 13, 3; RV 10, 110, 3; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 28; AV 5, 12, 3; Nir. 8, 8.
 ākūtyai prayuje agnaye 3, 6, 4; Kāth. 2, 2; Kap. S. 1, 14; TS 1, 2, 2; VS 4, 7; ājuhvanā sarasvatī 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 58.
 Mān. Çr. 6, 1, 3. ājuhvanā bhaja sāuçravaseshv 2, 7, 9; RV 10, 45, 10; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 24.
 ā kr̥ṣṇena rajasā 4, 12, 6; (4, 14, 6); RV ā tū na indra vrtrahan 4, 11, 4; RV 4, 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 38, 43; 34, 31. 32, 1; Kāth. 6, 10; 21, 13; VS 38, 65; SV 1, 181.
 ākrandaya balam oṣe 3, 16, 3; RV 6, 47, 30; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS ā te agna idhīmahi 2, 13, 7; RV 5, 6, 4; Kāth. 9, 6; 39, 14; TS 4, 4, 4, 6; SV 1, 419; 2, 372; AV. 18, 4, 88.
 29, 56; AV 6, 126, 2. ākhum te rudra paçuṁ karomy 1, 10, 4.
 ākrāmya vājīṁ prthivīm 2, 7, 2; Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 19. āgatya vājy adhvānam 2, 7, 2; (3, 1, 4); Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 18.

- â te nâha indroty 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV 7, 25, 1; Kâth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3.
 â te cûshmo vrshabha etu 4, 11, 4; RV 6, 19, 9; TB 2, 5, 8, 1, 8, 5, 8.
 â te suparnâ 4, 12, 5; RV 1, 79, 2; Kâth. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5.
 âtmann upasthe na 3, 11, 9; Kâth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 92.
 â tvâ jigharmi 2, 7, 2; Kâth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; 5, 1, 3, 3; VS 11, 23.
 â tvâ brahmayujâharî 2, 13, 9; RV 8, 17, 2; SV 2, 17; AV 20, 3, 2, 38, 2, 47, 8.
 â tvâ vahantu harayah 2, 9, 1; RV 1, 16, 1.
 â tvâhârsham 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 173, 1; Kâth. 16, 8; 19, 11; 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 4, 2, 1, 4; 5, 2, 1, 4; TB 2, 4, 2, 8; VS 12, 11; AV 6, 87, 1.
 âd it paçyamy 2, 13, 1; Kâth. 35, 3; TS 5, 6, 1, 4, TB 3, 12, 1, 1; AV 3, 13, 6.
 âdityah çukra udagât 4, 14, 14.
 âdityam garbham payasâ 2, 7, 17; Kâth. 16, 17; TS 4, 2, 10; VS 13, 41.
 âdityânâm avasâ nûtanena 4, 14, 14; RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6.
 âdityâ bhâga vah karishyâm 2, 2, 1.
 âdityâ vâ ita uttamâh 4, 6, 8
 âdityo deva udagât 4, 14, 14.
 âdityâir no bhârâtî 3, 16, 2; Kâth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 8
 â devânâm api panthâm aganma 4, 10, 2; (4, 11, 4); RV 10, 2, 3; Kâth. 2, 15; 18, 21; 35, 9; TS 1, 1, 14, 3; AV 19, 59, 3.
 â devo yâti savitâ 4, 14, 6; RV 7, 45, 1; Kâth. 17, 19; TB 2, 8, 6, 1.
 â na etu manah punah 1, 10, 3; Kâth. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2; VS 3, 54.
 â nah prajâm janayatu prajâpatir 2, 13, 23; RV 10, 85, 43; Kâth. 13, 15; 35, 9; 40, 1; AV 14, 2, 40.
 â no agne rayim bhara 4, 12, 4; RV 1, 79, 8; Kâth. 10, 12; SV 2, 875.
 â no agne sucetunâ 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 79, 9; Kâth. 2, 14; TB 2, 6, 16, 1; SV 2, 876.
 â no gahi sakhyebhîh 4, 14, 15; RV 3, 1, 19.
 â no divo brhatah parvatâd â 4, 10, 1; (4, 11, 2; 4, 14, 3); RV 5, 43, 11; Kâth. 4, 16; 20, 15; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2.
 â no niyudbhîh çatinîbhîr adhvaraw sahasrîñbhîr upa yâhi yajñam 4, 14, 2; RV 7, 92, 5; VS 27, 28; SV 2, 8, 1, 2.
 â no mitrâvarunâ ghrâtâr 4, 11, 2; RV 3, 62, 16; Kâth. 4, 16; 12, 14; TS 1, 8, 22, 3; TB 2, 5, 12, 3; VS 21, 8; SV 1, 220, 2, 13.
 â no mitrâvarunâ havyajushṭim 4, 14, 12; RV 7, 65, 4; TB 2, 8, 6, 7.
 â no yajñam bhârâtî 4, 13, 3; RV 10, 110, 8; Kâth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 33; AV 5, 12, 8; Nir. 8, 13.
 â no yâhi tapasâ 4, 10, 2.
 â no vâyo mahe tane 4, 14, 2; RV 8, 46, 25.
 â no viçvâ âskrâ 4, 14, 11; RV 1, 186, 2; TB 2, 8, 6, 3.
 â no vîrebhîr janitâ 4, 14, 9.
 â no viro jayatâm 1, 2, 9.
 ântrâñi sthâlîr 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 86.
 ânyam divo mâtariçvâ 4, 14, 18; RV 1, 93, 6; Kâth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.
 âpaprâthamâhinâ 4, 12, 4; RV 8, 70, 6; SV 2, 213; AV 20, 81, 2, 92, 21.
 âpas tvâm açvinâu tvâm 4, 1, 2.
 âpo devîh pratigrbhîta 2, 7, 10; Kâth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 2; VS 12, 35.
 âpo devîh çundhata mâ 1, 2, 1.
 âpo devîr ghrâminvâ 2, 13, 1; Kâth. 35, 3; 39, 2; Kap. S. 48, 4.

- âpo devîr brhâtîr 1, 2^o1; (3, 6, 4); Kâth. 2, 2; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 6, 1, 2, 2.
 âpo devîr madhumatîr 2, 6, 8.
 âpo mâ anâtaraḥ sūdayantu 1, 2, 1; (3, 6, 2).
 âpo ha yān mahatîr 2, 13, 23; RV 10, 121, 7; Kâth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 27, 25; 32, 7; AV 4, 2, 6.
 âpo hi shthā mayobhuvas 2, 7, 5; 4, 9, 27; TS 12, 13, 1; 3, 1, 6; RV 10, 9, 1; Kâth. 16, 4; 19, 5; 5, 4, 8; Kap. S. 30, 3; 48, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 50; 36, 14; SV 2, 1187; AV 1, 5, 1; Nir. 9, 27.
 âpyāyasya sametu 2, 7, 14; RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; Kâth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TB 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 3, 3; VS 12, 112; Tāndya B. 1, 5, 8.
 â brahman brāhmaṇas 3, 12, 6; Kâth. 5, 5, 14; TB 7, 5, 18; VS 22, 22.
 â bhandishṭhasya sumatîr 4, 11, 4; Kâth. 7, 16.
 âbhiḥ ṣe adya gîrbhir 2, 13, 8; (4, 10, 2); RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7.
 âbhiḥ spr̥ho mithatîr 4, 14, 12; RV 6, 25, 2; TB 2, 8, 3, 3.
 âmayāvinaḥ yājayed 4, 3, 6.
 â m̐ vājasya prasādo 1, 11, 3; (1, 11, 7); Kâth. 14, 1 u. 7; 18, 13; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 8, 3; TB 1, 3, 6, 6; VS 9, 19.
 â m̐cisho dohakāmā 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kâth. 5, 3; 32, 3; TS 1, 7, 4, 3.
 âm̐r aja praty âvartayemāḥ 3, 16, 3; RV 6, 47, 31; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 57; AV 6, 126, 3.
 âyam gāuḥ pr̥nir RV 10, 189, 1; Kâth. 7, 18; Kap. S. 6, 4; 7, 2; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 6; SV 2, 726; AV 6, 31, 1; 20, 48, 4.
 â yau haste naḥ khādinaḥ 4, 10, 3; RV 6, 16, 40; TS 3, 5, 11, 4.
 â yad ishaḥ nr̥patîr tejā 4, 14, 15; RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.
 â yad duvasyād duvase na kârur 4, 11, 3; RV 1, 165, 14; Kâth. 9, 18.
 âyan naraḥ sudānayo 2, 4, 7; RV 5, 53, 6; Kâth. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
 â yas tatantha rodasî 4, 13, 6; RV 6, 1, 11; Kâth. 18, 20; TB 5, 6, 10, 5.
 â yasmin̐ sapta vāsavā 4, 12, 2; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8.
 âyākam mitrāvaruṇā suçasty 4, 14, 10; RV 6, 67, 3.
 âyāhi tapasā 4, 10, 2.
 âyāhi sushumā hi tā 2, 13, 9; RV 8, 17, 1; SV 1, 191; 2, 16; AV 20, 3, 1, 38, 1, 47, 7.
 âyurdā deva jarasau 4, 12, 4; Kâth. 11, 13.
 âyurdhā agne 'sy 1, 5, 9.
 âyur vāi dhruvas 4, 6, 6; Kâth. 28, 1.
 âyushe svāhā prāṇāya svāhā 3, 12, 9.
 â ye tanvanti raçmibhis 4, 11, 2; RV 1, 19, 8.
 â yo ghr̥ṇe na tat̥rshāno 2, 10, 1; Kâth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 2; VS 17, 10.
 ârāṇ catrum apabādhasva 4, 14, 5; RV 10, 42, 7; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7; Nir. 5, 24.
 âryamā yāti vr̥shabhas 4, 12, 4; TS 2, 3, 14, 4.
 âvartamāno bhuvanasya madhye 2, 13, 22; Kâth. 40, 12.
 â vā esha prajāpataye 3, 5, 1.
 â vāu ratho rodasî 4, 14, 10; RV 7, 69, 1; TB 2, 8, 7, 6.
 â vāro madhyam aruḥad 2, 12, 4; Kâth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 18, 8; VS 15, 51.
 â vām upastham adruḥā 3, 8, 7; RV 2, 41, 21; Nir. 9, 37.
 â vām mitrāvaruṇā havyardātîr 4, 14, 12; RV 1, 152, 7; TB 2, 8, 6, 5.
 â vāyo bhūsha çucipā 1, 3, 6; (4, 14, 2); RV 7, 92, 1; Kâth. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 2, 2; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TB 9, 8, 1; VS 7, 7.

- â viçvataḥ pratyāñcam 2, 7, 2; RV 2, 10, 5; TS 4, 1, 2, 5; VS 11, 24.
 â viçvadevaṃ satpatiṃ 4, 12, 6; RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2.
 âviṣṭyo vafdhate cāru 4, 14, 8; RV 1, 95, 5; TB 2, 8, 4; Nir. 8, 15.
 â vṛtrahanā vṛtrahabhiḥ 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 6, 60, 3; TB 3, 6, 8, 1.
 â vedhasam nilapṛshtham 4, 14, 4; RV 5, 43, 12; TB 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7.
 â vo devāsa īmahe 1, 2, 2; (4, 14, 2); TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5.
 â vo yantūdāvāhāso 4, 11, 2 (4, 14, 11); RV 5, 58, 3; TB 2, 5, 5, 3.
 â vo rājānam adhvarasya 4, 11, 4; RV 4, 3, 1; Kāth. 7, 16; TS 1, 3, 14, 1; TB 2, 8, 6, 9; SV 1, 69.
 ācīr nā ūrjam uta 4, 12, 3; Kāth. 5, 2; TS 3, 2, 8, 5 (ma fūr nā). AV 2, 29, 3.
 ācuḥ çiçāno vṛshabho 2, 10, 4; RV 10, 103, 1; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 33; SV 2, 1199; AV 19, 13, 2.
 ācus trivṛd bhāntaḥ 2, 8, 4; Kāth. 17, 4; 20, 12; Kap. S. 32, 14; TS 4, 3, 8; VS 14, 23.
 â savā savitur yathā 4, 11, 2; RV 8, 91 (102), 6; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.
 āsushvayanti yajate 4, 13, 3; RV 10, 110, 6; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 31; AV 5, 12, 6; Nir. 8, 11.
 āham pitṛnt suvidatram 4, 10, 6; RV 10, 15, 3; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 12, 1; VS 19, 56; AV 18, 1, 45.
 āhitāgnir vā esha 3, 6, 6.
 ichann aṣvasya yañ ciraḥ 2, 13, 6; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 1.
 idābhīr agnir idyāḥ 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 13, 1; VS 21, 14.
 idām agne purudāsaṃ 2, 7, 11; (4, 11, 1; 4, 12, 3); RV 3, 1, 23, 5, 11, 6, 11, 7, 11, 15, 7, 22, 5, 23, 5; Kāth. 16, 11; 18, 21; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12, 51; SV 1, 76.
 idāyās tvā pade vayam 1, 6, 2; 1, 6, 7; (4, 10, 4; 4, 11, 1); RV 3, 29, 4; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1; VS 34, 15.
 idito devāir 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 1.
 ita eva prathamam jajñe, 1, 8, 8; Kāth. 7, 13; TS 2, 2, 4, 8.
 iti ya eva devā yajñahanaḥ ca 1, 4, 8.
 ito jajñe prathamam svād 1, 6, 1.
 idam varco agnina 2, 3, 4; TB 2, 5, 7, 1; AV 19, 37, 1.
 idam vām āsye haviḥ 4, 12, 1; RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.
 idam vishnur vicakrame 1, 2, 9; 4, 1, 12; (1, 8, 9; 2, 7, 16; 4, 11, 4; 4, 12, 1); RV 1, 22, 17; Kāth. 2, 10; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TB 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; SV 1, 222; 2, 1019; AV 7, 26, 4; Nir. 12, 19.
 idam çreyo manyamāno 2, 13, 10.
 idam haviḥ prajānamam 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TS 2, 6, 3, 5; VS 17, 48.
 idam kshatram dusharam 3, 16.
 idam te havyam ghṛtavat 4, 12, 6; (4, 14, 3); TB 2, 5, 4, 6; AV 7, 68, 2.
 idam dyāvāpṛthivi satyam 4, 14, 7; RV 1, 135, 11; TB 2, 8, 4, 3.
 idam namo vṛshabhāya 4, 14, 14; RV 1, 51, 15.
 idam adadād rabhasam 4, 14, 7.
 idam pitṛbhyo namo astv 4, 10, 6; RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 68; AV 18, 1, 46.
 indur dakṣaḥ çyena 2, 12, 3; 4, 9, 11; Kāth. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TB 3, 10, 4, 3; TA 4, 11, 6; VS 18, 53.
 indra eshām netā brhaspatir 2, 10, 4; RV 10, 103, 8; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 40; SV 2, 1206; AV 19, 13, 9.

indrah prapñtām papuṣiṃ 4, 14, 7.

indrah sà dāmane kṛta 2, 13, 6; RV 8, 93, 8; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 573; AV 20, 47, 2, 137, 13.

indrah sūtrāmā svavam 4, 12, 5; RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 4; VS 20, 51; AV 7, 91, 1; 20, 125, 6.

indrah sūtrāmā hrdayanā 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 85.

indra vaya vā cūnāsīram 4, 10, 6; Kāth. 21, 14.

indra vā vā vā avīrddhan 2, 10, 5; (3, 3, 8); RV 1, 11, 1; Kāth. 18, 3; 36, 15; 37, 9; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 5; TB 2, 7, 15, 5, 16, 3; VS 12, 56; 15, 61; 17, 61; SV 1, 343; 2, 177.

indra vā vā vā pari 4, 11, 4; RV 1, 7, 10; Kāth. 8, 17; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; SV 2, 970; AV 20, 39, 1, 70, 16.

indra vā vā vā vajrina 4, 14, 12; RV 10, 89, 1; TB 2, 8, 4, 1.

indram durah kavashyo 3, 11, 1; TB 2, 6, 8, 2; VS 20, 40.

indram naro nemadhitā 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 318.

indra marutva iha pāhi 1, 3, 19; RV 3, 51, 7; Kāth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 18, 1; VS 7, 35.

indram id gāthino 2, 13, 6; RV 1, 7, 1; Kāth. 8, 16; 39, 12; TS 1, 6, 12, 2; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 198; 2, 146; AV 20, 38, 4, 47, 4, 70, 7; Nir. 7, 2.

indram id tihari vahato 1, 3, 34; RV 1, 84, 2; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; TS 1, 4, 38, 1; VS 8, 35; SV 2, 380.

indra vājeshu no 2, 13, 6; RV 1, 7, 4; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 148; AV 20, 70, 10.

indravāyū ime sūtā 1, 3, 6; RV 1, 2, 4; Kāth. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; VS 7, 8; 33, 56.

indravāyū gusamdrā 1, 11, 4; 2, 2, 6; Kāth. 10, 12; 14, 2; VS 33, 86.

indras tarasvān abhimātīhogro 4, 14, 12; TB 2, 8, 4.

indrasya kroḍo 3, 15, 7; Kāth. 5, 13, 6; TS 5, 7, 16; VS 25, 8.

indrasya nu vīryāni pravocā 4, 14, 13; RV 1, 32, 1; TB 2, 5, 4, 1, 8, 4, 3; AV 2, 5, 5; Nir. 7, 2.

indrasya manve prathamasya 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.

indrasya rūpam rshabho 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 91.

indrasya vajrō marutām 3, 16, 3; RV 6, 47, 28; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 6; VS 29, 54; AV 6, 125, 3.

indrasya vṛsho varuṇasya 2, 10, 4; (4, 14, 13); RV 10, 103, 9; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 41; SV 2, 1207; AV 19, 13, 10.

indrā id dharyoḥ sacā 2, 13, 6; RV 1, 7, 2; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 147; AV 20, 38, 5, 47, 5, 70, 8.

indrā oshadhīr asanod 4, 14, 5; RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10.

indrāgni avyathamānām 2, 8, 3; 3, 2, 9; Kāth. 17, 3; 20, 11; Kap. S. 26, 2; 32, 13; TS 4, 3, 6; VS 14, 11.

indrāgni āgata sutam 1, 3, 17; RV 3, 12, 1; Kāth. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 15, 1; VS 7, 31; SV 2, 19.

indrāgni navatim puro 4, 10, 5; RV 8, 12, 6; Kāth. 4, 15; TS 1, 1, 14, 1; SV 2, 926, 1054.

indrāgni mitrāvaruṇau 4, 14, 17; TA 2, 3, 4; VS 33, 49.

indrāgni rocanā divah 4, 10, 4; (4, 11, 1); RV 3, 12, 9; Kāth. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1, 3; 13, 8; TB 3, 5, 7, 3; SV 2, 1043.

- indrāgwyoh pakṣaṭiḥ 3, 15, 5; VS 25, 5.
 indrāṇi patyā sujitaṃ 3, 8, 4; 4, 12, 1; TB
 2, 4, 2, 7.
 indrā nu pūṣhaṇā vaya 4, 12, 6; RV 6,
 57, 1; Kāth. 23, 11; SV 1, 202.
 indrāya tvā brhadvate 1, 3, 14; Kāth. 27, 10;
 Kap. S. 3, 4.
 indrāya tvā sushuttamaṃ 1, 3, 3; 4, 5, 4.
 indrāya manyumate 2, 2, 12; 2, 5, 8; Kāth.
 13, 4.
 indrāyāḥhomucā ekādaçak. 2, 2, 10; 2, 6, 6;
 4, 3, 9.
 indrāyārkavate °çvamedhavatā 2, 2, 9.
 indrāyendu sarasvatī 3, 11, 3; Kāth. 38, 8;
 TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 57.
 indrāvaruṇā yuvam adhvarāya 4, 12, 4; RV
 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TB 2, 8, 4, 5;
 Nir. 5, 2.
 indrāvishṇu dr̥ṣhitāḥ 4, 12, 5; RV 7, 99, 5;
 TS 3, 2, 11, 3.
 indriyāṇi çatakrato 4, 12, 2; RV 3, 37, 9;
 Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5;
 AV 20, 20, 2, 57, 5.
 indreṇa manyunā yujā 1, 3, 12; (4, 6, 3);
 Kāth. 4, 4.
 indremam pratarāṃ naya 2, 10, 4; Kāth.
 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS
 17, 51; AV 6, 5, 2.
 indro jayati na parājayate 4, 12, 3; TS
 2, 4, 14, 2; AV 6, 98, 1.
 indro dadhico asthabhir 2, 13, 6; RV 1, 84,
 18; Kāth. 39, 12; TS 5, 6, 6, 3; TB 1,
 5, 8, 1; SV 1, 179; 2, 263; AV 20, 41, 1.
 indro dīrghāya cakṣasā 2, 13, 6; RV 1,
 7, 3; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 149; AV 20,
 38, 6, 47, 6, 70, 9.
 indro devāṇ çambarahatya 4, 14, 13; TB 2,
 8, 3, 8.
 indro devānām adhipāḥ 4, 14, 12; TB 2,
 8, 4, 2.
 indro dyāur urvy uta 4, 14, 7.
 indro bābhūva brahmaṇā 4, 14, 7.
 indro balaw rakṣhitāraṃ 4, 14, 5; RV 10,
 67, 6; AV 20, 91, 6.
 indro bhūtasya bhuvanasya 4, 14, 7.
 indro madāya vāvr̥dhe 4, 12, 4; RV 1, 81, 1;
 SV 1, 411; 2, 352; AV 20, 56, 1.
 indro yajñaw vardhayan 4, 14, 13; TB
 2, 8, 3, 7.
 indro yāto vasitasya 4, 14, 13; RV 1, 32,
 15; TB 2, 8, 4, 3.
 indro rājā jagataç carṣbhāṇinām 4, 14, 14;
 RV 7, 27, 3; TB 2, 8, 5, 8; AV 19, 5, 1.
 indro vṛtra vajreṇāvadhīd 4, 14, 7.
 indro vṛtram atarad 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 6.
 indro vāi vṛtram abant 3, 3, 7.
 indro vāi vṛtrāya 4, 6, 5.
 indro smam avatu vajrabāhur 4, 14, 7.
 indhānās tvā çata himā 1, 5, 2; (1, 5, 8);
 Kāth. 6, 9; 7, 6; 35, 2; Kap. S. 4, 8;
 48, 3; TS 1, 5, 5, 4; VS 3, 18.
 indhāno agniḥ vanavad 4, 14, 10; RV 2,
 25, 1; TB 2, 8, 5, 2.
 imaw yajñaw vardhayan 4, 14, 13; TB 2,
 8, 3, 8.
 imaw yajñam açvinā 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 6.
 imaw yajñam ida vaco 4, 11, 6; (4, 12, 1);
 RV 1, 91, 10; Kāth. 2, 14.
 imaw yama prastaram 4, 14, 16; RV 10,
 14, 4; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 60.
 imaw sāhasraw çatadhāram 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 13, 49.
 imaw stomam arhate 2, 7, 3; RV 1, 94, 1;
 SV 1, 66; 2, 414; AV 20, 13, 3.
 imam no yajñam amṛteshu 4, 13, 5; RV 3,
 21, 1; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
 imam agnā āyushe 2, 3, 4; Kāth. 11, 7, 8;
 36, 5; TS 2, 3, 10, 3; TB 2, 7, 5; TA
 2, 5, 3; AV 2, 28, 5.
 imam ūrṇāyu varuṇasya 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 13, 50.
 imam mā hiṇi ekaçapham 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10,
 VS 13, 48.

- idyaç cāsi vandyaç 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 1; VS 29, 3.
 iṣānāya parasvatā 3, 14, 10; VS 24, 28.
 iṣānāya prahuti 4, 14, 2; RV 7, 90, 2.
 iṣānā vāryānām 4, 9, 27; RV 10, 9, 5; TB 2, 5, 8, 5; TA 4, 42, 4; AV 1, 5, 4.
 ukshānnāya vaçānnāya 2, 13, 13; (4, 11, 4); RV 8, 43, 11; Kāth. 7, 16; 40, 5; TS 1, 3, 14, 7; AV 3, 21, 6; 20, 1, 3.
 ukshā sainudre aruṇaḥ 2, 10, 5; RV 5, 47, 3; Kāth. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 4; VS 17, 60.
 ukhām kṛṇotu çaktyā 2, 7, 5; Kāth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 57.
 ukhyaasya ketum prathamaṇi 2, 8, 1.
 ugram paçyed iāshṭrabhr̥t, 4, 14, 17; TA 2, 4, 3; AV 6, 118, 2.
 ugraç ca bhīmaç ca 4, 9, 17; VS 39, 7.
 ugrā diçām abhibhūtir 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 1.
 uñ çushmā ośbhadhinām 2, 7, 13; RV 10, 97, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; VS 12, 82.
 uñ çrayasva vanaspatē 1, 2, 11; 4, 13, 1; RV 3, 8, 3; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
 uta gnā vyantu devapatnir 4, 13, 10; RV 5, 46, 8; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 2; Nir. 12, 46.
 uta devā avahitaṃ 4, 14, 2; RV 10, 137, 1; AV 4, 13, 1.
 uta dyumnasya çavasa 4, 12, 4.
 uta no deva devaṃ 4, 11, 6; RV 8, 75, 2; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 uta no brahman haviṣa 4, 11, 2; RV 3, 13, 6; Kāth. 2, 15.
 uta no hir budhnyah çṛṇotv 1, 6, 2; RV 6, 50, 14; VS 34, 53; Nir. 12, 33.
 uta bruvantu jantavā 4, 10, 3; RV 1, 74, 3; Kāth. 8, 16; 15, 12; TS 3, 5, 11, 4; SV 2, 732.
 uta mātā mahiṣam anv 4, 12, 5; RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3.
 uta smāsyā dravatās 1, 11, 2; RV 4, 40, 3; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 15.
 uta syā naḥ sarasvatī jushāṇopa 4, 14, 7; RV 7, 95, 4.
 utā no mitrāvaruṇā ihāgataṃ 4, 9, 12.
 utkrāma mabate sāubhagāya 2, 7, 2; Kāth. 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; VS 11, 21.
 uttishṭha brhātī bhāvordhvā 2, 7, 6; (3, 1, 8); Kāth. 19, 7; Kap. S. 30, 5; VS 11, 64 (utthāya).
 uttishṭha brahmanaspate 4, 9, 1; 4, 12, 1; RV 1, 40, 1; Kāth. 10, 13; TA 4, 2, 1; VS 34, 56.
 utsannayajño vā eṣha 3, 2, 9; TS 5, 3, 1.
 udakramid draviṇodā 2, 7, 2; Kāth. 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; 5, 1, 3, 1; VS 11, 22.
 ud agne tava tad ghṛtād 1, 6, 1; RV 8, 43, 10 (tyad); Kāth. 7, 12; Kap. S. 6, 2.
 ud agne tishṭha pratyātānushva 2, 7, 15; RV 4, 4, 4; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 12.
 ud agne çucayas tava 1, 5, 1; (4, 10, 2; 4, 12, 4); RV 8, 14, 17; Kāth. 2, 14; 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8, 4, 46, 3, 5, 5, 3; 2, 4, 14, 4; SV 2, 884.
 udapurā nāmāsy 2, 8, 14.
 udapruto na vayo 4, 12, 6; RV 10, 68, 1; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 16, 1.
 udaraw vai vṛtraḥ 2, 4, 4.
 udasthād gojid açvajid 2, 7, 12; Kāth. 38, 14.
 ud asya çushmād bhānor 4, 9, 14; RV 7, 34, 7 (bhānur).
 ud āyushā svāyushodoshadhināw 1, 2, 6; Kāth. 2, 6; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8.
 udiratām, avarā ut parāsa 4, 10, 6; RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49; AV 18, 1, 44; Nir. 11, 18.
 udirayatā marutaḥ samudrāto 2, 4, 7; RV 5, 55, 5; Kāth. 11, 9; 30, 4; Kap. S. 46, 7; TS 2, 4, 8, 2.
 ud u tishṭha svadhyara 2, 7, 4; (8, 1, 5; 4,

- 9, 12); RV 8, 23, 5; Kâth. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 3; VS 11, 41.
- ud uttama varuṇa 1, 2, 18; 4, 14, 17; (2, 7, 8; 3, 2, 1; 4, 10, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 15; Kâth. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 1, 3, 11, 2; 5, 2, 1, 3; TB 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; VS 12, 12; AV 7, 83, 3; 18, 4, 69; Nir. 2, 13.
- ud ut te madhumattamā 1, 3, 39.
- ud u tyam jātavedasam 1, 3, 37; RV 1, 50, 1; Kâth. 4, 9; 10, 13; 11, 1; 13, 16; 21, 14; 30, 5; Kap. S. 3, 7; TS 1, 2, 2, 2; 2, 2, 12, 1, 3, 8, 2, 4, 14, 4, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 8; 6, 1, 11, 4; TB 3, 1, 3, 3, 7, 11, 2; TA 4, 11, 8, 20, 3; 5, 9, 12; VS 7, 41; 8, 41; 33, 31; SV 1, 31; AV 13, 2, 16; 20, 47, 13; Nir. 12, 15.
- ud u tvā pañca diṣo 2, 10, 5.
- ud u tvā viṣve devā 2, 7, 10; (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâth. 16, 10; 18, 3; 19, 12; 21, 8; Kap. S. 25, 1; 28, 3; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1, 6, 3, 1; 5, 2, 2, 1, 4, 6, 1; VS 12, 31; 17, 53.
- ud enam uttaram nayāgne 2, 10, 4; (3, 3, 8); Kâth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3; (5, 4, 6); VS 17, 50; AV 6, 5, 1.
- ud eshām bāhūn atiram 2, 7, 7; Kâth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3, 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 16; VS 11, 82.
- udgrābhaḥ ca nigrābhaḥ ca 1, 1, 13; (3, 3, 8); Kâth. 1, 12; 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1, 6, 4, 2; 4, 6, 3, 4; VS 17, 64.
- udbudhyasvāgne 2, 12, 4; Kâth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 5; VS 15, 54; 18, 61.
- udyojanam antaryāgam 2, 7, 12.
- ud vāyam tamasa pari 2, 12, 5; 4, 9, 27; (3, 4, 6); RV 1, 50, 10; Kâth. 18, 16; 22, 1; 38, 5; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; 5, 1, 8, 6; TB 2, 4, 4, 9, 6, 6, 4; 3, 7, 11, 2; TA 6, 3, 2; VS 20, 21; 27, 10; 35, 14; 38, 24; AV 7, 53, 7.
- ud vām prkshāso madhumanto asthur 4, 12, 4; RV 7, 60, 4.
- unnataḥ citibāhuḥ 3, 13, 8.
- unnabhbhaya prthivīm 1, 3, 26; TS 2, 4, 8, 2; 3, 5, 5, 2; Kâth. 11, 9.
- upaksharanti sindhavo 4, 11, 2; RV 1, 125, 4; Kâth. 11, 5; 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
- upa châyām iva ghr̥ṇer 4, 11, 2; RV 6, 16, 38; Kâth. 40, 14; TB 2, 4, 4, 6; SV 2, 1056.
- upa jmann upa vedase 2, 10, 1; Kâth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 6.
- upa tvāgne dive dive 1, 5, 3; (1, 5, 10); RV 1, 1, 7; Kâth. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; 35, 4; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 22; SV 1, 14.
- upa tvā juhvo mama 1, 6, 1; RV 8, 44, 5; Kâth. 7, 12; SV 2, 892.
- upa tvā ṛṇvasampr̥cam 4, 11, 2; RV 6, 16, 37; Kâth. 40, 14; SV 2, 1055.
- upa prayanto adhvaram 1, 5, 1; (1, 5, 5; 1, 5, 6); RV 1, 74, 1; Kâth. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 11; SV 2, 729.
- upa prāgāt suman me 3, 16, 1; RV 1, 162, 7; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 30; Nir. 6, 22.
- upaprehi vācaspate 4, 12, 1; AV 1, 1, 2 (punar ehi v.).
- upayāmagr̥hito 'si antaryacha 1, 3, 5; VS 7, 4.
- upayāmagr̥hito 'si devebhyas 1, 3, 9.
- upayāmagr̥hito 'si prajāpataye 1, 3, 35; Kâth. 29, 5; 30, 5; Kap. S. 45, 6; VS 23, 2, 4.
- upayāmagr̥hito 'si brhaspatisutasya 1, 3, 29; Kâth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 8, 9.
- upayāmagr̥hito 'si madhave 1, 3, 16; Kâth. 4, 7; VS 7, 30.
- upayāmagr̥hito 'si suçarmā 1, 3, 28; VS 8, 8.

- upayāmaghīto 'si harir asi 1, 3, 30; VS 8, 11.
- upayāmaghīto 'sindrāya 1, 3, 14; VS 7, 22.
- upa creshthā na āciro 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 7.
- upaçvāsaya prthivīm 3, 16, 3; Kāth. 5, 6, 1; AV 6, 126, 1.
- upabūtāh pitarah somyāso 4, 10, 6; RV 10, 15, 5; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 4; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 57; AV 18, 3, 45.
- upāçupātrena pātnivatam 4, 7, 4.
- upāvasrja tmanyā 4, 13, 3; RV 10, 110, 10; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 35; AV 5, 12, 10; Nir. 8, 17.
- upem asrkshi vājayur 4, 12, 4; RV 2, 35, 1; Kāth. 12, 15; Mān. Çr. 6, 1, 3.
- upo ha yad vidathaw vājino 4, 11, 1; RV 7, 93, 3; TB 3, 6, 12, 1.
- ubhā jigryathur 2, 4, 4; (4, 12, 5); RV 6, 69, 8; Kāth. 12, 14; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7, 5, 5; AV 7, 44, 1.
- ubhābhyām deva savitah 3, 11, 10; RV 9, 67, 25; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4; VS 19, 43.
- ubhā vām indrāgni 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 13; Kāth. 7, 4 u. 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 1, 14, 1, 5, 5, 1; TB 2, 8, 5, 1; VS 3, 13.
- uru hi rājā varuṇaḥ cakāra 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 8; Kāth. 4, 13; 29; 3; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2; VS 8, 23.
- uru vishno vikramasvoru 1, 2, 13; 1, 2, 14; Kāth. 3, 1; 3; Kap. S. 2, 8; 2, 9; TS 1, 8, 4, 1; VS 5, 38, 41.
- urvi prthivī bahule 4, 14, 7; RV 1, 185, 7; TB 2, 8, 4, 8.
- urvi rōdasi varivas 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
- uṇantas tvā havāmaha 1, 10, 18; (4, 10, 6); RV 10, 16, 12 (nidbhimahy); Kāth. 21, 14; 36, 12; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16; VS 19, 70; AV 18, 1, 56.
- uṇik pāvako aratiḥ 2, 7, 9; RV 10, 45, 7; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 2; VS 12, 24.
- ushāsā naktam aṇvinā 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; VS 20, 61.
- ushāsānaktā bṛhatī bṛhantam 3, 11, 1; VS 20, 41.
- ushe yavī supeṇasā 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 17.
- uštāravyoh pīlvayor 2, 7, 12.
- ūrjo napāj jātavedah 2, 7, 14; RV 10, 140, 3; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 108; SV 2, 1168.
- ūrjo napātaw sa hināyam 2, 13, 9; RV 6, 48, 2; Kāth. 39, 12; VS 27, 44; SV 2, 54.
- ūrdhva ū shu na ūtaye 2, 7, 4; (4, 13, 1); RV 1, 36, 13; Kāth. 15, 12; 16, 4; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; VS 11, 42; SV 1, 57.
- ūrdhvā asya samidho bhavanty 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8; VS 27, 11; AV 5, 27, 1.
- ūrdhvā diṇaw rantirācāu- 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 4.
- ūrdhvām enām uṇṇāpaya 3, 13, 1; Kāth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 1; VS 23, 26.
- ūrdhvo nah pāhy aḥaso 4, 13, 1; RV 1, 36, 14; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1.
- ūrdhvo bhava pratividhyādhy asmad 2, 7, 15; RV 4, 4, 5; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 13.
- rcā tvā chandasā sādāyāmi 2, 13, 4.
- rcā stoma samardhaya 2, 7, 1; Kāth. 15, 11; 18, 19; Kap. S. 29, 7; TS 3, 1, 10, 1; 4, 1, 1, 2; 5, 1, 1, 3.
- rjite parivṛgāhi no 3, 16, 3; RV 6, 75, 12; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 49.
- rtaw vāi satyaw jājūno 1, 10, 11.

- r̥asaya gopā adhitishṭhatho 4, 14, 12; RV 5, 63, 1.
 r̥tasayadhāman prathamā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10.
 r̥tasaya panthām anu tisra āyus 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; AV 8, 9, 13.
 r̥tāvānaw vāicvānaram 4, 11, 1; Kāth. 4, 11; 6, 10; 7, 16; TS 1, 5, 11, 1; VS 26, 6.
 r̥tāvānam mahisha vicvadarçatam 2, 7, 14; RV 10, 140, 6; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 111; SV 2, 1171.
 r̥tāshād r̥tadhāmāgnir 2, 12, 2; Kāth. 18, 14; Kap. S. 29, 3; TS 3, 4, 7; VS 18, 38.
 r̥tuthendro vanaspatih 3, 11, 3; TS 2, 6, 12, 4.
 r̥tūnām patni prayame 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 5.
 r̥tena dyāvāpr̥thivī 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 2; TĀ 2, 3, 3.
 r̥tvijo vṛñte 3, 9, 8; Kāth. 26, 9; Kap. S. 41, 7.
 r̥ddhareṇa sakhyā saceya 4, 11, 2; RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3; Nir. 6, 4.
 r̥ab̥h̥ayo vo maruto aṣṣayor 4, 11, 4; (4, 14, 18); RV 5, 57, 6.
 ekayāstuvata 2, 8, 6; Kāth. 17, 5; Kap. S. 26, 4; TS 4, 3, 10; VS 14, 28.
 ekasmāi svāhā 3, 12, 15; Kāth. 5, 2, 1; 5, 2, 2; TS 7, 2, 12; VS 22, 34.
 ekasya cin me vibhiv 4, 11, 3; RV 1; 165, 10; Kāth. 9, 18.
 ekācetat sarasvatī 4, 14, 7; RV 7, 95, 2.
 eko vo devo apyatisṭhat 2, 13, 1; Kāth. 39, 2; TS 5, 6, 1, 3 (ohnē vo); AV 3, 13, 4.
 eny ahno maṇḍūko 3, 14, 17; VS 24, 36.
 etad vā asyasaṣ vatsaro 1, 10, 20; Kāth. 36, 14.
 etad vā eṣābhyanūktā 4, 6, 9.
 etā u vaḥ subhagā vicvavārā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1; 11, 2; VS 29, 5.
 etā āindragā āirūpā 3, 13, 9; VS 24, 8.
 etā te agne ucathani vedo v̥sh̥tāni 4, 14, 14; RV 1, 73, 10.
 evā iyam pr̥thivī 3, 8, 6.
 enām mukhena vāyus 4, 12, 4; RV 1, 105, 19 (enāṅgūsheṇa).
 enā vo agnim namasorjo 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 7, 14, 1; Kāth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 4; VS 15, 32; SV 1, 45; 2, 99; Nir. 3, 21.
 enā vyāghram 2, 1, 5; Kāth. 37, 9; TB 2, 7, 16, 4.
 endra sāsasi rayi 4, 42, 3; RV 1, 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TB 3, 5, 7, 3; SV 1, 129; AV 20, 70, 17.
 ebhir űo arkāir bhavā 4, 10, 2; RV 4, 10, 3; Kāth. 20, 14; TS 4, 4, 1, 7; VS 15, 46; SV 2, 1129.
 evā pitre vicvadevāya 4, 11, 2; (4, 14, 4); RV 4, 50, 6; Kāth. 17, 18; TS 1, 8, 22, 2; TB 2, 8, 2, 8; AV 20, 88, 6.
 evā vandasya varuṇam b̥h̥antam 1, 2, 13; RV 8, 42, 2; Kāth. 17, 19; TB 2, 5, 8, 4.
 evad etc prati mā rocāmānā 4, 11, 3; RV 1, 165, 12; Kāth. 9, 18.
 esha chāgaḥ puro açvena 3, 16, 1; RV 1, 162, 3; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 26.
 esha vaḥ stomo maruta 4, 11, 3; RV 1, 165, 15, 167, 11, 168, 10; Kāth. 9, 18; VS 34, 48.
 esha vai prajāpati rūpeṇa 1, 6, 7.
 esha aya vāji kshipaṇim 1, 11, 2; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 14.
 ehy u shu bravāni te 4, 12, 1; RV 6, 16, 16; Kāth. 3, 14; 20, 14; VS 26, 13; SV 1, 7; 2, 55.
 ojas tad asya titvisha 1, 3, 32; RV 8, 6, 5; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; SV 1, 182, 2, 1003; AV 20, 107, 2.
 ojistham te madhyato 4, 13, 5; RV 3, 21, 5; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
 obhe suçcandra vicpate 2, 13, 5; (4, 12, 4); TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6.
 omāsaṣ carshanidhr̥to 1, 3, 18; RV 1, 3, 7; Kāth. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 16, 1; VS 7, 53; Āit. Ā. 1, 4; Nir. 12, 40.
 oshadhayaḥ pratigr̥bh̥itāgnim 2, 7, 5; (3

- 1, 6; Kāth. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 11, 48.
- oshadhayaḥ pratimodhadhyam 2, 7, 5; RV 10, 97, 3; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 12, 77.
- oshadhīr iti mātavaḥ 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 4; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 78; Nir. 6, 3.
- oshadhe trāyasvānam 3, 9, 3.
- āndram ekakapālam 2, 2, 11.
- āndram ekādaçakapālam 2, 1, 9.
- āndrāgnam ekādaçakapālam 2, 1, 1; 2, 6, 2; Kāth. 9, 17.
- āndrābārhaspatyaḥ havir 2, 1, 12.
- āurvabhrguvañ çucim 4, 11, 2; RV 8, 102, 4; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8; SV 1, 18.
- kaḥ svid ekāki carati 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; VS 23, 9, 45.
- kaṇvā iva bhrgavaḥ 1, 3, 39; RV 8, 3, 16; SV 2, 713; AV 20, 10, 2, 59, 2.
- kadā cana prayuchasy 1, 3, 26; (1, 5, 4); RV 8, 52, 7; Kāth. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; VS 8, 3.
- kadā cana starir asi 1, 3, 26; (1, 5, 4 n. 11); RV 8, 51, 7; Kāth. 4, 10; 7, 2 n. 9; Kap. S. 3, 8; 5, 2; TS 1, 4, 22, 1, 5, 6, 4; VS 3, 34; 8, 2; SV 1, 300.
- kad dhishnyāsu vrdhasāno agne 4, 11, 4; RV 4, 3, 6; Kāth. 7, 16.
- kam u shvid 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 7; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
- kayā naç citra ābhuvad 2, 13, 9; 4, 9, 27; (3, 16, 4; 4, 10, 4); RV 4, 31, 1; Kāth. 21, 18; 39, 12; 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 2, 4, 12, 5; TA 4, 42, 3; VS 27, 39; 36, 4; SV 1, 169; 2, 32; AV 20, 124, 1.
- kayā çubhā savayasah 4, 11, 3; RV 1, 165, 1; Kāth. 9, 18.
- kalpetām dyāvāprthivī 1, 6, 2; 2, 8, 12 (2 Mal); (3, 3, 3); Kāth. 7, 14; 17, 10; Kap. S. 6, 3; 26, 9; TB 1, 2, 1, 18.
- kavashyo na vyacagvatīr 3, 21, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 60; 21, 32.
- kas tvā satyo madānām 2, 13, 9; 4, 9, 27; RV 4, 31, 2; Kāth. 39, 12; TA 4, 42, 3; VS 27, 40; 36, 5; SV 2, 33; AV 20, 124, 2.
- kasya brahmāni jujushur 4, 11, 3; RV 1, 165, 2; Kāth. 9, 18.
- kāṇḍāt kāṇḍāt prarqḥanti 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kāth. 16, 16; 20, 6; Kap. S. 32, 8; TS 4, 2, 9, 2; 5, 2, 8, 6; TA 10, 1, 7; VS 13, 20.
- kāmam kāmadughe dhukshva 2, 7, 14; TS 4, 2, 5, 2; VS 12, 72.
- kāmo havishām mandishtho 1, 2, 3; (so beginnt in Māitr.-S. der Vers, der in seinem weiteren Verlauf entspricht: agne tvaḥ su jāgrhi TS 1, 2, 3, 1; VS 4, 14; Kāth. 2, 4; 23, 5; Kap. S. 1, 16).
- kāya svāhā kasmāi svāhā 3, 12, 5; VS 22, 20.
- kāsvid āsitpūrvacittih 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18 (ki); TB 3, 9, 5, 2; VS 23, 11, 53.
- kiḥ svid āsid adhishtānam 2, 10, 2; RV 10, 81, 2; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 18.
- kiḥ svid vanam ka u sa vṛksha āsid yato dyāvāprthivī nishṭatakabuh manishino 2, 10, 2; RV 10, 81, 4; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; TB 2, 8, 9, 6; VS 17, 20.
- kitavāso yad riripur 4, 14, 3; RV 5, 85, 8; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 5.
- kim it te vishno paricakshyam 4, 10, 1; RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 975; Nir. 5, 8.
- kim brāhmaṇasya pitaram 4, 8, 1.
- kutas tvam indra māhinah 4, 11, 3; RV 1, 165, 3; Kāth. 9, 18; VS 33, 27.
- kuṭrā cid yasya samṛtān 4, 12, 4; RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3.
- kumbho vanishthūr 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 87.
- kurmas tā āyur 4, 14, 15; RV 10, 51, 7.

kulāyini gṛhṭavātī pāramdbiḥ 2, 8, 1;

* Kāth. 17, 1; Kap. S. 25, 10.

kuvalasaktubhir ācvinaw 2, 3, 9.

kuvit su no gaishṭhaye 4, 11, 6; RV 8, 75, 11; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 3; SV 2, 999.

kuvid aṅga namaṣā 4, 14, 2; RV 7, 91, 1.

kuvid aṅga yavamanto 1, 11, 4; 2, 3, 8; (3, 11, 7; 3, 12, 21; 4, 8, 9); RV 10, 131, 2; Kāth. 12, 9; 14, 3; 37, 18; TS

1, 8, 21, 1; 3, 1, 3, f; 5, 2, 11, 2; TB

2, 6, 1, 3; VS 10, 32; 19, 6; 23, 38; AV 20, 125, 2.

kubūm aha 4, 12, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5.

kubhṛ devānām amṛtasya 4, 12, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 47, 2.

kṛṇuṣha pājah prasitum 2, 7, 15; (4, 11, 5); RV 4, 4, 1; Kāth. 6, 11; 10, 5; 16, 15;

Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 9; Nir. 6, 12.

kṛttikā nakṣatram 2, 13, 20; TS 4, 4, 10.

kṛtvāya sâ mahim ukhām 2, 7, 6; Kāth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 4; 5, 1, 6, 4.

kṛṣiḥ susasyām utkrṣhe 1, 2, 2; (3, 6, 8); Kāth. 2, 3.

kṛṣṭe vapate 3, 2, 5.

kṛṣṇagrivâ āgneyâḥ 3, 13, 7; 3, 13, 10, 12, 13, 15, 16; VS 24, 6, 9, 14.

kṛṣṇam hiyānaw harayaḥ 4, 12, 5; RV 1, 184, 47; Kāth. 11, 9 u. 13; TS 3, 1, 11, 4; AV 6, 22, 1; 9, 10, 22; 13, 3, 9; Nir. 7, 24.

kṛṣṇaṁśrībhāgneyo 4, 7, 8.

kṛṣṇâ bhāumâ 3, 13, 11; VS 24, 10.

ketum kṛṇvann aketave 3, 16, 3; RV 1, 6, 3; Kāth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; TB

3, 9, 4, 3; VS 29, 37; SV 2, 820; AV 20, 26, 6, 47, 12, 69, 11.

keçaçmaçru vapâte 3, 6, 2.

keçina ॥vâi dâṣṭhyam 1, 4, 12.

ko addhâ veda ॥ iha prapocāt kutâ 4, 12, 1; RV 10, 129, 6; TB 2, 8, 9, 5.

ko adya yuñkte dhuri 3, 16, 4; (4, 10, 4);

RV 1, 84, 16; Kāth. 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 3, 4, 12, 5; SV 1, 341; AV 18, 1, 6; Nir. 14, 25.

ko nṇ vām mītrâvaruṇâ rtāyan 4, 14, 10; RV 5, 41, 1.

ko nv atra maruto' māmthe vah 4, 11, 3; RV 1, 165, 13; Kāth. 9, 18.

ko virājo mīthunatvam 2, 13, 10.

kratuṁ devānām mahimānam 2, 7, 16;

kramadhvam agnīnâ nâkam 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 65; AV 4, 14, 2.

'kriḍaw vah çardho mârutām 4, 10, 5; RV 1, 37, 1; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 6; Nir. 7, 2.

kva tyāni nâu sakhyâ 4, 14, 9; RV 7, 88, 5; kva syâ vo 4, 11, 3; RV 1, 165, 6; Kāth. 9, 18; TB 2, 8, 3, 5.

kebatrasya yonir 2, 6, 9; 4, 4, 3; Kāth. 15, 7; VS 20, 1.

kshatrenâgne svena sa ॥rabhasva 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 5; AV 2, 6, 4.

kshapo rājann uta tmanâ 2, 13, 8; RV 1, 79, 6; Kāth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 37; SV 2, 913.

kshetrasya patinâ vaway 4, 11, 1; RV 4, 57, 1; Kāth. 4, 15; TS 1, 1, 14, 2; Nir. 10, 15.

khaḍgo vâiçvadevas 3, 14, 21; VS 24, 40.

(gāṇānām tvâ gaṇapati ॥ 3, 12, 20; RV 2, 23, 1; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 3; VS 23, 19).

gayaṣphāno amīvahâ 4, 10, 4; (4, 12, 4); RV 1, 91, 12; Kāth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 5.

gâyatraṁ chando anusa ॥rabhadhvam 1, 3, 39.

gâyatri trishṭub jagaty 3, 12, 21; Kāth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 33.

gâyatro vâi devānâḥ savitâ 4, 7, 1.

girâ vajro na sambhṛtaḥ 2, 13, 6; RV 8, 93, 9; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 574; AV 20, 47, 3, 147, 14.

gīrbhir viprah pramatim 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 7, 93, 4; Kāth. 4, 15; TB 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1.

- grhamedhāsā āgata 4, 10, 5; RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5.
- gotrabhidam govidaṃ vajrabāhum 2, 10, 4; RV 10, 103, 6; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 38; SV 2, 1204; AV 6, 97, 3; 13, 13, 6.
- gobhir na somam 3, 11, 3; TB 2, 8, 12, 4; VS 20, 66.
- gonam agne vimam açvi 1, 4, 3; RV 4, 2, 5; Kāth. 5, 6; 10, 12; TS 1, 6, 6, 4; 3, 1, 11, 1.
- goshad asi 1, 1, 2.
- grishmena rtunā devā 3, 11, 2; Kāth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 24.
- ghṛtam ca vāi madhu 4, 1, 12; Kāth. 31, 9; Kap. S. 47, 9; TB 3, 3, 4.
- ghṛtam na pūtam 4, 12, 4; TS 2, 2, 12, 7.
- ghṛtavatī bhuvanānām 4, 11, 1; RV 6, 70, 1; VS 34, 45; SV 1, 378.
- ghṛtavantāḥ pāvaka te 4, 13, 5; RV 3, 21, 2; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
- ghṛtavantam kulāyinaṃ 1, 4, 3; Kāth. 5, 4; Kap. S. 1, 12.
- ghṛtasya panthām amṛtasya nābbim 2, 3, 4.
- ghṛtasya yajaty esha vāi 4, 7, 2.
- ghṛtena sitā madhunā samajyatāṃ 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 70.
- ghnanti vā etat somam 4, 8, 3; TS 6, 6, 7.
- cakshur no dehi cakshushe 4, 12, 4; RV 10, 158, 4; Kāth. 9, 19.
- cakshushaḥ pitā manasā hi dhiro 2, 10, 3; RV 10, 82, 1; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 25.
- caturgrhitam ājyam bhavati 3, 7, 5.
- catusṣṭomam adadhād yā turīyā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
- cavāsi çṛṅgā trayo aśya pādā 1, 6, 2; RV 4, 58, 3; Kāth. 40, 7; TA 10, 12, 10; VS 17, 21; Nir. 13, 7.
- citaḥ stha paricitaḥ 3, 5, 3; Kāth. 38, 12; TS 4, 2, 7, 4.
- citim jñomṛ manasā 2, 10, 6; Kāth. 33, 3.
- cittih sruk cittam 1, 1, 1; Kāth. 3, 8; TA 3, 1.
- citra ādityānām 3, 14, 20.
- citram devānām udagād anikam 1, 3, 37; (4, 14, 4); RV 1, 115, 1; Kāth. 4, 9; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5. 6. 8; Kap. S. 3, 4 u. 7; 35, 2; TS 1, 4, 43, 1; 2, 2, 12, 1; 2, 4, 14, 4; 3, 1, 11, 8; TB 2, 8, 7, 3; 3, 1, 3, 3, 7, 11, 2; TA 1, 1, 6, 4; 1, 8 u. 6; VS 7, 42; 13, 46; AV 13, 2, 35; 20, 107, 14; Nir. 12, 16.
- cid asi brhaspatish tva 4, 9, 15.
- cid asi svāhā 4, 9, 4.
- chandasvati ushasāu pepiçāne 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1.
- chandāṃsi vāi yajñāya 2, 5, 7.
- jagrhmā te dakṣiṇam indra 4, 14, 5; (4, 14, 8); RV 10, 47, 1; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 317.
- jaghābhyaṃ padbhyāṃ dhiro smi 3, 11, 8; Kāth. 38, 4.
- janasya goṇā ajanishṭa jāgrvir 2, 13, 7; RV 5, 11, 1; Kāth. 39, 14; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 27; SV 2, 257.
- janishṭhā ugraḥ sahase 1, 3, 20; RV 10, 73, 1; Kāth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TB 2, 8, 3, 4; VS 33, 64.
- janishva hi jenyō agre ahnāṃ 2, 7, 3; RV 3, 1, 5; Kāth. 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 4; 5, 1, 4, 5.
- jāto jāyate sudinatte 4, 13, 1; RV 3, 8, 5; TB 3, 6, 1, 3.
- jihvā me bhadrāṃ vāñ 3, 11, 8.
- jīmūtasyeva bhavati 3, 16, 3; RV 6, 75, 1; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 66, 1; TB 3, 9, 4, 3; VS 29, 38.
- jushasva saprathastamāṃ 3, 10, 1; (4, 13, 5); RV 1, 75, 1; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
- jushānenānya ājyabbhāgā iḥyante 3, 7, 2.
- jushāno barhiḥ harivān 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 2; VS 20, 39.
- jushṭam devebhyo havyam 1, 2, 17.

- jūṣṭo damēnā 4, 11, 4; Kāth. 2, 15; TB 2, 4, 1; AV 7, 73, 9;
 juhūm agre sammārṣhī 3, 1, 1; Kāth. 18, 19; Kap. S. 29, 7.
 jyotishmatih pratimuṇcate 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 3.
 jyotishmatim tvā sādyaāmi 2, 13, 19; TS 1, 4, 34; TA 3, 19.
 ta āyajanta draviṇā sam aamin 2, 10, 3; RV 10, 82, 4; Kāth. 18, 1; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 28; Nir. 6, 15.
 taṁ sadhricir 4, 14, 18; RV 6, 36, 3; TB 2, 4, 5, 2.
 taṁ sabādho yatasruca 4, 10, 1; RV 3, 6, 1, 3; Kāth. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
 taṁ hi çaṇvāntā 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 5, 14, 3; Kāth. 19, 14; TS 4, 3, 13, 8.
 tac cakṣur devahitam 4, 9, 20; RV 7, 66, 16; TA 4, 42, 5; VS 36, 24.
 tac caturmukhāya vidmahe 2, 9, 1.
 taj jvalanāya vidmahe 2, 9, 1.
 taṁ çaw yor āvr̥ṇimahe 4, 13, 10; TS 2, 6, 10, 2; TB 3, 5, 11; TA 1, 9, 7, 3, 1.
 tato yaḥ somo tyaricyata 2, 4, 3.
 tat karāṣya vidmahe 2, 9, 1.
 tat kumārāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat keçarāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat ŷyajapāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat tvāyāñi brahmaṇā 3, 4, 8; 4, 14, 17; (4, 10, 2 u. 4; 4, 12, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 11; Kāth. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11; TS 2, 1, 11, 6, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; 5, 7, 6, 4; TB 2, 8, 1, 6; 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4, 20, 3; VS 18, 49; 21, 2.
 tat paramātmāya vidmahe 2, 9, 1.
 tat pūṣhāya vidmahe 2, 9, 1; Kāth. 17, 11; TA 10, 1, 5.
 tat pavitur varuṇam 4, 10, 3; RV 3, 62, 10; TS 1, 5, 6, 4; 4, 11, 1; TA 1, 11, 2, 10, 35; VS 3, 35; 22, 9; 30, 2; 36, 3; SV 2, 812.
 tat su vām mitrāvaruṇā 4, 14, 10; RV 5, 62, 2; TB 2, 8, 6, 6.
 tat sūryasya devatvaṁ 4, 10, 2; (4, 12, 1 u. 4); RV 1, 115, 4; TB 2, 8, 7, 1, VS 33, 37; AV 20, 123, 1; Nir. 4, 11.
 tat somarājāya vidmahe 2, 9, 1.
 tad açvāṇā bhishajā 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 82.
 tad asya priyam abhi pātho 4, 12, 1; (4, 14, 5); RV 1, 154, 5; TB 2, 4, 6, 2, 8, 3, 2.
 tad asya rūpam amṛta 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 81.
 tad gāṅgaucyāya vidmahe 2, 9, 1.
 tad bhāskarāya vidmahe 2, 9, 1.
 tad viṣṇoḥ paramam pada 1, 2, 14; (3, 9, 4); RV 1, 22, 20; Kāth. 3, 3; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; 4, 2, 9, 3; VS 6, 5; SV 2, 1022; AV 7, 26, 7.
 tanūnapāñ çucivratas 3, 11, 11 (leider ist im Texte der erste Halbvers ausgefallen; c. Corrigena); Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 13.
 tanūnapāt patha rtasya 4, 13, 3; RV 10, 110, 2; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 26; AV 5, 12, 2; Nir. 8, 6.
 tanūnapāt sam patho devayānān 3, 16, 2.
 tanūnapād asuro 2, 12, 6; TB 4, 1, 8, 1; VS 27, 12.
 tanūpā bhishajā sute 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 56.
 taṁ tvā vayo sudhyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 7; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
 tan nas turipam adbhitam 2, 12, 6; RV 1, 142, 10; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 20; Nir. 6, 21.
 tan nas turipam adha 4, 13, 10; RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1.
 (tan nas turipam 4, 14, 8).
 taṁ nemim rbhavo yathā 4, 11, 6; RV 5, 75 (69), 5; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 tan mitrasya varuṇasya 4, 14, 4; RV 1, 115, 5; TB 2, 8, 7, 2; VS 33, 38; AV 20, 123, 2.

tapo yonir asi 2, 13, 2; 3, 2, 6.

taptāyanī me 'ai 1, 2, 8; VS 5, 9.

tam asmerā yuvatayo 4, 12, 4; RV 2, 35, 4; TS 2, 5, 12, 2.

tam id garbham prathamam dadhrā āpo 2, 10, 3; RV 10, 32, 6; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 3; VS 17, 30.

tam indraw vājayāmasi 2, 13, 6; (4, 10, 5; 4, 12, 3); RV 8, 93 (82), 7; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; SV 1, 119; 2, 572; AV 20, 47, 1, 137, 12.

tam indram paçavaḥ 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 69.

tam u tvā dadhyanī rshih 2, 7, 3; RV 6, 16, 14; Kāth. 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2; 5, 1, 4, 4; VS 11, 33.

tam u tvā pātbyo vṛshā 2, 7, 3; RV 6, 16, 15; Kāth. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 4; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 4; VS 11, 34.

tamo vāi svargam lokam antarā 3, 3, 4.

tam patnībhir 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TB 4, 7, 13, 3.

tam pratnathā pūrvathā 1, 3, 11; RV 5, 44, 1; Kāth. 4, 3; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 9, 1; VS 7, 12; Nir. 3, 16.

tam marjayanta sukratum 4, 10, 3; RV 8, 84 (73), 8; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5.

tarapir viçvadarçato 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 4; Kāth. 10, 13; TS 4, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; VS 33, 36; AV 13, 2, 19, 20, 47, 16.

tava bhramāsa āçuyā patanty 2, 7, 15; RV 4, 4, 2; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 10.

taveda viçvam abhitaḥ 4, 14, 5; RV 7, 98, 6; TB 2, 8, 2, 6; AV 20, 87, 6.

taveme lokāḥ pradiço 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.

tasmā aram gamāma vo 2, 7, 5; 4, 9, 27; RV 10, 9, 3; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 12; VS 31, 52; 36, 16; SV 2, 1189; AV 1, 5, 3.

tasmāi nūnam abhidyave 4, 11, 6; RV 3, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2.

taasya vayasū sumatāu 4, 12, 5; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 5; VS 20, 52.

tā asya namasā sahaḥ 4, 12, 4; RV 1, 84, 12; Kāth. 12, 15; SV 2, 357; AV 20, 109, 3.

tā asya pṛçanāyuvah 4, 12, 4; RV 1, 84, 11; SV 2, 356; AV 20, 109, 2.

tā asya sūdadohasaḥ 2, 8, 1; (3, 2, 8); RV 8, 69, 3; Kāth. 16, 19; 21, 3; Kap. S. 25, 9; 32, 18; TS 4, 2, 4, 4; 5, 5, 6, 2; TB 3, 11, 6, 2; TA 6, 9, 2; VS 12, 55; 15, 60.

tā savitur varenyasya 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 74.

tā te dhāmāny ucmasi 1, 2, 14; (3, 9, 3).

tā nāsatyā supeçasā 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 74.

tā bhishajā sukarmaṇā 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TS 2, 6, 13, 3; VS 20, 75.

tā vaiçvadevena srshjā viśhūir 1, 10, 7.

tā vaiçvadevena srshjās tasnūis 1, 10, 10; Kāth. 36, 5.

tigmam āyudha viḍita 3, 16, 5; Kāth. 22, 5; TS 4, 7, 15, 4.

tigmāyudhāu tigmaheti 4, 11, 2; RV 6, 74, 4.

tisras tredhā sarasvaty 3, 11, 3; Kāth. 36, 8; TB 2, 6, 12, 4; VS 20, 63.

tisro jihvasya samidhaḥ 1, 3, 35; RV 3, 9 (yahvasya).

tisro devir idā mahi 3, 11, 11.

tisro devir barhir eḍa 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 19.

tisro devir havishā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 43.

tisro bhūmīr dhārayas 4, 14, 14; RV 2, 27, 8; Kāth. 11, 12; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.

tivrān ghoshāp kṛvate 3, 16, 3; RV 6, 75, 7; Kāth. 6, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 44.

tubhya ecotanty adhrigo 4, 13, 6; RV 3, 21, 4; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.

- jūbhya^w stōkā ghṛtaçcuto 4, 13, 5; RV 3, 21, 3; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
 tubhyam bharanti kshītayo 4, 11, 4; Kāth. 7, 16; TB 2, 4, 7, 9.
 tubhyeḍam agne madhumattama^w 2, 13, 7.
 te asya^w yoshane divye 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; VS 27, 17.
 te ācaranti samāneva 3, 16, 3; RV 6, 75, 4; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 41; Nir. 9, 40.
 tejaḥ paçūnā^w havir indriyāvat 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; VS 19, 95.
 tejishṭhā^w yasyāratir vanerā¹ 4, 14, 15; RV 6, 12, 3.
 te no arvanto havanaçruto hava^w 1, 11, 2; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 2; VS 9, 17.
 te vāi caturhotāro nyasīdān 1, 9, 4.
 te vāi çvo bhūte vṛtra^w hanishyanti 1, 10, 15.
 te vāi svar yanto¹ bruvan 1, 9, 5.
 teshā^w vā ubhayeshām indraḥ 1, 10, 16.
 te¹ ni putrāro aditeç 1, 5, 4; RV 8, 18, 5; VS 3, 33.
 tyān nu kshatriyam ava 4, 12, 1; TB 2, 1, 11, 5.
 trayastriçat tantavo 1, 7, 1; 1, 8, 9; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1 u. 3; TS 1, 5, 10, 4.
 trayā devā ekādaça 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; TB 2, 6, 5, 7; VS 20, 11.
 trātāram indram avitāram 4, 9, 27; 4, 12, 3; RV 6, 47, 11; Kāth. 17, 18; TS 1, 6, 12, 5; VS 20, 50; SV 4, 333; AV 7, 86, 1.
 triçat svasārā upayanti 2, 13, 10; Kāth. 32, 10; TS 4, 3, 11, 2.
 triçad dhāmā^w virājati 1, 6, 1; RV 10, 189, 3; Kāth. 7, 13; Kap. S. 6, 4; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 8; SV 2, 728; AV 6, 31, 3; 20, 48, 6.
 trir¹ agnir balā¹ balam 4, 12, 5.
 trir ahnaḥ pavate¹ vṛshā 4, 32, 5.
 trir devaḥ prthivīm esha 4, 14, 5; RV 7, 100, 3; TB 2, 4, 3, 5, 5, 4, 8, 3, 3.
 trivṛdvatim purastāt sādāyati 3, 2, 10.
 trīṇy āyū^wshi tava jātavedas 4, 11, 1; (4, 12, 5); RV 3, 17, 3; Kāth. 2, 15; 12, 14; TS 3, 2, 11, 2.
 trīnt samudhānt samasrpat¹ 2, 7, 16; VS 13, 31.
 trī roçānā divyā dhārayanta 4, 12, 1; RV 2, 27, 9.
 tryambaka^w yajāmahe 1, 10, 4; RV 1, 59, 12; Kāth. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2; TA 10, 56; VS 3, 60; AV 14, 1, 17; Nir. 14, 35.
 tryavayo gāyatriyāi 3, 13, 17; VS 24, 12.
 tvā^w yavishṭha dāçusho 2, 13, 11; RV 8, 84 (73), 3; Kāth. 7, 16; VS 13, 52; 18, 77; SV 2, 596.
 tvā^w sapatnān prtanāsu 4, 12, 3.
 tvā^w sutasya pītaye 4, 12, 6; RV 1, 5, 6; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4; AV 20, 69, 4.
 tvā^w soma kratubhiḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 2; TB 2, 4, 3, 8, 8, 3, 1.
 tvā^w soma tanūkrdbhyo 1, 2, 13; (3, 9, 1); RV 8, 79 (68), 3; Kāth. 3, 1; Kap. S. 2, 8; TS 1, 3, 4, 1; 6, 3, 2, 2; VS 5, 35.
 tvā^w soma pītṛbhiḥ sa^wvidāno 4, 10, 6; RV 8, 48, 13; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 54.
 tvā^w soma pracikito 4, 10, 6; RV 1, 91, 1; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 52.
 tvā^w soma mahe bhagam 4, 10, 6; RV 1, 91, 7; Kāth. 2, 14; 20, 15; TB 2, 6, 16, 1.
 tvā^w somāsi satpatis 4, 10, 1; (4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 1, 91, 5; Kāth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 1; TB 3, 5, 6, 1.
 tvā^w ha yad yavishṭhya 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 3; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 tvā^w hi manyo abhibhūtyojāḥ 4, 12, 8; RV 10, 83, 4; AV 4, 32, 4.
 tvā^w hy agne agninā 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 8, 43, 14; Kāth. 15, 12; TS 1, 4, 46, 3; 8, 5, 11, 5.

- tva¹ h̥ agne prathamō 4, 13, 6; RV 6, 1,
 1; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.
 tvam ca soma no² vaçō 4, 12, 6; RV 1, 91,
 6; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1.
 tvam tanfur uta sctur 2, 13, 22.
 tvam dūtas tvam u naḥ 4, 10, 4; RV 2, 9,
 2; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
 tvam naḥ soma viçvato rakshā 4, 10, 1;
 (4, 10, 3); RV 1, 91, 8; Kāth. 2, 14; TS
 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1.
 tvam no agne varuṇasya vidvān 4, 10, 4;
 4, 14, 17; RV 4, 1, 4; Kāth. 34, 19; TS
 2, 5, 12, 3; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3, 12,
 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 3.
 tvam no agne sanaye dhanānā³ 4, 11, 1;
 RV 1, 31, 8.
 tvam no agne (4, 11, 2; 4, 12, 3).
 tvam agne grhapatis 2, 13, 8.
 tvam agne dyubhis 2, 7, 2; RV 2, 1, 1;
 Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2,
 5; TA 10, 76, 1; VS 11, 27; Nir. 6, 1; 13, 1.
 tvam agne puriṣhyo 2, 7, 11.
 tvam agne brhad vayo 4, 12, 6.
 tvam agne viravad yaçō 4, 10, 1; RV 7, 15, 12.
 tvam agne vratapā asi 1, 2, 3; (3, 6, 9; 4,
 10, 2; 4, 11, 4); RV 8, 11, 1; Kāth. 2, 4;
 6, 10; 23, 5; 35, 9; Kap. S. 1, 16; 36, 2;
 48, 10; TS 1, 1, 14, 2, 2, 3, 1; 6, 1, 4, 6;
 AV 19, 59, 1; VS 4, 16.
 tvam agne vratabrūn 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
 tvam agne çociṣhā 3, 16, 5; (4, 14, 9); RV
 7, 13, 2; TS 1, 5, 11, 2.
 tvam agne saprathā asi 4, 10, 2; RV 5, 13,
 4; Kāth. 2, 14; 20, 15; TB 1, 4, 5, 10; 2,
 4, 1, 6; SV 2, 757; Nir. 6, 7.
 tvam agne sūryavarçā asi 1, 5, 2; (1, 5, 8);
 Kāth. 6, 9.
 tvam apo vi duro 4, 14, 14; RV 6, 30, 5.
 tvam indrāsy adhirājas 4, 12, 2; (4, 12, 3);
 Kāth. 8, 17; AV 6, 98, 2.
 tvam imā oshadhīḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 22;
 TB 2, 3, 3, 1; VS 34, 22.
 tvam bhago nā⁴ hi 4, 10, 4; RV 6, 13, 2.
 tvam maham indra tubhya⁵ 4; 11, 4; RV
 4, 17, 1; Kāth. 6, 10.
 tvam mānebhya 4, 14, 13; RV 1, 169, 8.
 tvayā vayo⁶ sadhanyas 4, 11, 5; RV 4, 4,
 14; Kāth. 6, 11; 16, 1; TS 1, 2, 14, 6;
 Nir. 5, 15.
 tvayā hi naḥ pitarāḥ 4, 10, 6; RV 9, 96, 11;
 Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1;
 VS 19, 53.
 tvashā turīpo adbhuta 3, 11, 11; Kāth.
 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 20.
 tvashā dadhad indrāya 3, 11, 1; Kāth. 38,
 6; TB 2, 6, 8, 4, 8, 7, 4.
 tvashā patnībhīr anu mā⁷ hanevā- 4, 14, 9.
 tvashā patnībhīr iha naḥ 4, 14, 9.
 tvashā reto bhuvanasya 4, 14, 9.
 tvashā vīraṃ devakāmaṃ 3, 16, 2; (4, 14,
 8); Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; TB 2,
 8, 7, 4; VS 29, 9.
 tvashūr varutri⁸ varuṇasya nābhīm 2, 7, 17.
 tvā⁹ vardhanti¹⁰ kshitayaḥ 4, 13, 6; RV 6,
 1, 5; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 2.
 tvām gāvo¹¹ vṛnata rājyāya 2, 5, 10; TS 3,
 3, 9, 2.
 tvām citraçravastama 2, 13, 7; RV 1, 45, 6;
 Kāth. 39, 14; TS 4, 4, 4, 3; VS 15, 31.
 tvām agne āngiraso guhā hitam 2, 13, 7.
 tvām agne pushkarād adhy 2, 7, 3; RV 6,
 16, 13; Kāth. 15, 12; 16, 3; 39, 14; TS
 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2, 4, 4, 1; 5, 1, 4, 4;
 VS 11, 32; 15, 22; SV 1, 9.
 tvām agne yajamānā¹² anu dyūn 2, 7, 9; RV
 10, 45, 11; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 4; VS
 12, 28.
 tvām agne vājasātama¹³ 4, 11, 4; RV 5, 13,
 5; Kāth. 6, 10; TS 1, 4, 46, 3.
 tvām agne vṛnate brāhmaṇā 2, 12, 5; Kāth.
 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 1; VS
 27, 3; AV 2, 6, 3.
 tvām id dhi havāmahe 2, 13, 9; (4, 12, 4);
 RV 6, 46, 1; Kāth. 12, 15; 39, 11 u. 13;

- TS 2, 4, 14, 8; VS 27, 87; SV 1, 234; 2, 159; AV 20, 98, 1.
- tvā yujā tava tat soma 4, 11, 2; RV 4, 28, 1.
- tvishimanto adhvarasyeva 4, 14, 11; RV 6, 66, 10. *
- daśhtrābhyaṁ malimlūn 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 2; VS 11, 78.
- dakṣiṇā vāi deveshv āsīd 8, 6, 8.
- dadān mā iti vāi dīyate 1, 5, 12.
- dadhanve vā 2, 13, 5; RV 2, 5, 3; TS 3, 3, 8, 3; SV 1, 94.
- dadhikrāṇāṁ bubudhāno agniṁ 4, 11, 1; RV 7, 44, 3.
- dadhikrāṇo akārisharp 1, 5, 1; 1, 5, 6; (3, 13, 1; 4, 11, 1); RV 4, 89, 6; Kāth. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; VS 23, 82; TB 3, 9, 7, 5; SV 1, 358; AV 20, 137, 3.
- daça prācīr daça bhāsi 4, 9, 5; TA 4, 6.
- dā no agne çatino 4, 12, 2; (4, 14, 16); TS 2, 2, 12, 6.
- diteḥ putrāṇāṁ aditer akārisham 1, 3, 9; AV 7, 7, 1.
- divam brūm nakshatrāṇi 2, 7, 13; AV 11, 6, 10.
- divas pari prathamam jajñe 2, 7, 9; RV 10, 45, 1; Kāth. 16, 9; TS 1, 3, 14, 5; 4, 2, 2, 1; VS 12, 18, Nir. 4, 2, 4.
- divas prthivyaḥ pary antariksād 3, 16, 3; AV 19, 3, 1.
- divā cit tamah kr̥ṇvanti 2, 4, 7; RV 1, 38, 9; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
- divi dhā imā yajñam 4, 9, 9; VS 38, 11.
- divo mārđhāsi 2, 12, 3; Kāth. 18, 15; 39, 1; Kap. S. 29, 4; TS 4, 3, 4, 2; VS 18, 54.
- divy anyah sadanām 4, 14, 1; RV 2, 40, 4; TB 3, 8, 1, 5.
- diça ena vyāsthāpayeti 4, 4, 4; TB 1, 7, 7.
- dikṣhito yam asāmushyāyanah 3, 6, 9.
- dirghas te astv anīḥ 4, 12, 3; RV 8, 17, 10; Kāth. 6, 10; AV 20, 5, 4.
- duḥṣaḥ śābhyām 4, 14, 17.
- duro devir diço 3, 11, 11; Kāth. 38, 18; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 16.
- dūta vo viçvavedasa 2, 13, 5; RV 4, 8, 1; Kāth. 12, 15; SV 1, 12.
- dr̥ghasva devi prthivi 7, 7; Kāth. 16, 7; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 69.
- dr̥çāno rukma uruyā vibhāsi 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 45, 8; Kāth. 16, 8; 16, 9; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 3, 14, 5; 4, 1, 10, 4, 2, 2, 4; VS 12, 1, 25.
- dr̥shīvā parisruto 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 79.
- dr̥shīvā rūpe 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 3; VS 19, 79.
- devatānāḥ vā etad āyatana 1, 4, 10; Kāth. 32, 7.
- deva tvashṭar bhūri te 1, 2, 17; Kāth. 3, 7; Kap. S. 2, 14; TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2.
- deva tvashṭar (4, 14, 8).
- devam barhiḥ sarasvatī 3, 11, 5; VS 21, 48.
- devam barhiḥ sudevam 4, 13, 8; Kāth. 19, 13.
- devaçrutāu deveshv āghoshethām 1, 2, 9; Kāth. 2, 10; VS 5, 17.
- deva savitah prasava 1, 11, 1; Kāth. 13, 14; 15, 11; TS 1, 7, 7, 1; 4, 1, 1, 2; VS 9, 1; 11, 7; 30, 1.
- devas tvā savitā punātv 1, 2, 1; (3, 6, 3); Kāth. 2, 1; Kap. S. 1, 13.
- devas tvā savitodvapatu 2, 7, 6; 4, 9, 1; (3, 1, 8); Kāth. 16, 6; 19, 7; Kap. S. 30, 5; TA 4, 3, 2; 5, 3, 6; VS 11, 63.
- devasya tvā savituh prasava iti 3, 8, 8; Kāth. 31, 7; 31, 8; TS 2, 6, 4; 5, 1, 4, 6, 4, 4; TB 3, 2, 9; TA 5, 7.
- devasya tvā savituh prasave çvinor bāhubhyām pūshṇo hastābhyām ā dadā 1, 1, 10; 4, 1, 2; 4, 1, 10; Kāth. 1, 9, 2, 11 n. 12; 3, 3 n. 5; Kap. S. 1, 9; 2, 12; TS 7, 1, 11.
- devasya tvā savituh prasave çvinor bāhubhyām pūshṇo hastābhyām ādada 1, 2, 10; 1, 3, 3; 3, 11, 8; 4, 9, 7; Kāth. 1, 2; 2,

- 9, 16; 1; 5, 1, 2; Kap. S. 2, 5; 2, 6; 2, 10; TS 1, 3, 1; 4, 1, 3; TA 4, 8.
- devasya vah savituh 1, 1, 9; 4, 1, 9.
- devasya savituh prasave 1, 11, 7.
- deva anyonyasya hrishthyeh 3, 7, 10.
- deva asuranam vachasam upayan 2, 3, 7.
- deva oshadhishp pakvasv 4, 3, 2.
- devah carmanyam mitra varunaryaman 2, 4, 7; Ksth. 11, 9.
- devah sapitayo apam 2, 4, 7.
- deva jivanakamyam 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 1; TA 2, 3, 2.
- deva deveshv adhvaryanto 2, 10, 5; Ksth. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 3.
- devanam ca rshinam 2, 9, 1
- devanam asi vahnitamam 1, 1, 5; 4, 1, 5; Ksth. 1, 4; Kap. S. 47, 3.
- devanam idam nihitam yad asti 1, 2, 10.
- devanam esha upanama 2, 5, 10; Ksth. 13, 9; TS 3, 3, 9, 1.
- devanam patnir ucatur 4, 13, 10; RV 5, 46, 7; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 1; Nir. 12, 45.
- devanam bhadra suvatir 4, 14, 2; RV 1, 89, 2; VS 25, 15; Nir. 12, 39.
- devanam manve adhi no 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
- devan janam agan yajna 1, 4, 9; Ksth. 5, 6; 32, 6.
- deva vasavya agne 2, 4, 7, u. 8; Ksth. 11, 9; TS 2, 4, 8.
- deva vai nama yajnan 1, 11, 5.
- deva vai sattram asata 4, 5, 9; Ksth. 10, 2
- deva vai sarve sahanantarvanto 4, 2, 13.
- devac ca va asurac caspardhanta 1, 9, 8; 2, 5, 3; 3, 10, 6; 4, 3, 4.
- devac ca va asurac casmim lloka asant 1, 10, 5; Ksth. 35, 20; Kap. S. 48, 18.
- devir apo apam napad 2, 6, 7; Ksth. 15, 6.
- devir apo madhumatih 2, 6, 8; 4, 4, 2.
- devebhyo vanaspate havihi 4, 13, 7; Ksth. 13, 21; TB 3, 6, 11, 2.
- devebhyo va agnim cikyanobhyo 3, 4, 8.
- devebhyo vai manushabhyah 4, 5, 3.
- devo nah savita punatv 2, 6, 8; (4, 4, 2); Ksth. 1, 5; 15, 6; 23, 1; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
- devo vah savitotpunatv 1, 1, 6; 1, 1, 9; (4, 1, 6; 4, 1, 9); Ksth. 31, 4; TS 1, 1, 5.
- devo vo dravinodah 2, 13, 8; RV 7, 16, 17; SV 1, 55; 2, 863.
- dehi me dadarhi te 1, 10, 2; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 50.
- daimim dhiyam manamahe 1, 2, 3; (3, 6, 9); Ksth. 23, 5; Kap. S. 1, 16; TS 1, 2, 3; 6, 1, 4, 4.
- daimya mimana manasa 3, 11, 1; Ksth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 42.
- daimya dhatre deshre 2, 10, 5; Ksth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 56.
- daimya hotara urdhvam imam adhvaram 2, 12, 6; Ksth. 18, 17; TS 4, 1, 8, 2.
- daimya hotara prathamam suvaca 4, 13, 3; RV 10, 110, 7; Ksth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 32; AV 5, 12, 7; Nir. 8, 12.
- daimya hotara bhishaje- 3, 11, 11; Ksth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 18.
- dyava nah prthivi ima 4, 40, 3; RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4; Nir. 9, 38.
- dyauh pitah prthivi 4, 14, 11; RV 6, 51, 5; TB 2, 8, 6, 5.
- dyaur asit purvacittir 3, 12, 19; Ksth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 12, 34.
- dyaus te prstham prthivi sadhastham 2, 7, 2; Ksth. 5, 5, 5; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6.
- drapsac caskanda prthivim 2, 5, 10; (3, 2, 6; 4, 8, 9); (2, 7, 15 drapsac cashanda); RV 10, 17, 11 (prathamam); Ksth. 13, 9; 16, 15; 20, 5; 35, 8; Kap. S. 25, 5; 32, 7; 48, 9; TS 3, 1, 8, 3; 4, 2, 8, 2. 9, 5; 5, 2, 8, 2; TA 6, 6, 1; VS 13, 5; AV 18, 28.
- drapsa andhasas pate 2, 9, 9; TS 4, 5, 10; VS 16, 47.

- . drupadād iven¹ mūmucānāḥ 3, 11, 10; Kāth. 38, 5; TB 2, 4, 4, 9, 6, 3; VS 20, 20; AV 6, 115, 3.
 drvannah sarpīrasūtiḥ 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 2, 1, 6; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 70.
 dvāro devīr anv aśya viçvā 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 16; AV 5, 27, 7.
 dvīpādā yā catuṣpādā 3, 12, 21; Kāth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 34.
 dve duhanty agnihotrāya 1, 8, 6.
 dve sruti¹ aṣṭavam 2, 3, 8; (3, 11, 10 dve sruti); RV 10, 88, 15; Kāth. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; 2, 6, 3, 5; VS 19, 47; Çat. B. 14, 9, 1, 4.
 dhanvanā gā dhanvanājīm 3, 16, 3; RV 6, 75, 2; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 1; VS 29, 39; Nir. 9, 17.
 dharmasāya svāhā 3, 12, 12.
 dhartrī diçam kshatram idam 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
 dhātā dadāti dāçushe 4, 12, 6; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 2.
 dhātā dadhātu no rayim 4, 12, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 1.
 dhātā rātiḥ savitedam 1, 3, 38; Kāth. 4, 12, 13, 9 u. 10; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44; VS 8, 17.
 dhāmno dhāmno (3, 11, 10; P setzt rājan hinzu); Kāth. 3, 8; TS 1, 3, 11, 1; AV 7, 83, 2.
 dhārayanta ādityāso jagat vthā 4, 12, 1; (4, 14, 14 dhārayantah); RV 2, 27, 4; Kāth. 11, 12; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
 dhiyam pūshā jinvat 4, 14, 1; RV 2, 40, 6; TB 2, 8, 1, 6.
 dhūmrā vāsantāy 3, 13, 19; VS 24, 11.
 dhruvakṣitīr dhruvaṇonir 2, 8, 4; Kāth. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4; VS 14, 1.
 dhruvam dhruveṇa havishā 1, 3, 15; RV 10, 173, 7; Kāth. 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 3, 2, 8, 6; VS 7, 25; AV 7, 94, 1.
 dhruvā diçam vishnupatny 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 5.
 nakish tam karmanā naçan na pra 4, 11, 2; RV 8, 31, 17; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
 naktoshāsā samanāsā 2, 7, 9; (2, 7, 9 u. 16; 4, 10, 2; naktoshāsā); Kāth. 16, 8; 18, 4; 19, 11; 21, 9; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10; 4, 6, 5, 2, 7, 12, 2; 5, 1, 10, 4, 4, 7, 2, 9, 3; VS 12, 2; 17, 70.
 nakshatrāṇam sakāçan mā yāusham 1, 2, 3.
 na tav vidātha ya imā jajānā- 2, 10, 3; RV 10, 82, 7; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 31; Nir. 14, 10.
 na tvāvam anyo divyo na pārthivo 2, 13, 9; RV 7, 32, 23; Kāth. 39, 12; VS 27, 36; SV 2, 31; AV 20, 121, 2.
 na dakṣiṇā vicikite 4, 14, 14; RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.
 na purā sūryasyodetor 1, 6, 10.
 nama āçuṣeṇāya 2, 9, 6.
 nama ishukrdbhyo 2, 9, 4; Kāth. 17, 13; Kap. S. 27, 3.
 namaḥ çikhaṇḍine ca 2, 9, 8.
 namaḥ su te nirṛte 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; VS 12, 63.
 namas tā ātānānarvā prehi 1, 2, 16.
 namas tā āyudhāyā- 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 14.
 namas te agnā çjase 4, 11, 6; RV 8, 75, 10; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2; SV 1, 11; 2, 998.
 namas te rudra manyava 2, 9, 2; (4, 12, 1); Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1; VS 16, 1.
 namas te harase 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 3; 5, 4, 4, 5; VS 17, 11; 36, 20.
 name tad upadambbisar 4, 2, 5; (4, 2, 8).
 namo astu sarpebhyo 2, 7, 15; Kāth. 16; 15; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 8, 3; VS 13, 6.
 namogirikēbhyo 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.

- namo dundūbhaye 2, 9, 7; TS 4, 5, 7.
 namo nilakapardāya 2, 9, 2.
 namo brāhmaṇebhyo 2, 9, 5
 nāmo mahimne cakshushē 2, 5, 10; Kāth.
 13, 9 u. 10; TS 3, 3, 9, 1.
 namo mitrasya varuṇasya cakshase 1, 3, 6;
 (3, 7, 8); RV 10, 37, 1; Kāth. 2, 7;
 24, 7; Kap. S. 2, 1; 37, 8; TS 1, 2, 9, 1;
 6, 1, 11, 6; VS 4, 35.
 nāmo vāce 4, 9, 2.
 namo hiranyabāhavo 2, 9, 3; Kāth. 17, 12;
 Kap. S. 27, 2; TS 4, 5, 2; VS 16, 17.
 na yajamāna risṭhyasi 4, 11, 2; RV 8, 31,
 16; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
 na yūpam achāishyatā 3, 9, 2.
 narāṇasah prati cūro 3, 11, 1; Kāth. 38, 6;
 TB 2, 6, 8, 1; VS 20, 37.
 narāṇasasya mahimānam 4, 13, 3; RV
 7, 2, 2; Kāth. 37, 4; TB 3, 6, 3, 1; VS
 29, 27; Nir. 8, 7.
 narāṇaso agniḥ sukṛd 2, 12, 6.
 na va etan mriyase 1, 2, 15; VS 23, 16;
 25, 44.
 navo navo bhavati jāyamāno 4, 12, 2; RV
 10, 85, 19; Kāth. 10, 12; TS 2, 3, 5, 3, 4,
 14, 1; TB 3, 1, 3; AV 7, 81, 2; 14, 1,
 24; Nir. 11, 6.
 navāite prātar grahā 4, 6, 1.
 nahi teshām amā satām 1, 5, 4; RV 10,
 185, 2 (amā cana); Kāth. 7, 2; Kap. S.
 5, 2; VS 3, 32.
 nāpā hi vām devahita 2, 3, 8; (3, 11, 7);
 TB 1, 4, 3, 2; 2, 6, 1, 4; VS 19, 7.
 nābhā prthivyāḥ samidhāno 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS
 4, 1, 10, 1; VS 11, 76.
 nābhīr me citta vijñānam 3, 11, 8; Kāth.
 38, 4; VS 20, 9.
 nāmāni te cātakrato 4, 12, 3; RV 3, 37, 3;
 AV 20, 19, 3.
 nīkramanam nishadanam 3, 16, 1; RV 1, 164,
 14; Kāth. 6, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 38.
 nigrābhyāḥ stha 1, 3, 2; Kāth. 3, 10; Kap. S.
 2, 17; TS 3, 1, 8.
 nityahotāram tvā kave 1, 1, 12; vgl. viti-
 hotram tv. k. Kāth. 1, 11; TS 1, 1, 11, 2;
 VS 2, 5.
 nidhāyo vā 4, 9, 21.
 nirdagdha rakshā iti 4, 1, 8.
 nirdagdha raksho 1, 1, 8; Kāth. 31, 6;
 Kap. S. 1, 7.
 nir yakshmam acīcate 4, 14, 17; TA 2, 4, 6.
 niveṇaṇaḥ saṃgamano vasūnā 2, 7, 12;
 (3, 2, 4); Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3;
 TS 4, 2, 5, 4; 5, 2, 4, 4; VS 12, 66; AV
 10, 8, 42.
 nishasāda dhrtavratō 1, 6, 2; 2, 6, 12; 2,
 7, 16; 4, 4, 6; RV 1, 25, 10; Kāth. 2, 7;
 7, 14; 8, 7; 15, 8; 38, 4; Kap. S. 7, 4;
 TS 1, 8, 16, 1; TB 1, 7, 10, 2; 2, 6,
 7, 1; VS 10, 27; 20, 2.
 nishkṛtir nāma vo mātā 2, 7, 13; RV 10,
 97, 9 (ishkṛtir); Kāth. 16, 13; Kap. S.
 25, 4; TS 4, 5, 6, 2; VS 12, 83.
 ni hotā hotshadang 2, 7, 3; (4, 10, 4 ni
 hotā); RV 2, 9, 1; Kāth. 16, 3; 15, 12;
 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 2, 5, 11, 2;
 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 36.
 nū no rāsva sahasravat 4, 11, 2; RV 3,
 13, 7; Kāth. 2, 15.
 nṛvaḥ vaso sadam id 4, 13, 6; RV 6, 1, 12;
 Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
 ny agniḥ jātavedasah hotravāha 4, 11, 1;
 RV 5, 26, 7; Kāth. 2, 14.
 nyadhur mātrāyām kavayo 2, 7, 16.
 pañcācitikah kāryah 3, 3, 3.
 pañca diḥo dāivir yajnam ayantu 2, 10, 5;
 Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 2;
 5, 4, 6, 2; VS 17, 54.
 pañcābhīr dhātā vidadhā 2, 13, 10; Kāth.
 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
 pañca vyushjīṣṇu pañca dohā 2, 13, 10;
 Kāth. 26, 11; 39, 10; TS 4, 3, 11, 2; AV
 8, 9, 15.

pañcasavarā vai yajñas 4, 8, 5.

patni vai pracayavamānā- 3, 10, 1.

padam devasya namasā 4, 13, 6; RV 6, 1, 4; TB 3, 6, 10, 2; Nir. 4, 19.

payah prthivyām payā oshadhishu 2, 12, 1; Kāth. 18, 13; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 36.

payasah çukram amṛtam 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 84.

para rñā sāvīr 4, 14, 9; RV 2, 28, 9.

pāramasyāḥ parāvato 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 72.

parameshthine dvādaçakapālaṁ 2, 2, 5.

parasyā adhi savato 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 75 (64), 15; Kāth. 7, 17; 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 2, 6, 11, 3; 4, 1, 9, 2; VS 11, 71.

pari te dūḍabho ratho 1, 5, 4; (1, 5, 5 u. 11); RV 4, 9, 8; Kāth. 7, 2 u. 4; Kap. S. 5, 3; VS 3, 36.

pari te dhanvano hetir 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 12.

pari trivishṭy adhvarā 4, 13, 4; RV 4, 15, 2; Kāth. 16, 21; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.

pari tvā gṛvāno gira 1, 2, 11; RV 1, 10, 12; Kāth. 2, 12; TS 1, 3, 1, 2; 6, 2, 10, 7; VS 5, 29.

pari tvāgne puraḥ vayas 2, 7, 2; RV 10, 87, 22; Kāth. 16, 2; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 2, 5; VS 11, 26; AV 7, 71, 1; 8, 3, 22.

pari no rudrasya hetir vṛnaktu 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; 46, 8; VS 16, 50.

pari vājapatih kavir 1, 1, 9; RV 4, 15, 3; Kāth. 16, 2, 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; TB 3, 6, 4, 1; VS 11, 25; SV 1, 30.

parito shiñcatā sutaḥ 3, 11, 7; RV 9, 10, 1; Kāth. 37, 18; TB 2, 6, 1, 1; VS 19, 2; SV 1, 512; 2, 563.

paretana pitarah somyāso 1, 10, 3; Kāth. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.

pareyivāsam pravato 4, 14, 16; RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1; AV 18, 1, 49; Nir. 10, 20.

parā divah parā enā prthivyāḥ 2, 10, 3; RV 10, 82, 5; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 29.

paro mātrayā tanvā 4, 14, 5; RV 7, 99, 1; TB 2, 8, 3, 2.

parjanyaḥ pragāyata 4, 12, 5; RV 7, 102, 1; Kāth. 20, 15; TB 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1.

parvataç cin mahi vṛddho 4, 12, 5; RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5.

parvatāç cā me girayaç cā me 2, 11, 5.

pavamānaḥ punātu mā 3, 11, 10; AV 6, 19, 2.

pavamānaḥ svar janaḥ 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.

pavitra vitānvanti 4, 5, 6.

pavitram asi yajñasya 3, 11, 10.

pavitrena punāhi mā 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; VS 19, 40.

paçum bhadhnāmi varuṇāya rājñā 2, 5, 6; Kāth. 13, 2.

paçūnām jyotir asi 4, 9, 10.

paçūn me çasya pāhi 1, 5, 14.

pashthavāho virāja 3, 13, 18; VS 24, 13.

pātam no açvinaḥ 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 8; VS 20, 62.

pāvakavarcāḥ çukravarcā 2, 7, 14; RV 10, 140, 2; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 107; SV 2, 1167.

pāvakā mah saraśvatī 4, 10, 1; (4, 10, 3; 4, 11, 2); RV 1, 3, 10; Kāth. 4, 16; TB 2, 4, 3, 1; VS 30, 84; SV 1, 189.

Nir. 11, 26.

pāvīravī kanyā citrāyuh 4, 14, 3; RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 2, 8.

pitā vatsānām patir aghnyānām 2, 5, 10; 4, 2, 10; Kāth. 13, 9; TS 3, 3, 9, 2; AV 9, 4, 4.

piprihi devam uçato 4, 10, 1; (4, 10, 4, 13, 7 piprihi devān); RV 10, 2, 1.

Kāth. 8, 15; 18, 21; 20, 15; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 5, 6, 11; 4.

- *piçāṅgāṁpāḥ subharo 4, 14, 8; RV 2, 3, 9; TS 3, 1, 11, 2; TB 2, 8, 7, 4.
 pivoanna rayivṛdhāḥ 4, 14, 2; RV 7, 91, 3; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 33.
 putram iva pitarā açīnobhe- 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 5; Kāth. 17, 19; 38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 34; 20, 77; AV 20, 125, 5.
 punantu mā devajanāḥ 3, 11, 10; RV 9, 67, 27; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; 2, 6, 3, 4; VS 19, 39; AV 6, 19, 1.
 punantu mā pitarāḥ soṃyāsāḥ 3, 11, 10; TS 2, 6, 3, 3; VS 19, 37.
 punantu mā pitāmahaḥ 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TS 2, 6, 3, 3.
 punar anyāni pātrāni 4, 8, 8.
 punar āsadya sadanam 2, 7, 10; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 39.
 punar ūrjā nivartasva 1, 7, 1; 1, 7, 4; (3, 2, 1 u. 2); (2, 7, 10; 4, 9, 11 u. 12 punar ūrjā); Kāth. 8, 14; 9, 1; 16, 8; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3, 3, 3; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 9, 40; SV 2, 1182.
 punar ehi vācaspate s. upaprehi v.
 punar naḥ pitaro mano 1, 10, 3; RV 10, 57, 5; Kāth. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 3; VS 3, 55.
 punar manāḥ punar 1, 2, 3; TA 2, 5, 17; VS 4, 15.
 punas tvādityā rudrā 1, 7, 1; Kāth. 8, 14; 38, 12; Kap. S. 8, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 5; VS 12, 44; AV 12, 2, 6.
 punātu te parisruta 2, 3, 8; 3, 11, 7; RV 9, 1, 6; Kāth. 12, 9; TS 1, 8, 21, 1; TB 2, 6, 1, 2; VS 19, 4.
 purā krūrasya visṛpo 1, 1, 10; Kāth. 1, 9; 25, 6; Kap. S. 1, 9; 39, 2; TS 1, 1, 9, 3; TB 3, 2, 9, 13; VS 1, 28.
 puriṣhyāso agnayāḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 4; Kāth. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12, 50.
 purutrā hi sadrūṇ asi 4, 11, 4; RV 8, 11, 8, 43, 21; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 517.
 puruṣa vāi devā medhāyālabhanta 3, 10, 2.
 puruṣamrgaḥ candramaso 3, 14, 16; Kāth. 5, 7, 5; TS 5, 5, 15; VS 24, 35.
 puruṣaḥ rṣham upadadhāty 3, 2, 8.
 puruṣhṛtasya nāṇabhiḥ 4, 12, 3; RV 3, 37, 4 (dhāmabhiḥ); AV 20, 19, 4.
 purūṇy agne purudhā 4, 13, 6; RV 6, 1, 13; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
 purovāta jinva rāvaḥ 2, 4, 7; Kāth. 11, 9.
 purovātasaniṣ asy 2, 8, 13.
 pushpavatiḥ prasūvariḥ 2, 7, 13; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; RV 10, 97, 3; AV 8, 7, 27.
 pūrṇā darve parāpata 1, 10, 2; Kāth. 9, 5; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 49.
 pūrvāparam carato 4, 12, 2; RV 10, 85, 18; TB 2, 7, 12, 2, 8, 9, 3; AV 7, 81, 1; 13, 2, 11; 14, 1, 23.
 pūrvedyur idhmā lārhiḥ 4, 1, 3; TB 3, 2, 3.
 pūshana vaniṣṭunā- 3, 15, 9; VS 25, 7.
 pūshā gā anvetu naḥ (4, 11, 1); RV 6, 54, 5; Kāth. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 4, 1, 5.
 pūshā te granthi vishyatu 1, 1, 12.
 pūshā yunaktu savitā yunaktu 2, 7, 12; Kāth. 16, 12.
 pūshā subandhur diva 4, 14, 16; RV 6, 58, 4; TB 2, 8, 5, 4.
 pūshemā āçā anu veda 4, 14, 16; RV 10, 17, 5; TB 2, 4, 1, 5, 8, 5, 3; TA 6, 1, 1; AV 7, 9, 2.
 prthivi prthivyā sīda 2, 7, 16; Kāth. 39, 3.
 prthivi samit 4, 9, 23; 4, 9, 25; TA 4, 41.
 prthivy asi janmanā 2, 13, 15.
 prthivyā aham ud antarikṣham 2, 10, 6; Kāth. 18, 4; TS 4, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 67.

- pr̥thivyāḥ p̥rīṣham acy 2, 8, 1; Kāth. 17, 6; Kap. S. 26, 5; VS 14, 4.
- pr̥thivyāi tvāntarikabhāya 1, 2, 11; 3, 8, 9; Kāth. 26, 5; Kap. S. 41, 3, TS 1, 3, 6; 6, 3f. 4.
- pr̥thivyāi svāhāntarikabhāya 3, 12, 10; Kāth. 5, 1, 6; 5, 1, 8; 5, 5, 2; 37, 15; TS 7, 1, 15; VS 22, 29; AV 5, 9, 2, 3.
- pr̥thupājā amartyo 4, 10, 1; (4, 11, 2; pr̥thupājās); RV 3, 27, 5; Kāth. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
- pr̥c̥ṣa tiraçcinap̥r̥c̥ṣir 3, 13, 5; Kāth. 5, 9, 2; TS 5, 6, 12; VS 24, 4.
- pr̥ṣh̥ir me rāsh̥tram udaram 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; VS 20, 8.
- pr̥ṣh̥to divi pr̥ṣh̥to agniḥ 2, 13, 11; (3, 16, 4; 4, 11, 1; 4, 12, 4; 4, 14, 9 pr̥ṣh̥to divi); RV 1, 98, 2; Kāth. 4, 16; 40, 3; 11, 13; 20, 15; 22, 14 u. 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 13, 5, 7, 15, 6; TB 3, 11, 6, 4; VS 18, 73.
- pra kāravo mananā 4, 14, 3; RV 3, 6, 1; TB 2, 8, 2, 5.
- pra kshodasā 4, 14, 7; RV 7, 95, 1.
- praghāsyān havāmahe 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 44.
- pracaranyām agre gr̥h̥ṇāty 4, 5, 2.
- pra carṣanibhyah 4, 10, 4; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 1, 109, 6; Kāth. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1; TB 2, 8, 5, 1.
- pra citram arkam gr̥ṇate 4, 10, 3; (4, 14, 11); RV 6, 66, 9; Kāth. 20, 15; TS 4, 1, 11, 3; TB 2, 8, 5, 5; Nir. 3, 21.
- prajā agne saṁvāsaye- 1, 6, 1; Kāth. 7, 12; TB 1, 2, 1, 13.
- prajāḥ ṛṣh̥tvāḥo v̥ayajya v̥itraṁ hatrā 1, 10, 17; Kāth. 36, 8 u. 11.
- prajāḥ ṛṣh̥tvāḥo v̥ayajya so kāmayata 1, 10, 14; Kāth. 9, 16.
- pra ivatsaro no 2, 13, 22.
- prajāpataye ca v̥āyave ca 3, 14, 11; VS 24, 30.
- pataye puruṣhān 3, 14, 8; VS 24, 29.
- prajāpatiḥ prajā asr̥jata tā enaṁ ṛṣh̥tā 2, 5, 6.
- prajāpatiḥ prajā asr̥jata tā vāi 1, 8, 4.
- prajāpatiḥ prajā asr̥jata sa vā agnim 1, 8, 1.
- prajāpatim prathamam 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.
- prajāpatir vā amāyata 3, 1, 8.
- prajāpatir vā āgr̥yāṇo 4, 6, 4.
- prajāpatir vā idam agra āsit 1, 6, 3; Kāth. 6, 1; Kap. S. 3, 12.
- prajāpatir vā eka āsit 1, 9, 3; 4, 2, 1.
- prajāpatir vā etam agre 3, 4, 8; Kāth. 22, 4.
- prajāpatir vāi trīn mahimno 4, 2, 12.
- prajāpatir vāi devebhyo bhāgadheyāni 2, 2, 8.
- prajāpatir vāi devebhyo yajñān 4, 7, 6.
- prajāpatir vāi na vyāharat 4, 2, 8.
- prajāpatish̥h̥ vā sādayatu 4, 9, 16; Kāth. 39, 3; VS 13, 17.
- prajāpate tvam nidhipāḥ 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.
- prajāpate na tvad etāny 2, 6, 12; (cf. das Folgende); RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2; 3, 2, 5, 6; TB 2, 8, 1, 2; 3, 5, 7, 1; TA 10, 54; VS 10, 20; 23, 65; AV 7, 79, 4, 80, 3; Nir. 10, 43.
- prajāpate nahi tvat tāny anyo 4, 14, 1; Kāth. 15, 8 (pr. nahi tvad anya); vgl. das Vorhergehende.
- prajāpater vā etaj̣ j̣yesh̥tham 1, 10, 8.
- prajāpater vā ete cakṣushī 4, 6, 3.
- prajāpates tapasā vāyrdhānah 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 11.
- pra tat te adya çipivish̥ta 4, 10, 1; RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 976; Nir. 5, 9.
- pra tad vish̥nuḥ stavate v̥iryena 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 11, 4; 4, 14, 5 pra tad vish̥nuḥ); RV 1, 154, 2; Kāth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; TB 2, 4, 8, 4, 8; 3, 2; 3, 1, 3, 3; VS 5, 20; AV 7, 26, 2, 8; Nir. 1, 20.

- prati tyañ nāma rājyam 2, 6, 12; (4, 4, 6); Kāth. 15, 8.
- prati spaço visrjā tūrṇitamō 2, 7, 15; RV 4, 4, 3; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 11.
- pratīpam anya ārmir yudhyaty 4, 4, 1.
- pratārtat vājinā ādrava 2, 7, 2; Kāth. 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 12.
- *pratūrvann chy avakrāmanu 2, 7, 2; (3, 1, 3); Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 3; VS 11, 15.
- pra te mahe sārāsvatī 4, 12, 6.
- pratyushta rakshaḥ 1, 1, 11; TS 1, 1, 10; VS 1, 7, 29.
- prathamā vā sarathinā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 7.
- prathamā ha vyuvāsa 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; AV 3, 10, 1.
- pra devaṃ devavītaye 4, 10, 3; RV 6, 16, 41; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 4.
- pra devaṃ devyā dhiyā 4, 10, 4; (4, 13, 1); RV 10, 176, 2; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
- pra nūnam brahmaṇaspatir 1, 6, 2; RV 1, 40, 5; Kāth. 7, 14; VS 34, 57.
- pra no yachatv aryamā 1, 11, 4; RV 10, 141, 2; Kāth. 14, 2; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 29; AV 3, 20, 3.
- prapathe pathām ajanishṭa 4, 14, 16; RV 10, 17, 6; TB 2, 8, 5, 3; AV 7, 9, 1.
- pra pūrvaje pitarā navyasibhir 4, 10, 3; (4, 14, 7 pra pūrvaje); RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 4, 7.
- pra prāyam agnir bharatasya 2, 7, 10; RV 7, 8, 4; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 2, 5, 12, 4; 4, 2, 3, 2; VS 12, 34.
- pra bāhavā sīrṣtam jīvase nā 4, 11, 2; (4, 14, 10 pra bāhavā); RV 7, 62, 5; Kāth. 13, 14; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TB 2, 7, 15, 6, 8, 6, 7; VS 21, 9.
- pra budhnyā va irate 4, 10, 5; RV 7, 56, 14; Kāth. 22, 13; TS 4, 3, 13, 6.
- pramuñca dhanvāras 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 9.
- pra yābhir yāsi dācāvāsam 4, 10, 6; (4, 12, 2 pra yābhiḥ); RV 7, 92, 3; Kāth. 10, 12; TS 2, 2, 12, 7; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 27.
- pra vah çukrāya 4, 14, 3; RV 7, 4, 1; Kāth. 7, 16; TB 2, 8, 2, 3.
- pra vā rca ha pṛayachātī 4, 8, 7.
- pra vā eko mimaya 4, 12, 6; RV 2, 29, 5.
- pra vātā vānti 4, 12, 5; RV 5, 83, 4; TA 6, 6, 3.
- pra vām arcanty ukthino 4, 11, 1; RV 3, 12, 5; SV 2, 925, 1053.
- pra vāyum acha bṛhatī 4, 10, 6; (4, 12, 2; 4, 14, 2 pra vāyum); RV 6, 49, 4; TB 2, 8, 1, 1; VS 33, 55.
- pra vo vājā abbidyavo 1, 6, 1; (4, 14, 3 pra vah); RV 3, 27, 1; TS 2, 5, 7, 2; TB 3, 5, 2, 1; Mān. Çr. 6, 1, 3.
- pra çukrāitu devī 4, 9, 14; RV 7, 34, 1; TA 4, 17, 1.
- prasadya bhasmanā yonim 2, 7, 10; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 38.
- pra sa mitra marto astu 4, 10, 2; (4, 12, 6 pra sa mitra); RV 3, 59, 2; Kāth. 25, 12; TS 3, 4, 11, 5; TB 2, 8, 7, 4; 3, 7, 9, 5; Nir. 2, 13.
- pra sasāhishe puruhūta 4, 12, 3; RV 10, 180, 1; Kāth. 10, 12; 38, 7; TS 3, 4, 11, 4; TB 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4.
- prasvānte prajātyā 3, 6, 3.
- prāci dig vasanta rṣur 2, 7, 20.
- prāci diçāḥ sahayaçā 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
- prācinam barhiḥ pradīçā 4, 13, 3; RV 10, 110, 4; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 29; AV 5, 12, 4; Nir. 8, 9.
- prācim anu pradīçam prehi vidvān 1, 6, 2; (2, 10, 6 prācim anu); Kāth. 7, 13; 18, 4;

21, 9; Kap. S. 6, 3; 28, 4; TS 5, 6, 5;
VS 17, 66.

prācyā tvā diçā sādāyāmy 2, 8, 11.

prācyāṃ diçī tvam indrāsi 4, 12, 2; Kāth. 8, 17; TS 2, 4, 14, 1.

prācyāi diçe svāhā 3, 12, 8; VS 22, 24.

prāṇadā apāṇadā 2, 10, 1; Kāth. 17, 17;
TS 4, 6, 1, 4; VS 17, 15.

prāṇam me pāhy apāṇam me pāhi 2, 8, 2;
VS 14, 8.

prāṇād apāṇa samtanv 2, 13, 3.

pāṇāya svāhāpāṇāya 3, 12, 20; Kāth. 5, 4, 10; TS 7, 4, 21; TA 4, 15; VS 22, 23; 23, 18.

prāṇebhyo vāi tāh prajāh 1, 10, 8.

prāṇo vāi gāyatrī 3, 4, 4.

prātar yajadvam aṇvinā 4, 12, 6; RV 5, 77, 2; TB 2, 4, 3, 13; Nir. 12, 5.

prātaryāvāṇā prathamā yajadvam 4, 12, 6;
RV 5, 77, 1; TB 2, 4, 3, 13.

priyā vo nāma huve 4, 11, 2; RV 7, 56, 10;
Kāth. 8, 17; TS 2, 1, 11, 1.

pred agne jyotishmān 2, 7, 10; (3, 2, 2);
Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 2; VS 12, 32.

preddho agne diḍhi 2, 10, 6; (3, 3, 9; 4, 10, 1 u. 5); RV 7, 1, 3; Kāth. 2, 15; 18, 4; 19, 14; 20, 14; 21, 9; 35, 1; 39, 15; Kap. S. 28, 4; 48, 2; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 3; VS 17, 76; SV 2, 725.

preyam agād dhishanā 1, 1, 2; (4, 1, 2);
Kāth. 1, 2; 47, 1; TS 1, 1, 1, 1; TB 3, 2, 2, 2.

prehi, prehi pathibhih 4, 14, 16; RV 10, 14, 7; AV 18, 1, 54.

prothad aṇvo nā yavase 2, 8, 14; RV 7, 3, 2; Kāth. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 3, 8; VS 15, 62; SV 2, 570.

pro bhṛasmāi puroratham 4, 12, 4; RV 10, 138, 1; TS 1, 7, 13, 5; TB 2, 5, 8, 1; SV 2, 151; AV 20, 95, 2.

prātu brahmaṇaspatiḥ 4, 9, 1; RV 1, 40, 3;

VS 33, 89; 37, 7; TA 4, 2, 5, 2, 6; SV 1, 56.

prātu vāji kanikradan 2, 7, 4; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 50, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 6; VS 11, 46.

prāiyamedhā vāi satve 1, 8, 7.

prāishām ajmeshu vithureya 4, 11, 2; RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7.

phalgunipūrṇamāse brāhmaṇasyādadhyaṭ 1, 6, 9.

badh itthā parvatānām 4, 12, 2; RV 5, 84, 1; Kāth. 10, 12; TS 2, 2, 12, 2; Nir. 11, 37. babhrur aruṇababhrū 3, 13, 3.

barhishadah pitara ūty arvāg 4, 10, 6; RV 10, 15, 4; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 55; AV 18, 1, 51; Nir. 4, 21.

balavijñāyaḥ sthavirah 2, 10, 4; RV 10, 103, 5; Kāth. 18, 5; Kap. S. 23, 5; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 37; SV 2, 1203; AV 19, 3, 5.

balishthebhir viharan yāsi 4, 12, 5; RV 4, 13, 4; TB 2, 4, 5, 4.

bahūnām pitā bahur 3, 16, 3; RV 6, 75, 5; TS 4, 66, 2; VS 29, 42; Nir. 9, 14.

bahvīr āsādayed 4, 1, 13.

bārhaspatyaṃ caruṃ 2, 2, 3; 2, 2, 4; Kāth. II, 4; TS 1, 8, 9.

bārhaspatyaḥ carur brahmaṇo grhe 2, 6, 5; Kāth. 15, 4.

bāhū me balam 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; TB 2, 6, 5, 5; VS 20, 7.

brhat sāma kshatrabhrd 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.

brhad bhā 4, 9, 22.

brhadbhih savitas tribhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 8, 3.

brhaspatiḥ prathamam jāyamāno 4, 12, 1; (4, 14, 4 brhaspatiḥ); RV 4, 50, 4; Kāth. 17, 18; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 88, 4.

brhaspatiḥ havāmāhe 4, 12, 1.

brhaspatir no havishā gūrtena 1, 7, 1.

- brhaspate ati yad aryo 4, 14, 4; RV 2, 23, 15; Kâth. 4, 16; 40, 11; TS 1, 8, 22, 2; VS 26, 3.
- brhaspate jushasva no 4, 11, 2; RV 3, 62, 4; Kâth. 4, 16; 26, 11; TS 1, 8, 22, 2.
- brhaspate paridyâ rathena 2, 10, 4; RV 10, 103, 4; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; TB 2, 8, 2, 8; VS 17, 36; SV 2, 1202; AV 19, 13, 8.
- brhaspate savitar bodhayâina 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS 27, 8; AV 7, 16, 1.
- bodhâ me asya vacaso 2, 7, 10; (3, 2, 2); RV 1, 147, 2; Kâth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 42; Nir. 3, 20.
- bodhâ su me maghavan 4, 12, 4; RV 7, 22, 3; Kâth. 12, 15; SV 2, 279; AV 20, 117, 8.
- brahma kshatra sayujâ na vyathete 2, 7, 7; (3, 1, 9).
- brahma kshatram pavate 3, 11, 7; Kâth. 37, 18; TB 2, 6, 1, 3; VS 19, 5.
- brahma jajñānam prathamam 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kâth. 16, 15; 20, 5; 38, 14; Kap. S. 25, 5; 32, 7; TS 4, 2, 8, 2; 5, 2, 7, 1; TB 2, 8, 8, 8; 3, 12, 1, 1; TA 1, 13, 3; 10, 1, 10; VS 13, 3; SV 1, 321.
- brahmanaspate tvam asya yantâ 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 23, 19, 24, 16; TB 2, 8, 5, 1; VS 34, 58.
- brahmanaspater abhavad yathâvaç 4, 14, 10; RV 2, 24, 14; TB 2, 8, 5, 2.
- brahmanaspate sūyamasya 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 24, 15; TB 2, 8, 5, 2.
- brahmavādino vadanti kasmât sâyam 1, 5, 7.
- brahmavādino vadanti kim tad yajñe 4, 5, 7.
- brahmavādino vadanti predhmam ukshanti 1, 4, 11.
- brahmavādino vadanti yad eko yajñaç 1, 9, 7.
- brahmâpas tvâ vaya yujâ 2, 13, 9; RV 8, 12, 8; SV 2, 18; AV 20, 3, 8, 38, 5, 47, 9.
- brahmâni me maitrayah 4, 11, 3; RV 1, 165, 4; Kâth. 9, 18; VS 33, 78.
- brahmâ devânām padavih 4, 12, 6; RV 9, 96, 6; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; SV 2, 294; Nir. 14, 43.
- brâhmanâsah pitarah 3, 16, 3; RV 6, 75, 10; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 47.
- brîhno rājāna varuṇam 2, 7, 13; AV 11, 6, 2.
- bhagam dhiya vâjayanta 4, 14, 6; RV 2, 38, 10; TB 2, 8, 6, 3.
- bhadram karṇebhih çrṇuyāma 4, 14, 2; RV 1, 89, 8; Kâth. 35, 1; Kap. S. 28, 2; TA 1, 1, 1; VS 25, 21; SV 2, 1224.
- bhadrâ açvâ harita 4, 10, 2; (4, 14, 4); RV 1, 115, 3; TB 2, 8, 7, 1.
- bhadrâ te hastâ sukṛtota 4, 12, 3; RV 4, 21, 9.
- bhadro no agnir āhuto 4, 12, 5; RV 8, 19, 19; Kâth. 39, 15; VS 15, 38; SV 1, 111; 2, 909.
- bhavatam nah samanasaū (1, 8, 8; 3, 2, 3; 3, 9, 5); (2, 7, 11 bhavatam nah); Kâth. 3, 4; 16, 11; 26, 7; Kap. S. 2, 11; 25, 2; 41, 5; TS 1, 3, 7, 1; 4, 2, 5, 1; 6, 3, 5, 4; VS 5, 3; 12, 60.
- bhinad valam āngirobbhir 4, 14, 5; RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.
- bhuvanam asi 4, 1, 14; Kâth. 1, 2; 31, 11; Kap. S. 1, 12; 47, 11; TS 1, 1, 12.
- bhuvas tvam indra brahmaṇo 4, 12, 6; RV 10, 50, 4; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4.
- bhuvo yajñasya rajasaç ca netâ 2, 7, 15; (4, 10, 4 bhuvo yajñasya); RV 10, 8, 6; Kâth. 16, 15; 20, 15; TS 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1; VS 13, 15; 15, 23.
- bhūmyâ ākhūn 3, 14, 7; VS 24, 26.
- bhūyaskṛd asi varivaskṛd asi 2, 13, 18; Kâth. 39, 9; TS 4, 4, 7.
- bhūyasma te sumatāu vicṛavedâ 2, 18, 10.
- bhūri cakarṇa yujyebhir 4, 11, 3; RV 1, 165, 7; Kâth. 9, 18; 23, 11; Nir. 6, 7.
- bhūri dve acarānti 4, 14, 7; TB 2, 8, 4, 8.

bhûr bhuvaḥsvaḥ || itipurastād 1, 8, 5.
 bhûr bhuvaḥ svar mayi tad 4, 9, 13; TA 4, 21.
 bheśhajam gave aṣvāya 1, 10, 4; Kāth. 9, 7;
 Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 1.
 makṣhū devavato rathah 4, 11, 2; RV 8,
 31, 15; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
 makhasya ciro 'si 2, 7, 6; 3, 1, 7; VS 37, 8.
 mathid yad iṣ vishṭo mātariçvā 4, 14, 15;
 RV 1, 148, 1.
 made made hi no uadir 4, 12, 4; RV 1, 81,
 7; Kāth. 10, 12; TB 2, 4, 4, 7; AV 20, 56, 4.
 mado na yaḥ somyo 4, 12, 2.
 madhavaḥ svabhā mādhavāya 3, 12, 13; VS
 7, 30; 22, 31.
 madhu naktam utoshaso 2, 7, 16; RV 1,
 90, 7; TS 4, 2, 9, 3; TA 10, 39, 5; VS
 13, 28; Çat. Br. 14, 9, 3, 12.
 madhumatir oshadhîr dyāvā āpo 4, 11, 1;
 RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8.
 madhumān no vanaspatir 2, 7, 16; RV 1,
 90, 8; Kāth. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3; VS
 13, 29; Çat. B. 14, 9, 3, 13.
 madhu vātā rāyate 2, 7, 16; RV 1, 90, 6;
 Kāth. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3; 5, 2, 8, 6;
 VS 13, 28; Çat. B. 14, 9, 3, 11.
 madhuç ca mādhaveç ca vāsantikū 2, 8, 12;
 TS 4, 4, 11; VS 13, 25.
 manuḥ vai prajākanto 1, 6, 13.
 mano jyotir jushatām 1, 7, 1; Kāth 34, 19;
 Kap. S. 48, 1, TS 1, 5, 3, 8, 10, 2, 6,
 3, 3; TB 3, 7, 6, 16; VS 2, 13.
 mano no ābhuvāmahe 1, 10, 3; Kāth. 9, 6;
 Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.
 manor vai pātrāny āsawa 4, 8, 1.
 manyur indro mēnyur evāsa 4, 12, 3; RV
 10, 83, 2; TB 2, 4, 1, 11; AV 4, 32, 2.
 manve vāmf mitrāvaruṇā 3, 16, 5; Kāth.
 22, 15; TS 4, 7, 15, 2; AV 4, 29, 1.
 māmagne varco grīhavesv 1, 4, 1; (1, 4, 5);
 RV 10, 128, 1; Kāth. 4, 14, 8, 16; 31, 15;
 40, 10; TS 4, 7, 14, 1; AV 5, 3, 1.
 grhnāmy aham agre agni 1, 6, 1;
 Kāth. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9;
 VS 13, 1.
 mayuḥ prajāpatya 3, 14, 12; Kāth. 5, 7, 2;
 TS 5, 5, 12; VS 24, 31.
 marutāw skāndhā 3, 15, 6; VS 25, 6.
 marutām manve adhi no kuvantu 3, 16, 5;
 Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4; AV 4, 27, 1.
 maruto yad dha vo divah 4, 10, 4; (4, 11,
 3 u. 4); RV 8, 7, 11; Kāth. 8, 17; 9, 19;
 21, 13; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4.
 maruto yad dha vo balaṃ 4, 11, 4; RV
 1, 37, 12.
 marutvantaw vṛshabhaḥ vāvṛdhānam 1, 3,
 21; RV 3, 47, 5; 6, 19, 11; Kāth. 4, 8;
 TS 1, 4, 17, 1; TB 2, 8, 3, 4; VS 7, 36.
 marutvaṃ indra vṛshabho raṇāya 1, 3, 22;
 RV 3, 47, 1; Kāth. 4, 8; TS 1, 4, 19, 1;
 VS 7, 38; Nir. 4, 9.
 maçakān keçair indraw 3, 15, 3; VS 25, 3.
 mahaṇi indro nṛvad ā 1, 3, 25; RV 6, 19, 1;
 Kāth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 21, 1;
 TB 3, 5, 7, 4; VS 7, 39; Nir. 6, 16, 17.
 mahaṇi indro ya ojaś 1, 3, 24; RV 8, 6, 1;
 Kāth. 4, 8; TS 1, 4, 20, 1; TB 3, 5, 7, 4;
 VS 7, 40; SV 2, 657; AV 20, 138, 1.
 mahaç cid agnā enaso 4, 11, 1; RV 4, 12, 5;
 Kāth. 2, 15.
 mahānāmni revatayo 3, 12, 21; Kāth. 5,
 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 35.
 mahi triṇām aḥo 'stu 1, 5, 4; (1, 5, 11);
 RV 10, 185, 1; Kāth. 7, 2; 7, 9; Kap.
 S. 5, 2; VS 3, 31; SV 1, 192.
 mahi dyāvaprthivî iha 4, 14, 7; RV 4, 56, 1.
 mahi dyauh prthivî ca na 2, 7, 16; (4, 10,
 3; 4, 11, 1); RV 1, 22, 13; Kāth. 13, 9
 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3; Kap.
 S. 32, 9; TS 3, 3, 10, 2, 5, 11, 3; 4, 2,
 9, 8; 5, 2, 8, 6; VS. 8, 32; 13, 32.
 mallim ū shu mātaraḥ 4, 10, 1; (4, 12, 4
 mahim ū shu); Kāth. 30, 4 u. 5; Kap.
 S. 46, 7; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TB
 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; VS 21, 5; AV 7, 6, 2.

- maho ŋujāmi bandhutā 4, 11, 5; RV 4, 4, 11; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
- mā chandas tat prthivy agnir 2, 13, 14.
- mātali kavyāir yamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TB 2, 6, 12, 2; AV 18, 1, 47.
- mâtā ca te pitā ca te 3, 13, 1; Kāth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 3; TB 3, 9, 7, 4; VS 23, 24, 25.
- mā te asyā sahasāvan 4, 12, 3; RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5; AV 20, 37, 7.
- māteva putram prthivī 2, 7, 11; Kāth. 16, 11; 20, 1; 22, 6; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 5, 2; 5, 2, 4, 2; VS 12, 61.
- mā tvāgnir dhanayid 3, 16, 1; RV 1, 162, 15; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 37.
- mā naḥ kratubhir 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.
- mā naḥ samasya dūḍhyah 4, 11, 6; RV 8, 75, 9; TS 2, 6, 11, 2; Nir. 5, 23.
- mā nas toke tanaye 4, 12, 6; RV 1, 114, 8; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2; 4, 5, 10, 3; TB 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; VS 16, 16.
- mā no asmin mahādhanē 4, 11, 6; RV 8, 75, 12; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 3; SV 2, 1000.
- mā no gharma 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.
- mā no devānā viçah 4, 11, 6; RV 8, 75, 8; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
- mā no mitro varuṇo ariyānāyur 3, 16, 1; RV 1, 162, 1; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 24; Nir. 9, 3.
- mā no vadhāir varuṇo 4, 14, 9; RV 2, 28, 7.
- mā no hiṣij janitā 2, 7, 14; RV 10, 121, 9; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 102.
- māndā vacā jyotiṣmatir 2, 4, 7; (2, 4, 8); Kāth. 11, 9 u. 10; 35, 3.
- mā su bhittā mā su risho 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 1; VS 11, 68.
- mitrah sawarjya prthivīm 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kāth. 16, 5; 19, 6; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 53.
- mitraasya carshanīdhrtaḥ 1, 5, 4; 2, 7, 6; 4, 9, 1; (1, 5, 11; 3, 1, 8); RV 3, 59, 6; Kāth. 16, 6; 19, 7; 23, 12; Kap. S. 30, 5; TS 3, 4, 11, 5; 4, 1, 6, 3; TA 4, 3, 2; VS 11, 62.
- mithunaw vai dadhi ca çrtam cātha 1, 10, 6.
- mīdhushṭama çivatama 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 4; TB 2, 8, 6, 9; VS 16, 51.
- mukhaw sad asya 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 88.
- mūrdhānam divo aratim prthivyā 1, 3, 15; (4, 14, 9 mūrdhānam divah); RV 6, 7, 1; Kāth. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; VS 7, 24; 33, 8; SV 1, 67; 2, 490.
- mṛgo na bhīmah kucaro 4, 12, 3; RV 10, 180, 2; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 4; VS 13, 71; SV 2, 1223; AV 7, 34, 3.
- medasā devā vapāyā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.
- mo shū na indrātra 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 46.
- ya indra indriyam dadhuḥ 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 70.
- ya imā viçvā jātāny 4, 12, 6; RV 5, 82, 9; Kāth. 23, 12.
- ya imā viçvā bhuvanāni 2, 10, 2; RV 10, 81, 1; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 17.
- ya ime dyāvāprthivī janitri 4, 13, 3; RV 10, 110, 9; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 34; AV 5, 12, 9; Nir. 8, 14.
- ya ime dyāvāprthivī tastabhāne 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 6; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 7; AV 4, 2, 3.
- ya ime dyāvāprthivī mahitvā 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 3.
- ya ishavo yātudhānānaw 2, 7, 15.

ya etāvanto vā bhūyāso 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 63.

ya ojadā baladā yasya viçva 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 2; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; 5, 17, 1; VS 25, 13; AV 4, 2, 1; 13, 3, 24.

yah kāmayeta sarvo me yajñah syāt 4, 8, 6. yah pathah samanuyāti 2, 9, 10.

yah prajayā paçubhir na prajāyeta 1, 9, 6; Kāth. 9, 14.

yah prathama ekāṣṭakāyām jāyeta 2, 5, 9.

yah prānato nimishataçca rājā 2, 13, 23; 3, 12; 17; RV 10, 121, 3; Kāth. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 16, 1; VS 23, 3; 25, 11; AV 4, 2, 2.

yah samgrāmaṁ nayati 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2; AV 4, 24, 7.

yah sapta sindhūr adadhāt 4, 14, 13.

yah some antar yo goshv antar 2, 13, 13; Kāth. 40, 3; AV 3, 21, 2.

yam kāmayeta paçumant syād 1, 6, 11.

yaccid dhi te purushatrā 3, 16, 5; RV 4, 12, 4; TS 4, 7, 15, 6.

yaccid dhi te viço 4, 12, 6; RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5.

yaccid dhi te (4, 11, 1).

yajadānaṁ rshaya enasāhur 2, 3, 8.

yajñam ca nas tanvam 4, 14, 9; RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; SV 2, 461; AV 20, 63, 1. 124, 4.

yajñasya vā etāḥ pannejanīḥ 4, 5, 4.

yajñasya vāi srṣṭasyolbāṁ 3, 6, 7.

yajñā yajñā vo agnaye 2, 13, 9; RV 6, 485, 1; Kāth. 39, 12; VS 27, 42; SV 1, 35, 2, 53.

yajñena yajñam ayañanta 4, 10, 3; (4, 14, 2); RV 1, 164, 50; 10, 90, 16; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5; TA 3, 12, 7; VS 31, 16; AV 3, 5, 1.

yajñena vāi devāḥ svargam lokam āya 4, 7, 5; TS 6, 5, 3.

yajño devānām pratyatu 1, 3, 26; (4, 14,

14); RV 1, 107, 1; Kāth. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6; VS 8, 4; 33, 68.

yajño vā esha samkrāmann etj 3, 9, 1.

yajño vāi prajāpatiḥ 3, 6, 5.

yat karnagrhitayā krinīyād 3, 7, 6.

yat kimceda varuṇa 4, 12, 6; RV 7, 89, 5; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6; AV 6, 51, 3.

yat kuṣṭam 4, 14, 17; TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3.

yat te gātrād agnīnā 3, 16, 1; RV 1, 162, 11; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 34.

yat te pavitrām arcishy 3, 11, 10; RV 9, 67, 23; Kāth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; VS 19, 41.

yat te bhāmeṇa vicakarā- 1, 7, 1.

yat te manyuparoptasya 1, 7, 1; Kāth. 8, 14; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 2.

yat tvā krudbhaḥ parovapa 1, 7, 1; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 1.

yatra prācīnapravāṇa 4, 2, 3.

yathādityā aṇṇam āpyāyanti 4, 9, 27; 4, 12, 2.

yathā no aditiḥ karat 4, 12, 6; RV 1, 43, 2; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2.

yathā vāi çālāiva savatsaras 4, 8, 10.

yathā ha tyad vasavo 3, 16, 5; (4, 11, 1); RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; Kāth. 2, 15; 9, 19; VS 4, 7, 15, 7.

yad akrandaḥ prathamam jāyamāna 1, 6, 2; RV 1, 163, 1; Kāth. 39, 1; 40, 6; 5, 6, 3; TS 4, 2, 8, 1. 6, 7, 1; VS 29, 12.

yad agna eṣhā samitir 4, 14, 15; RV 10, 11, 8; AV 18, 1, 26.

yad agne yāni kāni ca 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 102 (91), 20; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; 5, 1, 10, 1; VS 11, 73; AV 19, 34, 3.

yad atty upajihvikā 2, 7, 7; RV 8, 102 (91), 21; Kāth. 16, 7; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 74; Nir. 3, 20.

yad atra çishṭaḥ rasinaḥ 2, 3, 8; 3, 11, 7;

- Kâth. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; VS 19, 35 (riptaw r).
- yad adah samprayatir 2, 13, 1; Kâth. 39, 2; AV 3, 13, 1.
- yad adya tvâ prayatir yajñe asmin 1, 3, 38; Kap. S. 3, 10; AV 7, 97, 1.
- yad adya sūrya uravo 4, 12, 4; RV 7, 60, 1.
- yad antarā parāvataṁ 4, 12, 3; RV 3, 40, 9; AV 20, 6, 9.
- yad antariksham prthivīm 1, 10, 8; 4, 14, 17; Kâth. 9, 6; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 5, 3; TB 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 8; AV 6, 120, 1.
- yad ayāta vahatu 3, 16, 5; Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4.
- yad aṇvāsa kravisho 3, 16, 1; RV 1, 162, 9; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 32.
- yad aṇvāsa vāsa upastrantir 3, 16, 1; RV 1, 162, 16; Kâth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 39.
- yad asya pāre rajaso 2, 7, 12; 3, 2, 4; Kâth. 16, 12; 20, 2; Kap. S. 25, 3; 32, 4; TS 4, 2, 5, 2; TB 3, 7, 8.
- yadā vājman asanad 4, 12, 1; RV 10, 67, 10; AV 20, 91, 10.
- yad idam mābhīcōcati 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
- yadi divā yadi naktam 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; VS 20, 15.
- yad imā vājyanu aham 2, 7, 13; RV 10, 97, 11; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 85; Nir. 3, 15.
- yadi svapan yadi jāgrad 3, 11, 10.
- yad ūvadhyaṁ udarasyāpavātī 3, 16, 1; RV 1, 162, 10; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 88.
- yaded enam adadhur yajñiyāso 4, 14, 14; RV 10, 88, 11; Nir. 7, 29.
- yad oshadhayah sangachante 2, 7, 13; (4, 14, 6); Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2.
- yad grāme yad arāṇye 1, 10, 2; (3, 11, 10 yad grāme); Kâth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; TB 2, 6, 6, 2; VS 3, 45; 20, 17.
- yad devā devaheḍanaṁ yaḍ vācānrtamo-dima ādityās 4, 14, 17; TB 2, 4, 4, 8; 3, 7, 12; TA 2, 3, 1, 7, 3; AV 6, 114, 1.
- yad devā devaheḍanaṁ devāsaḥ cakrmā vayam agnir mā 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; TB 2, 6, 6; VS 20, 14.
- yad dāivyaṁ ṛṣam aham 4, 14, 17.
- yad dhariṇo yavau attir 3, 13, 1; Kâth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 2; VS 23, 30, 31.
- yad dhavishyam ṛtuo 3, 16, 1; RV 1, 162, 4; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 27.
- yad dhasṭābhyāṁ cakara 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 3; TA 2, 4; AV 6, 118, 1.
- yad bahishṭham nātividhe 4, 14, 10; RV 5, 62, 9; TB 2, 8, 6, 7.
- yad barhiḥ prayājeshu yajaty 1, 10, 9.
- yad vā asya yajñiyam medhya 3, 8, 5.
- yad vājino dāma samdānam 3, 16, 1; RV 1, 162, 8; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 31.
- yad vāto 'po aganīgan 3, 12, 18; Kâth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1.
- yad vo vayam pramināma vratāni 4, 10, 2; (4, 11, 4 yad vo vayam); RV 10, 2, 4; Kâth. 6, 10; Kap. S. 48, 10; TS 1, 1, 14, 4; AV 19, 59, 2.
- yad vāi pātraṁ riktaṁ 4, 6, 2.
- yad vāi prajā varuṇo gṛhṇāti 1, 10, 12.
- yantā ca me dhartā ca me 2, 11, 4; VS 18, 7.
- yam te devī nirrtir ābabandha 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâth. 16, 12; 20, 2.
- yam tvādevāpih 4, 11, 2; RV 10, 98, 8; Kâth. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4.
- yam tvām ayaṁ svadhite 1, 2, 14; Kâth. 3, 2; Kap. S. 2, 9.
- yan nirñijā rekṣasā prāvṛtasya 3, 16, 1; (4, 12, 6 yan nirñijā); RV 1, 162, 2; Kâth. 5, 6, 3; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 25.
- yan nīkshāṇam māspacanyā 3, 16, 1; RV 1, 162, 13; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 36.

- yan me mané yamaṃ gāta 4, 7, 2; Kāth. 29, 2; TS 6, 6, 7, 2 (maṇaḥ parāgatam).
yam agne pṛtsu martyam 1, 3, 1; RV 1, 27, 7; Kāth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 2; VS 6, 29; SV 2, 765.
yam aṣvānā namucer 3, 11, 7; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 34.
yam aṣvānā sarasvatī 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 63.
yamāya tvā makhāya tvā 4, 9, 3; VS 37, 11.
yamo no gātum prathamō 4, 14, 16; RV 10, 14, 2; AV 18, 1, 50.
yam pariḥim paryadhathā 4, 1, 14; Kāth. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2.
yayor ojasā skabbhitā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5; AV 7, 25, 1.
yavā ayavā 2, 13, 12.
yaś tastambha sahasā 4, 12, 5; RV 4, 50, 1; Kāth. 9, 19; AV 20, 88, 1.
yas te adya kṛṇavad bhadrācoce 2, 7, 9; RV 10, 45, 9; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 26.
yas te rasah sambhṛtā 3, 11, 7; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 33.
yas te stanāḥ ṇaṇayo 4, 9, 7; 4, 14, 3; RV 1, 164, 49; TB 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5; Čat. B. 14, 9, 4, 28; AV 7, 10, 1.
yas tvā svācraḥ suhiraṇyo 4, 11, 5; RV 4, 4, 10; Kāth. 6; 11; TS 1, 2, 14, 4.
yasminn aṣvāsa rshabhāsa 3, 11, 4; RV 10, 91, 14; Kāth. 38, 8; TB 1, 4, 2, 2; VS 20, 78.
yasya kurmo grhe havis 2, 10, 4; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS 17, 52; AV 6, 5, 3.
yasya prayāṇam anv anyā 2, 7, 1; RV 5, 81, 3; Kāth. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 6.
yasya bhānti ketavā 4, 14, 14; TB 3, 1, 1, 1 (raçmayo).
yasya vā agnihote stomo 1, 5, 5.
yasya vratam paçavo yanti 4, 10, 1; TS 3, 1, 11, 3; AV 7, 40, 1.
yasya sānnāyama candramā 2, 2, 13.
yasyāgnir ukhṛd hugachati 3, 4, 7.
yasyājushan namasvināḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 14; TS 2, 6, 11, 3.
yasyājyam anutpātā 1, 4, 13.
yasyān pūrve pūrvajanā 4, 14, 11.
yasyā rātryāḥ prātar agnim ābhāsyamānāḥ syāt 4, 6, 12.
yasyedam prāṇan nimishad 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
yasyeme viçve girayo mahitvā 2, 13, 23; RV 10, 121, 4 (yasyeme himavanto); Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; VS 25, 12; AV 4, 2, 5.
yā oshadbhayaḥ prathamajā 2, 7, 13; (4, 14, 6 yā oshadbhayo); RV 10, 97, 1 (yā oshadhīḥ pūrvā jātā); Kāth. 16, 13, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 75; Nir. 9, 28.
yāḥ phalinir yā aphilā 2, 7, 13; RV 10, 97, 15; Kāth. 16, 13; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 89; AV 6, 96, 1.
yāḥ senā abhitvarir 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; Kap. S. 30, 8; VS 11, 77.
yāḥ rakshanty asvapnā 4, 14, 11.
yāgnihoṭrāyopasrshjā nishīded 1, 8, 8.
yā te dhāmāni divi 4, 10, 3; 4, 14, 1; RV 1, 91, 4; Kāth. 13, 15; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TB 2, 8, 3, 2.
yā te dhāmāni paramāni 2, 10, 2; RV 10, 81, 5; Kāth. 13, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 17, 21.
yā te dhāmāni havishā 4, 12, 4; (4, 14, 1); RV 1, 91, 19; Kāth. 11, 13; TS 1, 2, 10, 1; TB 2, 8, 3, 1; VS 4, 37.
yā te rudra çivā tanūḥ çivā 2, 9, 9; Kāth. 17, 11 u. 16; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 49.
yā te rudra çivā tanūr aghorā 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 2.
yā te hetir mīdhushjama 2, 9, 2; Kāth. 17,

- 11; *Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 11.
- yā devy asishtaṅke 2, 13, 16; Kāth. 39, 9.
- yā dvirūpā sā vātraghñi 3, 7, 4
- yān āvaha uṇato deva devāṃs 1, 3, 38; Kāth. 4, 12; *Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 2; VS 8, 49.
- yāni gharṃe kapālāny 1, 1, 8; 4, 1, 8; Kāth. 1, 7; 31, 6; TS 1, 1, 7, 2, 5, 10, 3.
- yā prathamā saṃskṛtir yajñe asmin 1, 3, 12.
- yābhyāṃ svar ajanann 4, 12, 6; TB 2, 4, 5, 7.
- yām ishūṇi giriṇanta 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 3.
- yā rohiṇī tām aruṇā 4, 2, 4.
- yā vaḥ ṇurma ṇaṇmānāya 4, 10, 4; (4, 14, 18); RV 1, 85, 12; Kāth. 8, 17; 21, 13; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4; TB 2, 8, 5, 6.
- yā vāṃ santi puruṣaṇyo niyuto dācūshe narā indragñi 4, 11, 1; RV 6, 60, 8; Kāth. 4, 15; SV 2, 342.
- yā vām kaṇā madhumaty 1, 3, 8; RV 1, 22, 3; Kāth. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 6, 1; VS 7, 11.
- yā vājinn agne pavamānā 1, 6, 2.
- yā vo devāḥ sūrye 2, 7, 16; Kāth. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 28; 18, 47.
- yā vyāghraṃ vishūciko — 3, 11, 7; Kāth. 87, 18; TB 2, 6, 1, 5; VS 19, 10.
- yā ṇatena prātanoshi 2, 7, 15; Kāth. 16, 16; TS 4, 2, 9, 2; TA 10, 1, 8; VS 13, 21.
- yāsakāu ṇakuntikā — 3, 13, 1.
- yāsāṃ rājā varuṇo yāti madhye 2, 13, 1; RV 7, 49, 3; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 2.
- yāsām devā divi kṛṇvanti bhakṇaṃ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 3.
- yāsām indra udājata 4, 2, 11.
- yā supāṇiḥ svaṇguriḥ 4, 12, 6; RV 2, 32, 7 (subāhuḥ sv.); Kāth. 13, 16; TS 3, 1, 11, 4, 3, 11, 5; AV 7, 46, 2.
- yās ta āvivīṇur 2, 7, 13; Kāth. 16, 3 (y, t. ātasthur); Kap. S. 25, 4 (ātasthur); TS 4, 2, 6, 3 (ātasthur).
- yās tisraḥ prathamajā 1, 11, 4; Kāth. 14, 3; (vgl. VS 9, 4).
- yās te (4, 14, 16).
- yās te agna ādrā yonayo 2, 7, 15; 3, 4, 7; TA 4, 18.
- yās te agne sūrye ruco 2, 7, 16; Kāth. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 22; 18, 46.
- yās te pūshan nāvo 4, 14, 16; RV 6, 53, 3; TB 2, 5, 5, 5, 8, 5, 3.
- yās te prācīḥ pradiṇo 4, 14, 11; AV 12, 1, 31.
- yās te rāke 4, 12, 6; (4, 13, 10); RV 2, 32, 5; Kāth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 2.
- yās te rātrayaḥ savitar 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
- yuktena manasā vayanī 2, 7, 1; Kāth. 15, 11; TS 4, 1, 1, 1; VS 11, 2.
- yukto 'nyo naḍvān bhavati 3, 7, 9.
- yuktivāya savitā 'devān 2, 7, 1; Kāth. 15, 11; VS 11, 3.
- yukṇhvā hi tvāṃ rathāsahā 4, 14, 2; RV 8, 26, 20.
- yukṇhvā hi devahūtanam aṇvāṃ 2, 7, 17; (4, 11, 6); RV 8, 75 (64), 1; Kāth. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 am Schluss; TS 2, 6, 11, 1; 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 37; 33, 4.
- yuje ratham 4, 10, 5; (4, 12, 3; 4, 14, 5); RV 7, 23, 3; TB 2, 4, 1, 3, 8, 2, 5; AV 20, 12, 3.
- yuje vām brahma pūrvyam namobhir 2, 7, 1; RV 10, 13, 1; Kāth. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 5; AV 18, 3, 39.
- yuñjate mana uta yuñjate 1, 2, 9; 4, 9, 1; (3, 8, 7); RV 5, 81, 1; Kāth. 2, 10; 15, 11; 18, 19, 25, 8; Kap. S. 2, 4; 29, 7; 40, 1; TS 1, 2, 13, 1; 4, 1, 1, 1; TA 4, 2, 1; VS 5, 14; 11, 4; 37, 2.

- yuñjanti brāhmanam arāṣhaṃ 3, 12, 18; 3, 16, 3; RV 1, 6, 1; Kāth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 5; SV 2, 818; AV 20, 26, 4, 47, 10, 69, 9.
- yuñjantī asya kāmā 3, 16, 5; RV 1, 6, 2; Kāth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 6; SV 2, 819; AV 20, 26, 5, 47, 11, 69, 10.
- yuñjāthā rāsabha yavam 2, 7, 1; (3, 1, 3); RV 8, 85 (74), 7 (r. rathe); Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 13.
- yuñjānaḥ prathamam manaḥ 2, 7, 1; Kāth. 15, 1; TS 4, 1, 1; VS 11, 1.
- yudhmasya te vṛshabhasya 4, 14, 14; RV 3, 46, 1.
- yunakta sīrā vi yugā 2, 7, 12; RV 10, 101, 3; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 68; AV 3, 17, 2; Nir. 5, 28.
- yunajmi tvā brahmaṇā dāivyeṇa 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kāth. 4, 14; 31, 15; TS 1, 6, 2, 1, 10, 1.
- yuvam vastrāṇi pīvasā 4, 14, 10; RV 1, 152, 1; TB 2, 8, 6, 6.
- yuvam surānam aṇvīnā 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 4; Kāth. 17, 19; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 33; 20, 76; AV 20, 125, 4.
- yuvam etāni divi rocanāny 4, 10, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 5; Kāth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
- yuvam bhuḥyum avavidhnam samudra 4, 14, 10; RV 7, 69, 7; TB 2, 8, 7, 8.
- yuvā suvāsāḥ parivītā 4, 13, 1; RV 3, 8, 4; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 3; TA 1, 2, 2.
- yuvoh ṇṇīyam pari yoshā- 4, 14, 10; RV 7, 69, 4; TB 2, 8, 7, 8, Nir. 6, 4.
- yūpavṛskā uta ye yūpavābhāc 3, 16, 1; RV 1, 162, 6; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 29.
- ye agnayaḥ samanasa oshadhīṣhu 1, 6, 2 (2 Mal); Kāth. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
- ye agnayaḥ samanasa 'ntarā dyāvapṛthivī 2, 8, 12 (2 Mal); Kāth. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 11, 2.
- ye agpayo divo 1, 6, 2; 1, 6, 7; Kāth. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
- ye agnayo na coṣūcan 4, 14, 11; RV 6, 66, 2.
- ye annesshu vividhyanti 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 62.
- ye aprathetām amitebhir 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
- ye amī rocaṇe divo 2, 7, 15; VS 13, 8.
- ye asmiṇ mahaty arṇave 2, 9, 9.
- ye kecārvācīnam ekādaṇyāḥ 3, 10, 5.
- ye janeshu malimlavaḥ 2, 7, 7; Kāth. 16, 7, 19, 10; VS 11, 79.
- ye tātrshur devatrā 4, 10, 6; RV 10, 15, 9; TB 2, 6, 16, 2; AV 18, 3, 47; Nir. 6, 14.
- ye tīrthāni pracaranti 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 61.
- ye te 'ryaman bahavo devayānāḥ 4, 12, 4; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4.
- ye te sarasva ūrimayo 4, 10, 1; RV 7, 96, 5; Kāth. 19, 14; TS 3, 1, 11, 3; Nir. 10, 24.
- ye trisaptāḥ pariyanti 4, 12, 1; AV 1, 1, 1.
- ye devā divy ekādaṇa stha 1, 3, 13; Kāth. 4, 5; Kap. S. 3, 4; AV 19, 27, 11.
- ye devā devānām yajñiyā 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; VS 17, 13.
- ye devā devebhyo adhi 2, 10, 1; Kāth. 17, 17.
- ye devānām balapatayas 4, 7, 9.
- ye devā yajñamushah pṛthivyām 1, 4, 3; vgl. Kāth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamushah p.).
- ye devā yajñamusho antarikshe 1, 4, 3; Kāth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamusho 'ntarikshe).
- ye devā yajñamusho divy 1, 4, 3; vgl. Kāth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 2; (y. d. yajñahano yajñamusho divy).

- ye devā yajñahanah prthivyām 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vorhergehenden Citate).
- ye devā yajñahanā antarikṣhe 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vorhergehenden Citate).
- ye devā yajñahāno divy 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2 (vgl. die vorhergehenden Citate).
- yena trito arṇavān 4, 14, 17; TA 2, 3.
- yena devā jyotishordhvā udāyan 2, 7, 12; TS 5, 7, 2, 2.
- yena dyāur ugrā prthivī ca ṛdḥā 2, 13, 23; RV 10, 121, 5; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 6; AV 4, 2, 4.
- yena vahasi sahasra 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; 40, 13; VS 15, 55; 18, 62.
- yena rshayas tapasā sattram 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 2; VS 15, 49.
- ye nilagrivāḥ cītikapṭhā diva rudrā 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.
- ye nilagrivāḥ cītikapṭhāḥ carvā 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.
- yenendrasya ratha sambabhūvur 2, 13, 13; Kāth. 40, 3.
- yenendrāya samabharan payāsy 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2; AV 1, 9, 3.
- ye pathām pathirakshaya 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 60.
- ye pāyavo māmatelyam 4, 11, 5; RV 1, 147, 3; 4, 4, 13; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
- ye purā granthayo bhavanti 3, 8, 7.
- ye badhyamānam anu badhyamānā 1, 2, 15; Kāth. 30, 8 u. 9; TS 3, 1, 4, 2; AV 2, 34, 3.
- ye bhakshayanto na vasūny 2, 3, 8; TS 3, 2, 8, 3; AV 2, 35, 1.
- ye bhūtānām adhipatayo 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 59.
- yebhyo mātā madhumat pivate 4, 12, 1; RV 10, 63, 3.
- ye vājanam paripaçyanti pakva 3, 16, 1; RV 1, 162, 12; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 35.
- ye vṛksheshu çashphjarā 2, 9, 9; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 58.
- ye samānāḥ samanasaḥ pitaro 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 4; VS 19, 45.
- ye samānāḥ samanaso jivā 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; VS 19, 46.
- ye savituh satyasavasya 4, 14, 11; RV 10, 36, 13; TB 2, 8, 6, 4.
- yo agnir agnes tapaso 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4.
- yo apsv antar agnir 2, 13, 13.
- yo arvantam jighāṃsati 3, 12, 1; Kāth. 5, 4, 4; TS 7, 4, 15.
- yo asmaḥbyam arātīyād 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3; TA 2, 5, 14; VS 11, 80.
- yoge yoge tavastaram 2, 7, 2; (3, 1, 3); RV 1, 30, 7; Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 14; SV 1, 163, 2, 93; AV 20, 26, 1.
- yo jūta eva prathamā 4, 12, 3; (4, 12, 12); RV 2, 12, 1; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3; AV 20, 34, 1; Nir. 3, 21; 10, 10.
- yo jyesṭhābandhuh syāt 4, 8, 9.
- yo naḥ pitā janitā yo vidhartā 2, 10, 3; RV 10, 82, 3; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; TA 10, 1, 4; VS 17, 27; AV 2, 1, 3.
- yo no agniḥ pitaro hrtsv antar 1, 6, 1; Kāth. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9, 1; AV 12, 2, 33.
- yo no maruto abhi durhṛnāyus 4, 10, 5; RV 7, 50, 8; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 2.

- yo no miṭṭavārūṇā abhiddāsāt 4, 5, 8.
 yo bhānubhir vibhāvā 4, 14, 15; TS 10, 6, 2.
 yo me rājau yujyo vā 4, 14, 9; RV 2, 28, 10.
 yo rāya tce cātadāya 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.
 yo revān yo amivahā 1, 5, 4; RV 1, 18, 2; Kāth. 7, 2; VS 3, 29; Nir. 3, 21.
 yo lālāmah cītipān 4, 2, 14.
 yo vah cīvatamo rāsas 4, 7, 5; 4, 9, 27; RV 10, 9, 2; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 51; 36, 15; SV 2, 1188; AV 1, 5, 2.
 yo vā agni yogā āgate na yuñkte 3, 4, 5.
 yo vā agnim ayonim anāyatanam 3, 4, 10.
 yo vā asyāyam manusho 1, 6, 5.
 yo vā idāṃ dhenu veda 4, 2, 2.
 vo vā ratha rjuraemih 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2.
 yo viçvacakshur uta viçvatomukho 2, 10, 2; RV 10, 81, 3; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; TA 10, 1, 3; VS 17, 19; AV 13, 2, 26.
 yo vai çakti veda 4, 2, 9.
 yo vai çraddhām anālabya 4, 1, 4; TS 1, 6, 8.
 yo vai sruçā yogam 4, 1, 11.
 yoshā te patnayo loma 3, 12, 21.
 yq hatvāhim ariṇāt sapta 4, 14, 5; RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3.
 yo ha sya vā rathirā vasta 4, 14, 10; RV 7, 69, 5; Kāth. 17, 18; TB 2, 8, 7, 8.
 rajatāh sisā haripir 3, 12, 21; Kāth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 37.
 rathantarā sāmabhih 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 1.
 rathitāmāu rathinām 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3.
 rathe tiṣṭhan nṛpati 3, 16, 3; RV 6, 75, 6; Kāth. 5, 6, 1; TG 4, 6, 6; VS 29, 43; Nir. 9, 46.
 rantir nāmāsi diyo 4, 2, 11.
 rayipām pati yajalam 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.
 raçminā kshayāya kshayam jinva 2, 8, 8; Kāth. 17, 7; Kap. S. 26, 6; TS 4, 4, 1.
 rākām abaw suhavāw 4, 12, 6; (4, 13, 10 rākām abaw); RV 2, 32, 4; Kāth. 13, 16; TS 3, 11, 5; AV 7, 48, 1; Nir. 11, 31.
 rārantam adhvarāṇām 1, 5, 3; RV 1, 1, 8; Kāth. 7, 1 u. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 23.
 rājñy asi prāci dig 2, 8, 9; Kāth. 17, 8; Kap. S. 26, 7; TS 4, 4, 2; VS 14, 13.
 rātri rātrim aprayavam bharanto 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; AV 19, 55, 1.
 rāye nu yam jajñātū 4, 14, 2; RV 7, 90, 3; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 24.
 rukmo hotur āgneyo 4, 4, 8.
 rucam no dhehi brāhmaṇeshu 3, 4, 8; TS 5, 7, 6, 3; VS 18, 48.
 rudrāh sawsryā prthivim 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kāth. 16, 5; 19, 5; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 2; 5, 1, 6, 3; VS 11, 54.
 ruçadvidhānā samanā 2, 13, 10.
 retodhā yasya bhuvanasya 4, 14, 9.
 reto mūtraw vijahāti 3, 11, 6; Kāth 38, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 76.
 revatir nah sadhamādā 4, 12, 4; RV 1, 80, 13; Kāth. 8, 17; 10, 12; 12, 15; TS 1, 7, 13, 5; 2, 12, 8, 4, 14, 4; SV 1, 153; 2, 434; AV 20, 122, 1.
 rūndram gavi 1, 8, 10; TB 2, 1, 7.
 lāngalam paviravaw 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 71; AV 3, 17, 3.
 lokam prṇa chidram p. 2, 8, 1; Kāth. 16, 19; 21, 3; Kap. S. 32, 18; TS 3, 11, 6, 1; TA 6, 9, 2; VS 12, 54; 15, 59.
 lomāni prayatir mama 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; VS 20, 13.
 vakshyantived 3, 16, 3; RV 6, 75, 8; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 1; VS 29, 40; Nir. 9, 18.

- vajro vâ yûpo 3, 9, 4.
 vadhi vṛtram maruta indriyeṇa 4, 11, 3;
 RV 1, 165, 8; Kāth. 9, 18; 23, 11; TB
 2, 8, 3, 6.
 vanaspatir avasṛṣṭo na 3, 11, 1; Kāth.
 38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 45.
 vanaspatin vâ ugro deva udāṁśhat 4, 1, 1.
 vanaspate raṇanayā niyūya 1, 13, 7; RV
 10, 70, 10; Kāth. 18, 21; TB 3, 6, 12, 1;
 Nir. 6, 7.
 vanaspate vasrjā 2, 12, 6; RV 3, 4, 10;
 Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1,
 8, 3; VS 27, 21; AV 5, 27, 11.
 vanaspate vīdvango hi 3, 16, 3; RV 6, 47,
 26; Kāth. 5, 6, 1; TS 1, 6, 6, 5; VS 29,
 52; AV 6, 125, 1; Nir. 3, 5; 9, 12.
 vanivāno mama dūtāsā 4, 14, 8; RV 10,
 47, 7.
 vaneshu vy antarikṣham tatāna 1, 2, 6; (3,
 7, 8); RV 5, 85, 2; Kāth. 2, 6, 4, 9;
 24, 6; Kap. S. 1, 19; 3, 7; 37, 7; TS 1, 2,
 8, 1; 6, 1, 11, 3; VS 1, 31.
 vayan nāma prabravāmā ghṛtasyāsmi 1,
 6, 2; RV 4, 58, 2; Kāth. 40, 7; TA 10,
 12, 9; VS 17, 90
 vayan u tvā grhapate 4, 14, 15; RV 6, 15,
 19; TB 3, 5, 12, 1.
 varuṇaḥ kṣhatram indriyaṁ 3, 11, 4; Kāth.
 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 72.
 varuṇamenir vâ esha 3, 3, 6.
 varshavṛddham asi 1, 1, 7; 4, 1, 7.
 varshābhīr ṛtunā- 3, 11, 12; Kāth. 38, 11;
 TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 25.
 varshāhūr ṛtunām 3, 14, 19; VS 24, 38.
 vasatīvaribhiḥ somam āpyāyayanti 4, 5, 5.
 vasantāya kapinjalān 3, 14, 1; Kāth. 5, 10,
 4; VS 24, 20.
 vasantena ṛtunā 3, 11, 12; Kāth. 38, 11; TB
 2, 6, 19; VS 21, 23.
 vasava tvāṅjantu gāyatrena ch. 3, 12, 19;
 VS 23, 8.
 vasāhomam prayānti 3, 10, 4.
 vasiyasy ehi çreyasy ehi 4, 2, 5.
 vasubhyo rṣhyān 3, 14, 9; VS 24, 27.
 vasur agnir vasaçravā 1, 5, 3; RV 5, 24, 2;
 Kāth. 7, 1; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 3;
 4, 4, 4, 8; VS 3, 25; 15, 48; SV 2, 458.
 vasor dhārām juhoty 3, 4, 1; Kāth. 21, 41;
 TS 5, 4, 8.
 vāg vâ āindravāyarah 4, 5, 8.
 vāca su mitrāvārūṇā 4, 14, 12; RV 5, 36,
 6; TB 2, 4, 5, 4.
 vācaspataye pavaṣva 1, 3, 4; Kāth. 4, 1;
 27, 1; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 2; VS 7, 1.
 vācaspatiḥ viçvakarmāṇam ūtaye 2, 10, 2;
 RV 10, 81, 7; Kāth. 18, 2; 21, 13; 30, 5;
 Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 8, 45;
 17, 23.
 vājah purastād uta madhyato no 2, 12, 1;
 TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 34.
 vājā vājino jayatādhvānā 1, 11, 2.
 vājaprasavyam juhoti 3, 4, 3.
 vājac ca me prasavaḥ ca 2, 11, 2; Kāth.
 18, 7; Kap. S. 28, 7; VS 18, 1.
 vājasya nu prasave mātaram mahīm 1, 11, 1;
 (1, 11, 6); Kāth. 13, 14; 14, 6; Kap. S.
 29, 2; TS 1, 7, 7, 1; TB 1, 3, 5, 2; VS 9,
 5; 18, 30; AV 7, 6, 4.
 vājasya mā prasavenodgrābhheṇo- 1, 1, 13;
 (2, 10, 5; 3, 3, 8); Kāth. 1, 12; 18, 3;
 21, 8; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1, 6,
 4, 2; 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 6; VS 17, 64.
 vājasyedam prasava ābābhūvemā 1, 11, 4;
 Kāth. 14, 2; VS 9, 25.
 vājasyemam prasavaḥ sushuve 1, 11, 4;
 TS 1, 7, 10; VS 9, 23.
 vājasyemāṁ prasavaḥ çirye 1, 11, 4; TS
 1, 7, 10, 1; VS 9, 24.
 vāje vāje vata vājino 1, 11, 2; (4, 10, 3
 vāje vāje); RV 7, 38, 8; Kāth. 13, 14;
 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 7, 12, 1; VS
 9, 18; 21, 11.
 vājo me pāya prasutāti dāna 2, 12, 1;
 Kāth. 18, 13; VS 18, 33 (v. no).
 19

- vājo me sapta pradiṣaḥ 2, 12, 1; TS 4, 7, 1 (nāh); VS 18, 32.
- vātam prāṇenāpānena 3, 15, 2; VS 25, 2.
- vātasya jūtiḥ varuṇasya nābhini 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; TS 4, 2, 10, 1-(v. dhṛājim); VS 12, 42.
- vātupadhūta ishito vaçam anu 4, 11, 4; RV 10, 91, 7; SV 4, 333.
- vāmam adya savitar 4, 12, 2; RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6.
- vāyavyam ajam ālabhetāindrav 2, 5, 11.
- vāyuh pūtaḥ pavitreṇa 3, 11, 7; Kāth. 12, 9.
- vāyur yā tvā manur vā tvā 1, 11, 1; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 7, 2.
- vāyoh pūtaḥ pavitreṇa 2, 3, 8; 3, 11, 7; VS 10, 31; 19, 3; AV 6, 57, 1.
- vāyoh savitur vidathāni manmahe 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 1.
- vāyo çataḥ hariṇaḥ 4, 14, 2; TS 2, 2, 12, 7.
- vācreva vidyun 4, 12, 5; RV 1, 38, 8; Kāth. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5.
- vāstoshpate prati jānihy asmān 1, 5, 13; RV 7, 54, 1; TS 3, 4, 10, 1.
- vicakrame prthivim esha 4, 14, 5; RV 7, 100, 4; TR 2, 4, 3, 5, 5, 4, 8, 3, 3.
- vijyam dhanuḥ 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 10.
- vi te muñcāmi raçanāḥ 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5; 3, 4, 5); Kāth. 5, 3; 32, 3; TS 1, 6, 4, 3; AV 7, 78, 1.
- vidad yadi saramāruṇam adrer 4, 6, 4; RV 3, 31, 6 (rugnam adrer); Kāth. 27, 9; TB 2, 5, 8, 10 (v. yatī); VS 33, 59.
- vidmā te agne tredhā 2, 7, 9; (4, 12, 5); RV 10, 45, 2; Kāth. 9, 19; 16, 9; TS 4, 2, 2, 2; VS 12, 19.
- vidhum dadrāṇaḥ samane 4, 9, 12; RV 10, 53, 5; TA 4, 20, 1; SV 1, 325; 2, 1132; AV 9, 10, 9; Nir. 14, 18.
- vidhṛtiḥ nābhyaḥ ghrtaḥ 3, 15, 8; VS 25, 9.
- vidhema te parama janmana agne 2, 10, 6; (3, 3, 9); RV 2, 9, 3; TS 4, 6, 4, 5; 4, 7, 4; VS 17, 75.
- vi na indra mṛdho jahi 4, 12, 3; RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70; SV 2, 1218; AV 1, 21, 2; Nir. 7, 2.
- vi pājasāḥ prthunā 2, 7, 5; (3, 1, 6); RV 3, 15, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 49.
- vi prksho agne maghavāno 4, 14, 15; RV 1, 73, 5.
- vipriyo vā esha paçubhir 1, 6, 6.
- vibhāti ketur aruṇaḥ 4, 14, 14.
- vibhidyaḥ purāḥ çayathem 4, 12, 5; RV 10, 67, 5; Kāth. 9, 19; AV 20, 91, 5.
- vibhūr asi pravāhaṇo 1, 2, 12; Kāth. 2, 13; Kap. S. 2, 9; TS 1, 3, 3; VS 5, 31.
- vibhūr mātṛā prabhūḥ pitṛāḥ 3, 12, 4; Kāth. 5, 1, 3; TS 7, 1, 12; VS 22, 19.
- vibhrād brhat pibatu somyam madhv 1, 2, 8; RV 10, 170, 1; Kāth. 2, 9; Kap. S. 2, 3; 30, 3; VS 33, 30; SV 2, 803.
- vi mañ çrathāya raçanām 4, 14, 9; RV 2, 23, 5.
- vimāna esha divo madhya āsta 2, 10, 5; (3, 3, 8); Kāth. 18, 3; TS 4, 6, 3, 3; 5, 4, 6, 5; VS 17, 59.
- vimucyadhvam aghnyā 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TA 6, 6, 2; VS 12, 73.
- vi vā esha yajñaḥ chidyate 3, 5, 4.
- vivesha yan mā dhishyaḥ 4, 12, 3; 4, 14, 18; RV 3, 32, 14; Kāth. 8, 16; 38, 7; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TB 2, 6, 9, 1.
- viçam kaviḥ viçpatiḥ çaçvatinām 4, 13, 6; RV 6, 1, 8; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
- viçvaḥ vivyāca prthivīva puṣṭam 4, 11, 1; (4, 14, 9 viçvaḥ vivyāca).
- viçvakarman havishā vardhanena 2, 10, 2; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 3, 13, 8, 6, 2, 6; VS 8, 46; 17, 24.
- viçvakarman havishā vāvṛdhānaḥ 2, 10, 2; RV 10, 81, 6; Kāth. 18, 2; 21, 18;

- Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 6; VS 17, 22; vishṇuṃ devaṃ vāraṇam 4, 14, 6; TB 2, SV 2, 939; Nir. 10, 27.
8, 4, 4.
- viçvakarmâ ced ajanishṭa deva 2, 10, 3; vishṇûvaruṇâ abhiçastipâvâ 4, 14, 6; TB
Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2.
2, 8, 4, 6.
- viçvakarmâ vimame yo vihâyâ 2, 10, 3; vishṇûvaruṇâ yuvam adhvarâya 4, 14, 6;
RV 10, 82, 2 (v. viṃanâ ād v.); TS 4, TB 2, 8, 4, 5.
- 6, 2, 1; VS 17, 26; Nir. 10, 26.
vishṇoh karmâṇi paçyata 1, 2, 14; RV 1,
viçvataçcakshur uta cf. yo viçvacakshur uta
22, 19; Kâth. 3, 3; 16, 16; 26, 5; Kap. S.
viçvambharâ vasudhâni 4, 14, 11.
2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; VS 6, 4;
viçvarûpo vâ etat tvâshiro 4, 8, 4.
13, 33; SV 2, 1021; AV 7, 26, 6.
- viçvarûpo vâi tvâshira 2, 4, 1; TS 2, 5, 1.
vishṇor nu kaṃ vîryâni p. 1, 2, 9; (3, 8,
viçvasya jajûe bhuvanasya râjâ 2, 7, 9;
7); (4, 14, 5 v. nu kam); RV 1, 154, 1;
Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1;
Kâth. 16, 9.
TS 1, 2, 13, 2; TB 2, 8, 3, 2; VS 5,
viçvâdam agniṃ 2, 13, 13.
18; AV 7, 26, 1.
- viçvâni no durgahâ jâtavedah 4, 10, 1; RV
5, 4, 9; TB 2, 4, 1, 5; TĀ 10, 2, 1.
vishṇor manasâ pûte sthah 4, 1, 6; Kâth.
viçvâny anyo bhuvanâ jajânâ 4, 14, 1; TB
1, 5; 31, 4; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
- 2, 8, 1, 6.
vîtilotrapi cet. cf. nityahotâram.
- viçvâ rūpâni pratimuñcate kaviḥ 2, 7, 8;
(3, 2, 1); RV 5, 81, 2; Kâth. 10, 12; 16,
8; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10, 4; VS 12,
3; Nir. 12, 13.
vîrahâ vâ esha devânâṃ 1, 7, 5.
- viçvâhendro adhivaktâ 1, 12, 4; RV 1, 100,
19, 102, 11; Kâth. 13, 11.
vr̥teva yantam bahubhir 4, 13, 6; RV 6,
viçvet tâ vishṇur âbharad 3, 8, 3; RV 8,
77, 10; Nir. 5, 4.
1, 3; Kâth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1
(vayam tam).
- viçve devâ rtâvrdha 4, 10, 3; (4, 12, 1);
RV 6, 52, 10; Kâth. 13, 15; TS 2, 4, 14,
5; 4, 1, 11, 4.
vr̥tratarāmaghavānaṃ 4, 12, 3.
- viçve devâḥ çrutemaṃ havam me 4, 12, 1;
RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4;
TB 2, 8, 6, 5; VS 33, 53.
vr̥shanam tvâ trikakubham 4, 12, 5.
- viçve devâso asridhâ 4, 10, 3; RV 1, 3, 9.
vr̥shâgniṃ vr̥shanam bharanti 2, 7, 4; (3,
1, 6); Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3;
TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 7.
- viçve no adya maruto 2, 12, 1; Kâth. 18,
13; Kap. S. 29, 2.
vr̥shâ soma dyumanî asi 4, 10, 2; (4, 10,
5; 4, 11, 2); RV 9, 64, 1; Kâth. 2, 14;
20, 15; TS 4, 2, 11, 3; 3, 13, 3; SV 1,
504; 2, 131.
- viçvo devasya netur 2, 7, 7; (3, 6, 5);
Kâth. 2, 2; 16, 7; 23, 2; Kap. S. 1, 14;
33, 8; TS 2, 2, 2, 1; 4, 1, 9, 1; 5, 1, 9,
1; 6, 1, 2, 5; Mân. Çr. 6, 1, 3.
vr̥shjir vâi devebhyo 'nnâdyam apâkrâmat
2, 4, 8.
- viçvambho divo dharuṇâ 3, 16, 4; (4, 14,
4 v. divah); RV 9, 89, 6; Kâth. 22, 14;
TS 4, 4, 12, 5.
vr̥shne yat te vr̥shano 4, 12, 2; RV 5, 31,
5; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2,
8, 4, 3.
- vâirâje sâmanî adhi me 3, 16, 4; Kâth.
22, 14; TS 4, 4, 12, 3.
- vâiçvadevam çarum nirvaped 2, 3, 2.

- vaiçvadevî punatî 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; çâdamdadbbhir avakân 3, 15, 1; Kâth. 5, VS 19, 44; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4. 13, 1; VS 25, 1.
- vaiçvânara tava dhâmâny 4, 11, 1; RV 3, çâradena rtunâ çlêvâ 3, 11, 12; Kâth. 38, 3, 10. 11; TB 2, 3, 19, 2; VS 21, 26.
- vitiçvânaçasya sumatâu syâma 4, 11, 1; (4, çiro me çrîr yaço mukham 3, 11, 8; Kâth. 14, 9); RV 1, 98, 1; Kâth. 4, 16; TS 1, 38, 4; VS 20, 5.
- 5, 11, 3; VS 26, 7; Nir. 7, 22. çilpâ vaiçvadevî 3, 13, 6; VS 24, 5.
- vaiçvânaro na ûtyâ 3, 16, 4; (4, 10, 1; 4, çivenâ mâ cakshushâ paçyatâpaḥ 2, 13, 1; 12, 1; 4, 12, 4); Kâth. 4, 16; 11, 13; 20, TS 5, 6, 1, 2; AV 1, 33, 4; 16, 1, 12. 15; 22, 14, 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5. çivenâ vacasâ tvâ 2, 9, 2; Kâth. 17, 11; 7, 12, 6; VS 18, 72; 26, 8. TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 4.
- vaiçvânaro raçmibhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 8, 3; çivo bhava prajābhyo 2, 7, 4; (3, 1, 6); AV 6, 62, 1. Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 6; VS 11, 45.
- vyakrîḍa vilohita 2, 9, 9; Kâth. 17, 16 (ki- çivo bhûtâv nāhyam 2, 7, 8; Kâth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 2, 1, 5; VS 12, 17.
- ridra v.); Kap. S. 27, 6 (vikirîḍa v.); TS 4, 5, 10, 5 (vikirîḍa v.). çukrajyotiç ca citrajyotiç ca 2, 11, 1; Kâth. 18, 6; Kap. S. 28, 6; VS 17, 80.
- vyacasvatîç urviyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 5; çukram te anyad 4, 10, 3; (4, 11, 1; 4, 14, 16); RV 6, 58, 1; Kâth. 4, 15; 20, 15; VS 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 30; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4, 10, 1; 4, 5, 6; Nir. 12, 17.
- AV 5, 12, 5; Nir. 8, 10. çucîṇ nu stomam 4, 11, 1; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 7, 93, 1; Kâth. 13, 15; 21, 13; 4, 2, 6, 1; VS 12, 76. TS 1, 1, 14, 1; TB 2, 4, 8, 3.
- çatam te râjan bhishajāḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); çucir apaḥ sūyavasâ 4, 14, 14; RV 2, 27, 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2. 13; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
- çatam in nu çarado 4, 14, 2; RV 1, 89, 9; çuci vo havyâ marutaḥ 4, 14, 18; RV 7, 56, 12; TB 2, 8, 5, 5.
- Kâth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 27, 6; VS 25, 22. çuddhavâlāḥ śurvaçuddhavâlo 3, 13, 4; VS 24, 3.
- çam no devâ viçvadevâ 4, 14, 11; RV 7, 35, 11; TB 2, 8, 6, 3; AV 19, 11, 2. çuna suphâlâ vitudantu bhûmi 2, 7, 12; RV 4, 57, 3; Kâth. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 69; AV 3, 17, 5.
- çam no bhavantu vâjino 1, 11, 2; (4, 10, 3 çam no bhavantu); RV 7, 38, 7; Kâth. 13, 14; 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 1, 11, 4. çunaṁ naro lāṅgalenānuḍdabbhir 2, 7, 12.
- 2, 11, 3; VS 9, 16; 21, 10; Nir. 12, 44. çunâsîrâ prakṛshataṁ 2, 7, 12.
- çam no vâto bhîvâtu 4, 9, 27. çundhadhvam dâivyâya karmaṇe 1, 1, 3.
- çamitâ no vanaapatîḥ 3, 11, 11; Kâth. 38, 10; TB 2, 6, 3, 4; VE 2, 21. çrotv agniḥ samidhâ havam me 1, 3, 1; (4, 5, 2); Kâth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 1.
- çamitâra upetana 1, 2, 15; TB 3, 1, 4, 3. çaiçineṇa rtunâ devâs 3, 11, 12; Kâth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2. VS 21, 28.
- çarma ca stho varma ca stho 2, 7, 3; Kâth. 16, 3; 12, 4; TS 4, 1, 3, 1; VS 11, 30.

- çnathā vṛtram 4, 10, 5; (4, 13, 5; 4, 14, 8);
 RV 6, 60, 1; Kāth. 4, 15; 21, 13; 23, 11;
 TS 4, 2, 11, 1, 3, 13, 8; TB 2, 8, 5, 1;
 3, 5, 7, 3.
 çrāyautīyam brahmāsāmam 4, 4, 9.
 çriyase kam bhānubhiḥ 4, 11, 2; RV 1, 87,
 6; Kāth. 8, 17; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11,
 2; Nir. 4, 16.
 çrīnām udāro dharuṇo (4, 11, 2 çr. udārūh);
 RV 10, 45, 5; Kāth. 2, 15; 16, 9; TS 4,
 2, 2, 3; VS 12, 22.
 çreshṭha yavishṭha bhārātā 4, 11, 4; RV
 2, 7, 1; TS 1, 3, 11, 3.
 çvātrāḥ stha vṛtrāturo 1, 3, 3; (1, 5, 4).
 śaṣṭriçat prakramāḥ prāci 3, 8, 4.
 śad etāny ādhītayajūḥśi 3, 1, 9; Kāth.
 19, 10; Kap. S. 30, 8.
 sa it svapā bhuvaneshv āsa 4, 14, 7; RV
 4, 56, 3; TB 2, 8, 4, 7.
 sa id asteva prati dhād 4, 14, 15; RV 6,
 3, 5.
 sa idhāno vasuḥ kavir 2, 13, 8; RV 1, 79,
 5; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 36; SV 2, 912.
 sa ij janena sa viçā 4, 14, 10; RV 2, 26, 3;
 TS 2, 3, 14, 3; TB 2, 8, 5, 3.
 sa ishuhastāḥ sa nishangibhir 2, 10, 4;
 RV 10, 103, 8; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28,
 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 35; SV 2, 1201;
 AV 19, 13, 4.
 sa iṣ satyebhiḥ sakhibhiḥ 4, 14, 10; RV
 10, 67, 7; TB 2, 8, 5, 1; AV 20, 91, 6;
 Nir. 5, 4.
 sa im mandrā 2, 12, 6.
 sa eva vīraḥ sa u 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 7.
 sa yajñapatir āçishā 1, 4, 2.
 sa yajñapatir āçisheti 1, 4, 6.
 sa yad isho vanāmahe 4, 12, 4; TS 2, 1,
 11, 3.
 sa vaḥ sṛjativ aryamā 4, 2, 10. AV 3, 14, 2.
 sa vatsaro 'si parivatsaro 4, 9, 18; TB 3,
 10, 4; VS 27, 45.
 sa vartasā payasā 1, 3, 38; 4, 14, 17;
 Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1;
 TA 2, 4, 8; VS 2, 24; 8, 14, 16; AV 6, 53, 3.
 sa vasethā svarvidā 2, 7, 3; Kāth. 16, 3;
 Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 2; VS 11, 31.
 sa vām karmaṇā sam ishā 4, 12, 5; RV
 6, 63, 1; Kāth. 12, 14; 23, 11; TS 4, 2, 11, 1.
 sa vām manāsi sa vratā 2, 7, 11; Kāth.
 16, 11; Kap. S. 35, 2; VS 12, 38.
 sa vo manāsi sa vratā 2, 2, 6; Kāth.
 10, 12; AV 3, 8, 5, 5; 6, 94, 1.
 sa çitam me brahma 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kāth. 16, 7; 19, 10; TS 4, 1, 10, 3; 5,
 1, 10, 2; TA 2, 5, 15; VS 11, 81.
 sa sam id yuvase vṛshann 2, 13, 7; (4,
 11, 16); (4, 11, 1; 4, 12, 5 sa sam id);
 RV 10, 191, 1; Kāth. 2, 15; TS 2, 6, 11,
 4; 4, 4, 4, 4; VS 15, 30; AV 6, 63, 4.
 sa sīdasa mahap asi 2, 7, 3; 4, 9, 3; RV
 1, 36, 9; Kāth. 16, 3; TS 4, 1, 3, 3; 5,
 1, 4, 5; TA 4, 5, 2; 5, 4, 6; VS 11, 37.
 sa sṛṣṭiḥ vasubhiḥ rudrāir 2, 7, 5; Kāth.
 16, 5; TS 4, 1, 5, 2; VS 11, 55.
 sa sṛvabhāgāḥ, sthesā 1, 1, 13; Kāth. 1,
 12; Kap. S. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2; TB
 3, 3, 9, 7.
 sa sakhāyaḥ sa vaḥ samyañcam 4, 11, 1;
 RV 5, 7, 1; Kāth. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4;
 4, 4, 4, 3; VS 15, 29.
 sa ghā no devaḥ savitā 4, 14, 6; RV 7,
 45, 3; TB 2, 8, 6, 1.
 saṁkasuko vikasuko 4, 14, 17; TA 2, 4, 5;
 AV 12, 2, 14.
 saṁkranḍanēnāniṣheṇa 2, 10, 4; RV 10,
 103, 2; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS
 4, 6, 4, 1; VS 17, 34; SV 2, 1200; AV
 19, 13, 3.
 saṁgachadhvaḥ saṁjānīdhva 2, 2, 6; RV
 10, 191, 2 (s. g. s. vadadhvam); TB 2,
 4, 4, 4; AV 6, 64, 1.
 sa jātaçasād ūta 4, 14, 17; TB 3, 7, 12,
 2; TS 2, 3.
 sa jāto garbho asi rodasyor 2, 7, 4; 3, 1, 5;

- RV 10, 1, 2; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; VS 11, 43. sa jāyamānaḥ parame vyomaṇi vratāny 4, 11, 1; RV 6, 8, 2. sajośā iedra saṅaṇo marudbhīḥ 1, 3, 23; RV 3, 47, 2; TS 1, 4, 42, 1; TA 10, 1, 11; VS 7, 37. sam cedhiyasvāgne praṇca 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; TS 4, 1, 7, 1; VS 27, 2; AV 2, 6, 2. sam jagmānā avihruṭ 4, 2, 10; AV 3, 14, 3. sanjūānaṁ no divā paṇoh 2, 2, 6; Kāth. 10, 12. sa te jāuṇti, sumati 4, 11, 5; RV 4, 4, 6; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 2. sa tejiyasā manasā tvota 4, 14, 15; RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6. satyap ca me craddhā ca 2, 11, 3; Kāth. 18, 8; Kap. S. 28, 8; VS 18, 5. satyam it tan 4, 14, 18; RV 6, 30, 4; TB 2, 6, 9, 1. satyam brhad rtaṁ ugram 4, 14, 11; AV 12, 1, 1. sa tvap naṇ citra vajrahasta 2, 13, 9; RV 6, 46, 2; Kāth. 39, 12; VS 27, 38; ŚV 2, 160; AV 20, 98, 2. sa tvap no agne vamo 4, 10, 4; 4, 14, 17; RV 4, 1, 5; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4. sad asi san me bhūyā 1, 4, 7. sadyo jāto tyamimīta 4, 13, 5; RV 10, 119, 11; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 36; AV 5, 2, 11; Nir. 8, 21. sadhamādo dyumnyā ūrjā 2, 6, 8. sa naḥ pāvaka dīdivo 1, 5, 1; RV 1, 12, 10; Kāth. 19, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3; 4, 6, 1, 3; VS 17, 9. sa naḥ piteva sūnve 1, 5, 3; RV 1, 1, 9; Kāth. 7, 1, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 24; Nir. 3, 21. sandivāja vipravīraṁ 4, 14, 8; RV 10, 47, 4. sa no vibhāvā cakshaṇir 4, 14, 18; RV 6, 2.
- sap te payāsi 2, 7, 14; RV 1, 94, 18; Kāth. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 4; VS 12, 118. sap te vāyur māhīcivā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; VS 11, 39. sa paprathāno abhi pañca 4, 14, 10; RV 7, 69, 2; TB 2, 8, 7, 7. sapanyenyaḥ sa priyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 6; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3. sa pūrvayā nividā kavyatāyor 4, 10, 6; RV 1, 96, 2; Kāth. 21, 14. sapta te agne samidhaḥ 1, 6, 2; (1, 6, 7; 3, 3, 9); Kāth. 7, 14; 8, 3; 18, 4; 21, 9; 34, 19; TS 1, 5, 2, 4, 3, 2; 4, 6, 5, 5; 5, 4, 7, 5, 7, 4, 1; TB 3, 11, 5; VS 17, 79. sapta tvā harito rathe 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 8; Kāth. 9, 19; 11, 1; TS 2, 4, 14, 4; AV 13, 2, 23; 20, 47, 20. saptadaṇa vā ete dvayā grahāḥ 1, 11, 6. sapta vāi bandhumatir 1, 5, 10. sa pratnathā sahasā jāyamānaḥ 4, 10, 6; RV 1, 96, 1. sa bodhi sūrir maghavā 2, 7, 10; RV 2, 6, 4; Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 43. sam agnir vasubhir no avyāt 4, 12, 2; Kāth. 10, 12; (cf. TS 2, 1, 11, 2). samatsv agnīm qvase 4, 11, 4; RV 8, 11, 9; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 518. sam anyā yanty upayanty anyāḥ 2, 13, 1; (4, 12, 4 sam anyā yanti); RV 2, 35, 3; Kap. S. 48, 4; TS 2, 5, 12, 1. samānā vā ākūtāni 2, 2, 6; RV 10, 191, 4 (-ni vā ākūtīḥ); Kāth. 10, 12; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 3. samāno mantrāḥ samitiḥ samāni 2, 2, 6; RV 10, 191, 3; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 2. samāno vā esha yajñakratuḥ 4, 4, 7. samāvavṛtrāṇs adparāg 2, 6, 11; (4, 4, 5); Kāth. 15, 7; TS 1, 8, 14, 2; TB 1, 7, 8, 5.

- samāvatat prthivī 3, 11, 10; Kāth. 38, 5; TB 2, 6, 6, 5 (samāvavartti p.).
- samās tvāgna rtavo vardhayanu 2, 12, 5; (3, 4, 6); Kāth. 18, 16; 29, 1; 39, 3; 40, 9; TS 4, 1, 7; 5, 1, 8, 5; VS 27, 1; AV 2, 6, 1.
- samitaṃ samkṣepthāṃ 2, 7, 11; Kāth. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 32, 3; TS 4, 2, 5; 5, 2, 4, 1; VS 12, 57.
- sam it sravanti sarito 2, 7, 17; RV 4, 58, 6 (samyak); TS 4, 2, 9, 6; TA 10, 40; VS 13, 38; 17, 94.
- samid diçām āçayānaḥ 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; 5, 5, 21; TS 4, 4, 12.
- samidbhasya çrayamānaḥ 4, 13, 1; RV 3, 8, 2; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
- samidhā indra nshasām ānike 3, 11, 1; (4, 14, 13 s. indro); Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8; VS 20, 36.
- samidhe agnā adhi māmahāna 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 55.
- samidho agniḥ samidhā 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18; VS 21, 12.
- samidho agnir açvinā 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12; VS 20, 55; AV 7, 73, 2.
- samidho añjan kṛdaram 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11; VS 29, 1.
- samidho adya manusho durone 4, 14, 3; RV 10, 110, 1; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 25; AV 5, 12, 1; Nir. 8, 5.
- samidham ā tishṭha 2, 6, 10; TS 1, 8, 13.
- samidhāgnim duvasyata 2, 7, 10; (3, 2, 2); (3, 11, 2 samidhāgnim); RV 8, 44, 1; Kāth. 7, 12; 16, 10; 19, 12; Kap. S. 6, 2; 25, 1; 32, 8; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 4; TB 1, 2, 1, 9; VS 3, 1; 12, 30.
- samidhyamānaṃ samidhā 2, 7, 16.
- sam indra no manasā neshi gobhiḥ 1, 3, 38; (4, 14, 5 sam indra nah); RV 5, 42, 4; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TB 2, 8, 2, 4; VS 8, 15; AV 7, 67, 2.
- sam indra rāyā sam ishārābhemahi 2, 2, 6; RV 1, 53, 5; Kāth. 10, 12; AV 20, 21, 5.
- samici nāmāsi praci dik 2, 13, 21; TS 5, 5, 10.
- samudraṃ gacha svāhā- 1, 2, 18; Kāth. 3, 8; Kap. S. 2, 15; TS 1, 3, 11; VS 6, 21.
- samudraṃ gacha svāhety 3, 10, 7.
- samudrasya tvāvakayā- 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 4.
- samudrasya vo vayunasya patman 2, 10, 6; TS 5, 5, 4, 3.
- samudrād ūrmir madhumaṃ udārāṇi 1, 6, 2; RV 1, 58, 1; Kāth. 40, 7; TA 10, 12, 8; VS 17, 89.
- samudrāya ciçumārān 3, 14, 2; VS 24, 21.
- samudre te hrdayam antar āyur 2, 12, 3; Kāth. 18, 15; Kap. S. 29, 4.
- samudre te hrdayam apas antaḥ 1, 3, 39; (1, 8, 5); Kāth. 4, 13; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 2; 6, 6, 3, 4; VS 8, 25; 20, 19.
- samudre tvā nṛmanā apas antar 2, 7, 9; RV 10, 45, 3; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 20.
- samudro 'si nabhasvān 2, 12, 3; VS 18, 45.
- samrtayajño vā esha 1, 4, 5; Kāth. 31, 15.
- samrājā asya bhuvanaśya 4, 14, 12.
- samrājā ugrā vrshabhā 4, 14, 12; RV 6, 63, 3.
- samrād anyah svarād anya 4, 12, 4.
- samrād diçāṃ sahasāmnī 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
- sampracyāmi prajā, aham 1, 5, 3; 1, 5, 10; Kāth. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6.
- samprcyadhvam rtāvarit 4, 1, 3; Kāth. 1, 3; 31, 2; Kap. S. 1, 5; TS 1, 1, 3, 1.
- samprcyavadhvam upa 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; 47, 2; TS 4, 7, 13, 4; 5, 7, 7, 2; VS 15, 53.
- sampracyutā varuṇena 2, 13, 1.
- sam mā ççāmi payasā 2, 12, 1; Kāth. 40, 13; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 35.

- sammr̥ṣa imān āyusho 1, 2, 10.
 sarasvatī manasā peṇalaw 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 83.
 sarasvatī yonyām 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 6; VS 19, 94.
 sarasvatī abhi no neshi 4, 11, 2; (4, 14, 3); RV 6, 61, 14; Kāth. 17, 18; 30, 3; TS 7, 2, 7, 4; TB 2, 4, 3, 1, 8, 2, 8.
 sarvābhyo devatābhyo yajña āhṛtyā ity 2, 4, 5.
 sarve vrātā varuṇasyābhūma 2, 6, 12; Kāth. 15, 8; TS 1, 8, 10, 2 (-bhūvan); TB 1, 7, 4, 8.
 salilāya tvā vātāya svāhā- 4, 9, 8.
 savayase tvābhivayase 2, 13, 17.
 savayase svāhābhivayase 3, 12, 14.
 savitā varuṇo dadhad 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 71.
 sa cevṛdham adhidhā dyumnā 4, 14, 18; RV 1, 54, 11; Kāth. 38, 7; TB 2, 6, 9, 1.
 sa tushṭubhā sa rkvatā gapena 4, 12, 1; (4, 14, 4); RV 4, 50, 5; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4; AV 20, 80, 5.
 sasnim avirṇac carane 4, 9, 11; RV 10, 139, 6; TA 4, 11, 8; Nir. 5, 1.
 saha rayyā nivartasvāgne 1, 7, 1; 1, 7, 4; (2, 7, 10 saha rayyā); 4, 9, 11 u. 12 saha rayyety; Kāth. 8, 14; 9, 1; 16, 8 u. 10; 19, 11 u. 12; 22, 12; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3, 3, 4; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 10, 41; SV 2, 1183.
 sa havyavād amartya 4, 10, 1; RV 3, 11, 2; Kāth. 19, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 16.
 sahasā, jātān praṇudā nah sapatnān 2, 8, 7; Kāth. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12, 1; 5, 3, 5, 1; TA 2, 5, 8; VS 15, 2.
 sahasrāṇi sahasraṇo 2, 9, 9; VS 4, 5, 11; VS 16, 53.
 sa hi cūciḥ ṇatapatrah 4, 14, 4; RW 7, 97, 7; TB 2, 5, 5, 4, 8, 2, 7.
 sākaḥ yakshma prapata 2, 7, 13; RV 10, 97, 13; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 87.
 sādhyā vāi devā āśan 3, 9, 5; Kāth. 26, 7; Kap. S. 41, 5.
 sādltvīm akar devavītiṃ 4, 11, 1; RV 10, 53, 3; Kāth. 2, 15; TS 1, 3, 14, 2.
 sāntapanā idaw havir 4, 10, 5; RV 7, 59, 9; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 1.
 sāvitram puṇarutsrshṭam ālabheta 2, 5, 4.
 sāvitṛāir abhṛim ādatte 3, 1, 2; Kāth. 19, 1.
 sā vāi srshṭobhayān devamānushyān 4, 2, 7.
 sinivālī prthushṭuke 4, 12, 6; RV 2, 32, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 1, 11, 3, 3, 11, 5; VS 31, 10; AV 7, 46, 1; Nir. 11, 32.
 sinivālī sukapardā 2, 7, 5; Kāth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 56.
 sīda tvam mātur asyā upasthe 2, 7, 8; (3, 2, 1); Kāth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 4, 5, 1, 9, 6; VS 12, 15.
 sīda hotaḥ sva u loke cikitrān 2, 7, 3; (4, 10, 4 sīda hotar); RV 3, 29, 8, Kāth. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 35.
 sīrā yuñjanti kavayo 2, 7, 12; RV 10, 101, 4; Kāth. 18, 12; 21, 14; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 67; AV 3, 17, 1.
 sīsena klībāt kāryāṇṛta 2, 4, 2.
 sīsena tantram manasā 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4; VS 19, 80.
 sugā vo devāḥ sadanā 1, 3, 38; (4, 14, 11 sugā vo devā); Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 18; AV 7, 97, 4.
 sujāto jyotishā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth. 16, 4; 19, 5; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 2; VS 11, 40.
 sutrāmāṇu pṛthivīm dyām anebasa 4, 10, 1; (4, 12, 4 sutrāmāṇam); RV 10,

- 63, 10; Kâth. 2, 3; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 13, 2; VS 21, 6; AV 7, 6, 3. sudevo asi varuṇa 4, 7, 8; RV 8, 69, 12; AV 20, 92, 9; Nir. 5, 27. suparnaḥ pārjanya 3, 14, 15; TS 5, 5, 21; VS 24, 34. suparnaḥ vastṛ mrgo 3, 16, 3; RV 6, 75, 11; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 48; Nir. 2, 5; 9, 19. subrahmir agniḥ pūshanvān 3, 11, 11; Kâth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 15. subrahmāṇam devavantam 4, 14, 8; RV 10, 47, 3; TB 2, 5, 6, 1 (virāvantam). surāvantam barbhashada 3, 11, 7; Kâth. 38, 2; TB 2, 6, 3; VS 19, 32. suvān bhrād ānghāre 3, 8, 10. susamdr̥cam tvā vayam vṛṣo maghavan 1, 10, 3; (1, 10, 19 s. t. vayam); RV 1, 82, 3 (ohne vaso); Kâth. 9, 6 u. 19; 36, 13; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 1; VS 3, 52. susamdr̥cam tvā vayam pratipaṇyemasūrya 4, 12, 4. sūyame me 'dya sta 1, 1, 13. sūrya ekāktī carati 3, 12, 19; Kâth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 10, 46. sūryasya cakshur āruham 1, 2, 5; (3, 7, 7); Kâth. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 37, 7; TS 1, 2, 4, 1; 6, 1, 7, 3; VS 4, 32. sūryo apo vigāhate 4, 12, 5. sūryo devim ushasa 4, 14, 4; RV 1, 115, 2; TB 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15. srjanti raçmim ojasā 4, 12, 5; RV 8, 7, 8. sed agne astu subhagaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 7; Kâth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3. so agna ije çaçame 4, 13, 6; RV 6, 1, 9; Kâth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 4. so agnir yo vasur gr̥ne 2, 13, 7; RV 5, 6, 3; VS 15, 42; SV 2, 1089. soma girbbish tvā vayam 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 1, 91, 11; Kâth. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1, soma yās te mayobhūva, 4, 10, 3; RV 1, 91, 9; Kâth. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1. somaśya rāṇa tavāsa vakshy 4, 11, 2; RV 3, 1, 1; Kâth. 2, 15. somānaḥ svaranāṇam kṛṇuhi 1, 5, 4; (1, 5, 11 s. svaranāṇam); RV 1, 18, 1; Kâth. 7, 2 u. 9; Kap. S. 5, 2; TS 1, 5, 6, 4; TA 10, 1, 11; VS 3, 28; SV 1, 139; 2, 813; Nir. 6, 10. somāpūshaṇa jāhanā rayinām 4, 11, 2; RV 2, 40, 1; Kâth. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5. somāpūshaṇa rajaso 4, 14, 1; RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TB 2, 8, 1, 5. somāya kulaṅga 3, 14, 13; VS 24, 32. somāya labān 3, 14, 5; VS 24, 24. somāya hawān 3, 14, 3; VS 24, 22. somārudrā dhārayethām 4, 11, 2; RV 6, 74, 1; Kâth. 11, 12. somārudrā yuvam etāny asme 4, 11, 2; RV 6, 74, 3; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 5; AV 7, 42, 2. somārudrā vivṛhataḥ vishūcīm 4, 11, 2; RV 6, 74, 2; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 1; AV 7, 42, 1. somenejānaḥ yājayet 4, 3, 5. somo dhenuḥ somo arvantam 4, 14, 1; RV 1, 91, 20; TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 21. somo rājamrtam suta 3, 11, 6; TB 2, 6, 2; VS 19, 72. somo vā amutrāsīt 3, 7, 8. so 'horātrāiḥ so 'rdhamāsāiḥ 4, 10, 6. sāinānikena suvidatro asme 4, 10, 5; (4, 11, 4 sāinānikene-); Kâth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 2. sāumārāudram ghr̥te caçum 2, 1, 5. sāumārāudram carum 2, 1, 6; Kâth. 11, 5. sāumyam babhrum lomaçam 2, 9, 1. sāuri balākā 3, 14, 14; Kâth. 5, 7, 3; TS 5, 5, 16; VS 24, 33. sāuryam arte carum 2, 2, 2.

- stirṇam barhiṣ śuśhṛṇimā 3, 16, 2; 4, 14, 2; s. barhiḥ); Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 4.
- stubi cūraṃ vajriṇam 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 2.
- strṇita barhir 4, 13, 4; RV 1, 13, 5.
- stokānām indum prati cūrā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 46.
- stomas trayastriṃśe 3, 16, 4; TS 1, 4, 12, 4 (stomat-).
- sthāyā duhaty anayā vā etad upasīdanti 1, 8, 3.
- sthiro bhava vidvāṅa 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 4; VS 11, 44.
- stūta devebbir amṛtenāgād 2, 7, 16; Kāth. 39, 3.
- syonā prthivi bhavā- 4, 12, 2; RV 1, 22, 15; Kāth. 38, 13; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13; AV 18, 2, 19; Nir. 9, 32.
- svajā asi svabhūr asy 1, 2, 6.
- svayam kṛtvānāḥ sugam 2, 13, 22; Kāth. 40, 12; TB 2, 4, 2, 5.
- svargam vā esha lokam anvārohati 3, 5, 5.
- svarbhānur vā āsurah 2, 5, 2; Kāth. 12, 13.
- svaryanto nāpukshantā 2, 10, 6; Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; VS 17, 68; AV 4, 14, 4.
- svarvāṇi sudughā 3, 16, 4; Kāth. 22, 14.
- svayā yajñāyātām 4, 14, 10; RV 7, 69, 3; TB 2, 8, 7, 7.
- svasti nā indro vṛddhaçravāḥ 4, 9, 27; RV 1, 89, 6; Kāth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 1, 1. 21, 3; 10, 1, 9; VS 25, 19; SV 2, 1225.
- svādushaṃsadaḥ pitaro 3, 16, 3; RV 6, 75, 9; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 46.
- svādor itihā vishūvto 4, 14, 14; RV 1, 87, 10; SV 1, 209; 2, 355; AV 20, 109, 1.
- svādvip tvā svādunā 2, 3, 8; Kāth. 12, 9; 17, 18; TS 1, 8, 21; TB 2, 1; VS 10, 47, 2.
- svāyudhaṃ svavasaṃ sunītham 4, 14, 8; RV 10, 47, 2.
- svābā yajñam varuṇaḥ 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 13, 4.
- svo rohāvehi 1, 11, 8.
- svāir dakṣhāir daksṣapiteka 2, 8, 1; Kāth. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TB 3, 7, 7, 9; VS 14, 3.
- havaṣaḥ çucishad vasur antarikshasad 2, 6, 12; (3, 2, 1; 4, 4, 6); (2, 7, 8; 2, 13, 8) h. çucishad; RV 4, 40, 5; Kāth. 15, 8; 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 8, 15, 2; 4, 2, 1, 5; TB 1, 7, 9, 6; TA 1, 13, 3, 10, 40; VS 10, 24; 12, 14.
- havaṣāir iva sakhibhir 4, 12, 6; RV 10, 67, 3; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 91, 3.
- harikeçaḥ sūryaraçmiḥ purastāt 2, 10, 5; Kāth. 18, 3.
- bavir asi vāicvānaram 1, 1, 11.
- bavishi vā bhajamāno nā 4, 14, 15.
- bavishmatir imā āpo 1, 3, 1; (4, 5, 1); Kāth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 12; 6, 4, 2, 4; VS 6, 23.
- bavyavād agnir ajarah 4, 12, 6; (4, 14, 15); RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1.
- hasta ādhāya savitā 2, 7, 1; TS 4, 1, 1, 4; VS 11, 11.
- himkārāya svāhā 3, 12, 3; VS 22, 7.
- himasya tvā jayayunāgne 2, 10, 1; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 5; AV 6, 106, 3.
- hiranyagarbhah samavartatāgre 2, 7, 15; 2, 13, 23; 3, 12, 16; RV 10, 121, 1; Kāth. 16, 15; 20, 5; 40, 1; 5, 5, 11; Kap. S. 32, 7; 48, 13; TS 4, 1, 8, 3. 2, 8, 2; 5, 5, 1, 2; VS 13, 4; 23, 1; 25, 10; AV 4, 2, 7; Nir. 10, 23.
- hiranyam nidhāya juhoty 3, 7, 7.
- hiranyapānim ūtaye 4, 12, 2; RV 1, 23, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10.
- hiranyavarṣaḥ sa hiranyasampṛg 2, 13, 1.

hiranyavarṇam uśhaso vyushṭā 2, 6, 9; (4, 4, 3); Kāth. 15, 7.	hṛdām na hi tvā' ayrshanty 2, 12, 3.
hiranyavarṇāḥ çucayaḥ pāvakaḥ pracakramur 1, 2, 1.	hṛdayasyāvadyati manasa eva 3, 10, 3.
hiranyavarṇāḥ çucayaḥ pāvaka yāsu jātāḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, f; TB 2, 8, 9, 3; AV 1, 33, 1.	hemantena ṛtunā devās 3, 11, 12; Kāth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 27.
hiranyavarṇo abhayaṁ kṛnotv 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 1.	hotādhvaryūr āvayā agnimindh 3, 16, 1; RV 1, 162, 5; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 28.
huve vātasvanam kavim 4, 11, 2; RV 8, 102, 5; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.	hotā yakshat samidhāgnim 3, 11, 2; TB 2, 6, 11; VS 21, 23.
	hotā yakshat āgniḥ samidhā sushamidhā 4, 13, 2; Kāth. 15, 13; TB 2, 6, 17.

Correcturen und Conjecturen

zu dem ganzen Werk.

(Vgl. das Vorwort).

Buch I.

p. XXI Anm. 2 Z. 3 lies Māitr. S. 3, 12, 20 statt Māitr. S. 6, 12, 20.

p. XXIX Z. 7 lies an erster Stelle vṛtraghné statt vṛtraghná

p. 8 Anm. 4 lies Âp. 2, 10, 4 statt Âp. 2, 10, 7.

p. 14 Z. 12 lies सोमक्रयणा° statt सोमक्रयणा°

p. 19 Z. 14 muss hinter °मादहे ein ° stehen.

p. 22 Z. 14 lies °पावृत्त statt °पावृत्त

p. 26 Z. 3 lies एतान् statt एतान

p. 29 Z. 2 lies विक्षेपां statt विक्षेपां

p. 29 Z. 3 lies सुम्ब्याय statt सम्ब्याय °

p. 34 Z. 10 lies प्रणयन्त्वं° statt प्रणयन्त्वं°

p. 40 Z. 5 lies २९ statt २७

p. 51 Z. 4 lies अभूताम् । statt अभूयाम् ॥

p. 62 Z. 17 lies यत्नेन° statt यत्नेन

p. 79 Z. 3. 10. 17 lies °वाह्य statt °वाह्य

p. 80 Z. 11 lies °तुव्यस्व statt °तुव्यस्व

p. 81 Z. 4 lies सुवामहा statt सुवामहा

p. 81 Z. 6 lies °भिसंममील° statt °भिसंममील°

p. 81 Z. 10 ist nach °पादयुक्त ein ° zu setzen.

p. 81 Anm. 11 lies, चकस्यविद° statt चकस्यविद°

p. 91 Z. 7 lies चासी° statt चासी°

- p. 94 Z. 5 ist das Zeichen ^v erst nach खर्कताया zu setzen.
- p. 102 Z. 13 setze ein ^v nach प्रातस् und streiche ||
- p. 105 Z. 2 lies प्राणमाङ्गलं statt प्राणमं उदं
- p. 106 Z. 4 lies मातुर्धनैश्वां statt मातुर्धनैश्वा
- p. 106 Z. 16 lies प्रफः statt यफः
- p. 107 Z. 9 lies ०न्नितःप्रदानात्तु statt ०न्नितः प्रदानात्तु
- p. 118 Z. 10 lies चंदाकृति statt चंदाकृति (Conj. von Böhlingk: „was Schaden nimmt“).
- p. 119 Z. 21 lies प्रवां statt पवां
- p. 120 Z. 3 lies ०त्वर्धुको statt ०त्वर्धको
- p. 121 Z. 1 lies ०ज्योतिरं statt ०ज्योतिरं
- p. 121 Z. 10 lies नमसो statt नमने
- p. 121 Z. 20 lies सदत्वाय statt चंदत्वाय (Conj. von Böhlingk: „damit die Zähne behält“).
- p. 123 Z. 12 lies खेलायवृीवं statt खेलाय वृीव (cf. Âp. Çr. p. 132. 337).
- p. 124 Z. 6 lies दग्धव्याः statt दग्धव्याः
- p. 126 Z. 13 lies मुष्वाः statt मुष्वा und प्रोषणीं statt पोषणीं
- p. 130 Z. 11 ist das Zeichen ^v erst nach दायायणांस् zu setzen.
- p. 134 Z. 3 lies ०न्द्रियं statt ०न्द्रियं
- p. 135 Anm. 9 lies गृहामहि statt गृहामसि
- p. 139 Z. 17 lies जिह्वयतीं statt जिह्वयतीं (Whitney).
- p. 141 Z. 12 lies | statt ||
- p. 143 Z. 2 lies || statt |
- p. 143 Z. 11 lies प्रत्यङ्गिः statt प्रत्यङ्गे
- p. 144 Z. 7 lies | statt ||
- p. 144 Z. 9 füge am Schluss || hinzu.
- p. 158 Z. 6 lies भिम्बुं statt ०भिम्बुं
- p. 154 Z. 9 lies ०क्षुं statt ०क्षुं
- p. 154 Z. 17 lies ०मवित्ता statt ०मवित्ता
- p. 155 Z. 18 lies क्रीडतीं statt क्रीडतीं
- p. 157 Z. 5 lies पितृयज्ञो statt पितृयज्ञो
- p. 159 Z. 17. 18 lies ०भिक्षस् statt ०भिक्षस्
- p. 164 Z. 1 lies वीचयनीं statt वीचयनीं (Whitney).
- p. 165 Z. 5 lies | statt ||
- p. 172 Z. 15 lies चट्टाष्टा (mit den Mss.) statt चट्टा चट्टा.

Buch II.

- p. 3 Z. 13 lies **मिथकर्म** (mit M).
 p. 16 Z. 21 und p. 17 Z. 1 lies **सेवायदीव** statt **सेवाय दीव** (cf. Buch I p. 123 Z. 12; Ap^o Cr. p. 337).
 p. 20 Z. 5 lies **साश्वत्वा** (mit allen Mss.).
 p. 25 Z. 12 lies **यदीह** (mit Hg) statt **यदीह**.
 p. 39 Z. 17 lies **शेनेयो** (mit Hg) statt **शेनेयो** (Metron. von **शेनी** „eine weisse Kuh“; Böhlingk).
 p. 61 Z. 15 lies || statt |
 p. 93 Z. 13 lies | statt ||
 p. 101 Z. 4 lies || statt |
 p. 121 Z. 12 lies | statt ||
 p. 137 Z. 6 lies | statt ||

Buch III.

- p. 12 Z. 11 lies **एतथासङ्गः प्रायोगिः** statt **एतथा सङ्गः प्रयोगिः** (cf. **ज्ञायोगि** Roth).
 p. 20 Z. 8 lies **पर्वदति** statt **परिपदति**.
 p. 39 Z. 3. ist entweder **शान्तरथो** beizubehalten oder (mit Roth) zu lesen **शान्तो रथे** („ruhig am Wagen“).
 p. 42 Z. 19. 20 und p. 54 Z. 20 lies **तुह** statt **हुह**.
 p. 54 Z. 21 lies **प्रउमचिति** statt **प्रीमचिति**.
 p. 72 Z. 11 lies **तं** statt **त**.
 p. 74 Z. 2 lies **स शीवेत** statt **स शीवेत** (स शीवेत „einschrumpft, eintrocknet“, von **√ श्वा**; Roth).
 p. 79 Z. 11 lies **मापन्नं** statt **मापन्न**.
 p. 88 Z. 5 lies **पारीषद्वा** statt **पारेषद्वा**.
 p. 90 Z. 5 lies **यो नसन्नं पार्थो** statt **यो नसन्नपार्थो** (es ist von einem Vertrage die Rede: „wovon uns das nicht hält“; Roth).
 p. 94 Z. 13 lies **निमुखा** statt **निमित्रा**.
 p. 94 Z. 15 trenne **नै नाविदुः**.
 p. 101 Z. 12 trenne **नामुन्वयत मन्त्रेणाधि** „sie nahmen diese zweiten (anderen) Namen an, faßte ominis causa, für ihre Bitte um Zulassung zum Somas“; ist als 3. Pers. Pl. gebraucht; Roth).
 p. 113 Z. 3 lies **गार्हपत्यनिमं** statt **गार्हपत्यनिमं** (Conj. von Roth; vgl. TS 6. 3. 2 Anfan.

- p. 114 B. 13 lies हत्वं वेत्वं वा हूयो (nach der einen oder anderen Seite gekrümmt; हूयो Partic. von ह्रू; Gegensatz खंजु; Conj. von Roth).
- p. 117 Z. 1 lies रोहीतले statt रोहितले
- p. 117 Z. 4 lies ययवमतीभिः statt ययवमोभिः
- p. 118 Z. 7 lies कुर्यान्नतेष्टाः स्वात् (zweifelloos richtige Conj. von Roth; die ganze Stelle ist citirt Nir. 3, 5).
- p. 120 Z. 10 lies प्रचनं रञ्जुभिर्बुधमे (cf. Çat. Br. 6, 7, 1, 15).
- p. 120 Z. 11 lies रञ्जुतास् (वा c. वि).
- p. 120 Z. 13 lies देवा नामृदयन्ते („die Götter waren nicht mehr gnädig; die in dieser Welt eingeschlagenen svaru hinderten sie daran“; Roth).
- p. 121 Z. 14 lies ततो धृमो ऽसृज्यत तस्माद्भूमवती (Roth).
- p. 121 Z. 16 lies समया statt समर्या (cf. Çat. Br. 3, 8, 2, 20; Roth).
- p. 125 Z. 14 u. 15 tilge ऽ und ziehe zusammen.
- p. 132 Z. 9 lies र्वहिः श्रद्धो (Conj. von Roth).
- p. 133 Z. 14 lies दान्त्रोणयति statt दान्त्रुमयति (macht lahm, lähmt; cf. असोणत् TBr 1, 5, 2, 8; Roth); oder दान्त्रामयति
- p. 134 Z. 2 lies बहुर्मर्या (mit den Mss.) statt बहुर्मर्या („zahlreich sind, ihr Leute, die Y.“; Roth).
- p. 136 Z. 9 lies पाचां नं statt पाचांनं
- p. 136 Z. 9 und 10 lies मासां नं मासां statt मासांनं मासा
- p. 158 ist oben, noch vor Z. 1, einzuschalten die Zeile:
- तन्मूपाञ्चुचित्रतस्तनूपांश्च संरखती ।

Buch IV.

- p. 17 Z. 2 lies समाहार्यं statt समाहाय
- p. 21 Z. 11 lies मनुवे statt मनुवे
- p. 22 Z. 9 ist jedenfalls das in der Anm. Vermuthete einzusetzen
- p. 23 Z. 2 lies निस्त्रिष्यति (1/ 2. स्त्र Roth).
- p. 23 Z. 3 lies सन्नादं statt सत्तादं (Roth).
- p. 25 Z. 5 lies बहु- statt बहु und streiche Anm. 2.
- p. 28 Z. 9 lies खावीर्ष्येण statt खावीर्ष्येण („nach der Feistheit“; Roth).
- p. 28 Z. 10 lies अरमां जलमाः statt अरमानलमा (die geringsten, d. h. wenigsten Thiere sollen die letzten sein“; Roth).

- p. 29 Z. 15 lies 'संज्ञा मानी' statt 'संज्ञामानी' (von मानी hängt संज्ञा ab; Conj. von Roth).
- p. 32 Z. 4 lies कमुवुद्धतां statt कमुवुद्धता
- p. 48 Z. 8 lies 'मन्वते' statt 'मन्वते
- p. 73 A. 7. 8 lies पुंरवो statt पंरवो
- p. 75 Z. 7. 8 lies तस्मात् statt तस्मात्
- p. 76 Z. 18 lies 'तस्य; und 'तस्यैका' statt 'तस्य न; und 'तस्यैका'
- p. 77 Z. 1 lies तं statt तं न
- p. 77 Z. 2 lies 'तस्यैका' statt 'तस्यैका
- p. 77 Z. 4 lies 'तस्यैका' (,beisset ab"; cf. TA; Roth).
- p. 77 Z. 7 lies 'तस्यैका' (von / 'तस्यैका' c. 'तस्यैका', etwa „aus einander fahren"; cf. Cat. Br. 14, 1, 1, 9 'तस्यैका' c. 'तस्यैका'; Conj. von Roth).
- p. 78 Z. 1 lies प्रातः statt प्रतः
- p. 83 Z. 10 lies सरमा वरणमं statt सरमावर्णमं
- p. 83 Z. 13 lies सरा statt त्सरा (cf. 3, 8, 2 a. A.).
- p. 91 Z. 1 lies वेत्ति'ति statt वेत्ति'ति
- p. 92 Z. 15 lies ते नाधिपद्यो (,sie, Zuflucht und Versteck suchend"; Roth).
- p. 98 Z. 5 lies तदन्वां statt तदन्वां
- p. 98 Z. 9 lies 'तस्यैका' statt 'तस्यैका
- p. 98 Z. 15 trenne अपि दुद्धे
- p. 107 Z. 2 lies मनीषा statt मनीषा (cf. Einl. zu Buch 1 p. XIV).
- p. 107 Z. 15 lies पलायेतां statt पलायेतां
- p. 108 Z. 1 tilge den Apostroph &
- p. 109 Z. 4 lies वहुमयीं statt वहुमयीं (ebenso war zu corrigiren Buch III p. 134 Z. 2; vgl. oben).
- p. 110 Z. 11 lies ददायाश्च तेषां पयसि (von चावो „Schmerz, Krankheit"; zweifellos richtige Conj. von Roth; cf. Gopatha Br. 2, 3, 17. 18).
- p. 179 Z. 9 vgl. TBr 2, 4, 2, 7.
- p. 179 Z. 12 vgl. AV 1, 1, 2 u. 1.
- p. 185 Z. 7 vgl. RV 3, 51, 1.
- p. 185 Z. 7 wohl वृक्षुरं statt वृक्षुरं zu lesen.
- p. 187 Z. 7 ist RV 1, 105, 19 zu verwechseln und darnach der Vers zu corrigiren.
- p. 194 Z. 1 u. 2 vgl. RV 13, 4; TBr 2, 4, 5, 4.
- p. 197 Z. 8 lies प्र सं निषां vgl. RV 3, 59, 2, 3.

